
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
8
20 — K
10
ROMA

PRAXIS
EPISCOPALIS
EA QVAE OFFICIVM, ET POTESTATEM EPISCOPI CONCERNVNT CONTINENS.

IN QVA VARIA SVMMORVM PONT. decreta ad vsum fori Ecclesiastici omnino necessaria ex probatis exemplaribus excerpta referuntur.

PAVLI PIASECII V.I.D. C.P.
Prothonotarij Apostolici studio, & opera.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS,
Apud Petrum Dusinellum. MDCXIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

BENIGNO LECTORI.

ROMETHEVM humanæ quæ è limo fingebat corpora, surrepto igni è cælo animare solitum fabulantur Poetæ. Ego quoque benigne lector praxim hanc, ipsam per se aridam, & exanguem, quo vsui tibi esse possit, varijs Summorum Pontificum declarationibus, & decretis illustrare, & quasi animæ viuentis infusione viuificare volui. Enimvero ista vsqueadeo sunt necessaria, vt eis omißis, aliũde praxis Ecclesiasticæ præcepta quærere, nil sit aliud, nisi fonte relicto, riuos sectari; eorumque ignaros, varijs sæpè difficultatum, quæ in exercenda iurisdictione Episcopali paßim oocurrunt, nexibus illaqueari, & in obscuros cõtrouersarum apud doctores opinionum scopulos impingere sit necesse. Reliquum etiam libelli huius qualis qualis ille sit, non omnino superuacuum arbitrere, nam licet multi huius sæculi eruditißimi viri circa idem argumentum elaborarunt, quibus me fateor non posse comparari, ne quidem æ-

quari, illi tamen alij. scribendi facultatem non præripuerunt, quin potius præbuerunt: præsertim in tam copiosa Episcopalis potestatis messe, vt quam plura adhuc volumina comprehendere vix sufficerent. Quod tumetipse iudicabis, cum quædam apud diuersos sparsa hic in vnum recollecta, quædam omnino prætermissa, hic pro virium tenuitate, summa (ausim dicere) breuitate, annotata, æquo iudicio ponderaueris. Quidquid id est tuæ vtilitati, si seruit, accommoda. Vale.

SVMMARIA PRAECIPVARVM materiarum, quæ hic tractantur.

CONSTITVTIONES SVMMORVM Pontificum singulariores, quæ hic continentur.

A De

C O P I A

LI Eccellentiss. Sig. Capi dell'Eccellentiss. Consilio di X. infrascritti hauuta fede dalli Signori Reformatori del Studio di Padoa, per relatione à loro fatta dalli due à questo deputati cioè del Reuerendo Padre inquisitor, & Circ. Secretario del Senato Gioan Merauiglia con giuramento che nel libro intitolato Praxis Episcopalis, & quæ officium, & potestatem episcopi concernunt continens Pauli Piascij I. V. D. che non si troua cosa contra le leggi, & è degno di stampa: concedono licentia, che possa essere stampato in questa città.

Dat. die 5. Iulij. 1611.

D. Constantin Renier.
D. Zuane Marcello.
D. Lorenzo Gabriel.
Capi dell'Eccellentiss. Consil. di X.

Illustriss. Consilij X. Secretarius

Bartholomeus Cominus.

1611. adi 6. Luglio.

Registrato in libro à carte 82.

Ioan. Baptista Breatto officij

Contra Blasphemiam. &c.

PRAXIS EPISCOPALIS

PAVLI PIASECII V.I.D.

PROEMIVM

De electione, & electi potestate.

SVMMARIVM.

1 *Electiones Capitulorum liberæ sublatæ.*
2 *Electos examinandi,& promouendi modus.*
3 *Electo quodnam ius acquiratur.*
4 *Electus expedire tenetur litteras suæ promotionis.*
5 *Electus confirmatus antequam consecretur, quæ possit.*
6 *Capitulum sede vacante potest ea,quæ sunt iurisdictionis.*
7 *Electus confirmatus intra tres menses consecrari debet.*
8 *Beneficia electi non nisi habita possessione vacant.*
9 *Coadiutoris titulo aliquando assumitur quis ad episcopatum.*
10 *Coadiutor,quæ possit.*
11 *Limina Apostolorum,quomodo visitanda.*

E Potestate, & officio Episcopi tractaturis, expedit de ipsius Canonico ingressu pauca præfari; hinc etenim tanquam è fonte quodam tota Episcopalis deriuatur authoritas, per tex.ca. nosti, de elect. & non nisi post electionem, & confirmationem Canonicam inter sponsum Episcopum, & sponsam Ecclesiam ,coniugium spirituale contrahitur, cap.inter corporalia, de translat.§.sicut autem. Nec immerito quidem, oportet enim vt Pastor intret per ostium , & non ipse sibi assumat honorem , sed vocetur tanquam Aron, cap. qualiter , tit. cit. de electio. Non ideo tamen vniuersam electionis materiam tractabimus, sed eam tantum, quæ vsu nostrorum temporum

1 ra non obseruatur; libera etenim Capitulorum Electionis amissa prerogatiua, omnes illæ antiquæ circa electionem difficultates euacuatæ sunt, eas qui volet videre potest apud summistas, & præcipue apud Host. in sum. eod. tit. Hodie aūt omnes Ecclesiæ Cathedrales, & Metropolitanæ, reseruatæ sunt dispositioni sedis Apostolicæ per secundam Regulā Cancellariæ. In aliquibus verò Reges, vel Principes iure patronatus prætenso, nominant pro libitu eligendū, & capitulū super huiusmodi persona nominata fingit electionis suæ processum, libera electione, vix alicubi reliqua. Quoad indagandā tamen personæ promouendæ sufficientiā, mores, doctrinam, & seruandū in examine, & cōfirmatione modū, salubriter prouidit Conc. Trid. sess. 22. c. 2. & sess. 24. c. 1. de ref. cuius ordinationem deinde, Grego. XIIII. renouauit, & in multis ampliauit, vt in eius Bulla, quæ sequitur.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

2 *ONus Apostolicæ seruitutis, ad quòd nuper nos dignatio Diuina prouexit, assiduè admonet in eam potissimam curā nobis esse Pastorali sollicitudine incumbendū, vt quæ à sacris Oecumenicisq; Concilijs pro communi totius Christiani populi salute, piè, prudenterque statuta sunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deserantur, ea præsertim, quæ ad bonos idoneosque Pastores, Cathedralibus ac superioribus Ecclesiis gubernandis præficiendos pertinent, nam si in quibusuis Ecclesiæ gradibus, & ministris curandum est tales eligi, qui Religione, & sanctitate fideles ædificent, multo certè magis elaborandum est, ne in eius electione erretur, qui supra omnes gradus constituitur, cui tanquam seruo fideli, & prudenti, totius familiæ cura traditur, qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei obseruantiam, aliorum forma esse debet, cum certum sit, gregis salutem magnopere pendere ex boni pastoris præstanti vita, & doctrina, Sane Venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad sacrum generale Tridentinum Concilium à summis Pontificibus prædecessoribus nostris euocati, magna frequentia conuenerunt, cum in alijs rebus multis præclarum studium ad corrigendos deprauatos mores, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam ostenderunt, tum in eo potissimum insigni zelo, magnaque cum laude laborarunt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina, pietate, prudentiaque excellentes, & in Ecclesiasticis functionibus, diu multumq; versati, Ecclesiis cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in minoribus constituti Cremonen. Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum sanctis, & egregijs illis Patribus interfuimus, & Concilio absoluto ad ecclesiam nostram reuersi magno semper desiderio flagrauimus, vt tam salubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque, vt id fieret pro virili parte curauimus. Multo nunc magis, cum disponente Domino*

no omnium Ecclesiarum cura, & sollicitudo, nos premit, summo desiderio tenemur, vt Pastores ij præficiantur Ecclesijs, qui opus suum, & ministerium impleant, & de ouium salute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc saluberrimo, & pernecessario negotio, quod est de Episcopis eligendis, & præficiendis, videtur esse præcipuum, vt instructio, examen, & inquisitio de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter, ac seriò instituatur, vt omnis fallaciæ fuco remoto certo confidere valeamus, tales à nobis Christi gregi pascendo esse præpositos, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandũ, exigit, & quales ille expetit, qui pro iisdem ouibus redimendis propriæ vitæ ac sanguini nõ pepercit, & quidẽ in hac parte prouidẽtia dicti Conc. Triden. minimè defuit, cum statuerit ac mandauerit, vt in Prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscriberetur, quibusque locis, & prouinciis, propria examinis seu inquisitionis aut instructionis faciendæ forma Rom. Pont. arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis atque oportuna esse videretur. Verum neque id hactenus nisi à paucissimis factum est, neque spes est nisi longissimo temporis spatio, vt ab omnibus fiat, atque interim dũ certa examinis, siue inquisitionis ratio à prouincialibus Concilijs expectatur, periit vber ille fructus, qui ex tam vtilibus Concilij generalibus decretis, sperari posse videbatur, & experientia ipsa docuit, per tot annos à publicatione Concilii prædicti elapsos, quid in vnaquaque prouincia opus sit, quid ve possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. Cardinalibus, matura deliberatione, ac de eorum vnanimi consilio, & assensu, præsenti nostra perpetuo valitura constitutione decernimus. Vt cum extra Rom. Curiã examen, instructio siue inquisitio facienda erit, nemo omnino cuiuscunque status, gradus, conditionis vẽ fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium ijs, qui à prædicto Triden. Conc. designantur: Apostolicæ videlicet, sedis legatis, seu Nunciis prouinciarum, aut eius de quo inquisitio fit Ordinario, eoque deficiente ordinarijs viciniorib{u}s relinquatur, nisi iustis de causis nobis aut pro tempore existenti Rom. Pont. per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoq; committendum esse visum fuerit. Quod si forte aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradũ inclusiuè promouendũ contingeret, vt omnis suspitio carnalis affectus à tã sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum, qui proximè sequitur hoc est si legatus excludendus erit ad Nuncium, si Nuncius, ad ordinarium, si ordinarius, ad viciniorem ordinarium, inquisitionis officium deferatur. In curia vero, hæc functio spectet, vel ad eos Cardinales qui à nobis, vel pro tempore existente Rom. Pont. diligenter, vel ad Cardinales earum prouinciarum, seu Regnorum, apud nos, & sedem Apostolicam protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt, si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit. Quod si de Episcopo, vel Metropolitano extra

Rom.

Rom.Curiam degente ab vna ecclesia ad aliam ex aliqua graui, & iusta causa transferendo agetur, hoc munus deficientibus legato, vel nũcio Apostolico eius Prouinciæ aut Regni vbi Ecclesia ipsa à qua transfertur, sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus, ad suffraganeum vero antiquiorem residentem si Metropolitanus transferẽdus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia sacrũ Trid.Conc.non sine magna ratione eminentes personas, & quæ negotij magnitudinẽ probè intelligerent ad hoc officium nominauit, declaramus & statuimus tam legatos siue nuncios, quam ordinarios, vel alios ab hac sancta sede forte delegandos, nõ per Auditores aut Vicarios alios vẽ ministros, sed per seipsos inquirendi munus exercere debere, quãuis ab huiusmodi personis alijsq; viris peritis adiuuari possint, & si prælatus inquirẽs, per se non posset ob locorum distantiã testes examinare circa articulũ aliquem, vt legitimos natales, vel ætatẽ, aut aliquid eiusmodi, licebit ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autem vniuersam inquisitionem. Quod si forte contingat, aliquem supradictorũ legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferatur, qui sunt ab eodẽ Cõc.Trid.ad hoc officiũ designati, vt supra dictum est, de ijs, qui ob consanguinitatẽ, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hoc, vt mens eiusdẽ sacri Conc. rectè ac fideliter debitæ exequutioni mandetur, & tale sit examen quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus, nõ esse in vita ac doctrina promouendi inuestiganda, eam rationẽ adhibendam, vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oportet, vt prælatus, qui munus inquirendi susceperit, articulos conscribat, atque ipse ex officio suo illos testes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verum, vt inquisitio prædicta facilius, ac plenius perfici, atque expediri queat, vtile erit si prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel à promouendo, vel ab aliquo alio confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta, nomen promouendi, cognomen, patria, parentes, ætas, ordo, gradus, professio, functio si quam is forte exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel iuri Canonico operã dederit, aut longo tempore versatus fuerit denique amici ac familiares, qui tã ipsum, quã parẽtes eius intimè norint. Quod si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri ordines, functio, officia, muneraque, aut aliquid eiusmodi cõprobetur, admittendum, ac processui inserendũ erit, modo documentum publicũ seu authenticum fuerit. Illud quoq; prohibendum censuimus, ac expresse prohibemus, ne ad testimoniũ dicendum de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atque aptitudine ad regendã Ecclesiam, quilibet homines admittantur, sed viri tantũ graues, pij, prudentes, docti, qui de qualitatibus promouendorũ rectum iudiciũ ferre valeant, ac vt supra diximus sincerum ac fidele testimoniũ dare velint. Proinde tã cognati ac nimiũ familiares, quam inimici atque æmuli excludendi erunt.

Porro

Porro testes eiusmodi prælatus, qui examen seu inquisitionẽ habiturus erit seorsum ac sigillatim examinabit, & si quando iudicauerit expedire, eis ad memoriã reducet, tum iuramenti vim, tũ periurij grauitatem, eosdem etiã serio, & grauiter admonebit, ipsos reos futuros apud omnipotentẽ Deũ eorum omnium, quorũ vel cõmittendo, vel omittendo rei erunt, qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel retinendo vera, in causa erunt, vt homines indigni, vel minus idonei eiusmodi Ecclesiis præficiantur. Diligenter & testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimum, quã sint ad promouendos affecti, vt inde coniiciat, vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Denique cũ testes de qualitatibus promouẽdi interrogabit, dabit operã, vt quoad eius fieri poterit, omnia & singula, quæ ad prædictam inquisitionẽ facere videbuntur per ipsos exprimantur. Quamuis aũt qualitates omnes promouendorũ, quæ in generalium synodorũ decretis aliisque Canonicis sanctionib. continentur, probe cognitæ esse debeant iis quibus inquisitionis officiũ demandatum est, quales sunt natũ esse ex legitimo matrimonio, atque ex parent.b. Catholicis, annum trigesimũ iam expleuisse, sacris ordinib. saltẽ ante sex menses initiatũ esse, gradũ Doctoratus aut licentiæ, in Theologia, vel iure Canonico, aut certe publicũ alicuius Academiæ testimonium obtinuisse, quo ad alios docendos idoneus esse declaretur, ad hæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum, innocentia vitæ prudentia, vsu rerũ, integra fama, doctrina denique præditũ esse; tamẽ quia circa doctrinã plures fraudes cõmitti solent, & sepe contingit vt nonnulli sciẽtia vacui, de solo Doctoris titulo aut priuilegio glorientur, volumus vt de eorũ etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel Doctoratus, aut licentiæ titulis, & priuilegiis gaudent, vel ẽt à publicis Academiis testimoniũ habuerunt, quod idonei essent ad alios docẽdos: nisi forte aliquorũ insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita vero inquisitio faciẽda erit, vt quibus in locis, quanto tẽpore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico, promouendus operã dederit cognoscatur. Et quoniã in quibusdam prouinciis nulla sunt studia generalia, neque vllæ publicæ scholæ, neq; vsus habet, vt qui studiis operã nauant, vllis Doctoratus aut licentiæ insignibus decorentur, declaramus in eiusmodi locis sufficere, si testimonio virorũ grauium, & sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorũ constet, promouendos ea scientia Theologiæ, vel Canonũ verè pollere, vt idonei sint ad ea docenda, quæ populũ Christianũ, scire oportet, ac muneris sibi iniungendi necessitati valeãt satisfacere. Testes præterea deponant se de sciẽtia promouendorũ, certos redditos esse ex eo, quod prædictos promouẽdos specimen suæ doctrinæ, publice, vel priuatim dedisse cognouerint. Quod aũt ad Regulares pertinet cũ ad Ecclesias Cathedrales promouẽdi fuerint, ne fraus vlla subrepere possit in eo, quod idẽ Trid. Conc. statuit, vt regulares à suis superiorib. sufficientis doctrinæ testimonium habeant. Declaramus nomine superiorũ, eos duntaxat intelligendos esse, qui nullum sui ordinis superiorẽ

agno-

agnoscũt, siue ij cuiusuis ordinis Abbates, magistri, aut ministri aut præpositi generales, aut quarũlibet Congregationũ præsidẽtes siue definitores, aut visitatores, Capitulũ generale repræsentantes, siue alij quocunque vocabulo nominentur, & in eorũ absentia, ipsorum Vicarij, seu cõmissarij generales, vel in Rom. Curia procuratores ordinũ aut congregationũ generales, in hac parte succedant. Et nihilominus præter superiorũ testimonium, quia fidem facient eiusmodi regulares ad alios docendũ idoneos esse, volumus ea seruari, quæ de iis diximus, qui publicũ suæ doctrinæ ab aliqua Academia testimoniũ habent, vt videlicet serio inquiratur, an regulares ad Cathedrales Ecclesias promouendi eos progressus in studijs fecerint, qui in futuro Antistite requiruntur. Post inquisitionẽ vero de fide, vita, moribus, doctrina, et prudentia promouendi, necnon informationẽ de statu ecclesiæ, alijsq́ necessarijs rebus, quæ pariter corã superius expressis prælatis iuxta eiusdẽ Concilii decreta fieri debet, professio fidei Catholicæ à promouendo faciẽda erit, quã quidem ab eo duntaxat recipiendam esse declaramus, ad quem inquisitio pertinebit, nisi fortè, qui professionẽ emissurus est à prælato inquirente longè distet, tunc.n. is Prælatus ex subdelegatione inquirentis professionẽ admittere debebit, cui promouendus vicinior erit, quod idẽ intelligatur de informatione de statu ecclesiæ accipienda, si quando contingeret, vt in alia Prouincia siue Regno esset ecclesia, in alio promouendus. Recipiet aũt prælatus professionẽ promouendi præsente Notario publico ac testib. atque eam à se admissam, ac receptã propriæ manus subscriptione, testabitur. Is quoq; qui professionẽ eiusmodi fecerit, in eo loco vbi propriũ nomen profitẽtis exprimi solet, nomen suũ manu propria adscribet. Deniq; his peractis Notarius publico instrumento fidẽ faciet de professione prædicta adhibitis testib. vt præfertur. Vbi vero totũ examen seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentũ publicum redacta cũ toto testimonio ac professione fidei emissa, ad hanc sanctã sedem, vt Concilium statuit, quã primum clausa, & obsignata in forma authentica transmittenda erit. In qua re obseruari volumus, vt professio fidei ijsdẽ omnino verbis descripta sit, quæ in ea forma continentur, quã fel. rec. Pius Papa IV. prædecessor noster statuit obseruandã, & vt prælatus, qui instructionẽ, examen, & inquisitionẽ fecit, vel per litteras separatas, simul tamen cũ processu mittendas, vel per subscriptionẽ dicti processus significet, quanta fides testibus examinatis eorumq; dictis, & scripturis productis suo iudicio habenda sit: simul & quid de promouendo ipse sentiat processus aũt sic formati, & ad curiã transmissi, à Cardinale cui promouendi munus incũbit, & à tribus prioribus ordinũ Cardinalib. vt moris est, iuxta formam concilij prædicti subscribentur, & expedientur. Volumus aũt vt Cardinalis relatus moneat promouendum, si præsens in curia fuerit, vt iuxta Conc. Lateran. nouissime celebratũ, omnes Cardinales siue maiorẽ partẽ Collegii adeat, antequam ecclesiã proponat, vt quæ à referente collega sint audituri, occulta fide quantũ ad personã pro mouen-

mouendi attinet, cognoscere possint. Hæc porro oĩa, quæ de promouendis ad ecclesias cathedrales dicta sunt, ad eos et pertinere atque in eorũ promotione seruanda esse declaramus, & decernimus, qui nominati, præsentati aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales, ac prioratus seu præpositatus, monasteriorũ, regimina, aut alias Regularium cuiusuis Ordinis aut et sæcularium præfuturas, de quibus consistorialiter prouideri contigerit, atque eos præsertim quibus præter curã, & regimen Monachorum, aut canonicorũ clericorumque Regulariũ vel secularium annexa est in populũ iurisdictio spiritualis, vel tẽporalis: excepta tamen ętate circa quam nihil innouamus. Quo vero ad doctrinã, cum generalia concilia, non statuant, vt personæ promouendæ ad Regulares dignitates Doctoratus siue licentiæ gradũ suscipere, vel publicũ testimonium, ab Academia aliqua habere teneãtur, & tamẽ æquum sit vt ea doctrina polleant, qua onus sibi imponendũ sustinere valeant, declaramus, & statuimus, vt prælati, qui inquirendi munus suscepturi sunt, studiose ac diligenter inquirant super doctrina eiusmodi personarũ iuxta modum, & formã superius præscriptã, vt nos, & pro tempore Rom. Pont. habita de illis veraĩformatione per processum, qui ab inquirente trãsmittetur, certo statuere ac iudicare possimus an persona promouenda vere sit talis, qualem dignitas illa ad quã prouehẽda est, exigit, & requirit. Hortamur vero in visceribus Domini nostri Iesu Christi, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac sancta sede nominandi, præsentandi, vel et eligendi futuros Episcopos, & Abbates ius habent, vt serio apud se cogitẽt quanti momenti sit hoc negotiũ; ex quo salus animarum, tranquillitas Reipub. incolumitas Religionis, propagatio fidei aliaque permulta, & maxima bona dependent. Illud et sæpe, & sæpius, ad mentẽ reuocent, quod sancta Trid. Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriã, & populorum salutẽ vtilius posse facere, quã si bonos Pastores, & ecclesię gubernandæ idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis cõmunicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & ecclesiæ magis vtiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientiũ cupiditatibus, sed eorũ exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis vero, præsentandis, vel eligendis ad regulares dignitates, præter ea quæ superius obseruanda esse declarauimus illud quoq; paternis his nostris hortationib. & monitionibus adijciendũ censuimus, vt nominationis, præsentationis, vel electionis ius habentes, eos deligere studeant, atq; oĩno conentur, qui non modo eum ordinẽ sint ante professi, sed in eodẽ et satis diu laudabiliter versati, neque. n. decet vt magistri aliorũ esse incipiant, qui non fuerint ante discipuli, & subditis imperare præsumant, qui prius non didicerint superiorib. obedire. Eos denique qui vel examinando, & inquirẽdo, vel testimoniũ ferendo, operam suã in hac re præstabunt, serio admonemus, vt ea fide ac diligẽtia in negotio tanti momenti, versẽtur, vt à Deo, & à nobis lauaẽ pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostræ

stræ prohibitionis voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis aūt hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Rom. in monte Quirinali. Ann. Incar. Dom. 1591. 1. Maij. Pont. nostri ann. 1.

3 Electus autem præsentatus seu nominatus acquirit ius ad rē, sed non in re. Cassad. conf. 18. nu. 4. de præben. vnde antequam à superiore fuerit confirmatus in administratione spiritualium, vel temporalium Ecclesiæ ad quam assumitur, neque titulo electionis, neque titulo procuratoris, vel Aeconomi, nec in toto, nec in aliqua parte, ingerere sese debet, alioquin ius acquisitum, per electionem amittit ipso facto, & amplius eligi non potest ad illam ecclesiam, c. nosti. c. qualiter, de elect. c. auaritiæ. eod. tit. in 6. Tenetur itaque intra vnum mensem à die habitæ notitiæ, vel dati consensus electioni, in persona, vel legitimè impeditus, per procuratorem pro confirmatione obtinēda ad sedem Apostolicam iter arripere, alioquin amitteret ius quæsitū per electionem, nisi causam rationabilem diuturnioris moræ habuerit, c. cupientes, loc. citato in 6.

4 Et quidem in scripto suæ confirmationis testimonium à sede Apostolica obtinere debet. nec ecclesia vel capitulum absque litteris confirmationis huiusmodi ipsum recipere, vel de prouētibus ecclesiæ aliquid ipsi dare teneretur, imo recipientes ipsum hoc modo absq; litteris efficerentur suspensi à suis beneficiis, extrauagan. iniunctę, de electio. cōm. quam postea Iulius III. renouauit, & ampliauit constitutione sua vt sequitur, relata per Quar. verb. beneficiorum possessio.

SAnctissimus, in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Iulius Diuina prouidentia PP. III. Cui nuper innotuit, quod licet alias fe. re. Gregor. X. in generali Conc. Lugdun. sua generali constitutione sanciuerit, qđ nullus ex tunc de cætero administrationem dignitatis, ad quam electus esset, prius quam celebrata de ipso electio confirmaretur, sub æconomatus, vel procurationis nomine, aut alio de nouo quæsito colore, in spiritualib. vel tēporalibus per se, vel per alium, pro parte vel in totum gerere, vel recipere, aut illis se immiscere præsumeret, omnes illos, qui secus fecissent, iure si qđ illis per electionem quæsitum foret, decernens, eo ipso priuatos, & pia me. Bonifa. VIII. etiam sua perpetuo valitura constitutione sanciuerit, vt Episcopi, & alij Prælati superiores, necnon abbates, priores, & cæteri monasteriorum regimina exercentes, quocunque nomine censerentur, qui apud sedem apostolicam promouerentur, aut confirmationis, consecrationis, vel benedictionis munus reciperent, ad cōmissas eis ecclesias & monasteria, dictæ sedis litteris eorū promotionem, confirmationem, consecrationē, seu benedictionē huiusmodi continentibus, non confectis, accedere, vel bonorū

eccle-

ecclesiasticorũ administrationẽ accipere nõ præsumerẽt, nulliq; eos absque dictarum litterarum ostẽsione reciperent, aut eis parerent, vel intenderẽt, quod si forsan contra præsumptum fuisset, quod per episcopos, prælatos, Abbates, Priores, & alios monasteriorũ regimina exercentes prædictos, medio tẽpore actum foret, irritum haberetur, nec quicquã interim ĳdẽ episcopi vel prælati, Abbates, priores, vel regimina exercentes, de Ecclesiarũ vel monasteriorũ eorũdem prouẽtibus perciperent, & re. me. Paul. III. Rom. Pont. prædecess. nostri, quibuscunque tabellionibus publicis, sub excõicationis latæ sententiæ pœna inhibuerit, ne ex tunc de cætero, de transumptis supplicationũ, præterquam habentium clausulã, quod earum sola signatura sufficeret, ac decreto, & concessione litterarum seu mandatorũ, possessionem beneficiorũ ecclesiasticorum vigore supplicationũ huiusmodi apprehendi, rogari deberent, neuè illa scribere, vel subscribere, aut quouis modo authenticare, vel partibus tradere præsumerent, volens, & Apostolica auctoritate statuens inter cætera, quod partes transumptis, seu litteris, aut mandatis huiusmodi ex tunc deinceps vtentes, ac illorum prætextu possessionẽ huiusmodi apprehendentes, fructus quos ex illis pro tempore perciperent, suos non facerent, quinimo ad beneficia in eisdem transumptis, & litteris ac mãdatis expressa, efficerentur ipso facto perpetuo inhabiles, & ad restitutionem fructuum ex illis pro tẽpore perceptorũ, in vtroq; foro tenerentur. Decernẽtes sic iudicari debere, ac irritum, &c. & successiue sanctitas sua attendens quod ante confectionẽ litterarum gratia Apostolica est informis, inter alia voluerit, statuerit, & ordinauerit, quod iudices in Rom. Curia, vel extra pro tempore existentes, etiamsi essent, S.R.E. Cardin. vel causarũ palatĳ Apostolici auditores, aut quicunque alĳ, non iuxta supplicationũ super impetratione signatarũ tenores, & formas iudicare deberent, etiã decreto irritãti adiecto. Nihilominus diuersi episcopi, & alĳ prælati superiores, & Abbates, litteris super dispensatione retinendi beneficia. per eos antẽquã promouerentur, aut eorum electiones confirmarentur obtenta. per prædictã sedem pro tempore concessis, minimè confectis, beneficia per eos obtenta prædicta retinere, & diuersæ aliæ personæ ecclesiasticæ, possessionẽ beneficiorũ ecclesiasticorum eis dicta auctoritate conferri, seu cõmendari, vel in eorum fauorẽ vniri, aut alias disponi, consueta, litteris Apostolicis desuper non expeditis apprehẽdere præsumunt, inhabilitatẽ, & alias pœnas in sanctionibus, & inhibitione, ac voluntate, & statuto prædictis contentas damnabiliter incurrendo in animarũ suarum periculũ: Volens periculis animarum huiusmodi ocurrere. Sanctiones, & inhibitionem ac voluntatẽ, & statutum huiusmodi, quorũ tenores sanctitas sua ac si de verbo ad verbũ insererẽtur, haberi voluit pro expressis, approbans innouans ac perpetuo obseruari debere decernens, & sanctiones ipsas ad inferiora beneficia ecclesiastica quæcunque quomodocunq; qualificata amplians, & extendens, hac sua in perpetuum valitura constitutione statuit, & ordinauit, quod omnes, & singu-

læ personæ ecclesiasticæ tam seculares, quam quoruncunq; ordinum Regulares, cuiusuis status gradus ordinis, vel conditionis existant, etiãsi episcopali, vel Archiepiscopali aut Patriarchali, vel alia maiori dignitate præful geant, quod de cætero litteris super dispensationẽ retinẽdi beneficia per eos antequam promoueantur, aut eorum electiones confirmentur obtenta eis per sedem eandẽ pro tempore concessis minimè confectis, beneficia ipsa retinere, aut possessionem alicuius, seu aliquorum beneficiorũ Ecclesiasticorum cum cura, vel sine cura secularium, vel quorumuis ordinũ regularium, quęcunque, & qualitercunq; qualificatorũ eis dicta authoritate Apostolica cõferri seu commendari, aut in eorum fauorẽ, accommodum vniri, seu alias disponi concessionem litteris Apostolicis super collatione, seu cõmenda, aut vnione, seu alia dispositione huiusmodi non expeditis, per se vel per alium, seu alios eius nomine & supplicationum, seu sumptorum, vel transumptorũ huiusmodi, aut collationũ eis post modũ de ipsis beneficijs tanquam & tunc certo modo in supplicatione expresso vacantibus, ordinaria, vel alia quauis authoritate factarũ prætextu, apprehẽdere præsumpserint, aut per alios apprehensam ratã, & gratam habuerint, ipsorũ beneficiorum non possessores, sed meri, & nudi detentores, ac violenti sine aliquo titulo in eis intrusi censeantur, & pro talibus habeantur, & reputentur, nec fructus suos faciant, sed ad illorũ restitutionem vt præfertur teneantur, & obligati existant, constitutiones seu dictæ cancellariæ Regulæ de annali, & triẽnali possessore in illis locũ non habeant, nec eisdem detentoribus, & intrusis in aliquo suffragentur, quinimo beneficia per eos tẽpore promotionis suæ, aut eorũ electionis, confirmationis obtenta, litteris super dispensatione ea retinendi sibi cõcessa non expeditis retinentes, aut possessionẽ beneficiorum litteris Apostolicis super illis non confectis apprehendentes, seu per alios apprehensam ratam, & gratã habentes, beneficia sic retenta aut apprehensa, & omne ius, quod in illis vel ad illa pro tẽpore quolibet habuerint, eo ipso amittãt, illisq; & illo priuari, ac ad illa de cetero obtinenda perpetuo inhabiles existant, nec illa vlterius, & prætextu noui tituli aut nouæ cõmendæ vel vnionis seu alterius dispositionis & authoritate Apost. factæ assequi valeant, sed beneficia ipsa tanquã de iure, & facto vacãtia alijs cõferri, seu cõmẽdari, & per quosuis tam ab eorum ordinarijs collatoribus quam à sede prædicta libere impetrari possint, & si beneficia ipsa litigiosa fuerint, collitigantes in omni iure, & ad omne ius, quod beneficia retinentib. aut possessionẽ apprehendentib. huiusmodi in eisdem beneficijs vel ad illa quomodolibet competebat, aut cõpetere poterat, eo ipso absque iuris aut hominis ministerio surrogentur, & surrogati esse censeantur, ac in eorum fauorem causa desuper pendens aduocata, & lis extincta fuisse, & similiter esse censeantur. Quodque de cætero supplicationes & manu nostra, & motu proprio signatæ, nisi habuerint clausulam, quod earum sola signatura sufficiat, nullam aliam, quã pro litterarum super illis confectione, fidem aut probationem faciant, seu præstent,

nec vlla eis in aliquo alio casu fides adhibeatur, & adhiberi possit. Decernens sic, & non aliter, tam in eadem curia, quam extra eã, & in partibus, per quoscunque iudices ac commissarios, quauis etiam Apostolica authoritate prædicta fungentes, etiam causarum palatij huiusmodi Auditores, & ipsius, R.E. Card. in quauis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi authoritate, & facultate, iudicari, & definiri debere, ac irritum. &c. Placet publicetur.

Lecta, & publicata Romæ in cancel. Apost. Ann. Incar. Dom. 1553. die 17. Maij. Pont. anno 4.

Solent itaque expediri Bullæ super promotione seu cõfirmatione. Aliquando tamen, ex causa ne ecclesia vacans patiatur propter morã, quæ intercurrit in expeditione Bullarũ, post propositionẽ promouendi in consistorio, solet cõcedi Breue ad capiendam possessionem, antequam Bullæ expediantur. Staph. de rescrip. in forma breuis. titu. 2. num. 3. & est praxis curiæ vulgatissima.

5 Accepta vero possessione siue vigore breuis, siue vi bullarum, plena administratio cõpetit confirmato, etiamsi nondũ fuerit consecratus, & statim ea omnia exercere põt quæ episcopalem potestatem Iurisdictionis concernunt, vt iudicare, excõicare, corrigere, iuramenta à Vasallis recipere, beneficia conferre, instituere, ca. transmissam, de elect. iun. gl. ver. de talibus. Indulgẽtias quoq; concedere põt, quia cõcessio indulgentiarum sequitur iurisdictionẽ. Arm. ver. indulgentia,

6 nu. 4. Syl. ibi. nu. 13. Imo etiam si nõdum fuerit sacerdos indulgẽtias dare põt. ijdem, & Ang. ibi. nu. 6. Zab. in Clem. 2. q. 3. de pęnit. & rem. Has tamen capitulum sede vacante vel eius Vicarius concedere non põt, licet omnia alia possit quę sunt iurisdictionis. Zab. cit. Quar. verbo, c. sede Vac. nu. 12. sicut neque illa possunt, quæ Episcopo cõpetũt ex priuilegio. Vt illa, c. vlt. de pęnit. & remiss. cap. quod nonnullis, de priuileg. c. vlt. eo. tit. in 6. neque illa quæ ex delegatione, conueniunt episcopo. Fel. in ca. cam te. à nu. 17. de rescrip. Zbroz. de Vicar. lib. 1. q. 16. Ea autem quæ sunt Ordinis Episcopalis, non potest confirmatus facere ante consecrationem suam, vt Ordines conferre. Sed infra

7 tres menses à die promotionis, debet, consecrationis munus suscipere, alioquin teneretur ad fructuum perceptorum restitutionem. Et si intra alios tres menses neglexerit facere se consecrari, ipso iure esset priuatus Ecclesia sua. Conc. cit. sess. 23. de ref. cap. 2.

Consecratur autem à tribus Episcopis, duobus codicem Euangeliorum super caput ipsius tenentibus, & manus ipsi imponentib. tertio autem benedictionem super ipsum fundente. c. Episcopus. 23. distinc. Vngitur chrismate in capite, & in manibus, cap. cum venisset, de sacr. vnct. aliæque ceremoniæ mysteriorum plenissimæ adhibentur, quæ in Pont. Rom. videri possunt. & qui volet apud Socolouium,

qui sacrarum scripturarũ, & Doctorum authoritatibus easdem eruditissimè explicauit, edito de consecratione Episcopi libello.

8 Vacant autem beneficia omnia ante possessa suscepta consecratione,& libere conferri possunt,per eũ ad qué pertinet,cap.cum in cunctis,de elect. & etiamsi nondum elapsis tribus mensibus consecretur, vacāt tamen,si habet liberam administrationē Episcopatus; alioquin licet fuerit consecratus non censerentur vacare, si non habuerit possessionem,nec per ipsum steterit quominus habuerit:ad vacationem enim vtrunque requiritur,& consecratio,& adepta possessio.c.si qui Episcopi.92.dist. Innoc.in cit. c.cum in cunctis. Staph.de vacat.per promot.nu.2. imo etiamsi labantur tres menses non vacant beneficia,nisi habuerit administrationem bonorum.Innoc.loco citato.

9 Nonnunquam assumitur quis ad Episcopatum viuente alio,cũ illi datur in Coadiutorem cum futura successione ex causa. Et tũ datur ipsi titulus alicuius Episcopatus in partibus infideliũ,quo vtitur viuēte Coadiuto.Paris.de resign.lib.7.q.20. talis tamen in administrationem aliquā ingerere sese non potest, nisi in quantũ ipsi fuerit à Coadiuto.concessum,cum & in litteris suæ promotionis semper addatur clausula,ne se intromittat in administrationē.Imo etiamsi detur coadiutor dementi,non amplius ipsius potestas extendetur, quam fuerit in litteris expressum.Nau.de Cle.ægr.cons.2.& 3.Thom.Campeg.in suo tract.de Coad.Episc.& de ipsius facultatib.consulta S.Cong.Rituũ.reddidit hæc respōsa relata p Quar. ver. Archiep.Auth. quas nos

10 ad maiorē cōicationem hic quoq; inserēdas putauimus,vt sequũtur.

Die Iouis 31.Ian.1591.Cngregat io.Illustriss. DD.Card. super sacris Ritibus,ad dubia nomine Illustriss. DD.Card.Paleotti,& Veronen. proposita,sic respondendum censuit.

Ad primum dubium censuit Coadiutori cum futura successione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter, quia licet sit Coadiutor cum futura successione, ex quo tamen non habet ius in re, sed ad rem, non debet recognosci tanquam superior,& caput,sed vti Coadiutor,& eo magis, quia cōtingere potest,vt non succedat in Episcopatu,sed prior moriatur.

Ad secundum respondit ipsum nō debere vti cruce in Diuinis, nec in functionibus Pontificijs,nec dũ incedit per vrbem, cum crux sit signum & ornamentum dignitatis,& iurisdictionis,& coadiutor vtraque careat.

Ad tertium censuit Coadiutorem Pontificalia in ecclesia exercentem absente Archiepiscopo,vti posse cappa,cum ea sit tantum ornamentum dignitatis Episcopalis, præsente autem Archiepiscopo vti debet mantelleto, & Rocheto, neque licere vnquam coadiutori vti mozzeta, & Rocheto etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius, penes quem est dignitas,& iurisdictio.

Ad

Ad quartum respondit negatiuè, cum vna sedes non capiat duos.

Ad quintum censuit Canonicos esse compellendos, vt coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti, semper assistant, alioquin indecorum videretur si episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, necnon videretur esse contra Decretum Conc. Trident. quod extensiue huic etiam casui accommodari potest.

Quoad circulos respondit Canonicos non debere accedere ad circulos, cum ipsi circuli denotent membrorum vnionem ad ipsum caput, & ex superius deductis constat coadiutorem non debere esse caput.

Quo vero ad confessionem faciendã cum celebrante solẽmniter, respõdit, dicere, vt coadiutor episcopus confessionẽ faciat cum sacerdote canonico celebrante, & vt idẽ quoq; benedicat in fine missæ, ne populus præsens Diuinis, benedictione Episcopali defraudetur, & ita est vsu receptũ, vt episcopus benedicturus in fine missæ faciat etiam confessionem cum celebrante.

Ad sextum censuit licere coadiutori de licentia tamen Archiepiscopi benedicere populo dum per ciuitatem incedit.

Ad septimum respondit maxime decere, vt canonici prodeant obuiã coadiutori episcopo, ad ecclesiam Pontificaliter accedenti ad ostium ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium deducere, immo esset valde commendandum si nonnulli canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipsius coadiutoris ædes accederent.

Ad octauum respondit coadiutorem non habere facultatem largiendi indulgentias, & sic eas Archiepiscopi nomine si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas.

AD vltimum illud quoque commode hic referri potest, omnes istos, qui promotionem confirmationẽ, vel pallium à sede Apostolica recipiunt, teneri visitare limina Apostolorum, cap. iuxta 93. distin. imo hoc iurant, vt in forma iuramenti Episcoporum, cap. ego. de iureiur. circa quam visitationem liminum emanauit quoque constitutio Six. V. cuius verba sequuntur.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

11 *ROmanus Pontifex, Beatiss. Petri Apostolorũ Principis successor, in altissima militantis Ecclesiæ specula Diuina dispositione collocatus, ex credito sibi Apostolicæ seruitutis officio, omnium Ecclesiarum sollicitudinem habere, totiusque Dominici gregis, qui vnius sanctæ catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ, per vniuersum orbẽ terrarum diffusæ, sacro ouili concluditur, curam gerere tenetur. Huius vero tã grauis, & ingẽtis oneris Angelicis plane humeris formidãdi, magnitudinem, vt facilius ferre possit, venerabiles fratres suos catholicos Episcopos in partẽ suæ sollicitudinis aduocauit, qui tanquã seniores in populo Dei, pleni sapientiæ spiritu, in sua quisque*

que pastorali vigilia excubantes, illius supremi in terris pastoris, immensos labores sublevarent, in quo uno, Deo auctore plenitudo residet potestatis. Nimirũ, vt Episcoporum opera, & adiumento, vbique locorũ gregis sibi cõmissi vultum agnosceret, & spiritualiũ ouium morbos intelligeret, curationesq; adhiberet, atque ex sui muneris officio, perdita requireret, abiecta reduceret, cõfracta alligaret, infirma cõsolidaret, pinguia, & fortia custodiret, denique assiduis pastorũ vocibus admonitus, de toto Ecclesiarũ singularum statu certior redderetur, ne quicquã omnino illum lateret earum rerũ, quas ad Dei gloriam augendã, ad Christianam Religionẽ propagandam, ad animarum salutem procurandam, necessario eundẽ scire, atque intelligere oportet, vt omnibus cognitis, & examinatis, pro ea, quæ sibi à Christo Domino tributa est, summa põte, alia in vinea Dñi Sabaoth euellat, alia plãtet, alia ædificet alia destruat, quẽadmodũ ex rerũ & temporũ cõditione salubrius in Domino viderit expedire. Ob quas sane causas iure optimo, & Spiritus sancti instinctu, à sanctissimis Pontificibus Prædecess. nostris, iã ab antiquissimis temporibus institutum est, & per multas ætates magno Ecclesiæ Dei commodo obseruatum, vt singuli Episcopi, Archiepiscopi, primates, & Patriarchæ, certis præscriptis temporibus, per se ipsos, vel per certum eorum nuncium, omni occasione seposita, Beatissimorũ Apostolorum Petri, & Pauli, qui hanc almam Vrbem suo sanguine consecrarunt, limina, tanquam fidei petram, & totius sacerdotalis vnitatis fontem, iureiurando se visitaturos pollicerentur, atque ita S.R.E. matris suæ complexu recreati, & paterno summi Põtificis colloquio roborati, ad ecclesias suas regẽdas alacriores, & instructiores redirent. Cæterum hæc tam salutaris atque necessaria constitutio, partim hominũ negligentia, partim antiqui humani generis hostis astutia varijs etiã insurgentibus temporum calamitatibus, valde refriguit, alijs alia, atque alia impedimenta prætexentibus, in graue animarũ suarum periculum, & quibus præsunt ecclesiarum detrimentum. Nec vero dubitandum est, quod sine maximo animi mærore cõmemorare non possumus, perniciosissimas hæreses, quibus multis iam annis, hominum peccatis ita promerentibus ecclesia vexatur, & Christi Domini vestis dilaceratur, ex eiusmodi saluberrimæ visitationis intermissione, partim ortas esse, partim latẽ ti progressione, magnũ incrementum accepisse. Nam si celeriter in ipso nascentis mali initio ab ipsis episcopis pro rei grauitate ad Rom. Pont. relatũ esset, sane illius prouidentia, & auctoritate, statim venenatæ stirpes ex agro Domini euulsæ essent, & diabolici ignis scintillæ subito oppressæ atque restinctæ, in tot flammas, & luctuosa incendia non erupissent. Hæc atque alia grauissima incõmoda, cum primum ad summi Apostolatus apicem, meritis licet imparibus, Deo ita volente vocati sumus, attentius considerantes, non solum ex intimis animi sensibus indoluimus, sed statim de adhibendo remedio Diuina gratia adiutrice cogitare cæpimus. Vrget enim nos Dei timor, & acres animo nostro stimulos dies noctesque subijcit, quemadmodum in tremen-

tremendo illius iudicio, administrationis nostræ rationẽ reddamus. Nam si huic tanto malo, quod magis quotidie ingrauescit, nõ occurramus, nõ possumus nobis ipsis non valde timere cum crebro in mentẽ veniant, & quasi aures nostras personent sacræ illę voces comminationis, & terroris plenę: Fili hominis speculatorẽ dedi te domui Israel, & sanguinẽ eius de manib. tuis requiram. Et quod Petro à Domino dictũ est; Confirma fratres tuos. Et illud Apostoli Pauli, quod tanto magis ad nos pertinet, quanto maiorẽ præ ter cæteros, pastoralis officij curã sortiti sumus. Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus san. posuit Episcopos regere ecclesiã Dei, quã acquisiuit sanguine suo. Quocirca eorundẽ prædecessorum nostrorum vestigijs inhærentes, simulque modũ, & temporum spatia ecclesiarum earundẽ præsulibus, pro cuiusque interuallo, & locorum distantia, moderantes.

HAc perpetua cõstitutione sancimus decernimus, & mãdamus, vt oẽs Patriachæ, Primates, Archiepisc. Episc. per vniuersum orbem terrarum constituti à nobis deinceps ordinandi, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, antequã munus consecrationis suscipiant, seu eis consecratis pallium de B. Petri corpore sumptũ tradatur, aut si ad aliam ecclesiã transferantur, antequã illius regimini, & administrationi se immisceant, si quidẽ præsentes in curia fuerint in manibus S. R. E. Diaconi Cardinalis ordine prioris, si vero absentes, in manibus Antistitis, qui ad impendendũ munus prædictum, aut ad tradendum pallium huiusmodi à sede Apostolica delegabitur, iurent iuxta formulã in libro cancellariæ Apostolicæ. Quinterno appellato, nuper descriptam, se Beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli, limina statutis in hac nostra constitutione tẽporibus, personaliter ac per se ipsos visitaturos, ac nobis, & successoribus nostris pro tempore existentib. Romanis Pontificibus rationẽ reddituros de toto eorũ pastorali officio, deque rebus omnib. ad ipsarum quibus præsunt ecclesiarum statũ, ad cleri & populi disciplinam, animarũ denique, quæ illorum fidei creditæ sunt salutẽ, quouis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica humiliter recepturos, & quã diligentissime exequuturos. Quodsi legitimo impedimento detenti fuerint, iurent se prædicta omnia adimpleturos per certũ nunciũ ad illa speciale mandatum habentẽ, de gremio suorum capitulorum, aut alium in dignitate ecclesiastica constitutum, seu alias personatum habẽtem, aut si huiusmodi hominem ecclesiastica dignitate, & personatu præditũ non habebũt per Diœcesanũ sacerdotẽ, & si clero careant, oĩno per aliũ aliquem præsbyterũ sæcularem, vel regularẽ spectatæ probitatis, & religionis de suis prædictis oĩbus plene instructũ. De huiusmodi aũt impedimento docere debeant per legitimas probationes, ad dictũ primum Diaconũ Cardinalẽ per supradictũm nuncium trãsmittendas. Quin etiã Principes tẽporales si quid pro eorum pietate, & erga hãc Apostolicam sedem obseruantia Rom. Põt. voluerint significare, eosdem siue Episcopos, siue alios, qui ab eis mittẽtur fidos habebunt nuncios ac relatores, quorũ operæ ab eadem sede pro illorũ

Dominiȷs Ditionibus, & rebus firmandis ac stabiliendis, & cũ Dei, & Sancta religionis causa sine qua tuto consistere baud possunt coniungẽdis, opportuna sincera charitatis officia, consilia, atque subsidia expectare certo poterunt. Adhoc autem debitũ visitationis officium commode explendũ supradicti omnes Patriarcha, primates, Archiepiscopi, & episcopi Itali videlicet, vel ex Italicis insulis, vnde in Italiam cõmodius traijci põt, veluti Siculi, Sardi, Corsi, & alij adiacentiũ prouinciarum Italia ac etiam Dalmatia, & Gracarum, qua è regione ipsis Italia, & Sicilia oris sunt, tertio anno: Germani uero, Galli, Hispani, Belga Bohemi, Vngari, Poloni, Angli, Scoti. Iberni, & cateri oẽs, qui in Europa sunt citra Mare Germanicũ, & Belticum, ac omniũ Insularum Maris Mediterranei, quarto annó, & qui intra Europa fines sunt his prouincijs remotiores, ac etiã Africani littorib. nostris aduersi, ac insularum Maris Oceani Septentrionalis, & Occidentalis Europa, & Africa, citra continentẽ noui orbis tã, qui nunc sunt, quã qui ad catholicam fidẽ per misericordiam Dei aliquando redierint, quinto anno, Asiatici vero, & qui extra Asiam, & in alijs nouis terris Orientalib. Meridionalibus; Occidentalibus, & Septentrionalibus, tam in insulis, quã in continentibus, & denique in quibuslibet mundi partibus, decimo anno iter suscipiant, & Deo concedente perficiant, idẽque institutum, tertio quoque, quarto, quinto, & decimo anno repetant, & obseruent. Hac aũt annorum spatia à tẽpore suscepti muneris consecrationis, vel pallij traditionis aut translationis, vt prafertur incipiant. Qua ne longius differantur, volumus, quod tẽpus qualecunq; excursum alicui ex supradictis prgsulibus, qui, siue morte prauentus, siue alia quacunq; de causa ob non finitũ tempus e prascriptum dicta limina non visitauerit, ita illius successori effluxisse, & excurrisse intelligatur, vt termino ipso iuxta pradecessoris sui iusiurandum cõpleto, debitam tunc visitationem quamprimũ conficere teneatur. Hi vero ex supradictis antistitibus, qui hactenus ab hac S. sede ordinati sunt, aut dictũ m palliũ ab ea susceperunt, aut ad aliã ecclesiam translati sunt, prout cuique distantia locorũ, & temporũ interualla prascripta sunt, ad supradicta omnia obseruanda à die publicationis prasentis constitutionis oĩno teneantur. Iubemus igitur in virtute sancta obediẽtia supradictis oĩbus Antistitibus prasentibus, & futuris, vt visitationem pradictã sibi suisq; ecclesijs adeo vtilem ac necessariã, iuxta prascriptam formulam oĩno conficiant. Si vero quod absit non egerint, eos ab ingressu ecclesia ac ẽt ab administratione tam spiritualiũ, quam temporaliũ, nec non à perceptione fructuũ suarum ecclesiarũ, à capitulis eorum omni exceptione, & mora cessante interim libere exigendorũ, & in opus fabrica seu ornamentorum ecclesia emptionẽ prout maior exegerit necessitas insumendorum, ipso facto tamdiu suspensos esse volumus, donec à contumacia resipiscentes relaxationem suspensionis huiusmodi à sede pradicta meruerint obtinere. Non obstantibus &c.

Dat. Roma, Ann. Incarnatio. Dom. 1585. 13. Kalend. Ianuarij.

PRAXIS

PRAXIS EPISCOPALIS

PARS PRIMA

De potestate ordinis Episcopalis,

Otestatem Episcopi duplicem considerat, glo. in cap. transmissam. verb. de talibus, de electio. ibi que Innocent. & alia similis glos. in capit. 1. de translat. verbo confirmasse, nimirum potestatẽ Ordinis Episcopalis, & potestatem Iurisdictionis. Sub eadem itaque distinctione nos quoque eam prosequemur, ab ea quæ est Ordinis vt pote nobiliori incipientes.

Caput Primum.

De conferendis Ordinibus.

SVMMARIVM.

1 *Ordo est sacramentum.*
2 *Ordinis sacram. quid sit.*
3 *Ordines sunt nouem.*
4 *Ordines alij maiores, alij minores.*
5 *Materia, & forma Sacram. ordinis, quæ.*
6 *Sacramenti ordinis minister, proprie, est Episcopus.*
7 *Abbas benedictus quatuor minores conferre potest.*

PRimum occurrit tractanda Ordinis Episcopalis functionum nobilissima, quæ in ordinatione Cleri versatur potestas. Quam nos quo facilius exequamur, pauca, ea nimirum, quæ non tam præsentis instituti sunt, quam illorum qui de sacramento Ordinis speciales tractatus faciunt, tanquam materiam non nostram, ad intelligentiam tamẽ propositæ quæstionis necessariam, indisputata supponamus.

Et primo supponendũ sacramentũ Ordinis esse vere, & proprie sacramentum in Ecclesia Dei à Christo Domino nostro institutum, ita Conc. Flor. in decreto Armenis tradito. & Conc. Trid. sess. 23. ca. 3. & Can. 2. & 3. Victor. de sacr. Ord. nu. 226. communiterque Theologi, & Canonistæ, in c. ad abolendam, de Hæret. ita vt contrarium sentire Hæreticum sit.

2 Secundo supponamus cum Nau.in suo man.c.22.num.17.sacramentum Ordinis esse signaculum Ecclesiæ quo traditur character, & potestas consecrandi Eucharistiam, vel in id ministrandi.

3 Tertio supponamus cum Canonistis hoc communiter docentibus quorũ opinio præsenti tractatui magis conueniet, Ordines esse in Ecclesia nouem. Primam tonsuram, Ostiariatum, Lectoratum, Exorcistatum, Acolytatũ, Subdiaconatum, Diaconatum, Presbyteratum, & Episcopatũ, ita Host.in sum.de Ord.ab Epis.qui renun.nu.1.Ang.verb. ordo.1.nu.1.& testatur de hac communi Canonistarũ, Nau.loco cit. nu.18. Et quidem quantum ad septem intermedios attinet, concordant tã Theologi quam Canonistæ, eos esse Ordines, De vltimo etiã videlicet Episcopatus satis clare probat Angel.& Nauar.loc.cit.& tex.in c.cleros.21.& c.1.32.dist.c.vn.de ord.ab Epis.qui renun.Concil.Trid.loco cit.can.7. Quo ad primũ autem, seu primam tonsuram probant cõmuniter Doctores, in c.cũ contingat.de æt.& qual.& gl. in c.nullus de temp. Ord.in 6.verb.tonsuram. Et magis confirmat, quod iura participare volunt, ordinatos ad primam tonsurã ex priuilegijs Cleri, vt gl.in cit.c.cum contingat, dicit eos gaudere priuilegio Canonis.si quis suadente, & c.2.de instit.docentur esse capaces beneficiorũ Ecclesiasticorũ, à quibus excluduntur laici. Imo & in pœnalibus huiusmodi clerici primæ tonsuræ includuntur æque cum alijs clericis, vt aperte Conc.Trid.cit.sess.14.c.2.de ref.suspendit ordinatum ad primam tonsuram ab alieno Episcopo, & sess.23.c.4.& c.6.de ref.eadem prohibitione ligat istos qua & ordinatos ad maiores, similiter textus, c.nullus.cit.de temp.ord.in 6.

4 Quarto. Ordines prædictos diuidi in minores, qui sunt quinq; primi, & maiores, qui sunt quatuor reliqui à subdiaconatu inclusiue.

5 Supponamus, & Quinto in sacramẽto Ordinis requiri materiã, & formã. Materia est illud instrumentum, per cuius traditionẽ confertur Ordo, vt de singulis infra dicetur. Forma sunt verba quib.in traditione instrũ.materialis vtitur Ordinator. Victor.loco cit.nu.229.

6 Vltimo supponamus Sacramenti huius verè, & propriè Episcopũ esse dispensatorem, & ministrum. Vict.loco cit.nu.234.Concil.Trid. cit.ses.23.c.4.& can.7. Et licet Abbas si fuerit benedictus, & presbyter, suis monachis Ordines minores conferre possit, c.vlt.69.dist.ca. Abbates, de priuil.in 6.quod & congr.Reg.declarauit consulta super dubio simili ab Abbat.Cassinen.in anno.1594.in hæc verba.

7 *Cong.censuit, quod Abbas benedictus possit Regularibus sibi subditis cõferre primam tõsuram, & quatuor minores, ac etiam benedicere calices, & paramenta sine vnctione olei sancti, necnon omnes benedictiones facere sine aliqua licentia.*

Licet etiam Papa simplici sacerdoti vt conferat mi nores committe-

re

re soleat, Victor. loc. cit. nu. 234. tamen cū hoc casu non ex vi officij, sed potius ex priuilegio speciali ptās ista illis competat, nihil impedit, quominus ordinandi officium solis dicatur conuenire Episcopis.

Et his ita præsuppositis difficultates quæ circa ordinationes occurrunt articulatim videamus. Et primo.

De Subditis Ordinandis.

SVMMARIVM.

8 *Subditos tantum suos ordinare debet Episcopus.*
9 *Subditus quomodo efficiatur quis.*
10 *Domicilium quomodo acquiratur.*
11 *Dimissoriales habens ordinari potest à non suo Diœcesi.*
12 *Dimissoriæ quomodo sint concedendæ.*
13 *Dimissoriæ à quo concedi possint.*
14 *Regulares quoque dimissorias habere debent à suis superioribus.*
15 *Familiaris triennalis ordinatur absque dimissorijs.*
16 *Episcopus titularis ratione familiaritatis ordinare non potest.*

8 NOn nisi subditos, & Diæcesanos suos dēt ordinare Episcopus, cā cum nullus, ecnullus, de temp. ord. in 6. ca. primates, 71. d. Host. cit. de temp. ordi. nu. 5. Conc. Trid. cit. sess. 14. c. 2. & ses. 23. c. 8. de ref. vbi ordinatorem qui contrafecerit à collatione Ordinum in quibus peccauerit per annum, & sic ordinatum ab exercitio ordinis suscepti ad beneplacitum proprij Episcopi suspendit.

9 Tripliciter autem quis efficitur subditus, & Diæcesanus Episcopi, Ratione Originis, rōne domicilij, & rōne beneficij, c. cum nullus, cit. Et hoc ad effectū susceptionis ordinū, nā quo ad alios effectus plures possent enumerari modi quib. quis efficitur de iurisdictione alterius.

Ratione Originis, vbi nimirum quis natus est, glo. in c. 1, de vsuris, in 6. ver. alienigenas, & l. qui ex vico ff. ad municip. Vbi etiā quis baptizatus fuit, inde trahere originem dicitur, & per librum baptismi probari posset origo. Bal. consi. 18 3. Rebuff. in tract. de pacif. poss. nu. 217. Gonzalez super 8. Reg. Canc. gl. 9. §. 1. à nu. 105. ad 115.

Ratione domicilij, vel parentum, libri enim domicilium parentum sequuntur. l. assumptio. §. vlt. l. filij. §. 1. ff. loco. cit. Et quidem domicilium patris non matris, l. filios. C. de municip. & origin. nisi sit vulgo quæsitus, talis enim matrem sequetur, l. cū legitime, ff. de statu hom. vel si desit patris domicilium, maternum erit sequendum Gonz. loc. cit. à nu. 14. ad 20.

Vel sui, si illud in aliquo loco legitime constituit. Constituitur

autem

autem domicilium, cum quis in locum aliquem maiorem partē bonorū transfert, & ibi contrahit, dies festos celebrat. aliter enim sola emptio domus vel alicuius partis bonorum domicilium non facit. c. dilectus, de rescript. c. si Episcopus, de Paroch. c. cum nullus, in 6. cit. iūctis, gl. Host. in sum. cit. de foro comp. nu. 4. Ang. Arm. ver. domiciliū. Quod si bona nō habeat, acquirere dicetur quis domiciliū, vbi habitat longo tempore, & continuè cum animo seu aliquo adiuncto actu vel signo assumpti domicilij. Abb. in c. si. de paroch. Ang. loco cit. Si vero nullus adsit externus actus assumpti domicilij, ex decem annorum habitatione præsumetur assumptum domicilium, nisi adsit aliquod indicium illum non habere animum permanēdi ibidem, quod accidit in scholaribus, ita Felyn. in citat. cap. dilectus, de rescription. num. 11.

Ratione beneficij, vbi nimirum quis Canonicè obtinet beneficium Ecclesiasticum siue illud sit simplex siue curatum, ca. cum nullus, cit. Ioan. Andr. Franch. ibid. Genue. tamen in sua praxi, c. 48. num. 3. testatur seruari in curia Neap. vt aliquis nō ordinetur absque dimissorijs, ratione beneficij simplicis. Beneficium autem debet esse sufficiens ad sustentationem iuxta arbitriū Episcopi, vt obseruat. Quaranta. verb. ordo. cit. Et caueri debet ne beneficium conferatur in fraudem, quo quis extrahatur ex aliena Diæcesi, talis enim fraus non prodesset, ca. eos qui. de temp. ord. in 6. iun. gl. ver. figmento. Quar. loco cit.

Et ex ista diuersitate rationum quærendæ Diæcesis, non absurdè inferri pōt, de plurium Episcoporum Diæcesi aliquem esse posse. Imo & ratione solius domicilij hoc idē contingere potest, nihil. n. obstat, quominus quis pluribus in locis, plura domicilia constituat. glo. in c. cit. cum nullus, & l. senatores, ff. de senatoribus, iun. glo. verb. adiectionem, & l. in adoptionem, C. de adoption. imo & plura beneficia residētiā requirentia obtinens, t otidē domicilia habere censetur. Fel. loco cit. nu. 3. In dubio autem Diæcesis appellatione illa potius est intelligenda, quæ est domicilij, vt testatur. Nau. de constit. cons. 4.

Ampliatur autem nostrum principale dictum, quod non sit ordinādus nisi subditus, vt procedat etiam in minoribus Ordinibus, iura. n. prohibitoria etiam de istis expresè loquuntur, vt patet ex text. citatis. Quinimo magis peccatur in ordinatione ad minores, quia tū, & à spirituali, & à seculari potestate ordinatus subtrahitur, & ponitur fundamentum sine quo reliqui ordines dari non possunt, quod notat Rebuff. de litt. dimiss. nu. 16. & Quar. loco cit.

Ampliatur secundo, vt neque ille ordinari debeat, qui domicilium acquisiuit, si prius ab alio episcopo ad alicuius ecclesiæ seruitiū fuerit ordinatus, talis. n. inconsulto priore episcopo locum suū primū deserere non potest. Conc. Trid. cit. sess. 23. c. 16. de ref. Quar. loco cit.

Am-

Ampliatur tertio etiamsi persona esset bene cognita, & sufficiens, Dec.conf.455.nu.7.Quar.loco cit.

Quarto extende etiam ad Regulares, isti enim debent etiam ordinari ab ordinario loci in quo situm est monasterium, licet in ipsis nō requirantur alij modi quæsitæ Diæcesis, vt ex decreto Cong.Conc.infra referendo, patebit, & ordinatum fuit à Leo.X.in Conc.Later.in Bulla moderationis priuileg.Religiosorum, quę infra ponetur: ab hac tamen obligatione excepti sunt patres Soc.Iesu, quibus. Greg.XIII. indulsit, vt à quocumque Antistite Catholico ordinari possint, vt ex ipso priuilegij tenore infra referendo patebit.

Quinto ampliari potest, vt neque ille ordinari possit, qui nullius est Diæcesis, Conc.Trid.cit.sess.14.c.2.de ref. Vicinior tamen episcopus quem semel locus ille carens suo Diæcesano elegerit, talesordinare, & dimissorias ipsis concedere posset, vt etiam respondit cong.Conc. Episcopo Cauen.5.Maij, Ann.1587.

Ampliatur vltimo, vt neque Archiepiscopus sui suffraganei subditum, vel in ipsius Dięcesi sine speciali ipsius voluntate ordinare possit, c.saluo, & seq.9.q.3.Host.cit.in sum.de offic.ord.nu.7.

11 Limitari tamen posset. Primo. vt non procedat in illis, qui litteras commendatitias, vel dimissorias habent a proprio ordinario, isti.n.licite à quouis ordinari possunt. Conc.cit.sess.23.c.8.& ses.6.cap.5.de ref. quod in tantū operatur, vt cum huiusmodi dimissis ēt dispensari possit à non Diæcesano ordinatore in casibus per episcopum dispensari consuetis, concessa enim ordinandi facultate, videntur concessa ea quoque sine quibus ipsa ordinatio expediri non posset, c.pręterea, de off.deleg.Host.cit.de scrut.in ord.in fine. Super interstitijs tamen temporum ad suscipiendum ordines à Conc.præscriptis, cit.ses.23.c.13.de ref.dispensare non posset, nisi hoc in dimissorijs expresse concedatur, vti responsum fuit à S.cōg.episc.episcopo de Alesse.die 9.Aug. Ann.1593.& communiter seruatur in praxi.

Differunt aūt cōmendatitiæ à dimissorijs, quia illæ ad effectum tantum susceptionis ordinum dantur, dimissoriæ vero etiam à iurisdictione dimittunt, Sylu.Tinto, in tract.de ord.q.8.art.12.

12 Concedendæ sunt dimissoriæ ex iusta causa, & prius examinari debet, super habilitate ad suscipiendum ordines ille, qui petit dimitti Conc.cit.sess.23.c.3.de ref. idque in litteris exprimi debet, nihil tamen obstat quominus dimissus iterum examinari possit ab ordinatore si ipse examinare voluerit, idem Conc.sess.7.c.11.de ref.

Et concedit illas Episcopus Diæcesanus vt ex iuribus & Conc.cit. patet. Nisi fuerit excommunicatus, vel suspensus declaratus, tunc.n.

13 dimissorię ipsius nō valerēt, sed subditi possent se facere ordinari à viciniori epo; incumberet tñ ipsis onus probandi episcopū fuisse excommu-

municatum,cap.2.de temp.ord.in 6.Rebuff.de dimiss.num.19.

Concedit dimissorias, & Vicarius generalis episcopi si habeat ad hoc speciale mandatum,ita quod etiam in casu,c.cum nullus,citat.in 6.tutius sit,vt habeat expressum ad hoc mandatum. Sbroz.de vic.episc.lib.2.q.41.Rebuff.de for.vic.nu.47.Quar.loco cit.

Capitulum quoque sede vacante anno vacationis elapso dimissorias concedere potest,& ante annum elapsum illis tantum,qui ad suscipiendos ordines beneficij receptione arctantur,& illis, qui præsentantur ad beneficium ecclesiasticum,ad effectum suscipiẽdi minores quo capaces fiant beneficij suscipiendi, Conc.cit.sess.7.ca.10.de ref. Capitulum quoque sede vacante ante lapsum anni vacationis sedis obtinenti facultatẽ à sede Apostolica de suscipiendo ordines,cũ licentia sui ordinarij,huiusmodi facultatẽ subordinatam concedere põt. Nauar.de temp.ord.cons.19.in antiq.Quar.loco cit.Et insuper eodẽ anno durante Capitulum concedere potest Episcopo extero exercitium Pontificalium, & ordinationem propriorũ subditorum,non tñ subditorũ vacantis sedis.Henriq.in sum.lib.10.de ordin.c.22.Quar. cit.ver.Capitulum sede vac.q.11.Genuen.in prax.c.87.nu.33.eadem omnia Vicarius capituli sede vacante põtest,imo ad ipsum spectat,nisi sibi Capitulum hoc particulariter reseruauerit,aliqua enim sibi reseruare potest.Quar.cit.ver.capitulum dubitatur 4.

14 Dimissorias etiã concedunt regulares superiores suis monachis, iuxta modum,& formam traditam in hac ordinatione, Clem.Papę VIII.vt sequitur.

De mandato S.D.N.Clementis Diuina prouidentia Papæ Octaui tenore præsentium mandatur omnibus, & singulis quorumcumque Regularium superioribus,vt de cætero obseruent,& obseruari faciant,ea quæ in decreto sacræ cong.Conc.Trid.continentur,cuius tenor est talis.

Congregatio Conc.censuit superiores Regulares posse suo subdito itidem Regulari,qui præditus qualitatibus requisitis ordines suscipere voluerit, litteras dimissorias concedere:ad Episcopum tamen Diæcesanum nempe illius monasterij in cuius familia ab ijs ad quos pertinet is Regularis positus fuerit,& si Diæcesanus abfuerit,vel non esset habiturus ordinationes, ad quemcumque alium episcopum,dum tamen ab eo episcopo, qui ordines contulerit examinentur quoad doctrinam,& ij ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus quo Episcopus diæcesanus,vel absuturus,vel nullas habiturus esset ordinationes.Verum cum à superioribus Regularibus Episcopo Diæcesano absente, vel ordinationes non habente litteræ dimissoriæ dabuntur, in eis vtique huiusmodi causam absentiæ Diæcesani Episcopi,vel ordinationum ab eo non habendarum,exprimendam esse. Quod qui non fecerint,officij, & dignitatis seu administrationis ac vocis actiuæ,& passiuæ priuationis, ac alias arbitrio

eius-

eiusdem S.D.N.Papæ reseruatas pœnas incurrent. In quorum,&c. Dat. Romæ,die 15.Martij,Ann.1596.

Semel autem concessæ dimissoriæ semper durant, nec expirant morte ciuili,vel naturali concedentis, nisi per successorem reuocentur.Card.in clem.si.q.5.de elect.Nau.in c.placuit, de pœnit.d.6.nu. 34.& 163.Neque concessæ à capitulò expirant finita sedis vacatione. Imol.in c.2.ne sede vacan.Rebuff.de for.dimissor.nu.43.Quar.ver. cit.Capitulum.dubitatur secundo.

15 Limitatur secundo nostra propositio de subditis ordinandis,vt nō habeat locū in familiari triennali, familiarē.n.huiusmodi ordinare potest episcopus licet fuerit ex alterius Diœces. Conc.cit.ses.23.c.9. de ref.Ita tn̄,vt beneficium sufficiens ipsi statim conferat. Conc.ibi. Et quidem ēt ordinando ad minores,tenetur promoto prouidere de beneficio hoc casu,quia nimirum facultas promouendi familiarem, fundatur in collatione beneficij.ita declarasse sac.Cong.Conc.testatur Paris.de resig.lib.4.q.2.nu.91.Dicitur autem familiaris, qui præsens semper assistit episcopo,nou qui in longinquo moratur,et iamsi ibidē sumptibus episcopi viuat,Maiol.lib.4.de irreg.c.2.nu.5.Lopez ad Diaz.c.26.rōnemque dant ijdē Doctores,quia in longinquo mores taliū Episcopus cognoscere non potest,ob quem respectum Concil.videtur dedisse hanc facultatem Episcopis.Quar.cit.ver.ordo.

Sublimitari tn̄ debet hac limitatio,vt licet possit Episcopus familiarem ordinare,dispensare tamen cum ipso non potest in casibus in quibus licitè aliàs posset dispensare cum suis subditis;neque circa interstitia in promouendo seruanda,nisi arctetur intra certum tempus ad suscipiendum ordines propter beneficium acceptum requirens certum ordinem,Nau.de temp.ord.cōs.12.23.&28.in antiq.Quar. loc.cit.Zerol.p.2.ver.ordo ad 7.

Sublimitatur secundo,vt non habeat locū in Epis titularibus, isti .n.ratione familiaritatis neminē ordinare possūt,textus expressus Cōcil.Trid.ses.14.c.2.de ref.in illis verbis(*&* *prætextu familiaritatis continuæ cōmensalitatis suæ*)& hoc,quia non habet Diœcesim in qua familiaris fiat domiciliarius,cum neq; ipsi dicuntur esse in domicilio

16 proprio,neq; habent beneficia de quibus prouideāt ordinatis.Quar. loco cit.Imo Pius V.decreto suo Consistoriali ordinauit,ne tales Epi titulares Pontificalia exercere possint, absque expressa licentia sedis Apostolicæ,nisi in Diœcesi ad quā fuerint dati suffraganei, & quod de cætero non dentur nisi ecclesijs Cardinaliū & illis, quæ solitę fuerunt eosdem habere,& cum assignatione certi stipendij ad minus Ducatorum auri ducentorum de camera,quos propria authoritate percipere possint,vt testatur Fran.Leo in sua prax.c.39.num.17.

De

De fœminis Gentilibus, & Infidelibus Iudæis non Ordinandis.

SVMMARIVM.

17 *Fœmina si ordinetur non recepit characterem.*
18 *Hermaphroditus ordinari non debet, & quando recipiat characterem.*
19 *Baptismus est ianua sacramentorum.*
20 *Baptismum, vel alia sacram. iterantes quomodo efficiantur irregulares.*
21 *Neophyti, Apostata, ordinari non debent.*

17 FOeminæ non possunt ordinari, & si ordinentur, non recipiũt characterem, c. noua. de pœnit. & remiss. S. Tho. in 4. d. 25. q. 2. art. 1. Arch. in c. Diaconissam, 27. q. 1. Host. in sum. de temp. ord. num. 31. §. sed & præter, & omnes cõmuniter Theol. & Canonistæ. Hermaphroditus etiam, si in fœmineum sexum magis declinet, vel dubium sit ad quem declinet magis, ordinari non potest, & ordinatus non reciperet characterem, Ang, verbo ordo 3. nu. 21. ad quod citat tex. cap. illiteratos 26. dist. Arm. ver. Hermaphroditus num. 2. & communiter interpretes, in cap. si testes, §. Hermaproditus 4. q. 2. Quod si in virilem sexum magis declinet, ordinatus reciperet characterem, ordinari tamẽ non debet. Authores citat.

Gentiles quoq; Pagani Iudæi Cathecumeni, & vno verbo, qui non sunt baptizati non debẽt ordinari, & ordinati nõ reciperẽt characte
19 rem. Quia nimirum Baptismus est ianua, & fundamentum omniũ sacramentorum, c. 1. & 3. de presb. non bapt. ibique Abb. Innoc. Hos. in Sum. tit. eo. Nau. in man. c. 27. nu. 207. Viuald. de irreg. nu. 36.

Rebaptizati etiam seu bis baptizati siue à Catholicis siue ab Hæreticis, scienter, vel ignoranter, maximè vero si post factum ratam habuerint iteratione, sponte ẽt, vel metu, qui non cadit in constantẽ licet ordinati characterẽ recipiant, ordinati tñ prohibentur, c. qui bis ignoranter de consecr. d. 4. Nau. loco cit. nu. 246. Viuald. loco cit. nu. 39. Arm. verb. irregularitas, nu. 84. Ang. ibid. 1. nu. 24. hacq; eadẽ irregularitate ligari dicit ipsũ rebaptizãtẽ, & rebaptizationis ministrum.

De illis tamẽ, qui ignorãtia probabili, vel metu cadente in cõstantẽ, fuerunt rebaptizati, omissis diuersis diuersorũ distinctionibus, securior videtur sententia, Arm. loco cit. qui dicit cum talibus per episcopum dispensari posse, ita quod in casu simili quo nõ videretur sequi irregularitas, ad maiorẽ cautelã petenda sit ab episcopo dispen-
20 satio, præsertim in tanta Doctorũ discrepantia, quorũ plurimi nullã ignorantiam, vel aliã rationem, tenẽt excusare posse in tali casu reba-

pt iza-

ptizationis quominus sequatur irregularitas, ad hoc facit Host. in S. de sacram. non iter. circa finem.

Iterantes autem alia sacramenta charactere imprimentia, vt Ordinis, Confirmationis, licet peccent iuxta modum iterationis, irregularitatem tamen huiusmodi non contrahunt, ita tenet Scot. in 4. d. 7. q. vlt. Victor. de sacram. confirma. num. 45. Ang. Arm. loco cit. qui citat ad hoc Host. cum tamen ipse contrarium prorsus teneat loco cit. in fi. Hanc etiam opinionem esse communem, & iuribus magis consonam testatur Nau. loco cit. nu. 247. licet ipse teneat contrarium ductus cõsuetudinis authoritate, de qua tamen nõ constat, nec auditur aliquis in simili casu dispensationem petijsse.

Huc reducendi sunt Neophiti, Apostatæ, & fide abnegantes, quod ordinari non possint etiam postquam ecclesiæ fuerint reconciliati, re-
21 cipiunt tamen characterem si ordinantur: de Neophitis est tex. ca. r. d. 48. Host. cit. in S. de temp. ord. nu. 30. ne videlicet efferantur superbia. Intelligendum tamen de recenter conuersis, nõ de illis qui à multis annis facti sunt Christiani. Fel. in c. eam te. de rescript. nu. 12. Nau. loco cit. nu. 205. de Hæreticis est tex c. quicunque, & c. statutum, de Hæret. in 6. vbi pœna huiusmodi extenditur ad filios, & secundam generationẽ paternam, & primam maternam. De Apostatis vide tex. c. placuit, & c. hi qui. d. 50. In hæresi præterea baptizati, siue ab hæreticis baptizati arcentur ab ordinibus, c. qui in aliquo. 51. d. c. qui in qua libet. 1. q. 7. Et qui differunt baptismum vsque ad adultam ætatem, vel ægritudinem, c. si quis, 57. d. Ang. verb. irregularitas nu. 55.

Ab episcopo Hæretico, Apostata, excommunicato, suspenso, interdicto, Simoniaco declarato, vel intruso, ordinati, licet characterem recipiant, ad superiores tamen ordines non sunt promouendi, & in susceptis absque dispensatione ministrare non possunt, c. gratia, c. si qui. & seq. & c. constat multos, 1. q. 1. Arm. verb. irreg. n. 78. vbi distinguit de talibus, nimirum, si id fecerint scienter, non nisi per Papam dispensandos esse, si vero ignoranter, vel metu cadente in constantem, posse cum illis per Episcopum dispensari.

Ordinati autem ab Hæretico, qui nõ fuit Episcopus, vltra id quod sunt inhabiles ad ordines, etiam illa ordinatio nullum ipsis impressit characterem, ita quod si ex gratia Papæ fuerint dispensati, iterum debeant ordinari, c. Daibertum, & seq. 1. q. 7. Ipsi etiam ordinandi, dum fuerint excommunicati, suspensi, ordinari non debent. Nau. loco cit. Ang. lo. cit. nu. 12. similiter, & violatores interdicti Ecclesiastici si illud violent in ordinibus existentes, actum aliquem ordinibus deputatũ exercendo, ad superiores ordines promoueri, non possunt, si autem violent existentes laici, licet peccent, non tamen incurrunt prohibitionem ab ordinibus. Nau. cit. nu. 243.

De requisitis ætatis Confirmationis, Natalium.

SVMMARIVM.

22 *Aetatem requisitam non habens ordinari non debet.*
23 *Aetas requisita quæ sit in quibusque ordinibus.*
24 *Bulla Pij.II.contra malè promotos.*
25 *Illegitimi ordinari prohibentur.*
26 *Legitimitas secundum canones, non secundum ius ciuile consideratur, quoad ordines.*
27 *Infantes vulgo expositi an pro legittimis sint habendi.*

22 ORdinandi præterea non sunt qui non habēt ætatem requisitam. Quæ prohibitio non est quidem de necessitate Sacramenti, nam quo ad hoc nulla ætas certa requiritur, ita vt etiam in cunis puer ad Sacerdotium vel Episcopatum si ordinetur, recipiat characterem, licet ipsi non generetur inde præiudicium, quominus reclamare possit factus adultus, nisi ratum habuerit in ætate legittima. Host.in Sum. cit.de temp.ord.nu.31.§.sed & præter.Arm.verb.ætas,nu.1. Est igitur prohibitio hæc de necessitate præcepti, authores.cit. Est aūt ætas requisita, quo ad primam tonsuram, & tres primos minores, annorū ad minus septem, ad Acolytatum annorum duodecim, ca.nullus, de temp.Ord.in 6.c.in singulis,77.d.hæc enim moderanda est ex præscripto iuris communis, vt declarauit S.Cong.verbis.

Cong.Conc.respondit nullam esse à Trid.Conc.præstitutam ætatem tōsuræ, & quatuor minoribus ordinibus, sed eam attendendam quæ à sacris canonibus præscribitur.

23 De reliquis vero ordinibus post iura antiqua deposuit Cōc. Trid. cit.sess.23.c.12.de ref.assignando ad subdiaconatum annos viginti duos, ad Diaconatum annos viginti tres, ad Presbyteratum annos viginti quinq;, & sufficit, quod annus sit inceptus, nisi in Episcopatu in quo requiritur annus trigesimus completus, capitulo cum in cūctis, de elect.iun.gl.clem.generalem.de ætat.& qual.Hos.cit.eod.tit.n.1.

Pœna autem ante ætatem requisitam ordinari sese facientium est, quod ipso facto efficiuntur suspensi.ca.vel non est compos.de temp. ord.& extat ordinatio Pij II.quam hic propter frequentem eius vsum inserendam duximus.vt sequitur.

Cum ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animæ im-
24 *primatur, sacra misteria dispensentur, & ipsarum cura tribuatur animarū; in eorum susceptione excessus graues tanto magis plectendi sunt, quantò*

exil-

ex illis maiora in mentibus fidelium scandala generantur. Cum itaque sicut fide dignorum relatione, non nisi molestè accepimus, nonnulli clerici extra tempora à iure statuta, quidam ante ætatem legittimam, aliqui vero sine dimissorijs litteris, contra sanctiones Canonicas se faciant ad sacros ordines promoueri. Nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes vt alijs in posterum committendi similia aditus præcludatur, authoritate Apost. præsenti constitutione perpetuo valitura statuimus, & ordinamus, quod omnes, & singuli, qui absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora à iure statuta, siue ante ætatem legittimā, vel absque dimissorijs litteris etiam Citramontani à Citramontanis, (præterquam si in hoc vltimo casu per Cameram Apostolicā iuxta ipsius stylum ordinati fuerint) ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, à suorū ordinū exequutione ipso iure suspensi sint. Et si huiusmodi suspēsione durante in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant, præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas, beneficijs Ecclesiasticis quæ obtinēt, possint iure priuari. Volumus aūt quod præsens nostra cōstitutio in Rom. Curia existētes post quindecim dies, absentes vero Italicos post duos menses, alios vero Vltramontanos post sex mēses ab ipsius in audientia contradictarum, & Cancel. Apost. publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli ergo &c. Dat. Romæ anno Incarn. 1461. 15. Kal. Decem.

Ad minores tamen ordines si quis ordinetur contra ordinationē præmissam, non incurret suspensionem huius extrauag. Nau. cit. c. 25. nu. 70. De Episcopo vero ordinante ante ætatem debitam, cū neque Conc. neque dicta extrauag. quicquam disponant, recurrendum erit ad iura antiquā vt videlicet possit suspendi à collatione Ordinū per superiorē, non tamen erit ipso facto suspensus, c. vel non est cōpos. cit.

Creditur autem in materia ætatis, dicto parentum, vel testium, l. de ætate, ff. de minorib. Rebuff. de litt. primæ tonf. nu. 13.

Ordinari prohibentur qui confirmationis Sacramentum prius nō susceperint. Conc. loco cit. sess. 23. c. 4. si tamen ordinentur, dummodo non faciant ex contemptu, nullam incurrunt censuram. Victor. cit. de sacr. ord. nu. 231. & plus dicit Nau. in tali casu nec ordinatum nec ordinantem peccare mortaliter. in man. c. 22. nu. 9. ad quod citat. Sot. in 4. d. 14. q. 1. art. 4.

25 Requiritur præterea in ordinando vt non sit illegitimus, c. 1. de filijs presb. & tales dicuntur, qui ex parentum coniunctione, sacris canonibus reprobata, nascuntur, de quorum diuersitate, tradit Host. cit. in S. tit. qui filij sint legit. Ang. verb. filius. Nau. cit. c. 22. à nu. 19. dum tractat de impedimentis matrimonij, ratione quorum, vltra conceptos, ex adulterio, incestu, fornicatione, sequitur prolis illegittimitas.

Ampliatur hoc requisitum, vt procedat etiam in illo qui secretè

C 2 scit

scit se esse illegitimum, quoad forum enim conscientiæ, ordines suscipere non deberet, nisi obtenta dispensatione quam sufficeret obtinere secrete, Nau. cit. c. 27. nu. 201. licet non teneatur credere matri dicenti eum esse ex adulterio conceptum. Panor. in c. per tuas. de prob. & communiter Doctores, in l. si vicinis. C. de nupt. Imo etiãsi ambo parentes negarent eum esse suum filium, non teneretur stare ipsorum assertioni, dummodo probare possit aliquibus argumentis se esse filium, vt aperte tex. in c. transmissa, qui filij sint legit. iun. glo. & l. si posthumus, ff. de lib. & posth. §. si quis, l. Lucius, ff. de cond. & demõst. Patris enim dictũ filio non præiudicat, l. 1. ff. de Carb. Edict. noq; matris. l. imperatores, ff. de probatio. licet è contra confessio parẽtũ, multum prosit filijs, arg. l. 1. §. Iulianus, ff. de lib. agnoscen.

26 Ampliatur secundo, vt procedat, etiamsi natus esset quis ex matrimonio licito secundum ius ciuile, secundum Canones vero prohibito, in ordinibus enim legittimitas canonica est attendenda, non ciuilis, c. per venerabilem qui filij, sint legit. Host. in S. ibid. nu. 11.

Ampliatur & vltimo, vt huiusmodi illegittimi, ordinari non possint, etiamsi legittimentur per Imperatorem, seu alium Principem secularem: legittimatio enim huiusmodi illis non suffragatur, nisi in foro sæculari, & in terris tantum illius qui legittimat. ca. lege. 10. dist. Panorm. in c. per venerabilem, cit. Ang. verb. legittimatio, nu. 4. secus de legittimatis per Papam, vt infra.

Limitatur autem Primo, vt non habeat locũ in natis ex soluto & soluta, qui postmodum legittime contraxerunt, filij enim ante nati legittimantur per hoc subsequens matrimonium, & sunt habiles ad ordines, c. tanta, qui filij sint legitti. si nimirum tempore quo geniti fuerint, nullum adfuerit impedimentum, quo minus contrahi posset matrimonium, alias si adfuerit impedimentum, licet postea dispẽsentur super impedimento ad effectum contrahendi, & contrahant, filij tamen ante nati manebunt illegittimi, nisi in dispensatione cũ illis quoque expresse dispensetur. Ang. loco cit. & verb. legitimatio. nu. 7. vbi Panorm. & Io. And. in c. per venerabilem, cit. tenentes contrarium, dicit intelligi debere, & loqui de matrimonio stante impedimento cõtracto, & in eo prole suscepta, nam tum si postmodum tollatur impedimentum per dispensationem, dispensatio hæc retrotrahetur, quoad filios ante genitos, argal. cum mihi decem, ff. de sol.

Sublimitari et dẽt hęc nostra limitatio, vt si illegitimus ordinetur, & post facto ipsius parẽtes cõtrahãt, licet ipse legittimet per hoc subseqũes matrimoniũ, ordinũ tñ susceptio nõ conualidatur, & manet suspẽsus ab ordine suscepto, donec cũ ipso dispẽset. Viual. de irreg. n. 119

Limitatur secundo dictum principale, vt non procedat, in casu cum parentes stante impedimento contraxerint prolemque susceperint,

rint, sed impedimentum alter eorum vel vterque ignorauit, proles enim sic suscepta habilis erit ad ordines, c. ex tenore. qui fil. sint legitt. & in tantum quidem vt etiamsi lite iam mota ante sententiam concipiatur proles, & propter impedimentum vir, & mulier postmodũ separentur, adhuc illa proles gaudebit iure legitimitatis, cap. cum inter. & c. ex tenore. iun. glo. verb. legittimum, loc. cit.

Limita tertio in illis, quorum parentes in infidelitate existentes, in gradu canonibus prohibito contraxerunt, sic enim nati post conuersionem legittimi habentur, & ordinari possent, nisi ex alia causa prohibeantur, c. vlt. loc. cit. Host. in S. ibid. nu. 11.

Limita quarto, in illegitimis ingredientibus Religionem, Iura enim Religionis fauore cum talibus dispẽsarunt, c. 1. de fil. presb. Prohibuerat tamen Six. PP. V. illegittimos, ad Religiones recipi, ordinatione sua. incip. cum de omnibus, de ann. 1587. publ. die 27. Nouem. sed eam prohibitionem postmodum Greg. XIIII. alia sua ordinatione incip. circumspecta de anno. 1590. idib. martij, relaxauit, permittens arbitrio superiorum Regularium susceptionem illegittimorum.

27 Limitatur quinto, vt non procedat in infantibus vulgo expositis; isti enim præsumuntur pro legittimis, & possunt ordinari, c. cũ deputati, de Iudic. Ibique Fel. nu. 10. In dubio enim semper pro fauore prolis iudicatur, c. ex tenore. cit. qui fil. sint legit. Quinimo tales, etiamsi de seruili essent conditione, consequuntur plenam libertatem, l. nemini. C. de Episc. audie. l. 3. & vlt ibidem, de infant. exposit. c. si expositis, 87. d. iun. gl. c. vnico. de infan. expos. Ibique Ana. Gab. Palleot. de spurijs, c. 63. à nu. 3. ad finem; vbi hanc sententiam multis probat, & communem esse testatur. Host. quoque in S. tit. cit. qui fil. sint. legitt. nu. 8. refert eandem opinionem, licet magis inclinet in contrariã, ex ratione, quod vulgo non exponantur nisi illegitimi; quod eo magis verum esset vbi constaret euidentibus coniecturis sic expositum esse spurium. Et hæc secunda opinio magis practicatur, vidique sæpius in similibus dispensationes expediri in Rom. Curia.

De honestate vitæ, & morum in ordinandis requisita.

SVMMARIVM.

28 *Infames non debent ordinari.*
29 *Infamia triplex.*
30 *Seruitus quænam impediat susceptionem ordinum.*
31 *Homicidæ non possunt ordinari.*
32 *Abortum procurans quam irregularitatem incurrat.*

28 Vitæ probatæ sunt ad Ordines assumendi, Conc. loco cit. sess. 23. c. 5.7. & 12. de ref. c. hinc etiam. 49. d. Vnde infames, criminosi, non sunt ordinandi. Et infamis dicitur, cuius status, vita, & moribus est, reprobatus. Ang verb. infamia, in princ.

Triplex autem numeratur infamia. Facti, iuris, & Canonica, Canonica est, quæ propter quodlibet peccatum mortale incurritur, c. infames, 6. q. 1. & c. vlt. 25. dist. c. quoniam 48. dist. sed hæc infamia, sola pœnitentia tollitur, vt docet Pan. in cap. ex diligenti, de Sim. Vival. de ic reg. nu. 105. nec de ea, quis iudicari potest in foro exteriori, cum sit occulta, tenetur tamen in conscientia, habens peccatum morale, confiteri prius, antequam ordines suscipiat.

Facti infamia est cum aliquis apud bonos, & graues viros infamatur, vel frequentatione criminum, quæ non vno actu, sed pluribus inducunt infamiam, vel vno crimine patrato, si ita iure sit definitū. Prioris generis possunt esse exempla, aleatores, c. inter dilectos, de excess. prælat. Vinolenti, & delicatè viuentes, c. ante omnia, c. ecclesiæ Principes 25. dist. seditiosi, c. seditionarios, 46. dist. concubinas, seu fornicarias habentes, c. qui in aliquo. 51. d. Conuiuia facientes, ca. multis, 44. dist. tabernarum frequentatores, mimis, & histrionibus attendentes, vel eadem exercentes, in scena ludentes. c. clerici, de vita, & honestate cler. c. maritus, 33. d. Item vsurarij, ca. 2. loco cit. de vita & hon. Item & sordidas artes exercentes, clem. 1. eodem tit. sed hæc infamia, cessat arte relicta. Actus etiam frequentatus requiritur, & assuefactio vt ex ea talis vilitas personæ sequatur, aliter enim vnus actus, seu plures, sine assuefactione, non sufficerent ad infamiam contrahendā Innoc. in c. cum decorem, tit. cit. de vita, & hon. cler. licet Abb. ibid. teneat contrarium, argum. tex. in c. ita nos. iun. glo. ver. vsum 25. q. 2. & Arch. in c. illud d. 12. qui dicunt binum actum sufficere, ad contrahendam hanc infamiam.

Secundi generis infamiæ facti, exempla sunt, periurium, c. querelā, de iureiuran. homicidium, hæresis, simonia, adulterium, ca. qui in aliquo, 51. d. 1. q. 1. per totum. Et qui contrahit cum duabus, vel habet duas sponsas, l. quid ergo, ff. de his, qui not. infam.

Qui lenocinium exercuit, filias, vel neptes prostituit, l. athletas, §. ait prætor, ibid. qui pugnauit cum fera, l. 1. §. item senatusconsf. ff. de postul. Diximus autem apud bonos, & graues viros debere infamari, nam dicta paucorū & leuiū personarum, nō inferrent infamiā, Ang. loco cit. nu. 2. Et requiritur, quod sit infamatus ex vero delicto, si enim solum fama spargatur, purgare se poterit, & ordinari.

Iuris vero infamia est, cum quis Iudicis snia, vel ex genere delicti, vel ex genere pœnæ, vel simul vtroque infamis efficitur, vt cum pronuntiat iudex aliquem esse adulterum, l. palam, §. in adulterio, ff. de

rita

ritu nupt. vel vsurarium, c. infames. 3. q. 7. Cum princeps mittit quē in exilium seu aliam pœnam infligit, qua inducitur infamia, l. quod ait, ff. de his qui notan. infam. cit. euidentior. n. est infamia, qua ex pœna procedit, quam, quæ ex sententia. Innoc. in cap. qualiter, de accus. Et cum quis publica pœnitentia crimina defleuit, c. maritum, 33. dist.

Qui vero fustibus ceduntur, si quidem ob crimen à superiore, fiunt infames: si vero non ob crimen nullam incurrunt infamiam, l. ictus, ff. de his qui notantur. cit.

Et contrahitur hæc infamia iuris, etiamsi non ferat iudex sententiā, dummodo reus confiteatur delictum, c. testimonium, de testibus. Vel si ob crimen, quis à testimonio repellitur, l. eos, ff. de decurion. & notat. gl. in c. ipsi Apostoli, 2. q. 7. Arbitri tamen sententia non induceret infamiam, l. quid ergo, §. ex compromisso, iun. gl. ver. non facit, ff. de his, qui notantur cit. Collegimus autem hic infamias iuris ciuilis, & canonici, quia ad paria iudicantur, & infamis in ciuili est etiam infamis in canonico, c. oēs, 6. q. 1. Inn. loco cit. de accus. Et infamis, restitutus ab Imperatore, seu Principe non recognoscente superiorem, dū modo pœnituerit, non eget alia dispensatione, sed potest promoueri, Abb. in c. cum re. de sent. & re iud. Arm. verb. infamia, nu. 7.

Omnes itaque prædicti infames, prohibentur ordinari, c. vlt. iun. gl. 25. d. c. omnes, 6. q. 1. c. vlt. iun. glos. ver. notorium, & verb. iudicio comprobatum, de temp. ord.

Status, & conditio personarum in ordinandis etiam consideratur. Vnde serui prohibentur ordinari, 56. dist. per totum, Host. in 8. de seruis non ord. Ang. ver. seruitus. Dicitur autem seruus, qui iure gentiū contra naturam subijcitur Dominio alterius, Instit. de iure personarum, §. seruitus, sed quoniam seruitus huius generis in tota ferè Europa his temporibus non seruatur, plura de ea congerere esset superfluū alia genera seruitutum si quæ sunt videamus.

Et primo occurrunt serui originarij, & adscriptitij, qui videntur ab ordinibus repellendi, Ang. loco cit. nu. 2. sed iura municipalia, vt plurimum, talibus concedunt licentiam, ad statum Ecclesiasticum aspirandi, vt in multarum Prouinciarum statutis videre licet.

30 Aliud genus seruitutis est voluntarium, cum quis voluntariè seruitijs alienis mācipatur. Et quidem, vel publicis, vel priuatis. Si publicis, & in causis sanguinis, vt iudex criminalis, Notarius, lictor, miles, apparitor, procurator, & de istis est diuersa, & grauior prohibitio, vt infra, si in causis ciuilibus, & perseuerat in officio, quod est miserabilium personarum, vt pupillorū cura, tutela, legibus, vel à iudice imposita, & talis promoueri pōt ēt non deposito officio c. peruenir, 86. d. si vero officiū non sit miserabiliū personarū, promoueri nō debet, nisi officium deponat, cap. 1. 2. & cap. sed nec procurator . . Ne cler.

vel mon. Vltra etsi officium deposuerit, sed remanet obligatus ad ratiocinia, promoueri non dēt, nisi redditis ratiocinijs, c. præterea, 1. d.

Priuati alicuius seruituti deditus, si perseuerat, promoueri nō debet, 21. q. 3. per totum, si autem non perseuerat, sed remanet obligatus ex dolo, vel perfidia, de quo ipsi quæstio mouetur, vel esset publicè infamatus, promoueri quoque non debet, c. omnipotens. de accus. Host. in Sum. de oblig. ad ration. nu. 3. Quod si obligatus remanet ex culpa tantum, vel ex mutuo, seu alia obligatione ciuili, ordinari pōt. Host. loco cita. Inn. ibid. in c. magnus. Ang. verb. ratiocinia.

Et licet de criminosis in genere supra diximus, in specie tamē de homicidis aliqua adhuc, dicenda sunt, cum isti maiore prohibitione teneantur.

Vnde Homicidæ non possunt ordinari, c. 1. c. continebatur, c. de cętero, de homic. & communiter Doctores. Et sub hac prohibitione, quo ad incurrendam irregularitatem, continetur non solum homicidiū ipsum ex quo mors sequitur, sed etiam abscissio mēbri ita quod abscindens membrum hominis afficiatur irregularitate huius generis. Dicitur autem membrum pars hominis distinctum officium habens vt manus, pes, non autem digitus, qui potius est pars membri, c. vlt. de homic. in 6. iun. glo. magna, clem. vn. de homic. iun. gl. ver. mutilet. Nau. loco cit. nu. 206.

Ampliatur, vt procedat huiusmodi prohibitio in homicida tā iniusto, quam iusto: iustus autem dicitur, qui dum homicidium facit licitè facit, vt est iudex, qui sontem ad mortem condemnat, & omnes illi, qui lege permittente occidunt, vt occidens bannitum, paganū in bello, adulterū deprehensum cum vxore, matre, sorore, c. clericū, 50. dist. Sylu. verb. homicidium, 1. q. 3. Viual. de irreg. nu. 204.

Amplia secundo ad illos, qui non per se, sed per alium exequūtur homicidium, vt qui mandat, c. periculosè. de pęn. d. 1. vel qui auxiliū, consilium dat homicidio, c. sicut dignum, de homicid. cap. si quis viduam, 50. d. sola tamen voluntas non inducit irregularitatem; Arm. ver. irregularitas, nu. 10.

Amplia tertio ad illum, qui causam dat homicidio, vt si quis venenum præbet, maleficijs inficit, abortum procurat fœtus animati, canem incitat, ex cuius morsu mors, vel mutilatio sequitur.

Causa tamen debet esse proxima, & directa ad homicidium immediatè, non autem remota, vt si quis præbeat arma eunti ad bellum, licet ibi homicidiū cōmittatur, non tamen dans arma fit irregularis, quia præstatio armorum non directè tendebat ad eum finem. Secus in illo, qui defendere se non valenti, in ipso periculo pugnæ, arma subministrauit, sequuto enim homicidio incurrit ille, qui arma subministrauit, irregularitatem, Nau. cit. c. 27. à nu. 206. ad 218.

Am-

Amplia quarto ad illum, qui casualiter, & nolens occidit, sed rei illicitæ operam dando, cap. continebatur, de homic.

Amplia Quintò ad consiliarios, Notarios Aduocatos, Procuratores, qui impugnant reũ, qui postea ad mortem condemnatur. Item & lictores, apparitores, custodes, & omnes, qui iudicii siue in ferenda, siue in exequenda sententia sanguinis, operam præstant; seu assistunt cum quis iusticiatur, ad eum effectum, ne effugiat. Nauar. loc. cit. nu. 217. De istis tamen, qui assistunt seu comitantur iusticiandum, Vict. de Sacr. Ord. num. 239. dubitat, quod incurrant irregularitatem, nisi sic assistant, quod non sequeretur mors nisi ipsi assisterent.

Amplia sextò ad illos, qui furem, seu alium malefactorem iudici tradunt, vel detinent, donec apprehendatur, isti enim irregularitatẽ incurrunt si sequatur mors, nisi fuerint protestati, se nolle mortem ipsius, cap. prælatus. de homicid. in 6. similiter, & qui circa executionem Iustitiæ, aliquem actum facit, quo facilius mors sequatur, vt si hortatur quis ministrum Iustitiæ, vt mortem acceleret, ensem acuit, scalã, funes, vel alia instrumenta, quibus mors paratur, subministrat. Nauar. loco cit. ad num. 238. Victor. loco cit. qui etiam tales excusat ab irregulatitate, si faciunt actum aliquem bona fide, & non intendendo accelerationem mortis.

Ampliari posset septimo ad illum, qui ira vel desperatione ductus, violentas manus sibi iniecerit, & membrum aliquod sibi absciderit, cap. qui partem, cap. si quis absciderit, cap. hi qui. 55. distinct. Non tamen fieret irregularis, huius generis qui hoc faceret ex necessitate, ob vitandum morbum ex consilio medici, hoc enim casu excusatur, tam ipse, quam medicus, & chirurgus abscindens membrum, cap. si quis à medicis, cap. si quis in infirmitate. dist. cit.

Limitatur autem primo, vt non habeat locum hæc irregularitas in casu cum aliquis occidit in defensione vitæ propriæ, clem. vnic. de homic. seruato scilicet moderamine inculpatæ tutelæ, ita quod occidat, eo, quod nec fugere, nec alio quouis modo effugere possit. Nau. loco. cit. Viuald. de irreg. num. 225. qui notat defensionem tum excusare ab irregularitate, si illam præcesserit periculum. In defensione autem bonorum, vel vitæ patris, matris, vxoris, non excusaretur ab incurrenda irregularitate, licet secundum leges licitè defendat, & sine peccato, cum irregularitas etiam sine peccato incurratur. glo. vlt. in cit. clem. de homicid. & cap. suscepimus, de homicid. Arm. ver. irregularitas, num. 4 r.

Limitatur secundo, vt non incurratur irregularitas, si infans occidat, vel existens in frænesi, vel dormiens, clem. cit.

Limita tertio in illo, qui occidit antequam fuisset baptizatus, post baptismũ enim non remanet talis irregularitas, cap. si quis viduam.

iun.

iun. glo. ver. post baptismum, 50. distinct. vnc. Nau. Victor. loc. cit.

Limita quarto in illo, qui debilitauit membrum alterius, ita vt illo amplius vti non possit, non tamen sit abscissum: nam licet sic debilitatus ex defectu membri efficiatur irregularis, debilitans tamen nõ incurrit irregularitatem, Nau. loc. cit.

Limita vltimo, vt nõ procedat, si occidatur homo non completus, vt si quis procuret abortum antequam fœtus anima rationali infor-
32 met (quod accidit in mare post dies quadraginta, in fœmina post dies octuaginta à conceptionis die) non incurrit enim talis irregularitatem, licet peccet grauiter, cap. sicut ex literarum, de homicid. cap. quod vero, cap. Moyses, 32. quæst. 2. & si dubitetur num fuerit masculus an fœmina, præsumendum esse de masculo, vult Nau. consil. 21. de homicid. in antiquis.

Et licet Six. V. constitutione sua incip. Effrenatam: procurantes abortum etiam fœtus inanimis, vltra alias pœnas, irregularitatem, incurrere decreuerit: hæc tamen constitutio cum suis pœnis, quoad fætum huiusmodi in animatum moderata fuit, & reducta ad terminos iuris communis, à Greg. XIIII. Quæ constitutiones cum vltra dispositionem iuris antiqui, aliquas pœnas de nouo contra causantes abortum, contineant, & in multis vsui esse possint, eas hic subiunximus, ea Sixti V. est, vt sequitur.

Effrenatam perditissimorum hominum, & infra. *Omnes, & quoscunque tam viros, quam mulieres, cuiuscunque status, gradus, ordinis, ac conditionis, et clericos sæculares, vel cuiusuis ordinis regulares, quauis dignitate, & præeminentia Ecclesiastica vel mundana fulgentes, qui de cætero per se, aut interpositas personas, abortus, seu fœtus immaturi, tam animati, quam et inanimati, formati, vel informis, eiectionem procurauerint, percussionibus, venenis, medicamentis, potionibus, oneribus, laboribusque mulieri prægnanti impositis, ac alijs et incognitis, vel maximè exquisitis rationibus, ita vt reipsa abortus inde secutus fuerit, ac etiam prægnantes ipsas mulieres, quæ scienter præmissa fecerint, pœnas tam diuino quã humano iure, ac tã per canonicas sanctiones, & Apostolicas constitutiones, quã ciuilia iura, aduersus veros homicidas, qui homicidiũ voluntarium, actu, & re ipsa patrauerint, propositas, & inflictas (quorũ omnium tenores his nostris litteris pro expressis, & ad verbũ insertis habemus) eo ipso incurrere, hac nostra perpetuo valitura, constitutione statuimus, & ordinamus, ipsasque pœnas, leges, & constitutiones, ad casus præfatos extẽdimus. Eos vero, qui Clerici fuerint, omni priuilegio, officijs, dignitatibus, & beneficijs Ecclesiasticis, quæ sic vacatura nostræ, & sedis Apostolicæ dispositioni perpetuo reseruamus, ipso facto priuamus, & in futurũ inhabiles ad ea suscipienda decernimus: adeo vt illi qui hoc delictũ cõmiserint, non secus, atque ij, qui sua voluntate homicidiũ perpetrauerint, iuxta Conc. Trid. decreta, etiamsi*

crimen

crimen id nec ordine iudiciario probatū, nec alia ratione publicum, sed occultum, fuerit, ad sacros ordines promoueri, aut in susceptis ordinibus ministrare nullo modo possint, nec illis aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarū, conferri liceat, sed omni ordine ac beneficio, & officio perpetuo careant; necnō & illos, qui clerici non fuerint; & talia perpetrauerint, non solum pœnas incurrere supranarratas, sed ēt inhabiles ad ordines, & alia prædicta, decernimus, & declaramus. Volētes quod hi, qui foro Ecclesiastico subiecti, vt præfertur, deliquisse comperti fuerint, per iudicē ecclesiasticū depositi, & degradati, curiæ ac potestati sæculari tradantur, quæ de eis illud capiat suppliciū, quod contra laicos vere homicidas, per diuinas leges, ac ciuilia iura est dispositū. Præterea, eisdem pœnis teneri oīno statuimus eos, qui sterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinauerint, & quominus fœtum concipiant, impedimentū præstiterint, ac ea facienda, & exequenda curauerint, siue quocunque modo in his consuluerint, ac mulieres ipsas quæ eadē pocula sponte ac scienter sumpserint. Quocirca mandamus vniuersis, & singulis iudicibus ordinarijs, & delegatis, tā Ecclesiasticis, quam sæcularibus. quibus contra criminū reos, ēt quoad causas huiusmodi de iure, vel ratione delicti aut personarū, legitimè competet iurisdictio, ita tamen vt inter eos præuētionis locus sit, vt in his delictis, quę vt plurimū occulto perpetrantur, contra quoscunque non solum per accusationem, & delationem, verūetiam per inquisitionē, & simplicem denunciationem procedant, ac ad illa probanda testes alias ac iure inhabiles, eorundē tamen iudicum arbitrio habita ratione personarū, causarum, & qualitatū illarum, ac circumstantiarum quarūcunque admittant, ac in eos qui culpabiles fuerint prout per nos sancitum est, demum animaduertant. Insuper vt immanissimi huius delicti grauitati, non solum temporalib. verum etiā spiritualibus pœnis prospiciamus, ac prouideamus: omnes, & singulos cuiuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis existentes, tā laicos, quā clericos sæculares, & cuiuscunq; ordinis regulares, necnon mulieres sæculares, vel quęcunque ordinē professas qui, vel quæ vel vt principales, vel vt sociæ, consciæ vè, ad tale facinus cōmittendum, opem, consilium fauorem, potionem, vel alia cuiuscunque generis medicamenta scienter dederint, ac ēt scribendo litteras priuatas, vel apochas; vel aliàs verbis, aut signis iuuerint, aut consuluerint, vltra supradictas pœnas, ipso facto, nunc prout ex tunc excōicamus, & pro excommunicatis declaramus. Decernentes, ac declarantes, quod per quæcunque iubilæa, & indulgentias per nos & successores nostros ēt anno iubilæi, aut alio quouis tempore, etiam Cruciatæ sanctæ, Iubilæi, vel quouis alio titulo concessas, & concedendas, necnon per quascunque litteras Apostolicas, quibusuis Principibus, seu ad eorum instantiam, per nos, & successores nostros pariter concessas, & cōcedendas, ac ēt vigore priuilegiorum mare magnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum, quibusuis congregationibus Regularū, aut Episcopis vigore Cōcilii

cilij Trid. vel alias per nos, & prædecessores nostros, quomodocunque concessorum, vel in futurũ concedendorum, nec personæ sic vt præfertur delinquentes, & excõmunicatæ preterquam in mortis articulo, absolui valeant, nec cum ijs clericis qui huiusmodi delicta perpetrauerint, etiamsi eorũ crimen occultum fuerit, super irregularitate præmissorũ occasione contracta, nec per locorum ordinarios, nec per alios quauis auctoritate fungentes, quã per nos, & Rom. Pont. nostros successores, & tunc non nisi vrgentissimis de causis, dispensari possit. Ac tam absoluendi, quam dispensandi facultatem huiusmodi, etiam quoad forum conscientiæ, in casibus superius expressis, nobis, & successorib. nostris duntaxat reseruamus: statuentes sic in præmissis vniuersis, & singulis, per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostol. & S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quauis causa, & instantia iudicari, & definiri debere. Irritumque & inane, &c. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ in monte Quirinali. Ann. Incarnat. Dom. 1588. 4. Kalen. Nouemb.

Tenor autem Greg. XIII. constitutionis, qua moderatur præmissa Six. V. constitutio, est vt sequitur.

SEdes Apostolica, & infra. *Dudum siquidem fel. recor. Sixtus Papa V. prædecessor noster, iustitia zelo accensus, contra procurantes abortum fętus, tã animati, quam inanimis, eiusque grauissimi sceleris participes, & adiutores, nec non contra eos, qui mulierum fœcunditatem impedirent, & sterilitatis potiones, seu veneni præberent, constitutionẽ edidit, sub Dat. 4. Kal. Nouemb. Pont. sui ann. 3. per quam vltra diuersas spirituales, & temporales pœnas, etiam inter alia excõmunicationis sententiã contra eos promulgauit, sibique, & successoribus suis tantum, absoluendi facultatẽ reseruauit, prout in eadẽ constitutione plenius continetur. Cum igitur postmodũ experientia docuerit, ex remedio huiusmodi, non eam, quæ sperabatur vtilitatem, & fructum prouenisse, verum potius multis sathanæ malitia ad peccandum inductis, difficiliori ob soli sedi Apost. reseruatam absoluendi facultatem, reddito ad pęnitentiam aditu, eos à nefarijs huiusmodi flagitijs perpetrandis, non solum non retraxisse, sed etiã plurimorum sacrilegiorũ, grauissimorumque peccatorũ, & scelerum occasionem dedisse. Nos igitur animaduertentes gladium Ecclesiasticæ disciplinæ, præsertim quoad censuras & pœnas spirituales, ita exercendam esse, vt ad medicinam tendat, non ad perniciẽ animarũ, vtrunque Pastorem cuius vices in terris gerimus, quantum diuina eius gratia adiutrice possumus, imitari volentes, qui venit animas hominũ saluare non perdere, neminique quantumcunque grauiter, & enormiter deliquerit, viam salutis præclusit, quin potius ad eam assequendam copiosè remedia adhibuit, ac nobis reliquit, & simul vtilius censentes vbi nec de homicidio, nec de animato fętu agitur, pœnas non imponere durio-*

dariores his, quæ per sacros Canones, & leges prophanas sunt institutæ. Habita super hoc cum venerabilibus fratribus nostris, S. R. E. Cardinalibus super negotiis, & consultationibus Episcoporum deputatis, matura deliberatione, de eorum consilio, constitutionem prædictam sic duximus moderandam, vt à peccato, & excommunicatione contra personas ibi expressas lata, tam quoad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quoad illos, qui post nostram constitutionem in eisdem casibus deliquerint, quilibet presbyter, tam secularis, quam cuiusuis ordinis regularis, ad Christi fidelium confessiones audiendas per loci ordinarium approbatus, plenam, & liberam in foro conscientiæ tantum, absoluendi habeat facultatem eandem prorsus, quam idem Six. prædecessor sibi ac suis successoribus reseruauit. Quo vero ad pœnas procurantium abortum fœtus inanimis, aut exhibentium mulieribus, vel sumentium venena sterilitatis, aut quocunque modo auxilium, vel consilium eis dantium, in prædicta constitutione contentas, Constitutionem præfatam in ea parte vbi de his agit, ad terminos iuris communis, ac sacrorum Canonum, & Concilii Trid. dispositionem auctoritate Apostolica, tenore præsentium, tam quoad præterita, quam quoad futura, perpetuo reducimus; perinde ac si eadem constitutio in huiusmodi parte nunquam emanasset: Non obstantibus eadem prædecessoris nostri constitutione quã quoad reliqua omnia, præter contenta in hac nostra constitutione, in suo robore omnino permanere volumus, cæterisque contrariis quibuscũque. Volumus autem vt præsentium transumptis Notarii publici manu subscriptis, & sigillo Prælati Ecclesiastici munitis, eadem prorsus fides habeatur in iudicio, & extra illud, quæ eisdem originalibus haberetur exhibitis, vel ostensis. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, in monte Quirin. Ann. Incar. Dominic. 1591. prid. Kalen. Iun. Pontif. anno primo.

De corpore vitiatis Bigamis, Inuitis non ordinandis.

V. M. M. A. R. V. M.

33 Corpore vitiatus quis dicatur.
34 Cæcitas, quæ impediat ordines.
35 Auditus seu aliorum sensuum, vel membrorum officio carens non ordinatur.
36 Deformitas corporis insignis, quomodo impediat ordines.
37 Bigami non ordinantur.
38 Bigamia triplex.
39 Inuitus nemo debet ordinari.

Cor-

33 CORpore vitiati ordinari non debent. Tales autem sunt, qui toto corpore, vel aliqua eius parte ita sunt affecti, vt commodè celebrare non possint, vel notabilem deformitatem præseferant. Sed quia hæc descriptio non ita late patet, vt omnia sic vitiatorum genera comprehendat, quinimo vix tradi potest, neque ab authoribus affertur, ideo potius exempla corpore vitiatorum in iure expressa, quo facilius, hæc prohibitio sciatur, adferamus. Vnde primo cæcus promoueri non potest, cap. hinc etiam 49. dist. Monoculus etiam seu vno oculo videns altero cæcus non ordinatur. cap. si euangelica, 55. dist.
34 Et quidem si oculus sit erutus cum hoc casu præter cæcitatem inducatur deformitas, difficulter dispensatur, si autem sit sola cæcitas ita vt oculus sit integer, nec deformis appareat, itque sit oculus dexter dummodo sinistro sufficienter videatur, nullam causat, irregularitatem, & potest promoueri. Nau. loco cit. num. 199. Ang. ver. corpore vitiati, num. 2. si autem oculus affectus, sit sinister, cum iste vocetur oculus Canonis, & sine ipso non posset legi Canon sine indecora ad populum conuersione, causat irregularitatem Nauar. loco cit.

Albuginem in oculo habens arcetur ab ordinibus, cap. hinc etenim 49. dist. secus de habente maculam, quæ non sit adeo deformis De lippis autem, & habentibus assidue lachrimantes oculos, dicendum est, quod si inde non sequatur notabilis deformitas, ordinari possunt. Viuald. de irreg. cit. num. 143.

Auditus etiam sensu carens promoueri non debet, si tamen in vna auricula tantum hunc defectum patiatur, vel non omnino sit surdus, sub hac prohibitione non cadit.

Auriculam seu cartilaginē supereminentem, qui amisit, si hoc inducat notabilem deformitatem promoueri quoque non debet, tāto magis si hoc fuerit passus ex opere illicito. Ang. Viuald. loco cit.

Mutus item, seu qui officio linguæ caret, aut impeditam habet pronuntiationem, ita vt vix intelligi possit, non promouetur. Similiter, & claudus enormiter, ita vt sine scipione ad altare accedere non possit, non promouetur, secus si claudicet aliquantum, & sine adminiculo possit ambulare, & si non ex illicito opere malum contraxit, cap. si quis iun. glo. 55. dist.

Manu carens, vel digito necessario ad fractionem Eucharistiæ nō promouetur, cap. exposuisti de corp. vitiat. cap. presbyterum de cler. ægrot. Parte tamen digiti carens, vel vngulam ab ipso auulsam habens, ita vt commodè possit frangere eucharistiam, licite promouetur, cap. 1. & vlt. loco cit. de corp. vitiat.

Habens aliquam in corpore deformitatem, quę scandalū, vel horrorem generet, non promouetur, vt gibbosus, dentes habēs nimium prominētes, vel digitos plures, seu compactos, ita vt sine periculo n

fractio-

fractione, celebrare non possit: partes tamē superfluas, vt digitos plu tes, abscindere posset, & sic promoueri, gl. in c. qui partē, cit. 55. dist.

Nasum truncum, vel deformiter tortum habens, vel labiorum gra ui deformitate laborans, enormibus cicatricibus, vel maculis in facie signatus, similiter non promouetur. Viuald. de irreg. nu. 147.

Hic ponendi sunt, qui aliqua alia infirmitate corporis perpetuò laborant, vt qui morbum Epilepticum seu caducū patiuntur, maleficiati in toto corpore, nō tamen si in aliqua parte tantū essent maleficiati, quæ nihil impediret actiones debitas, Viuald. loc. cit. nu. 186.

Aenergumeni quoque seu à Dæmone obsessi, non ordinantur, ca. cum in literis. 7. quæst. 2. nisi ab vno ad minus anno vexari desierint, cap. communiter 33. dist. & tum ad minores tantum ordines, non vero ad maiores promoueri possent Nau. de temp. ord. cons. 35.

Qui etiam simulant se dęmoniacos, eadem pęna puniendi videntur. Viuald. loc. cit. nu. 187.

Similiter & deliri, frænetici, nisi à multo tempore pati hunc morbum desierint, non ordinantur, c. quamuis. 7. q. 1.

Leprosi quoque, scabiem perpetuam enormem habentes, non ordinantur. cap. hinc etenim, 49. dist.

Inter vitiatos corpore non immeritò ponendi quoque sunt, qui vi num sine nausea bibere non possunt, tales enim non esse ordinandos propter periculum in celebratione censet Nau. loc. cit. 204.

36 Et circa istam materiam generaliter obseruari debet. Primo irregularitatem huius generis non sequi ex imbecillitate, vel defectu mēbri, sed ex deformitate, vel impotentia ad celebrandum, tum & culpa ex qua natus fuit defectus: vnde abscissus à medicis, ab hostibus, vel à parentibus puer, vel ita natus, seu alio membro carens, aut deformitatem habens, quæ extrinsecus non apparet, non prohibetur promoueri, secus tamen si ex opere illicito esset abscissus, nam tunc non ordinaretur.

Secundo huiusmodi vitia corporis, melius ex re oculis subiecta diiudicari, quàm scripto exprimi posse, glo. in c. presbyterum, ver. deformitatem de cler. ægrot. vnde semper hic defectus pendebit ex iudicio ordinatoris, cap. communiter, 33. dist. cap. 1. de corp. vitiat. ibique Innoc. Ang. ver. corp. vitiat. nu. 5.

Tertio & vltimò hoc vitium aliter considerandum esse, si accidat iam ordinato ad aliquem ordinem, aliter vero in illo, qui nunquam fuit ordinatus, iste enim si defectum patiatur omnino est repellēdus ab ordinibus, ille vero licet factus sit inhabilis ad celebrationem, posset tamen alia officia clericalia exercere, vt prædicare, confessiones audire, ministrare, & ita promoueri, vel saltem tolerari in susceptis. Nau. loc. cit. num. 200. Ang. cit. num. 4. Host. in sum. de corp. vitiat, num. 3.

num. 3. potest enim esse vt aliquis sit irregularis, ne promoueatur ad superiores, non tamen sit irregularis vt ministret in susceptis Innoc. in c. ad audientiam, de homicid.

37 Item Bigami prohibentur ordinari. cap. 1. & 2. de Big. non ord. in tantum autem hæc prohibitio extenditur, vt etiamsi quis ante baptismum contraxerit bigamiam, seu vnam vxorem habuerit ante baptismum, alteram post baptismum, tamen durabit prohibitio, bigamiæ enim impedimentum per baptismum non tollitur, cap. acutius iun. gl. 26. dist. Host. in sum. tit. de Big. num. 5. & 6. vbi multas rationes colligit propter quas bigami non ordinantur.

38 Triplex autem est bigamia, glo. in cap. 2. de bigam. Vera, cum quis duas vxores veras, alteram mortua altera, habuit, & cognouit. cap. si quis, 33. dist. nec sufficit quod contrahat, sed etiam quod cõsumet matrimonium, multominus sufficerent sola sponsalia, etiam cum pluribus, nullam enim hæc inducunt bigamiam, Arm. verb. bigamia, nu. 2. Naudot. cit. nu. 195.

Interpretatiua bigamia dicitur, cum quis contrahit cum vna vidua. cap. maritum, cit. 33. dist. Et quidem corrupta per alium, nam si fuerit desponsata tantum, vel si matrimonium ex aliqua causa nõ fuerit consummatum cum primo, nulla sequetur bigamia. Mulierem meretricem publicam, seu per alios corruptam, accipiens in vxorem, vel vxorem propriam cognoscens, quam scit commisisse adulterium, simili genere bigamiæ ligatur, corruptam vero per se ipsum si ducat, vel ipsemet, siue ante matrimonium, siue stante matrimonio plures cognoscat, non efficitur bigamus. Scurrilem præterea seruam, vel publicam fabularum actricem ducens, tanquam de bigamia huiusmodi suspectus, promoueri non debet, cap. si quis viduam, 34. dist.

Similitudinaria bigamia est, cum aliquis in sacris Ordinibus constitutus, vel post votum solemne Religionis, castitatis, contrahit de facto, & consumat matrimonium, tunc enim vltra quod nullum est matrimonium, cap. 1. de cler. coniug. cap. omnium, 32. dist. etiam bigamia huius generis incurritur, ca. à nobis, de big. non ord. Nau. lo. cit. Ang. Arm. verb. bigamia.

39 Inuitus quoque nemo debet ordinari, & ordinans inuitum, ab officio suo per annum suspenditur, cap. 1. 74. distin. Distinguendum est autem de inuito. Nam aut non reclamauit voce vel signo, & tum præsumitur voluntarius, nec ordinator incurret pœnam, ordinatusque obligatus sacramento ordinis, cap. si serui. 54. dist. si vero reclamauit. Et tum adhuc distingui potest, quod coactio illa aut fuit conditionalis, videlicet adhibito terrore, minis pœnarum, & metu qui posset cadere in constantem, & tum imprimitur quidem character, non tamen præiudicat ordinato, quin possit reclamare, & liberari voto continen-

tinentiæ,cap.perlatum,cap.cum dilectus,de his quæ vi metusvè,ca. veniens.2. de sponſ. niſi poſtmodum in libertate exiſtens, ratum habuerit:ſi vero coactio fuit conditionalis, terrore vel metu adhibito qui non cadit in conſtantem,licet,& hoc modo non debeat quis ordinari,tamen ſi ordinetur,& character imprimitur, & ordinatus tenebitur voto caſtitatis,c.cum dilectus,cit.Quod ſi coactio fuerit mera,& abſoluta,vt accidit in amente dormiente,vel omnino reclamāte,etiam dum ordinatur,nec character imprimitur, nec ordinatus recipit ligamen Ordinis.cap.de Iudæis 45.diſt.cit.cap.vbi iſte.74.diſt. cap.maiores,de Baptiſmo.

De amente tamen,& dormiente,quod diximus intelligendum eſt, ſi ante amentiam vel dormitionem,nullus præceſſerit in eo actus,vel ſignum voluntatis, ſuſcipiendi ordines. Ex cauſa tamen poſſit quis cogi ad ſuſcipiendos ordines,vt ſi habeat beneficium,quod requirit aliquem ordinem ſpecialem,talis enim cogi poteſt ſaltem ſubtractione fructuum,vel priuatione beneficij,ad ſuſceptionem. Ordinum beneficio annexorum.

De illiteratis,& non habentibus certum titulum non ordinandis.

SVMMARIVM.

40 *Doctrina quæ requiritur ad ordines.*
41 *Miniſtrans in ordine quem non habet non debet ordinari.*
42 *Beneficij Eccleſiaſtici titulus requiritur in ordinando.*
43 *Regulares non profeſſi non ordinantur ſine titulo beneficij.*
44 *Soc. Ieſu patres cenſentur religioſi profeſſi, poſt emiſſionem votorum ſimplicium.*
45 *Seruitio Eccleſiæ deputatus tanquam habens prouiſionē, ordinari poteſt.*

Illiterati ordinari prohibentur,cap.fin.de æta.& qualit.cap.illiteratos,36.diſt.diuerſa autem litteratura ſecundum ordinum diuer-
40 ſitatem requiritur.Et ad primā tonſuram quidem ordinandus, ſufficit ſi ſciat fidei rudimenta,legere,ſcribere.Conc. Trid.ſeſſ.23.cap.4. de ref. Ad alios minores promouendi, latinam linguam intelligere debent.ibid.cap.5.& 11.

Ad ſacros maiores ordinandi,ſcire debent ea quę exercendo eorū ordini conueniunt,ibi,c.13.Ad presbyteratum talis ſcientia requiritur,vt ordinatus Sacramenta adminiſtrare,& populum in his quæ ad ſalutem ſcitu neceſſaria ſunt inſtruere valeat, ibid.cap.14.

Non præſumitur autem eſſe quis ſciens niſi probetur, cap.ſi forte,

iun.glo.ver.scientiæ,de elec.in 6.Menoch. de præsumpt. lib.6.præs. 91.nu.18.Paris.de relig.lib.10. quæst.3. num.64. Gonzalez.super.8. Canc.glo.4.num.105.

Non debent item ordinari qui in Ordinibus malè susceptis vel nondum susceptis ministrarunt,cap 1.& 2.de cler.non ord.ministr.si
41 nimirum ministrauerit quis solemniter, & in actu propriè,& specialiter illi ordini deputato,alias enim si hoc fecerit non tanquam in illo ordine constitutus, sed quia actus ille in alio minori ordine, vel etiam per laicum exerceri consueuit, non cadit sub prohibitionem, vt cum Subdiaconus Euangelium cantat sine manipulo, in defectu Diaconi, vel ministrat quis ad altare tanquam nudus minister, talis nō efficitur irregularis.Ang.verb.irregularitas, nu.38. Quar.cit.ver. ordo.limit.2.super extrauag.Pij II.

42 Titulum seu beneficium Ecclesiasticum sufficiens ad sustētationē non habentes ordinari prohibentur, idem Conc.sess.21.ca.2.de ref. Quam autem pœnam incurrant facientes se ordinari sine titulo,cōtrouersum est inter authores.Nau.enim cons.1.q.16.de constit.Maiol. lib.4.de irreg.c.15. dicunt talem incurrere ipso facto suspensionem, authoritate tex.c.1.& 2.70.dist. Ea tamen iura correcta fuerunt per cap. cum secundum, de præb. vt testatur gl.vlt.in c.2.ibi.de præben. & per Conc.Trid.loc.cit.non fuerunt innouata alia iura, præterquā cit.cap.cum secundum,vt declarauit,S.Cong.Conc.verbis,relatis apud Gonzal. cit.glo.5. §.10.num.24. de quo etiam annotatur apud Nau.de constit.cons.1.nu.45.declarationis huius verba sunt.

Concilium renouat tantum pœnas,cap.cum secundum,extra de præb.in hoc capite.

Et iterum,

Ordinatus contra formam huius decreti sine beneficio aut patrimonio, non est per hoc suspensus,nec aliquam pœnam incurrit,sed cogendus est ordinarius ei prouidere,iuxta cap.cum secundum,ext.de præben.& hic solus Canon non alij à Concilio renouatus,est,† nisi ordinatus imposuerit ordinatori asserendo falsè se habere prouisionem.

Propter huiusmodi itaque declarationes intrepidè tenendum est, non suspendi ipso facto sic promotum, sed ordinator tenebitur ipsi prouidere de beneficio.iuxt.cit.cap.cum secundum. si nimirum ordinator sciens illum non habere beneficium,ordinauit; alioquin si dolose ordinatus asseruerit se habere prouisionem, non teneretur prouidere ipsum Episcopus, sed posset ipsum suspendere à susceptis ordinibus,ita tenet Paris.lib.2.de resig.quæst.6.nu.18.& testatur de prædicta declaratione Cong. Conc. Tolet. in Sum.lib.1.cap.48.Henriquez.in sum.lib.13.de excomm.cap.37.

Si

Si autem Ordinator aliquem ordinaret accepta ab eo promissione de non petenda prouisione, iam hoc casu ordinatus ab ordine suscepto, & Ordinator à collatione ordinum ipso iure efficerentur suspensi, c. penultimo de sim. Similiter & quilibet præsentans aliquem ordinandum ad suam prouisionem, recepta ab eo promissione de non petenda prouisione, ipso facto incurrit suspensionem ab exequutione suorum ordinum donec à Papa fuerit absolutus, tex. cit.

Ampliatur autem dictum principale, vt neque Regulares non professi, sine titulo possint ordinari, quinimo isti maiore prohibitione ligantur, & contrauenientes ipso facto incurrũt suspensionem propter ordinationem Pij V. vt sequitur.

43 *Romanus Pontifex sacrorum Conciliorum author, & interpres, illa quæ in huiusmodi Concilijs à prudentibus patribus in Spiritu Sancto legitimè congregatis salubriter sancita sunt, pro sui pastoralis officij debito, dũ æquitas, honestas, & decus suadet, sicuti declarare, & moderari, ita etiã ad alios casus extendere consueuit. Sanè cũ nõ deceat Diuino ministerio adscriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidũ aliquẽ quæstũ exercere, Sac. Trid. Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps clericus secularis, quamuis alias moribus, scientia, & ætate esset idoneus, ad sacros ordines promoueretur, nisi prius legitimè cõstaret, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficeret, pacificè possidere, vel alias ordinari nõ posset, nisi iuxta decreti ab ipso Concilio desuper editi formã, & tenorẽ.*

Cum autem nulla in huiusmodi decreto religiosorum clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli (vti molestè accepimus) certorum ordinum Religiosi, seu Canonici, vel clerici, intra claustra monasteriorum, seu domorum, more Regularium in communi viuentes, qui nunquam, seu non nisi ad certum tempus professionem emittunt, & ex claustro exire vel dimitti, ad sæculum redire liberè, & licitè possunt, Religionis prætextu, absque titulo sufficientis beneficij, nec iuxta dicti decreti tenorem ad sacros ordines se promoueri prætendunt, & à nonnullis Episcopis passim promouẽtur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, vt sic promoti, & à claustro exeuntes, & per sæculum vagantes, vel mendicare, vel sordidum quæstum exercere, non sine ipsorum dedecore, ac ordinis vilipẽdio, & quã plurimorum Christi fidelium scandalo cogantur. Nos igitur qui singulorũ Dei ministrorum honorem, & decus (quantum in nobis est) sinceris exoptamus affectibus, motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac perpetuo valitura sanctione, decretum prædictum de Clericis sæcularibus loquens, ad omnes, & singulos etiam cuiuscunque ordinis Clericos religiosos, siue sæculares more religiosorum viuentes in communi non professos, harum serie extendimus & ampliamus, ac religiosis, & alijs prædictis non professis, vt ad sacros ordines promoueri,

necnon omnibus,& singulis venerabilib.fratribus nostris Patriarchis Archiepiscopis,& Episcopis gratiã,& cõionem sedis Apostolicæ habẽtibus, vt ordines ipsos huiusmodi religiosis personis impendere, nisi obseruata forma dicti decreti in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ pœna,interdicimus,& prohibemus,ac contrafacientes per annum à præstatione talium ordinum suspendimus. Statuentes,& decernentes,promotiones quarumlibet religiosarum personarũ prædictarum ad ordines huiusmodi contra ipsius decreti Conc.Trid.formã, etiam cuiusuis licentia illis ab Apostolica sede, vel illarum superioribus cuiuscunque dignitatis, status, gradus,& præeminentiæ existant,etiamsi Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore præfulgeant concessæ,prætextu facta,executione prædictorum ordinum omnino carere,nullasque prorsus & irritas existere,sicque promotas personas in altari ministrare non posse. Quinimo ministrantes priuilegijs exẽptionibus, immunitatibus,& alijs gratijs clericis cõcessis,oĩno priuari,& irregularitatis, aliasq́ in dicta decreto contentas pœnas eo ipso incurrere,à quib.nisi à Rom. Pont.vel in mortis articulo minimè absolui possint.Non obstantib. &c. Dat.Rom.prid.Id.Oct.An.1568.

Nomine autem religiosorum professorum comprehenduntur etiã patres Soc.Iesu, & vere sunt religiosi professi licet tantum simplicia vota emiserint, & ordinari possunt non obstante constitutione huiusmodi,vt declarauit Greg.XIII.Const.sua incip.Ascendente, Ann. 1584.8.kalẽ.Iun.& Greg.XIIII.Const.incip.Ecclesiæ Catholicæ,an. 1591.Kalen. Iulij. Verba autem Constitutionis huius Gregor.XIIII. quo ad propositum sunt.

Quo vero ad reliqua quæ in controuersiam vocata erant,sic statuimus, nomen Societatis Iesu,quo laudabilis hic ordo nascens, à sede Apostolica nominatus est, & hactenus insignitus, perpetuis futuris temporibus in ea retinendum esse, ac Religiosos huiusmodi post emissa vota, etsi simplicia, ad sacros etiam presbyteratus ordines iuxta summorum Pontificum concessiones,promoueri posse, eisdemque emissis huiusmodi votis, ad quemuis alium ordinem mendicantium, vel non mendicantium(Chartusiensium duntaxat excepto) transire minimè licere: laicos vel alios non sacerdotes,ad sacerdotium, vel eosdem,aut qui sacerdotes sunt ad professionẽ, aut cuiusuis alterius gradus mutationem aspirare non debere,potestatem quoque à societate dimittendi quosuis non professos, ab hac sede Apostoli.sepius approbatam, eosque ab omni obligatione votorum iuxta constitutiones,& diplomata huiusmodi emissorum, per dimissionem ipsam, per quam vota prædicta cessant, liberandi, tanquam rem magni momenti,ad societatis puritatem, & conseruationem retinendam omnino ratam intactam, & illibatam esse volumus,&c.

Quod

Quod annotare placuit, quia à plerisque harum constitutionum ignaris, hoc vocari in dubium consueuit.

Ampliatur item vt neque ij qui in seminarijs morantur promoueri possint sine prouisionis titulo. Zerol. in praxi, p. 1. ver. seminarium, vbi hoc idem refert fuisse responsum à sacr. Cong. Con.

Ampliari posset præterea, vt sic ordinatus beneficium ad cuius titulum fuit ordinatus resignare non possit, nisi habito alio sufficienti beneficio. Conc. cit. ibid. & facta resignatio de tali beneficio non facta mentione, quod ad illud fuit promotus, esset omnino nulla, & resignāti competeret actio spolii, vt fuisse declaratum à S. congregat. Conc. & decisum fuisse in Rota coram Millino. 19. Nou. 1602. in vna Aretin. testatur Goneza. cit. glo. 5. §. 10. nu. 35.

Limitatur autē vt non procedat instāte necessitate, vel vtilitate ecclesiæ, nam tum licet non habuerit beneficium, ad patrimoniū tamen si illud habuerit sufficiens ordinari potest, quod postea incōsulto epīscopo dimittere non debet, antequam habuerit prouisionem sufficientem beneficii ecclesiastici, Conc. cit. ibid. Si etiam beneficium non esset sufficiens per se, nec patrimonium, sed vtrumque simul sit sufficiens, ad vtrumque simul ordinari posset Zerol. ver. dimissoriæ ad 5.

Limitatur secundo, vt licet quis non habuerit beneficium promoueri tamen possit si fuerit deputatus ad seruitium alicuius ecclesię, vt ad Vicariatū, missarum celebrationem, & similium. Zero. in prax. p. 1. ver. dimissoriæ, ad 5. Pariſ. de resig. lib. 2. quæst. 6. num. 34. Quaran. 45 ver. Ordo. cit qui ad hoc propositum responsum Six. Papæ V. refert, cuius tenorem hic inseruimus, vt sequitur.

Hoc reprobatur à Gavria de Bene... pi. cap. n. 8i. n. 91.

Six. Papa V. Venerabili Fratri Patriarchæ Venetiarum.

Venerabilis Frater salutem & Apostolicam benedictionem. Romanū Pontificem quem Dominus Ecclesiæ suæ sanctæ præesse, & prodesse voluit, assiduè inuigilare decet, vt in ecclesijs magnarum præcipuè ciuitatum, non desint, qui ministerio Diuino ascripti ad Dei gloriam, & hominū religionem augendam designentur. Relatum siquidem nobis nuper fuit in ista ciuitate Venetiarum, nobilium, & populi frequentia celeberrima, per pauca esse beneficia, sub quorum titulo multi pauperes clerici patrimonij sufficientis titulo carentes, iuxta constitutionem nostram possint promoueri. Nos igitur singularum ecclesiarum particulariter id exponentium necessitatibus vtilitatibusque prouidere desiderantes fraternitati tuæ, vt omnes, & singulos dictæ ciuitatis clericos, qui vita, moribus, ætate, natalium legitimitate, & alijs qualitatib. à iure requisitis per te reperti fuerint idonei etiamsi titulo beneficij ecclesiastici, vel pensionis annuæ non sint prouisi, aut patrimonialia, aliaque bona non possideant, dummodo alicui

ecclesiæ dictæ ciuitatis, de consensu eiusdem ecclesiæ rectoris fuerint adscripti pro celebratione missarum, & Diuinorum officiorum, ex quarum seruitio, & eleemosynis à pijs Christifidelibus elargiendis aliquid ad sustentationem victus capere possint, & ab eadem ecclesia cui adscripti fuerint, nullo vnquam tempore amoueri, vel ipsi ab ea recedere possint, & debeant, nisi ipsis de competenti beneficio aut pensione super fructibus ecclesiasticis assignanda prouisum fuerit, vel ita eorum exigentibus demeritis ab ipsa ecclesia amouendi veniant, ad quatuor, minores necnon sacros etiam presbyteratus ordines debitis temporib. seruatisque Conc. Trid. decretis promouere liberè, & licitè valeas, licètiam Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus &c. quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs non obstantibus quibuscunque. Dat. Rom. sub annulo Piscat. die 30. Decemb. 1589.

Similiter dici posset de illis, qui deputantur ad Capellanias. Hospitalia, commendas, seu quæuis beneficia manualia, ad nutum amouibilia, sic. n. deputati ad huiusmodi seruitia possunt promoueri, sed ab eisdẽ seruitijs amoueri non poterunt nisi habita alia prouisione sufficienti, etiam in præiudicium patronorum, qui sibi ipsis imputare debẽt, quod talem permiserint promoueri ad huiusmodi seruitium, nec possunt ipsum amouere pro ea vice Paris. lib. 2. de resig. q. 6. num. 84. Gonz. c it. glo. 5. §. 6. & est argumento rescriptum allatum.

Idem Gonz. gl. 4. nu. 36. vult posse promoueri absque titulo personam graduatam, & litteratam, quia nimirum ex præsupposita litteratura, non sit illi defutura decens sustentatio, hocque respondisse Salmanticen. & Compluten. Academias testatur. Sed hæc opinio apertè contrariatur textui Conc. cit. Trid. illis verbis (quamuis alias sit idoneus moribus scientia, & ætate) & contrarium praxi cõi seruatur.

Quomodo sint Ordines conferendi.

SVMMARIVM.

46 *Ordines conferre non potest episcopus in non sua Diæcesi.*
47 *Tempora conferendi ordines.*
48 *Soc. Iesu patres ordinari possunt extra tempora à iure statuta.*
49 *Examinari quomodo debeant ordinandi.*
50 *Requisita plura in ordinatione.*
51 *Instrumenta materialia. quorum traditione confertur ordo quæ sint.*

PRæmitti debet processus intimatorius, & publicari per mensem ante tempus celebrandæ ordinationis, diesque, & locus celebrationis

tionis notificandus. Zer. in sua prax. p. 2. ver. ordo, num. 11. & praxis communis obseruat.

Locus ordinationis celebrandæ debet esse in propria Diæcesi, in aliena enim Diæcesi Pontificalia exerceri non possunt, nisi de licentia
46 Diæcesani, alioquin & Pontifex ab exercitio Pontificalium, & ordinatus ab ordinibus essent ipso iure suspensi, Conc. Trid. cit. sess. 6. ca. 5. de ref.

Locus item debet esse cathedralis ecclesia, vel si ex causa alibi ordines celebrari contigerit, eligi debet ecclesia dignior, & adhiberi præsentia Cleri Loci. Idem Conc. sess. 23. cap. 8. de ref.

Tempora à iure statuta sunt conferendis sacris ordinibus, quatuor Sabbatha quatuor temporum anni, & Sabbatum ante Dominicã pas-
47 sionis, sabbathum aliud hebdomadæ sanctæ, cap. de eo. de temp. ord. Host. in sum. cit. ibid. nu. 3. Et ordinatus extra hæc tẽpora efficeretur suspensus ipso iure, iuxta ordinationem Pij II. supra relatam. Ordinator tamen nullam pęnam incurreret ipso facto cum non sit in iure expressa, sed posset puniri, nec pęnæ Bullæ Six. V. super hoc editæ illum afficerent, cum illa sit reuocata, & reducta ad terminos iuris & Cõc. Trid. à Clem. 8. alia sua ordinatione, quæ infra referetur. Ordines aũt minores conferri possunt etiam extra hæc tempora quolibet die Dominico, vel festo, dummodo ordinatio non sit tam frequens, vt videatur generalis ordinatio, tex. & Host. loc. cit. Patres item Societatis Iesu ordinari possunt ad quosuis ordines, etiam maiores extra tempora sic à iure statuta, ex indulto Greg. XIII. ipsis concesso. vt sequitur.

Gregorius Papa XIII. seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

48 *Pium & vtile Societatis Iesu institutum non patitur certa quadam ab ijs qui sub eius vexillo atque disciplina salutari militant, obiri, quæ in sacris ineundis generaliter præscribuntur. Quo circa cũ dictæ Societatis ac disciplinæ alumni, nulli ecclesiæ, nulliuè loco certo mãcipati sint, vt ibi permaneant, sed veluti viatores omni tempore parati, expectantesque diem & horam, qua vel ad extremas orbis regiones cum venit vsus emittãtur, vbi quisque pro captu suo, & iuxta datam sibi à Domino sapientiam, sese in vinea Domini excolẽda exerceat, eiusque rei causa fel. recor. Paulus Papa III. præposito eiusdem Societatis concesserit; vt idoneos, & comprobatos ab ipsa societate quibuscunque mallet Catholicis Antistitibus gratiam, & cõionem sedis Apostolicæ habentibus præsentare posset, qui illos sic præsentatos absque vlla promissione, vel obligatione, ad ordines huiusmodi promouerent. Nonnulli tamen Antistites põst Conc. Trid. decreta, eos sic præsentatos, prius in cuiusque, tam minorũ, quam sacrorum huiusmodi præscripto munere exercitatos temporum determinatorum post susceptos, præscriptũ*

 finem,

finem, antequam ad superiores ordines ascendant, omnino expectandum, eosque in eorundem ordinum functionibus, chorique officijs plenè instructos, & denique super eorundem vitæ, moribus, ætate, & natalibus, ad parochi inquisitiones, aut alias, testimonium, & certa alia requisita habenda esse contendunt quamuis non nisi ad eosdem ordines suscipiendos numeris alioqui omnibus idonei dimittantur. Nos his incommodis quantum in nobis est occurrere volentes, omnibus episcopis, & alijs Antistitibus præsentibus, & futuris in perpetuum præcipimus atque interdicimus, ne ab huiusmodi promouendis, qui licentiam à præposito generali dictæ societati pro tempore existente, vel ab eo delegatis habuerint, quicquam edictorum requirant, vel exigant, sed ipsos etiam absque vlla functione in ordinibus ipsis, interstitiorumque ad illos suscipiendos obseruatione, aut inquisitione de cantus idoneitate, officijs, & ceremonijs ecclesiasticis, proprij Ordinarij licentia, & alijs in alijs requisitis, ad minores, ac etiam extra tempora à iure statuta, tribusque Dominicis, vel alijs festis diebus etiam continuis, ad sacros etiam presbyteratus ordines promoueāt, ac si illi omnibus requisitis præditi essent. Nos enim illis ordines omnes prædictos sic suscipiendi, ac prædictis Antistitibus eos ipsis conferendi facultatem tribuimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs quibuscunque præsentis autem gratiæ communicationem, omnibus alijs etiam qui sua priuilegia cum ipsa Societate copiosè participant, participareque poterunt, quomodolibet in futurum fieri omnino prohibemus. Cæterum quia difficile esset præsentes quocumque illis opus erit deferre; volumus vt eorundem præsentium transumptis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, seu etiam dicti Præpositi munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibita, vel ostensa. Dat. Tusculi sub annulo Piscat. die 22. Septemb. 1582. Pontificat. Anno secundo.

Tempore adueniente præfixo, examinari debent Ordinandi, cap. nullus, c. quando. 24. dist. Conc. loc. cit. sess. 23. c. 7. deponēdos enim
49 iura statuunt qui non examinati ordinantur. cit. dist. c. vlt. Et quidem si ab Episcopo ante inceptam ordinationem inhibitum fuerit, vt solet, ne quis ad ordinationem accedat, non examinatus, nec approbatus, sub excommunicationis pęna, ordinatus contra huiusmodi prohibitionem contraheret suspensionem, non nisi à Papa dispensandam, c. 1. & 3. de eo qui furtiue Ord. monet tamē Host. in sum. cit. de scrut. in ord. in fine, vt Episcopi ab eiusmodi excommunicationibus abstineant, ne laqueos parēt, sed alias pęnas inhibendo cōminari possunt.

Diuersum autem examen ad cautelam maiorem est institutum. Primum dici potest vno mense ante ordinationem in loco loci, seu in

in Parochia Ordinandi, per Parochum, seu alium cui id committere voluerit Episcopus faciendum, & reductum in scripturam occlusum remittendum ad Episcopum. Conc. loc. cit. c. 5.

Secundum examen, feria quarta, & sequentibus diebus immediatis ante diem ordinationis fieri debet. Conc idem, loc. cit. c. 7. Et hoc examen de Iure spectat ad Archidiaconum, c. adhæc. c. vt nostrum, de off. Archid. Inn. ibid. Host. loc. cit. nu. 4. Potest tamen Episcopus etiam alijs viris peritis hoc demandare, c. quando, 24. d. gl. in ca. adhæc. cit. vel ipsemet Episcopus examini præsidere posset, illius enim interest ne indigni ordinentur, & ille tenetur ex culpa examinatorum. ca. adhæc. cit. iun. gl. verb. examinentur. Et rigorose hoc examen institui debet. c. constitutus, de purg. can. c. cum in cunctis, de elect. simplici tamen assertioni Parochianorum testificantium de fama bona. statur, quia nimirum, cum istis concurrit iuris præsumptio, qua quemlibet præsumere debemus dignum, quem nescimus indignum, c. cum deputati, de Iudic. c. dudum de præsumpt. l. cum pater. §. rogo. ff. de leg. 2. & dat rationem Host. loc. cit. quia virtutes naturaliter homini debet inesse, maxime post baptismum, ca. 2. de consecr. d. 4. si tamen aliquis fuerit infamatus, strictiori examine, seu per testes in scrutinio secreto suam innocentiam probare, & purgare tenetur antequam ordinetur.

Doctrina etiam quæ est quid extrinsecum, & accidentale homini, inesse alicui non præsumitur, vt supra diximus, nemini enim doctrina inesse creditur nisi labore quæratur. Vnde non per testes, & famam, sed actuali examine probari debet, ita quod neque Regulares excusantur quominus examinari de doctrina possint. Conc. idem, loco citato cap. 12. quo ad mores vero, & vitam, testimonium superiorum illis sufficeret.

Tertius examinis modus, seruatur ipso die ordinationis dum Archidiaconus clara, & intelligibili voce monet astantem populum, vt si quis contra ordinandorum aliquem sciens, quod illum ab ordinib. impediret, ibidem proponat. Et ibidem Episcopus interrogat Archidiaconum, nū sciat ordinandos esse dignos, ipse vero respondet, & scio, & testificor, quātū humana fragilitas nosse finit ipsos esse dignos c. vn. de scrut. in ord. In qua responsione non peccat licet ipse non examinauerit; dummodo ab alijs examinatoribus deputatis sciat fuisse approbatos, & dummodo contra conscientiam non loquatur. Si vero sciret aliquod impedimentum, illud deberet Episcopo vel secreto nunciare, dummodo malitiose nihil faciat. Host. lo. cit. nu. 5.

50 Vltra prædicta requiritur circa ordinū collationē vt in missa cōferātur. Maiores videlicet; nā minores possunt ēt absq; missa conferri & à non ieiuno. Ang. verb. ordo. 4. nu. 5. & ordo. 7. per totum. Vinald. de Sac. Ord. dist. 18. num. 14. Arm. verb. ordo. num. 9. Maiores vero non

nisi in missa conferuntur,c.quod sicut, de elect.de necessitate videlicet præcepti,non de necessitate Sacramenti, c.quod sicut.iun.gl.ver. diuidatur,de elect.ibiqne Abb.Arm.cit.verb.ordo.nu.9.

Requiritur itē,vt graduatim ordines cōferantur incipiendo,à prima tonsura per ordinem.c.si officia.59.d.& accipiens superiorem ordinē omisso inferiori,remaneret suspensus ab eius exercitio.ca.vn.de cler.per saltum prom.Vict.de sacr.Ord.nu.131.Host.cit.ibid.nu.2. Non tamen teneretur ad aliud,nisi ad suscipiendū Ordinem quē omisit,& eo suscepto licitè ministraret.Seruatis etiam temporum interstitijs conferendi sunt ordines videlicet vno anno elapso post susceptionē vltimi minoris ad subdiaconatum,iterū ad Diaconatū post annū, & post alium ad presbyteratum.Conc.Idem.loc.cit.c.11.& 13.& 14. Posset tamen Episcopus dispensare super huiusmodi interstitijs temporum vt patet ex tex.Conc.cit.cum ad ipsum etiam,quoad Regulares promouendos,non ad ipsorum superiores itidem Regulares super huiusmodi interstitijs dispensare pertineat. prout fuisse declaratum à Sac.Cong.Conc.refert Quar.ver.ordo.cit.his verbis.

Cong.Conc.censuit superiores Regulares non posse dispensare super interstitijs Regularium Ordinandorum.sed id pertinere ad Episcopum Ordinantem,qui tamen,quo ad causam dispensationis,iudicium formare debet ex attestatione superiorum Regularium.

P.Aemilius Card.S.Marcelli.

Eadem interstitia remittere posse Capitulum sede vacante seu eius Vicariū,in casib.in quib.posset dare licentiam ordinandi testatur declaratum fuisse à S.Cong.Conc.Quar.ver.Capitulum.Quæro.10.

Nullam etiam incurrit pœnam Ordinans vel Ordinatus non expectatis interstitijs licet peccet.Nau.consi.4.& 6.de temp.ord.Zer.loco cit.ad 5.

Huc spectat quod duo sacri ordines eodem die dari non possunt cit.c.13.Conc.Trid.c.litteras,de temp.ord.minores tamen plures, vel & omnes eodem die licitè conferuntur,c.cum H.lator.de eo qui furtiuè.Imò & subdiaconatum simul cum minoribus eodem die dare non prohibetur,vbi nimirum est consuetudo.Nau.cit.c.25.nu.71. Eman.Sa,in Aphoris.confes.de Sacram.Ord.nec Conc.citatum aduersatur,cum prohibeat tantum,duos sacros conferri.

Requiritur præterea circa ordinationem,vt Ordinans habeat intentionem conferendi ordinem,sicut & in collatione omnium aliorū Sacramentorum eadem intentio requiritur.Innoc.in ca.2.de Baptis. Imo Conc.Trid.cit.sess.7.can.11.anathemate damnat sentientes inten-

tentionem vel saltem, faciendi quod facit Ecclesia, non requiri in Sacramentorum collatione.

In Ordinato tamen non requiritur intentio quo ad characteris impressionem, dummodo non opponatur obex contrariæ voluntatis, vt quod omnino repugnet, S.Th.p.3.q.29.ar.2. Vict.de sacra. Ord.nu. 237.tex.c.maiores, de Bapt.in fine, & Doct.communiter, ad quod facit quod alias diximus de puero, & inuito ordinando.

Requiritur item, vt ordinandi habeant indumenta necessaria. Subdiaconus quidem manipulum, Diaconus stolam, presbyter ambiatur stola vtroque humero, & cassulam habeat.c.presbyter.c. Ecclesiastica, 23.d.Ang.ver.ordo.7.nu.7.

51 Requiritur, & traditio instrumentorum Ordinatis, prout cuiq; ordini assignata sunt, & tradita instrũ tangi debent, manu vel digito, si tamen non tangantur, nihil obesse, nec esse supplendum, docet Arm. verb.ordo.nu.4. Victor.loc.cit.nu.230. Securius tamen esse vt tangãtur vult Viuald.loc.cit.nu.22.cum nimirum multi graues Doctores contactum esse de substantia huius sacramenti, teneant.

Et quidem Presbytero traditur panis cum patena, & calix cum vino, manusque ipsius vngũtur oleo sancto, c.præterea.iun.gl.23.d.cir. c.generaliter.§.vtrisque.16.qu.1.manus etiam super ipsum imponit ordinator, & presbyteri astantes.c.presbyter.cit.23.d.ca.vlt.de Sacr. non iter.vel sufficit, quod non omnes astantes, sed duo tantum manus imponant.Host.ibid.nu.10.

Diacono Orarium super sinistrum humerum imponitur, Euangeliorũ liber traditur, manusque super ipsum imponit solus episcopus, c.Diaconus, dist.cit.

Subdiacono traditur calix cũ patena vacuus ab Episcopo, Archidiaconus vero tradit ipsi vrceolos cum vino, & aqua, manile cum manu tergio.c.subdiaconus.ibi.

Acolytho traditur candelabrum, cum cereo, & vrceoli vacui.c.Acolythus, ibid.

Exorcistæ liber exorcismorum, c.exorcista, ibi. Lectori codex Diuinarum Lectionum, c.lector.ibid. Ostiario claues Ecclesiæ. c.ostiarius. ibid.

Traditio autem huiusmodi instrumentorum de necessitate fieri debet per ipsummet Episcopum in collatione maiorum ordinum, cap. quorundam, d.cit. In minoribus vero ordinibus sufficit si tradantur per Archidiaconum Episcopo traditionis verba proferente.c.acolytus.cit.Nan.cons.3.de sacr.non iter. Sylu.ver.ordo.2.qu.5.Arm.eod. nu.12.Viuald.loc.cit.nu.14.

Circa ordinationem, in omnibus etiam seruandæ sunt Ceremoniæ, & ritus Pontificalis Romani, nihilque omittendum, quod ibi ordina-

dinatur.Ang.cit.verb.ordo.7.num.4.

Et tantò magis si verum est quod tenet Arm.loc.cit.nu.10.Omnia quæ sunt in Pastorali esse de substantia, nisi oppositum in iure sit expressum.Et licet aliqui dicant illa sola esse de substantia,quorum vsu imprimitur character, tamen in tanta diuersitate opinionum securior est via tenenda, & cum quid dubitatur esse de substantia, quod tutius,præsumendum est,& substantiale iudicandtm Ang.lo.cit.Host. de sacr.vnct.nu.7.In dubio enim semper præsumitur,quod salutarius est animæ.Vnde in dubio præsumitur,quis non esse baptizatus, cap. paruulos,de consec.d.4.& præsumitur quis non esse ordinatus,c.presbiter.68.d.& in dubio præsumitur quis excommunicatus. c.cum desideres.§.secundæ.de sent.excom.Host.de scru.in ord.nu.5.

Quod si omittatur aliquid necessarium,cautè supplendum est alio tempore celebrandæ ordinationis,c.1.& vlt.de sac.non iter.ibiq; Innoc.si tamen omittatur leue aliquid,vt si non tetigit calicem,candelabrum,non pulsauerit campanam,tolerari potest,nec oberit omittenti.Host.in cit.§.de sacr.vnct.nu.7.& de Sacr.non iter.nu.10.

Qui sint effectus ordinationis.

SVMMARIVM.

52 Character imprimitur in anima per ordinis susceptionem.
53 Ordinatus ad sacros ordines tenetur voto castitatis.
54 Ordines suscepti quomodo probari possint.
55 Ordinator,quid recipere possit ab ordinato.

52 PRimus & principalis ex ordinatione resultat effectus, quia nimirũ per illam imprimitur character in anima, & datur potestas exercendi officium ordinis suscepti,Conc.cit.sess.23.de sacr.ord.ca.4. & can.4.Vict.loc.cit.nu.232.Ang.ver.ord.1.nu.2.Arm.ibid.nu.5.Est autem character spiritualis qualitas animæ, signans gratiam gratum facientem,& ad gratiam disponentem,assimilantem,& distinguentẽ, S.Bonau.in 4.d.6.q.1.& 2.Ang.cit.ver.character,nu.1.

Imprimitur autem character in singulis ordinibus,ita tamẽ vt omnes simul faciant vnum sacramentum,quę est communior Doctorum sententia,eamque tenet S.Th.in 4.d.24.q.2.S.Bonau.ibi.Turrecrem. in c.episcopi.23.dist.

53 Secundus effectus ordinationis est, quod ordinatus ad ordines sacros,obligatur ad seruandam castitatem,c.de his,28.d.ca omnium, 32.d.Conc.Trid.loc.cita.c.13.de ref.Obligatur etiam ad recitandũ horas Canonicas.Sot.de iust.& iur.lib.9.q.7.ar.2.Nau.in tract.de orat.

rat.& in man.c.25.nu.97.Ad minores tamen ordinati non obligãtur neque ad continentiam,neque ad recitandum officium,nisi ordinatori præcipienti,vt solet præcipere recitationem septem psalmorum pęnitentialium,consentiant seu promittent se recitaturos. Nau.loc.cit. nu.108.

Tertius effectus ordinationis est,quia per eam ordinati transeunt ad iurisdictionem fori ecclesiastici,& gaudent priuilegijs Cleri. Ad primam tonsuram tamen,& ad quatuor minores ordinati, non aliter gaudent huiusmodi priuilegijs,nisi habitum,& tonsuram deferant, vel obtineant beneficium ecclesiasticum ,seu morentur in seminario Clericorum tanquam in via ad superiores ordines,Conc.loc.cit.c.6.

Effectus item ordinationis est, quia ordinati efficiuntur nobiles, clericatus enim ordo nobilitat.Abb.Ioan.Andr.in c.eo libentius ,de ser.non ord.Tiraq.de nob.c.9.Genuen.in prax.c.91.

Ordinationem ad extremum consequitur,quod ordinato dari debent litteræ testimoniales ordinationis suæ, ab episcopo ordinante, 54.c.1.de cler.pereg.ibique Inn.& sine litteris non crederetur ipsi,c. primatus,c.nullum,71.d.c.legum,2.q.1.

Nec sufficeret habere litteras sacerdotij, sed omnium ordinũ haberi debent,posset enim præsumi fuisse per saltum promotus.Host.in Sum.loc.cit.de cler.peregr.nu.4.Rebuff.de litt.tons.nu.28. Si tamen deperderentur litteræ,posset probari ordinatio per testes, per publicam vocem,vel famam,vel per iuramentum concurrentibus famę adminiculis,ea enim in quibus non agitur de præiudicio,iuramento probari possunt . Nau.de præsumpt.conf.4.& de success.ab intest.Cons. 5.Boer.decis.171.nu.23.Couar.prac.q.c.33.num.3.Zerol.ver.Bullæ ad 3.Vel si quis esset bonæ famæ, & longo tempore in ordine ministrauerit,licet non haberet literas,præsumeretur ordinatus, Inn.in c. innotuit,de cler.per salt.prom.Fel.in c.super his,nu.18.de accus.posset tamen probari in cõtrarium,sed opponenti incumberet onus probandi,Fel.loc.cit.

Non potest autem ordinator accipere ab ordinato aliquam mercedem,munera,ne quidem forfices,mappas,pectines,vel similia,sed tantum cereum,vt declaratum fuisse à S.Congr.Conc.testatur. Gen. cit.c.85.nu.8.

Ne quidem pro litteris testimonialibus,vel dimissorialibus.Conc. cit.sess.20.c.1.de ref.Notarius tamen Episcopi,si non habet salarium pro exercitio sui officij assignatum quartam partem aurei,& non amplius pro scriptura litterarum huiusmodi recipere potest. Nauar.in Man.c.23.nu.102.

Et quoniam superius enumerauimus quosdam casus in quibus prohibentur aliqui ordinari,videndnm nunc est paucis an isti saltem

dispensatiuè ordinari possint, & in quibus casibus licitum sit episcopo dispensare.

In quibus casibus dispensare possit Episcopus cum inhabilibus ad Ordines.

SVMMARIVM.

56 *Dispensandi facultas à Conc. c. 6. sess. 24. concessa, quæ requisita habere debet.*
57 *Homicidium non voluntarium relinquitur in terminis iuris communis.*
58 *Dispensandi facultas de iure episcopis in quibus concessa.*
59 *Simoniacus quomodo dispensandus.*
60 *Bigamus dispensari non potest.*
61 *Ordinans habentem impedimentum, sciens, ipso facto dispensat episcopus.*

IN primis itaque dispensare potest quasuis irregularitates, & impedimenta ex concessióne Conc. Trid. cit. sess. 24. c. 6. de ref. concurrentibus tribus requisitis. Quorum primum est, vt irregularitas proueniat ex delicto, vnde si non proueniret ex delicto, vt est illegitimitas,
56 bigamia, corporis defectus, dispensari nõ posset hac facultate à Cõc. concessa. Quinimo non sufficere, quod impedimentum proueniat ex delicto veniali ad hoc, vt hac facultate dispensari possit, tenet Nauar. cit. c. 27. nu. 252. qui, & homicidium iustum ex defectu perfectæ lenitatis proueniens, vult non posse dici ex delicto, cons. 39. de homicid. idemque tenet Henriq. de irreg. c. 19.

Secũdo requiritur, vt hoc delictum sit occultum. Et occultum hic accipitur, (saluo tamen vero sensu Concilij cui nullam glosam apponere intendo interpretationem ipsius, S. Ecclesiæ relinquens) nõ pro omnino occulto, sed prout æquiualet penè occulto, & prout opponitur notorio, & manifesto, vel publico, ita quod sciatur ab aliquibus etiam à pluribus, dummodo non à maiori parte viciniæ, & tergiuersatione celari possit. Nau. loco cit. num. 255. Henriq. vbi sup. cap. 20. num. 40. Viuald. de irregu. num. 325. Zecchus de casu reser. casu vlt. Etquidẽ attendenda est radix delicti, quod sit occulta. Vnde si excommunicatus occultè, publicè celebret, licet celebratio sit notoria, irregularitas tamen dicetur occulta, propter occultam excommunicatione ex qua ipsa descendit; vel si excommunicatus in vna Diæcesi, celebret in alia Diæcesi vbi non est infamatus, & excommunicatio ignoratur, irregularitas censebitur occulta. Nau. loc. cit. & de cler. nõ ord. min. cons. 2. Genuen. in prax. c. 67. nu. 4.

Tertio requiritur vt hoc delictum non sit deductum ad forum cõten-

tentiosum, censetur autem deductum ad forum contentiosum, postquam reus pro illo fuerit citatus, à citatione enim iudicium inchoatur, nec sufficeret si solum capiat informationem Curia. Genuen. cit. c. 67. nu. 5. Neque dicetur deductum ad forum contentiosum, si tantū socius criminis fuerit tractus ad iudicium. Nau. de re iud. cons. 2. Neque dicetur deductum ad forum contentiosum ad effectum vt non possit absolui virtute dicti c. 6. si reus fuerit in iudicio absolutus, licet absoluatur ex falsis probationib. id. Nau. loc. cit. Neque illud de quo quis accusatus, non fuit absolutus nec condemnatus, sed composuit cum parte vel cum curia si sit delictum transigibile. tale enim delictū adhuc dispensari poterit facultate prædicta Genuen. loc. cit. nu. 6.

Excipitur autem ab hac facultate à Conc. concessa, homicidiū voluntarium illicitum, & iniustum, & non potest dispensari. Conc. loco cit. & sess. 14. c. 7. de ref. nisi forte ad retinendum simplex beneficium ne egeat. non tamen ad exercitium ordinis suscepti. Nau. de homic. cons. 45. nu. 1. Couarr. in Clem. vn. de hom. p. 2. §. 3. nu. 5. Zecch. cit. casu. 1. nu. 34 Staph. de litt. grat. tit. de mod. priu. nu. 11. & communiter Doctores in c. 2. de cler. pug. imo quocunque casu quoad beneficium dispensare posse Episcopum tenet Inn. in c. 2. de cler. non ord. ministr. Similiter abortus fœtus animati constitutione Six. V. sup. relata prohibetur dispensari hac facultate Conc. vt patet ex textu ipsius const.

In homicidio autem commisso in defensione vitæ propriæ licet excedatur moderamen inculpatæ tutelæ, in defensione vitæ parentum,
57 propinquorum, vel bonorum suorum, & alio quocumque quod à legibus non punitur, vel non omnimode voluntarium dicitur, siquidē fuerit occultum, facultate prædicta à Conc. concessa dispensari pōt. Si vero non fuerit occultum, remanebit in terminis iuris communis, ita vt dispensari possit ad ordines minores, & ad simplex beneficium. Hos. in Sum. de homi. §. vlt. Fel. ibi. in c. ad audientiam, nu. 4. Nau. cit. c. 27. nu. 218. & nu. 240.

Deformatio quoque seu mutilatio membri, licet æqualiter cēseatur inducere irregularitatem, sicut & homicidium, ca. 1. de cler. pug. in duel. non tamen continetur prohibitione Concilij dispensandi homicidium, sed si fuerit occulta, dispensari poterit facultate prædicta. c. 6. Genuen. loc. cit. nu. 9. quod etiam fuisse responsum à S. Congreg. Concil. testatur ibi. si vero fuerit publica, remanebit in terminis iuris communis; ita vt dispensari possit ad minores ordines, & simplex beneficium, vt diximus de homicidio non voluntario. Insuper homicidium in defensione vita propriæ seruato moderamine inculpatæ tutelæ commissum, & mere casuale, non continetur dicta prohibitione dispensandi, cum nec aliqua per illud irregularitas incurratur, nec indiget dispensatione, c. lator, c. ex litteris, de hom. Inno. in cap. ad audien-

dientiam,ibi.& Clem.vn.eod.tit.Couar.ibi.sup.cit.

Eiusdem Conc.sess.23.c.14.de ref.concessione dispensare potest episcopus cum clerico per saltum promoto si in ordine non ministrauerit,& etiam si ministrauerit,sed hoc fecerit ignoranter, dispensari adhuc posse tenet Nau.loc.cit.nu.242.

Cum eo etiam,qui plures ordines sacros vno die suscepit, quoad
58 vsum susceptorum dispensari posse docet Innoc.in c.dilectus,de tēp. ord.nisi ipsemet episcopus circa hoc deliquerit.

Item,& cum eo,qui ministrat in ordine quem non habet,cap.2.de cler.non ord.min.iun.glo.ver.misericordiam,Host.in Sum.ibi.num. 3.Innoc.loc.cit.

Et cum eo,qui furtiuè ordines suscepit seruata distinctione, c.1.de eo qui furtiuè.si nimirum ante inchoatam ordinationem non prohibuerit episcopus sub excommunicationis pœna accedere ad ordinationem non approbatos.

Absque dimissorijs à non suo Diæcesano, vel extra tempora à iure statuta ordinatus,per episcopum quoque dispensari potest, cap.consultationi.iun.glo.ver.poterit.de temp.ord. Nauar.eod.tit.cons.38. nec Bulla Pij II.dispensationem in talibus Papæ reseruat vt vidimus.

Præterea cum ordinato ab episcopo Schismatico,Hæretico,excōmunicato,cuius denunciationem ignorauit,dispēsat episcopus.Nau. loc.cit.in man.nu.241.

Et cum violante interdictum exercendo actum aliquem sacro alicui ordini deputatum,quoad vsum susceptorum licitè dispensat, non tamen ad suscipiendum maiores ordines.Nau.loc cit.nu.243.

Cum ordinato excommunicato excommunicatione maiori,suspenso,interdicto,si in ordine ministrauit,solus Papa dispensat.Ipsam vero excommunicationem,suspensionem,interdictum,tum demum absoluit Episcopus,si non fuerit superiori reseruata.Nau.loco citat.nume.244.

59 Cum Simoniaco quocunque qui non fuerit Simoniacus in ordine vel beneficio,dispensare potest semper Episcopus cum nullibi prohibeatur.Host.in Sum.cit.de Simon.nu.16.

Cum Simoniaco autem in ordine scienter, etiam occulto dispensare non potest,stante prohibitione Six.V.quam licet Clemens.VIII. reduxerit ad terminos iuris communis, illam tamen quo ad casum hunc Simoniæ in suo robore reseruauit, vt patet ex Contextu ipsius Bullæ quam hic vtilitati communi exponendam putauimus, vt sequitur.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ROmanum Pontificē decet ea quæ ob iustas causas interdū statuta sunt, cum ipsa rerum experientia suadet, moderari, & immutare prout in Do-

Domino salubriter conspicit expedire. Alias sanè emanarunt litteræ fel. rec. Sixti PP. V. prædecessoris nostri contra clericos male promotos, ac in Episcopos in ordinum collatione peccantes, tenoris infrascripti videlicet. SIXTVS. Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Sanctum, & salutare Sacri Ordinis Sacramentum ab ipso Domino, & saluatore nostro Iesu Christo institutum, beatisque Apostolis, & eorum legittimis successoribus singulari Diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam salutemque animarum sanctè ac religiose administrari decet, & infra.

Vt igitur Præsules Ecclesiarum intelligant si in re tam graui, & tanti momenti, culpa aut negligentia peccauerint; se non modo in tremendo Dei iudicio, verum in hoc quoque sæculo Rom. Pontifici suæ villicationis rationem fore reddituros. Præsenti Constitutione perpetuo statuimus, & ordinamus vt si in posterum Antistes aliquis Episcopali, Archiepiscopali, Primatiali, vel etiam Patriarchali dignitate præfulgens, aut Abbas ad primã tonsuram minoresque ordines suis subditis conferendos à sede Apostolica auctoritatem habens, quemcunque sæcularem vel cuiusuis ordinis aut militiæ regularem, ex aliquo crimine, vitio, aut defectu, seu alias inhabilẽ vel irregularem existentem, vel extra tempora à iure statuta, vel absque veris dimissorijs sui Ordinarij litteris, aut per saltum vel furtiuè aut quod sæculares sine titulo sufficientis beneficij vel patrimonij, aut ante ætatem per sacri generalis Trid. Conc. decreta primæ tonsuræ aut cuique ordini præscriptam, aut non seruatis temporum interstitijs, ita vt aliquis vnico die, seu continuatis diebus ad plures ordines sacros, vel post vnum ordinem susceptum sine causa rationabili antequam tempus ab eodem Conc. Trid. præfixum elabatur, ad alium ordinem promoueatur sine dispensatione aut indulto Apostolico, Clericali charactere non legitimè insignuerit aut ad ordines minores vel sacros vt præfertur vel alias malè promouerit, siue id scienter, siue ignoranter fecerit, nisi debita diligentia adhibita iustus error, & probabilis facti ignorantia eum excuset, vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcunque ordinum, atque adeo ipsius tonsuræ, & ab exequutione omnium munerum Pontificalium eo ipso suspensus, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existat, alijsque grauioribus pœnis nostro, & pro tempore existentis Rom. Pont arbitrio puniatur.

Quod si spreta huiusmodi suspensione, & interdicto in premissis se temere ingesserit, & à regimine, & administratione suę Ecclesiæ seu Monasterij, & à perceptione fructuũ mẽsæ eiusdẽ ac quorũcunque beneficiorum per eum in titulum vel cõmendam seu alias obtentorum, suspensionem eo ipso incurrat, eiusque interdicti aut suspensionis relaxationẽ, aut pœnarum remissionem ab alio quam à Rom. Pont. pro tẽpore existente nequeat obtinere.

Et nihilominus Fel. rec. Pij 2. & aliorum Roman. Pont. nostrorum prædecessorum, qui per suas constitutiones, aut in Cancellaria Apostolica pu-

blicatas regulas,contra huiusmodi Clericos malè promotos diuersas pœnas instixerunt, vestigijs inhærentes,eosdem clericos post hac male promotos,ab executione,ministerio,& exercitio ordinum susceptorum, & ab omni spe & facultate ascendendi ad alios superiores,perpetuo suspensos declaramus;& si in eis ministrare præsumpserint, illos sic irregulares effectos, omnibus,& quibuscunque per eos in titulum commendam,aut alias obtentis dignitatibus,officijs,& beneficijs Ecclesiasticis cum cura, & sine cura quomodocunque qualificatis,sæcularibus vel cuiusuis ordinis aut militiæ regularibus;ac etiam,si ipsi clerici regulares fuerint,actiua,& passiua voce ipso facto priuamus,& ijs priuatos atque ad illa & alia similia vel dissimilia in posterũ obtinenda in perpetuũ inhabiles,& incapaces esse decernimus,& declaramus,dignitatũ,officiorũ,& beneficiorũ huiusmodi sic pro tẽpore vacantiũ dispositionem nobis, & Apost. sedi perpetuo reseruantes.

Vt autem homines qui nimia indulgentia, & spe impunitatis, ac veniæ facilitate hactenus fuerunt ad huiusmodi facinora procliuiores, ea sublata & præclusa ab his abstineant,& caueant in futurum; tam absoluendi quã dispensandi facultatem in casibus superius expressis, etiam in foro conscientiæ,nobis,& successoribus nostris duntaxat,auctoritate, & tenore præmissis perpetuo reseruamus.Inhibentes ne à quoquam sæculari vel cuiusuis ordinis regulari presbytero vel Prælato quauis auctoritate fungente,nec per quæcunque Iubilea,& indulgentias,etiam plenissimas,& extraordinarias per nostros prædecessores aut nosmetipsos vel successores nostros anno Iubilei a t alio quouis tempore,& Cruciatæ sanctæ, vel quocunque alio titulo,modo,& forma,motu proprio,& Consistorialiter, seu ad quorumcunq; Principum Regum aut Imperatoris instantiam,eorumque contemplatione, & intuitu, cum quibusuis amplissimis in genere vel in specie derogatorijs clausulis concessa,vel in posterum concedenda,nec vigore,aut prætextu facultatum aut priuilegiorum mare magnum,aut alias quomodolibet nuncupatorum quibusuis ordinibus.Congregationibus,aut personis Regularibus, aut Episcopis per decreta Conc:Trid.aut officio sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ,vel minoribus,aut etiam maioribus Pœnitentiarijs nostris & Rom. Pont.pro tempore existentis,vel alias quomodolibet pro tempore concessorum,personæ sic vt præfertur delinquentes,tam scilicet Antistites,seu Abbates promouentes,quam clerici malè insigniti seu ordinati,à reatib.& excessibus præfatis absolui,præterquam in mortis articulo possint aut debeãt, nec cum iis super irregularitate propter præmissa contracta et iamsi crimẽ pœnitus occultum fuerit quouis modo valeat dispensari.

Verum enimuero,quia grauioribus morbis fortiora sunt adhibenda,remedia,& iuxta personarum,locorum ac temporum qualitates,leges sunt immutandæ,pœnæque aggrauandæ,& emolliendæ,cum huiusmodi peccatum Sathana suggerente,hominumque fragilitate assentiente, videatur iam ad culmen vitiorum ascendisse,& in præcipiti esse.Ideo vt homines saltem pœ

næ

næ timore, & proprij bonoris confusione à peccato deterreantur, nouum huic veneno antidotum cogimur præparare. Ac propterea volumus, vt qui absolutionem, & dispensationem huiusmodi petent, semper quamuis delictum adhuc occultum extiterit, non per officium sacræ Pœnitentiariæ, sed à nobis, & pro tempore existente Rom. Pont. in vtroque foro absolutionem petere teneantur, alioquin ipsæ concessiones, & absolutiones, etiam cũ clausula, quod præsentis constitutionis tenor, & alia prædicta habeantur pro expressis, prorsus nullæ irritæ, & inualidæ existant, ac nemini penitus suffragentur.

Cæterum si quis Antistes, vel Abbas seruatis quidem cunctis præmissis & cæteris omnibus, quæ in ipsius tonsuræ, & ordinum collatione obseruari debent, personas habiles & idoneas, sed tamen recepta ab ijs quibus tonsuram aut ordines conferet pecunia, precio, vel præmio, simoniacè in futurum insigninerit, vel promouerit, volumus, vt præter alias censuras, & pœnas contra simoniacè ordinantes, & ordinatos à sacris Canonibus, & constitutionibus Apostolicis alias inflictas, & irrogatas, quibus nequaquam derogare intendimus, etiã omnia, & singula supradicta in sic promouentibus & promotis locum habeant. Decernentes præsentes litteras sub quibusuis concessionibus, facultatibus, & gratijs, etiam in casibus quibuscunq; sedi Apost. quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ Domini reseruatis, etiam sub nomine Iubilæi plenarij, vel cruciatæ sanctæ, absoluendi facultatẽ quibusuis personis generaliter, vel specialiter tribuentibus, minimè comprehẽdi, sed semper ab illis exceptas esse, & censeri, sicque in præmissis vniuersis, & singulis per quoscumque Iudices, & Commissarios, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis causa, & instantia iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac in Concilijs etiam generalibus editis, cæterisque contrarijs quibuscumque. Vt autem præsentes litteræ omnibus innotescant, mandamus illas ad valuas S. Ioan. Lateran. & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum, & in acie campi Floræ affigi, & publicari, & post quindecim dies qui in Vrbe sunt, qui vero extra eam, & citra montes quatuor menses, qui demum vltramontes erunt, intra octo menses à die publicationis huiusmodi computandos perinde afficere, & arctare, ac si eorum cuique personaliter intimatæ fuissent, ac earundem præsentium litterarum exemplis etiam impressis Notarij publici manu subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ obsignatis eandem fidem in iudicio, & extra illud adhiberi, quæ ipsis præsentibus adhiberetur si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1588. Nonis Ianuar. Pont. nostri anno quarto.

Nos animaduertentes in dictis litteris nihil fere quoad ea, quæ in ordinũ collatione seruanda sunt disponi, vltra id quod in sacris Canonibus & in Concilij Trid. decretis ac aliorum Rom. Pont. prædecessorum nostrorũ constitutionibus dispositum fuit, sed diuersas pœnas, & censuras Ecclesiasticas contra episcopos, & alios prælatos in ordinum collatione peccantes, & similiter contra clericos tam sæculares quam cuiusuis ordinis, instituti, & militiæ regulares malè promotos constitui, absolutionemque, & dispensatio nem sedi Apost. reseruari, & alias sicut in præfatis litteris continetur, considerantesque tam promouentes, quam eos qui ad dictos ordines promouentur, sæpe censuris & pœnis huiusmodi ob illarum multiplicitatem in eorum perniciem animarum, varijs modis illaqueari, nonnullos ex prælatis, & episcopis in conferendis huiusmodi ordinibus nimis scrupulosè procedere, multosque metu pœnarum, & censurarum præfatarum ab ordinum collatione prorsus deterreri, adeo, vt Clericorum & sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus sit, omnium in præmissis securitati ac animarum saluti paterna charitate prospicere volentes. Motu proprio, & ex certa scientia nostris ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione supradictas litteras ad terminos Sacr. Canonum, ac constitutionis recor. mem. Pij Papæ II. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit. Cum ex sacrorum ordinum, subdat. videlicet 15. Kal. Decem. Pont. sui anno 4. cuius tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, & ad dispositionem decretorum sacri Concilij Trid. restringimus, & reducimus, necnon censuras, & pœnas in eisdem Sixti litteris contra quoscumque præterquam contra Simoniacè ordinantes & ordinatos inflictas, quas volumus in suo robore permanere. (alijs etiam pœnis & censuris per eosdem Canones, ac constitutionem Pij II. Conciliumque Trid. iniunctis saluis, & firmis remanentibus) moderamus, & abolemus. Decernẽtes sic, & non aliter per quoscumque iudices, & commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam eiusdem Rom. Curiæ Cardinales, & causarũ Palatij Apost. Auditores, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicãdi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbique iudicari, & definiri debere; irritum quoque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nõ obstantib. & c. Dat. Rom apud S. Petrum, Ann. Incarn. Dom. 1595. prid. Kal. Mart. Põt. nostri, ann. Quinto.

CVm Simoniaco demum in beneficio, si fuerit occultum, potest Episcopus dispensare, non tamen ad retinendum beneficium per simoniam huiusmodi quæsitum, Nauar. de simo. consf. 97. num. 5. qui dispensari posse in casu isto tenet, etiamsi circa hoc deliquerit ipsemet episcopus, ibi. nume. 12. manifesta autem seu publica simonia per solum Papam dispensatur, nisi fuerit commissa ignoranter, tunc enim

enim adhuc diſpenſari poſſet per epiſcopum,c.de ſimoniacè, iun.gl. ver.remanere,& c.nobis.cũ gl.ver.diſpenſationẽ, de ſim.Nau.lo.cit.

Super defectu ætatis epiſcopus non diſpenſat,c.vel non eſt cõpos de temp.ord.& eſt communis Doct.ſententia,& licet Hoſt.in Sum.de ætat.& qual.quoad ætatem,indiſcretam tantum diſpenſationẽ prohibitam eſſe Epiſcopis velit, tamen propter nouam prohibitionem Pij II.ſupra relatam dubitari hodie non poteſt facultatem hanc non competere Epiſcopo,niſi ex poſt facto,vt videlicet poſſit abſoluere à ſuſpenſione in curſu poſtquam ordinatus ante ætatem, peruenerit ad ætatem legittimam.quod dubio procul poteſt,cum eius abſolutio nõ ſit reſeruata Papæ,& declaratum fuiſſe à Sacr. Congr.Conc.teſtatur Franc.Leo.in ſuo Theſau.c.23.nu.53.

Cum criminoſis vt cum adultero,& alijs diſpenſare poteſt Epiſcopus,c.atſi clerici.de Iud.iun.gl.verb.diſpenſare. Et cum illo qui fecit duellum,niſi fuerit ſecutum homicidium vel membri mutilatio,cap. porro.de cler.pug.in duel.Inno.in c.dilectus,de ſcrut.in ord.

60 In bigamia ſimilitudinaria diſpenſat quoque Epiſcopus Pan.in c. 1.qui cler.vel vouen.

In bigamia autem vera vel interpretatiua, non diſpenſat niſi Papa c.vn.de Big.in 6.ibique Anch.Franc.Et licet Nau.cit.c.27.n.197.velit poſſe diſpenſare Epiſcopum cum Bigamo ad vſum minorum ordinum ſuſceptorum,communior tamen eſt ſententia, quòd nullo caſu diſpenſare poſſit.Abb.cit.in c.1.de Biga.Suarez de cenſuris. diſp.49. ſect.6.& ita reſponſum ſibi fuiſſe à S.Congr.Conc.in anno. 1606.refert.Genuen.in prax.c.113.in fine.

Item cum hæretico,Neophyto; diſpenſare non poteſt Epiſcopus, Nau.loc.cit.nu.205.

Neque ſuper defectu corporis,quo induci irregularitatem iudicauerit ipſe Epiſcopus,cuius iudicio hoc eſt relictum. Viuald.de irreg. nu.174.Inn.in c.1.de corp.vitiat.Ad minores tamen ordines,& ſimplex beneficium diſpenſare poſſet cum tali.Villadieg.de irreg.col.39. Nau.loco cit.nu.201.

Cum illegittimis ſimiliter ad minores ordines tantum, & ſimplex beneficium diſpenſat licitè Epiſcopus,c.1.de filijs presb.in 6.Ioa.Andr.ibid.Syl.verb.illegitimi.nu.8.

Cum expoſitis vero ſi velimus eos præſumere pro illegittimis, ad omnes ordines diſpẽſare poteſt Epiſcopus,cum talibus enim facilius diſpenſatur.Abb.in c.cum deputati,de Iud.Couarr.in cle.vn.de Homic.p.1.nu.9.

Regulariter autem circa diſpenſationum materiam tenendũ eſt, in omnibus irregularitatibus Epiſcopum diſpenſare poſſe quoad minores ordines, & ſimplex beneficium, excepta bigamia, & homici-

dio voluntario. Doctores communiter in c. ad audientiam, de homic. Viuald. loc. cit. nu. 317.

Item & ad maiores ordines in omnibus casibus in quibus dispensare à Iure expressè non prohibetur, c. nuper. de sent. excom. iun. glos. ver. non retinuit, & alia gl. sing. in c. atsi clerici. verb. dispensare. ibidē que Innoc.

Ad extremū mente tenendum est dictum Host. à quibusuis legib. & prohibitionibus semper exceptam intelligi necessitatem quæ legē non habet, & in omnibus necessitate Ecclesiæ vel vtilitate vrgente, maxime ex post facto, & vbi iusta ignorantia excusat Episcopū dispēsare posse, id. in Sum. de temp. Ord. nu. 34. & ib. de æta. & qual. nu. 1.

61 Si autem Episcopus ordinaret aliquem habentem impedimentū, in quo ipse dispensare possit, & sciret de impedimento, censetur ipso facto dispensare ordinando, licet aliquo actu id non expresserit. Host. loc. cit de scrut. in ord. nu. 6. Arm. verb. irreg. nu. 91. Syl. ibid. q. 28. Gratis etiam, & sine præmio aut mercede danda est dispensatio. Conc. Trid. sess. 25. c. 18. de ref. Nau. de Sym. cons. 7.

Caput Secundum.

De Benedictionibus Episcopi.

SVMMARIVM.

1 *Benedicere Regem vel Principem, ad quem spectat.*
2 *Benedictio Abbatum quid efficiat.*
3 *Abbatissa quæ eliguntur ad tempus, benedici non debent.*
4 *Virgines Deo dicatas benedicendi mos sublatus.*
5 *Benedicere solemniter populum solius est Episcopi.*

AD officiū Episcopi pertinet benedicere Reges, & Principes. Et quidem si plures sint Episcopi in Regno ad quod Rex vngendus est, metropolitanus vngere debet. Host. de Sacr. vnct. nu. 8. Aliter, consuetudo locorum seruāda est, & illius Ecclesiæ Episcopus vnget, quæ hoc longo vsu præscripsit vel priuilegio obtinuit, c. 1. & 2. 25. q. 2.

1 Vngitur autem Rex oleo cathecumenorum in brachio dextro, inter iuncturam manus, & cubiti, & in humero, c. vn. de sacr. vnct. §. vnde. Ang. verb. oleum. Imponitur quoque capiti ipsius corona, & traditur ipsi sceptrum in manu, & gladius: similiter, & Regina vngitur in brachio dextro, & recipitur ab ipsis professio fidei, aliæque Ceremoniæ adhibentur videndæ in Pontificali Romano.

Benedicit

2 Benedicit & Abbates Episcopus, ex qua benedictione consequitu Abbas vt possit conferre minores Ordines, c. quoniam. 69. d. c. cũ contingat, de ætat. & qual. clem. attendentes, de Relig. dom. iun. gl. verb. benedici. Ang. verb. Abbas, nu. 4.

Quamuis si Episcopus tertiò requisitus benedicere sine causa renuerit, posset ipse Abbas non expectata benedictione officium suum administrare, & ordines conferre: sed hoc in odium temeritatis Episcopi sine causa denegantis benedictionem Papa cõcedit Abbatibus, non quod benedictio prædictum effectum non operetur. text. ca. 1. de supp. negl. prælat. iun. gl. ver. alia. Debet autem benedictio huiusmodi dari illis diebus, quibus minores Ordines cõferri possunt gl. in cit. cle. attendentes. Ang. ver. ordo. nu. 6. & sine aliquo examine. Inn. in c. 1. de suppl. negl. cit. nisi quod fidei professionem emittere benedicendus obligatur. Ceremoniæ videndæ in Pontificali.

3 Similiter, & Abbatissæ benedicuntur. clem. cit. tamen propter fragilitatem sexus non recipiunt aliam potestatem, nisi solam administrationis, officij, gl. loc. cit. Minores autem annis quadraginta vel ad minus triginta, & quę per octo vel ad minus per quinque annos ante professę nõ fuerint, benedici in Abbatissas prohibentur, c. iuuenculas, 20. q. 1. Conc. Trid. de Reg. c. 7. Et quæ ad tempus eliguntur benedici nõ debent. Nau. conf. 4. de Reg. in antiq. Vnde per totã Italiam his tẽporibus non solent benedici, cum non nisi ad triennium eligantur, ex ordinatione Gregor. XIII. de anno 1583. die 1. Ianu. relata in lib. priuil. mend. confec. fol. 243. ne videlicet contingat iterari benedictionem si vna sæpius eligeretur, cũ tñ non sit iterabilis, gl. ver. benedici, Clem. cit. attendentes, Nau. de Reg. conf. 4. extra Italiam autem vbi consuetudo est, omnino debet electa suscipere benedictionem, & non suscipiens infra annum à die electionis, & confirmationis suæ, ipso facto priuaretur officio, clem. cit. Confect. in Sum. tit. 20. c. 2.

Virgines quoque Deo dicatas benedicere obseruatum fuit in Ecclesia, & hęc benedictio ab episcopo dabatur, de qua Host. in Sum. de temp. ord. nu. 4. consuetudo tamen hæc non amplius est in vsu, & eam leuandam esse si alicubi adhuc vigeret respondit Cong. Regularium Patriarchæ Venet. 5. Decem. 1595.

Benedicit insuper episcopus populum benedictione solemni tam in ecclesia quam per vias, illique soli debetur hæc prerogatiua, cap. ministrare 26. q. 6. & hæc potestas est potius ordinis quam iurisdictionis. Turrecrem. in c. denique 21. d. num. 12. Et etiam extra Diæcesim priuatim celebrans hanc benedictionem dare potest. Zer. p. 1. ver. episcopus, nu. 35. Presbyter autem ne quidem simplicem benedictionem episcopo præsente sine ipsius assensu dare potest. c. cum ad celebrandas, iun. gl. de consecr. d. 1. c. accedentibus, de excess. priuil. Abbates

tamen in ecclesijs suis dum celebrant solemnem benedictionem dare possunt, c. Abbates, de priuil. in 6.

Caput Tertium.

De Confirmatione.

SVMMARIVM.

1 *Confirmationis sacram. minister est episcopus.*
2 *Confirmationis sacram. quid sit.*
3 *Confirmatio quomodo facienda.*
4 *Confirmandi quæ requisita habere debeant.*

1 Frontis chrismationem seu confirmationem, vt vocatur, c. vnico, §. per frontis, de sacr. vnct. ad solum pertinere episcopum probat tex. c. presbyteris, de consecr. d. 4. & c. quanto. de consuet. Conc. Flor. in decreto Armenis tradito, §. secundum sacramentum est, & est actus ordinis episcopalis, Arm. ver. confirmatio sacram. nu. 3. Nau. in Man. c. 22. nu. 9. Conc. Trid. sess. 7. de confirm. sacram. Canon. 3. Committi tamen posset per Papã Abbati, vel etiam simplici sacerdoti huius sacramenti administratio, vt testatur Inn. in cit. c. quanto, de consuet. Victor de sacr. confir. num. 50. Nauar. loc. cit. nu. 8. episcopus tamen hoc delegare non posset nisi alteri episcopo, Innoc. lo. cit. dicitque sic teneri communiter.

2 Est autem confirmatio, Sacr̃m vnctionis chrismatis consecrati, quo episcopus frontem Baptizati inungit sub certa verborũ forma. hanc diffinitionem, Nau. loc. cit. colligit ex S. Th. 3. p. q. 72. Et est confirmatio vnum ex ecclesiæ sacram. Conc. loc. cit. canon. 1. confertque gratiam ad fortiter vincendum aduersa mundi huius, c. 2. & c. nouissimè, d. 4. de consecr. Et imprimit characterem indelebilem, vnde nõ potest iterari. Vict. loc. cit. nu. 45. Ang. ver. confirmatio, nu. 10. Arm. eod. nu. 3.

Confertur hoc sacramentum omni tempore Arm. loc. cit. Ang. ibi. qui etiam ieiunium esse solum de consilio in hoc sacram. dicit, imo & vsus obtinuit, vt plerumq; à non ieiunis conferatur, & suscipiatur.

3 Vnguntur in fronte confirmandi chrismate consecrato. Et si oleo tantum vngeretur quis, supplendum esset cautè, & chrismate iterum vngendum repetito solum, Signo te. &c. non autem alijs orationib. c. 1. de Sacr. non iter. ibique Innoc. Ang. loc. cit. nu. 8. si vero quis oleo non consecrato vngeretur, nihil fieret, & totum esset iterandum. Victor. loc. cit. nu. 42.

In

In modum crucis debet fieri delinitio cum sit in forma verborum signo te signo crucis,&c.c.nunquid.dist.5.de consecr.

Percutitur maxilla confirmati in signum,confirmatum forti,& inuicto animo debere ferre pericula imminentia propter fidem.

Cum pluuiali,mitra,stola, & baculo Pastorali confirmandum esse respondit Cong.Episcop.Suffraganeo Brixonien.19. Feb.1585.

Et non nisi suos Diæcesanos confirmare debet Episcopus.Arm.loco cit.num.3.

4 In confirmandis etiam videnda sunt requisita. Primo vt sint prius Baptizati, cum omnia sacramenta præsupponant Baptismum, illique innitantur tanquam proprio fundamento.Victor.loc.cit.nu.46.Confiteri etiam prius debent peccata sua,vel saltem sine mortali accedere confirmandi.Nau.loc.cit.quod Ang.loc.cit.de consilio,non de necessitate esse dicit. Contritio tamen est omnino necessaria in adultis, & est de præcepto Ecclesiæ.Viuald.de confirm.nu.40.

Siue autem quis sit sanus; siue infirmus confirmari potest: & ætas prefecta videtur expectanda,arg.tex.cap.vt ieiuni; iun.glo.dist.5.de consecr.sed Contrarium seruatur communiter.Ang.loc.cit.nu.3.Victor. vbi sup.nu.49. tamen tutius esse expectare septennium propter periculum reconfirmationis,docet id.Vict.loc.cit.

Patrinum habere debet confirmandus,qui patrinus contrahit affinitatem, æquè vt per susceptionem ex Baptismo. Conc.Trid. cit.sess. 24.de ref.matr.cap.2.in fi.

Et patrinus debet esse confirmatus,cap.in baptismate, distin.4.de consecr. nec contraheret affinitatem, si non esset ipse confirmatus. Ang.loc.cit.num.11.Debet etiam esse alius, quam ille qui fuit in Baptismo,nisi necessitas cogatic.in cathechismo,dist.cit.Monachus itē vel Abbas compater fieri prohibetur,c.non licet,c.Monachi,ibid.& c.peruenit, 18.q.2.c.placuit, 16.q.1.

Caput Quartum.

De Consecratione Oleorum.

SVMMARIVM.

1 *Olea sancta quomodo consecrantur.*

2 *Olea sancta à solo Episcopo consecranda.*

1 OLeum sanctum sub trina diuersitate consecratur. Aliud quod vocatur chrisma ex oleo oliuarū, & balsamo,cuius mixturæ misterium explicatur, cap.vn. de sacr.vnct. Hoc vnguntur baptizati in vertice, & fronte, Ecclesiæ, altaria,-

altaria,calix,patena,fons Baptismalis,Episcopus dum consecratur in capite, & in manibus, & confirmandi. Aliud dicitur oleum Cathecumenorum, ex oleo oliuarum solo, hoc vnguntur baptizati inter scapulas,& in pectore. Ecclesia, altare ante chrismationem, sacerdotis manus,Reges,& Principes in brachio, & humero. Tertium est Oleũ infirmirmorum;quo vnguntur infirmi,ex primæua institutione Ecclesiæ,de qua in Episto.can.Iacob.Apost. Infirmatur quis ex vobis inducat presbyteros Ecclesiæ,& orent super eum vngentes eum oleo,&c.

Hæc itaque olea sacra à solo Episcopo consecrantur, cap.si quis,
2 cit.dist.4.de consecr. Et singulis annis consecrari debent, cap.omni tempore, loc.cit.& itidem singulis annis ad omnes Ecclesias Parochiales per Presbyterum vel subdiaconum saltem,sub sigillo,& decẽti cultu deferenda sunt, vetera vero cremanda. Nec aliunde peti debent nisi à proprio Episcopo,cap.presbyteri,95.dist.

Consecranda sunt solo die Cœnæ Domini.cap.litteris,distinct.3.de consecr.Et in missa,cap.te referente,de celeb.miss.vbi gl.verb.Sipontina,quærit vtrum missa sit de substantia huius consecrationis,sed tenendum est missam esse de necessitate præcepti non de necessitate sacramenti,vt de ordinibus diximus.

Salutationum, & aliarum Ceremoniarum, quæ in consecratione oleorum adhibentur, reddit rationem Guil. Duran. in suo rationali Diuin.lib.6.cap.74.

Caput Quintum.

De consecratione Ecclesiæ, Altaris,& paramentorum Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Lapis primarius à quo ponendus.*
2 *Ecclesiam ædificans,eandem dotare tenetur.*
3 *Consecrata semel Ecclesia,reconsecrari non debet.*
4 *Consecratio Ecclesiæ quomodo probetur.*
5 *Reconciliatio Ecclesiæ in quibus casibus facienda.*
6 *Cimiterium eodem iure censetur cum Ecclesia quoad consecrationem, & reconciliationem.*
7 *Altaria quomodo consecranda.*
8 *Altaris portatilis vsus.*
9 *Vasa sacra,& vestes consecrantur.*

10 *Ab-*

10 *Abbates, & aliorum Regularium superiores, paramenta Ecclesiastica benedicere possunt.*

1 Ecclesiæ ædificari non possunt sine scitu, & assensu loci Episcopi, & ipse locum ædificationis assignat, crucē figit, lapidemque ponit primarium, ca. nemo Ecclesiam, dist. 1. de consecr. Greg. Toloss. in suis par. lib. 1. tit. 4. c. 5. Hunc tamen actum, nempe positionem primarij lapidis, potest alteri subdelegare, vt notat gl. loc. cit. verb. veniat.

Aedificandæ sunt Ecclesiæ sine præiudicio antiquarum, & si quando nouæ Parochiales erigendæ sunt, fieri debet absque diminutione iurium, & emolumentorum antiquæ Parochiæ: potest tamen Episcopus etiam de fructibus matricis Parochialis, nouam aliam parochialē fundare si exigat necessitas, nec adsit modus dotandi aliunde, ipsaque matrix abundet fructibus. Conc. Trid. sess. 21. cap. 4. de ref. sine præiudicio nimirum possidentis, vt declarauit Cong. Conc. Episcopo Andrien. in anno 1594.

2 Alioquin ædificans Ecclesiam, dotem sufficiētem, pro alendis ministris, ornamentis necessariis, & Iuribus Episcopalibus subeundis, assignare ipsi tenetur, vel Episcopus permittens ædificari sine dote ad dotandum de proprio obligaretur, c. cū sicut iun. gl. de consecr. eccl.

Antiqua consuetudine seruatum fuit vt versus orientem Ecclesiæ ædificarentur, de qua consuet. testatur Clemens in 2. lib. Apost. const. cap. 61. & Durand. in ratio. cit. lib. 1. c. 4.

Aedificata autem Ecclesia consecratur quocunque die siue festo siue feriato, c. 2. de consecr. Eccl. tit. idque ab ipsomet Episcopo, est enim actus ordini ipsius deputatus. Vnde ipsum Episcopus cōmittere non potest simplici Sacerdoti, c. aqua. loc. cit. Host. ibid. nu. 2.

3 Semel etiam consecrata iterum consecrari non debet, c. Ecclesiis, dist. 1. de consecr. prӕterquam in casibus qui sequuntur.

Primo si dubitetur an fuerit consecrata, c. ecclesiæ, distin. cit. Arm. verb. Consecratio Eccl. nu. 3. Creditur tamen dicto vnius testis, qui dicat fuisse consecratam siue de visu siue de auditu. vel si appareat ali-
4 qua nota in libris Ecclesiæ vel ī pariete seu aliqua tabula marmorea, iudicatur fuisse consecratā, huiusmodi. n. semiplenæ probationes sufficiunt, vbicunq; nemini generatur præiudiciū. Inno. in c. 1. de cōsecr. Eccl. Arm. loc. cit. nu. 2. & gl. in c. nuper. verb. nisi iuratus, de testibus.

Secundo reconsecratur in casu quo parietes fuerint combusti, destructi, seu diruti omnes, siue maior pars, cap. Ecclesiis, cit. si tamen solum tectum combustum sit, vel etiam de parietibus, quid modicum, non reconsecratur, c. de fabrica, ibid. c. proposuisti, iun. gl. de consec. Eccl. quod totū pendere ex iudicio Episcopi docet Host. loc. cit. nu. 5.

Tertio

Tertio si fuerit ab hæretico consecrata, cap. Ecclesias, cap. arriano rum, dist. cit.

5 Reconciliatio autem quæ est diuersa à consecratione, adhibetur in casibus pollutionis Ecclesiæ qui pluribus modis accidere possunt vt primo si Ecclesia polluatur effusione sanguinis magna, & iniuriosè facta in Ecclesia. Magna quidem; vnde si sit effusus modicus sanguis, vt si percutiatur aliquis, vt sanguis fluat ex naribus non dicetur polluta, c. cum illorum, iun. glo. de sen. exc. Ang. ver. consecratio, num. 4. Arm. ibi. Et iniuriosè facta, nam si casu aliquo percussus fuerit quis ad sanguinis profluuium, non polluetur Ecclesia. Similiter non sequetur pollutio Ecclesiæ, si foris vulneratus, cõfugit, ad Ecclesiam, & ibi fundat sanguinem; pollutio enim fundatur super violentia facta in ecclesia, non super sola effusione sanguinis, & è contra vulnerato aliquo in ecclesia, etiamsi egrediatur antequam ibi sanguinem fundat, seu illum excipiat vase aliquo, vel si quis suffocatur, & moritur, violenter sine sanguinis effusione remanebit tamen ecclesia polluta propter violentiam ibi illatam. Nau. in Man. cap. 27. nu. 256.

Item polluitur ecclesia effusione seminis siue illa fuerit licita siue illicita, cap. fin. de consecr. Eccl. Host. loc. cit.

Tertio si ibidem sepeliatur paganus, Hæreticus, vel excommunicatus, nec reconciliari potest nisi cadauere huiusmodi exhumato si discerni possit, cap. ecclesiam, dist. cit. Host. loc. cit. nu. 7. vbi partum in vtero existentem, censeri vnum cum corpore materno, nec ecclesiã pollui si sepeliatur vna cum matre, multis deducit.

Quartò polluitur si ab episcopo publico excommunicato reconcilietur, vel consecretur siue tota siue eius altare, Abb. in c. proposuisti, de consecr. eccl. Arm. loc. cit. nu 7.

Sacrilegio item, & criminibus enormibus sibi cõmissis polluitur, sed istis casibus sicut, & in alijs, qui in iure non exprimuntur, reconciliatio potest committi simplici sacerdoti, vt testatur, Host. loc. cit. In omnibus etiam pollutionis casibus ad effectum, quod ecclesia indigeat reconciliatione, requiritur, vt pollutio sit publica, nec sufficit, quod sciatur à duobus, vel tribus, Abb. in cap. significasti, de adulter. Zer. ver. pollutio, num. 2. Host. Arm. loc. cit.

Ante reconciliationem autẽ in ecclesia diuina officia celebrari nõ debent, nec mortui sepeliri, & celebrans fit suspensus, & si iterum celebret post suspensionem, contrahet irregularitatem, Arm. loc. cit.

Vbi tamen reconciliatio haberi non posset per episcopum, posset lauari ecclesia polluta, aqua exorcisata, & celebrari interim donec reconcilietur per episcopum, c. fin. loc. cit. de consecr. eccl. similiter, & ecclesia non consecrata si polluatur, sufficit, quod reconcilietur modo prædicto per simplicem sacerdotem, Arm. loc. cit. nu. 2.

De

De cimiteri vero consecratione, pollutione, & polluti reconciliatione, idem omnino tenendum esse, quod de ecclesia diximus, testatur Host. loc. cit. num. 9. nisi quod ecclesia polluta, censetur pollutũ quoque Cimiterium, non verò è contra, cap. vn. de consecratio. eccl. in 6. Angel. verb. consecrat. cit.

Altaria etiam consecrantur, siue sola, siue vna cum ecclesia, plura, seu vnum solum, cap. cum sis, de consecr. eccl. vnguntur chrismate, c. altaria, dist. 1. cit. de consecr. Et ritus in Pontificali præscripti omnes necessario sunt adhibendi, & Ang. Arm. loc. cit.

Non nisi lapidea debent consecrari, cap. Altaria, cit. nec sine reliquiis sanctorum, quæ in eis recondi debent, cap. placuit, dist. cit.

Et quidem reliquiæ sanctorum ab ecclesia approbatorum, vt respondit S. Congr. Conc. cuidam episcopo, 10. Iun. 1585. quæ eadem episcopo Interamnen. die 15. septemb. 1593. & Archiep. Tranen. 8. Nouembr. 1599. respondit non esse consecranda altaria sub quibus sepulta sunt corpora mortuorum nisi eis remotis.

8 Non solum autem altare solo fixum, sed & portatile, quod & viaticum dicitur, consecratur, de quo loquitur, tex. cap. concedimus, distinct. citat. Sed istius vsus extra ecclesiam in qua de licentia episcopi celebrari consueuit, est interdictus, cap. missarum, cap. hic ergo, distin. cit. potest tamen concedere licentiam episcopus in casu necessitatis celebrationis missæ in Oratorio priuato, adhibito altari huiusmodi portatili, cap. concedimus, extra oratorium verò, celebrãdi licentiam licet potuerit concedere de iure antiquo, modo tamen post Conc. Trid. eam dare non potest episcopus nisi solus Papa, Nau. in man. cap. 25. num. 81. sed solis tantum episcopis, vt celebrare, & celebrari sibi facere possint vbicunque altari huiusmodi adhibito est licitum, cap. vlt. de priuil. in 6.

Violatur altare, solo fixum si loco moueatur, vtrumque autem si fuerit enormiter læsum, vel si sigillum sub quo reliquiæ conduntur, frangatur, seu lapis sub quo sunt reliquiæ amoueatur, cap. si motum, dist. cit. iun. glo. ver. altare, quod relinquitur iudicio episcopi, qui ex re oculis subiecta, facilius dignoscere poterit num sit sequuta violatio. Arm. ver. altare, & Host. loc. cit. Semel autem violatum non recõciliatur amplius, sed iterum est consecrandum, loc. cit.

Consecratio tam Altaris quam ecclesiæ sine missa fieri prohibetur, cap. omnes basilicæ dist. cit.

In consecratione ecclesiæ concedere potest episcopus vnius anni indulgentiam, & pro diebus singulis anniuersariis consecrationis, dierum quadraginta: nec valet maior indulgentia licet plures episcopi consecrent, & à pluribus concedatur, cap. cum ex eo, §. ad hæc de pœnit. & remiss. & cap. vlt. eo. tit. in 6.

Dicen

Diem autem anniuersariam consecrationis, ex iusta causa posse in aliũ diẽ trásferri respondit, S.Congr.episc.Brixonien.19. Febr.1585.

Vltra ecclesiæ & Altaris consecrationem, ad ministerium diuinorũ consecrantur etiam vasa sacra & vestes, quæ & attrectari non debent nisi ab ordinatis in sacris ordinibus, c.in sancta, dist.cit.

Et quidem calix, & patena dũ consecratur vngitur chrismate, nec debet cõsecrari ligneus siue ex vitro, vel auricalco, sed ex auro, argento siue etiam ex stamno fabrefactus, c.vasa, c.vt calix, dist.cit.

Vestes autem, lintea, & panni altaris sine aliqua vnctione benedicuntur ceremoniis adhibitis, quæ in Pontificali videri possunt, c.vestimenta, distinctione, ea. Nec episcopus eorum benedictionem alteri potest cõmittere. Arm.ver.benedictio, nu.12. Papa tamen hoc priuilegium multis concedit, sicut, & alia omnia, quæ non sunt stricti Ordinis episcopalis, vt Six.IV.& Leo X. Generalib. Prouincialib. Vicariis, guardianis, Ordinis Minorum, concessit facultatẽ benedicẽdi paramenta, & ornamenta, ad eorum ecclesiarũ vsum necessaria, in quibus Chrismatis vnctio non interuenit, & reconciliandi ecclesiã pollutam, aqua exorcisata ab episcopo, vel si episcopus in remotis agat, vt aquam huiusmodi ẽt ipsi benedicere possint: relatum inuenitur hoc priuilegium, apud Confect.inter priuileg.mend.fol.140.quod & omnium aliorum mendicantium superiores facere possunt, cũ æque omnes priuilegiis istis participent, & vnius ordinis priuilegia aliis etiã per cõicationẽ seruiunt ac si eis fuerint specialiter cõcessa, vt Confec. cit.in sum.tit.3.c.5 Hanc eandem potestatem habent patres Societ. Iesu, quorum Pius V. Societatem inter ordines mendicantium ascripsit, & eorum priuilegiis gaudere voluit, imo expresse ipsis hæc facultas consecrandi paramenta ecclesiæ fuit cõcessa à Paulo III. vt in eius Const.relata apud Eman.Roder.in sua Coll.priuil.tom.2.

Similiter & Abbates benedicere possunt dicta paramenta, quisque pro vsu duntaxat ecclesiæ suæ, cap.Abbates, de priuil.in 6.iun.gl.ver. tonsuram. non tamen calicem, vel patena neque alia in quibus adhibenda esset olei vnctio, vt gl.eadem. Neque corporalia, cap.consulto, dist.cit.Ang.verb.benedictio, nu.2.

Cãpanæ ẽt ex cõsuetudine ecclesiæ benedicũtur vnct.olei, & chrismatis, libri aũt ecclesiæ benedici non solent, gl.in cap.1.de pignorib.

Profanãtur vasa sacra, & vestes, cum amittunt formam propriam, non autem si sint leuiter lacera, Aug.Arm.loc.cit.

Vetusta autem, & consumpta, in vsus prophanos conuerti non debent, sed in loco honesto reponi, & ligna parietum ecclesiæ seu altaris cremanda sunt, cap.ligna ecclesiæ, dist.cit.

Pro cõsecratione ecclesiæ, vel altaris, vel ꝑ benedictionib. ꝑdictis nihil põt recipere eps præter procurationẽ, cap.cũ sit Rom.de Simo.

PRA-

PRAXIS EPISCOPALIS PARS SECVNDA.

De potestate,& officio iurisdictionis Episcopalis.

Rdinis Episcopalis potestate secundum quod breuitatis ratio postulabat absoluta, subsequitur potestatis iurisdictionis ipsius tractatio. Quæ quoniam multiplex est; alia enim fori pęnitentialis, alia fori contentiosi, alia demum voluntaria dici potest, nos etiam iuxta diuisionem huiusmodi aliqua de ipsa referre conabimur. Et in primis quidem eam quæ est fori pęnitentialis absoluemus, tanquam affiniorem præcedenti tractatui, similia similibus magis coniungentes.

Caput Primum.

De iurisdictione fori Pœnitentialis.

In quibus casibus absoluere non possit episcopus in foro animæ.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi in locum Apostolorum successerunt.*
2 *Papa solus habet plenam iurisdictionem in ecclesia.*
3 *Papa licitè sibi reseruat quosdam casus.*
4 *Casus reseruati Bulla Cęnæ Domini.*
5 *Casus Papæ reseruati in corpore iuris clausi.*
6 *Casus Papæ reseruati diuersis Pontificum constitutionibus.*
7 *Votorum quinque absolutio Papæ reseruata.*

Irca hoc itaque sciendum est in primis, quod licet Apostoli à Domino parem cum Petro acceperint potestatem, cap. in nouo 21. distinc. Host. de temp. ord. nu. 34. Petrus tamen obtinet principatum ex ordinatione diuina, nam illi soli dictum est. Ioan. 21. pasce oues meas, c. puto, 2. q. 7. consequenter, & Papa, qui in Petri successit locum, licet eandem

1 eandem videatur habere potestatē cum episcopis, qui in locum Apostolorū successerunt, c.quorum vices, 68.dist. Conc. Trid. sess. 23. c.4. principatum tamen & iurisdictionem solus habet, eamque immedia
2 tam in vniuersa ecclesia. extrauag. vnam sanctam de maior. & obed. cōm. episcopi autem habent illam communicatiuè ab ipso Papa. Et quidem limitata ipsis semper conceditur, tum quoad certum populū seu Diœcesim determinatam, extra quam ipsorum iurisdictio non extenditur, vnde manauit prohibitio, ne aliquis in subditos alienæ Diœ
3 cesis iurisdictionem exerceat, cap. placuit, de pœnit. dist. 6. cap. quod autem, cap. omnis, de pœnit. & remiss. Tum etiam quo ad genera peccatorum. Vnde Papa reseruauit sibi plures casus in foro pœnitentiæ, in quibus episcopi etiam quoad eorum subditos sese intromittere non possunt. Et primo reseruati sunt Papæ casus in Bulla Cœnæ Domini contenti, in qua cum tot fere sint sententiæ, quot verba, nec sine periculo omissionis necessariorum summati possit, & vt ex ipso fonte potius casus huiusmodi reseruati cognoscantur, tenorem ipsius vtilitati, & commoditati omnium hic posuimus, vt sequitur.

Paulus Episcopus seruus seruorum Dei Ad futuram rei memoriam.

Bulla Cœnæ Dm 1605

PAstoralis Romani Pontificis vigilantia, & sollicitudo, cum in omni Christianæ Reip. pace, & tranquillitate procuranda, pro sui muneris officio assiduè versatur, tum potissimum in Catholicæ fidei, sine qua impossibile est placere Deo, vnitate atque integritate retinenda, & conseruanda, maximè elucet: Nimirum vt fideles Christi non sint paruuli fluctuantes, neque circunferantur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, ad circunuentionem erroris, sed omnes occurrant in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, neque se in huius vitæ societate, & cōione lædant, aut inter se alter alteri offensionē præbeat, sed potius in vinculo charitatis coniuncti, tanquam vnius corporis membra sub Christo capite, eiusque in terris Vicario Romano Pontifice Beatissimi Petri successore, à quo totius Ecclesiæ vnitas dimanat, augeantur in ædificationem, atque ita Diuina gratia adiutrice sic præsentis vitæ quiete gaudeant, vt futura quoque beatitudine perfruantur. Ob quas sanè causas Romani Pontif. prædecessores nostri hodierna die, qua anniuersaria Dominicæ Cœnæ commemoratione, solemnis est, spirituale Ecclesiasticæ disciplinæ gaudium, & salutaria iustitiæ arma ministerium summi Apostolatus, ad Dei gloriam, & animarum salutem solemniter exercere consueuerunt.

Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quam fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iustitiam Deo auctore tueri, vetustum, & solemnem hunc morem sequentes.

1 *Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis, Patris,*

Patris, & filii, & Spiritus sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac nostra: quoscunque Hussitas, Vuiclefistas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluinistas, Vgonottos, Anabaptistas, Trinitarios & à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios Hæreticos quocunque nomine censeantur, & cuiuscunque secta existant, eorum credentes, receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorūdē libros Hæresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & sedis Apost. scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes, ex quauis causa publicè vel occultè, quouis ingenio, vel colore: necnon schismaticos, & eos qui se à nostra, & Rom. Pōti. pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahunt, vel recedunt.

2 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes, & singulos cuiuscunque status gradus, seu conditionis fuerint: Vniuersitates vero Collegia, & capitula, quocunque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus seu mandatis nostris, ac Rom. Pontificum pro tempore existentiū, ad Vniuersale futurum Concilium appellantes: necnon eos quorum auxilio, vel fauore appellatum fuerit.*

3 *Item excōmunicamus, & anathematizamus omnes pyratas, Cursarios, ac latrunculos maritimos, discurrentes mare nostrum, præcipuè à monte Argentario, vsque ad Terracinam: ac omnes eorum fautores, receptatores & defensores.*

4 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorum quorumcumque nauibus, tēpestate, seu in transuersum (vt dici solet) iactatis, vel quoquo modo naufragiū passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem eiecta, in mari vel littore inuēta, cuiuscunque generis bona, tam in nostris Tyrreni, & Adriatici, quam in cæteris cuiusque maris regionibus, & littoribus surripuerint. Ita vt nec ob quodcunque priuilegium, cōsuetudinem, aut longissimi, etiam immemorabilis temporis possessionem, seu alium quemuis prætextum, excusari possint.*

5 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in terris suis noua pedagia, seu gabellas, præterquam in casibus sibi à iure, seu ex speciali sedis Apostolicæ licentia, permissis imponunt, vel augent, seu imponi vel augeri prohibita exigunt.*

6 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios litterarū Apostolicarum, etiam in forma breuis, ad supplicationum gratiam, vel iustitiam concernentium, per Rom. Pontificem, vel S.R.E. Vicecancellarios, seu gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Romani Pontificis signatarum: necnon falsò fabricantes litteras Apostolicas, etiam in forma breuis, & etiam falsò signantes supplicationes huiusmodi, sub nomine Roman. Pontificis, seu Vicecancellarii, aut gerentium vices prædictorum.*

7 *Item excōmunicamus, & anathematizamus oēs illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos,*

per nostras siue huius sanctæ sedis sententia expressè, & nominatim declaratos, deferunt, seu transmittunt, equos, arma, ferrum, filum ferri, stamnũ, chalibem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape, quam alia quacunque materia. & ipsam materiam, aliaque huiusmodi, quibus christianos, & Catholicos impugnant, necnon illos, qui per se, vel alios de rebus statum christianæ Reip. concernentibus, in christianorum perniciem, & damnum, ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel fauorem, quomodolibet præstant. Non obstantibus quibuscunque priuilegijs, quibusuis personis, Principibus, Rebus publicis, per nos, & sedem prædictam hactenus concessis, de huiusmodi prohibitione, expressam mentionem non facientibus.

8 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes impedientes, seu inuadentes, eos, qui victualia, seu alia ad vsum Rom. Curiæ necessaria ducunt, ac etiam eos, qui ne ad Rom. Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, siue perturbant, seu hæc facientes defendunt per se vel alios, cuiuscunque fuerint, ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, etiamsi Pontificali, seu Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate.*

9 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes illos, qui ad sedẽ Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem, sua vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinent; necnon illos omnes qui iurisdictionem Ordinariam, vel delegatam, à nobis vel nostris iudicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes, similia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.*

10 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes seu deprædantes, Romipetas, seu peregrinos ad Vrbem causa deuotionis, seu peregrinationis accedẽtes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & in his dantes auxilium consilium, vel fauorem.*

11 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinẽtes, vel hostiliter insequentes, S.R.E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisq; Apostolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eos à suis Diœces. territorijs, terris, seu dominijs eijcientes, necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel fauorem.*

12 *Item excommunicamus, & anathematizamus, omnes illos, qui per se, vel per alios, personas ecclesiasticas quascunque, vel sæculares ad Roman. Curiam super eorum causis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores, aduocatos, procuratores, & agẽtes, seu etiam Auditores, vel iudices super dictis, causis, vel nego-*

negotijs deputatos, occasione causarum, vel negotiorũ huiusmodi occidũt, seu quo quomodo percutiunt, bonis spoliant, seu, qui per se, vel per alios, directè, vel indirectè delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare, non verentur, cuiuscunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

13 Item excommunicamus, & anamatizamus omnes, tam Ecclesiasticos, quam sæculares cuiuscunque dignitatis, qui prætexentes friuolam quandã appellationem à grauamine, vel futura executione litterarum Apostolicarum, etiam forma Breuis, tam gratiam quam iustitiam concernentium; necnõ citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum executorialium, & aliorum decretorum, à nobis, & à sede prædicta, seu Legatis, Nuncijs, Præsidentibus Palatij nostri, & Cameræ Apostolicæ Auditoribus, Commissariis, aliisque iudicibus, & delegatis Apostolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut alias ad curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt; & ab ea instante etiam fisci procuratore, vel aduocato, appellationes huiusmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt, qui vè illa simpliciter, & sine eorum beneplacito, & cõsensu, vel examine, executioni demandari, aut ne tabelliones, & notarij super huiusmodi litterarum, & processuum executione, instrumẽta; vel acta conficere, aut confecta parti, cuius interest, tradere debeant, impediunt, vel probibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, notarios, executores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex ciuitatibus, locis, & Regnis eiiciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminãtur per se, vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, quiue alias quibuscunque personis, in genere, vel in specie ne pro quibusuis eorum negotiis prosequendis, seu gratiis, vel litteris impetrandis, ad Roman. Curiam accedant; aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel litteras à dicta sede impetrent, seu impetratis vtantur, directè, vel indirectè, prohibere, statuere, seu mandare, vel eas apud se aut notarios, seu tabelliones, vel alias quomodolibet detinere præsumunt.

14 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui per se, vel alios auctoritate propria, ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apostolicarum prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annixas, ab Auditoribus, & Commissariis nostris, aliisque iudicibus ecclesiasticis auocant, illarum vè causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione, tanquam iudices interponunt. Qui vè partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum, citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum, eos, contra quos tales inhibitiones ema-

narunt, à censuris, & pœnis in illis contentis, absolui, per statutum, vel alias compellunt, vel executionem litterarum Apostolicarum, seu executorialium processuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seu etiam donec ipsi ad nos informandos, vt dicunt, supplicauerint, aut supplicari fecerint; nisi supplicationes huiusmodi coram nobis, & sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes, fuerint præsidentes Cancellariarum, consiliorum, parlamentorum, cancellarij, vicecancellarij, consiliarij ordinarij, vel extraordinarij quorumcumque Principum secularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, commendatarij, seu Vicarij fuerint.

15 *Quiuè ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcumque, personas ecclesiasticas, Capitula, conuentus, collegia ecclesiarum quarumcumque, coram se ad suum tribunal, audientiam, cancellariam, consilium, vel parlamentum, præter iuris Canonici dispositionem, trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quouis quæsito colore, ac etiam prætextu cuiusuis consuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vsi fuerint, vnde libertas ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut alias quouis modo restringitur, seu nostris, & dictæ sedis ac quarumcumque ecclesiarum iuribus, quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè præiudicatur.*

16 *Necnon qui Archiepiscopos, episcopos, aliosuè superiores, & inferiores prælatos, & omnes alios quoscunque iudices ecclesiasticos ordinarios, quomodolibet hac de causa, directè, vel indirectè carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, vel familiares, nec non consanguineos, & affines, impediunt quominus sua iurisdictione ecclesiastica, contra quoscunque vtantur, secundum quod canones, & sacræ constitutiones ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini, statuunt, ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcumque, sententias, & decreta, aut alias fori ecclesiastici iudicium eludentes, ad cancellarias, & alias curias seculares recurrunt, & ab illis, prohibitiones, & mandata etiam pœnalia, & Ordinariis, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque, qui hæc decernunt, & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.*

17 *Quiuè iurisdictiones, seu fructus, reditus, & prouentus ad nos, & sedem Apostol. & quascumque ecclesiasticas personas, ratione ecclesiarum monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum pertinentes, vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa sine Rom. Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.*

18 *Quiuè*

18 *Quiuè collectas, decimas, tallias, præstantias, & alia onera, clericis, prę latis, & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum & Ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis illorumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi, absque simili Roman. Pontificis speciali, & expressa licentia, imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipiunt. Necnon qui per se vel alios, directè vel indirectè, prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiamsi Imperiali aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij potentatus quicunque, etiam Regnis, prouincijs, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præsidentes, & Consiliarij, & Senatores, aut quauis etiam pontificali dignitate insigniti, innouantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranen. nouissimè celebrato, quam alijs Concilijs generalibus edita etiam cum censuris, & pęnis in eis contentis.*

19 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscunque magistratus, & Iudices, Notarios, scribas, Executores, & subexecutores quomodolibet se interponentes, in causis capitalibus seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali, specifica, & expressa huius sanctæ sedis Apostol. licentia. quique eiusmodi licentiam ad pesonas, & casus non expressos extendunt, vel alias illa perperam abutuntur, etiamsi talia committentes, Consiliarij, Senatores, præsidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati.*

20 *Item excõmunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios directè, vel indirectè, sub quocũque titulo vel colore, inuadere, destruere, occupare, ac detinere præsumpserint in totum vel in partem Almã Vrbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, Corsicæ, Terras circa pharũ, patrimoniũ B. Petri in Tuscia, Ducatũ Spoletanũ, Comitatũ Venusinũ, Sabinensem, Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas prouincias, illarumque Terras, & loca, ac Terras specialis commissionis Arnulforum, Ciuitatesque nostras Bononiam, Cæsenã, Ariminum, Beneuentum, Perusium, Auinionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates Terras, & Loca, vel iura, ad ipsam Rom. Ecclesiã pertinentia, dictæque Rom. Ecclesiæ mediatè vel immediatè subiecta, necnon supremã iurisdictionẽ in illis, nobis, & eidem Rom. Ecclesiæ competentẽ, de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præsumunt; necnon adhærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium vel fauorem quomodolibet præstantes.*

Volentes præsentes nostros processus, ac omnia & quæcunque his litteris contenta, quousque huiusmodi alij processus, à nobis aut Rom Pontifice

pro tempore existente fiant, aut publicentur, durare, suosque effectus omnino sortiri.

Cæterum à prædictis sententijs, nullus per alium quam per Rom. Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stãdo ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo, cautione præstita, absolui possit, et prætextu quarumuis facultatum, & indultorum, quibuscunque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumuis Ordinum etiam mendicãtium, ac militiarũ Regularibus, etiam Episcopali vel alia maiori dignitate præditis, ipsis que ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus ac capitulis, collegijs, confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis pijs necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per nos & dictam sedem, ac cuiusuis Concilij decreta, verbo, litteris, aut alia quacunque scriptura, in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

Quod si forte aliqui contra tenorem præsentium, talibus, excõicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui, absolutionis beneficiũ impendere de facto præsumpserint, eos excõicationis sentẽtia inodamus, grauius cõtra eos spiritualiter, & tẽporaliter, prout expedire nouerimus, processuri.

Declarantes ac protestantes, quamcunque absolutionem etiam solemniter per nos faciendam, prædictos excommunicatos, sub præsentibus comprehensos, nisi prius à præmissis cum vero proposito vlterius similia non cõmittendi destiterint, ac quoad eos qui contra Ecclesiasticam libertatem, vt præmittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, cõstitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuijs seu capitularibus locis, aut libris in quibus annotata reperiuntur deleri, & cassari, ac nos de reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per huiusmodi absolutionem, aut quoscunque alios actus contrarios tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum, quantumcũque tempore continuatam, in præmissis omnibus, & singulis, ac quibuscumque iuribus sedis Apost. ac S. R. Ecclesiæ vndecunque, & quandocunque quæsitis vel quærendis, nullatenus præiudicari posse aut debere.

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, & litteris Apostolicis, generalibus vel specialibus, supradictis vel eorum alicui, seu aliquibus alijs cuiuscunque ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, preeminentiæ fuerint, etiamsi vt præmittitur Pontificali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, ciuitatibus, seu locis à prædicta sede ex quauis causa, etiam per viam contractus aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cũ quibusuis clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs concessis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari vel interdici non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenã, & expressam, ac de verbo ad verbum

bũ de indulto huiusmodi, ac de ordinib. locis, nominib. proprijs, & cognominibus, & dignitatibus eorum mentionẽm; necnon consuetudinibus ẽt immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & alijs quibuslibet obseruantijs scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus ac sententias, quominus includantur in eis, se iuuare valeant, vel tueri. Quæ omnia quoad hoc & eorum omnium tenores ac si de verbo ad verbũ nihil penitus omisso insererentur, præsentibus pro expressis habẽtes penitus tollimus, & oĩno reuocamus, cæterisq; contrarijs quibuscunq.

Vt vero præsentes nostri processus ad publicam omniũ notitiam facilius deducantur, chartas seu membranas processus ipsos continentes, Valuis ecclesiæ, S. Ioannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorũ de Vrbe appendi faciemus. Vt ij qui processus huiusmodi concernunt, quod ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullam possint excusationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cum non sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Insuper vt processus ipsi, & præsentes litteræ, ac oĩa, & singula in eis cõtenta, eo fiant notiora, quo in plerisque ciuitatib. & locis fuerint publicata, vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorũ ordinarijs, & prælatis vbilibet constitutis per hæc scripta cõmittimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtẽ præcipiendo mandamus, vt per se, vel per aliũ, seu alios, præsentes litteras, postquã eas receperint, seu earũ habuerint notitiã, semel in anno, aut si expedire viderint ẽt pluries in ecclesijs suis dum in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, solẽniter publicent, & ad Christi fideliũ mentes reducant, nuncient, & declarent. Cæterũ Patriarchæ, Archiepiscopi, episcopi, alijque locorum Ordinarij, & ecclesiarũ prælati, necnon rectores, cæteriquæ curã animarũ exercẽtes, ac presbyteri sæculares, & quorũuis ordinum Regulares ad audiendas peccatorũ confessiones quauis authoritate deputati, transumptũ præsentiũ litterarũ penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant.

Volentes earundem præsentium transumptis, etiam impressis Notarij publici manu subscriptis, & sigillo iudicis ordinarij Rom. Curiæ, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo hominũ liceat hanc paginã nostræ excõicationis anathematizationis, interdicti, innouationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, cõmissionis, mãdati, & volũtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis aũt hoc attentare præsumpserit, indignationẽ oĩpotentis Dei, ac Beatorũ Petri, & Pauli Apost. eius, se nouerit incursurum. Dat. Ro. apud S. Petrum, an. Incar. Dom. 1605. 10. Kal. April. Pont. nostri, ann. 1.

M. Vestrius Barbianus. *S. de Vrsinis.*

Registrata apud Marcellum Secretarium.

Anno à Natiuitate D.N.Iesu Christi, millesimo sexcentesimo sexto, Indict. quarta, die vero 23. mensis Mart. Pont. Santiss. in Christo Patris, & D.N.D.Pauli Papæ V. anno eius primo, supradictæ litteræ Apostolicæ, affixæ, & publicatæ fuerunt, ad valuas Basilicarum principis Apostolorum, & S.Ioannis Lateran. & in acie campi Floræ per nos Bernabeum politum, & Bernardinum Mazzatellum, S.D.N.Papæ Curs.

Io.B.Bagni Mag.Curs.

VLtra Bullam præmissam in corpore iuris, & in diuersorum extrauagantibus multæ aliæ reseruationes Papales reperiuntur.

1 Cap. si quis suadente, 17. quæst. 4. cap. mulieres, de sent. excómun. percutientium Clericum.

2 Cap. studuisti, de offi. leg. c. sane, de offi. deleg. absolutio excommunicationis latæ à legato, postquam ipsius legationis tépus expirauit.

3 Cap. dura. c. ad falsariorum, de crim. falsi, falsariorum declaratorũ, si intra dies viginti, post declarationem non obtemperauerint.

4 Cap. significauit, de sent. excomm. communicantium scienter cũ excommunicatis à Papa.

5 Cap. tua, ibid. incendiariorum postquam fuerint declarati.

6 Cap. conquestus, ibid. effringentium, & spoliãtium Ecclesias si fuerint dæclarati.

7 Cap. fundamenta, de elect. in 6. eligentium in Senatorem, Romanum, Imperatorem, Regem, vel Principem aliquem, Comitem, & sic electi sese intrudentis in dictum officium sine Papæ consensu.

8 Cap. quicunque. de sent. excom. in 6. tribuentium facultatem vexãdi, capiendi, interficiendi, personas seu eorum suorumq; res, bona, eo quod tulerint excõicationis, suspensionis, seu interdicti sententiam.

9 Cap. multorum, §. verum. de Heret. in 6. & Clem. 1. eod. tit. inquisitorum propter odium gratiam, fauorem, quæstum, negligenter procedentium in eorum officio.

10 Clem. 1. de priuil. Regularium sine licentia loci parochi, ministrãtium Eucharistiæ, vnctionis, matrimonij sacramenta, vel absoluentiũ excommunicatos à Canone, præterquam in casibus à iure vel speciali priuilegio ipsis concessis.

11 Clem. cupientes, de pænis, inducentium aliquem ad vouendum, vel iurandum de eligenda sepultura, in eorum Ecclesiis.

12 Clem. graue, de sent. excomm. facientium celebrari diuina in loco interdicto, vel prohibentium ne excommunicati tempore Diuinorũ eijciantur ex ecclesia, tum & ipsorum excommunicatorum si nõ exiuerint moniti.

13 Extrauag. 2. de sepult. incidentium cadauera mortuorum, vel coquentium, vt ossa separentur, quo alio transferri possint.

14 Ex-

14 Extrauag. Etsi Dominici, de pœnit. & remiss. violantium interdictum sedis Apost. & contra Papam conspirantium.

15 Extrauag. 1. & secunda de Simonia, committentium Simoniam in ordine, vel beneficio, vel religionis ingressu. Similiter accipientes pro collatione siue traditione possessionis beneficij partem aliquam fructuum, vel distributionum ipsius beneficij, seu de dando aliquid iura re facientes prouisum de beneficio, voluit incurrete similem censurã Pius V. Const. sua incip. Durum nimis, ann. 1570. Kal. Iun.

16 Extrauag. Viam ambitiosæ. de regul. transeuntium de regula mendicantium, ad non mendicantes sine licentia Papæ.

17 Conc. Constantien. sess. 41. incip. omnis ætas. rapientium bona Cardinalium dum in conclaui sunt, seu electi in Papam.

18 Conc. Trid. sess. 5. de peccato originali, innouat extrauag. Six. IIII. incip. graue nimis, de reliq. & venerat. sanctorum qua reseruatur excommunicatio asserentium peccare mortaliter eos qui dicunt B. M. V. conceptam esse in peccato originali, vel è contra.

19 Extrauag. 1. de sent. excomm. innouata per Greg. XIII. in an. 1574. Nonis Nouemb. dantium accipientium promittẽtium, aliquid in Curia Rom. pro gratia seu iustitia obtinenda.

20 Conc. Lateran. sub Iulio II. sess. 5. Cardinalium committentium Simoniam in electione Papę.

21 Apud S. Anto. 3. p. tit. 25. nu. 30. Sylu. ver. excommunicatio 7. peregrinantium ad sepulchrum Domini sine licentia Papæ.

22 Conc. Lateren. sub Leo X. sess. 9. Cardinalium reuelantium secreta Consistorij.

23 Ibid. sess. 11. prædicantium falsa miracula seu allegantium prophetias, quæ non extant.

24 Ibid. detrahentium Episcopis Prælatis eorumque statui.

25 Extrauag. munera, Pauli II. Officialium Papæ quorumcumque accipientium munera præter comestibilia paucorum dierum.

26 Conc. Trid. sess. 22 c. 11. de ref. bona, fructus, census, Ecclesiarũ vel piorum locorum vsurpantium, quæ videtur in Bulla Cenæ Domini contineri.

27 Extrauag. Paul. III. & Greg. XIII. non reddentium integrè computa in camera Apostolica.

28 Extrauag. Paul. IIII. cum secundum. tractantium de nouo Papa eligendo viuente alio.

29 Pij IV. Ea quæ de ann. 1560. idib. Nou. pugnantium in duello, quæ eadem prohibitio facta fuit prius à Iulio. 2. Leon. X. Clem. VII. & nouissime omnes istæ ordinationes renouatæ fuerunt à Clem. VIII. ordinatione sua, incip. Illius vices. de anno. 1592. qua, omnes duellum seu certamen singulare ex composito ineuntes, necnon id suadentes

dentes aut prouocantes, opem, consilium, fauorem prestantes, equos, arma & commeatus præbentes, aut comitantes, chartas libellos, ad hoc deferentes, de industria spectatores, defensores, fautores, excommunicatione prædicta ligati decernit.

30 Extrauag. in eminentis. Eug. IV. procedentium per censuras cōtra eos qui in Curia in seruitio PP. seu pro negotijs expediendis morantur, tum & illorum qui beneficia per priuationem sic in curia morantium vacantia acceptauerint.

31 Extrauag. cum sicut. Inn. VIII. fingentium se esse nepotes Cardinalium quo litteras gratis expediant.

32 Extrauag. Romanam. P. Pij. IV. & Intolerabilis. Pij. V. accipientium beneficia in confidentiam.

33 Extrauag. Pij. IV. In sublimi. Pij. V. In omnibus excommunicat officiales, S. Pœnitentiariæ qui aliquid pro expeditione etiam à sponte dantibus accipiunt, vel ea quæ ipsis sunt prohibita expediunt, similiter, & officiales Correct. Cancellariæ, & contradictarum, & reseruat absolutionem.

34 Const. Greg. XIII. Incip. vbi gratiæ, Anni. 1575. Idib. Iunij, innouauit excommunicationes antiquas contra ingredictes Monasteria Monialium, sine licentia expressa superiorum, & excommunicationis incursæ propter huiusmodi ingressum absolutionem Papæ reseruat, similiter, & moniales exeuntes extra claustrum præterquam in casibus magni incendij infirmitatis lepræ vel Epidemiæ, & eas receptantes comitantes incurrunt excommunicationem reseruatam, ex const. Pij. V. incip. Decori. anni. 1570. Kal. Feb.

35 Const. Pij. V. incip. quam plenum, anni. 1570. 4. Non. Ian. publicantes indulgentias, & facultatem dantes eligendi confessores in reseruatis, aliquid soluentibus minores Prælatos voluit incurrere excommunicationem, Episcopos vero suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, & sacramentorum perceptione, vsque ad restitutionem, & absolutionem sedi Apost. reseruauit.

36 Extrauag. Mart. V. incip. ad reprimendas excommunicat trahentes personas Ecclesiasticas ad forum sæculare, & iudices sæculares si iudicauerint sic tractos clericos ad ipsorum iudicium ipsiusque excommunicationis absolutionem reseruat sedi Apost.

37 Varijs extrauag. Pij. V. Greg. XIII. Six. V. excommunicantur bannitorum receptatores fautores, & absolutio reseruatur.

38 Multæ etiam reseruationes reperiuntur in fauorem diuersarum Religionum factæ, vt eorum qui famosos libellos contra Religiosos publicant, eorum Apostatas recipiunt, Religiosi ipsi per fauores, subornationes in electionibus eorum officia quærentes, Impedientes personas volentes ingredi religionem, quæ in diuersis Regularium priui-

legijs

logijs videri possunt apud Confect. in sua collectione priu. mend.

39 Extrauag. Pij V. in cip. licet omnibus, excommunicat capiẽtes Christianos habitantes in locis à Turcis occupatis.

40 Const. Greg. XIII. incip. inter Apostolicas, anni. 1584. nonis septẽ, excõmunicat facientes iurare illicita vel de obseruandis ordinationibus statutis, contrarijs decretis Conc. Trid. & reseruat absolutionem.

41 Clem. VIII. decreto suo damnauit opinionem asserentium confessionem, & absolutionem sacramentalẽ inter absentes per litteras posse fieri, & reseruauit absolutionem, quod decretum scitu perutile hic posuimus, vt sequitur.

Sanctissimus D. N. auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illustriß. & Reuerendiß. DD. Cardinalib. contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus maturè, & diligenter considerata, hanc propositionẽ scilicet licere per litteras seu internuncium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus vti falsam temerariam, & scandalosam, damnauit ac prohibuit, præcepit que ne deinceps ista propositio publicis priuatisque lectionibus concionibus, & congressibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quouis modo deducatur. Quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam disputatiuè tractauerit (nisi forsan impugnando) vel ad praxim directè seu indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ sententiæ quam ipso facto incurrat, & à qua non poßit) præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente etiam S. R. E. Pœnitentiario, nisi à pro tẽpore existente, Romano Pontifice absolui, alijs etiam pœnis arbitrio infligẽdis subiaceat publicata Rom. 19. Iulij 1602.

Quintil. Adrian. Not.

7 Reseruata est ad extremum Papę dispensatio quinque votorũ Religionis, Castitatis, peregrinationis ad limina S. Apost. Petri, & Pauli, Hierosolimam. Compostellam. extrauag. Six. IV. Et si Dominici, de pœnit. & remis. comm. Nau. c. 12. nu. 75. In præmissis itaque reseruatis, absolutiones dare non potest Episcopus, præterquam si priuilegium adhoc habuerit speciale, vel in casibus vt infra referemus.

In quibus possit absoluere Episcop.

SVMMARIVM.

Episcopus quam potestatem habeat in foro pœnitentiali in sua Diœcesi.

8 Confessio facta sacerdoti non approbato est nulla.

10 Ap-

10 *Approbatio ad audiendum confessiones datur collatione beneficij curati.*
11 *Regulares tenentur petere approbationem ad audiendas confessiones ab ordinario.*

CAsibus itaque præmissis exceptis,in omnibus alijs absoluere potest episcopus in foro animæ.Abb.in c.Deus qui.de pœnit.& remiss.habetque plenam,& absolutam quoad hoc potestatē in sua Diæcesi cum sit ordinarius confessor Diæcesis suæ.Host.in S.tit.cit.num. 14.Ang.ver.confessio,3.nu.3.Et ipsi principaliter incumbit cura animarum suæ Diæcesis,c.quæcumque,10.q.1.c.pręcipimus,12.q.1.Ita, quod alij inferiores sacerdotes licet in ordinatione sua recipiant absoluendi potestatem,tamen sine alia speciali episcopi licentia , & approbatione,absoluere non possunt.Conc.Trid.sess.23.c.15.de ref.Estque confessio inualida sacerdoti non approbato facta,c.vlt.iun.gl. d.6.de pœn.S.Bonau.in 4.d.17.Ang.lo.cit.nu.2.nisi iusta ignorantia excuset pęnitentem.Hocque idem declaratum fuisse à S.Cong.Conc. in anno 1580.ad petitionem DD.examinatorum Diæcesis Leodien. videlicet confessionem non approbato sacerdoti factam,esse nullam & iterandam testatur Capeauilla,de cas.reseruat.c.3.q.1.Dat autem epus potestatem hanc absoluendi.Primo Curatis ipsa beneficij curam animarum annexam habentis collatione, vt patet ex text.Concil.cit. cit.Ita quod possint confessiones audire in sua parochia, non autē in aliena parochia,vt declaratum fuit à Cong.Conc.in hæc verba.

An prouisus de Parochiali ecclesia per concursum, censendus sit approbatus idoneus minister ad audiendas confessiones in illa Diæcesi in qua illam parochialem obtinet.

Cong.cens.censeri duntaxat in ea ciuitate,vel oppido vbi sita est parochialis,non autem passim per totam Diæcesim.

Suos tamen subditos posset audire confessionem etiam in aliena parochia,vel etiam in aliena Diæces.Victor.de Confess.nu.152.

Et si dimiserit aliqua causa ipsum beneficium curatum,desinit ipsius potestas nec potest excipere confessiones absque alia licentia.

11 Datur eadem facultas seu approbatio quibuscunque alijs sacerdotibus,per examen repertis idoneis,vt Conc.cit.& quidem cōceditur ad certum locum tantum seu tempus determinatum, vel etiam generaliter,& indistinctè pro arbitrio episcopi.Henriq.in Sum.de sacram. pœni.lib.3.c.6.§.3.& 7.

Datur & Regularibus,neque enim isti possunt confessiones audire,nisi fuerint examinati,vel aliter approbati ab ordinario, vt Conc. Trid.& statutum fuit in Conc.Lateran.à Leon.X.vt in sua Bulla . incip.Dum intra mentis arcana,infra referenda , quod & Pius V.innouauit ordinatione sua de anno 1571. 8.Idib. August.cuius verba sequuntur.

Ro-

Romani Pontificis prouidentia,& infra. Hac nostra constitutione perpetua sancimus decernimus,& declaramus, decretum Conc. Trid. de approbatione Regularium audiendis confessionibus sæcularium præpositorū ab episcopis facienda, obseruari debere etiam in omnib. Regularibus quorū uis ordinum etiam mendicantium, etiam sub regulari disciplina viuentib. etiamsi sint Lectores, aut in Theologia etiam de superiorum suorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus Ministris sæcularium confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen eos, qui semel ab episcopo in ciuitate,& Diœcesibus suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem episcopo iterum non examinari. Ab episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque regularibus quorumuis ordinum etiam mendicantium, vt præfertur ne vigore deputationis, & approbationis ab eisdem Magistris,& Ministris Prouincialibus etiam quod illarum occasione ab ordinarijs hucusque tolerati fuerint, absque speciali in posterum licentia,& approbatione ab ordinarijs obtinenda sæcularium confessiones audire præsumant, Decernentes irritum & inane si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac nostris litteris prædictis & alijs postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis, quas ad ea, quæ præsentibus aduersantur & contrariantur penitus,& omnino reuocamus,&c.

Neque hæc ordinatio reuocata fuit per eductionem priuilegiorū Regularium ad terminos Conc. Trid. factam à Greg. XIII. vt declarauit sacr. Congr. Conc. relata apud Confect. in Sum. tit. 17. ca. 3. in hæc verba.

Congregatio Conc. censuit Regulares ad audiendas in ciuitate,& Diœcesi sæcularium confessiones semel ab episcopo præuio examine approbatos, iterum ab eodem Episcopo non esse examinandos. Cæterum à successore posse vtique examinari iuxta constitutionem Sanctæ memoriæ Pij. V. datam, 8. id. Aug. Pont. sui. anno. VI. quæ à Fel. record. Greg. XIII. non est reuocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concil. Trident.

A. Card. Carafa.

De iisdem approbationibus generaliter,& indistinctè, vel determinatè ad locum seu tempus certum dandis, extat rescriptum eiusdem Sacr. Cong. relatum apud eundem Confect. loc. cit. c. 4. de ann. 1587. die 2. Iulij, vt sequitur.

Re-

Regulares qui ad confessiones audiendas idonei generaliter ab Ordinarijs eorumvè examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque & indistinctè absque aliqua limitatione temporis certorumvè locorū aut generis personarum admittantur in Diæcesi propria. De ceteris vero qui non adeo idonei reperientur si petierint se admitti, arbitrio ordinariorum relinquatur ipsos cum limitata facultate prout eisdem ordinarijs magis expedire videbitur probare, & admittere. Qui autem in domibus laicorū confessiones ex causa audierint, statim Parochum admonere teneantur, & fidem auditæ confessionis pro medico adueniente relinquere.

F. Mich. Bonellus Card. Alexand.

Georg. Paleatius. Secret.

De casibus Episcopo reseruatis.

SVMMARIVM.

12 *Casus Episcopo reseruatos nemo potest absoluere.*
13 *Casus qui sint reseruati Episcopo.*
14 *Hæresis casum absoluere non potest Episcopus.*
15 *Casus aliquos quando sibi possit reseruare Episcopus.*
16 *Capitulum sede vacante absoluere potest in casibus Episcopo reseruatis.*
17 *Casus reseruati quando expirent.*
18 *Episcopus an debeat ipse confessiones audire.*

Licet autem modo præmisso approbet Episcopus inferiores sacerdotes ad cōfessiones audiendas, adhuc tamen reseruati sunt ipsi certi casus speciales, qui sub approbatione, & facultate modo præmisso concessa non veniunt, nisi expresse concedantur: in generali enim cōcessione non veniunt ea quæ requirunt speciale mandatum. ca. si Episcopus, de pœn. & remiss. in 6. Clem. non potest, de procur. Fel. in c. se-
12 des, de rescrip. à nu. 3. Et de non absoluendis casibus Papæ vel Episcopo reseruatis vltra iura antiquā emanauit recens Decretum Congr. Conc. vt sequitur.

Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, iustis & grauib. causis id exigentibus ac de Sanctiss. D. N. Clem. Papæ. VIII. speciali mandato, viuæ vocis oraculo desuper habito, Sacerdotibus omnibus tam sæcularibus quam Regularibus, per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus ad confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum etiam mendicantium, Militiarum, aut con-

congregationum etiam Societatis Iesu, & generaliter quarumcũque aliarũ quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit ne quis eorum sub prætextu priuilegiorũ indultorum aut facultatum generaliter vel specificè, scripto aut viuæ vocis oraculo vel per communicationem à sede Apostolica vel eius authoritate eorum ordinibus congregationibus Collegijs vel Societatibus aut Archiconfraternitatibus sæcularium, aut singularibus personis seu alias quomodocunque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum aut aliorum Principum instantiam concessarum seu confirmatarum, alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis ac dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis etiam Regiæ vel Imperialis ab vllo ex casibus clarè vel dubiè in Bulla die Cenæ Domini legi solita, contentis, vel alias quomodocunq; sedi Apost. reseruatis, aut in futurum per Sanctitatem suam eius vè successores pro tẽpore in eadem Bulla vel aliter reseruandis, nec etiam in casibus quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu etiam necessitatis vel impedimenti nisi in mortis articulo seu cum noua, & speciali sanctitatis suæ aut successorum suorum vel Ordinariorũ, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos impetrata in scriptis licentia Ordinarijs locorum exhibenda absolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præsumat, sed cum opus fuerit pœnitentes ad superiores legitimosque Iudices suos accedere consulant sub pœna contrafacientibus tam Regularibus quam secularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confessiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in posterum obtinenda, ipso facto absque vlla alia declaratione incurrẽda, super quibus a nemine nisi à Rom. Pont. habilitatio dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo possit impartiri. Sanctitas enim sua (quatenus opus sit) facultates, & concessiones ipsas in hac parte vti cassas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult non obstantibus quibuscunque. Præterea nouerint pænitentes absolutionem si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem esse nullam nulliusque roboris, & momenti. Et ne locorum Ordinarij. quibus ius hoc reseruandorum casuum competit, plurium quam opus sit reseruatione subditis aut confessarijs in animarum salute procuranda cooperatoribus, sint onerosi, monentur omnes, vt paucos, eosque tantum quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum salutem pro cuiusuis Diœcesis statu, & qualitate necessario reseruandos esse induxerint reseruent. Dat. Rom. die. 9. mensis Ian. 1601.

Eiusdem decreti declaratio sequitur.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa eiusdem Decreti interpretationem atque obseruationem emersissent, eadem Cong. ne vllus deinceps obscuritati, scrupulo, ambiguitatiuè locus relinquatur, & vt clarius appareat in quibus casibus vigore eiusdem decreti reseruatis, intelligatur

pro-

probibita absolutio, speciali mandato eiusdem S.D.N. Clem. PP. VIII. simi liter viuæ vocis oraculo super ea re habito ipsum, Decretum ita moderatur ac declarat, videlicet sub eiusdem probibitione illos tantum in posterum cõprehendi casus, qui in Bulla die Cenæ Domini legi consueta continentur: Ac præterea violationis immunitatis Eccl. in terminis Constitutionis Fel. record. Greg. XIIII. quæ incipit. Cum alias nonnulli. Violationis clausuræ Monialium ad malum finem. Prouocantium, & pugnantium in duello, iuxta Decretum Sac. Conc. Trid. & Const. fel. rec. Greg. PP. XIII. incipientem, Ad tollendum. Iniicientium violentas manus in Clericos iuxta canonems si quis suadente. & c. 17. q. 4. ac iuris dispositionem. Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes casus quos Ordinarij locorum sibi reseruarunt, vel in posterum reseruabunt. In quib. omnibus iam enumeratis casibus duntaxat, & sublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confessiones, eadem sacra Cong. vult, & mandat dictum decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere. Ac præterea declarat eos quidem sacerdotes, tam seculares quam Regulares qui aliquo ex priuilegijs indulti, & facultatib. in supradicto Decreto expressis suffulti fuerint posse iuxta eorum, priuilegia indulta, & facultates vsu ante idem Decretum receptas & quæ sub alijs reuocationibus non comprebenduntur, tãtum, & non alias absoluere à casibus in præsenti declaratione non comprebensis; alijs vero sacerdotibus huiusmodi priuilegia non habentibus, nihil dã nouo concedi. Sed ne locorum Ordinarij ad quos casuum reseruatio spectat, ea in re modum excedant, eadem S. Cong. illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum absolutionem sibi referuẽt, quorum reseruatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioqui Sacramenti Pœnitẽtiæ Ministrorum coarcta potestate Sanctæ Matris Ecclesiæ piæ mentis cõtrarius effectus subsequatur. Probibet etiam ne sibi superfluè reseruent casus in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta contentos, neque alios sedi Apostolicæ specialiter reseruatos. Facultatem vero, & licentiam absoluẽdi à casibus reseruatis, quam in scriptis tantum concedi permittebatur, etiam sola viuà voce concedi posse declarat. Cæterumne quis Sacerdotum secularium aut Regularium sub prætextu quod per primo dictum Decretum nõ fuerit sufficienter eorum specialibus priuilegijs derogatum, eidem Decreto sic, vt prefertur declarato, contrauenire audeat, sanctitas sua constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis omnibus, in fauorem quorumcumque ordinum seu institutorum Regularium aut sacerdotum tam secularium quam Regularium editis, necnon corundem Ordinum seu institutorum ac etiam Eccles. & Monasteriorum, & aliorum sacularium seu Regul. locorum quorumcumque etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis,

tis,& litteris Apost. etiam Marimagno, seu Bulla aurea aut alias nuncupatis, eisdem ordinibus seu institutis ac etiam ecclesiis, & Monasteriis, & sacularibus seu Regularibus locis aut personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis Clausulis, necnon irritantibus, & aliis Decretis etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apost. potestatis plenitudine aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis seu extensionis concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso & forma in illis tradita obseruata, inserti forent præsentibus pro expressis habens, quo ad ea quæ præsentibus aduersantur, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogat, contrariis quibuscumque non obstantibus, Dat. Romæ. 1602. 26. Nouemb.

Alex. Card. Flor. Epis. Prænest.

Et cum prædicta Congregationis prohibitio, vt vidimus per Italiã tantum operetur suum effectum, extra Italiam remanebit dispositio iuris communis, ita quod confessio, & absolutio à reseruatis sit inualida, & confessarius sæcularis absoluens possit puniri ab ordinario pœna per ipsum contra tales ordinata. Regularis vero incurrat excommunicationem à solo Papa absoluendam, ex dispositione Clem. 1. de priu. & extrauag. 1. eod. tit. commun. nam etiam ante præmissum decretum Cong. nullis priuilegijs se tueri potuerunt Regulares, vt possent absoluere à casibus Episcopo reseruatis. Super quo responsum fuit ab eadem Cong. B. Carolo Borrom. Cardin. Archiep. Mediol. referente Confect. in suo Com. tit. 17. c. 6. in hac verba.

Illustriss. & Reuerendiss. Domine:

CVm à sacra Congregatione Cardinalium, qui propositi sunt Decretis Trident. Concil. interpretandis, Illustriss. amplitudo tua quæsiuerit, an Regulares ex priuilegio a sede Apostolica impetrato, præsertim autem ex eo quod nominant Maremagnum possint in casibus quos sibi episcopus reseruauerit absoluere confitentes. Hac de re vbi congregatio accurate egisset, deinde ad sanctiss. D. N. retulisset, sanctitas sua etiam de sententia congregationis censuit, ex facultatibus per hoc Maremagnum aliaue priuilegia Regularibus concessis, factam eis non esse potestatem absoluendi in casibus sibi ab Episcopo reseruatis. Deus Illustriss. amplitudinis tuæ

G per-

perpetuam vitæ tranquillitatem, & incolumitatem largiatur. Dat. Romæ die 10. Septemb. 1579.

13. Sunt autem casus Episcopis reseruati, alij de Iure, alij de consuetudine, aliquos autem potest sibi reseruare Episcopus. Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reseruatione.

De iure reseruati sunt. Primo excommunicationes Papæ reseruatæ, quarum in certis casibus absolutio inferiori permittitur, tūc enim per inferiorem non quilibet sacerdos, sed episcopus intelligitur. Nauar. c. 27. nu. 262.

Vt permittitur absolutio casuum quorumlibet etiam Papæ reseruatorum si sint occulti nec deducti ad forum contentiosum. Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de ref. Quoad casus tamen Bullę Cænæ Domini nō procedit hoc Decretum Conc. ita quod non possunt episcopi vigore ipsius absoluere dictos casus Bullæ Cænæ Domini, vt fuisse declaratum à Greg. XIV. & Clem. VIII. testatur Genuen. in praxi cit. c. 67. nu. 10. & legitur declaratio S. Cong. quoad casum hæresis, vt sequitur.

14. *An Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex c. 6. sess. 24. absoluere lapsos in hæresim non obstante Bulla Cænæ Domini.*

Cong. censuit eam Bullam derogare decreto, c. 6.

De hac declaratione testatur etiam Pegna. in 3. par. direct. Inquis. comm. 141. & particulariter, quoad casum Hæresis, quod non possit absolui vigore dicti decreti Conc. c. 6. post Bullam Cænæ Domini, tenet Nau. loc. cit. nu. 275. ita quod de hoc nullum restet dubium quicquid dicat Viual. de absol. nu. 15. cum & quotidie videamus in praxi multos episcopos obtinere à sede Apostolica facultatem absoluendi ab Hæresi etiam occulta.

Conceditur item episcopis absolutio casuum Papaliū, in casu quo quis legitimo impedimento detentus ad sedem Apostolicam, vel ad eius Legatum accedere non potest, c. quamuis, c. ea noscitur, c. quod de his, de sent. excomm. Fel. in c. quamuis, cit. Nau. loc. cit. nu. 89. Causæ autem legitimè impedientes numerantur, paupertas, valetudo imbecilla, perpetua infirmitas, conditio sexus, si sit mulier, seu status, vt si non sit sui iuris, seu si sit seruus, grauis senectus, membrorum mutilatio, inimicitiæ capitales ob quas securus iter peragere non posset, vel si aliquod periculum probabile immineret ex peregrinatione, quos casus colligit Inno. in c. 1. de sent. excommun. Tunc tamen circa absolutionem debet absolutis si impedimentum non habent perpetuum, imponi conditio, vt impedimento cessante teneantur repræsentare sese sedi Apostolicæ, & nisi facerent reincide rent in priores censuras, c. eos qui, de sent. excom. in 6.

Con-

Conceditur, & absolutio leuis percussionis Clerici, c. peruenit, de sent. excom. quæ ex qualitate personæ percussæ, percutientis, modo, loco percussionis, seu ex re oculis subiecta facilius iudicari pôt, quam eius regula certa tradi, & quidem excepto homicidio, & membri mutilatione. Semper relinquitur taxanda huiusmodi iniuria arbitrio iudicis ex communi Doctorũ sententia, vt testatur Felin. in c. cum illorum, nu. 12. de sent. excom. & Doct. per eum cit. Explicat etiam quæ sit atrox iniuria extrauag. Ioan. 22. relata apud Cõfect. in priuil. med. quam, & nos hic inserendã vtiliter putauimus, eo quod à Nau. satis diuersis verbis, & mutilatè refertur, loc. cit. nu. 91. & sequitur.

PErlectis litteris vestris circa absolutionem excommunicatorum, vos in eis dubitare perspeximus, quæ esset modica aut leuis iniuria, circa quam sicut talis loquitur, absoluendi vobis contulimus potestatem.

Ad quod cum sit facti potius quam iuris quæstio, vobis prout possumus respondemus, illam videlicet modicam percussionem aut impulsionem, pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad liuorem, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effusionem sanguinis non excedit, nec si tum leuissimi ictus aut pugni, percussione sanguis exiret, transire in atrocem iniuriam profitemur, vt propter hoc sit ab absolutione talium abstinendum, vt tamen non solum ipsum factum, imo etiam facti qualitas, percutiendi modus, aut iniuriandi circa hoc diligentius attendatur, & ipsius facti circumstantia, loci videlicet, & etiã persona, quæ sit leuis, vel modica, grauis aut enormis iniuria manifestius cognoscatur. Loci quidẽ vt in theatro, vel in foro, coram Rege, & Prælato, vel iudice in ecclesia, corã multis, in aliquo loco publico alicui iniuria cõferatur. Persona veluti si magister, vel iudex aut etiam magistratus aut prælatus, Pater aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel personatu constitutus ab inferiori, vel humili, contra naturam iuris patiatur, per hæc quidem graues videantur iniuriæ, & quę sint leues aut modicæ tãquã ex opposito cognoscantur. Sanè quia negotij natura non patitur, vt ad plenum omnia differantur, iudicium talis enormis iniuriæ vestro duximus arbitrio committendum, vt potestatem vestram cum ad hæc processeritis, tẽperetis, vt citra metas huiusmodi potius, quam vltra eas citra absolutionẽ talium procedatur, ne iniuriantes de vicina absolutione confisi, de facili in atroces prorumpant percussiones, vel iniurias, & sententias Canonis iam periculosius contemnentes, in excommunicationis sententias proclinius prolabantur. Tolerabilius est enim aliquos, qui per vos etiam possunt absolui, nobis vel superiori absoluendos relinquere, quam contra statuta Canonum imagine quadam absolutionis (quod non fit sine grandi periculo) quenquam relinquere innodatum, cum vmbra quædam videatur in opere, veritas autem non subeat in effectu, &c.

Secundo de iure reseruata est Episcopo excommunicatio, quam ipse tulit, vel eius prædecessor, absolutionem ipsius sibi reseruando, c. nuper de sent. excom. similiter, & participantis in crimine excommunicato excommunicatio ipsi reseruata, c. si concubinæ, ibi; Omnes etiam excommunicationes maiores iuris quarum absolutio nemini est reseruata, per Episcopum non per inferiorem absolui debent, glo. singul. in c. si Episcopus de pœnit. & remiss. & semper esse recurrendum in istis ad Episcopum, in casu tamen quo de facili non posset haberi Episcopus, etiam per simplicem sacerdotem posse absolui, tenet Inn. in c. nuper, de sent. excom; Nau. vero indistincte, quoad forum conscientiæ excommunicationes huiusmodi, vult posse absolui per proprium confessorem, & authoritate d. gl. cit. procedere tantum quoad forum exterius, loc. cit. nu. 99. & 261.

Tertio de iure reseruata sunt Episcopo peccata, propter quæ solemnis pœnitentia esset iniungenda; quæ debent esse peccata grauia & scandalosa 26. q. 6. c. vlt. & quomodo imponatur huiusmodi pœnitentia traditur c. in capite 50. d. Authores tamen moderni hanc solemnem pœnitentiam dicunt non amplius in vsu, Arm. ver. casus, nu. 9. in de & blasphemiam quam numerat, gl. in c. vlt. de pœnit. in 6. inter reseruatos Episcopo, id quærat ratione solemnis pœnitentiæ, quæ pro ea imponebatur, dicunt posse absolui per quemcumque sacerdotem, Arm. loc. cit. nu. 8. & Nau. loc. cit. nu. 262. quoad forum tamen exterius reseruatio tenebit, Ang. eo. ver. casus, Nau. loc. cit. Publicam tamen huiusmodi pœnitentiam damnoso non vsu intermissam, optima ratione subleuari, & imponi pro publice commissis delictis, Conc. Trid. sess. 24. c. 8. de ref.

Quarto reseruatur Episcopo incendium, domorum, frugum aliarumve rerum ex proposito factum, & consilium auxilium ad id præstitum, c. si quis, & ca. pessima, 23. q. 8. si tamen Episcopus incendiarium huiusmodi excommunicauerit, iam ipse absoluere non poterit, sed solus Papa, c. tua nos, iun. gl. de sent. excomm. Et ita datur casus, in quo excommunicationem a se latam, Episcopus absoluere non potest. similiter, & clericum Hæretico sacramenta administrantem, licet priuare possit officio, restituere tamen ipsum non potest, c. excommunicamus, de Hæret. Item & degradare potest, sed degradatum restituere non potest, c. ex tua, de cler. non resid. & clarius, c. ideo, iun. gl. ver. ac restitutionib. 2. q. 6. solenniter nimirum degradatum, nam verbo tantum degradatum restituere potest, ibid. & cap. Episcopus, 11. quæstio. 3.

Peccatum item a quo Episcopus rationabiliter absoluere noluit, ipsi est reseruatum, nec inferior de eo intromittere se potest sine speciali permissu, c. inferior, 21. d. Arm. loco cit. nu. 5.

Item

Item & peccatum clerici quod annexam habet irregularitatẽ poni solet inter reseruatos episcopo. Host. loc. cit. num. 14. Nauar. tamẽ loco cit. num. 261. dicit talem posse absolui à peccato per quemlibet Confessorem antequam cum illo in irregularitate dispensetur, ipsam verò irregularitatem dispensandam fore per ipsummet episcopum; Quas autem irregularitates ipse dispensare possit, vel non, dictum iam fuit in præcedentibus.

Præterea dispensatio, & commutatio votorum numeratur pro reseruato, quam licet Nauar. loc. cit. vna cum excommunicationis absolutione ex classe reseruatorum excludat, nos tamen ne alio minus conuenienti loco hanc materiam reassumere cogamur, & maximè cũ hic nomẽ casus sumatur generaliter pro vinculo quo quis ligatus ad habentem potestatem venit absoluendus, eam casibus recensitis subiungamus.

Dispensatio itaque votorum pertinet ad episcopum seu alium prælatum ordinariam seu quasi episcopalem iurisdictionem habentẽ, c. 1. de voto, Innoc. Abb. ibi. Hostiens. in sum. cit. de voto, nu. 16. & esse communem opinionem testatur Ang. loc. cit. Nauar. cap. 12. num. 75.

Dispensatio nimirùm votorum omnium præter illa quinque Papæ reseruata, quæ supra posuimus. Vt votum simplex continentiæ si adsit magnum periculum incontinentiæ, & sit difficilis ad Papam recursus; idemque si fuit ex leuitate seu facilitate vouendi emissum, seu meticulosum, licet non adfuerit metus cadẽs in constantem, sed instet periculum fornicationis. Arm. ver. dispensatio, num. 17. Item & votum castitatis ab altero coniugum emissum ob metum periculi. Ang. ver. votum, 3. num. 9. Temporale etiam votum continentiæ, verbi gratia, ad annum factum, sine dubio potest dispensare; & multo magis votum de non nubendo, cum huiusmodi votum non contineat directè votum castitatis. Nau. loc. cit. Et generaliter in omnibus alijs, ex causa tamen, nam sine causa dispensare non potest, cap. nõ potest, & seq. 1. quæst. 7. Host. loc. cit. num. 16. Et è contra si non dispensaret cum adesset iusta causa, peccaret. Archid. in cap. quanto, 1. quæst. 5. Arm. loc. cit. num. 14. si verò causa esset temporalis, ad tempus esset concedenda dispensatio.

In commutatione voti debet haberi respectus expensarum, quæ in expletione ipsius voti fuissent faciendæ habita personarum ratione, vt illę expendantur in aliquod opus pium. Nau. loc. cit.

In voto autem de dando, faciendo, videndum est, num inde iam sit quæsitum ius alicui, dispensare enim amplius non posset Episcopus, sine illius assensu, cui ius esset quæsitum, nisi esset ipsius Dominus, superior vè tam absolutus, vt possit ipsi tollere, & dare alteri rem quæsitam. Arm. verb. dispensatio, cit. num. 20.

Ad extremum, gl. in cap. li Episcopus, de pœnit. & remiss. in 6. ponit pro reseruato, matrimonium clandestinè, & contra interdictum Ecclesiæ contractum.

Quoad forum videlicet contentiosum, nam quoad forum consciētiæ posset absolui à quolibet confessore, Ang. Arm. verb. casus, cit. & communiter non numerarunt inter reseruatos, nos tamen vel propter solas dispensationes matrimoniales, quæ solius sunt Episcopi, alium æquè aptum locum illas ponendi vix habituri, illum posuimus. Quo ad dispensationes itaque huiusmodi dicendum est in omnibus impedimentis quæ impediunt matrimonium contrahendum, non tamen dirimunt contractum Episcopus dispensare potest, c. rursus, qui cler. vel vou. Palud. in 4. d. 38. q. 2. Arm. ver. matrimonium, nu. 60. Similiter, & in impedimentis per suas vel Antecessorum suorum constitutiones inductis. Nau. c. 22. nu. 85.

1 Et in matrimonio clandestino contra interdictum Ecclesiæ cōtracto quo ad omissas solemnitates, non tamen quo ad illas quæ sunt de substantia matrimonij vt quod non contrahatur præsente Parocho, & testibus, cum contra Concilium dispensare non possit, nisi vt de nouo istæ solemnitates substantiales adhibeantur.

Dispensat, & in impedimentis impedientib. & contractum dirimentib. & in gradibus prohibitis ex post facto istis concurrentibus, quod impedimentum sit occultum, quod separatio sine scandalo fieri non possit, quod matrimonium seruatis Ecclesiæ solemnitatibus fuit con-
2 tractum, quod probabilis ignorantia impedimenti fuit tempore contractus, & si ad Papam difficilis sit recursus. Arm. verb. dispensatio, nu. 19. Nau. loc. cit.

De consuetudine autem reseruantur casus Episcopo, de quibus extrauag. Bened. II. incip. inter cunctas, de priuileg. comm.

Et primo quidem homicidium voluntarium, seu realis membri abscissio. Nau. cit. c. 27. nu. 262.

Secundo. Peccatum falsitatis, quo crimine tenentur, litteras vel scripturas falsantes, testis falsus, nō solum dicens falsum, sed & occultans veritatem, & testis recipiens pecuniam ne ferat testimonium vel vt ferat verum testimonium. Iudex etiam accipiens præmium pro ferenda iusta seu iniusta sententia, similiter & Notarius aduocatus procurator aduersæ parti instrumenta suæ partis ostendens, l. 1. ff. ad leg. Corn. de falsis, & monetam adulterans, c. quanto, de iureiur. Abb. ibi. quos omnes comprehendi sub nomine falsarij communiter tenent Doctores, in c. cit. de falsarijs. Falsarij autem litterarum Papæ alia reseruatione ligantur, vt vidimus supra.

Tertio peccatum violationis immunitatis Ecclesiasticæ, vt si quis Ecclesiam violauerit aliquo ex modis quibus violari Ecclesiā supra

retu-

resolimus, imo omne sacrilegium est reseruatum Episcopo ex consuetudine, teste Syl. verb. casus, q. 4.

Quarto Sortilegium, Diuinatio, incantatio. talia enim crimina abominanda sunt. 26. q. 5. c. 1. Et hoc fit cum aliquis per inuocationem Dæmonis manifestam, vel etiam tacitam hoc est signis per altum pactum cum Dæmone habentium inducentis futura scire quærit, fruges, hominum vitas seu brutorum infascinat, furta explorat. & similia. Ang. verb. sors. nu. 3. Syl. loc. cit.

Addit Nau. loc. cit. peccatum retinendi incerta aliena, sed communis est sententia, detinentem incertum posse restituere vel conuertere in opus pium hoc incertum sine requisitione Episcopi, & sic absolui per quemcunque. Ang. verb. restitutio. 2. n. 14. Arm. verb. casus. cit. nu. 9. & idem Nau. c. 17. nu. 92.

Casus autem quos ipsimet Episcopi reseruare sibi consueuerunt, sunt grauiora crimina, vt abortus procuratus, oppressio infantum, incæstus, violatio monialium, vitium contra naturam, & alia plura quorum certa regula dari non potest cum possint reseruari quæcunque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi, modum tamen in reseruatione casuum huiusmodi seruandum quem Sac. Congr. Conc. dedit in subsequenti responso Archiepiscopo Neapolitano vtilitati communi hic inseruimus. Cuius tenor est.

15 *Illustriss. & Reuerendiss. Domine. Accipiet Illustriss. amplitudo vestra vna cum hisce litteris exemplum declarationis quam S. Cong. S. R. E. Cardinalium, negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, de expresso S. D. N. mandato nuper edidit super Decreto de prohibita absolutione à casibus reseruatis die. 9. Ian. 1601. promulgato, quod in suis Diœcesibus Ostiensi, & Neapolitana publicandum ac studiosè obseruandū diligenter curabit.*

Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem seu notam singulorum casuum à se reseruatorum huc miserint, compertum est in hoc genere variè quid à varijs admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quædam reseruasse, quæ iam Apostolica sedes sibi reseruarat, alios alia quæ minimè expediebat, nonnullos vero in ea re modum excessisse vt nullum ferè superesset peccatum, quod non sibi vendicaret indifferens illa reseruandi ratio, quæ (vt necesse erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Conc. Trid. aliorumque sacrorum Canonum sententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum satis hic explorata erat cuiusque loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique reseruationum huiusmodi sigillatim modus ac temperamentum, quod res poscebat adhiberi. Nec sanè debuit vna eademque regula omnibus Ecclesiis præscribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum est, & fieri vix potest vt omnia omnib. in locis æquè probentur, & prosint. Quæ cū ita sint, visum

est eidem S.Cong.præter illam declarationem, priuatas quoque litteras ad singulos Ordinarios mittere quibus moneantur vt simul ac eas acceperint omnes casus sibi iam olim reseruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præstantibus viris, de integro discutiant, diligenterque examinent, & ad ipsius Decreti iam declarati normam accommodent, eorum multitudinē sic restringentes, vt ad quam paucissimos, eosque maximè necessarios redigantur ijdem casus, vnde salutaris ille sequatur effectus, cuius causa hac reseruandi atrociores quosdam casus Episcopis in sua cuique Diœcesi tributa est auctoritas.

Præcipuè verò hæc monenda censet S.Congr. vt videant ipsi Ordinarij ne illos casus promiscuè reseruent, quibus annexa est excōmunicatio maior, à Iure imposita, cuius absolutio nemini reseruata sit, nisi fortè propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam; aliqui huiusmodi casus nominatim reseruandi viderentur, neque casus in quibus absolutio nisi cum restitutione vel executione eorum ad quæ pœnitentes tenentur, non confertur, neque illos, qui etsi mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti versantur, & frequenter inter idiotas euenire solent, vti dãni dati, & similium. In peccatis etiam carnalibus reseruandis multa vtantur circumspectione propter periculum scandalorum, in ijs maximè personis, in quas ob accessum ad confessarios extraordinarios vel frequentem reditū ad ordinarios, suspicionis aliquid cadere potest. Postremo eam potissimum ineant ac sequãtur rationem, quæ consideratis diligenter cuiusque Prouinciæ, ac populorum moribus, natura, ac propensione, magis in Domino expedire videbitur. Postquam autem ab ijs peracta, descriptaque fuerit hæc moderatio, vnusquisque eam primo quoque tempore ad me perferendā curet, addita insuper causa, quæ cuiusque casus reseruationem potissimū suaserit; Hoc enim S.D.N. deliberatū est vt postmodum singulæ huiusmodi reseruationes distinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia, opportunum ijs incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipsius Sanctitatis suæ mandato ijdem Ordinarij monentur, vt per totam suam Diœcesim, ac præsertim in ijs locis, qui à Ciuitate, & cathedrali sede longius remoti sunt, Pœnitentiarios aliosque Sacerdotes constituant ac delegent, quibus facultatem absoluendi à casibus sibi reseruatis concedant, ita vt his quoque liceat eandē alijs confessarijs si opus sit, etiam viua voce impartiri. Idq; maxime in solēnioribus & præcipuis anni festiuitatibus, vt peccatores quib. obuia, & facilis fuerit huiusmodi sacerdotū copia, ad peragendam confessionem alliciantur, quam alioquin plerique vel ob idipsum ommittere possent, si necesse haberent pœnitentiæ ministros, quib. indigent, longius quærere. In eam igitur curam quantum in se erit sedulo incumbet Illustriß. amplitudo vestra vt hæc omnia ex Sanctitatis suæ, & Sacræ congregationis mente, debita exequutioni mandentur, ea diligentia eoque zelo vbique adhibito, quē optimus quisq; Pastor erga animarum sibi creditarū salutem præseferre debet.

bet. Vt autem apud se, successoresq; suos perpetuum extet monumentũ quid hic circa totam hanc reseruandi rationem deliberatum sit, dabit, operam, vt hæ litteræ vnà cum ipso Decreto ac declaratione, in publicis suarum curiarum Episcopalium actis integrè describantur. Eas vero cum primum acceperit, dignabitur facere nos eade re certiores, missura postea quanto citiùs fieri poterit expetitum nouæ reseruationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa Sacr. Congre. ego Illustriss. Dominationi vestræ scripsi Deum præcatus vt eandem quamdiutissimè incolumem tueatur. Romæ die 26. Nouemb. 1602.

Dignabitur etiam amplitudo vestra Illustriss. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exemptis seu nullius Diœcesis, si qui sint in sua Prouintia, innotescat Decretum hisce litteris inclusum, tum etiam hæc reliqua quæ ei scribunt super casuum reseruatione.

Alex. Card. Flor.

Vnde colliguntur vtilia monita, & præcepta circa casuum reseruationem ab Episcopis obseruanda videlicet.

Ne reseruent casus contentos in Bulla Cœnæ Domini seu alias reseruatos sedi Apostolicæ.

Neque eos quibus annexa est de iure maior excommunicatio.

Neque eos in quibus absolutio non datur nisi facta restitutione.

Neque eos qui versantur circa res parui momenti licet cum peccato mortali committantur.

Item vt in reseruatione peccatorum cardalium adhibeatur magna circũspectio propter periculũ scandali, quod oriri posset ex accessione frequenti ad extraordinarios confessarios, aliquarũ personarũ.

In summa vt quam paucissimi atrociorum, & grauiorum criminũ reseruentur, & illi quos episcopus necessarios iudicauerit ad retinendum populum in disciplina ecclesiastica.

Præcipitur prætereà vt episcopi sacerdotib. inferioribus, locis opportunis facultatem absoluẽdi ab huiusmodi reseruatis cõcedant, ne videlicet militet contra charitatem, quod est pro charitate inductũ, & pęnitẽtes deterreantur à pęnitentia propter inopiã confessorũ, vel difficilem accessum ad ordinarium. Imo si absque causa denegaret hanc facultatẽ, cessare reseruationẽ tenet Sot. in 4. dist. 1. q. 1. art. 5.

Dum autem concedit absolutionem reseruatorum, pro hoc nõ censetur concedere facultatẽ absoluẽdi Cẽsuras, neq; vota, neque irregularitates dispẽsandi. Imo licet dicat, committimus tibi vices nostras, adhuc non censetur dare potestatem in reseruatis specialiter Host. in sum. tit. de pęnitent. & remiss. nu. 14. Ang. verb. absolutio. num. 4. Nauar. citat. cap. 27. num. 261. secus autem si Papa dat facultatem in reseruatis sibi, ille enim concedendo absolutionem reseruati cẽsetur

10 *Approbatio ad audiendum confessiones datur collatione beneficij curati.*
11 *Regulares tenentur petere approbationem ad audiendas confessiones ab ordinario.*

CAsibus itaque præmissis exceptis, in omnibus alijs absoluere potest episcopus in foro animæ. Abb. in c. Deus qui, de pœnit. & remiss. habetque plenam, & absolutam quoad hoc potestatẽ in sua Diœcesi cum sit ordinarius confessor Diæcesis suæ. Host. in S. tit. cit. num. 14. Ang. ver. confessio, 5. nu. 3. Et ipsi principaliter incumbit cura animarum suæ Diæcesis, c. quæcumque, 10. q. 1. c. præcipimus, 12. q. 1. Ita, quod alij inferiores sacerdotes licet in ordinatione sua recipiant absoluendi potestatem, tamen sine alia speciali episcopi licentia, & approbatione, absoluere non possunt. Conc. Trid. sess. 23. c. 15. de ref. Estque confessio inualida sacerdoti non approbato facta, c. vlt. iun. gl. d. 6. de pœn. S. Bonau. in 4. d. 17. Ang. lo. cit. nu. 2. nisi iusta ignorantia excuset pœnitentem. Hocque idem declaratum fuisse à S. Cong. Conc. in anno 1580. ad petitionem DD. examinatorum Diæcesis Leodien. videlicet confessionem non approbato sacerdoti factam, esse nullam & iterandam testatur Capeauilla, de cas. reseruat. c. 3. q. 1. Dat autem epus potestatem hanc absoluendi. Primo Curatis ipsa beneficij curam animarum annexam habentis collatione, vt patet ex text. Concil. cit. cit. Ita quod possint confessiones audire in sua parochia, non autẽ in aliena parochia, vt declaratum fuit à Cong. Conc. in hæc verba.

An prouisus de Parochiali ecclesia per concursum, censendus sit approbatus idoneus minister ad audiendas confessiones in illa Diæcesi in qua illam parochialem obtinet.

Cong. cens. censeri duntaxat in ea ciuitate, vel oppido vbi sita est parochialis, non autem passim per totam Diæcesim.

Summi tamen subditum posset audire confessionem etiam in aliena parochia, vel etiam in aliena Diæces. Victor. de Confess. nu. 152.

Et si dimiserit aliqua causa ipsum beneficium curatum, desinit ipsius potestas nec potest excipere confessiones absque alia licentia.

11 Datur eadem facultas seu approbatio quibuscunque alijs sacerdotibus, per examen repertis idoneis, vt Conc. cit. & quidem cõceditur ad certum locum tantum seu tempus determinatum, vel etiam generaliter, & indistinctè pro arbitrio episcopi. Henriq. in Sum. de sacram. pœni. lib. 3. c. 6. §. 3. & 7.

Datur & Regularibus, neque enim isti possunt confessiones audire, nisi fuerint examinati, vel aliter approbati ab ordinario, vt Conc. Trid. & statutum fuit in Conc. Lateran. à Leon. X. vt in sua Bulla. incip. Dum intra mentis arcana, infra referenda, quod & Pius V. innouauit ordinatione sua de anno 1571. 8. Idib. August. cuius verba sequuntur.

Ro-

Romani Pontificis prouidentia,& infra. Hac nostra constitutione perpetua sancimus decernimus,& declaramus, decretum Conc. Trid. de approbatione Regularium audiendis confessionibus sæcularium præpositorū ab episcopis facienda,obseruari debere etiam in omnib. Regularibus quorūuis ordinum etiam mendicantium,etiam sub regulari disciplina viuentib. etiamsi sint Lectores,aut in Theologia etiam de superiorum suorum licentia graduati,vel promoti,vel à suis Magistris Generalibus,vel Prouincialibus Ministris sæcularium confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen eos,qui semel ab episcopo in ciuitate,& Diœcesibus suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem episcopo iterum non examinari. Ab episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque regularibus quorumuis ordinum etiam mendicantium, vt præfertur ne vigore deputationis, & approbationis ab eisdem Magistris,& Ministris Prouincialibus etiam quod illarum occasione ab ordinarijs hucusque tolerati fuerint,absque speciali in posterum licentia,& approbatione ab ordinarijs obtinenda sæcularium confessiones audire præsumant, Decernentes irritum & inane si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac nostris litteris prædictis & alijs postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis,quas ad ea,quæ præsentibus aduersantur & contrariantur penitus,& omnino reuocamus,&c.

Neque hæc ordinatio reuocata fuit per eductionem priuilegiorū Regularium ad terminos Conc. Trid. factam à Greg. XIII. vt declarauit sacr. Congr. Conc. relata apud Confect. in Sum. tit. 17. ca. 5. in hæc verba.

Congregatio Conc. censuit Regulares ad audiendas in ciuitate,& Diœcesi sæcularium confessiones semel ab episcopo præuio examine approbatos,iterum ab eodem Episcopo non esse examinandos. Cæterum à successore posse vtique examinari iuxta constitutionem Sanctæ memoriæ Pij V. datam, 8. id. Aug. Pont. sui. anno. VI. quæ à Fel. record. Greg. XIII. non est reuocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concil. Trident.

A. Card. Carafa.

De ijsdem approbationibus generaliter,& indistinctè,vel determinatè ad locum seu tempus certum dandis, extat rescriptum eiusdem Sacr. Cong. relatum apud eundem Confect. loc. cit. c. 4. de ann. 1587. die 2. Iulij, vt sequitur.

Re-

Regulares qui ad confessiones audiendas idonei generaliter ab Ordinarijs eorumvè examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoq; & indistinctè absque aliqua limitatione temporis certorum vè locorũ aut generis personarum admittantur in Diœcesi propria. De ceteris vero qui non adeo idonei reperientur si petierint se admitti, arbitrio ordinariorum relinquatur ipsos cum limitata facultate prout eisdem ordinarijs magis expedire videbitur probare, & admittere. Qui autem in domibus laicorũ confessiones ex causa audierint, statim Parochum admonere teneantur, & fidem auditæ confessionis pro medico adueniente relinquere.

F.Mich.Bonellus Card.Alexand.

Georg.Paleatius.Secret.

De casibus Episcopo reseruatis.

SVMMARIVM.

11 *Casus Episcopo reseruatos nemo potest absoluere.*
13 *Casus qui sint reseruati Episcopo.*
14 *Heresis casum absoluere non potest Episcopus.*
15 *Casus aliquos quando sibi possit reseruare Episcopus.*
16 *Capitulum sede vacante absoluere potest in casibus Episcopo reseruatis.*
17 *Casus reseruati quando expirent.*
18 *Episcopus an debeat ipse confessiones audire.*

Licet autem modo præmisso approbet Episcopus inferiores sacerdotes ad cõfessiones audiendas, adhuc tamen reseruati sunt ipsi certi casus speciales, qui sub approbatione, & facultate modo præmisso concessa non veniunt, nisi expresse concedantur: in generali enim cõcessione non veniunt ea quæ requirunt speciale mandatum. ca. si Episcopus, de pœn. & remiss. in 6. Clem. non potest, de procur. Fel. in c. se-
12 des, de rescrip. à nu. 3. Et de non absoluendis casibus Papæ vel Episcopo reseruatis vltra iura antiqua emanauit recens Decretum Congr. Conc. vt sequitur.

Sacra Congreg. S.R.E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, iustis & grauib. causis id exigentibus ac de Sanctiss. D.N. Clem. Papæ VIII. speciali mandato, viuæ vocis oraculo desuper habito, Sacerdotibus omnibus tam sæcularibus quam Regularibus, per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus ad confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum etiam mendicantium, Militiarum, aut con-

congregationum etiam Societatis Iesu, & generaliter quarumcũque aliarũ quouis nomine nuncupentur, iubet, & pręcipit ne quis eorum sub pratextu priuilegiorũ indultorum aut facultatum generaliter vel specificè, scripto aut viuæ vocis oraculo vel per communicationem à sede Apostolica vel eius authoritate eorum ordinibus congregationibus Collegijs vel Societatibus aut Archiconfraternitatibus sæcularium, aut singularibus personis seu alias quomodocunque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum aut aliorum Principum instantiam concessarum seu confirmatarum, alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis ac dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis etiam Regiæ vel Imperialis ab vllo ex casibus clarè vel dubiè in Bulla die Cenæ Domini legi solita, contentis, vel alias quomodocunq; sedi Apost. reseruatis, aut in futurum per Sanctitatem suam eiusvè successores pro tēpore in eadem Bulla vel aliter reseruandis, nec etiam in casibus quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu etiam necessitatis vel impedimenti nisi in mortis articulo seu cum noua, & speciali sanctitatis suæ aut successorum suorum vel Ordinariorũ, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos impetrata in scriptis licentia Ordinarij s locorum exhibenda absolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præsumat, sed cum opus fuerit pœnitentes ad superiores legitimosque Iudices suos accedere consulant sub pœna contrafacientibus tam Regularibus quam secularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confessiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in posterum obtinenda, ipso facto absque vlla alia declaratione incurrēda, super quibus a nemine nisi à Rom. Pont. habilitatio dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo possit impartiri. Sanctitas enim sua (quatenus opus sit) facultates, & concessiones ipsas in hac parte vti cassas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult non obstantibus quibuscunque. Præterea nouerint pænitentes absolutionem si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem esse nullam nulliusque roboris, & momenti. Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reseruandorum casuum competit, plurium quam opus sit reseruatione subditis aut confessarijs in animarum salute procuranda cooperatoribus, sint onerosi, monentur omnes, vt paucos, eosque tantum quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum salutem pro cuiusuis Diœcesis statu, & qualitate necessario reseruandos esse iudicauerint reseruent. Dat. Rom die. 9. mensis Ian. 1601.

Eiusdem decreti declaratio sequitur.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa eiusdem Decreti interpretationem atque obseruationem emersissent, eadem Cong. ne vllus deinceps obscuritati, scrupulo, ambiguitatiuè locus relinquatur, & vt clarius appareat in quibus casibus vigore eiusdem decreti reseruatis, intelligatur

pro-

probibita absolutio, speciali mandato eiusdem S.D.N. Clem. PP. VIII. similiter viuæ vocis oraculo super ea re habito ipsum, Decretum ita moderatur ac declarat, videlicet sub eiusdem prohibitione illos tantum in posterum cōprehendi casus, qui in Bulla die Cenæ Domini legi consueta continentur: Ac præterea violationis immunitatis Eccl. in terminis Constitutionis Fel. record. Greg. XIIII. quæ incipit. Cum alias nonnulli. Violationis clausuræ Monialium ad malum finem. Prouocantium, & pugnantium in duello, iuxta Decretum Sac. Conc. Trid. & Const. fel. rec. Greg. PP. XIII. incipientem, Ad tollendum. Inijcientium violentas manus in Clericos iuxta canonem si quis suadente. & c. 17. q. 4. ac iuris dispositionem. Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes casus quos Ordinarij locorum sibi reseruarunt, vel in posterum reseruabunt. In quib. omnibus iam enumeratis casibus duntaxat, & sublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confessiones, eadem sacra Cong. vult, & mandat dictum decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere. Ac præterea declarat eos quidem sacerdotes, tam seculares quam Regulares qui aliquo ex priuilegijs indulti, & facultatib. in supradicto Decreto expressis suffulti fuerint posse iuxta eorum, priuilegia indulta, & facultates vsu ante idem Decretum receptas & quæ sub alijs reuocationibus non comprehenduntur, tātum, & non alias absoluere à casibus in præsenti declaratione non comprehensis, alijs vero sacerdotibus huiusmodi priuilegia non habentibus, nihil dē nouo concedi. Sed ne locorum Ordinarij ad quos casuum reseruatio spectat, ea in re modum excedant, eadem S. Cong. illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruēt, quorum reseruatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioqui Sacramenti Pœnitētiæ Ministrorum coarctata potestate Sanctæ Matris Ecclesiæ piæ mentis cōtrarius effectus subsequatur. Prohibet etiam ne sibi superfluè reseruent casus in Bulla die Cænæ Domini legi consueta contentos, neque alios sedi Apostolicæ specialiter reseruatos. Facultatem vero, & licentiam absoluēdi à casibus reseruatis, quam in scriptis tantum concedi permittebatur, etiam sola viuâ voce concedi posse declarat. Cæterumne quis Sacerdotum sæcularium aut Regularium sub prætextu quod per primo dictum Decretum nō fuerit sufficienter eorum specialibus priuilegijs derogatum, eidem Decreto sic, vt præfertur declarato, contrauenire audeat, sanctitas sua constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis omnibus, in fauorem quorumcumque ordinum seu institutorum Regularium aut sacerdotum tam sæcularium quam Regularium editis, necnon eorundem Ordinum seu institutorum ac etiam Eccles. & Monasteriorum, & aliorum sæcularium seu Regul. locorum quorumcumque etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis,

tis, & litteris Apost. etiam Marimagno, seu Bulla aurea aut alias nuncupatis, eisdem ordinibus seu institutis ac etiam ecclesiis, & Monasteriis, & sæcularibus seu Regularibus locis aut personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis Clausulis, necnon irritantibus, & aliis Decretis etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apost. potestatis plenitudine aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis seu extensionis concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent præsentibus pro expressis habens, quo ad ea quæ præsentibus aduersantur, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogat, contrariis quibuscumque non obstantibus, Dat. Romæ. 1602. 26. Nouemb.

Alex. Card. Flor. Epis. Pranest.

Et cum prędicta Congregationis prohibitio, vt vidimus per Italiã tantum operetur suum effectum, extra Italiam remanebit dispositiõ iuris communis, ita quod confessio, & absolutio à reseruatis sit inualida, & confessarius sæcularis absoluens possit puniri ab ordinario pęna per ipsum contra tales ordinata, Regularis vero incurrat excommunicationem à solo Papa absoluendam, ex dispositione Clem. 1. de priu. & extrauag. 1. eod. tit. commun. nam etiam ante præmissum decretum Cong. nullis priuilegijs se tueri potuerunt Regulares, vt possent absoluere à casibus Episcopo reseruatis. Super quo responsum fuit ab eadem Cong. B. Carolo Borrom. Cardin. Archiep. Mediol. referente Confect. in suo Com. tit. 17. c. 6. in hæc verba.

Illustriss. & Reuerendiss. Domine:

CVm à sacra Congregatione Cardinalium, qui propositi sunt Decretis Trident. Concil. interpretandis, Illustriss. amplitudo tua quæsiuerit, an Regulares ex priuilegio a sede Apostolica impetrato, præsertim autem ex eo, quod nominant Maremagnum possint in casibus quos sibi episcopus reseruauerit absoluere confitentes. Hac de re vbi congregatio accurate egisset, deinde ad sanctiss. D. N. retulisset, sanctitas sua etiam de sententia congregationis censuit, ex facultatibus per hoc Maremagnum aliave Priuilegia Regularibus concessis, factam eis non esse potestatem absoluendi in casibus sibi ab Episcopo reseruatis. Deus Illustriss. amplitudinis tuæ

perpetuam vitae tranquillitatem, & incolumitatem largiatur. Dat. Romae die 10. Septemb. 1579.

13. Sunt autem casus Episcopis reseruati, alij de Iure, alij de consuetudine, aliquos autem potest sibi reseruare Episcopus. Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reseruatione.

De iure reseruati sunt. Primo excommunicationes Papae reseruatae, quarum in certis casibus absolutio inferiori permittitur, tūc enim per inferiorem non quilibet sacerdos, sed episcopus intelligitur. Nauar. c. 27. nu. 262.

Vt permittitur absolutio casuum quorumlibet etiam Papae reseruatorum si sint occulti nec deducti ad forum contentiosum. Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de ref. Quoad casus tamen Bullę Cænę Domini nō procedit hoc Decretum Conc. ita quod non possunt episcopi vigore ipsius absoluere dictos casus Bullæ Cænæ Domini, vt fuisse declaratum à Greg. XIV. & Clem. VIII. testatur Genuen. in praxi cit. c. 67. nu. 10. & legitur declaratio S. Cong. quoad casum hæresis, vt sequitur.

14. *An Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex c. 6. sess. 24. absoluere lapsos in hæresim non obstante Bulla Cænæ Domini.*

Cong. censuit eam Bullam derogare decreto, c. 6.

De hac declaratione testatur etiam Pegna. in 3. par. direct. Inquis. comm. 141. & particulariter, quoad casum Hæresis, quod non possit absolui vigore dicti decreti Conc. c. 6. post Bullam Cænæ Domini, tenet Nau. loc. cit. nu. 275. ita quod de hoc nullum rester dubium quicquid dicat Viual. de absol. nu. 15. cum & quotidie videamus in praxi multos episcopos obtinere à sede Apostolica facultatem absoluendi ab Hæresi etiam occulta.

Conceditur item episcopis absolutio casuum Papaliū, in casu quo quis legitimo impedimento detentus ad sedem Apostolicam, vel ad eius Legatum accedere non potest, c. quamuis, c. ea noscitur, c. quod de his, de sent. excomm. Fel. in c. quamuis, cit. Nau. loc. cit. nu. 89. Causæ autem legitimè impedientes numerantur, paupertas, valetudo imbecilla, perpetua infirmitas, conditio sexus, si sit mulier, seu status, vt si non sit sui iuris, seu si sit seruus, grauis senectus, membrorum mutilatio, inimicitiæ capitales ob quas securus iter peragere non posset, vel si aliquod periculum probabile immineret ex peregrinatione, quos casus colligit Inno. in c. 1. de sent. excommun. Tunc tamen circa absolutionem debet absolutis si impedimentum non habent perpetuum, imponi conditio, vt impedimento cessante teneantur repræsentare sese sedi Apostolicæ, & nisi facerent reincide rent in priores censuras, c. eos qui, de sent. excom. in 6.

Con-

Conceditur, & absolutio leuis percussionis Clerici; c. peruenit, de sent. excom. quæ ex qualitate personæ percussæ, percutientis, modo, loco percussionis, seu ex re oculis subiecta facilius iudicari pôt, quam eius regula certa tradi, & quidem excepto homicidio, & membri mutilatione. Semper relinquitur taxanda huiusmodi iniuria arbitrio iudicis ex communi Doctorũ sententia, vt testatur Felin. in c. cum illorum, nu. 12. de sent. excom. & Doct. per eum cit. Explicat etiam quæ sit atrox iniuria extrauag. Ioan. 22. relata apud Cófect. in priuil. méd. quam, & nos hic inserendã vtiliter putauimus, eo quod à Nau. satis diuersis verbis, & mutilatè refertur, loc. cit. nu. 91. & sequitur.

PErlectis litteris vestris circa absolutionem excommunicatorum, vos in eis dubitare perspeximus, quæ esset modica aut leuis iniuria, circa quam sicut talis loquitur, absoluendi vobis contulimus potestatem.

Ad quod cum sit facti potius quam iuris quæstio, vobis prout possumus respondemus, illam videlicet modicam percussionem aut impulsionem, pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad liuorem, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effusionem sanguinis non excedit, nec si tum leuissimi ictus aut pugni, percussione sanguis exiret, transire in atrocem iniuriam profitemur, vt propter hoc sit ab absolutione talium abstinendum, vt tamen non solum ipsum factum, imo etiam facti qualitas, percutiendi modus, aut iniuriandi circa hoc diligentius attendatur, & ipsius facti circumstantia, loci videlicet, & etiã personæ, quæ sit leuis, vel modica, grauis aut enormis iniuria manifestius cognoscatur. Loci quidẽ vt in theatro, vel in foro, coram Rege, & Prælato, vel iudice in ecclesia, corã multis, in aliquo loco publico aliàs iniuria cõferatur. Personæ veluti si magister, vel iudex aut etiam magistratus aut prælatus, Pater aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel personatu constitutus ab inferiori, vel humili, contra naturam iuris patiatur, per hac quidem graues videantur iniuriæ, & quę sint leues aut modicæ tanquã ex opposito cognoscantur. Sanè quia negotij natura non patitur, vt ad plenum omnia differantur, iudicium talis enormis iniuriæ vestro duximus arbitrio committendum, vt potestatem vestram cum ad hæc processeritis, tẽperetis, vt citra metas huiusmodi potius, quam vltra eas citra absolutionẽ talium procedatur, ne iniuriantes de vicina absolutione confisi, de facili in atroces prorumpant percussiones, vel iniurias, & sententias Canonis iam periculosius contemnentes, in excommunicationis sententias procliuius prolabantur. Tolerabilius est enim aliquos, qui per vos etiam possunt absolui, nobis vel superiori absoluendos relinquere, quam contra statuta Canonum imagine quadam absolutionis (quod non fit sine grandi periculo) quenquam relinquere innodatum, cum vmbra quædam videatur in opere, veritas autem non subeat in effectu, &c.

G 2 Secun-

Secundo de iure reseruata est Episcopo excommunicatio, quam ipse tulit, vel eius prædecessor, absolutionem ipsius sibi reseruando, ca. nuper de sent. excom. similiter, & participantis in crimine excommunicato excommunicatione ipsi reseruata, c. si concubinæ, ibi; Omnes etiam excommunicationes maiores iuris quarum absolutio nemini est reseruata, per Episcopum non per inferiorem absolui debent, glo. singularis c. si Episcopus de pœnit. & remiss. & semper esse recurrendum in istis ad Episcopum, in casu tamen quo id facile non posset haberi Episcopus, etiam per simplicem sacerdotem posse absolui, tenet Inn. in c. nuper, de sent. excom. Nau. vero indistincte, quoad forum conscientiæ excommunicationes huiusmodi, vult posse absolui per proprium confessorem, & authoritate dicti gl. cit. procedere tantum quoad forum exterius. lib. cit. nu. 99. & 262.

Tertio de iure reseruata sunt Episcopo peccata, propter quæ solemnis pœnitentia esset iniungenda; quæ debent esse peccata grauia & scandalosa 26. q. 6. c. vlt. & quomodo imponatur huiusmodi pœnitentia traditur. q. in capite 50. d. Authores tamen moderni hanc solemnem pœnitentiam dicunt non amplius in vsu, Arm. ver. casus, nu. 9. in de & blasphemiam quam numerat, gl. in c. vide pœnit. in 6. inter reseruatos Episcopo, id quo ratione solemnis pœnitentiæ, quæ pro ea imponebatur, dicunt posse absolui per quemcumque sacerdotem, Arm. loc. citatu. 8. Nau. loc. cit. nu. 262. quoad forum tamen exterius reseruatio tenebit, Ang. eo. ver. casus, Nau. loc. cit. Publicam tamen huiusmodi pœnitentiam damnoso non vsu intermissam, optima ratione iubet seruari, & imponi pro publice commissis delictis, Conc. Trid. sess. 24. c. 8. de ref.

Quarto reseruatur Episcopo incendium, domorum, frugum aliarumve rerum ex proposito factum, & consilium auxilium ad id præstitum, c. si quis, & ca. pessima, 29. q. 8. si tamen Episcopus incendiarium huiusmodi excommunicauerit, iam ipse absoluere non poterit, sed solus Papa, c. tua nos, iun. gl. de sent. excomm. Et ita datur casus, in quo excommunicationem a se latam, Episcopus absoluere non potest. similiter, & clericum Hæretico sacramenta administrantem, licet priuare possit officio, restituere tamen ipsum non potest, c. excommunicamus, de Hæret. Item & degradare potest, sed degradatum restituere non potest, c. ex tua, de cler. non resid. & clarius, c. ideo, iun. gl. ver. ac restitutionib. 2. q. 6. solenniter nimirum degradatum, nam verbo tantum degradatum restituere potest, ibid. & cap. Episcopus, 11. quæstio. 3.

Peccatum item a quo Episcopus rationabiliter absoluere noluit, ipsi est reseruatum, nec inferior de eo intromittere se potest sine speciali permissu, c. inferior, 21. d. Arm. loco cit. nu. 5.

Item & peccatum clerici quod annexam habet irregularitatẽ poni solet inter reseruatos episcopo. Host. loc. cit. num. 14. Nauar. tamẽ loco cit. num. 261. dicit talem posse absolui à peccato per quemlibet Confessorem antequam cum illo in irregularitate dispensetur, ipsam verò irregularitatem dispensandam fore per ipsummet episcopum: Quas autem irregularitates ipse dispensare possit, vel non, dictum iam fuit in præcedentibus.

Præterea dispensatio, & commutatio votorum numeratur pro reseruato, quam licet Nauar. loc. cit. vna cum excommunicationis absolutione ex classe reseruatorum excludat, nos tamen ne alio minus conuenienti loco hanc materiam reassumere cogamur, & maximè cũ hic nomẽ casus sumatur generaliter pro vinculo quo quis ligatus ad habentem potestatem venit absoluendus, eam casibus recensitis subiungamus.

Dispensatio itaque votorum pertinet ad episcopum seu alium prælatum ordinariam seu quasi episcopalem iurisdictionem habentẽ, c. 1. de voto, Innoc. Abb. ibi. Hostiens. in sum. cit. de voto, nu. 16. & esse communem opinionem testatur Ang. loc. cit. Nauar. cap. 12. num. 75.

Dispensatio nimirum votorum omnium præter illa quinque Papæ reseruata, quæ supra posuimus. Vt votum simplex continentiæ si adsit magnum periculum incontinentiæ, & sit difficilis ad Papam recursus; idemque si fuit ex leuitate seu facilitate vouendi emissum, seu meticulosum, licet non adfuerit metus cadẽs in constantem, sed instet periculum fornicationis. Arm. ver. dispensatio, num. 17. Item & votum castitatis ab altero coniugum emissum ob metum periculi. Ang. ver. votum, 3. num. 9. Temporale etiam votum continentiæ, verbi gratia, ad annum factum, sine dubio potest dispensare; & multo magis votum de non nubendo, cum huiusmodi votum non contineat directè votum castitatis. Nau. loc. cit. Et generaliter in omnibus alijs, ex causa tamen, nam sine causa dispensare non potest, cap. nõ potest, & seq. 1. quæst. 7. Host. loc. cit. num. 16. Et è contra si non dispensaret cum adesset iusta causa, peccaret. Archid. in cap. quanto, 1. quæst. 5. Arm. loc. cit. num. 14. si vero causa esset temporalis, ad tempus esset concedenda dispensatio.

In commutatione voti debet haberi respectus expensarum, quæ in expletione ipsius voti fuissent faciendæ habita personarum ratione, vt illę expendantur in aliquod opus pium. Nau. loc. cit.

In voto autem de dando, faciendo, videndum est, num inde iam sit quæsitum ius alicui, dispensare enim amplius non posset Episcopus, sine illius assensu, cui ius esset quæsitum, nisi esset ipsius Dominus, superior vè tam absolutus, vt possit ipsi tollere, & dare alteri rem quæsitam. Arm. verb. dispensatio, cit. num. 20.

Ad extremum, gl. in cap. ii Episcopus, de pœnit. & remiss. in 6. ponit pro reseruato, matrimonium clandestinè, & contra interdictum Ecclesiæ contractum.

Quoad forum videlicet contentiosum, nam quoad forum consciẽtiæ posset absolui à quolibet confessore, Ang. Arm. verb. casus. cit. & communiter non numeratur inter reseruatos, nos tamen vel propter solas dispensationes matrimoniales, quæ solius sunt Episcopi, alium æquè aptum locum illas ponendi vix habituri, illum posuimus. Quo ad dispensationes itaque huiusmodi deducto est in omnibus impedimentis quæ impediunt matrimonium contrahendum, non tamen dirimunt contractum Episcopus dispensare potest, c. rursus, qui cler. vel vou. Palud. in 4. d. 28. q. 2. Arm. ver. matrimonium, nu. 60. Similiter, & in impedimentis per suas vel Antecessorum suorum constitutiones inductis. Nau. c. 22. nu. 85.

1 Et in matrimonio clandestino contra interdictum Ecclesiæ cõtracto quo ad omissas solemnitates, non tamen quo ad illas quæ sunt de substantia matrimonij vt quod non contrahatur præsente Parocho, & testibus, cum contra Concilium dispensare non possit, nisi vt de nouo istæ solemnitates substantiales adhibeantur.

Dispensat, & in impedimentis impedientib. & contractum dirimentib. & in gradibus prohibitis ex post facto istis concurrentibus, quod impedimentum sit occultum, quod separatio sine scandalo fieri non possit, quod matrimonium seruatis Ecclesiæ solemnitatibus fuit con-
2 tractum, quod probabilis ignorantia impedimenti fuit tempore contractus, & si ad Papam difficilis sit recursus. Arm. verb. dispensatio, nu. 19. Nau. loc. cit.

De consuetudine autem reseruantur casus Episcopo, de quibus extrauag. Bened. II. incip. inter cunctas, de priuileg. comm.

Et primo quidem homicidium voluntarium, seu realis membri abscissio. Nau. cit. c. 27. nu. 262.

Secundo. Peccatum falsitatis, quo crimine tenentur, litteras vel scripturas falsantes, testis falsus, nõ solum dicens falsum, sed & occultans veritatem, & testis recipiens pecuniam ne ferat testimonium vel vt ferat verum testimonium. Iudex etiam accipiens præmium pro ferenda iusta seu iniusta sententia, similiter & Notarius aduocatus procurator aduersæ parti instrumenta suæ partis ostendens, l. 1. ff. ad leg. Corn. de falsis, & monetam adulterans, c. quanto, de iureiur. Abb. ibi, quos omnes comprehendi sub nomine falsarij communiter tenent Doctores, in c. tit. de falsarijs. Falsarij autem litterarum Papæ alia reseruatione ligantur, vt vidimus supra.

Tertio peccatum violationis immunitatis Ecclesiasticæ, vt si quis Ecclesiam violauerit aliquo ex modis quibus violari Ecclesiã supra retu-

retulimus, imo omne sacrilegium est reseruatum Episcopo ex consuetudine, teste Syl. verb. casus, q. 4.

Quarto Sortilegium, Diuinatio, incantatio. talia enim crimina abominanda sunt. 26. q. 5. c. 1. Et hoc fit cum aliquis per inuocationem Dæmonis manifestam, vel etiam tacitam hoc est signis per aliquem pactum cum Dæmone habentem inuentis futura scire quærit, fruges, hominum vitas seu brutorum infascinat, furta explorat. & similia. Ang. verb. sors. nu. 3. Syl. loc. cit.

Addit Nau. loc. cit. peccatum retinendi incerta aliena, sed communis est sententia, detinentem incertum posse restituere vel conuertere in opus pium hoc incertum sine requisitione Episcopi, & sic absolui per quemcunque. Ang. verb. restitutio. 2. n. 14. Arm. verb. casus. cit. nu. 9. & idem Nau. c. 17. nu. 92.

Casus autem quos ipsimet Episcopi reseruare sibi consueuerunt, sunt grauiora crimina, vt abortus procuratus, oppressio infantum, incæstus, violatio monialium, vitium contra naturam, & alia plura quorum certa regula dari non potest cum possint reseruari quæcumque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi, modum tamen in reseruatione casuum huiusmodi seruandum quem Sac. Congr. Conc. dedit in subsequenti responso Archiepiscopo Neapolitano vtilitati communi hic inseruimus. Cuius tenor est.

15 *Illustriß. & Reuerendiß. Domine. Accipiet Illustriß. amplitudo vestra vna cum hisce litteris exemplum declarationis quam S. Cong. S. R. E. Cardinalium, negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, de expresso S. D. N. mandato nuper edidit super Decreto de prohibita absolutione à casibus reseruatis die. 9. Ian. 1601. promulgato, quod in suis Diæcesibus Ostiensi, & Neapolitana publicandum ac studiosè obseruandũ diligenter curabit.*

Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem seu notam singulorum casuum à se reseruatorum huc miserint, compertum est in hoc genere variè quid à varijs admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quædam reseruasse, quæ iam Apostolica sedes sibi reseruarat, alios alia quæ minimè expediebat, nonnullos vero in ea re modum excessisse vt nullum fere superesset peccatum, quod non sibi vendicaret indifferens illa reseruandi ratio, quæ (vt necesse erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Conc. Trid. aliorumque sacrorum Canonum sententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum satis hic explorata erat cuiusque loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique reseruationum huiusmodi sigillatim modus ac temperamentum, quod res poscebat adhiberi. Nec sanè debuit vna eademque regula omnibus Ecclesiis præscribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum est; & fieri vix potest vt omnia omnib. in locis æquè probentur, & prosint. Quæ cũ ita sint, visum

est eidem S.Cong.praeter illam declarationem,priuatas quoque litteras ad singulos Ordinarios mittere quibus moneantur vt simul ac eas acceperint omnes casus sibi iam olim reseruatos,adhibitis aliquibus pietate,& doctrina praestantibus viris,de integro discutiant,diligenterque examinent, & ad ipsius Decreti iam declarati normam accommodent,eorum multitudinē su reserantes,vt ad quam paucissimos,eosque maximè necessarios redigantur ijdem casus, vnde salutaris ille sequatur effectus,cuius causa hac reseruandi atrociores quosdam casus Episcopis in sua cuique Diœcesi tributa est auctoritas.

Praecipuè verò haec monenda censet S.Congr.vt videant ipsi Ordinarij ne illos casus promiscuè reseruent,quibus annexa est excōmunicatio maior, à Iure imposita,cuius absolutio nemini reseruata sit, nisi fortè propter frequentiam,scandalum,aut aliam necessariam causam;aliqui huiusmodi casus nominatim reseruandi viderentur,neque casus in quibus absolutio nisi cum restitutione vel executione eorum ad quae pœnitentes tenentur, non confertur,neque illos,qui etsi mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti versantur,& frequenter inter idiotas euenire solent,vti dāni dati,& similium.In peccatis etiam carnalibus reseruandis multa vtantur circunspectione propter periculum scandalorum,in ijs maximè personis, in quas ob accessum ad confessarios extraordinarios vel frequentem reditū ad ordinarios,suspicionis aliquid cadere potest. Postremo eam potissimum ineant ac sequātur rationem,quae consideratis diligenter cuiusque Prouinciae,ac populorum moribus,natura,ac propensione,magis in Domino expedire videbitur.Postquam autem ab ijs peracta,descriptaque fuerit haec moderatio, vnusquisque eam primo quoque tempore ad me perferendā curet, addita insuper causa,quae cuiusque casus reseruationem potissimū suaserit; Hoc enim S.D.N.deliberatū est vt postmodum singulae huiusmodi reseruationes distinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia, opportunum ijs incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipsius Sanctitatis suae mandato ijdem Ordinarij monentur, vt per totam suam Diœcesim,ac praesertim in ijs locis,qui à Ciuitate,& cathedrali sede longius remoti sunt,Pœnitentiarios aliosque Sacerdotes constituant ac delegent,quibus facultatem absoluendi à casibus sibi reseruatis concedant,ita vt his quoque liceat eandē alijs confessarijs si opus sit,etiam viua voce impartiri.Idq; maxime in solēnioribus & praecipuis anni festiuitatibus, vt peccatores quib. obuia,& facilis fuerit huiusmodi sacerdotū copia,ad peragendam confessionem alliciantur,quam alioquin plerique vel ob idipsum ommittere possent, si necesse haberent pœnitentiae ministros,quib.indigent,longius quaerere.In eam igitur curam quantum in se erit sedulo incumbet Illustriß.amplitudo vestra vt haec omnia ex Sanctitatis suae,& Sacrae congregationis mente,debita exequutioni mandentur,ea diligentia eoque zelo vbique adhibito, quē optimus quisq; Pastor erga animarum sibi creditarū salutem praeferre debet.

bet. Vt autem apud se, successoresq; suos perpetuum extet monumentũ quid hic circa totam hanc reseruandi rationem deliberatum sit, dabit, operam, vt hæ litteræ vnà cum ipso Decreto ac declaratione, in publicis suarum curiarum Episcopalium actis integrè describantur. Eas vero cum primum acceperit, dignabitur facere nos eade re certiores, missura postea quanto citiùs fieri poterit expetitum nouæ reseruationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa Sacr. Congre. ego Illustriss. Dominationi vestræ scripsi Deum precatus vt eandem quamdiutissimè incolumem tueatur. Romæ die 26. Nouemb. 1602.

Dignabitur etiam amplitudo vestra Illustriss. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exemptis seu nullius Diœcesis, si qui sint in sua Prouintia, innotescat Decretum hisce litteris inclusum, tum etiam hæc reliqua quæ ei scribunt super casuum reseruatione.

Alex. Card. Flor.

Vnde colliguntur vtilia monita, & præcepta circa casuum reseruationem ab Episcopis obseruanda videlicet.

Ne reseruent casus contentos in Bulla Cænæ Domini seu alias reseruatos sedi Apostolicæ.

Neque eos, quibus annexa est de iure maior excommunicatio.

Neque eos in quibus absolutio non datur nisi facta restitutione.

Neque eos qui versantur circa res parui momenti licet cum peccato mortali committantur.

Item vt in reseruatione peccatorum carnalium adhibeatur magna circũspectio propter periculũ scandali, quod oriri posset ex accessione frequenti ad extraordinarios confessarios, aliquarũ personarũ.

In summa vt quam paucissimi atrociorum, & grauiorum criminũ reseruentur, & illi quos episcopus necessarios iudicauerit ad retinendum populum in disciplina ecclesiastica.

Præcipitur prætereà vt episcopi sacerdotib. inferioribus, locis opportunis facultatem absoluẽdi ab huiusmodi reseruatis cõcedant, ne videlicet militet contra charitatem, quod est pro charitate inductũ, & pœnitẽtes deterreantur à pœnitentia, propter inopiã confessorũ, vel difficilem accessum ad ordinarium. Imo si absque causa denegaret hanc facultatẽ, cessare reseruationẽ tenet Sot. in 4. dist. 1. q. 1. art. 5.

Dum autem concedit absolutionem reseruatorum, pro hoc nõ censetur concedere facultatẽ absoluẽdi Cẽsuras, neq; vota, neque irregularitates dispẽsandi. Imo licet dicat, committimus tibi vices nostras, adhuc non censetur dare potestatem in reseruatis specialiter Host. in summ. tit. de pœnitent. & remiss. nu. 14. Ang. verb. absolutio. num. 4. Nauar. citat. cap. 27. num. 261. secus autem si Papa dat facultatem in reseruatis sibi, ille enim concedendo absolutionem reseruati cẽsetur

10 *Approbatio ad audiendum confessiones datur collatione beneficij curati.*
11 *Regulares tenentur petere approbationem ad audiendas confessiones ab ordinario.*

CAsibus itaque præmissis exceptis, in omnibus alijs absoluere potest episcopus in foro animæ. Abb. in c. Deus qui. de pœnit. & remiss. habetque plenam, & absolutam quoad hoc potestaté in sua Diœcesi cum sit ordinarius confessor Diœcesis suæ. Host. in S. tit. cit. num. 14. Ang. ver. confessio, 5. nu. 3. Et ipsi principaliter incumbit cura animarum suæ Diœcesis, c. quæcumque, 10. q. 1. c. pręcipimus, 12. q. 1. Ita, quod alij inferiores sacerdotes licet in ordinatione sua recipiant absoluendi potestatem, tamen sine alia speciali episcopi licentia, & approbatione, absoluere non possunt. Conc. Trid. sess. 23. c. 15. de ref. Esset que confessio inualida sacerdoti non approbato facta, c. vlt. iun. gl. d. 6. de pœn. S. Bonau. in 4. d. 17. Ang. lo. cit. nu. 2. nisi iusta ignorantia excuset pęnitentem. Hocque idem declaratum fuisse à S. Cong. Conc. in anno 1580. ad petitionem DD. examinatorum Diœcesis Leodien. videlicet confessionem non approbato sacerdoti factam, esse nullam & iterandam testatur. Capeauilla, de cas. reseruat. c. 3. q. 1. Dat autem epus potestatem hanc absoluendi. Primo Curatis ipsa beneficij curam animarum annexam habentis collatione, vt patet ex text. Concil. cit. cit. Ita quod possint confessiones audire in sua parochia, non auté in aliena parochia, vt declaratum fuit à Cong. Conc. in hæc verba.

An prouisus de Parochiali ecclesia per concursum, censendus sit approbatus idoneus minister ad audiendas confessiones in illa Diœcesi in qua illam parochialem obtinet.

Cong. cens. censeri duntaxat in ea ciuitate, vel oppido vbi sita est parochialis, non autem passim per totam Diœcesim.

Summi tamen subditus posset audire confessionem etiam in aliena parochia, vel etiam in aliena Diœces. Victor. de Confess. nu. 152.

Et si dimiserit aliqua causa ipsum beneficium curatum, desinit ipsius potestas nec potest excipere confessiones absque alia licentia.

Datur eadem facultas seu approbatio quibuscunque alijs sacerdotibus, per examen repertis idoneis, vt Conc. cit. & quidem cóceditur ad certum locum tantum seu tempus determinatum, vel etiam generaliter, & indistinctè pro arbitrio episcopi. Henriq. in Sum. de sacram. pœni. lib. 3. c. 6. §. 3. & 7.

Datur & Regularibus, neque enim isti possunt confessiones audire, nisi fuerint examinati, vel aliter approbati ab ordinario, vt Conc. Trid. & statutum fuit in Conc. Lateran. à Leon. X. vt in sua Bulla. incip. Dum intra mentis arcana, infra referenda, quod & Pius V. innouauit ordinatione sua de anno 1571. 8. Idib. August. cuius verba sequuntur.

Ro-

Romani Pontificis prouidentia,& infra. Hac nostra constitutione perpetua sancimus decernimus,& declaramus, decretum Conc. Trid. de approbatione Regularium audiendis confessionibus sæcularium præpositorũ ab episcopis facienda,obseruari debere etiam in omnib. Regularibus quorũuis ordinum etiam mendicantium,etiam sub regulari disciplina viuentib. etiamsi sint Lectores,aut in Theologia etiam de superiorum suorum licentia graduati,vel promoti,vel à suis Magistris Generalibus,vel Prouinciali bus Ministris sæcularium confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen eos,qui semel ab episcopo in ciuitate,& Diæcesibus suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem episcopo iterum non examinari. Ab episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscumque regularibus quorumuis ordinum etiam mendicantium,vt præfertur ne vigore deputationis,& approbationis ab eisdem Magistris,& Ministris Prouincialibus etiam quod illarum occasione ab ordinarijs huiusque tolerati fuerint,absque speciali in posterum licentia,& approbatione ab ordinarijs obtinenda sæcularium confessiones audire præsumant,Decernentes irritum & inane si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter,vel ignoranter contigerit attentari.Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac nostris litteris prædictis & alijs postea quibuscumque Regularibus concessis, & forsan extensis,quas ad ea,quæ præsentibus aduersantur & contrariantur penitus,& omnino reuocamus,&c.

Neque hæc ordinatio reuocata fuit per eductionem priuilegiorũ Regularium ad terminos Conc.Trid.factam à Greg.XIII.vt declarauit sacr.Congr.Conc.relata apud Confect.in Sum.tit.17.ca.5.in hæc verba.

Congregatio Conc.censuit Regulares ad audiendas in ciuitate,& Diæcesi sæcularium confessiones semel ab episcopo præuio examine approbatos,iterum ab eodem Episcopo non esse examinandos. Cæterum à successore posse vtique examinari iuxta constitutionem Sanctæ memoriæ Pij. V. datam,8.id. Aug.Pont.sui.anno.VI.quæ à Fel.record.Greg.XIII.non est reuocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concil. Trident.

A.Card.Carafa.

De ijsdem approbationibus generaliter,& indistinctè,vel determinatè ad locum seu tempus certum dandis, extat rescriptum eiusdem Sacr.Cong.relatum apud eundem,Confect.loc.cit.c.4.de ann.1587. die 2.Iulij,vt sequitur.

Re-

Regulares qui ad confessiones audiendas idonei generaliter ab Ordinarijs eorumvè examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque & indistinctè absque aliqua limitatione temporis certorumvè locorũ aut generis personarum admittantur in Diæcesi propria. De ceteris vero qui non adeo idonei reperientur si petierint se admitti, arbitrio ordinariorum relinquatur ipsos cum limitata facultate prout eisdem ordinarijs magis expedire videbitur probare, & admittere. Qui autem in domibus laicorũ confessiones ex causa audierint, statim Parochum admonere teneantur, & fidem auditæ confessionis pro medico adueniente relinquere.

F.Mich.Bonellus Card.Alexand.

Georg.Palearius.Secret.

De casibus Episcopo reseruatis.

SVMMARIVM.

11 *Casus Episcopo reseruatos nemo potest absoluere.*
13 *Casus qui sint reseruati Episcopo.*
14 *Heresis casum absoluere non potest Episcopus.*
15 *Casus aliquos quando sibi possit reseruare Episcopus.*
16 *Capitulum sede vacante absoluere potest in casibus Episcopo reseruatis.*
17 *Casus reseruati quando expirent.*
18 *Episcopus an debeat ipse confessiones audire.*

Licet autem modo præmisso approbet Episcopus inferiores sacerdotes ad cõfessiones audiendas, adhuc tamen reseruati sunt ipsi certi casus speciales, qui sub approbatione, & facultate modo præmisso concessa non veniunt, nisi expresse concedantur: in generali enim cõcessione non veniunt ea quæ requirunt speciale mandatum. ca. si Episcopus, de pœn. & remiss. in 6. Clem. non potest, de procur. Fel. in c. se-
11 des, de rescrip. à nu. 3. Et de non absoluendis casibus Papæ vel Episcopo reseruatis vltra iura antiqua emanauit recens Decretum Congr. Conc. vt sequitur.

Sacra Congreg. S.R.E. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, iustis & grauib. causis id exigentibus ac de Sanctiss. D.N. Clem. Papæ VIII. speciali mandato, viuæ vocis oraculo desuper habito, Sacerdotibus omnibus tam sæcularibus quam Regularibus, per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus ad confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum etiam mendicantium, Militiarum, aut

con-

congregationum etiam Societatis Iesu, & generaliter quarumcũque aliarũ quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit ne quis eorum sub prætextu priuilegiorũ indultorum aut facultatum generaliter vel specificè, scripto aut viuæ vocis oraculo vel per communicationem à sede Apostolica vel eius authoritate eorum ordinibus congregationibus Collegijs vel Societatibus aut Archiconfraternitatibus sæcularium, aut singularibus personis seu alias quomodocunque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis, etiam derogatoriarum derogatorijs ad cuiusuis etiam Imperatoris, Regum aut aliorum Principum instantiam concessarum seu confirmatarum, alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis ac dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis etiam Regiæ vel Imperialis ab vllo ex casibus clarè vel dubiè in Bulla die Cenæ Domini legi solita, contentis, vel alias quomodocunq; sedi Apost. reseruatis, aut in futurum per Sanctitatem suam eiusvè successores pro tẽpore in eadem Bulla vel aliter reseruandis, nec etiam in casibus quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu etiam necessitatis vel impedimenti nisi in mortis articulo seu cum noua, & speciali sanctitatis suæ aut successorum suorum vel Ordinariorũ, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos impetrata in scriptis licentia Ordinarijs locorum exhibenda absolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præsumat, sed cum opus fuerit pœnitentes ad superiores legitimosque Iudices suos accedere consulant sub pœna contrafacientibus tam Regularibus quam secularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confessiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in posterum obtinenda, ipso facto absque vlla alia declaratione incurrẽda, super quibus a nemine nisi à Rom. Pont. habilitatio dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo possit impartiri. Sanctitas enim sua (quatenus opus sit) facultates, & concessiones ipsas in hac parte vti cassas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult non obstantibus quibuscunque. Præterea nouerint pænitentes absolutionem si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem esse nullam nulliusque roboris, & momenti. Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reseruandorum casuum competit, plurium quam opus sit reseruatione subditis aut confessarijs in animarum salute procuranda cooperatoribus, sint onerosi, monentur omnes, vt paucos, eosque tantum quos ad Christianam disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum salutem pro cuiusuis Diæcesis statu, & qualitate necessario reseruandos esse iudicauerint reseruent. Dat. Rom. die. 9. mensis Ian. 1601.

Eiusdem decreti declaratio sequitur.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa eiusdem Decreti interpretationem atque obseruationem emersissent, eadem Cong.ne vllus deinceps obscuritati, scrupulo, ambiguitatiuè locus relinquatur, & vt clarius appareat in quibus casibus vigore eiusdem decreti reseruatis, intelligatur pro-

probibita absolutio, speciali mandato eiusdem S.D.N.Clem. PP. VIII. similiter viuæ vocis oraculo super ea re habito ipsum, Decretum ita moderatur ac declarat, videlicet sub eiusdem probibitione illos tantum in posterum cōprehendi casus, qui in Bulla die Cenæ Domini legi consueta continentur: Ac præterea violationis immunitatis Eccl. in terminis Constitutionis Fel. record. Greg. XIIII. quæ incipit. Cum alias nonnulli. Violationis clausuræ Monialium ad malum finem. Prouocantium, & pugnantium in duello, iuxta Decretum Sac. Conc. Trid. & Const. fel. rec. Greg. PP. XIII. incipientem, Ad tollendum. Iniicientium violentas manus in Clericos iuxta canonem si quis suadente. & c. 17. q. 4. ac iuris dispositionem. Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes casus quos Ordinarij locorum sibi reseruarunt, vel in posterum reseruabunt. In quib. omnibus iam enumeratis casibus duntaxat, & sublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confessiones, eadem sacra Cong. vult, & mandat dictum decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere. Ac præterea declarat eos quidem sacerdotes, tam seculares quam Regulares qui aliquo ex priuilegijs indulti, & facultatib. in supradicto Decreto expressis suffulti fuerint posse iuxta eorum, priuilegia indulta, & facultates vsu ante idem Decretum receptas & quæ sub alijs reuocationibus non comprebenduntur, tātum, & non alias absoluere à casibus in præsenti declaratione non comprebensis, alijs vero sacerdotibus huiusmodi priuilegia non habentibus, nihil dā nouo concedi. Sed ne locorum Ordinarij ad quos casuum reseruatio spectat, ea in re modum excedant, eadem S. Cong. illos rursus magnopere admonendos censet, vt non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum absolutionem sibi reseruēt, quorum reseruatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioqui Sacramenti Pœnitētiæ Ministrorum coarcta potestate Sanctæ Matris Ecclesiæ piæ mentis cōtrarius effectus subsequatur. Probibet etiam ne sibi superfluè reseruent casus in Bulla die Cænæ Domini legi consueta contentos, neque alios sedi Apostolicæ specialiter reseruatos. Facultatem vero, & licentiam absoluēdi à casibus reseruatis, quam in scriptis tantum concedi permittebatur, etiam sola viuā voce concedi posse declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum secularium aut Regularium sub prætextu quod per primo dictum Decretum nō fuerit sufficienter eorum specialibus priuilegijs derogatum, eidem Decreto sic, vt præfertur declarato, contrauenire audeat, sanctitas sua constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis omnibus, in fauorem quorumcumque ordinum seu institutorum Regularium aut sacerdotum tam secularium quam Regularium editis, necnon eorundem Ordinum seu institutorum ac etiam Eccles. & Monasteriorum, & aliorum secularium seu Regul. locorum quorumcumque etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis,

tis,& litteris, Apost. etiam Marimagno, seu Bulla aurea aut alias nuncupatis, eisdem ordinibus seu institutis ac etiam ecclesijs, & Monasterijs, & sæcularibus seu Regularibus locis aut personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis Clausulis, necnon irritantibus, & alijs Decretis etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apost. potestatis plenitudine aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis seu extensionis concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda aut alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso & forma in illis tradita obseruata, inserti forent præsentibus pro expressis habens, quo ad ea quæ præsentibus aduersantur, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogat, contrarijs quibuscumque non obstantibus, Dat. Romæ. 1602. 26. Nouemb.

Alex. Card. Flor. Epis. Pranest.

Et cum prędicta Congregationis prohibitio, vt vidimus per Italiã tantum operetur suum effectum, extra Italiam remanebit dispositio iuris communis, ita quod confessio, & absolutio à reseruatis sit inualida, & confessarius sæcularis absoluens possit puniri ab ordinario pœna per ipsum contra tales ordinata. Regularis vero incurrat excommunicationem à solo Papa absoluendam, ex dispositione Clem. 1. de priu. & extrauag. 1. eod. tit. commun. nam etiam ante præmissum decretum Cong. nullis priuilegijs se tueri potuerunt Regulares, vt possent absoluere à casibus Episcopo reseruatis. Super quo responsum fuit ab eadem Cong. B. Carolo Borrom. Cardin. Archiep. Mediol. referente Confess. in suo Com. tit. 17. c. 6. in hæc verba.

Illustriss. & Reuerendiss. Domine:

CVm à sacra Congregatione Cardinalium, qui propositi sunt Decretis Trident. Concil. interpretandis, Illustriss. amplitudo tua quæsiuerit, an Regulares ex priuilegio a sede Apostolica impetrato, præsertim autem ex eo, quod nominant Maremagnum possint in casibus quos sibi episcopus reseruauerit absoluere confitentes. Hac de re, vbi congregatio accurate egisset, deinde ad sanctiss. D. N. retulisset, sanctitas sua etiam de sententia congregationis censuit, ex facultatibus per hoc Maremagnum aliaue Priuilegia Regularibus concessis, factam eis non esse potestatem absoluendi in casibus sibi ab Episcopo reseruatis. Deus Illustriss. amplitudinis tuæ

G per-

perpetuam vitæ tranquillitatem, & incolumitatem largiatur. Dat. Romæ die 10. Septemb. 1579.

13. Sunt autem casus Episcopis reseruati, alij de iure, alij de consuetudine, aliquos autem potest sibi reseruare Episcopus. Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reseruatione.

De iure reseruati sunt. Primo excommunicationes Papæ reseruatæ, quarum in certis casibus absolutio inferiori permittitur, tūc enim per inferiorem non quilibet sacerdos, sed episcopus intelligitur. Nauar. c. 27. nu. 262.

Vt permittitur absolutio casuum quorumlibet etiam Papæ reseruatorum si sint occulti nec deducti ad forum contentiosum. Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de ref. Quoad casus tamen Bullę Cænæ Domini nō procedit hoc Decretum Conc. ita quod non possint episcopi vigore ipsius absoluere dictos casus Bullæ Cænæ Domini, vt fuisse declaratum à Greg. XIV. & Clem. VIII. testatur Genuen. in praxi cit. c. 67. nu. 10. & legitur declaratio S. Cong. quoad casum hæresis, vt sequitur.

14. *An Episcopus, & Inquisitores possint hodie ex c. 6. sess. 24. absoluere lapsos in hæresim non obstante Bulla Cænæ Domini.*

Cong. censuit eam Bullam derogare decreto, c. 6.

De hac declaratione testatur etiam Pegna in 3. par. direct. Inquis. comm. 141. & particulariter, quoad casum Hæresis, quod non possit absolui vigore dicti decreti Conc. c. 6. post Bullam Cænæ Domini, tenet Nau. loc. cit. nu. 275. ita quod de hoc nullum restet dubium quicquid dicat Viual. de absol. nu. 15. cum & quotidie videamus in praxi multos episcopos obtinere à sede Apostolica facultatem absoluendi ab Hæresi etiam occulta.

Conceditur item episcopis absolutio casuum Papaliū, in casu quo quis legitimo impedimento detentus ad sedem Apostolicam, vel ad eius Legatum accedere non potest, c. quamuis, c. ea noscitur, c. quod de his, de sent. excomm. Fel. in c. quamuis, cit. Nau. loc. cit. nu. 89. Causæ autem legitimè impedientes numerantur, paupertas, valetudo imbecilla, perpetua infirmitas, conditio sexus, si sit mulier, seu status, vt si non sit sui iuris, seu si sit seruus, grauis senectus, membrorum mutilatio, inimicitiæ capitales ob quas securus iter peragere non posset, vel si aliquod periculum probabile immineret ex peregrinatione, quos casus colligit Inno. in c. 1. de sent. excommun. Tunc tamen circa absolutionem debet absolutis si impedimentum non habent perpetuum, imponi conditio, vt impedimento cessante teneantur repræsentare sese sedi Apostolicæ, & nisi facerent reincide rent in priores censuras, c. eos qui, de sent. excom. in 6.

Con-

Conceditur, & absolutio leuis percussionis Clerici, c. peruenit, de sent. excom. quæ ex qualitate personæ percussæ, percutientis, modo, loco percussionis, seu ex re oculis subiecta facilius iudicari pôt, quam eius regula certa tradi, & quidem excepto homicidio, & membri mutilatione. Semper relinquitur taxanda huiusmodi iniuria arbitrio iudicis ex communi Doctorũ sententia, vt testatur Felin. in c. cum illorum, nu. 12. de sent. excom. & Doct. per eum cit. Explicat etiam quæ sit atrox iniuria extrauag. Ioan. 22. relata apud Cõfect. in priuil. mẽd. quam, & nos hic inserendã vtiliter putauimus, eo quod à Nau. satis diuersis verbis, & mutilatè refertur, loc. cit. nu. 91. & sequitur.

PErlectis litteris vestris circa absolutionem excommunicatorum, vos in eis dubitare perspeximus, quæ esset modica aut leuis iniuria, circa quam sicut talis loquitur, absoluendi vobis contulimus potestatem.

Ad quod cum sit facti potius quam iuris quæstio, vobis prout possumus respondemus, illam videlicet modicam percussionem aut impulsionem, pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quæ ad liuorem, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effusionem sanguinis non excedit, nec si tum leuissimi ictus aut pugni, percussione sanguis exiret, transire in atrocem iniuriam profitemur, vt propter hoc sit ab absolutione talium abstinendum, vt tamen non solum ipsum factum, imo etiam facti qualitas, percutiendi modus, aut iniuriandi circa hoc diligentius attendatur, & ipsius facti circumstantia, loci videlicet, & etiã persona, quæ sit leuis, vel modica, grauis aut enormis iniuria manifestius cognoscatur. Loci quidẽ vt in theatro, vel in foro, coram Rege, & Prælato, vel iudice in ecclesia, corã multis, in aliquo loco publico alitui iniuria cõferatur. Persona veluti si magister, vel iudex aut etiam magistratus aut prælatus, Pater aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel personatu constitutus ab inferiori, vel humili, contra naturam iuris patiatur, per hæc quidem graues videantur iniuriæ, & quę sint leues aut modicæ tanquã ex opposito cognoscantur. Sanè quia negotij natura non patitur, vt ad plenum omnia differantur, iudicium talis enormis iniuriæ vestro duximus arbitrio committendum, vt potestatem vestram cum ad hæc processeritis, tẽperetis, vt citra metas huiusmodi potius, quam vltra eas citra absolutionẽ talium procedatur, ne iniuriantes de vicina absolutione confisi, de facili in atroces prorumpant percussiones, vel iniurias, & sententias Canonis iam periculosius contemnentes, in excommunicationis sententias procliuius prolabantur. Tolerabilius est enim aliquos, qui per vos etiam possunt absolui, nobis vel superiori absoluendos relinquere, quam contra statuta Canonum imagine quadam absolutionis (quod non fit sine grandi periculo) quenquam relinquere innodatum, cum vmbra quadam videatur in opere, veritas autem non subeat in effectu, &c.

Secundo de iure reseruata est Episcopo excommunicatio, quam ipse tulit, vel eius prædecessor, absolutionem ipsius sibi reseruando, c. nuper de sent. excom. similiter, & participantis in crimine excommunicato excommunicatio ipsi reseruata, c. si concubinæ, ibi; Omnes etiam excommunicationes maiores iuris quarum absolutio nemini est reseruata, per Episcopum non per inferiorem absolui debent, glo. singularis c. si Episcopus de pœnit. & remiss. & semper esse recurrendum in initio ad Episcopum, in casu tamen quo de facili non posset haberi Episcopus, etiam per simplicem sacerdotem posse absolui, tenet Inno. in c. nuper, de sent. excom; Nau. vero indistinctè, quoad forum conscientiæ excommunicationes huiusmodi, vult posse absolui per proprium confessorem, & authoritatem d. gl. cit. procedere tantum quoad forum exterius, ibi. nu. 99. & 26 p.

Tertio de iure reseruata sunt Episcopo peccata, propter quæ solemnis pœnitentia esset iniungenda, quæ debent esse peccata grauia & scandalosa 26. q. 6. c. vlt. & quomodo imponatur huiusmodi pœnitentia traditur, in capite 50. d. Authores tamen moderni hanc solemnem pœnitentiam dicunt non amplius in vsu, Arm. ver. casus, nu. 9. in de & blasphemiam quam numerat, gl. in c. 2. de pœnit. in 6. inter reseruatos Episcopo, idque ratione solemnis pœnitentiæ, quæ pro ea imponebatur, dicunt posse absolui per quemcumque sacerdotem, Arm. loc. citatum. 8. Nau. loc. cit. nu. 262. quoad forum tamen exterius reseruatio tenebit, Ang. eo. ver. casus, Nau. loc. cit. Publicam tamen huiusmodi pœnitentiam damnoso non vsu intermissam, optima ratione iubet Synodus restitui, & imponi pro publice commissis delictis, Conc. Trid. sess. 24. c. 8. de ref.

Quarto reseruatur Episcopo incendium, domorum, frugum aliarumve rerum ex proposito factum, & consilium auxilium ad id præstitum, c. si quis, & ca. pessima, 23. q. 8. si tamen Episcopus incendiarium huiusmodi excommunicauerit, iam ipse absoluere non poterit, sed solus Papa, c. tua nos, iun. gl. de sent. excom. Et ita datur casus, in quo excommunicationem à se latam, Episcopus absoluere non potest. Similiter, & clericum Hæretico sacramenta administrantem, licet priuare possit officio, restituere tamen ipsum non potest, c. excommunicamus, de Hæret. Item & degradare potest, sed degradatum restituere non potest, c. ex tua, de cler. non resid. & clarius c. ideo, iun. gl. ver. ac restitutionib. 2. q. 6. solenniter nimirum degradatum, nam verbo tantum degradatum restituere potest, ibid. & cap. Episcopus, 11. quæstio. 3.

Peccatum item à quo Episcopus rationabiliter absoluere noluit, ipsi est reseruatum, nec inferior de eo intromittere se potest sine speciali permissu, c. inferior, 21. d. Arm. loco cit. nu. 5.

Item & peccatum clerici quod annexam habet irregularitaté poni solet inter reseruatos episcopo. Host. loc. cit. num. 14. Nauar. tamé loco cit. num. 261. dicit talem posse absolui à peccato per quemlibet Confessorem antequam cum illo in irregularitate dispensetur, ipsam vero irregularitatem dispensandam fore per ipsummet episcopum. Quas autem irregularitates ipse dispensare possit, vel non, dictum iam fuit in præcedentibus.

Præterea dispensatio, & commutatio votorum numeratur pro reseruato, quam licet Nauar. loc. cit. vna cum excommunicationis absolutione ex classe reseruatorum excludat, nos tamen ne alio minus conuenienti loco hanc materiam reassumere cogamur, & maximè cũ hic nomé casus sumatur generaliter pro vinculo quo quis ligatus ad habentem potestatem venit absoluendus, eam casibus recensitis subiungamus.

Dispensatio itaque votorum pertinet ad episcopum seu alium prælatum ordinariam seu quasi episcopalem iurisdictionem habenté, c. 1. de voto, Innoc. Abb. ibi. Hostiens. in sum. cit. de voto, nu. 16. & esse communem opinionem testatur Ang. loc. cit. Nauar. cap. 12. num. 75.

Dispensatio nimirum votorum omnium præter illa quinque Papæ reseruata, quæ supra posuimus. Vt votum simplex continentiæ si adsit magnum periculum incontinentiæ, & sit difficilis ad Papam recursus; idemque si fuit ex leuitate seu facilitate vouendi emissum, seu meticulosum, licet non adfuerit metus cadẽs in constantem, sed instet periculum fornicationis. Arm. ver. dispensatio, num. 17. Item & votum castitatis ab altero coniugum emissum ob metum periculi. Ang. ver. votum, 3. num. 9. Temporale etiam votum continentiæ, verbi gratia, ad annum factum, sine dubio potest dispensare, & multo magis votum de non nubendo, cum huiusmodi votum non contineat directè votum casti atis. Nau. loc. cit. Et generaliter in omnibus alijs, ex causa tamen, nam sine causa dispensare non potest, cap. nõ potest, & seq. 1. quæst. 7. Host. loc. cit. num. 16. Et è contra si non dispensaret cum adesset iusta causa, peccaret. Archid. in cap. quanto, 1. quæst. 5. Arm. loc. cit. num. 14. si vero causa esset temporalis, ad tempus esset concedenda dispensatio.

In commutatione voti debet haberi respectus expensarum, quæ in expletione ipsius voti fuissent faciendæ habita personarum ratione, vt illę expendantur in aliquod opus pium. Nau. loc. cit.

In voto autem de dando, faciendo, videndum est, num inde iam sit quæsitum ius alicui, dispensare enim amplius non posset Episcopus, sine illius assensu, cui ius esset quæsitum, nisi esset ipsius Dominus, superior vè tam absolutus, vt possit ipsi tollere, & dare alteri rem quæsitam. Arm. verb. dispensatio. cit. num. 20.

Ad extremum, gl. in cap. ii Episcopus, de pœnit. & remiss. in 6. ponit pro reseruato, matrimonium clandestine, & contra interdictum Ecclesiæ contractum.

Quoad forum videlicet contentiosum, nam quoad forum consciẽtiæ posset absolui à quolibet confessore, Ang. Arm. verb. casus. cit. & communiter non numeratur inter reseruatos, nos tamen vel propter solas dispensationes matrimoniales, quæ solius sunt Episcopi, alium æquè aptum locum illas ponendi vix habituri, illum posuimus. Quo ad dispensationes itaque huiusmodi dicendum est in omnibus impedimentis quæ impediunt matrimonium contrahendum, non tamen dirimunt contractum Episcopus dispensare potest, c. rursus, qui cler. vel vou. Palud. in 4. d. 38. q. 2. Arm. ver. matrimonium, nu. 60. Similiter, & in impedimentis per suas vel Antecessorum suorum constitutiones inductis. Nau. c. 22. nu. 85.

1 Et in matrimonio clandestino contra interdictum Ecclesiæ cõtracto quo ad omissas solemnitates, non tamen quo ad illas quæ sunt de substantia matrimonij vt quod non contrahatur præsente Parocho, & testibus, cum contra Concilium dispensare non possit, nisi vt de nouo istæ solemnitates substantiales adhibeantur.

Dispensat, & in impedimentis impedientib. & contractum dirimentib. & in gradibus prohibitis ex post facto istis concurrentibus, quod impedimentum sit occultum, quod separatio sine scandalo fieri non possit, quod matrimonium seruatis Ecclesiæ solemnitatibus fuit con-
2 tractum, quod probabilis ignorantia impedimenti fuit tempore contractus, & si ad Papam difficilis sit recursus. Arm. verb. dispensatio, nu. 19. Nau. loc. cit.

De consuetudine autem reseruantur casus Episcopo, de quibus extrauag. Bened. II. incip. inter cunctas, de priuileg. comm.

Et primo quidem homicidium voluntarium, seu realis membri abscissio. Nau. cit. c. 27. nu. 262.

Secundo. Peccatum falsitatis, quo crimine tenentur, litteras vel scripturas falsantes, testis falsus, nõ solum dicens falsum, sed & occultans veritatem, & testis recipiens pecuniam ne ferat testimonium vel vt ferat verum testimonium. Iudex etiam accipiens præmium pro ferenda iusta seu iniusta sententia, similiter & Notarius aduocatus procurator aduersæ parti instrumenta suæ partis ostendens, l. 1. ff. ad leg. Corn. de falsis, & monetam adulterans, c. quanto, de iureiur. Abb. ibi. quos omnes comprehendi sub nomine falsarij communiter tenent Doctores, in c. 1. de falsarijs. Falsarij autem litterarum Papæ alia reseruatione ligantur, vt vidimus supra.

Tertio peccatum violationis immunitatis Ecclesiasticæ, vt si quis Ecclesiam violauerit aliquo ex modis quibus violari Ecclesiã supra

petulimus, imo omne sacrilegium est reseruatum Episcopo ex consuetudine, teste Syl. verb. casus, q. 4.

Quarto Sortilegium, Diuinatio, incantatio. talia enim crimina abominanda sunt. 26. q. 5. c. 1. Et hoc fit cum aliquis per inuocationem Dæmonis manifestam, vel etiam tacitam hoc est signis per aliquod pactum cum Dæmone habendum inuentis futura scire quærit, fruges, hominum vitas seu brutorum infascinat, furta explorat, & similia. Ang. verb. sors. nu. 3. Syl. loc. cit.

Addit Nau. loc. cit. peccatum retinendi incerta aliena, sed communis est sententia, detinentem incertum posse restituere vel conuertere in opus pium hoc incertum sine requisitione Episcopi, & sic absolui per quemcunque. Ang. verb. restitutio. 2. n. 14. Arm. verb. casus. cit. nu. 9. & idem Nau. c. 17. nu. 92.

Casus autem quos ipsimet Episcopi reseruare sibi consueuerunt, sunt grauiora crimina, vt abortus procuratus, oppressio infantum, incæstus, violatio monialium, vitium contra naturam, & alia plura quorum certa regula dari non potest cum possint reseruari quæcũque crimina pro arbitrio ipsius Episcopi, modum tamen in reseruatione casuum huiusmodi seruandum quem Sac. Congr. Conc. dedit in subsequenti responso Archiepiscopo Neapolitano vtilitati communi hic inseruimus. Cuius tenor est.

15 *Illustriß. & Reuerendiß. Domine. Accipiet Illustriß. amplitudo vestra vna cum hisce litteris exemplum declarationis quam S. Cong. S. R. E. Cardinalium, negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, de expresso S. D. N. mandato nuper edidit super Decreto de prohibita absolutione à casibus reseruatis die. 9. Ian. 1601. promulgato, quod in suis Diœcesibus Ostiensi, & Neapolitana publicandum ac studiosè obseruandũ diligenter curabit.*

Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte indicem seu notam singulorum casuum à se reseruatorum huc miserint, compertum est in hoc genere variè quid à varijs admissum fuisse, quod aliqua emendatione indigeret, quosdam nimirum quædam reseruasse, quæ iam Apostolica sedes sibi reseruarat, alios alia quæ minimè expediebat, nonnullos verò in ea re modum excessisse vt nullum ferè superesset peccatum, quod non sibi vendicaret indifferens illa reseruandi ratio, quæ (vt necesse erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Conc. Trid. aliorumque sacrorum Canonum sententiæ parum congruentes complectebatur. Verum quia nondum satis hic explorata erat cuiusque loci conditio, ac necessitas, non potuit vnicuique reseruationum huiusmodi sigillatim modus ac temperamentum, quod res poscebat adhiberi. Nec sanè debuit vna eademque regula omnibus Ecclesiis præscribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum est, & fieri vix potest vt omnia omnib. in locis æquè probentur, & prosint. Quæ cũ ita sint, visum

est eidem S.Cong. præter illam declarationem, priuatas quoque litteras ad singulos Ordinarios mittere quibus moneantur vt simul ac eas acceperint omnes casus sibi iam olim reseruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præstantibus viris, de integro discutiant, diligenterque examinent, & ad ipsius Decreti iam declarati normam accommodent, eorum multitudinẽ sic restantes, vt ad quam paucissimos, eosque maximè necessarios redigantur iidem casus, vnde salutaris ille sequatur effectus, cuius causa hæc reseruandi atrociores quosdam casus Episcopis in sua cuique Diœcesi tributa est auctoritas.

Præcipuè verò hæc monenda censet S.Congr. vt videant ipsi Ordinarij ne illos casus promiscuè reseruent, quibus annexa est excõmunicatio maior, à Iure imposita, cuius absolutio nemini reseruata sit, nisi fortè propter frequentiam, scandalum, aut aliam necessariam causam; aliqui huiusmodi casus nominatim reseruandi viderentur, neque casus in quibus absolutio nisi cum restitutione vel executione eorum ad quæ pœnitentes tenentur, non confertur, neque illos, qui etsi mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti versantur, & frequenter inter idiotas euenire solent, vti dãni dati, & similium. In peccatis etiam carnalibus reseruandis multa vtantur circunspectione propter periculum scandalorum, in ijs maximè personis, in quas ob accessum ad confessarios extraordinarios vel frequentem reditũ ad ordinarios, suspicionis aliquid cadere potest. Postremo eam potissimum ineant ac sequãtur rationem, quæ consideratis diligenter cuiusque Prouinciæ, ac populorum moribus, natura, ac propensione, magis in Domino expedire videbitur. Postquam autem ab ijs peracta, descriptaque fuerit hæc moderatio, vnusquisque eam primo quoque tempore ad me perferendã curet, addita insuper causa, quæ cuiusque casus reseruationem potissimũ suaserit. Hoc enim S.D.N. deliberatũ est vt postmodum singulæ huiusmodi reseruationes distinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia, opportunum ijs incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipsius Sanctitatis suæ mandato ijdem Ordinarij monentur, vt per totam suam Diœcesim, ac præsertim in ijs locis, qui à Ciuitate, & cathedrali sede longius remoti sunt, Pœnitentiarios aliosque Sacerdotes constituant ac delegent, quibus facultatem absoluendi à casibus sibi reseruatis concedant, ita vt his quoque liceat eandẽ alijs confessarijs si opus sit, etiam viua voce impartiri. Idq; maxime in solẽnioribus & præcipuis anni festiuitatibus, vt peccatores quib. obuia, & facilis fuerit huiusmodi sacerdotũ copia, ad peragendam confessionem alliciantur, quam alioquin plerique vel ob idipsum ommittere possent, si necesse haberent pœnitentiæ ministros, quib. indigent, longius quærere. In eam igitur curam quantum in se erit sedulo incumbet Illustriss. amplitudo vestra vt hæc omnia ex Sanctitatis suæ, & Sacræ congregationis mente, debitæ exequutioni mandentur, ea diligentia eoque zelo vbique adhibito, quẽ optimus quisq; Pastor erga animarum sibi creditarũ salutem præseferre debet.

bet. Vt autem apud se, successoresq; suos perpetuum extet monumentũ quid hic circa totam hanc reseruandi rationem deliberatum sit, dabit, operam, vt hæ litteræ vnà cum ipso Decreto ac declaratione, in publicis suarum curiarum Episcopalium actis integrè describantur. Eas vero cum primum acceperit, dignabitur facere nos eade re certiores, missura postea quanto citiùs fieri poterit expetitum nouæ reseruationis indicem ex præscripto huiusce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipsa Sacr. Congre. ego Illustriss. Dominationi vestræ scripsi Deum precatus vt eandem quamdiutissimè incolumem tueatur. Romę die 26. Nouemb. 1602.

Dignabitur etiam amplitudo vestra Illustriss. operam dare, vt Prælatis inferioris Ordinis exemptis seu nullius Diœcesis, si qui sint in sua Prouintia, innotescat Decretum hisce litteris inclusum, tum etiam hæc reliqua quæ ei scribunt super casuum reseruatione.

Alex. Card. Flor.

Vnde colliguntur vtilia monita, & præcepta circa casuum reseruationem ab Episcopis obseruanda videlicet.

Ne reseruent casus contentos in Bulla Cænæ Domini seu alias reseruatos sedi Apostolicæ.

Neque eos quibus annexa est de iure maior excommunicatio.

Neque eos in quibus absolutio non datur nisi facta restitutione.

Neque eos qui versantur circa res parui momenti licet cum peccato mortali committantur.

Item vt in reseruatione peccatorum carnalium adhibeatur magna circũspectio propter periculũ scandali, quod oriri posset ex accessione frequenti ad extraordinarios confessarios, aliquarũ personarũ.

In summa vt quam paucissimi atrociorum, & grauiorum criminũ reseruentur, & illi quos episcopus necessarios iudicauerit ad retinendum populum in disciplina ecclesiastica.

Præcipitur prætereà vt episcopi sacerdotib. inferioribus, locis opportunis facultatem absoluẽdi ab huiusmodi reseruatis cõcedant, ne videlicet militet contra charitatem, quod est pro charitate inductũ, & pęnitẽtes deterreantur à pęnitentia, propter inopiã confessorũ, vel difficilem accessum ad ordinarium. Imo si absque causa denegaret hanc facultatẽ, cessare reseruationẽ tenet Sot. in 4. dist. 1. q. 1. art. 5.

Dum autem concedit absolutionem reseruatorum, pro hoc nõ censetur concedere facultatẽ absoluẽdi Cẽsuras, neq; vota, neque irregularitates dispẽsandi. Imo licet dicat, committimus tibi vices nostras, adhuc non censetur dare potestatem in reseruatis specialiter Host. in sum. tit. de pęnitent. & remiss. nu. 14. Ang. verb. absolutio. num. 4. Nauar. citat. cap. 27. num. 261. secus autem si Papa dat facultatem in reseruatis sibi, ille enim concedendo absolutionem reseruati cẽsetur

con-

concedere etiam absolutionem Censuræ, aliter esset frustra illa concessio reseruati. cum cuilibet Papali Casui sit annexa Censura, nec absoluitur nisi vtrumque simul, casibus vero Episcopalibus non semper est censura annexa.

Præter hæc autem obligatur etiam Episcopus ex ordinatione Concil. Trid. sess. 24. c. 8. de ref. in Ecclesia Cathedrali constituere pęnitentiarium cum vnione præbendæ, eumque Doctorem siue licentiatum in Theologia seu in iure Canonico. Qui quidem pęnitentiarius si suę prębendæ fuerit adnexum pęnitentiariæ officium, poterit absq; alia aliqua facultate absoluere in omnibus casibus Episcopo reseruatis. Capeaulla. de casibus reser. c. 3. q. 1. diff. 2. Alteri tamen non potest eandem potestatem subdelegare, nisi habuerit expressam ad hoc potestatem ab episcopo, delegatus enim ad nudum ministerium subdelegare non potest nisi ipsi expresse sit concessum, c. vlt. §. cæterum, de off. deleget. Palud. in 4. Sent dist. 17. q. 4. absolutionem tamen casus particularis in facto occurrentis posset alteri committere seu nudum ministerium absoluendi. Nau. cit. cap. 27. num. 45.

Vicario quoque suo communiter dare solet Episcopus facultatem absoluendi reseruatos, sed id expresse concedere debet, aliter enim Vicarius vigore generalis mandati Vicarialis absoluere non posset Arch. in cap. 2. de pęnit. in 6. Host. loc. cit. de pęnit. nu. 14. circa finem. Rebuff. de forma. Vic. num. 179.

16 Item & capitulum sede vacāte absoluere posset reseruata Episcopo, imo & censuras, & irregularitates in quibus Episcopus ipse dispēsaret, potest dispensare, cum succedat in omni iurisdictione quæ iure Ordinario competit episcopo, c. si episcopus, de suppl. negl. præl. in 6. Feder. de Sen. Cons. 3. & 4. Nau. de temp ord. cons. 31. vbi dicit capitulum sede vacante posse dispensare cū illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium, ex causa tamen legitima & propter quam dispensatio esset debita, vt declarat Quat. verb. capitulum, quæro 2. qui & tenet Vicarium capituli simpliciter datū & sine speciali facultate, hoc facere non posse. In facultate etiam dispensandi vigore c. 6. sess. 24. episcopis, cōcessa, succedere capitulū tenet Henriquez in Sū. lib. 14. de irreg. c. 20. §. 1. in fine. Genuen. in sua prax. c. 67. nu. 20.

Vigore Iubilæi & aliarum concessionum Apostolicarum absoluūtur etiam reseruata. Papa enim dare potest facultatem absoluendi huiusmodi reseruata episcopo, nec per hoc tollit ius casus reseruandi episcopis debitum, sed tantum limitat aliquando ex causa iusta, & honesta. Nau. cit. c. 27. num. 263. In similibus autem attendendus est tenor rescripti siue Bullæ, & secundum quod fuerit expressum, tantum, & non amplius potestatis ad absolutionem huiusmodi erit vsurpandum. In dubio autem pro reseruatione potius est iudicādum vbi

enim

enim vertitur periculum animæ quod tutius est sequendum vt alias diximus ex Host. de fcrut. in ord. nu. 5.

In articulo autem mortis nullus casus est reseruatus, & quilibet sacerdos absoluere potest, siue Papæ siue episcopo reseruata. Cōc. Trid. cit. sess. 14. c. 7. ita nimirum vt imponat infirmo conditionem, quod si conualuerit, representet se superiori cui fuit peccatum reseruatum, aliter enim reincideret in idem, c. eos qui, de sent. excom. in 6.

Quod vero ad personam ipsiusmet episcopi attinet, in omnibus casibus in quibus ipse habet potestatem absoluendi, confessarius quoq; per ipsum electus, illum potest absoluere, c. ne pro dilatione, de pęnit. Host. in sum. ibid. nu. 15. etiam in delictis quorum absolutio conceditur decreto Conc. Trid. c. 6. de ref. sess. 24. Henriquez. lib. 14. de irreg. cap. 18. Tolet. in sum. lib. 1. ca. 89. vbi testatur id fuisse à sacr. Cōgreg. Conc. declaratum, communiterque omnes asserunt, & legitur eiusdem sacr. Congregatio. declaratio in hæc verba.

Congr. Conc. censuit de omni peccati vinculo, de quo potest absoluere, vel dispensare Episcopus, posse etiam confessorem ab Episcopo electum ipsum Episcopum absoluere, & dispensare.

Imò taliter electus confessarius, habet tantam potestatē super Episcopum quantam haberet Archiepiscopus, qui est ipsius proprius cōfessarius, Ang. ver. confessio. 3. nu. 7. & istam potestatem habet non ab episcopo eligente, sed à iure permittente. S. Ant. 3. par. sum. tit. 17. c. 2. §. 2. Syl. ver. confessor. 1. quæst. 9.

Sciendum item quod casus quos episcopus sibi reseruat, expirant morte ipsius, non vero illi qui de iure, vel consuetudine ipsi reseruantur, neq; illi quos per modū statuti reseruat, cum enim statutum duret, ipsa etiam reseruatio durabit, & absolutio petenda est à successore seu Capitulo vacante sede.

Insuper quæri hic solet vtrum hodie expediat vt ipsemet episco-
18 pus audiat confessiones, & pro parte affirmatiua induci possent exēpla B. Ambrosij, B. Vgonis, B. Ludouici episcopi. Hoc tamen tempore, quo plerisque locis episcopo imminet etiam administratio iustitiæ temporalis, minus expediret episcopum passim excipere cōfessiones, non enim posset securè procedere in his, quæ ipsi reuelarentur in confessione, licet illa sciuerit extra confessionē, propter periculū scandali, quod facilè hinc oriri posset, cū ex cōmuni Doctorum sententia cōfessor de peccato sibi confesso, non debeat loqui etiam quatenus ipsi est notum extra confessionem, vbi adesset periculum scandali. Turrecrem. in cap. sacerdos, dist. 6. de pœnit. Tolet. instruct. sacerd. lib. 3. c. 16. Refert etiā Genuen. in suo Manual. pastor. ca. 62. quod B. Carolus Borro-

Miraculum S.ti Caroli Borromei

Borromeus interdum pęnitentiæ sacramentum ministrare ab episcopi officio alienum non putabat,& episcopos,qui id fecissent commendabat,non tamen ipse perfecit.Cuius sancti exemplum eo ipso die,cũ notam sumeremus ,qui fuit dies 22. Maij Anni 1609. tempus alioquin serenum & Sole feruescente siccum , Diuina Maiestas Sanctitatẽ tanti viri insigni miraculo confirmauit , imago enim ipsius Sancti in ęde D.Pauli Romæ ad Columnam Antonianam , à primo mane vsq; ad vesperã miraculosè sudauit, & sæpius sudariis detersa, & Soli quo siccaretur exposita, tanto vberiores sudoris guttas reddebat. Reuer. D.Vicesgerente Illustriss.Cardin.Vicarii S.D.N.& multis insignibus Vrbis Prælatis,totoque populo miraculum intuentibus.

In reseruatis autem cum recurritur ad episcopum ; debet pęnitens confiteri omnia sua peccata , & Episcopus , vel omnia absoluere, vel eum ad inferiorem remittere potest,permissa facultate absoluendi reseruatum , quam sufficit significare ipsi pęnitenti, vt faciat se absolui ab inferiori, & creditur tunc ipsi pęnitenti dicenti facultatem huiusmodi sibi ab episcopo esse concessam.Nau.c.26.nu.6.Zechus,de casibus reseruat.obseruat.4,Capeauil. de casibus,cap.9.quæst.vnica.

Caput Secundum.

De iurisdictione fori iudicialis extraordinaria.

ORdinem propositum sequentes alteram partem Iurisdictionis Episcopalis, quæ est fori iudicialis cõtentiosi prosequamur. Quam quoniam multipliciter exerceri contingit , aliquando enim iudex ex officio suo per inquisitionem,vel denunciationem crimina inuestigat, quod iudicium extraordinarium dici solet , gl. in cap. quoniam, ver.extraordinario. de probationibus. aliquãdo instante actore contra reũ iudicialibus terminis seruatis procedit , ordinarium hoc dici potest, nos quoque ad subdiuisionem huiusmodi nostrum tractatum reducemus, & pro resolutione prioris membri iurisdictionis, de synodo, & de visitationibus,pauca, eaque in praxi sæpius occurrentia referemus postmodum forensia tractaturi.

De Synodo.

SVMMARIVM.

1 Synodus annis singulis celebranda.

1 Synodo

2 *Synodo quinam interesse teneantur.*
3 *Præcedere in consessu synodali quinam debeant.*
4 *Testes synodales qui dicantur.*
5 *Seminarij redituum rationes in synodo audiendæ.*
6 *De quibus debeat moneri clerus in synodo.*

AD occurrendum Ecclesiarum incommodis in dies nascentibus
& ad mores Cleri reformandos, controuersias componendas, sa-
1 lubriter ordinarunt Canones Sacri; vt quilibet episcopus in sua Diæ-
cesi semel in anno synodum conuocet, c. quoniam. 18. dist. Conc. Tri-
den. cit. sess. 24. c. 2. de ref. Et si ipse iusto aliquo impedimento deti-
neatur, posset deputare aliquem in dignitate Ecclesiastica constitu-
tum, qui loco ipsis synodo præsit, & illam celebret. arg. tex. c. Episco-
pus, i. loc. cit. negligens autem celebrare synodum pœnam suspensio-
nis per duos menses sustinere deberet, c. vlt. cit. dist. 18.

Modus autem ipsius celebrandæ est: Vt in primis moneantur om-
nes, qui interesse synodo tenentur, circumlato processu intimatorio
synodi, & loci, temporis ipsius celebrandæ, c. propter, loc. cit. & c. vlt.
de his quæ fiunt à Præl. sufficit autem vnica monitio licet in iudicia-
libus trina requiratur, vt notat, gl. in c. si episcopus, cit. dist. 18.

Tenentur autem de iure venire ad synodum. Primo Abbates si sit
2 consuetudo, & si propter aliquam causam fuerint vocati, c. Abbates,
18. quæst. 2. & c. decernimus, dist. 18. cit. c. ex ore, de priuil. c. vt Apo-
stolicæ, eod. tit. in 6. Et ratione capellarum, & Ecclesiarum Baptisma-
lium si quas habent subiectas, vel saltem mittere debent Capellanos,
qui illas administrant. Abb. in c. quod super, de maior. & obed. Et si ei
tentur seu contra illos querelæ opponantur in casibus in quibus con-
tra ipsos procedere potest episcopus iurisdictione ordinaria, vel de-
legata, c. propter, dist. 18. cit. Tenentur venire & monachi curam ani-
marum exercentes, vel Capellas obtinentes, Conc. loc. cit. Alii aut mo-
nachi & prælati mendicantes quorum ecclesiis cura animarum non
est annexa, venire non tenentur. Fel. in dicto c. quod super. num. 1.

Seculares item clerici Capellas, vel beneficia curata obtinentes
venire tenentur similiter, & Capitulum ecclesiæ cathedralis de neces-
sitate debet mittari, cap. vlt. de his quæ fiunt à Prælatis. Abb. ibi. nu.
4. & potest comparere per nuncios seu aliquos deputatos ex gremio
Capituli, non autem omnes ex capitulo venire debent, sed pars in ser-
uitio Ecclesiæ manere, vt declarauit sacr. Congr. Episco. Vicario Ver-
cellen. 10. April. 1594.

Habet autem Capitulum in synodo vocem consultiuam, sede au-
tem vacante etiam decisiuam habet, cum succedat in iurisdictione.

Capitula etiam Collegiatarum Ecclesiarum vocanda esse ad syno-
dum

dum declarauit sacr. Congr. vt testatur Quar. ver. Conciliorum, quæ ro 4. quæ legitur talis.

Cong. Conc. censuit Capitula Collegiatarum quasi Episcopalem iurisdictionem habentia ad synodum esse vocanda.

Et non solũ Diæcesani, sed et alii nullius Diæcesis ad episcopi proximioris synodũ, quẽ semel elegerint venire tenentur. Conc. loc. cit.

Laici etiam ad synodum inuitari possunt, si de eorum præiudicio agatur vt si tractetur quid circa fidem, cap. vbi nam, 96. dist. vel circa matrimonia, cap. ad sedem, 35. quæst. 5. aderunt tamen non vt doceant, vel iudicent, sed vt audiant, gl. in c. vlt. ver. contingere, loc. cit. de his quæ fiunt. à præl.

Temporis autem ratio, & loci attendenda est, vt non celebretur tempore quo ieiuniis, & deuotionibus seu celebrationi præcipuarũ solemnitatum est vacandum, neque graui hieme, & temporibus ad itinerandum periculosis, & loco proportionato ad omnes qui venire debent ne aliqui nimium itinere fatigentur, Card. Alex. in c. quoniam, cit. dist. 18. circa finem.

Die autem præfixa è domo sua clero comitante campanis & organo sonantibus in Ecclesiam descendit Episcopus, ibique de S. Spiritu Missa peracta, & orationibus, vt in Pontificali ordinantur recitatis, ad vigilantiam circa cultum Diuinum synodumque cum fructu, & vtilitate celebrandam clerum exhortatur.

Legit deinde Notarius Episcopi omnium synodo interesse obligatorum nomina, qui singuli vocati respondentes adsum, accedere debent ad osculum manus episcopi, in signum obediẽtiæ, quam ipsi reddere tenentur, cap. quod super, cit. de maior. & obed.

Capiunt postmodũ sua loca quisque secundum gradus sui præeminentiam. Et si quidem plures adesse contigerit episcopos, secundum prius cõsecrationis tempus, quisque priorem capiet locum, c. vlt. 17. dist. Præsidens tamen synodo non attento consecrationis suæ tẽpore priorem obtinere debet locum, & ille, qui sedis Apost. priuilegio super hoc fuerit munitus, glo. cit. Canonici autem cathedralis Ecclesiæ Capitulariter sedentes seu eorum Nuncii, repræsentantes capitulum præcedunt Abbates. Felin. in cap. pastoralis, de off. deleg. num. 9. imo quod omnes clerici sæculares debeant præcedere Regulares, tenet Gemini, & Card. Alex. cit. c. fi. 17. dist. cætus enim clericorum sæcularium, nobilior est cætu monachorum vt notat, glo. fi. in c. qualiter & quando, de accusat. Boer. de auctor. mag. Consilii. num. 14. Cautius tamen promulgatur decretum, quo caueatur nullius præcedentiæ præiudicari licet non suo loco nominetur vel collocetur.

Et

Et circa præcedentiam huiusmodi Greg. XIII. declarationes factas ad instantiam Conc. Prouincialis Rothomagen. hic subiungere placuit ea enim omnia etiam ad synodum Prouincialem accommodari possunt, vt sequuntur, relatæ apud Genuen. in sua prax. c. 89.

Primo in actibus Conciliorum Prouincialium attendendum esse tempus ordinationis Episcoporum, non autem dignitatem aut ordinem Ecclesiarũ.

Secundo. Commendatarios inter Abbates recipiendos esse.

Tertio Canonicos Cathedralium Ecclesiarum præferendos esse quando capitulariter procedunt; Abbates benedictos, & qui vsum mitræ habent præcedere commendatarios, post hos locum obtinere dignitates, postea collocandos esse Procuratores.

Quarto non teneri nisi eos qui de iure vel consuetudine interesse debẽt, capitula tamen Ecclesiarum Cathedralium specialiter inuitanda esse: obligari autem ad decreta Conc. Prouincialis omnes qui Episcoporum iurisdictioni subduntur, exemptos etiam in casibus in quibus de iure communi, & Conc. Trid. specialiter Episcopis aut Concilio Prouinciali in ipsos potestas tributa est, & contra inobedientes iuris remedijs procedendum.

Quinto Abbates, commendatarios, Capitulorum deputatos vocem dun taxat consultiuam habere, Episcoporum Procuratores posse si Conc. Prouinciali placuerit, & decisiuam habere.

Hactenus verba declarationum. Quod autem sequitur in synodo peragẽda, est qd inhiberi solet sub pęna excõicationis, ne quis illicẽtiatus discedere audeat nisi finita synodo, & benedictione accepta. Eligẽdi deinde insigniores Theologi seu Iurisperiti pro consiliariis, quibus dat episcopus vocem consultiuam, & si velit etiam decisiuã, eligitur, & secretarius, & Notarius synodi, quem ordinẽ colligit ex diuersis Conciliis Mich. Thomasius, in suo tractatu de rõne synodi.

His temporibus plerisque etiam locis laudabiliter seruatur quod principio synodi legitur Professio fidei iuxta præscriptum Bullę Pij IV. incip. iniunctum, & ea lecta episcopus si primam synodum post suam promotionem celebrat, clara, & intelligibili voce S. Fidem Catholicam iuxta normam ipsius Bullæ se tenere profitetur, damnatque & anathematizat hæreses ab Ecclesia damnatas, quod & in synodo Prouinciali prima vice cum adest post promotionem facere tenetur. Similiter & clerici omnes beneficia Ecclesiastica optinentes in prima quaque synodo post suam promotionem, fidei professionem emittere obligantur. Conc. Trid. cit. sess. 25. cap. 2. de ref.

4 Faciunt deinde suas relationes testes synodales, aliter vocantur denunciatores vt testatur Felin. in ca. sicut olim de accusat. Isti enim per Diœcesim haberi debent, viri prudentes, & fide digni qui si viderint aliquid

aliquid in Diœcesi corrigendum referant in synodo, ca. episcopus, in fine 35. quæst.6. & Doctores communiter, in cit. cap. sicut olim.

Vsus tamen eorum interiit, sed illorum loco, episcopi fiscales sibi creare consueuerunt, vt refert Diaz. in sua prax. crim. cap.4. quos Fiscales dicit debere esse clericos, qui iurent in principio de fideliter administrando officio suo.

Datur etiam locus omnibus proponendi suarum ecclesiarum necessitates, vel querelas quas habet ad inuicem, & accusati si adsint tenentur respondere, licet non fuerint citati, habent tamen ius reuocandi domũ, si sint actiones reales seu ciuiles, imo etiã si sint personales, non tamen notoriæ & de quib. euidenter conuinci nõ possint, nisi sint causę de sui natura in synodo tractãdę Card. Zab. in c. graue. de præb.

Eliguntur subsequenter ad minus sex examinatores, qui promouẽdos ad beneficia curata examinent, suique officii rationem in synodo de præterito reddant, & ibidem puniantur si deprehendantur deliquisse circa huiusmodi officium. Conc. Trid. cit. sess. 24. cap. 18. de ref. De modo autem faciendæ huiusmodi electionis, extat rescriptũ Sacr. Congr. ad Patriarcham Venet. in hunc modum.

Illustriss. ac Reuerendiss. Domine vti Frater. Consultationi Ampl. tuæ super examinatoribus in synodo approbandis sic respondit Cong. Sac. Trident. Conc. interpretum, nempe. Examinatores qui ab Ampl. tua propositi fuerint, à synodo tam per vota secreta quam aperta posse probari. Itaque Ampl. tua, eum modum in probatione seruari faciat, quem magis expedire iudicauerit. Quod reliquum est Deum illi quam beneficentissimum precamur, Romæ, die 11. July 1592. Vti Frater.

Hier. Card. Mattheius.

Assignantur, & personæ ad id aptæ ad minus quatuor quibus causæ in partibus delegandæ committãtur, quorum si aliquis decesserit, episcopus de consilio capituli in locum ipsius alium sufficere potest,

5 vsque ad futuram Synodum. Concil. cit. sess. 25. cap. 10. de ref.

In eadem synodo audiendæ sunt rationes ædituum seminarii, per quatuor deputatos, quorum duo ex capitulo, vnus electus à capitulo alter ab episcopo, duo alii ex clero, similiter vnus electus ab ipso clero, alter ab episcopo esse debet. Defectus etiam seminarii corrigendi sunt. Vbi vero erectum non fuerit, vel non sit sufficienter prouisum, elaborandum est episcopo quomodo erigatur, vel dotetur, alioquin à Synodo Prouinciali iuris remediis ad hoc compelli posset, Conc. cit. sess. 23. cap. 18. de ref.

Erigi autem debet & dotari ex fructibus quorumcunque beneficiorum Diœcesis, etiam Abbatiarũ, Prioratuum, & aliorum Regularium,

rium,quibus pro qualitate redituum cuiuslibet imponere potest episcopus certam quantitatem pro ipso seminario annuatim soluendā. De bonis tamen stabilibus tantum, nam de bonis quæ in incerto vt in Eleemosinis piorum,vel similibus consistunt, nihil debere contribui,respondit Sac.Cong.episcopo Triuentino. die 13. Maii 1586.

6 Publicantur præterea in synodo huiusmodi decreta synodi Prouincialis, & aliqua insigniora capitula Generalis Concilii postremò præteritæ prælegenda sunt,præcipuè de residentia curatorum,de vitæ honestate à clero tenenda, de obseruandis circa Diuinorum vel matrimoniorum celebrationem,aliaque prout temporum necessitas exegerit,cap.vlt.18.dist.c.sicut olim,de accus.cit. & de ordine seruādo in synodo episcopali consuli etiam posset Henricus Botteus in suo tract.de syn.episc.

De statutis ab Episcopo faciendis.

SVMMARIVM.

7 *Statuta quænam possit facere Episcopus.*
8 *Statuta condere potest Episcopus non expectato consensu capituli.*
9 *Statuta quæ facere non possit sine assensu Cleri.*
10 *Synodaticum debetur Episcopo,ex ecclesijs ipsi subiectis.*
11 *Charitatiuum subsidium potest petere episcopus à suo clero.*
12 *Acta synodi Diæcesanæ publicari possunt licet non præsententur sedi Apostolicæ.*

Licitum etiā est Episcopo in sua Diæcesana synodo cōdere statuta seu ordinationes aliquas,prout viderit expedire ad retinendum
7 in disciplina Clerum vel abusus tollendos, cap.1. dist.3.de consecr. iun.glo.verb. generaliter, cap. catholica,11.dist.cap.2.de maior.& obed.iun.glo.c.vt animarum,de constit.in 6.

Statuta tamen quæ condit non debent contrariari sacris Canonibus cap.quod super his,loco cit.de maior. subiacerent enim nullitati,vnde non valeret statutum,quod aliquis a sententia non possit appellare:valeret tamen si iuberet in aliquibus causis summariè procedi.Bald.in cap.cum omnes,de constit.

Neque cōtrariari Ordinationibus Rom.Pontif. c.omnia,25.q.1.

Neque circa fidei dubia,hæc enim decidere spectat ad Papam.ca. quoties,24.quæst.1.

Neque cōtrariari statutis metropolitani, seu Prouincialis synodi, c.cum inferior.loc.cit.de maiorit.

Neque in præiudicium priuilegiorum Cleri.cap.de Ecclesiasticis, 25.quæst.2.

Neque in diminutionem emolumentorum ipsius Cleri.c.vestra nobis,de locato.

Item neque contraria immunitati Ecclesiasticæ,nam neque quoad suam personam particularem posset renunciare libertati in fauorem vniuersi cleri inductæ.c.si diligenti,de foro comp.neque potest clericum subijcere Iurisdictioni laicali.c.decernimus, de Iud.ibiq; Host. in Sum.nu.4.Tho.Gram.decis.29.nu.10.

In casibus tamen qui sequuntur posset Episcopus contra Canones aliquid statuere.

Primò ex causa noua,& vrgenti,quam verisimiliter Canon.non prę uidit,si nimirum superior de facili consuli non possit,& periculum sit in mora,Abb.in c.si.de consuet.

Secundò in casibus à iure non determinatis, vel si statuendum sit contra ius ciuile.

Tertiò si aliquid statuat antequam Canon.promulgetur,tenebit enim suum statutum licet contrariaretur Canoni.c.1.de const.in 6.

Quartò,si statueret contra ius,solum in suum præiudicium.c.cum dilectus,iun.gl.ver.constitutum,de consuet.vt si statuat super iurisdictione sua Innoc.in c.vestra de locato.Abb.ibid.Imo,& in præiudicium successorum , si nimirum statutum faciat derogans antequam fuerit sequutus actus aliquis quo iuris communis priuilegium acquiritur Episcopo,prælatus enim potest præiudicare ecclesiæ suæ in quærendis,licet in quæsitis præiudicare non possit Innoc.in c.fraternitatem,de donat.Bal.in l.pupillorum,C.de repud.hæred.

Quintò si faceret statutum consuetudini contrarium, nam licet cõsuetudinis,& legis par sit potestas,d.11.per totum,si tamen est minus rationabilis,licet fuerit iuramento firmata,adhuc tamen ab ea recedi potest,c.in his,d.cit.iun.glo.ca.1.de ijs quæ fiunt à maiori par. Tãto magis si statuat circa solemnitates,& ordinem in sua Ecclesia contra consuetudinem sine aliquo præcepto maiorum inductam,c.Eleutherius,91.d.Arch.ibid.

Sextò si statuto suo auget vires iuris communis,sine alteratione ipsius,vt si decernat excommunicationem contra non seruantes Canones,quæ tamen excommunicatio non exprimitur in ipsis Canonibus, vel si apponat pœnam vbi non est apposita,vel aggrauat appositam.

Septimo si iuris intellectus sit dubius, puta quod in vno loco non residentes velit priuari beneficijs ipso iure,vt c.ex tua.de cler.non resid.& in alio loco dicat priuandos per sententiam,c.inter quatuor, ibid.tunc enim Episcopus posset statuere pœnam quam vtiliorem iudicauerit.Secus si esset in iure determinata,nam illam suo statuto immutare non posset,Abb.in c.innotuit,de eo qui furt.ordin.

Octauò statuere potest aliquid non contraueniendo iuri communi

ni in præiudicium Cleri ipso consentiente, vel præsente, & non contradicente. Innoc. cit. in cap. vestra, de locato, tantò magis si statuat contra id quod clero concedit ius commune, antequam ipsi ius fuerit quæsitum.

Nono in casu quo contra Canones rationabilis consuetudo fuerit præscripta, tunc enim viribus consuetudinis innixum statutum episcopi, valeret, licet contrariaretur Canoni. Felin. in cap. quod super his, de maior. & obed. num. 10.

Eadem statuta facere debet episcopus cum consilio Capituli sui,
8 cap. Episcopus, 24. dist. & consuetudo si qua esset in contrarium, reputaretur irrationabilis, nec tenenda. Host. de his, quæ fi. à Præl. nu. 2. Non tenetur tamen sequi consilium ipsius capituli, super quo respon sum fuit Patriarch. Venet. à sacr. Congr. vt sequitur.

Illustrifs. & Reuerendifs. Domine vti Frater.

Sacra Congr. Illustrifs. Patrum, qui Trid. Conc. interpretando à S. D. N. præfecti sunt per libellum Ampl. tuæ nomine porrectum consulta respondit, eandem Ampl tuam, in synodo Diæcesana facere posse constitutiones absq; consensu, & approbatione Cleri, debere tamen requirere consiliū Capituli, licet illud non teneatur sequi nisi in casibus à iure expressis, non obstante, quod ex forma Rom. Pontificalis in celebranda Diæcesana, & prouinciali synodo, expressè habeatur, vt constitutiones in synodo publicandæ à patribus per verbū placet confirmentur, cui congregationis s̄ntiæ Ampl. tua inhærens in suā synodū nauiter peragendam incumbat, & bene valeat in Domino, quem vt illi in huiusmodi Pastoralibus ac salutaribus munijs sua gratia semper adsit, ex animo rogamus, Romæ, die 27. Apr. 1592.

Hieron. Card. Matthæius.

Cum autem excipiat casus in iure expressos, videamus qui sint isti,
9 & breuiter. In primis de iure requiritur cōsensus Capituli in illis omnibus, in quibus vertitur ipsius interesse, cap. vlt. de his quæ fiunt à præl. Vnde si collatio beneficiorum pertineat tam ad capitulum, quā ad Episcopum, sine Capituli consensu nihil de illis disponere poterit Episcopus, cap. ea noscitur, loc. cit.

Item in casu quo diminueretur Ecclesiæ authoritas, tunc. n. nihil faceret, si statueret sine cōsensu capituli, c. dilecti, de maior. & obed.

Similiter in casu quo ageretur de alienatione bonorum Ecclesiæ damnosa, cap. 1. de his quæ fiunt à præl. Vel si ageretur de obligatione Ecclesiæ, cap. quod quibusdam, de fideiuss.

Item si ageretur de præiudicio quoad subiectionem, vel limitationem consensus Capituli, cap. vlt. loc. cit. de maior. & obed.

Ad extremum in casuum criminalium ventilatione, 15. quæst. 7.

H 2 per

per totum. Et maximè in iudicanda persona aliqua ex collegio capi-tuli, siue Cathedralis siue collegiatæ Ecclesiæ, nam sine assistentia, & voto duorũ ex capitulo deputatorum, non potest iudicare personam capitularẽ ex noua ordinatione Conc. Trid. c.6. sess. 25. de ref. quod videtur indultũ capitularibus in recompensam priuilegiorum, & exẽ ptionum antiquarum, quibus idem Concilium in multis derogauit.

Debet autem capitulum hos duos qui assistunt in iudiciis Episcopo eligere initio cuiuslibet anni, & si non elegerint, posset episcopus procedere solus, & iudicare vt responsum fuit à Sacr. Congr. episcopo Gerundinen. his verbis.

Cong. Conc. censuit debuisse canonicos, & debere in principio anni eligere illos duos, si id non fecerint, Episcopum posse procedere, & ita referendum Sanctissimo. Sanctissimus audita relatione Congr. dixit rescribendum, Episcopo prout Congr. censuit, hoc addito, vt antea capitulum moneat, si à principio anni non eligant, se solum eam Iurisdictionem exerciturum. non admissa electione quam postea fecerint.

Illa autem specialiter aduertenda sunt episcopo in condendis statutis, vt quam rarissimè apponat excommunicationis pęnas, ne videlicet ex frequentia contemnantur. Abb. in c. clericos, de cohab. cler. & mul. Couarr. in cap. alma mater. nu. 10. sed potius vtatur pęnis tẽ-poralibus, rarius tamen pecuniariis, ad euitandam auaritiæ suspicionem, quæ abesse longè debet ab Episcopo, c. cum ab omni. de vita, & honesta.

Et quoniam episcopi statuta ligare tantum debẽt quoad pęnam non quoad culpam, vt tradit Abb. in cap. cum olim, de cler. coniug. num.5. ideo aperte deberet episcopus declarare virtutem sui statuti. Henricus Bott. de synod. episc. par.3.

Denique cauere debet vt abstineat à multitudine præceptorum, nec statuat nisi super necessariis, neque faciat statuta quæ nihil proficere, vel quod grauius quæ verisimiliter contemptui futura suspicatur, aliquando enim toleranda sunt potius aliqua mala, ne eueniant grauiora, nã qui nimis emungit elicit sanguinem. c. denique, 4. distin. Imo illud Chrisostomi, super Mattheũ, mente esset retinendum. *Circa vitam tuam esto austerus, circa aliorum benignus, audiant te homines parua mandantẽ, & grandia facientem,* & aliud Bernardi, *Quid iugum vestrum super eos aggrauatis, quorum onera potius portare deberetis.*

An autem possit aliquid exigere à Clero pro sui sustentatione, quęri posset hoc loco.

Et certum est quod taleis, & exactionibus Clerum onerare prohibetur, cap. quoniam, 18. distinct. cap. qui cognouimus, cap. quoniam relatum. 10. q.3.

Syno-

Synodaticum tamen seu cathedraticum Iure suo exigere potest, cuius nomine à qualibet Ecclesia duo solidi debentur, valore ipsorum computato, secundum antiquam consuetudinem dandi in qualibet Diœcesi, c. conquerente, iun. gl. de off. Ord. Neque vllo tempore præscribi potest quo minus debeatur synodaticum, cum detur in signum subiectionis, & in honorem Cathedræ. in parte tamen præscribi posse tenet Abb. in c. pastoralis de donat. Enriquez. de Syn. Episcop. p. 2. nume. 90. Imo licet pleno iure libertaretur Ecclesia, adhuc non censetur remissum synodaticum nisi expresse ponatur, glos. in cap. pastoralis, cit. Innoc. ibid. nemo enim censetur esse sine subiectione, nisi probet, alioquin censeretur quis acephalus, c. nulla ratione, 93 dist. Regulares tamen à præstatione synodatici sunt exempti. c. inter cætera. 10. q. 3. cit.

11 Charitatiuum etiam subsidium petere potest in casibus à iure expressis, c. fi. 10. q. 7.

Videlicet si fuerit pauper ita quod reditus mensæ ipsius ad tuendã dignitatem Episcopalem non sufficiant, vel si vrgeant debita ipsius Ecclesiæ, aut si non habeat sumptum pro expediendis Bullis in Curia. similiter & pro sumptu insumendo in itinere ad visitanda limina Apostolorum, seu ad Concilium Prouinciale siue Generale, quando esset pauper, c. cauendum. 10. q. 3. cit. c. cum Apostolus, §. prohibemus, de cens. vbi addit Innoc. quod etiamsi causa iusta subsit, tamen requiri in imponendo hoc subsidio consensum capituli, & cleri. Si autem dubitaretur de causa, pateret recursus cleri ad superiorem, c. cognouimus, 10. q. 3. cit. Host. de off. ordin. in Sum. nu. 3.

A pauperibus tamen exigi non potest, & dicitur pauper qui ex annuo reditu non recipit vltra decentem sustentationem, vt notat Bellencinus, de charit. subsid. q. 30. Menoch. de arb. iud. cent. 6. casu. 520. num. 10.

Neque præscribi vnquam potest charitatiuum subsidium, esset enim præscribere contra charitatem, idem Bellen. q. 45. Taxa autem est arbitraria. Card. in clem. 1. de excess. præl. §. nonnulli, nu. 4. Et arbitrium stat penes clerum offerentem, si petatur plus quam antea solebat dari; inuito enim clero vltra id quod dari antea consueuit exigi non posset. Afflict. decis. 136. videri potest & Boer. decis. 133. & seq. Pauin. de charit. subsid. Duen. in Reg. verb. charitatiuum subsid.

Pro Rege autẽ seu Principe nullo casu exigi potest à clero aliquod subsidium seu donatiuum, nisi ipse clerus consentiat, penes quem etiam stat arbitrium quantum velit offerre, vt declarauit S. Cong. Oeconomo Messanen. 22. Ian. 1596.

Expeditis negotijs synodi legit Notarius absentium nomina, qui absentiam suam siue per litteras siue per nuncios non excusarunt,

& Episcopus pronunciat illos contumaces, pænasque decernit per ipsos intra tempus certum luendas. Et priusquam synodus dimittatur acclamationes fiunt cum gratiarum actione iuxta ritum Pontificalis, & accedunt singuli iterum ad osculum manus Episcopi, illudque sibi inuicem dant in charitate. Interim autem Archidiaconus verbis in Pontificali præscriptis conclusam synodum dimitti significare debet, Episcopo solemniter omnes benedicente.

Cum autem decreta synodi Prouincialis non possint publicari nisi prius fuerint præsentata sedi Apostolicæ, & ab eadem probata, dubitari posset, an etiam Diæcesanæ synodi decreta similiter publicari nõ debeant inconsulto Rom. Pontifice, sed hæc dubitatio soluta est respõso S.Cong.Conc. ita quod non debent Romam transmitti, sed publi-
12 canda sunt arbitrio Episcopi. sequitur tenor rescripti S.Cong.

Illustris. & Reuerendis. Domino vti Fratri Domino Episcopo Host.

Illustris. & Reuerendis. Domine vti Frater. Non est in more positum apud Patres Illustrissimos, qui Trid. Conc. Decretis interpretandis præfecti sunt Diæcesanas synodos recognoscere, sed Prouinciales tantum emendare. Quare vt voluntati atque pastorali Ampl. tua zelo in tua synodi correctione quoquo modo satis per me fieret, illud pro mea in te, & Ecclesiam tuam charitate mihi sumpsi, vt synodum ipsum percurrerem, simulque ea adnotarem quæ notatu digna visa sunt, quemadmodum licebit in extremis ipsis synodi pagellis, vbi nostras animaduersiones adscripsimus inspicere. Quod superest, tu clerusque tuus in tot salutarium constitutionum obseruationes, nauiter incumbite, memores vnam optimamque legem esse, legum obseruantiam. Valete in Domino. Romæ. prid. Kal. Decemb. 1586.

Ampl. tuæ *vti frater.*

A. Card. Carafa.

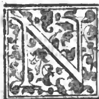
Caput Tertium.

De Visitationibus.

SVMMARIVM.

1 *Visitationes singulis biennijs facere debet Episcopus.*
2 *Episcopus quam normam in viuendo tenere debeat.*
3 *Familia qualis esse debeat Episcopi.*
4 *Familiam armatam an possit tenere Episcopus.*

Non

ON solum in synodali congregatione, de qua supra egimus, sed etiam in visitatione particulari, tenetur episcopus inquirere, & corrigere defectus subditorum. Vnde omnes Ecclesias sibi subiectas, totamque Diæcesim, ad minus semel quolibet biẽnio circumire obligatur. Conc. Trid. cit. sess. 24. c. 3. de ref. Non tamen præcisè intra hoc tempus tenetur expedire visitationem suam, sed relictum est arbitrio ipsius, moderato tamen, super quo legitur rescriptum Sacr. Congreg. Concil. in hæc verba.

Dubitauit Episcopus Astoricen. an teneretur suam visitationem concludere intra certum, & determinatum tempus, iuxta latitudinem suæ Diæcesis.

Congr. censuit: Concilium nullum tempus, ad hoc præfixisse, sed reliquisse arbitrio Episcopi, quod tamen debet esse moderatum, & discretum.

SEd quoniam nihil magis alios ædificat, quam innocentia Prælatorum, sicut è conuerso, maiorum delicta facilè trahuntur à subditis in exemplum, c. nemo 33. d. c. præcipuè, 11. q. 3 ne visitator volẽs subditis exhibere medicamenta salutis, præbeat mortis exempla, prius domum suam reformare, motesque & vitam ad sanctorum Canonũ præscripta componere, ac factis ipsis, & actionibus, se muneri suo conformem ostendere deberet. Ideò pauca nos quoque de norma in viuẽdo ab Episcopo seruanda visitationi præmittamus, non nostris verbis in materia tam graui vsuti, sed Conc. Trid. sess. 25. cap. 1. de ref. vt sequuntur.

Optandum, & infra. Quapropter exemplum Patrum nostrorum in Concilio Carthaginensi, non solum iubet, vt episcopi modesta suppellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota domo, caueant ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præseferat, omnino vero eis interdicit, ne ex reditibus ecclesiæ, consanguineos, familiares vè suos augere studeant, cùm & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, cõsanguineis donent, sed si pauperes sint, iis, vt pauperibus distribuant, eas aũt non distrahant, nec dissipẽt illorũ causa, imoquam maximè potest, eos sancta synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquósque carnis affectum, vnde multorum malorum in ecclesia seminarium extat, penitus deponant &c.

Viros item boni testimonij, graues, doctos, circa se habere debet Episcopus, & non nisi per clericos in cubiculo sibi inseruiri facere.

3 cap.cum pastoris,& cap.vlt.2.quæst.7. Et quia domus episcopi quasi in specula est posita,estque magistra publicæ disciplinæ, & quicquid in ea agitur,id omnes putât sibi licere, prouidere debet episcopus,vt tota familia sua sit honesta, ad hoc optimè faciunt verba S.Bernardi, ad Eugenium,lib.4.cap.16.vbi dicit.

Domum Episcopi decet sanctitudo,decet modestia, decet honestas,horū disciplina custos,sacerdotes domestici, aut cæteris honestiores, aut fabula omnibus sint:ament te domestici,si non,facito,vt te timeant, alius alia dispēset,de disciplina tu prouide,illud nemini credas, ptinet ad te vt his quos præ oculis habes,quatenus totius honestatis ac condecentiæ speculū sint,et forma:non licet tibi vt vitia domus tuæ vltimus scias,si insolentior sermo coram te sonuerit, si indecens habitus apparuerit, manus tua sit super huiusmodi,tu vlciscere iniuriam Dei,in vultu, in habitu, in incessu illorū, qui tecum sunt,nihil residere impudicum,vel indecens patiaris,&c.

Maximè autem,tam in sua persona,quam in suis ministris,auaritię suspicionem vitare debet,cap.cum ab omni. de vita & honest.Conc. Trid.cit.sess.21.c.1.de ref. vnde & Cancellariam suā episcopum locare,& inde aliquod emolumentum habere non posse legitur fuisse rescriptum à sac.Cong.Cōc.in ann.1598. Episcopo Ariminen.In quib. tamen casibus licitè possit aliquid accipere à Clero,dicetur suo loco.

Hic non incongruè quæri adhuc posset, nū episcopus possit tenere familiam armatam. Et quidem cum Ecclesia habeat carcerem,& episcopus pœnas corporis in causis ad forum suum spectanribus infligere

4 possit,c.contra idolorum,26.quæst.5.c.cum episcopus, de offi.ordin.Abb.in cap.1.ibid.Dec.cons.131.in princ.cons.300.nu.4.rationabiliter hinc concludi posset, quod debeat etiam habere executores armatos,per quos reos capere,in carcerē detrudere,& punire valeat. Et ita post multas Doctorum controuersias testatur Franc.Leo in sua prax.c.9.nu.26.declaratum fuisse à sac. Congr.Conc. coram Pio Papa V.maximè intuitu tex.c.3.sess.25.Conc.Trid.vbi ordinatur.quod iudices Ecclesiastici debeant prius procedere contra reos ad pœnas reales,quam ad pęnam excommunicationis. Et de locis quidem vbi Ecclesia habet dominium temporale,nemini dubium est,posse prælatum seu ipsius in tēporalibus Vicarium tenere executores armatos,in aliis autem locis vbi non habet iurisdictionem temporalem, licet, vt diximus in hoc defendi possit si teneat, tamen vbi non est cōsuetudo, cautius facit si non propriis ministris vtitur in executione facienda, propter euitandum liuorem laicorum,qui his tēporibus contra iurisdictionem Ecclesiasticam maxime efferbuit,sed potius in talibus requirendum est brachium sæculare, seu iudex sæcularis, vt familiam

suam

suam armatam Prælato præstet, c.1.de off.ord.Innoc. & Doctor.cõmuniter, ibi.Dec.in c.significasti, de offi.deleg.nu.5. Iudex autem sæcularis dum præstat familiam, non debet cognoscere de æquitate sententiæ iudicis Ecclesiastici, maxime si tãtum accomodat ipsi familiã, Alciat.in c.1.cit.Lopez.ad Diaz.in c.154.vbi tamen ipse iudex sæcularis esset executor sententiæ prælati, vel delictum esset mixti fori, seu si notorie appareret sententiam esse iniustam, cognoscere posset, Abb.Alciat.in cap.1.cit.Genuen.in sua prax.cap.44.

Quod autem ad ordinem in ipsa Visitatione prosequenda seruandum attinet, antequam ipsa incipiatur, præmonendi sunt subditi generali publicato per Ecclesias edicto de visitatione celebranda, tempusque ipsius, & locus à quo incipiendum sit intimandus, cuius intimationis forma videri potest apud Ant. Resta in suo Direct.Visit.Reliqua autem in visitatione seruanda quo meliori methodo explicentur, distinctè de locis visitandis videamus.

De visitatione Cathedralis Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

5 *Cathedralis Eccl.nulla exemptione se tueri potest quominus visitetur.*
6 *Visitationis inchoandæ modus.*
7 *Præbendis non personis adiungenda sunt officia ordinum.*
8 *Distributiones quotidianæ præsentibus tantum debentur.*
9 *Distributiones absentium accrescunt præsentibus.*
10 *Distributiones, quando lucrantur absentes.*
11 *Abesse ab Ecclesia quanto tempore possit Canonicus.*
12 *Vnitæ Ecclesiæ præbendis quomodo sint administrandæ.*
13 *Habitum clericalem deferre obligantur beneficiati.*
14 *Habitus clericalis, quis sit.*
15 *Anniuersariorum numerus sicut, & missarum reduci potest.*

PRima itaque visitanda est Ecclesia Cathedralis, cap.Romana, de cens.in 6. nec aliqua exemptione se tueri potest, quo minus visitetur.Conc.Triden.sess.6.cap.4. de ref. Quare die præfixa visitationi adueniente, Clero comitante, cappa Pontificali super rocchetum
5 indutus Episcopus in Ecclesiam Cathedralem descendere debet, ibique missa de San.Spiritu per ipsummet Episcopum, siue eo impedito, per aliquem insigniorem prælatum celebrata, orationibusque ad eum vsum in Pontificali Romano præscriptis, recitatis, & sermone de vtilitate, & causis visitationis habito ad particularem Ecclesiæ visitationem descendet. Et primo Ciborium, Fontem Baptismalem,

Altaria,sacristiam,vestes,apparamenta ecclesiæ,num in decenti custodia tenantur,reuidebit,circa quæ particulariores animaduersiones videri possunt in dict. Visit.cit.& nos infra de visitatione parochialium aliqua referemus,hic solum ea quæ peculiaria sunt in visitatione Cathedralis Ecclesiæ videamus.

Reuisis itaque præmissis,descendere debet episcopus ad locum in quo congregari solet capitulum,cum omnibus Prælatis,Canonicis illius ecclesiæ ad sonum campanæ congregatis,adiuncto suo notario, qui clericus esse debet,arg.tex.c.vt iuxta de offic.ord.& assumptis secum duobus iurisperitis,qui possunt esse externi,& non de gremio capituli Conc.Trid.in c.cit.& sess.25.c.6.de ref.

Factis autem à notario connotari,numero Prælatorum,& Canonicorum,nominibus singulorum,tum & qualitate,quantitate prouentuum præbendarum,quęrere debet quomodo capitula sua celebrent, quoties generalia,quoties particularia,& quo ordine,& num ad pulsum campanæ soleant congregari.

In receptione,installatione seu admissione ad possessionem Canonicatuum,præbendarum,vel distributionum, num accipiant deductiones aliquas ex fructibus,solutiones,donatiua,seu iucundos ingressus,vel si quo alio nomine vocentur, hæc enim non debent exigi nisi in pios vsus conuertantur.Conc.cit.sess.24.c.14.de ref.

Statuta qualia habeant,& ne faciant recipiendos iurare,de obseruando aliqua illicita,vel decretis Conc.Trid.contraria.

Professionem fidei num exigant à recipiendis, hanc enim tenetur quilibet emittere assequutus Canonicatum,vel præbendam,etiam si illam emiserit in manibus Episcopi seu in manibus conferentis beneficium,Conc.loc.cit.c.12.

Archidiaconus,Scholasticus,an sint Doctores seu licētiati in Teologia,vel iure Canonico,aliter enim ipsorum prouisio esset nulla Cōcil.loc.cit.& sess.23.c.18.de ref.

Inquirendum etiam est an quilibet officium suæ præbendæ adne-
7 xum exerceat,& si non habuerint distincta officia,ipse episcopus assignare posset aliquibus ordinem presbyteratus,aliquibus ordinē Diaconatus,Subdiaconatus ordinem alijs imponendo,ita tamen vt ad minus dimidia pars Canonicatuum,presbyteratus ordinem adnexū habeat,nisi fuerit loci consuetudo,vt plures,vel omnes habeant presbyteratum.Conc.cit.sess.24.c.12.de ref.

Et in hac ordinum distributione debet requirere episcopus consilium capituli,illud tamen non tenetur sequi, vt declaratum fuisse à S.Cong.Conc.refert Zerol.in sua prax.p.2.ver.capitulum.

Assignādus aūt est ordo,non personis,sed canonicatibus seu præbendis singulis,ex voto eiusdem S.Cong.Conc.edito his verbis.

Cong.

Cong. Conc. censuit debere Episcopum cum consilio capituli, designare quibus canonicatibus quisque ordo annexus esse debeat, non quibus canonicis, quoniam Conc. sess. 24. c. 12. mandat sacros ipsos ordines annecti canonicatibus, non autem personis eos obtinentibus. 3

Assignatis autem huiusmodi ordinum officijs, non teneret collatio Canonicatus facta illi qui non haberet ætatem, quam ordo illius præbendæ annexus requirit, vel qui saltem infra annum ob ætatis defectum ordinem illum recipere non posset, id Conc. sess. 22. c. 4. & sess. 24. c. 12. cit. de ref. Is etiam non posset habere vocem in capitulo antequam ordinem suæ præbendæ annexum susceperit, & si infra annũ non promoueretur, dimidia pars distributionum ipsi subtrahenda esset. Clem. 2. de ætat. & qual. multo magis illi qui ad minus subdiaconatus ordine non sunt insigniti, carere debent voce actiua in c. clem. cit. & Conc. loc. cit. sess. 22. c. 4. ita quod neque capitulum dispensare super hoc possit, & vocem prædictam concedere. Nau. de cler. non resid. cons. 7. Vocem tamen passiuam habere posset, item & stallum in choro, & domum seu præbendam optare, nisi loci obstaret consuetudo contraria, vt notat. gl. in Clem. cit. verb. capitulo & verb. extũc. ibid. Gemin. in c. vn. de cler. non resid. in 6.

Videndum præterea in visitatione an obtinens præbendam Theologalem faciat functiones sibi incumbentes, & num sufficiens sit ad interpretandum sacram scripturam per se ipsum. Conc. cit. sess. 5. c. 1. de ref. Vbi autem non fuerit erecta præbenda Theologalis, curare debet Episcopus vt erigatur super præbenda primo vacãte, & si fructus præbendę adhoc non sufficerent, dotari posset annexio ne fructuum alicuius simplicis beneficij.

De distributionibus quotidianis aduertendum est an aliquæ sint, an sint sufficientes, & ne sint ita tenues vt verisimiliter negligantur, tunc enim Episcopus ex fructibus canonicatuum seu præbendarũ tertiam partem detrahere, & distributiones augere deberet ex ordinatione cit. Conc. sess. 21. c. 3. de ref. Vbi autem essent distributiones sufficientes, tertia pars huiusmodi fructuum præbendarum detrahi non posset applicanda distributionibus. Zerol. in prax. p. 1. verb. distributiones, neque posset detrahi aliqua pars fructuum beneficiorum extra Ecclesiam cathedralem existentium, applicanda distributionibus nisi ipsa beneficia fuerint incorporata præbẽdis canonicalibus, quod responsum fuisse Archiepiscopo Genuen. à S. Congr. Conc. refert. Zer. ver. distributiones cit. p. 1.

Per vnionem tamen aliquorum beneficiorum simplicium etiam extra cathedralem Ecclesiam existentium augeri possent distributiones prædictæ. Conc. cit. sess. 24. c. 13. de ref.

Di-

Diligenter etiam visitator inquirere debet an distributiones huius
8 modi iuxta præscriptum iuris diuidantur. Non nisi enim præsentib. & interessentibus dari debent, c. vn. de cler. non resid. in 6. Conc. loco cit. c. 12. Nec sufficit adesse in Ecclesia dum Diuina peraguntur, sed oportet esse præsentem in choro vt lucrentur distributiones, vnde nõ excusaretur canonicus quominus amittat distributiones, etiamsi adesset in Ecclesia missam celebrans extra chorum eo tempore quo horæ canonicales decantantur, super quo declarationem editam à Sac. Congr. Concil. refert Gonz. super 8. Canc. §. 7. proem. num. 81. in hæc verba.

Qui tempore quo cantatur vna hora in choro, missam celebrat in eadem Ecclesia ex deuotione vel obligatione, non dicitur interfuisse illi horæ, nec illius distributiones accipere potest. Si vero iussus fuerit à superiore vt celebraret, tunc reciperet, superior tamen debet cauere à tali iussione.

Neque excusaretur quominus amitteret distributiones, associans Episcopum seu prælatum audientem missam in alia Ecclesia eo tempore quo horæ canonicales decantantur, quod etiam fuisse declaratum ab eadem Sac. Congreg. refert id Gonz. loc. citat. numero. 183. his verbis.

Non possunt canonici videlicet duo aut plures associantes eorum prælatum quandoque volentem audire missam non in cathedrali sed in alia Ecclesia ciuitatis, participes fieri distributionum quotidianarum, quæ non nisi præsentibus, & inseruientibus dantur.

Neque ratione trium mẽsium quibus abesse licitum est, lucrare potest absens distributiones. Paris. de resig. q. 10. nu. 65. quod etiam declaratum fuisse à dicta S. Cong. testatur. ibid.

Neque debentur distributiones Vicario si non intersit occupatus in admiuistratione iustitiæ. Neque episcopo obtinenti portionem canonicalem nisi intersit, quoad omnia enim tum censeri debet vt canonicus, & sedere debet inter canonicos in loco suæ promotionis, ca. à collatione, iun. gl. de appel. in 6.

Neque debentur interessentibus per modicum tempus, omnibus enim horis interesse tenentur canonici, & per omnes horas debet fieri compartitio distributionum. Clem. cit. de ætat. & qual. iun. gl. verb. certis horis. Card. ibid. quod etiam declaratum fuisse à S. Congr. testatur Nau. de cler. non resid. cons. 9.

Non potest etiam Episcopus neque capitulum remittere amissionem distributionum vt clare patet ex tex. Conc. loc. cit. in illis verbis. *(quauis collusione aut remissione exclusa)* idem docet Nau. loc. cit. cons. 7. nu. 1. Menoch. de arb. iud. ad casum 429. nu. 6.

Di-

9 Distributiones autem huiusmodi quibus priuantur absentes, accrescere debent præsentibus si sit consuetudo loci. glo. in clement. citat. verbo. pars dimidia, distributiones nimirum antiquitus factæ ex fructibus mensæ communis, distributiones autem factæ post, Cōcilium Tridentinum ex tertia parte fructuum præbendarum, non accrescūt interessentibus, sed applicari debent fabricæ ecclesiæ aut alicui pio loco ex ordinatione eiusdem Conc. sess. 22. c. 3. de ref. & ita distinguit Nau. de verb. signif. cons. 3. Zer. loc. supra cit. ad 4. Rebuff. autem in prax. benef. de dispens. de non resid. nu. 10. distinguit, quod si statutū ecclesiæ seu consuetudo sit vt distribuatur præsentibus aliqua summa, verbi gratia, decem, tunc accrescit absentium pars præsentibus: Si vero solitum sit cuilibet interessenti dari certam quantitatem, vt vnum aureum, tunc licet aliqui absint, præsentibus tamen nihil amplius est distribuendum. neque illis accrescit pars absentium, idē docet Card. Imol. in cit. Clem. Couar. lib. 3. var. res. ca. 13. qui in talibus dicit attendendam esse locorum consuetudinem.

In casibus tamen, qui sequuntur etiam absens lucrari posset distributiones quotidianas. Vt si aliquis abest pro exercitio curæ animarū imminentis ipsi capitulo, vel qui abest pro negotijs capituli, cap. ex parte 2. de cler. non resid. Nauar. eod. tit. cons. 8. nu. 1. Couar. loc. cit. num. 8.

Pœnitentiarius quoque interim dum confessiones audit, censetur pro præsente in choro nec ammittit distributiones, Conc. lo. cit. c. 8.

Similiter, & Theologus seu Lector eo die quo legit sacram lectionem pro pręsenti habetur. vt declaratum fuisse à S. Cong. conc. coram Greg XIII. testatur Gonz. loc. sup. cit. nu. 180.

Infirmus etiam infirmitate durante participare debet ex distributionibus quotidianis etiamsi culpa sua fuerit effectus ægrotus, c. vn. de cler. non resid. in 6. cit. Franch. Gemin. ibi. si nimirum dum erat bene sanus solitus fuerit frequentare chorum. Fel. in ca. apostolicæ, nu. 12. de excep. & si talis sit infirmitas cum qua non potest sine periculo adesse in choro, itemque si decumbat in ciuitate seu loco vbi sita est ipsa ecclesia, Couar. loc. cit. à nu. 8.

De senio autem confectis, & in specie de consuetudine ecclesiæ Cōpostellæ, in qua senio confecti, & qui per quadraginta annos ecclesię deseruierint, postea tanquam rude donati, censentur semper pro præsentibus, participantque ex distributionibus quotidianis, respondit Greg. XIII. statutum, seu consuetudinem huiusmodi esse tolerādam.

Suspenso item interdicto excommunicato iniustè, vel in exilium relegato debentur distributiones, Felin. loco citato. Similiter & carcerato licet propter violentam criminis suspitionem fuerit carceratus, dummodo postea declaretur ipsius innocentia, siue primi iu-

dicis

dicis siue appellationis iudicis sententia, & solitus fuerit dum esset liber frequentare chorum. Gemin. in c. vn. cit. de cler. non resid. in 6. Couar. loc. cit. Et in tantum quidem, quod ipsi debentur non tantum distributiones quotidie distribui solitæ, sed etiam fructus certis tãtum temporibus præsentibus distribuendi. Nau. loc. cit. de cler. non resid. cons. 10. & 11.

Similiter & mortuaria, portiones funerales, & quæ pro anniuersarijs mortuorum dari solent, hæc enim æquiparantur distributionib. quotidianis. Lap. Gemin. in c. vn. cit. in 6.

10. Ad extremum distributiones grossæ quæ dãtur in fine anni vel certis aliquibus temporibus, quę non possunt propriè dici distributiones quotidianæ, extrauag. cum nonnullæ. §. præterea, de præb. commun. & efficiunt potius præbendam. Tiber. Decian. cons. 43. num. 13. maximè vero si in illis solis consistant omnes reditus canonicatus seu præbendæ, debentur absentibus ex iusta causa, vt ratione studiorum, c. de cœtero. ca. audientiam, de cler. non resid. Gemin. in c. vn. sup. cit. Calder. cons. 1. de cler. non resid. detracta nimirum portione quæ communi mensæ debetur. Innoc. in cap. licet de præben. seu detracta tertia parte interessentibus assignata à Concil. sup. cit. quod etiam declaratum fuisse à Sac. Congr. Conc. refertur, apud Quaran. verb. residentia, his verbis.

Cong. censuit canonicum absentem studiorum causa, percipere quidē fructus præbendæ, non autem distributiones quotidianas, quod si in huiusmodi distributionibus omnes capituli reditus consistant, percipere etiam distributiones dempta tertia parte quæ inseruientibus accrescit; nullo autem casu debere ipsum canonicum percipere distributiones missis aut defunctorum anniuersarijs applicatas.

Similiter & duo canonici Episcopo inseruientes fructus huiusmodi præbendæ grossos, absentes licitè petere possunt, iuxta text. in c. ad audientiam, cit. quod etiam docet Nau. loc. cit. de cler. non resid. cõsil. 2. nu. 2.

Non solum autem subtractione distributionum puniendi sunt absentantes se à seruitio Ecclesiæ, sed etiam alijs pœnis si se non correxerint puniri possunt, videlicet sequestratione particularium fructuū præbendæ, pro prima contumacia dimidia parte fructuum, pro secunda totis fructibus, Censuris ecclesiasticis, & alijs iuris remedijs, & crescente contumacia etiam priuatione ipsius beneficij. Conc. loc. cit. sess. 24. c. 12. de ref. ita tamen vt intercedant ad minus sex menses post iniunctam vnam pœnam antequam procedatur ad aliam, vt docent communiter doctores, in c. ex tua. de cler. non resid.

Necessario autem seruandi sunt dicti gradus pœnarum præscripti à Concilio antequam deueniatur ad priuationem, facta enim priua-
tio

tio non seruata forma hac Concilij, esset nulla, vt fuisse decisum in Rota Rom. coram Seraphino, in vna Salamātinen. del Petroso. die. 5. Decem. 1567. testatur Genuen. sæpius. cit. ca. 112. Citari etiam debet huiusmodi non residēs in persona ante priuationem, si sciatur vbi moretur, & si non sciatur citandus est per edictum publicum trina citatione, nec sufficeret vna citatio pro tribus, & aliter facta priuatio esset omnino nulla, vt probat Abb. li. 1. cons. Cons. 67. Fel. in c. consuluit num. 13. de off. deleg. Verall. decis. Rotæ. 114. p. 1. & responsum fuit in dicta Salamantin.

Censetur autem abesse quis etiamsi maneat in ciuitate vbi sita est Ecclesia, sed non inseruit nec frequentat Ecclesiam vt declaratum legitur à Sac. Cong. his verbis.

An puniendi sint qui à seruitio Ecclesiæ absunt, quamuis vbi ipsa Ecclesia consistit sint præsentes.

Cong. censuit esse puniendos.

Et ad eandem residentiam, etiam Collegiatarum Ecclesiarum canonici tenentur, super quo datum fuit rescriptum à S. Congr. Conc. in vna Comen. an. 1598. die 5. Iulij vt sequitur.

Cong. Censuit canonicos Ecclesiarum collegiatarum etiam in oppidis nō insignibus existentium teneri ad residentiam, nisi essent collegiatæ rurales prorsus destructæ, aut in quibus nunquam antea supra hominum memoriā solitum esset residere, & quarum canonicatus ea essent fructuum tenuitate vt qui eos obtinuerint, nec ex eis ali possint, nec aliunde habeant vnde cōmodè viuant.

11 Tres tamen menses in anno licitum est abesse tam à cathedrali quā à collegiata, qui tres menses computari debent siue ex vna absentia continua, siue ex pluribus interpolatis. Conc. lo. cit. nec requiritur Ordinarij licentia ad huiusmodi absentiam trium mensium. Zerol. cit. p. 1. verb. priuatio ad 4.

Vltra tres etiam menses prædictos abesse licitum est cum licentia ordinarij, quam ipse cōcedere potest ex causa rationabili, virtute textus, c. vnico, cit. de cler. non resid. in 6. nec isti facultati episcopi derogauit Concilium, vt docet Zerol. loc. cit.

Inquirendum est præterea visitatori si aliquas Ecclesias curam animarum annexam habentes vnitas habeat capitulum, quomodo illæ
12 administrentur, & prouidendum ne ipsimet Canonici per ordinem in illis curam exerceant, sed vt assignent commendarium perpetuum pro exercitio curæ, assignata ipsi certa fructuum portione.

Ipsi quoque canonici si aliquam animarum curam suis præbendis particularibus annexam habent, videndum est ne in illa exercenda negligentias committant.

Sii

Si autem aliquis haberet in titulum aliquod beneficium curatum vltra canonicatum,compellendus est vt doceat de dispensatione,curatum enim beneficium cum canonicatu in cathedrali est omnino incompatibile,nec potest vtrumque simul retineri sine dispensatione, Conc.loc.cit.c.17.

Præcipuè autem elaborandum est visitatori vt de motum, & vitæ honestate capitulariũ se bene informet,& si quæ contraria Ecclesiasticis institutis inuenerit,corrigat.Et circa hæc præter ea quæ de persona Episcopi supra ex Conc.Trid.retulimus,ad quæ etiam quilibet inferiores clerici seruanda obligantur,vt patet ex textu ipsius Cõcilij: à sacris quoque Canonibus ordinatum est vt clerici ebrietates vitẽt tabernas ne frequentent,aleas,taxillos,ne ludant,nego iationes, artes mechanichas,sæculariaque negotia ne exerceant, mulieribus ne cohabitent.Host.in Sum.de vita & hon.cler.nu.4.quætanto magis in canonicis cathedralis Ecclesiæ euitari debent, cum illi norma totius cleri,& senatus Ecclesiæ censeantur. Vnde visitator inquirere debet an aliquis circa prædicta culpabilis inueniatur.

11 Prædia quoque conducere non debent vt ea colant lucri gratia, c.secundum,ne cler.vel mon.Si tamẽ aliquis egeat ab Ecclesia vel ab alijs clericis conducere posset,ex sententia Inno.in c.secundum. cit.

13 Ad vitæ honestatem spectat quod clerici iubentur deferre habitũ, & tonsuram clericalem.Conc.cit.sess.14.ca.6.de ref.nouissimè autem contra non deferentes habitum clericalem emanauit constitutio Six. V.de. An.1589.die.5.Ian.vt sequitur.

Cum sacrosanctam,& infra. Hac nostra perpetua vel tura constitutione præcipimus,& mandamus omnibus, & quibuscunque clericis non solum in sacris,sed etiam in alijs minoribus ordinibus constitutis,& clericali tantum tõsura insignitis,& nedum beneficia Ecclesiastica qualiacunque etiã simplicia nunc,& pro tempore obtinentibus,& in illis vel ad ea ius habẽtibus,verum etiam pensiones super quibusuis fructibus, reditibus aut prouentibus quarumuis Patriarchalium,Primatialium, Metropolitanarum, Cathedralium, & aliarum quarumcunque Ecclesiarum seu Abbatialium Capitularium,& conuentualium mensarum,necnon Monasteriorum,Præpositurarum,Præpositatuum,Prioratuum,Præceptoriarum, Hospitialium, Canonicatuum,præbendarum,dignitatum,personatuum, administrationũ, officiorum,& beneficiorum quorumcunque Ecclesiasticorum sæcularium, & quorumuis ordinum Regularium,seu illorum distributionibus quotidianis,ac iuribus,emolumentis,& obuentionibus vniuersis sibi reseruatas,aut fructus ipsos prædia vè,aut bona Ecclesiastica loco pensionum sibi assignatos vel assignata, ex quacunque concessione seu dispensatione Apostolica, percipientibus,etiam coniugatis,præsertim si ijdem clerici coniugati iuxta

const.

const. piæ memor. Bonif. PP. VIII. prædecessoris nostri in Concil. Trid. innouatam priuilegijs clericalibus vti velint, tam in Rom. curia degentibus, quam extra eam vbilibet gentium, & locorum constitutis, vt ipsi & eorũ quilibet quantumuis exempti existant, & quouis priuilegio vel immunitate gaudeant, quacunque dilatione, aut tergiuersatione postposita, debeant omnino qui in Vrbe præsentes fuerint, intra quindecim dies, qui vero citra montes intra quatuor menses, qui denique vltra montes constituti sunt intra octo menses à die publicationis præsentium litterarum in Roma. Curia facienda, tonsuram, & habitum clericalem, vestes scilicet talares, aut milites infra dicendi quibus pensiones aut fructus aliavè bona Ecclesiastica reseruata sunt, suæ militiæ conuenientem, quacunque remota excusatione assumere, & iugiter deferre, in futurum autem non nisi actu clericis in habitu clericali, & tonsura, & militib. infra dicendis in militari incedentibus, suæ militiæ propria, aut alia quæcunque Ecclesiastica etiam simplicia beneficia respectiuè conferantur, aut commendentur, aut pensiones fructus vè aut bona Ecclesiastica reseruentur. Alioquin ipsos, & ipsorum quemlibet, qui quoad gestandum habitum clericalem, & militarem supradictum lapso huiusmodi tempore eorum vnicuique vt supradictum est præfixo, nostris huiusmodi præcepto, & mandato nunc & in posterum perpetuis futuris temporibus cum effectu non obediuerint, præter alias pœnas cõtra eos inflictas, etiam quibuscunque dignitatibus, administrationibus, officijs, canonicatib. & præbendis ac beneficijs etiam simplicibus, & præstimonijs per eorum quemlibet in titulum, commendam, vel alias pro tempore obtentis, nec non pensionibus, & fructibus, ac prædijs, bonisque Ecclesiasticis huiusmodi quocunque modo eis reseruatis vel reseruandis, omnique iure sibi in eis vel ad ea quomodolibet competenti, harum serie ex certa nostra scientia, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine priuamus, ac sine vlla alia monitione, citatione, iudicis decreto aut ministerio, ipso facto priuatos declaramus, ac tam beneficia ipsa per priuationem huiusmodi vacare, libere aliis conferri posse, quàm etiam pensiones cassatas, extinctas esse, & fore ac fructuum & aliarum rerum reseruationes cessare, & quenquam vlterius ad illorum solutionem minimè teneri, & ob non solutionem censuras & pœnas aliquas incurrere non posse nec debere decernimus: ipsasque dignitates, personatus administrationes, officia, necnon canonicatus, & præbendas & beneficia sic pro tempore vacantia, collationi prouisioni, & dispositioni nostræ, & Romani Pontif. pro tempore existensis perpetuo reseruamus. Statuentes sic in præmissis vniuersis, & singulis per quoscumque iudices, & Commissarios etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi, facultate, in quauis causa, & instantia iudicari, & definiri debere, necnon irritum, & inane, quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Cæterum

milites quarumuis militiarum sub regula aliqua approbata canonicè institutarum, vel alios Rom. Curiæ officiales, qui non vti clerici, sed potius tan quam milites iuxta priuilegia, & dispensationes Apostolicas eis in genere, vel in specie per nos aut prædecessores nostros nominatim concessa, & sub fel. rec. Pij Papæ V. prædecessoris nostri constitutione, quæ incipit, sacrosan ctum. &c. huiusmodi priuilegiorum forsan reuocatoria minimè comprehensa, beneficia militiæ. quam professi sunt regularia obtinent, seu pensiones super quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus, Ecclesiasticis etiam prædictarum Ecclesiarum, & beneficiorum sæcularium, aut fructus ipsos sibi reseruatos percipiunt, aut obtinebunt, vel percipient, in futurum, siue clericali charactere insigniti sint, siue non sint, qui vero clerici sunt etiamsi ab initio tempore reseruationis pensionum seu fructuum huiusmodi regularem habitum nondum susceperint, nec militijs officiorum Romanæ Curiæ ascripti fuerint, sed post factas eorum cuique reseruationes, ante vel post publicationem præsentis constitutionis milites effecti extiterint, sub præcepto, & mandato præfatis de habitu, & tonsura clericali deferendis, nolumus comprehendi, sed ijs permittimus, vt regulari habitu militiæ, quam professi sunt conuenienti, vel si ipsi milites Roma. Cur. officiales fuerint, qui pensiones aut fructus aliavè prædia aut bona Ecclesiastica ex dispensatione seu priuilegio Apostolico percipiant, habitu militari suprascripto absque alicuius censuræ, vel pœnæ Ecclesiasticæ incursu licite vti valeant, & nihilominus tam beneficia sua militiæ regularia retineant, quam etiam pensiones super Ecclesiarum, & beneficiorum prædictorum etiam sæcularium fructibus, seu bona, vel fructus præfatos sibi pro tempore reseruatos percipiant. Non obstantibus, &c.

Quæ constitutio fuit postea ab eodem Pont. moderara, & declarata alia sua Const. anni eiusdem. prid. Kal. Febr. vt sequitur.

PAstoralis, & infra. Omnibus, & quibuscumque clericis, tam in Rom. Curia, quam extra eam vbilibet gentium, & locorum constitutis, qui pensiones fructus, aut prædia, vel bona Ecclesiastica, sibi in vna, vel pluribus vicibus reseruata, & concessa, summam seu valorem annuum 60. ducat. auri de Camera insimul non excedentes seu excedentia percipiunt aut percipient in futurum: Ac præterea nostris familiaribus, nobis in quibusdam inferioribus ministerijs, quales sunt, qui à pedibus, seu parafrenarij, mensæ dispositores, aut credentiarij, aut dispensatores vulgo dicuntur, & alijs similibus seruitijs actu ministrantibus, quique in futurum inseruient: necnon quibusuis nostrorum infirmorum familiarium, actu nobis in Palatio nostro Apostolico inseruientium familiaribus, continuis commensalib. præsentibus, & futuris, qui pensiones aut fructus, bonavè Ecclesiastica loco pensionum, vsque ad quamcumque summam, & valorem nunc percipiunt

piunt, aut in posterum pro tempore percipient, vt ipsi, & eorum quilibet, in habitu, & tonsura clericali incedere minimè teneantur, sed laicali habitu impunè, & licitè vti possint, quo sua munia promptius expeditiusque obire valeant, nec pęnis in eadem constitutione inflictis subiaceant, authoritate Apostolica tenore præsentium de speciali gratia concedimus, & indulgemus, Reliquis autem nostris, aut personarum nobis inseruientium familiaribus continuis commensalibus, omnibusque, & singulis alijs tam clericis quam militibus, beneficia fructuum, vel bonorum Ecclesiasticorum reseruationes, ac pensiones obtinentibus, aut in ipsis beneficijs, vel ad ea ius habentibus, in Vrbe pręsentibus, tempus quindecim dierum in dicta Const. pręfixum, necdum elapsum, ad alios quindecim dies à fine dicto primi termini computandos extendimus, & prorogamus. Ac demum militibus, tam militiarum canonicè institutarum, quam Rom. Cur. officialibus, qui iuxta præfatam nostram Const. in militari habitu incedere tenentur, vt vestibus communibus, cum insignibus tamen Crucis, aut Numismatis suæ militiæ proprijs, vti valeant, atque hac ratione ipsius Const. præcepto, plenè satisfacere censeantur pariter indulgemus. Eos vero clericos aut milites, quibus pensiones aut fructus, bonavè aut prædia Ecclesiastica ad quamcumq; summam reseruata, aut reseruari concessa sunt, vel post hac reseruabuntur, non aliter ad gerendum huiusmodi habitum teneri volumus, nisi postquam pensiones, fructus, aut alia præfata cum effectu exigere, aut percipere cæperint, vel per eos steterit, quominus exigant, vel percipiãt. Decernẽtes, & c.

Quis autem habitus proprius sit clericorũ nullibi determinatur, vt testatur, glo. fin. in Clem. 1. de elect. nisi quod nimia breuitas & longitudo reprobatur, c. clerici, de vita, & hon. cler. quare honestas vestiũ
14 clericalium ponderabitur ex consuetudine, & vsu cuiusque regionis, c. si quis virorum, 30. d. iun. glo. ver. veste, videlicet ne sint communes cum illis quibus laici, & militares in illa regione vtuntur, gl. lo. cit. & alia gl. similis, in c. clerici, cit. ver. deauratis. Prohibitus tamen est aliquorum vsus expresse. Vt primo vestes viridis, & rubei coloris prohibitæ sunt, Cardinalibus tantum S. Rom. Ecclesiæ ab Inn. IV. sub Concilio Lugdunensi de anno 1240. concessus fuit galeri, & purpuræ vsus. Platina in vita illius PP.

Virgulatæ item vestes seu variatæ coloribus clericis prohibentur. Item frena, sellæ, pectoralia, calcaria deaurata, fibulæ, corrigiæ, auri, vel argenti ornatum habentes, annuli, nisi quibus ratione dignitatis est concessum, Clem. 2. de vita & honest. cler. Greg. Toloss. partit. lib. 4. tit. 8. c. 2. Arma item deferre, vnguentis inungi, barbam, vel comam nutrire prohibentur, capit. clerici, 23. distinctione & 21. quæst. 4. per totum.

Regulariter autem circa cultum habitus seruari à clero debet,

vt neque sit vilis nimium, neque deliciosus, sed mediocris sublato ex cessu sæculari, & retenta dignitate Ecclesiastica, nam vt D. Hieron. ad Eustoch. de virginit. ait, neque affectatæ sordes, neque exquisitæ delitiæ conueniunt.

Excusaretur tamen clericus ab habitu decenti, si propter aliquod verisimile periculum transformari cogeretur, vel si propter paupertatem vestire se non posset, c. clerici, cit. neque priuatus esset beneficio prout ordinat relata supra constitutio Six. V. vel priuilegio fori, propter vnicam habitus omissionem, sed ad hoc requiritur perseuerantia, & vt cõmuniter existimetur laicus. Prosper. Farinac. in pract. crim. tit. de inquis. quæst. 8. num. 68. Dum etiam in itinere, vel in villa moratur clericus, vti eum posse veste talari vltra genua tantum propendente respondisse legitur Congr. Episcoporum. Episcopo Triuentinen. 15. Ian. 1591.

Circa bona stabilia communia Capituli, & particularia præbendarum, inquirendum est quomodo gubernentur: Alienatio prohibita Canonibus an aliqua sit facta, limites eorum quomodo defendãtur: Ne locentur Iudæis, neq; vltra triennium, neque anticipatis solutionibus propter prohibitionem, Conc. Trid. sess. 25. c. 11. de ref.

Si non fuerit in præterito obseruatum, ordinandum est, vt certis tẽporibus aliqui ex capitulo deputentur, qui bona omnia tam communia quam particularium reuideant, & ex eorum relatione Capitulũ, quæ viderit corrigenda, vel reparanda, illis quibus incumbit sub pœnis reparanda iniungat.

Oeconomum an habeant, & rationem redituum an singulis annis & quo ordine ab ipso exigant, videri debet.

Domus etiam Canonicales ne locentur laicis, vel ne mulieribus cõcedantur ad habitandum prohiberi debet.

Priuilegia, scripturæ, libri fundationum seu actorum ecclesiæ, quo ordine teneantur, & custodiantur, quæri debet, & vt archiuium separatum pro ipsorum custodia habeatur, ordinari potest.

Statuta, vel ordinationes si quas habet Capitulum, visitator reuidere debet, & si quæ inuenerit irrationabilia, vel decretis Conc. Trident. seu Canonibus sacris contraria, illa cassare, & annullare potest.

Videre item debet, an legata si quæ relinquuntur Ecclesiæ, secundum mentem testatorum dispensentur, & quomodo satisfaciant capitulares obligationibus missarum, anniuersariorum, si ad aliqua obligantur, tenentur enim ad missas, anniuersaria siue viuorum siue mortuorum, & alia munia, quæ antecessores ipsorum acceptauerunt, si legatum pro quo illa munia fuerunt suscepta, cessit in vtilitatem Ecclesiæ, c. significatum, de præben. ibique Abb. num. 7. Butr. ib. num. 12. & tanto magis tenerentur, si appareret ex consuetudine à

præ-

prædecessoribus obseruata illa onera obeūdi. vt fuisse decisum in Rota Rom. in vna Pampilonen. 16. Nouemb. 1588. coram Comitulo testatur Genuen. in prax. c. 56.

Et circa eadem anniuersaria vtiliter adhuc notari potest, quod sicut missarum numerum reducere potest Episcopus ex iusta causa ad minorem numerum, seu aliter de illis disponere, ex concessione. Côc. Trid. cit. sess. 25. c. 4. de ref. ita & anniuersaria reducere posset si subsit par ratio, vt patet ex rescripto S. Congr. Conc. relato apud Quar. ver. missa, in hæc verba.

Perillustri. ac Reuerendissimo vti fratri Domino Archiep. Neapol.

PErillustr. & Reuerendiss. Domine. Dum ex libello hoc Capituli ipsius cathedralis nomine oblato cognitum esset Illustriss. Cardinalibus, qui S. Trid. Conc. decreta interpretantur, dubitari abs te, an eiusdem Conc. decretum sess. 25. c. 4. intelligatur etiam de anniuersariis. Illi Amplitudini tuæ significandum censuerunt, decretum prædictum in sacrorum etiam anniuersariorum reductione locum habere, vt in margine ipsius libelli adscriptum est. Quamobrem Ampl. tua præfati Canonis facultate in casu propoposito vti non dubitabit, & bene in Domino valebit, Ro. die 26. Nou. 1583
Ampli. tuæ vti frater.

Philip. Boncomp. Card. S. Six.

De Visitatione Ecclesiæ parochialis.

SVMMARIVM.

16 *Parochus tenetur erudire populum in rebus ad salutem necessariis.*
17 *Prædicatori quæ sint vitanda in prædicando.*
18 *Conceptio B. M. V. an fuerit cum peccato orig. an sine, in concionibus disputari non debet.*
19 *Doctrinam Christianam tenetur docere pueros parochus.*
20 *Medici Iudæi ad ægrotos Christianos non sunt admittendi.*
21 *Sacramenta administrari debent gratis.*
22 *Missa semel tantum in die celebranda.*
23 *Festis diebus, quæ opera exercere sit licitum.*
24 *Reuerentia quanta sit seruanda in ecclesia.*
25 *Medici accedentes ad infirmos, quæ seruare debeant.*
26 *In administratione sacra. matrimonij, quæ sint seruanda.*
27 *Parochum non potest liberare à residentia Episcopus.*
28 *Parochus an teneatur ad fabricam Ecclesiæ suæ ex suis prouentibus.*

EA quæ in præcedenti titulo retulimus, non solum Canonicorum visitationi, sed etiam Parochorum, & cuiusuis ex clero in multis applicari possunt. Quæ autem specialiter in visitatione Parochi aduertenda sint, ex ijs, quæ propriè ad eius officium pertinent, facilè colligemus. Spectat autem ad ipsum, verbi Diuini prædicatio, missarum, & Diuinorum officiorum celebratio, sacramentorum videlicet Baptismi, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, matrimonij, extremæ vnctionis administratio.

16 Vnde circa primum aduertere debet visitator, an Parochus diebus dominicis, & festis inter missarum solemnia explicet populo diuina eloquia, docendo necessaria ad salutem, quævè sequenda, quæ fugienda sint ad obtinendam vitam æternam. quod præcipit facere, Conc. Trid. sess. 5. c. 2. de ref. Similiter an virtutem sacramentorum explicet dum illa ministrat, leuia, & prophana, & discursus minus necessarios omittendo, id. Conc. sess. 24. ca. 7. de ref. Quod si circa hæc parochus negligens, vel insufficiens reperiatur, potest episcopus ex fructibus ipsius ecclesiæ assignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc ministerium loco ipsius adimpleat. id. Conc. loc. cit. sess. 5.

Regulares, & quosuis alios ab episcopo non approbatos, in sua ecclesia prædicare ne permittat, Conc. loc. cita. nullus enim ne quidem episcopus dum est in aliena Diæcesi, prædicare potest absque Diæcesani licentia, vt respondisse. Clem. PP. VIII. in vna Neapol. testatur Genuen. in prax. c. 58.

Et de habenda approbatione ad prædicandum, & de obseruandis, vitandisque in prædicatione liber hic referre ordinationem Leon. X. factam in Conc. Lateran. vt sequitur.

17 *SVperna maiestatis præsidio. & infra. Sacro approbante Concilio. statuimus, & ordinamus, vt nullus tam clericus sæcularis, quam cuiuscumq; etiam mendicantium ordinis regularis, aut quiuis alius, ad quem facultas prædicandi, tam de iure, quam de consuetudine, vel priuilegio aut alias pertinet, ad huiusmodi officium exercendum admittatur, nisi prius per superiorem suum respectiuè, diligenter examinatus (qua in re conscientiam ipsius superioris oneramus) ac morum honestate, ætate, doctrina, probitate, prudẽtia, & vitæ exemplaritate ad illud aptus, & idoneus reperiatur, & hic quacunque postea prædicaturus accesserit, de huiusmodi examine & idoneitate sua, per litteras authenticas seu alias sui examinatoris approbatorisque, episcopis, & alijs locorum ordinarijs fidem legitimè faciat, Mandãtes omnibus, qui hoc onus sustinent, quique in futurum sustinebunt, vt Euangelicam veritatem, & sanctam Scripturam, iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorum, quos Ecclesia, vel vsus diuturnus approbauit, legendosque hactenus recepit, & in posterum recipiet, prædicent, & ex-*

explanent, nec quicquam eius proprio sensui contrarium, aut dissonum adijciant, sed illis semper insistant, quæ ab ipsius sacræ scripturæ verbis ritè ac sanè, & præfatorum Doctorum interpretationibus intellectis non discordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichristi aduentum, aut certum diem iudicij prædicare, vel asserere nequaquam præsumant, cum veritas dicat, non esse nostrum nosse tempora, vel momenta, quę pater posuit in sua potestate, ipsosque qui hactenus similia asserere ausi sunt mentitos, ac eorum causa reliquorum etiam rectè prædicantium auctoritati, non modicum detractum fuisse constet. Inhibentes omnibus & singulis clericis sæcularibus vel regularibus præfatis, cæterisque cuiuscunque status, ordinis, & conditionis existant, qui hoc onus assument, ne de cætero in sermonibus suis publicis, alia quæque futura ex litteris sacris constanter prædicere, nec illa à Spiritu sancto vel diuina reuelatione se habuisse affirmare, & alienas inanesque diuinationes asseuerando, aut alio quocunque modo tractanda assumant, sed ex diuinæ vocis præcepto, euangelium omni creaturæ cum vitiorum detestatione, & virtutum commendatione enucleent, & declarent, & pacem ac dilectionem mutuam à Redemptore nostro tantopere commendatam vbique fouentes, non scindant vestem inconsutilem Christi, sed ab episcoporum, & prælatorũ ac aliorum superiorum eorũque status scandalosa detractione, quos coram vulgo, & laicis non modo incautè, sed etiam intemperanter reprehendunt, & mordent, & ab eis malè gestorum expressis quandoque nominibus, aperta, & manifesta redargutione abstineant. Denique constitutionem fe. re. Clem. PP. V. quæ incipit. Religiosi, quam tenore præsentium innouamus, & approbamus, inuiolabiliter ab eis obseruari debere decernimus, vt hac ratione ad vtilitatem populi prædicantes, & cum Domino lucrifacientes, talentum, quod ab illo acceperãt, superlucrari, & eiusdem gratiam, & gloriam consequi mereantur. Cæterũ si quibusdam eorum, Dominus futura quædam in Dei Ecclesia inspiratione quapiam reuelauerit, vt per Amos prophetã ipse promittit, & Paulus Apostolus prędicatorum princeps, Spiritum, inquit, nolite extinguere, prophetias nolite spernere, hos aliorum fabulosorum, & mendacium gregi connumerari, vel aliter impediri minime volumus. Extinguitur nãque ipsius gratia spiritus Ambrosio teste, si incipientibus loqui, feruor contradictione sopitur, & tunc spiritui sancto iniuria certè fieri dicitur. Et quoniam res magni momenti est, eo quod non de facili credendum sit omni spiritui, sed sint probandi spiritus, teste Apostolo, an ex Deo proueniant, volumus vt lege ordinaria tales assertæ inspirationes, antequam publicentur, aut populo prædicentur, ex nunc Apostolicæ sedis examini reseruatæ intelligantur. Quod si sine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens necessitas aliud suaderet, tunc eodem ordine seruato, ordinariis loci notificetur, vt illi adhibitis secum tribus aut quatuor doctis, & grauibus viris, & huiusmodi negotio cũ eis diligenter examinato, quando id expedire videbunt (super quo eorum cõ

scientias oneramus) licentiam concedere possint. Si qui autem contra præmissorum aliquod committere quicquam ausi fuerint, vltra pœnas contra tales à iure statutas, excommunicationis etiam sententiam, à qua non nisi à Rom. Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolui possint, eos incurrere volumus. Et vt eorum exemplo alij attentare similia minimè audeant, eis prædicationis etiam officium interdictum esse perpetuo decernimus. Non obstantibus constitutionibus, ordinationibus ac priuilegiis, & indultis, & litteris Apostolicis, ordinibus, & personis præfatis, etiam in marimagno comprehensis, ac etiam à nobis forsan approbatis, innouatis vel etiam de nouo concessis, quæ quoad hoc, nolumus eis in aliquo suffragari, Nulli ergo, &c. Dat. Romæ in publica sess. in Lateranen. sacrosan. Basilica solemniter celebrata, an. incarn. Dom. 1516. 14. Kalend. Ianuar. Pontific. ann. 4.

Similiter prohibitum est ne prædicatores in suis sermonibus ad populum de conceptione B.M.V. in peccato originali, affirmatiue vel negatiue quicquam asserant, vt extrauag. Graue nimis. de reliquijs. comm. & cit. Conc. Trid. sess. 5. de peccato orig. quæ prohibitio innouata etiam fuit cum adiunctione pœnarum contra præuaricantes à Pio. V. const. sua quæ sequitur.

18 *Super specula, & infra. Nos igitur qui prædecessorum nostrorum saluberrima decreta, pro viribus salua esse cupimus, potissimum illa quæ à sacrosancta Synodo Trident. denuo sunt confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi huius controuersiæ quamlibet partem, prout vel magis pium, vel magis probabilem esse iudicauerit. Prædictorum igitur concionatorum aliorumque contentioni, atque temeritati, populorumque scandalis occurrere studentes. Motu proprio non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statutum felic. record. Six. IV. prædecessoris nostri, super ea re, quod à præfata synodo innouatum est (illud præsentibus ac si de verbo ad verbum esset insertum, pro plenè & sufficienter expresso, & inserto, habentes,) Apostolica auctoritate tenore præsentium, confirmamus, & approbamus, atque vt deinceps efficacius, à cunctis obseruetur, perpetuo statuimus, & ordinamus, ac per Apostolica scripta mandamus, quatenus nemo cuiuscunque ordinis, gradus, conditionis vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbicunque promiscua virorum, & mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersiæ alterutra parte disputare, rationibus vel doctorum auctoritate asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione, cuiusuis pietatis, aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Qui contrafecerit suspensionis pœnam à diuinis*

absque

absque noua declaratione ipso facto incurrat, si modo fuerit in sacris constitutus, & quocunque praeterea gradu siue dignitate vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadem vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuae inhabilitatis censura, ipso etiam facto sit obnoxius, super quibus nisi à Rom. Pontif. pro tempore existente, dispensari siue absolui non possit. Et nihilominus aliis pęnis si opus fuerit à proprio praelato pro delicti mensura infligendis subijciatur, prout subijcitur. Caeterũ quamdiu per Apostolicam sedem, altera pars definita non fuerit, oppositaque sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiae disputationibus, siue generalium aut Prouincialium capitulorũ, vel vbi alias interfunt, qui rem capere possunt, nec scãdali vlla sub est occasio, de illa quęstione differere, & argumentis vtramlibet partem vel asserere vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea praeiudicetur, seruenturq́ illa omnia quae à dicto Sixto praedecessore nostro statuta sunt, quorũ singula vt praefertur, etiam quantum ad alias poenas duximus innouanda, & innouamus per praesentes, &c.

Datum Romae, anno Incarnationis Dominicae 1570. prid. Kalendas Decembr. Pontif. ann. 5.

Indulgentias item quascunque absque ordinarii licẽtia Parochus pulicare non debet. cit. Conc. sess. 21. cap. vlt. de ref. & si in istis abusus irrepserit inquirere, & remediare tenetur visitator. id. Conc. sess. 25. in decreto. de Indulg.

De sanctorum vtili, & necessaria inuocatione, & sacrarũ reliquiarum veneratione iuxta Ecclesiae vsum, videndum est an parochus populum instruat. id. Conc. loc. cit. de inuoc. Sanct.

Miracula ficta vel noua ne publicet, nisi prius fuerint ab episcopo examinata, & approbata. Episcopus autem casibus huiusmodi miraculorum occurrentibus, singula diligenter examinare debet, adhibitis Thenlogis seu aliis peritis viris Conc. loc. cit.

Et praecipuè videri debet, si casus occurrens, arte, vel naturali ratione euenire non potuerit, quod facile diiudicari poterit comparato casu illo cum veri miraculi natura, quod subito, & in instanti fieri & ex omni parte perfectum esse debet, cap. sunt plures, de pęnit. dist. 3. Turrecrem. lib. S. Thom. in 3. par. sum. q. 44. art. 3.

Nec credendum est in talibus testi singulari. Archid. in cap. nec mirum, 26. quaest. 5. & interrogari debent testes de singulis circumstantiis casus occurrentis, & de causis scientiae, non enim sufficeret si diceret testis se scire quia audiuit ab aliis, vel quia manet in vicinia. Abb. in cap. venerabili. de testib. Felin. in cap. licet ex quadam, eod. tit. Cautius etiam Reuerendiss. Vicesgerens Illustriss. Cardin. Vicarii Vrbis nostro tempore occurrente miraculoso imaginis B. Bor

romaei,

romæi sudore, ianuas Ecclesiæ claudi, imaginem ipsam operiri, concursum populi arceri fecit, donec ipse super facto cum peritis, & prudentibus viris sumpsisset informationem.

Videndum præterea quomodo se gerat parochus circa doctrinam Christianam, & fidei rudimenta singulis diebus dominicis, & festis pueris explicanda, iuxta ordinationem cit. Conc. sess. 24. c. 4. de ref. Et ad huius præclari instituti maiorem obseruationē, emanauit quo-
19 que Pij V. constitutio huiusmodi.

Ex debito pastoralis officii, & infra. Cupientes igitur tam pio tamq; laudabili operi viribus totis fauere, & animas lucrifacere creatori, ex certa nostra scientia vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, cæterosque Ecclesiarum prælatos, & locorum quorumcunque ordinarios, vbilibet constitutos præsentes, & futuros, rogamus, & hortamur attente eis ac eorum in spiritualibus, & temporalibus Vicariis seu officialibus generalibus per Apostolica scripta mandantes, quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes, aliquas Ecclesias in suis ciuitatibus & Diœcesibus respectiuè, seu loca honesta in quibus præfati infantes, & pueri ad audiendum doctrinam christianam conuenire possint, deputent, & viros ad id idoneos vita, & moribus approbatos, qui diebus saltem dominicis eosdem infantes, & pueros, ac alias personas diuinæ legis expertes, in articulis fidei, & præceptis sanctæ matris Ecclesiæ instruant, confirmēt, & eligant, atque tot societates seu confraternitates, quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis opportunè videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant, & Instituant. Nos enim vt promptius, & alacrius ad hanc curam subeundam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentius curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cælestis gratiæ conspexerint se vberius refectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorū eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, seu statutis à iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus qui in aliqua dictarum societatum seu confraternitatum vbilibet constitutarum intrauerint, & adscripti fuerint, illis videlicet tam qui alios docuerint, quam qui ab aliis in articulis fidei, & præceptis ecclesiæ huiusmodi instructi fuerint, quotiescunque in præfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis auctoritate Apost. tenore præsentium misericorditer in Domino relaxamus præsentibus, perpetuis futuris temporibus valituris, &c. Dat. Romæ, die 6. octobr. 1572.

Præterea videndū est an Parochus prout tenetur, habeat Bullā Cœnæ Domini, eāque populo saltē semel in anno ad notitiā deducat. similiter, & constitutionē de medicis Hæbreis Greg. XIII. vt sequitur.

20 *Alias*

20 *Alias piæ memoriæ, & infra. Vniuersis vtriusque sexus Christi fidelibus districtè prohibemus, & interdicimus, ne posthac Iudæos vel alios infideles ad ipsorum Christianorum ægrotantium, & infirmorum curam vocent, seu admittant, aut vocari admittivè faciant, concedant vel permittant. Mandantes propterea omnibus, & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, nec non dilectis filiis aliis locorum ordinariis, & quibusuis parochis aliisvè animarum curam habentibus, & exercentibus sub indignationis nostræ, ac aliis arbitrio nostro infligendis pœnis, vt præsentes litteras nostras in suis Ecclesiis quæ in illis ciuitatibus vel diœcesibus constitutæ sunt, in quibus Hæbrei, & alij infideles moram trahunt, quamprimum ad eos perlatæ fuerint, & deinde singulis annis initio quadragesimalis ieiunij publicēt, aut publicari faciant, & quod si quis post earū publicationem etiam quomodolibet exēptus, ac cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existens aduersus illas facere ausus fuerit, sacramenta ei Ecclesiastica nullatenus ministrentur, nec etiam à Regularibus exemptis, & sic decedens Ecclesiastica careat sepultura, Quæ quidem omnia parochi ægrotantibus significare apto tempore non omittant, præsertim cum Iudæum vel infidelē medicum ab eis admissum esse cognouerint, & alias ipsi locorum ordinarij contra huius mandati transgressores debita animaduersione procedant, Iudæosque ipsos nihilominus iuxta Pauli, & Pij Pontificum prædictorum litteras contra illos editas pro earum transgressione puniāt. Non obstantibus, &c. Dat. Rom. ann. 1581. Die 30. Mart.*

Circa secundum videlicet missarum, & officiorum diuinorum celebrationem, videndum est visitatori, quomodo parochus sit frequēs in missis cèlebrādis, & vt ad minus dieb. dominicis, & festis celebret, cap. quotidie de consecr. dist. 2. Si autem Ecclesia abundaret fructib. posset ipsi adiungi capellanus vel etiam plures, quo frequentius missæ celebrentur, cit. Conc. sess. 21. cap. 4. de ref. Vt autem distinctius indagandi defectus circa missarum, & diuinorum celebrationem considerentur, reducendi videntur ad tria capita, ex quibus communiter omnes alii defectus emanare solent, & ista sunt, auaritia, irreuerentia, superstitio.

Quoad auaritiam prohibet Conc. sess. 22. de euit. in celeb. pacta quæuis, mercedem pro celebratione fieri, item & importunas eleemosynarum exactiones, si tamen datur aliquid gratis seu in modum eleemosynæ licitè accipi potest, Nau. in man. cap. 23. num. 102. seu pro stipendio sustentationis si aliunde non habet sacerdos, quo viuat, Arm. verb. simonia, num. 19.

21 Similiter neque pro administratione aliorum sacramentorum, neque pro sepultura quicquam exigi debet, & exigens committeret

ret simoniam, si tamen consuetudo sit circa huiusmodi aliquid accipiendi, licite accipi potest, dummodo fiat sine pacto, & libere sacramentum prius conferatur, cap. ad Apostolicam, de sim. & si non detur, non est propterea retardãda sacramenti administrãtio. Innocen. in cap. ad Apostolicam, cit. Nauar. cons. 2. de decimis, nisi forte denegãda sint sacramenta, vel sepultura, ex permissione seu mãdato episcopi, Genuen. in prax. cap. 76. num. 10.

Ad irreuerentiam autem spectat, ne missæ in Ecclesia non consecrata celebrentur. Potest tamen episcopus concedere licentiam in talibus ecclesiis celebrandi, super altari viatico seu portatili.

Neque in domibus priuatis missæ possunt celebrari, si tamen oratorium in domo priuata construatur de licentia episcopi quod ipse potest concedere, licite ibi missa celebraretur: magna tamen circumspectione vti debet episcopus in ipsis concedendis, & non nisi ex causa grauis necessitatis concedere, ipsaq; oratoria postmodum singulis annis visitare obligatur, Conc. Trid. loc. cit. pręcipue autẽ in huiusmodi concessionibus apponi deberet. Vt oratorium decenter extructũ, & ornatum, & ab omnibus actibus domesticis liberum existat. tũ vt concessio intelligatur sine parochialis Ecclesiæ præiudicio, & excipiantur dies Natalis D.N. Resurrectionis, Pentecostes, quibus ibidẽ celebrari non liceat, sed parochialis frequentetur, quodque alii præterquam seruitio personæ cuius intuitu oratorium conceditur necessarii, ibidem audientes missam, ab obligatione audiendi missam in ecclesia, per hoc non liberentur, quæ & stylo Rom. Curiæ in facultatibus extruendi oratoria huiusmodi, apponere consueuit.

Huc spectat, quod plures missæ eodem die ab eodẽ celebrari prohibentur, cap. sufficit, de consecr. distin. 1. præterquam in die Natalis Domini, vel propter superuenientem depositionem corporis defun-
22 cti, si consuetudo sit ne sepeliatur sine missa, vel si non sit Eucharistia, & necessario sit communicandus ægrotus, & vbi parochus haberet duas Ecclesias, nec habeatur, qui dicat missam in alia ecclesia, c. consuluisti, de celeb. missæ, iun. glo. Nauar. in man. c. 25. nu. 87. vbi septẽ casus enumerat in quibus missa pluries eodem die celebrari potest, pęna tamen nulla statuta est contra pluries celebrantes sine causa, vt testatur Diaz. in prax. crimin. cap. 30. sed remittitur arbitrio iudicis qui secundum circumstantias delicti pęnam imponere potest, & qui dem maiorem, si aliquis causa lucri hoc fecerit, cap. sufficit, cit. & in simili casu fuisse in curia Neapol. impositam pęnam triremium per triennium refert Genuen. loc. cit. cap. 79.

Sine orario seu Stola, & aliis vestibus sacris celebrari, & alia sacramenta administrari non debent, contrafaciens iudicis arbitrio puniri posset, cap. Ecclesiastica, 23. distinctione Diaz. vbi supra citat.

cap.33. Neque alii ritus, ceremoniæ aut orationes adhiberi in celebratione possunt, nisi illæ, quæ sunt ab Ecclesia approbatæ, & vsu receptæ, Conc. loc. cit. Vnde & ritu græcorum celebrare Latinis, vel ritu Latino græcis prohibuit Pius V. const. sua incip. Prouidentia, de ann. 1566.

Statutis item horis celebrandum est, Conc. ibid. & horæ debitæ sunt post horam diei tertiam, cap. nocte. distinct. 1. de consecra. siue, vt non celebretur post meridiem, neque ante diei lucem. Nauar. in man. cit. c. 3. num. 86. præterquam in nocte Natiuitatis Domini, tum tamen non posse recte dici præterquam vnam missam ante lucẽ vult Nau. loc. cit. num. 87. Neque priuilegio speciali aliquis se tueri potest vt missas non debito tempore, seu vespertino celebret. omnia enim priuilegia huiusmodi annullauit, idem Pius V. in ann. 1566. constitutione sua, incipit Sanctissimus: pub. Romæ, 29. Mart. postmodũ tamen Greg. XIII. indulsit patribus Socie. Iesu, vt vna hora ante auroram possint celebrare missam decreto suo incipien. quanta in vinca Domini. de ann. 1578. 9. Mart. relato in collectio. priuil. mendican. Emanuelis Rod. to. 2. fol. 461.

Reliqua requisita ad celebrationem Missæ, vt nimirum ieiunus, & nocturno diei ad minus recitato, aliaque, quæ circa celebrationem obseruanda, vel euitanda sunt, videri possunt apud Siluest. Arm. Nauar. & communiter summistas locis supra cit.

Ad reuerentiam item diuinorum spectat ne publicè, & notoriè criminosi altari ministrent, vel sacris intersint, Conc. loc. cit. neque interdicti, suspensi, vel excommunicati, cap. cum desideres, cap. significauit, de sent. excom. & cap. is qui, eod. tit. in 6.

Populum item obligatur monere Parochus, vt missas frequentet, & instituere de præcepto ecclesiæ sub peccato mortali diebus festis missam audiendi, cogi tamen nõ possunt, vt missam hanc audiant in Parochia, quia nimirum, Conc. loc. cit. vtitur verbo (moneant) & ita fuisse responsum à S. Cong. Conc. refert Zer. in prax. p. 2. ver. Parochia. Quinimo extat declaratio Leo X. qua declarat satisfieri huic præcepto si audiatur missa in ecclesiis Regulariũ, eius declarationis tenor relatus apud cõfect. 1 Collec. priu. mẽd. fol. 149. est huiusmodi.

Intelleximus quosdam in dubium reuocare, & perinde conscientijs timoratis scrupulum inijcere, si Christifideles, qui Dominicis, & festis diebus extra ecclesias suas parochiales missas audiunt in ecclesiis Fratrum Ordinũ mendicantium, ecclesiæ præcepto de missa audienda satisfaciant. Nos ambiguitatem huiusmodi penitus tollere volentes, vt cum sinceriori conscientia fideles quique Deo creatori suo seruiant, auctoritate Apostolica tenore præsentium notum facimus, omnes Christifideles vtriusque sexum

(qui

(qui non contempto proprio sacerdote parochiali) in ecclesiis Fratrũ Ordinum mendicantium Dominicis, & festis diebus missas audiunt, satisfacere pracepto ecclesia de missa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati pęnam vè propterea incurrere. In contrarium facientibus non obstātibus quibuscũque, &c. Dat. Rom. sub annu. Piscat. die 13. Nouemb. 1517.

Et hoc idem declaratum fuisse à Clem. VIII. breui quodam directo ad Nuncium sedis Aposto. inferioris Germaniæ, de anno 1592. die 2. Septemb. refertur in Coll. priuil. Eman. Roder. pag. 520. sub numero 4.

Non modicum etiam facit ad maiestatem decoris Ecclesiæ seruandum, apparatuum, vestium altaris, & ornamentorum ecclesiæ munda, & decens pro facultate loci custodia, vnde singula diligenter visitatori reuidenda sunt, & si quæ indecentia reperiatur corrigenda, Tecta item, & fabrica tota ecclesiæ intus, & foris circumspicienda est, & si quid reparatione indigeat prouidendum.

Quis autem teneatur ad expensas tam pro vestibus, quam pro fabrica ecclesiæ; dicendum est, quod si adsit quarta pro fabrica, ex illa sunt faciendæ expensæ, cap. vnio, 10. quæst. 3. si autem non habeatur quarta huiusmodi seu fructus separati pro fabrica, tenetur ad expensas parochus, c. decernimus, loc. cit. quæst. 1. & cap. de his, de eccles. ædif. si nimirum habeat vltra decentem sustentationem, quæ computatur ad centum ducatos, ita vt neque pensio imponi possit super Parochiali, nisi remaneant centum pro rectore, cir. Conc. sess. 24. c. 13. de ref. Si autem Parochus fuerit pauper, ad expensas fabricæ ecclesiæ tenentur parochiani, & possunt ad hoc per episcopum compelli, id. Conc. sess. 21. cap. 4. de ref. ad conseruandam autem domum suã plebanalem tenetur omnino parochus ipse, vsufructuarius enim ad sarta tecta seruanda obligatur, L. cum ad quem C. de vsufruct.

Non minus item ad cultum Diuinum cum decore perficiendũ spectat, vt dies festi ab ecclesia instituti seu locorum vsu pio recepti seruentur, quæ obseruatio in quibusnam consistat consulendi sunt summistæ, nobis sufficiat ad hoc propositum referre sac. Congr. Conc. declarationem relatam à Quar. ver. dies festus.

23 *Congre. Concil. censuit licere diebus festis dare operam rebus ad vitam necessarijs, ac tempore perituris præsertim tempore vindemiarum ac messium, ac recollectionis fructuum, vel si necessitas vrgeat ac suadeat pietas. Cæterum quoniam verendum est ne priuatis affectibus, domesticarumque rerum studio aliqui eo perducantur, vt hac sacrorum canonum indulgentia in alijs etiam casibus abutantur, ijdem Patres illustriss. adijciunt ad ordinarij cuiusque iudicium ac censuram pertinere, vt dignoscat num vere vlla ex causis suprascriptis subsit, propter quam liceat diebus festis rebus seruilibus vacare, vt nec dierum festorum obseruantia*

uantia vlla in re violetur, nec opera illis diebus summa cum ratione permissa impediantur, &c.

Hier. Card. Matth.

Sub eadem obseruantia dierum festorum poni potest, quod mercatus, & nundinæ diebus festiuis exerceri non debent, & ab ordinario prohiberi possunt. Steph. Gratian. in decis. Rotæ March. decis. 11. à nu. 17. vbi refert ad hoc propositum declarationem S. Cong. præfatæ occasione nũdinarum Recanaten. factam relatam etiam à Quar. ver. dies festus in hæc verba.

Praeceptum de Dominicis, & festiuis diebus sanctificandis, & obseruandis sub prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum nullatenus esse violandum. Cæterũ his diebus licere Agasonibus, ac alijs iumentorũ vectorib. seu mercium conductoribus, baiulis, & alijs huiusmodi seruitutibus, ac ministris, sarcinas, & onera nundinarum causa exonerare, & deponere, inceptumque iter missa tamen prius audita, transeundo prosequi, & continuare. Non aũt debere sarcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo incipiendum; Neque mercatoribus aut alijs ciuibus, & viatoribus ijs diebus etiam clausis apothecis merces vendere, emere, aut asportare licere, nisi tantum ad victum necessaria, aut alia minuscula, & modici momenti opera iam confeata, & elaborata, pro transeuntium hospitum, aduenarum, & externorum vrgenti, & præsentanea necessitate, & opportunitate. In quo partes erunt Episcopi præpositis edictis prouidere, vt in primis hi festi dies debita obseruatione colantur, simulque populorum eo confluentium necessitatibus quantum sine diuina offensione fieri potest consulatur. Quo ad iudicia autem, quæ dominicis & festis diebus silere debent id obseruari poterit, quod iure communi permittitur, in quibusdam vrgentibus casibus, qui moram, & dilationem non patiuntur. In quibus & alijs iurisdictionem concursum nundinis præpositorum concernentibus, constitutiones, & summorum Pont. si quæ habent priuilegia, & allegatum breue, felic. recor. Pij V. seruanda esse statuit.

Ad decorem item ecclesiæ facit ne ibidem conuiuia exerceantur. c. nulli, 42. d. suppellectilia profana ibi non asseruentur nisi tempore incendij, hospitalitatis, & similium, c. 2. de cust. euchar. Laici ne presbyterium ingrediantur, dum missa celebratur, c. sacerdotum, de consecr. dist. 2. cantus lasciui, & profani non adhibeantur, Conc. loc. cit. de euit. in celeb.

Et ne singula circa sacrorum cultum enumerare cogamur, cum alterius potius instituti sint, & vix tractatu integro expediri queãt, solã adhuc apponemus cõstitutionẽ Pij V. circa hãc materiã editã, q̃ oĩno scitu rectorib. ecclesiarũ, & necessaria videamus, cuius tenor sequit.

Cum

24 *Cum primum Apostolatus, & infra. Statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesias sit humilis, & deuotus ingressus, quieta conuersatio, deuotis orationibus insistant, & omnes genibus flexis sanctissimum Sacramẽtum adorent, ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moueat, impetumque committat, cessent vana, fœda, & profana colloquia, risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quæcunque diuinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat, siue præsumat dum celebrantur sacra missarum misteria, & alia diuina officia. Qui vero prædicta petulanti animo contempserint, præter Diuinæ vltionis acrimoniam, nostri quoque arbitrij pœnas incurrent, quæ omnia locorum quoque ordinarij in suis Ecclesiis facient obseruari. Quicunque vero in ecclesiis dum ibi sacrificium missæ, & Diuina celebrãtur officia, ac verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad Sanctissimum Sacramentum irreuerenter sedere, aut aliquid quod scandalum generet aut Diuina perturbet officia, facere præsumpserit, pœnã vigintiquinque ducatorum incurret preter alias arbitrio nostro imponendas, & moderãdas pœnas, & qui non habet in ære, luet in corpore aut exilio mulctabitur. Qui vero in ecclesiis cum mulieribus impudicis siue etiã honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis vt supra obscœnis, & inhonestis verbis aut signis vsus fuerit, vel alia fœda colloquia cum personis quibuscunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & singulis cathedralium collegiatarum, & parochialium ecclesiarum capitulis, Rectoribus, Vicarijs, sacristis, ostiarijs, & alijs ipsarum custodibus, quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneãt & vt in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis ordinarijs vel officialibus nostris puniendos deferant: quod si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes seu Eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, aliorumque Diuinorum officiorum, ire non sinant, sed eos ad valuas ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos eijci curauerint, & Parochis dimidii aurei. Religiosis etiam claustralibus siue regularibus precipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt in Ecclesiis suis deputent aliquem qui tales eijciat, & si negligentes fuerint, grauissime ab ordinario corripiantur, quod si illi parere recusauerint, grauissimas pęnas incurrent, & pro qualitate personarum, etiã corporaliter punientur arbitrio nostro siue superiorum. Et vt in ecclesiis nihil indecens relinquatur, ijdem prouideant vt criptæ omnes, & deposita seu alia cadauerum conditoria super terram existentia omnino amoueãtur, prout alias statutũ fuit, & defunctorũ corpora in tũbis profundis infra ter-*

ram collocentur. Cum vero dierum festiuorum obseruatio ad Dei cultũ maximè pertineat, & in lege Diuina præcipiatur, cupientes abusus prauos qui ex eorum in obseruantia inualuerunt omnino corrigere, & antiquorum canonum statuta renouantes, mandamus vt omnes dies dominici, & præcipuè in honorem Dei B.M.V. Sãctorum Apostolorum feriati, cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, Diuinis officijs deuotè intẽdant, ab omni illicito, & seruili opere abstineãt, mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui vero in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter Diuinam vltionem, & amissionem animalium quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pœnas incurret arbitrio nostro seu Vicarij nostri in Vrbe, in alijs autem locis arbitrio ordinariorum vel aliorum magistratuum ita vt præuentioni locus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus vt hæc diligenter obseruari procurent; illas autem festiuitates quæ iuxta cõsuetudinem locorum solemniter celebrari consueuerunt, iuxta laudabilem consuetudinẽ debita cum reuerentia obseruari faciant, sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis, & moderandis, &c. Dat. Rom. Kal. April. An. 1566.

Superstitio demum vt corrigatur, inquirere debet visitator an aliquis circa candelarum vel missarum certum numerum vsus tenaciter seruetur, an super reb. aptis ad sortilegia, vel adhibitis verbis aut orationib. ceremonijsve superstitiosis Diuina peragantur, talia enim prohibet Conc. loc. cit. de euitat. in celeb.

Ne item missa pro defunctis ordinata, pro viuis celebretur quo illi mortis periculum incurrant, sic enim celebrans esset deponendus, c. quicunque, 26. q. 5. Diaz. in prax. cit. c. 35. & 39.

Imagines Ecclesiæ, & altarium aduertendum est an pietatem præseferant, neve ibi sit gestu aut corporis dispositione aliquid indecorum vel scurrile seu profanum. Ne etiam exponantur imagines aliorum sanctorum, quam illorum qui ab Ecclesia sunt approbati. cit. Cõcil. sess. 25. de reliquijs & vener. Sanct. Imagines item etiam in ædib. priuatis sitæ quibus populus superstitiose abuteretur interdicendæ sunt. Siman. de cath. instit. tit. 33.

Quoad tertiam autem functionem Parochi quæ versatur circa sacramentorum administrationẽ plurima visitatori consideranda sunt, quorum singula facilius in ipso visitationis actu prudenti visitatori occurrere, quam scripto exprimi possunt, & satis exquisite collecta reperiuntur, in Direct. Visit. Ant. Rest. cit. Nos ea solum quæ sæpius occurrunt, & maiori cum iactura omittuntur attingemus.

Vnde primo visitandum est Tabernaculum vbi SS. Sacramentum Eucharistiæ conseruatur, quod in Altari maiori, vel si commode ibi non poterit, saltem in aliquo ecclesiæ conspicuo, & nobiliori loco collocari debet, decenter pro facultatibus loci exornatum, bene clausum, & clauis ipsius non relinquatur in altari seu alio com-

muni loco,sed penes capellanum vel Parochum custodiatur.Intus et decenter ornari debet,& tenendæ sunt ibi duæ pixides,in quarū vna conseruetur SS.Sacramētum,in altera deferatur ad infirmos,& pixides istæ non nisi super altari viatico vel super corporali collocētur, cauendum etiam ne ibidem olea sacra teneantur,sed in alio separato decenti loco.Videndum item quam frequenter renouetur SS.Sacramentum,renouari enim debet saltem singulis octo diebus.

Ad infirmos cum defertur,non nisi præeuntibus luminarijs, sonāte cāpana, à Parocho seu capellano superpelliceo induto, & psalmos seu orationes inter eundum recitante deferatur. Per plateam etiam in qua habitant Iudæi deferendum non esse respondit S. Congr.Rituum.Episcopo Anconit.22.Feb.1593.

Circa festum Paschatis quo omnes fideles in propria Parochia cōmunicare obligantur,c.omnis vtriusque,de pœnit.& remiss.videndū est an parochus adhibeat diligentiam,& sciat qui præcepto non satisfecerint, deferatque superiori puniendos, possunt.n.tales interdici ab ingressu Ecclesiæ, & si moriantur denegari illis debet Ecclesiastica sepultura. c.omnis vtriusque sexus, cit. Satisfacerent tamen tales præcepto Ecclesiæ si communicarent in Ecclesia cathedrali, Episcopus enim,& Ecclesia cathedralis concurrunt in cura animarum cum omnibus parochis Diœcesis,c.quæcunque,10.q.1.& quilibet ex Diœcesi recipere potest Sacramenta in cathedrali.Genuen. in prax.ca.76. num.22. Similiter satisfacit præcepto communicans quocunque die hebdomadæ sanctæ vel infra octauam Paschæ seu quocunque die quadragesimæ si sit consuetudo.Nauar.in man.c.21.num.45.

Videndum præterea ne parochus publicos,& notorios peccatores vt vsurarios publicos, meretrices, ad communionē admittat nisi ipsi constiterit de ipsorum pœnitentia; occultos tamen peccatores licet ipsis in confessione absolutionem non dederit, à communione quam petunt publicè repellere non posset, ne videatur detegere peccata ipsorum occulta.Arm.verb.communio.num.23.Nau.loc.cit.num.55.

Periculo mortis item laborantes non nisi à parocho viaticū sumere debēt,Itaque videndū est quomodo parochus diligens sit in reuisendis infirmis,&cohortandis ad pęnitentiā,& bene moriendum,puniendusque esset grauiter, si deprehenderentur aliqui mortui sine sacramentis negligentia ipsius, ca.si pręsbyter 26.q.6. nullo enim casu excusari potest parochus quominus ministret sacramenta morienti, ne quidem metu pestis seu alterius contagiosæ infirmitatis, vt probat Ripa.in tract.de peste.nu.147. Suarez. disp.44. de extr.vnct.Genuen.in Man.c.61.nu.8.Rebuff.de dispen.de non resid.nu.30.

De iisdem infirmis à medicis curandis aptè hic referri potest constitutio.Pij V.de ann.1566.die 11.Mar.vt sequitur,

15 Supra gregem dominicum, & infra. Sane cum infirmitas corporalis nõnunquam ex peccato proueniat, dicente Domino languido quem sanauerat, vade noli amplius peccare ne quid deterius tibi contingat, ac propterea prouide fel. rec. Innoc. Tertius prædecessor noster, medicis præceperit, vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, vt animarum medicos vocent, ne cum eis hoc in extrema ægritudine constitutis suadetur in desperationis articulum incidant: Nos igitur volentes hoc tam salutare præceptum nulla temporis præscriptione aboleri, sed semper obseruari, constitutionem præfatam auctoritate Apostolica tenore præsentium innouamus, & hac nostra in perpetuum valitura constitutione statuimus, & decernimus, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant vt idoneo confessori omnia peccata sua iuxta ritum S.R.E. confiteantur, neque tertio die vlterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiam oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi vt præmittitur peccata sua confessi fuerint. Coniunctos vero ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate parochum certiorem faciant, ac tam parochus quam coniuncti, & familiares præfati, infirmum ad confessionem peccatorum suadeant, & inducant.

Quod si qui medicorum præmissa nõ obseruauerint, vltra pęnas in dicta constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuo infames, & gradu medicinæ quo insigniti erant, oĩno priuentur, & à Collegio seu Vniuersitate medicorum eijciantur, ac pęna etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem authoritate præcipimus, & mandamus, vt nullus posthac vbiq; lcorũ in medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medẽdi facultas à quouis Collegio, & Vniuersitate concedatur, nisi omnia in pręsenti nostra constitutione contenta, medio eorũ iuramento, corã Notario publico, & testibus, obseruare in eorũ manibus vel ordinarij iurauerint, & de huiusmodi iuramento in priuilegio seu licẽtia medẽdi specialis mentio fiat. Quod si Collegia, & vniuersitates pręfatę non recepto à promouendis iuramento huiusmodi, eosdẽ ad gradum prædictũ promouerint, aut eisdem medẽdi licentiã præstiterint, pęnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi, incurrant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnib. & singulis venerabilibus Patriarchis, primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, quatenus in ciuitatibus, & diœcesib. proprijs, pręsentes nostras litteras publicari faciant, ac iuramentũ pręductũ à medicis iam promotis, seu licentiã medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendũ in ciuitatibus, & Diœcesibus prędictis admittant, nisi eis constiterit, eosdẽ iuramentum huiusmodi pręstitisse, & contumaces, & iurare ac iuramentum huiusmodi iam pręstitum exhibere recusantes, gradu medicinę, &

omnibus priuilegijs eisdem medicis, tam coniunctim, quam diuisim eis, & eorum cuilibet concessis per quosuis etiam Rom. Pont. priuent ac ab ingressu Ecclesiæ arceant donec resipuerint.

Non obstantibus præmissis priuilegijs, indultis, litteris Apostolicis, quibusuis personis, collegio, & vniuersitati sub quibusuis verborum formis, & tenoribus concessis. Quæ omnia quo ad effectum validitatis constitutionis nostræ tantum reuocamus, cassamus, & annullamus, & omnes Principes sæculares ac alios Dominos, & magistratus tēporales, rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum nibilominus iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, primatibus, Archiepiscopis, Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium præstent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant. &c.

Fontis baptismalis custodia reuidenda consequenter esset. num decenter pro facultate loci sit ornata, an intus sit aqua munda, & sufficiens, & desuper cautè occlusa, & ne parochus aliquem culpa sua sine baptismo mori permittat, esset enim deponendus, si id admiserit, c. quicumque de consecr. dist. 4.

Circa eiusdem Sacramenti administrationem videndum est ne parochus quosuis ad susceptionem ex baptismo admittat, sed tantum vnum patrinum, & vnam patrinam, quibus etiam annunciet quodnā vinculum ex compaternitate cum ipso baptizato, baptizatique patre & matre contrahant: librum etiam vt habeat, in quo nomina baptizatorum, parentum compatrumque ipsorum diligenter annotentur. Conc. Trid. sess. 24. c. 2. de ref. matr.

26 Circa matrimoniorum celebrationem videnda sunt, quæ sequuntur, nimirum ne temporibus prohibitis, à Dominica videlicet prima aduentus ad diem Epiphaniæ, & à feria tertia carnis priuij ad Dominicam in Albis, matrimonia solemniter celebrentur id. Conc. loc. cit. c. 10. sine solemnitatibus tamen etiam his temporibus prohibitis contrahi, & consummari matrimonia, banna item publicari licite possunt, cum solæ solemnitates nuptiarum sint prohibitæ, Nau. cit. ca. 22. num. 71.

Videndum item vt ante matrimonii contractum trina denunciatio præmittatur, nisi Episcopus eam ex causa omittendam duxerit. Præterea vt in trium vel duorum ad minus testium præsentia contrahatur, alioqui omnino inualidus esset contractus, cit. Conc. ibi. c. 1.

Secundæ item nuptiæ ne benedicantur, c. vir. autem, de secun. nupt. nisi essent secundæ ex parte viri tantum, vt si viduus ducat virginem, tunc enim benedici possunt. Arm. ver. matrimonium, n. 71. seu potius loci consuetudo in talibus obseruetur. Nau. cit. c. 22. nu. 83.

Cum autem residentia parochi ad exercitium curæ animarum præ-

præcipuè conducat, diligenter visitator aduertere debet, quomodo parochus frequens sit circa suam ecclesiam, & ne extra parochiam habitet, neque in ciuitate, sed penes ecclesiam in domo presbyterali, nevè frequenter absit, non enim potest amplius, quam per duos menses in anno abesse, siue isti menses continui sint, siue ex diuersis interpolatis absentijs computentur, & tunc adhuc non potest abesse nisi licentia ab episcopo obtenta, quæ gratis est concedenda, & substitui debet interim capellanus qui curam in absentia administret. cit. Cõc. sess. 23 c. 1. de ref. In tantum autem obligatur curatus ad residentiã,
27 vt ne quidem pro seruitio Episcopi, vel Diæcesis abesse possit vltra duos menses prædictos, quod in diuersis casibus fuisse declaratum à sac. Congr. Conc. refert Gonz. super 8. Canc. glo. 6. nu. 258. vbi legitur declaratio eiusdem Cong. in hæc verba.

An si Episcopus iudicauerit expedire vti opera alicuius curati pro Secretario, vel pro Vicario foraneo, possit abesse, vel excusetur à residentia, dummodo cura suæ Ecclesiæ diligenter exerceatur.

Cong. censuit non posse.

Et iterum.

Episcopus non potest vti opera parochi in visitatione, vel alio seruitio suæ Diæcesis, nisi pro tempore duorum mensium, & idoneus vicarius deputetur.

Eandem congregationem censuisse, quod etiam rector parochialis ecclesiæ, cui datus est coadiutor, & etiam ipse coadiutor teneatur, ad residentiam, refert idem Gonz. ibi d. glo. 4. §. 9. nu. 15. & 30.

In casibus tamen à iure permissis quos notat gl. in cap. vlt. de cler. nõ resid. abesse posset, vt causa infirmitatis si inciderit in morbũ dum esset extra parochiam, vel si eat ad curandã valetudinẽ; Propter graues inimicitias ex quibus verisimiliter immineret ipsi vitæ periculũ, dummodo Vicario pro exercitio curæ relinquat, & interim reconciliationem procuret, quod si culpa ipsius infra annum reconciliatio non haberet effectum, puniri posset, vt notat Quar. cit. verb. residentia. Aliæ autẽ causæ à residentia excusantes licet non iuuent curatos, aliis tñ beneficiatis seruire possunt, vt eas enumerat Rebuf. lo. sup. ci.

Ad extremũ De bonis, & prouentibus ecclesiæ Parochialis videri debet quomodo administrentur, ne desolẽtur, vel alienentur nevè lo-
28 centur vltra triẽnium, vel anticipatis solutionibus. Si ẽt exiguos fructus haberet Ecclesia, deberet visitator seu Episcopus prouidere vt necessaria Parocho non desint, vel per assignationẽ aliquarum decimarũ, vel cõpellendo parochianos vt ipsi necessaria subministrent, cit. Conc. sess. 21. c. 4. de ref. Vel ẽt vnire posset duas parochiales, vbi vna non sufficeret ad sustentationẽ Rectoris, & populus non sit ita frequens vt vnus curæ animarũ sufficere non possit Conc. loc. cit. c. 5.

Posset, & nouam parochialem ecclesiam erigere vbi parochia esset tam ampla vt per vnum administrari non possit, vel vbi populo, ob locorum distantiam ad vnam ecclesiam difficilior pateret accessus. Et tum posset dotari noua ecclesia ex fructibus prioris ecclesiæ matricis si ipsa abundet fructibus, sine tamen præiudicio possessoris, vel ex collectis parochianorum. Conc. loc. cit. c. 4.

De Visitatione ecclesiarum Græcorum.

SVMMARIVM.

29 *Græcorum Catholicorum ecclesię subduntur Episcopo loci.*
30 *Græcorum ritus in quibus tolerantur ab ecclesia.*

GRæcorum Ecclesiæ, qui ad vnitatem San. Rom. Ecclesiæ, Catholicæ redierunt, subduntur Episcopo Latino, in cuius Diæcesi existunt, cap. quod translationem, de tempor. ordin. & recenter emanauit super hoc const. Pii Papæ Quarti, vt sequitur.

Pius Papa IV. Ad futuram rei memoriam.

ROmanus Pontifex præcipuus æquitatis, & religionis assertor, facultates, & gratias ab Apostolica sede concessas, ex quibus tempore procedente animarũ pericula, & inter Catholicos scandala prouenire animaduertit, pro sui pastoralis officii debito maturè reuocare consueuit. Sane nonnulli locorum ordinarii nuper ad audientiam nostram referri curarunt, quod in quam pluribus Regni Siciliæ citra, & vltra pharum & alijs Christiani nominis ciuitatibus, & locis, magna Græcorum, tam Religiosorum, & sæcularium clericorum, quam laicorum multitudo reperitur, qui ecclesiæ Græcæ mores, & ritus obseruantes, seque suos proprios eiusdem nationis prælatos habere, ac illis, non autem locorum ordinariis subesse, sed immunitatum, aliorumque priuilegiorum sibi per fe. re. Leonem X. Paulũ III. Iuliũ & III. & forsan alios Rom. Pont. prædecessores nostros, & dictã sedẽ antiquitus concessorum prætextu, se ab eorundem ordinariorum iurisdictione, & superioritate exemptos esse prætendentes, impunitate sibi proposita, in diuersas hæreses, nefariasque opiniones, & absurda deliramenta passim prolabuntur, asserentes inter alias eorum blasphemias nullum esse defunctorum purgatorium, Rom. Pontif. aliquam in eos iurisdictionem, vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo concessas dãnantes, ecclesiasticas sententias, & censuras ab eo latas spernentes, sanctissimæ Dei genitricis Virg. Mariæ, Beatorum Apostolorum, & aliorum Dei sanctorum festiuitates ab ecclesia Romana sanctisque patribus ordinatas non obseruantes,

tes, sanctissimum Euchar. stiæ Sacramentum suis infantibus in Baptismo exhibentes, inhumata defunctorum cadauera superstitione quadam impia, & plusquam barbarica è sepulchris eruentes igneque comburentes, Ordinariorum, locorum quos habitant visitationem iurisdictionẽque contemnẽtes, & ecclesiasticã disciplinam perturbantes, ac demum huiusmodi aliisq; suis opinionibus erroneis atq; sacrilegis, populos Latinos inficientes, correctionẽ legitimam suæ prætensę exẽptionis clypeo repellentes, in suis impietatibus abusibusq; consenescunt, & immoriuntur, & in suarũ vicinorumque populorũ præsertim simplicium animarũ perniciem, & scandalũ plurimorũ. Nos igitur prouidè considerantes, eiusdẽ sedis intentionẽ nunquam fuisse, exemptionẽ aliud vè priuilegiũ à se concessum iri, vt inde scelerum impunitas, & aĩarum periculum emergat, abusibus, & periculis huiusmodi, quantum cum Deo possumus, tempestiuè obuiare volentes, ac quarumcunque exemptionũ, aliorumq; priuilegiorum dictis Græcis eorumque prælatis, rectoribus, Abbatibus, & alijs, tam S. Basilii, & alterius ordinis regularibus, quam secularibus ac etiam laici personis quocunq; nomine nũcupatis, per præfatos, & alios quoscunque Romanos Pontif. prædecessores nostros, ac nos, & sedem præfatam in genere, vel in specie hactenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus approbatorum, & innouatorum, litterarũ que desuper confectarum, & inde sequutorum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas exemptiones, ac pro ut illas concernunt, desuper confectas litteras præfatas, ad hoc videlicet, vt ipsi locorum ordinarii quascunque Græcorũ ecclesias, monasteria, prioratus, & alia pia loca, tam sæcularia, quam cuiusuis ordinis regularia, earumque prælatos, etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, ac maiori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, ministros, & quasuis alias eiusdẽ nationis personas, in suis ciuitatibus, & Diœcesib. consistentia, quoties opus fuerit, visitare, ac in illis suam ordinariam iurisdictionem, plenamque, & omnimodam superioritatem, in ijs, quæ Dei cultum, sacramentorũ administrationem, & animarum salutem, hæresumque extirpationem concernunt, exercere, & exequi liberè, & licitè valeant, reliquis ipsorum Græcorum in diuinis celebrãdis, alijsque ritibus à sede Apostolica approbatis, nec non priuilegijs & gratijs Apostolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò reuocamus cassamus, & annullamus, ac reuocatas, cassatas, & annullatas esse, nec ipsis Græcis clericis, vel laicis, eorumvè Prælatis, Ecclesijs, Cœnobijs, aut aliis pijs locis in aliquo suffragari, sed illos omnes, & singulos, locorum, in quibus morã traxerint, ordinariorum visitationi, correctioni, punitioni, iurisdictioni, & omnimodæ superioritati in præmissis subesse, illisque tanquam superiorib. suis suarumque animarum pastoribus humiliter obedire, & sic per quoscunque iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Car-

dinales, sublata eis quauis aliter iudicandi facultate, iudicari, & definiri, debere, ac quicquid secus à quo quam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionib. & ordinationibus Apostolicis cæterisque contrarijs quibuscunque. Per hoc tamen non intendimus, quod ipsi Græci ab eorũ Græcanico ritu abstrahantur, vel alias desuper quo quomodo per locorũ ordinarios, aut alios impediantur. Et quia difficilè foret, præsentes ad diuersa loca in quibus illarũ exhibitio forsan erit necessaria, circumferri, volumus, & eadem auctoritate similiter decernimus, quod earundem præsentiũ transumptis etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, & personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ sigillo signatis, plenaria & indubia, eaque prorsus adhibeatur fides in iudicio, & extra, quæ præsentibus adhiberi deberet, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Rom. apud S. Petrum sub annulo Piscat. die 16. Feb. 1564. Pont. anno 5.

Quæ autem Episcopo visitanti, in huiusmodi Ecclesiis Græcorum, saluis eorum quoad reliqua ritibus, aduertenda sint & corrigenda, facile ex subinsertis cõstitutionib. Romæ ex mandato Clem. Papæ VIII. impressis, petebit, vt sequuntur.

Perbreuis instructio super aliquibus ritibus Græcorum ad Reuerendiss. Patres DD. Episcopos Latinos, in quorum ciuitatibus, vel Diœcesibus Græci, vel Albanenses Græco ritu viuentes degunt, ac litteræ quædam Apostolicæ ad ipsos Græcos, & eorum ritus pertinentes, necnon forma professionis fidei orthodoxæ à Græcis ad vnitatem S. R. E. venientibus faciendæ, mandato sanctissimi D. N. D. Clem. Papa VIII. simul excussæ Romæ, apud impressores camerales, Anno Domini 1597.

Circa sacramentum Baptismi.

Præsbyteri Græci, baptizatos chrismate in fronte non consignent, & ideo ab ipsis in ordine baptismi apud eorum euchologium prætermittantur, quæ sequuntur post illa verba. καὶ μετὰ τὴν εὐχήν, *&c. vsque ibi.* εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς σχῆμα κύκλου; *hoc est, & post orationem, &c. (vbi habetur forma huius consignationis, vsque ad verba postea facit sacerdos figuram circuli, &c.*

Circa sacramentum Confirmationis.

Episcopi Latini infantes alios baptizatos, à presbyteris Græcis de facto chrismate in fronte consignatos confirment, & tutius videtur, vt cum cautela, & sub conditione id faciant, videlicet (nisi es confirmatus, ego te non confirmo, sed si non es confirmatus, ego consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, & filij, & spiritus sancti) præsertim vero cum verisimiliter dubitari potest, quod ab Episcopis Græcis fuerint baptizati.

Circa

Circa sacramentum Eucharistię.

Sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, quod pro infirmis asseruatur, singulis octo diebus, aut saltem quindecim renouetur.

Non asseruetur idem sacramentum toto anno, si tamen asseruatum fuerit, saltem in fine anni sumatur.

Tollatur abusus tundendi, vel etiam miscendi sacro oleo, ac iterum coquendi, vel alias exsiccandi species sacramenti sacra Eucharistiæ feria quinta Cœnæ Domini, vt deinde illud asseruent.

Si Græci velint accipere altaria portatilia ab Episcopis Latinis consecrata, bene erit, sin minus, tolerentur eorum, thioni siue throni super altaria lapidea ponendi cum celebrant.

Corporalia vti Latini habeant, nisi thionis etiam pro corporalibus vtantur.

Circa sacramentum Pœnitentię.

In casu necessitatis presbyteri Græci catbolici, possint Latinos absoluere; vtantur forma absolutionis in generali Côc. Flor. præscripta, & postea si voluerint, dicant orationem illam deprecatiuam, quam pro forma huius absolutionis dicere tantum consueuerunt.

Tollendus abusus vbi est, vt vir atque vxor, simul, & eodem tempore, eidem presbytero confiteantur.

Aqua ex ritu Græco in die Epiphaniæ, vel primo die mensis benedicta, conseruetur in ecclesia, vt illa fideles aspergantur.

Circa oleum sanctum Cathecumenorum, & infirmorum.

Non sunt cogendi presbyteri Græci olea sancta, præter chrisma, ab Episcopis Latinis Diœcesanis accipere, cum huiusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & sacramentorum exhibitione ex veteri ritu conficiantur, seu benedicantur. Chrisma autem quod non nisi ab Episcopo, etiam iuxta eorum ritũ, benedici potest, cogantur accipere. Probibeantur vero ab episcopis Græcis externis schismaticis seu San. Roma. Eccle. communionem non habentibus, illud accipere, vel eo vti.

Circa sacramentum Ordinis.

Ordinati ab episcopis schismaticis, aliàs ritè ordinatis seruata debita forma, recipiunt quidem ordinem, sed non executionem.

Proinde ordinati ab episcopis schismaticis, correcti, vel emendati, reconciliandi sunt, & absoluendi cum pœnitentijs salutaribus, dummodò ero-

rores, vel saltem schisma ordinatoris abiurent in iudicio, vel publicè, vel secretò pro qualitate facti. In ordinibus autē per eos alias ritè susceptis ministrare non permittantur, nisi cum ipsis super irregularitate, huiusmodi occasione contracta, auctoritate sanctæ sedis Apostolicæ fuerit dispensatum.

Non sunt admittendi episcopi schismatici, siue pro ordinibus, siue pro alijs sacramentis conferendis, sed detinendi, quoad sancta sedes Apostolica desuper consulatur, & responsum habeatur.

Græci sine litteris dimissorijs episcopi Latini Diœcesani ad sacros ordines promoti, suspensi sunt, & si suspensi in suis ordinibus ministrauerint, efficiuntur irregulares, sicut & Latini.

Super huiusmodi autem & similibus irregularitatibus, dispensandi facultatem à sancta sede Apostolica, obtineri oportet.

Si Episcopus Latinus Græcum aliquem ordinare voluerit, qui à presbytero Græco in baptismo chrismate in fronte de facto fuerit consignatus, debet illum antea confirmare, saltem sub conditione, videlicet. Nisi es confirmatus, &c. vt supra.

Presbyteri vidui seu vxoribus orbati, habitum deferant diuersū ab alijs.

Circa sacramentum Matrimonij.

Curent ordinarij locorum, vt decretum sacri generalis Conc. Trid. de reformatione matrimonij, vertatur in linguam Græcam vulgarem, & in locis, & parochijs Græcorum, Albanensium euulgetur, & publicetur. Matrimonia inter coniuges græcos dirimi, seu diuortia quoad vinculum fieri, nullo modo permittant, aut patiantur, & si qua de facto processerunt, nulla & irrita declarent.

Maritus Latinus, vxoris græcæ ritum non sequatur.

Latina vxor non sequatur ritum mariti græci.

Græca vero vxor sequatur ritum mariti Latini.

Quod si id fieri non possit quisque coniugum in suo ritu, Catholico tamen manere permittatur.

Proles sequatur patris ritum, nisi præualuerit mater Latina.

Presbyter græcus coniugatus ante sacrum sacrificium, seu sanctam missā celebrandam, vel per hebdomadam, vel per triduum abstineat ab vxore.

Circa alia dogmata.

Græci credere tenentur, etiam à filio spiritum sanctum procedere, sed non tenentur pronunciare, nisi subesset scandalum, præsertim si degant inter Latinos, aut necessitas postularet confitendi fidem Catholicam, quia tunc oporteret etiam pronunciare.

Nunquam monachis Græcis, seu Calogeris, animarum cura committa-

tur,

tur, nisi ex necessitate, vel alia iusta causa.

Presbyteri sæculares Græci abiuratis schismate, & erroribus, atque in fide Catholica benè instructi, in parochialibus seu curatis ecclesijs Græcorum institui possunt.

Tolerandus est apud Græcos vsus carnium die sabbathi, vbi sine scandalo fieri potest, in locis tamen ipsorum, & inter eos tantum.

Item tolerandum est, vt ad ieiunium eadem die sabbathi in quadragesima, excepto vno sabbatho sancto, ex antiqua traditione non teneantur, sed duntaxat ad abstinentiam.

In ieiunijs biduanis, vel triduanis, vel alias à Diæcesanis, vel in iubilæis à summo Rom. Pontifice in dictis, dies sabbathi in eis comprehensus, vel præscriptus, in alium diem pro plebibus Græcis ab ipsis Diæcesanis Apostolica authoritate S. D. N. Clementis diuina prouidentia Papæ VIII. permittitur commutari.

Si ipsi Græci ad obseruationem ieiuniorum, & vigiliarum Latinæ Ecclesiæ induci possent, optimum esset, sed non cogantur, cum ipsi qualibet hebdomada, & feria quarta, & sexta ieiunent.

Græci existentes inter Latinos, dies festos de præcepto eiusdem Latinæ Ecclesiæ, seruare teneantur.

Insuper idem S. D. N. constituit, Romæ habendum esse Episcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Episcopis Latinis Italiæ, & Insularum adiacentiū subiectos, ab episcopo Græco ordinari volentes, cum illorum dimissorijs, ad id tantum concedendis, ritu Græco ordinet.

Item mandauit, vt ad maiorem instructionem dominorum Episcoporum Latinorum, imprimantur cum hac ipsa Decretales seu litteræ quædam Apostolicæ, ad Græcorum ritus pertinentes, ac etiam professio orthodoxæ fidei à Græcis, qui ad vnitatem S. R. E. veniunt facienda.

Ita Sanctitas sua ex sententia Congregationis super reformatione Græcorum, decreuit, & declarauit, ac fieri mandauit. Romæ in Palatio montis Quirinalis apud S. Marcum die 31. mensis Augusti Anno Domini. 1595. Pontif. sui anno 4.

Iul. Ant. Card. S. Seuerinæ.

Innocentij PP. IIII. Bulla seu litteræ ad Episcopum Tusculanum Apostolicæ sedis Legatum in Regno Cypri, quę extant in eius Regesto Bullarum Pontificatus sui anno II. apud Bibliothecam Vaticanam super ritibus Græcorum, qui tolerari vel non tolerari possunt.

Innocentius. IV. &c. Episcopo Tusculano Apostol. Sedis Legato.

Sub Catholicæ professione fidei atque cultu consistere, ac proficere vniuersos, cæteris nostræ mentis desiderabilibus præferentes, illud tanquam ac-

ceptabilius pleniori desiderio cupimus, & ad hoc velut operatiuum salutis præcipuũ intimis affectibus anxius aspiramus. Hæc inquam vnio, siue connexio cordi nostro inæstimabilis gaudij rorem infunderet, si varias gentiũ nationes eiusdem obseruantia fidei, in vnum acceptabilem in Christo populum adunaret. Id vtique anxiæ mentis nostræ ardorem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, si omnes quos olim in vnum Catholicum gregem ouile collegit Domini, cum multi ab eo discesserint, in idem indiuiduum Collegium vnius pastoris solidaret magisterium, & custodia communiret. O si orientalibus oriens ex alto luceret, & sui luminis illustratione ipsos ad Catholicam reduceret vnitatem, vt cum reliquis orthodoxis in vnius aulæ collecti gremio, de matris Ecclesiæ vbere, fluenta doctrinæ salutaris haurirent, tunc ipsi Ecclesiæ proueniret magnum, & desiderabile salutare; tunc eius vterus sobole geminata concresceret, tunc Orientalibus oriretur supernæ illuminationis aurora, tunc eis claresceret lucifer veritatis: tunc per vniuersam Ecclesiam inundantis gaudij erumperet plenitudo: tunc exultatione nimia, claresceret totus orbis, quia valde bonum, & iucundum existeret, fratres simul in domo Domini habitare: tunc eadem Ecclesia multiplicata lætitia, nouæ iucunditatis canticum personaret. Verum quia nõnulli Græcorum iamdudum ad deuotionem Sedis Apostolicæ redeuntes, eireuerenter obediunt, & intendunt, licet expedit vt mores ac ritus eorum, quantũ cum Deo possumus, tolerantes, ipsos in Ecclesiæ Romanæ obedientia præseruemus: quanquam in his quæ animarum periculum parerent, vel honestati Ecclesiasticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus. Sane inter Ven. Fratrem nostrum Archiepiscopum Nicosien. & eius Suffraganeos Latinos ex parte vna, & Episcopos Græcos Regni Cypri ex altera, de quibusdam certis articulis, discordiam, & turbationem forte subortam, & eorundem tenorem articulorum, ac responsiones ipsorum Græcorum ad illos, nobis vt melius possemus instrui super eis, plenè ac prouide per tuas litteras intimasti, sollicitè requirendo, vt prouidere super hoc Apostolica diligentia curaremus. Nos autem litteris ipsis affectuosè receptis, earum seriem, & ipsos articulos, ac responsiones easdem, & cætera quæ continebantur in illis, vna cum Fratribus nostris, perlegimus, intelleximus diligenter, prudentiam tuam multipliciter in Domino commendantes, & meditantes, ac deliberãtes super his, prout rei qualitas exigebat. Circa hæc
1 *itaque sic deliberatio nostra resedit, vt Græci eiusdem Regni, in vnctionibus quæ circa Baptisma fiunt, morem Ecclesiæ Romanæ teneant, & obseruent:*
2 *Ritus vero, seu consuetudo, quam habere dicuntur vngendi per totum Baptizandorum corpora, si tolli sine scandalo, vel remoueri non potest, cum siue fiat, siue non, quantum ad baptismi efficaciam vel effectum, non multũ*
3 *referat, toleretur. Nec refert etiam vtrum in frigida vel calida aqua baptizent, cum parem vim, & effectum in vtraque baptismum habere, asseuera-*
4 *re dicantur. Soli autem Episcopi consignent Chrismate in frontibus baptizatos*

zatos, quia hu us vnctio non debet nisi per Episcopos exhiberi, quoniam so
li Apostoli, quorum vices gerunt Episcopi, per manus impositionem, quam
confirmatio, vel frontis chrismatio repræsentat, Spiritum Sanctum tribuis
se leguntur.
5 *Singuli quoque episcopi in suis ecclesiis in die Cænæ Domini, possunt se*
cundum formam Ecclesiæ, chrisma conficere, ex balsamo quidem, & oleo
oliuarum. Nam Spiritussancti donum, in chrismatis vnctione confertur, &
columba vtique, quæ ipsum designat Spiritum, oliuæ ramum, ad arcam le-
gitur retulisse: sed si suum antiquum ritum, in hoc Græci potius seruare vo-
luerint, videlicet quod Patriarcha, vna cum Archiepiscopis, & Episcopis
eius Suffraganeis, & Archiepiscopi cum Suffraganeis suis simul chrisma
6 *conficiant, in tali eorum consuetudine tolerentur. Nullis autem per sacerdo*
tes vel Confessores pro satisfactione pœnitentiæ vnctio aliqua solummodo
7 *iniungatur: Infirmis vero, iuxta verbum Iacobi Apostoli, vnctio exhibea*
tur extrema. Porro in appositione aquæ, siue frigidæ, siue calidæ, vel tepi-
dæ, in altaris sacrificio, suam si velint consuetudinem Græci sequantur, dũ-
modo credant, & asserant, quod seruata canonis forma conficiatur pariter
8 *de vtraque. Sed eucharistiam in die Cænæ Domini consecratam, vsque ad*
annum, prætextu infirmorum, vt de illa videlicet ipsos communicent, non
reseruent: liceat tamen eis pro infirmis ipsis corpus Christi conficere, ac per
9 *quindecim dies, & non longiori temporis spatio, conseruare, ne per diutinã*
ipsius reseruationẽ, alteratis forsitan speciebus, reddatur minus habile ad su
mendum, licet veritas, & efficacia, semper eadem omnino remaneat, nec
vlla vnquam diuturnitate, seu volubilitate temporis euanescat. In celebra-
10 *tione vero solemnium, & aliarum missarum, & de hora celebrandi eas, dũ*
modo in confectione vel cõsecratione formam verborum à Domino expres-
sam, & traditam obseruent, & celebrando non transgrediantur horam no-
nam, suam sequi consuetudinem permittantur. Sacerdotes autem dicant ho
11 *ras canonicas more suo, sed missam celebrare, priusquam officium matuti-*
12 *nale compleuerint, non præsumant. Promouendi vero ad Sacerdotium, &*
Presbyteri qui præficiendi fuerint Ecclesiarũ regimini, examinentur antea
diligenter, si præcipuè de horis canonicis, & missarũ officiis, secundũ distin
ctionem tẽporum exequẽdis, sint sufficienter instructi, vt ad hæc nisi digni,
13 *& idonei admittantur. Cæterum vnusquisque sacerdos, in aureo vel argen*
teo solum, aut saltem stamneo calice sacrificet, habens corporale de lino can
didum, & nitidum, & altare mundis vestimentis opertum, vel decentibus
14 *paramentis. Mulieres autem seruire ad altare non audeant, sed ab illius mi*
nisterio repellantur omnino. De ieiunio vero diei Sabbathi Quadragesima-
15 *li tempore, quanquam honestius, & salubrius Græci agerent, si sic toto illo*
tempore abstinerent, vt nec vnico die institutum ieiunium violarent, te-
16 *neant, & seruent pro libitu morẽ suũ. Sacerdotes, quoq; coniugati, & alii*
quibus parochiarum cura, vel ecclesiarum porochialium regimen per episco
pos

Vos suos committitur, licitè ac liberè possint parochianorum suorum confessiones audire, ipsisque pœnitentiam iniūgere pro peccatis: quia cui licet vel conceditur, quod est maius, competit nimirum, nec negari conuenit quod est minus: liberum tamen sit ipsis episcopis, viros alios idoneos coadiutores, & cooperatores habere, in audiendis confessionibus, & pœnitentijs iniungendis, ac cæteris quæ ad salutem pertinent animarum, ipsisq; in his per eorū diæceses absque sacerdotum ipsorum præiudicio, & grauamine, committere vices suas, cum propter occupationes multiplices, & occasiones varias possit contingere, quod nequeant per easdem diæceses officium suum exequi per se ipsos. De fornicatione autem quam solutus cum soluta cōmittit, quin
18 *sit mortale peccatum, non est aliquatenus ambigendum, cum tam fornicarios quam adulteros à Regno Dei Apostolus asserat alienos.*

19 *Adhac volumus, & expresse præcipimus, quod episcopi Græci septem ordines secundum morem ecclesiæ Romanæ de cætero conferant, cum hucusque tres de minoribus circa ordinandos neglexisse vel prætermisisse dicantur. Illi tamen qui iam sunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipsorū multitudinem in sic susceptis ordinibus tolerentur.*

20 *Quia vero secundum Apostolum mulier mortuo viro ab ipsius est lege soluta, vt nubendi cui vult in Domino liberā habeat facultatem, & secūdas tertias, ac vlteriores etiam nuptias Græci non reprehendant aliquatenus, nec condemnent, sed potius illas approbent inter personas, quæ alias licitè ad inuicem matrimonio iungi possunt. Secundo tamen nubētes presbyteros*
21 *nullatenus benedicant.*

22 *Et quoniam apud eos consueuerunt contrahi matrimonia inter personas contingentes se, iuxta eorum computationem, octauo gradu, qui secundum computationem, & distinctionem graduum, quā nos facimus, apud nos quartus habetur, ne id præsumatur deinceps, firmiter prohibemus, districtè præcipientes, vt cum in vlterioribus gradibus licite matrimonia contrahātur, in prædicto quarto consanguinitatis vel affinitatis gradu, copulari vlterius non præsumant, statutum in hoc generalis Concilij obseruantes. Illos tamen qui iam in gradu huiusmodi contraxerunt, dispensatiuè permittimus in sic*
23 *contracto matrimonio remanere. Denique cum veritas in Euangelio asserat, quod si quis in spiritum sanctum blasphemiam dixerit, neque in hoc sæculo, neque in futuro dimittetur ei, per quod datur intelligi, quasdā culpas in præsenti, quasdam vero in futuro posse sæculo relaxari, & Apostolus dicat, quod vniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit, & cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignē; & ipsi Græci verè ac indubitanter credere, ac affirmare dicantur, animas illorum qui suscepta pœnitentia, ea non peracta, vel qui sine mortali peccato cum venialibus tamen, & minutis decedunt, purgari post mortem, & posse suffragijs ecclesiæ adiuuari. Nos, quia locum purgationis huiusmodi dicūt non fuisse sibi ab eorum doctoribus certo, & proprio nomine indicatum, il-*

lum

lum quidem iuxta traditiones, & authoritates Sanctorum patrum purgatorium nominantes, volumus quod de cætero apud ipsos isto nomine appelletur, illo enim transitorio igne, peccata vtique, non tamen criminalia, seu capitalia, quæ prius per pœnitentiam non fuere remissa, sed parua, & minuta purgantur, quæ post mortem etiam grauant, si in vita non fuerint relaxata.
24 *Si quis autem absque pœnitentia in peccato mortali decedit, hic proculdu-*
25 *bio æternæ gehennæ ardoribus perpetuo cruciatur. Anima vero paruulorũ post baptismi lauacrum, & adultorum etiam in charitate decedentium, qui nec peccato, nec ad satisfactionem aliquam pro ipso tenentur, ad patriam protinus transuolant sempiternam.*
26 *Ordinationes demum, & instituta regularia sanctorum patrum de vita & statu Monachorum, præcipimus ab Abbatibus, & Monachis, Græcis inuiolabiliter obseruari. Fraternitatem itaque tuam hortamur, attentè per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus præmissa omnia Episcopis Græcis præfati Regni seriatim, & diligenter exponi facias, districtè ipsis iniungens, vt ea sollicitè attendere, studiosè tenere ac efficaciter procurẽt, & à suis faciant subditis obseruari. Memoratis autem Archiepiscopo Nicosien. & eius Suffraganeis Latinis, firmiter authoritate nostra præcipiat, vt eosdem Græcos super præmissis contra huiusmodi prouisionem, & deliberationem nostram, non inquietent aliquatenus, nec molestent, Contradictores eadem authoritate, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus, si prædictis Archiepiscopo, & suffraganeis. & quibuscũque alijs à sede Apost. sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto huiusmodi mentionem. Datum Lateran. 2. Non. Mar. anno. 12.*

De visitatione beneficiorum simplicium, Seminarij. Confraternitatum, Hospitalium.

SVMMARIVM.

31 *Missarum onera in fundatione beneficio apposita diminui non possunt.*
32 *Infirmus quando excusatur ab oneribus beneficij.*
33 *Beneficium obtinens simplex non tenetur ad personale exercitium oneris beneficij.*
34 *Parochi functiones quæ sint propriæ.*
35 *Seminarium scholarium quomodo visitandum.*
36 *Confraternitates laicorum quomodo visitandæ.*
37 *Confraternitates cogi non possunt ad processiones.*
38 *Hospitalia quando visitari possint.*

Gr.

Circa visitationem Capellarum, altariũ, seu quorumuis beneficiorum simplicium, vltra ea quæ de moribus ipsius beneficiati corrigendis ex superioribus cognosci possunt. Videri debet titulus, quo beneficium possidet, litteræ item ordinum. Videnda est fundatio seu erectio ipsius beneficij, fructus ipsius in quo consistant, quomodo administrentur, defendantur, neuè illicitè alienentur.

Onera in fundatione si quæ annexa sunt beneficio, an adimpleantur, adimpleri enim debent etiamsi fuerint grauia, vt quia esset onerosus missarum numerus, iste enim expleri omnino debet, nec potest diminui ne quidem vigore. Conc. Trid. c. 4. sess. 25. de ref. quo alias missarum numerus moderari potest, eo enim decreto non comprehendi numerum missarum in fundatione assignatum declarauit S. Cong. Cõcil. in an. 1597. die. 3. Mart. verbis sequentibus.

31 *Cong. Conc. censuit ex decreto Conc. c. 4. sess. 25. non licere Episcopo reducere onera missarum in fundatione apposita.*

32 Et ne quidem infirmitate excusari posset huiusmodi beneficiatus quominus missas celebret, vel per alium celebrari faciat, si beneficiũ principaliter fundatum est pro missis celebrandis, nisi infirmitas duret per tempus modicum vt per octo vel decem dies. Pet. Nau. de rest. li. 2. nu. 210. alterius tamen beneficij simplicis rector, quod non principaliter est fundatum pro missis celebrandis non tenetur ad onera beneficij obeunda tempore infirmitatis, Abb. in c. 1. de cler. ægro. Genu. in prax. c. 56. Posset tamen si velit etiam dum bene valet per substitutum beneficio deseruire vel missas celebrari facere simplex huiusmodi beneficium obtinens, nec ab Episcopo cogi potest vt per se ipsum deseruiat, quod fuisse declaratum à S. Cong. Conc. refert Gonz. citat. glo. 5. nu. 81. his verbis.

Episcopus non potest cogere obtinentem beneficia simplicia, personale aliquod seruitium impendere, cum ex antiquissima totius Ecclesiæ consuetudine non teneatur.

33 Neque posset cogi taliter beneficiatus vt promoueri se faciat ad ordinem Presbyteratus, ad hoc eiusdem S. Cong. decretum refert. id. Gonz. loc. cit. nu. 88. vt sequitur.

Si fundatio capellæ esset sub verbis testatoris, quod capellanus debeat celebrare Diuina officia die noctuque sicut cæteri capellani faciunt, an capellanus hic debeat esse presbyter.

Cong. censuit ex his verbis positis in fundatione huius capellæ non inferri necessario vt capellanus debeat esse presbyter.

Et iterum. ibid. nu. 84.

Episcopus non potest compellere obtinentem capellam vt ipsemet celebret, licet in eius fundatione disponatur, quod capellani celebrent, nam istis oneribus missarum rectè per substitutum satisfit.

Tum

Tam demum autem teneretur esse sacerdos, & per se ipsum inseruire, si in fundatione diceretur, quod debeat esse sacerdos, & per se ipsum inseruire, si nimirum hoc fuerit appositum de consensu Episcopi vbi enim fundator disponit de modo conferendi simplex beneficium aliter quam jus ordinat, non teneret nisi consenserit episcopus. Fel. in c. cum accessissent, de constit.

Aduertendum praeterea visitatori ne huiusmodi beneficiati in concernentibus Ecclesiae Parochiali sese intromittant, ad processiones publicas parochialis seu alterius maioris Ecclesiae vt accedant, ad hoc enim obligantur, & compelli possunt. Conc. cit. sess. 25. c. 13. de Reg.

Functiones autem propriae parocho, & in quibus capellarum seu quorumuis beneficiorum simplicium rectores intromittere se nō possunt, determinantur in decreto S. Congr. Rituum relato à Quar. verb. missa vt sequitur.

In Ecclesiis Parochialibus, & quae sub Magistrorum laicorum gubernio & directione esse solent, ex stauritis nuncupatis, sacerdotalia munera, ac presbyterales functiones, quae populi, & animarum curam quoquo modo cō cernere videntur, quales sunt.

Candelarum, Ciner[u]m, Palmarum, fontis baptismalis benedictiones, Sanctissimi Sacramēti delationes, celebrationes missarum feriae V. in Cena Domini, & sabbati Sancti aspersiones domorum, & quae in Dominicis diebus in ecclesia fiunt, quaeque circa cultum Sanctissimi Sacramēti Corporis Christi in 40. horarum oratione, & similes, non ad Capellanos seu Sacristam Ecclesiarum huiusmodi ab eisdem laicis deputatos, sed ad Parochum seu Rectorem animarum curam habentem in ecclesiis huiusmodi institutum praecedē te examine, & aliis requisitis ab Ordinario loci prouisum, spectare debere censuit Sacrorum rituum Congregatio, die 18. Maij. 1602.

Ptolomeus Cardinalis.

Alex. Gratianus pro Secretario.

Huc pertinet, quod in huiusmodi capellis, & alijs Ecclesijs non parochialibus, non potest asseruari Sanctissimum Sacramētum pro adoratione nequidem de licentia Episcopi, nisi ex auctoritate, & concessione Papae, quod sibi responsum fuisse à Sac. Cong. Conc. in an. 1609. refert Genuen. in prax. c. 110. his verbis.

Duo enim dubia circa hoc petij declarari. Primum an Episcopus possit concedere Ecclesiae non parochiali, vt in ea retineatur Sanctissimū Sacramentū Eucharistiae solum pro adoratione, vel requiratur auctoritas Papae; Secundum, praesupposito quod Episcopus concesserit licentiam asseruandi Sanctissimū Sacramentum, in Ecclesia non parochiali pro adoratione, an possit Episcopus successor dictam licētiam reuocare. Sacr. Congr. respondit infrascriptis verbis.

L Ad

Ad primum id non posse concedi ab Ordinario, sed requiri licentiam sedis Apostolicæ.

Ad secundum huiusmodi licentiam fuisse nullam; at propterea ei non esse deferendum, nec esse necessariam reuocationem.

Necessarium itaque est ad hoc priuilegium Papæ vt habent Regulares.

Ad extremum huiusmodi beneficia simplicia si fuerint ad tenuitatem redacta, vel fundata in Ecclesiis quæ vetustate collapsæ amplius instaurari non possunt, transferri possent vel vniri alicui Ecclesiæ alteri, vocatis quorum intereſt. cit. Conc. Trid. seſſ. 21. c. 7. de ref.

Circa visitationem Seminarij videndum est quomodo obseruetur in receptione singulorum, ne minores duodecim annis recipiantur; item vt recipiendi habeant bonam indolem, & aliqua principia litterarũ, & vt de iis sit spes, quod Ecclesiasticis ministerijs perpetuò sint inseruituri. Ne item recipiantur nisi pauperes, diuites autem ita demum recipiantur, si suo sumptu ibidem alantur.

Inquirendum prætereà an aliqui sint discoli, & alios corrumpētes, & castigandi.

An habeant aliqua exercitia spiritualia, missas an audiant singulis diebus, an sæpius confiteantur, communicent.

In litteris quo ordine, à quibus præceptoribus, num à viris probis instituantur, In victu, & alijs necessarijs quomodo prouideantur, prouentus Seminarij quomodo dispensentur, & si ipse Episcopus visitat, posset vna cum deputatis ex clero, & capitulo rationem expensorum exigere, & auscultare.

Ordinationes item aliquas in posterum obseruandas, si quas salubres, & necessarias iudicauerit, posset ibidem de consilio dictorum deputatorum relinquere. Conc. cit. seſſ. 23. c. 18. de ref.

Quod autē ad confraternitates quascumque etiam laicorum attinet, istæ quoque quoad actiones spirituales, vt quoad confessiones, communionem, missas, sepulturam, habitum, & modum in processionibus publicis seruandum, subsunt episcopo, etiamsi in ecclesijs Regularium congregationes suas habeant, Nauarr. consil. 3. de foro comp. & possunt ab ipso visitari quoad præmissa, nulla exemptione obstante: Exæ tamen, quæ sub Regum immediata protectione existunt, non nisi de eorundem Regum licentia visitari debent, citat. Conc. l. seſſ. 22. cap. 8. de ref. Administratores quoque confraternitatum earundem, reddere tenentur rationem administrationis suæ ordinario, quod si alicubi siue legitima consuetudine, siue priuilegio obtinuerint, vt rationem non nisi deputatis è medio congregationis reddant, adhuc Episcopus posset cum illis deputatis interesse rationi. id. Concil. seſſ. 28. cap. 8. de ref. melius autem iudicari poterit, in qui-

quibus confraternitates huiusmodi Ordinario subsint,& quæ visitatori in earum visitatione aduertenda sint, si quædam ab eisdem cõfraternitatibus obseruanda, ex ordinatione Clem. Papæ VII. viderimus, cuius Const. publicatæ Romæ, die 24. Decemb. 1604. tenor sequitur.

Clemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Quæcumque à sede Apostolica ad promouendam Christi fidelium salutem aliquando concessa sunt, etsi ea maturo consilio, magnaque prudentia & cautione sancita, & decreta sint, tamen cum Roma. Pontifex de animarum salute sollicitus progressu temporis animaduertit sensim aliquos abusus in eisdem statutis, & decretis obseruandis prouenire, debet pro sui pastoralis officij munere, illis opportuna ratione occurrere, & quantum cũ Domino potest, adhibito salutari remedio, prouidere. Cum itaque à plurimis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & forsan etiam à nobis nonnullis Regularibus ordinibus, Religionibus, & institutis, ac etiam Christi fidelium sæcularium Archiconfraternitatibus, & congregationibus diuersarum nationum, nominum, & institutorum, tam in alma Vrbe nostra, quam in alijs ciuitatibus, & locis Christiani orbis institutis facultas erigendi, & instituendi in eorum, & alijs Ecclesiis, & Collegijs, necnon etiam sibi aggregandi Confratrenitates, & Congregationes in eadem vrbe, & in alijs locis existentes, eisque priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta sibi concessa respectiuè communicandi attributa fuerit, ac nulla certa forma, vel ratio præscripta sit, quæ in huiusmodi erectionibus, institutionibus aggregationibus, & communicationibus faciẽdis, seruari debeat, propterea siue negligentia superiorum Ordinum, Religionum, & institutorum, vel Officialium Archiconfraternitatum, & congregationum erigentium, instituentium, aggregantium, & communicantium, quæ confraternitatibus, & congregationibus erigendis, instituendis, & aggregãdis, & quibus communicationes priuilegiorum, indulgentiarum, aliarumque gratiarum prædictarum fiunt, non seruant formam in huiusmodi erectionibus, institutionibus, aggregationibus, & communicationibus seruari debitam, neque præscribunt modum, quo priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, indulta prædicta consequi debeant, seu ipsarum Confraternitatum, & congregationum incuria, quæ non inquirunt ea, quæ præstare oportet vt illa consequantur, nonnullæ prauæ consuetudines irrepserunt multaque incommoda inde prouenerunt. Quibus Nos pro commisso nobis Apostolicæ sollicitudinis officio, paternaque erga omnes Christi fideles charitate prospicere volentes hac nostra constitutione perpetuo valitura.

Confraternitates non sunt erigendę nisi de consensu loci ordinarij.

Decernimus atque statuimus, vt in posterum tam huius almæ Vrbis nostræ, quam aliarum ciuitatum, & locorum totius Christiani Orbis Regularium Ordinum, Religionum, & institutorum quibus in eorum, & quibuscumque alijs Ecclesiis, & Collegijs Confraternitates sęcularium erigendi, & instituendi facultas concessa est, nec non etiam Archiconfrater. & Congregationum cuiusuis Nationis nominis, & instituti illa sint, & in quibuscumque ecclesijs Domibus, & oratorijs, tam sęcularium, quā vt præfertur quorumcumque etiam mendicantium Ordinum Religionum, & institutorum Regularium quauis tam ordinaria quam Apostolica authoritate erectæ ac constitutæ existant, seu alias quouis modo introductæ reperiantur, quibus alias confraternitates, & congregationes instituendi erigendi ac sibi aggregandi, illisque priuilegia, indulgentias, facultates aliasque spirituales gratias, & indulta prædicta elargiendi, & communicandi potestas a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, vel à nobis, & Apostolica sede attributa fuit, magistri Priores, Præpositi, Rectores, Gubernatores, Praeceptores, Primicerij, Prælati, Custodes, Guardiani, præfecti, administratores, & alij officiales seu superiores quouis modo nuncupati, regularium siquidem ordinum, religionum, & institutorum, vnam tantum confraternitatem, & cōgregationem de consensu tamen ordinarij loci, & cum litteris eius testimonialibus quibus confraternitatis, & congreg. erigendæ, & instituendæ pietas, & Christianæ charitatis officia, quæ exercere cupit apud eos commendentur, in eorum, & quibuscumque alijs ecclesiis, & collegijs erigere, & instituere, cæterarum vero Archiconfraternitatum, & Congregationum in singulis ciuitatibus oppidis, vel locis vnam etiam confraternitatem, & cōgregationem duntaxat, quæ Apostolica, vel ordinaria auctoritate prius erecta nulli alteri ordini Religioni, Instituto Archiconfraternitati, & congregationi eiusdem, vel alterius nationis, nominis, & instituti aggregata sit, præuio similiter loci ordinarij consensu, & cum eius litteris testimonialibus quibus eiusdem confraternitatis & congregationis aggregandæ instituturum pietas, & Christianæ charitatis officia, quæ exercere consueuit apud eos commendentur sibi adiungere, & aggregare possint. Huic vero confraternitati, & congregationi erigendæ, instituendæ seu aggregandæ ea tantū priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta, quæ ipsi ordini, Religioni, instituto erigenti, instituenti ac communicanti, seu Archiconfraternitati, & congregationi aggreganti nominatim, & in specie, non autem, quæ per extensionem, vel communicationem sibi quouis modo concessa sunt, & illa quidem non sub generali forma verborum, vel ad instar, sed expresse, & in specie communicare valeant.

Statuta confratrum ab ord. examinari approbari & corrigi possunt.

Statuta autem pro regimine Ordinum, Religionum, & institutorum erigentium, & instituentium ac communicantium seu Archiconfraternitatū, & congregationum aggregantium edita, confraternitatibus, & congregationibus erigendis instituendis, & aggregandis, & quibus communicationes priuilegiorum, & aliorum prædictorum fiunt, impartiri non possint, nisi ea prius ab Episcopo Diœcesano examinata, & pro ratione loci approbata fuerint, quæ nihilominus eiusdem Episcopi decretis ac moderationi, & correctioni in omnibus semper subiecta remaneant.

Indulgentias concedendas aggregatis confraternit. Ordinarius prius cognoscere debet.

Insuper volumus, & ordinamus, vt prædicti ordines, Religiones, instituta erigentia, instituentia, ac communicantia, necnon Archiconfraternitates, & congregationes aggregantes, certam erigendi instituendi aggregandi, & communicandi formulam à nobis nouissimè approbatam diligenter obseruent, secundum quam priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta ipsis ordinibus, Religionibus, institutis erigentibus, instituentibus, & communicantibus seu Archiconfraternitatibus, seu congregationibus aggregantibus nominatim, & expressè non autem per cōmunicationem neque ad instar, vt supra concessa ipsis confraternitatibus, & congreg. erigendis instituendis, & aggregandis, & quibus communicationes fiunt, communicare possint, quibus confraternitates, & congregationes eiusdem duntaxat nationis, & nominis, ordinis, Religionis, & instituti, Archiconfraternitatis, & congregationis, cui aggregantur, tam hactenus aggregatæ, quam in posterum aggregandæ vtantur, potiantur, & gaudeant, ita vt dictarum confraternitatum, & congregationum erectarum institutarum, & aggregatarum, ac quibus communicationes factæ sunt ministri, & officiales, & alij supradicti priuilegia indulgentias facultates aliasque spirituales gratias, & indulta huiusmodi præuia tamen recognitione Ordinarij loci, qui adhibitis duobus de eiusdem Ecclesiæ Capitulo illa iuxta Sacri Conc. Trid. decretum promulganda decernat, debitis temporibus promulgare valeant.

Quibus etiam ministris Officialibus, & alijs prædictis, eleemosynas, & alia oblata Christianæ charitatis subsidia iuxta modum, & formam per ordinarium loci præscribendam, remotis tamen mensis, peluibus, & capsis, quæ in ecclesijs, & oratorijs dictarum confraternitatum, & congregationum publicè ad hoc exponi consueuerunt, excipiendi potestas detur. Atque hoc ipsum ordines, Religiones instituta erigentia, instituentia, ac communicantia seu Archiconfraternitates, & congregationes aggregan-

tes tam Almæ Vrbis nostræ quam aliarum ciuitatum, & locorum quorum cunque iuxta modum à Vicario Vrbis, & ab ordinarijs, locorum respectiuè præscribendum obseruare teneantur.

Eleemosynas collectas pro arbitrio Ordinarij ad pios vsus exponant Confratres.

Eleemosynas autem sic collectas in reparationem, & ornatum ecclesiarum tam Ordinum, Religionum, institutorum erigentium, instituentium, & communicantium, ac Archico fraternitatum, & congregationum, aggregantium, quam confraternitatum, & congregationum erigendarum, instituendarum, & aggregandarum, & quibus communicationes fient, aut in alios earum pios vsus arbitrio eiusdem Vicarij nostri in Vrbe, necnon Ordinariorum locorum respectiuè fideliter exponere atque erogare procurent, vt omnes intelligant cælestes ecclesiæ thesauros non quæstus aut alicuius lucri causa, sed pietatis, & charitatis excitandæ gratia ex Apostolicæ sedis benignitate Christi fidelibus aperiri.

Confessarij Confratr. sint approbati ab ordinario.

Præterea volumus, vt confessarij, qui vigore Priuilegiorum ipsis ordinibus, Religionibus, institutis erigentibus, instituentibus, & communicantibus, seu Archiconfraternitatibus, ac congregationibus aggregantibus, con cessorum, ac confraternitatib. & congregationib. aggregandis, cõicandorum eligi possunt, & potuerũt, sæculares in alma Vrbe à prædicto nostro Vicario, extra Vrbẽ verò à locorum ordinarijs, Regulares autem nõ solũm à prædicto Vicario nostro, & à locorum ordinarijs respectiuè, sed etiam à suis superioribus approbati sint, vtque confratres confitentes à criminibus, casibus, & censuris iuxta dictorum priuilegiorum (quatenus tamen sint in vsu, & sacris Conc. Trid. decretis, ac Romanorum Pontif. prædecessorum nostrorum, & nostris constitutionibus non aduersentur, nec reuocata, aut sub aliquibus reuocantibus comprehensa sint) formam, & tenorem dũtaxat absoluere valeant.

Casus reseruatos quos absoluere non possint Confessarij Confraternitatum.

Decernimus insuper, vt ijdem confessarij prædictos confratres cuiuscun que gradus, status, conditionis, & præeminentiæ, etiamsi speciali nota digna fuerint, à casibus contentis in litteris, quæ die Cænæ Domini legi con sueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis ecclesiasticæ, & Clausuræ monasteriorum monialium; si videlicet sine necessaria, & vrgen

ti causa, ac sine superiorum licentia, vel etiam si causa, & licentia concessa abutentes, prædicta monasteria ingressi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & singularis certaminis seu duelli, ac ab alijs etiam casibus tam à nobis, quam à prædicto nostro in Vrbe Vicario, & locorũ Ordinarijs respectiuè reseruatis, & pro tempore reseruãdis, & etiam à quauis excommunicatione ab homine lata absoluere, & super irregularitatibus, tã ex aliquo defectu prouenientibus, quam occasione delicti contractis cũ aliquo dispensare prætextu dictorum priuilegiorum, nullo modo possint.

11 Confraternitates ante erectæ nouas erectionum litteras petant.

Demum statuimus, & pariter ordinamus, vt confraternitates, & congregationes, vbiuis locorum quauis auctoritate, vt præfertur erectæ, & institutæ, quibus communicationes, prædictæ factæ sunt, ac cuicumque ex dictis ordinibus, Religionibus, institutis Archiconfraternitatibus, & congregationibus vbilibet existentibus hactenus aggregatæ, ab eisdem respectiuè Ordinibus, Religionibus, institutis, Archicõfraternitatibus, & congregationibus, nouas erectionum, institutionum, communicationum, & aggregationum litteras, iuxta formam à nobis nouissimè approbatam infra annũ si in Europa sint, & si extra Europam fuerint, in fra biennium, à die publicationis præsentium in Romana Curia faciendæ computandos, impetrare teneantur, alioquin dicto tẽpore elapso erectiones, institutiones, & quæcumque cõmunicationes priuilegiorum facultatum, indulgentiarum, aliarumque spiritualium gratiarũ, & indultorum, & aggregationes illarũ vigore ipsis concessæ, nullius sint roboris, & momenti ac reuocata, & abolita censeantur eo ipso.

Litteræ erectionum gratis dandæ.

Erectionum autem institutionum, communicationum, & aggregationũ, tam hactenus factarum, quam deinceps faciendarum litteræ ab ipsis ordinibus, Religionibus, institutis, seu Archiconfraternitatibus, & congregationibus, gratis omnino ac nulla prorsus mercede etiam a sponte dantibus accepta expediri, & concedi debeant.

Pœnæ contra contrauenientes.

Quod si ministri aliqui superiores, vel officiales quocunque nomine nũcupati, Ordinum, Religionum, institutorum, seu Archiconfraternitatum, congregationum, & confraternitatum, huiusmodi quauis auctoritate, vel priuilegio, & officio fungantur, & præfulgeant contra præmissa in aliquo venire, vel facere præsumpserint, erectiones institutiones, & communicationes, priuilegiorum, indulgentiarum, facultatum, spiritualiumque gratiarum, & indultorum, aliorumque præmissorum concessiones, necnon aggre-

gationes per ipsos faciendæ, seu reuocandæ nullius sint roboris, & momenti, & quilibet eorundem ministrorum, superiorum, officialium, & aliorum prædictorum priuationis officiorum, quæ obtinet ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda pœnam, quæ ab alio, quam à nobis, vel Romano Pontifice pro tempore existente remitti non possit incurrat eo ipso. Decernentes præsentes litteras perpetuo validas, & efficaces existere, & fore ac ab omnibus, & singulis ad quos spectat inuiolabiliter obseruari debere, sicque nostræ mentis, & intentionis existere, & ita, & non aliter per quoscumque iudices, &c. Non obstantibus, &c.

Frequenter etiam in negotijs confraternitatum occurrere solet dubium, an possint compelli ad publicas processiones per Episcopum,
32 ad quod resoluendum subiunximus hic decretum S. Congr. Conc. datum Episcopo Scalensi, prout refertur apud Quar. ver. præcedentia, vt sequitur.

Reuerendiss. vti frater. Quamuis Thesaurarij, magistri, & confratres sanctæ Mariæ Annunciatæ magis conscientiæ suæ ac pietati satisfecissent, si Ampl. tuæ eos ad publicas processiones vocanti morem gessissent; cum tamen ad eas accedere detestauerint, neque ab Ampl. tua compelli, neque vllis propterea Censuris distringi, atque innodari debuerunt, quod sæpius alias consulti responderunt Illustrissimi Patres Sac. Conc. Trid. interpretes; Itaque interdictum hac de causa latum protinus tollas oportet, ac de cætero à similibus compulsionibus abstineas. Deus Ampl. tuam incolumem seruet. Roma. die 6. Maij. 1597.

Card. Matthæius.

Visitari possunt, & hospitalia quæcunque. Conc. loc. cit. c. 8. sess. 22. si tamen immediatè sub Regum protectione sunt, sine ipsorum licentia visitari non debent. Conc. ibid.

38 Hospitale item nouiter fundatum, & ipso fundatore superstite, visitari non potest, nisi habeat formam Ecclesiæ, vel Altare pro missarum celebratione, seu sit fundatum authoritate Episcopi, aliter enim nullo modo subest Episcopo, cum nec censeatur locus religiosus, & subiaceat totali dispositioni fundatoris, ita, quod ab illo destrui, & ad libitum prout, & alia bona disponi possit, Inno. in c. inter dilectos, de donat. & cap. ad hoc. de Relig. dom. Syl. Arm. ver. hospitale. Mortuo tamen fundatore visitari potest, licet non habuerit Ecclesiam nec altare, cum sufficiat, quod sit locus pius, ad hoc vt visitari possit, & prouideri, vt omnia iuxta voluntatem testatoris procedant, cap. tua nobis de testamen. imo etiamsi fundator prohibuisset, visitari adhuc posset vt docet Nauar. cons. 3. de relig. dom. Couarr. loc. cit. de testamen. num. 6.

Similiter, & montes pietatis siue charitatis, & quæcunque alia pia loca visitanda sunt, Conc. loc. cit. nomine autem piorum locorum,

in-

intelliguntur quæcunque destinantur ad honorem Dei vel Sanctorum, seu pro salute animarum.

In visitatione autem eorum videndum est an fideliter administretur, Pauperes, peregrini seu infirmi, quo ordine alantur, & an iuxta fundationis præscriptum gubernentur. Fructus, & reditus talium locorum an fideliter dispensentur. Potest, & exigi ratio perceptorum, & expensorum ab administratoribus. Quod si consuetdo vel priuilegium velit, vt administratores huiusmodi non nisi deputatis ex collegio ipsorum vel aliquibus aliis rationem reddant, adhuc tamen Episcopus vna cum istis deputatis rationi interesse posset. Conc. loc. cit. nu. 9. iisdem administratoribus ne vltra triennium administratio cōmittatur, prouideri quoque debet. id. Conc. sess. 25. c. 8. de ref.

Ea quoque quæ alendis pauperibus supersunt, episcopus cum consilio duorum ex capitulo vel etiam patronorum sæcularium quorum interesset, in alium pium vsum conuertere, & etiam totos fructus in alium magis pium, & illi loco commodiorem vsum applicare posset Conc. cit. sess. 25. c. 8. de ref.

Capella item si quæ penes hospitale fundata est, ipsiusque rector visitari debet, & inquiri, quomodo muneri suo satisfaciat: capellam ipsam an in decenti ordine pro facultatib. loci teneat: Infirmis an sacramenta administret, & si super hoc aliquod ius legitimū habeat, de iure enim communi non ad capellanum sed ad parochum spectat Sacramentorum administratio, nisi capellanus hoc obtinuerit ex fundatione, priuilegio, vel ad minus annorum quadraginta præscriptione. Clem. quia contingit. §. cæterum, de relig. dom. iun. gl. Card. Imol. ibid. Vnde & capellanus claustri siue conseruatorii puellarum, non posset administrare Sacramentum matrimonii alicuius puellarum, sed id pertineret ad parochum. Genuen. loc. cit. c. 61. quod & in facto decisum fuisse in curia Neap. testatur. ibid.

Ad extremum circa visitationem, & quouis alio tempore deberet episcopus prouidere ne liberorum impressores vel propolæ, libros hæreticos vel prohibitos imprimant, seu venales exponāt, sine ipsius licentia, ad ipsum enim spectat censura librorum. Conc. cit. sess. 4. de edit. libr.

De visitatione Regularium.

SVMMARIVM.

39 *Regulares omnes sua sibi inuicem priuilegia communicant.*
40 *Priuilegia Regularium moderata per Conc. Lateranen.*
41 *Priuilegia Regul. in quibus moderauit Conc. Trid.*

42 *Priuilegia Regularibus concessa post Conc. Trid. sunt postea reducta ad terminos, Conc. Trid.*
43 *Conseruatores sibi eligere debent Regulares coram quibus conueniantur.*
44 *Regulares delinquentes ad requisitionem Episcopi à suis superiorib. sunt puniendi.*
45 *Visitari possunt ab Episcopo Reg. monasteria commendata.*
46 *Regularium Ecclesiæ curam animarum habentes, quoad curam sunt subiecta Episcopo.*
47 *Monasteria noua quomodo sint ædificanda.*
48 *Præcedentiam inter Regulares quomodo iudicare debeat Episcopus.*
49 *Mendicantium nomine, qui regulares comprehendantur.*
50 *Funera leuare cum scitu parochi debent regulares.*
51 *Contra exemptionem currit præscriptio.*
52 *Regularis excommunicatus à iure vel Apost. constitutione, declarari potest per episcopum excommunicatus.*

Licet Regulares varijs summorum Pontificum priuilegiis à iurisdictione ordinariorum sint exempti, vt latè colligit, & explicat eorum priuilegia Eman. Roder. quæst. Reg. Tom. 1. à q. 5. & omnes tam mendicantes, quàm non medicantes inuicem sua sibi priuilegia
39 communicent, illiusque æqualiter; licet vni tãtum eorum ordini sint concessa, gaudeant, vt deducit Confect. in sum. priu. mend. tit. 3. c. 5. Sorb. in comp. priuil verb. communicatio priuil. in multis tamen hęc eorum priuilegia restricta, & limitata fuere variis summorum Pontificum decretis, quorum vtiliora, & ad praxim Iurisdictionis Episcopalis necessaria hic referre conabimur, vt appareat num aliquibus casibus saltem, Iurisdictionem suam in ipsos exercere possint locorum Ordinarij. Vnde primo moderatã fuerunt ipsorum priuilegia à Leon. X. in Conc. Lateran. constitutione subinserta relata in Bull. fol. 123

Leo Episcopus seruus seruorum Dei.

40 *Sacro approbante Concilio. Dum intra mentis arcana reuoluimus, & infra. Sane cupientes vt iura spiritualia quæ ad Dei laudem, & Christifidelium animarum salutem pertinent, & quorum exercitium præfatis Episcopis, & eorum superioribus in suis Diœcesibus (cum ipsi in partem sollicitudinis vt præfertur assumpti, ac Diœceses distinctæ, & cuilibet eorundem Episcoporum assignatæ fuerint) commissum extitit, per ipsos Episcopos exerceantur, & ius illa liberè exercendi quantum fieri potest eis illæsum præseruetur. Et si aliqua dictis Fratribus Mendicantibus in eorundẽ Episcoporum læsionem per Rom. Pontifices prædecessores nostros, & Sedem Apostolicam concessa fuerint, concessiones huiusmodi eisdem Religiosis factas*

factas in subsequentibus duximus moderandas, vt ipsi fratres potius ab eisdem Episcopis omni cum charitate foueantur, quam aliquo modo molestentur, & inquietentur. Vna enim est Regularium, secularium, Prælatorum, & subditorum exemptorum, & non exemptorũ vniuersalis Ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur, eorumque omnium vnus Dominus, vna fides: propterea decet eos qui eiusdẽ sunt corporis, vnius etiam esse voluntatis, & sicut fratres nexu inuicem charitatis astricti sunt, sic non conuenit alterum in alterius iniuriam seu iacturam prosilire dicente Saluatore. Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos.

Ad conseruandam igitur inter Episcopos, & eorum superiores ac Prælatos, & Fratres huiusmodi mutuam charitatem, & beneuolentiam, diuini quoque cultus augmentũ, pacemque, & tranquillitatem Vniuersalis ecclesiæ status, quod ita demum fieri posse cognoscimus, si vnicuique quantum fieri potest sua iurisdictio conseruetur: Sacro approbante Concilio statuimus, & ordinamus, quod Episcopi, & eorum superiores, & alij Prælati prefati, parochiales Ecclesias ad eosdem Fratres ratione locorum suorum legitimè spectantes, quo ad ea quæ ad parochianorum curam, & sacramentorum conseruationem administrationemque pertinent (sine tamen visitatorum insolito grauamine vel impensa) visitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, si religiosi fuerint, iuxta ipsius ordinis regularia instituta intra septa regularis loci, seculares vero presbyteros, & fratres huiusmodi beneficia obtinentes, libere tanquam suæ iurisdictioni subiectos punire, ac tam prælati quam præsbyteri seculares, qui vinculo excommunicationis ligati non fuerint missas in Ecclesiis domorum eorundem deuotionis causa celebrare volentes libenter recipere debeant.

Ac ab eisdem Prælatis ad processiones solemnes pro tempore faciendas requisiti (dummodo eorum loca suburbana vltra vnum milliare à ciuitatibus respectiuè non sint remota) accedere.

Necnon superiores eorundem Fratrum, Fratres quos ad audiendas confessiones subditorum eorundem Prælatorum pro tempore elegerint, eisdem prælatis personaliter exhibere ac præsentare, si eos sibi exhiberi, & præsentari petierint, alioquin eorum Vicarijs (dũmodo ad prælatos vltra duas dietas accedere non cogantur) omnino teneantur. Possintque illi per eosdem Episcopos, & prælatos super sufficienti litteratura, & aliqua saltẽ huiusmodi Sacramenti peritia duntaxat examinari, Tabbusque præsentatis admissis, vel etiam indebitè recusatis, confitentes, constitutioni quæ incipit, Omnis vtriusque sexus, quo ad confessionẽ duntaxat satisfecisse censeãtur.

Ipsique Fratres etiam forensium confessiones audire valeant, laicos tamen, & clericos seculares à sententiis ab homine latis nullatenus absoluere possint.

Eucharistiæ vero, & extremæ vnctionis, aliaque ecclesiastica sacramenta, illis, quorum, etiam infirmorum ac decedentium, confessiones audiuerint,
dicen-

dicentibus proprium sacerdotem illa sibi dare denegasse, dare nequeant, nisi denegatio sine legitima causa facta, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram notario publico facta doceretur. Eorundem vero fratrum obsequio insistentibus sacramenta huiusmodi nullatenus ministrare valeant nisi illorum durante obsequio.

Pacta autem, & conuentiones inter eosdem fratres, & Prælatos atque curatos pro tempore inita valeant, nisi per subsequutum capitulum proximum generale vel prouinciale refutata, per eos refutatio huiusmodi intimata debito tempore fuerit.

Parochias autem cum cruce ad leuanda funera eorũ qui apud ecclesias domorum, & locorum eorundem suam elegerint sepulturam, intrare non possint, nisi prius præmonito, & requisito ac recusante parochiano, præsbytero, & tunc sine eius ac ordinarij præiudicio, nisi eisdem Fratribus super hoc antiqua consuetudo, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione suffragetur.

Volentes quoque sepeliri in habitu eorundem fratrum in claustro nõ degentes, sed in proprijs domibus habitantes, in eorum vltima voluntate sepulturam sibi eligere possint.

Quodque Fratres ipsi ad ordines promouẽdi, per ordinarios de grammatica, & sufficientia examinari, & dummodo competenter respondeant per eosdẽ ordinarios libere admitti, ac nullatenus in eorum ecclesiis seu domib. aut alijs eorum locis ab alio quã à Diœcesano episcopo vel eius Vicario super hoc cum debita reuerentia requisito, & absque rationabili causa contradicente, vel eo à Diœcesi absente, ad dictos ordines promoueri debeant.

Nec ab alieno episcopo consecrationem ecclesiæ vel altaris aut cimiterij benedictionẽ petere, seu in ecclesiis per eos pro tẽpore ædificãdis, primũ lapidẽ per alienũ episcopũ poni facere possint, nisi ordinarius bis aut ter cũ debitis reuerẽtia, & instantia requisitus, sine legitima causa id recusauerit.

Et absque curatorũ consensu, sponsum, & sponsam benedicere nequeãt.

Et vt debitus honor matrici ecclesiæ reddatur, tam ipsi fratres, quam alij clerici sæculares, etiam super hoc Apostolicæ sedis priuilegio muniti die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis vel matricis ecclesiæ pulsauerit, campanas in ecclesiis suis pulsare minimè possint, contrafacientes pœnam centum ducatorum incurrant.

Censuras autem per eosdem Ordinarios latas, & promulgatas, ac in matrici ecclesia ciuitatum, necnon in collegiatis, & parochialibus ecclesiis, castrorum, & oppidorum respectiuè solemniter publicatas, quando super hoc ab eisdem Ordinarijs requisiti fuerint, in ecclesiis domorum suarum publicare ac seruare.

Et vt animarum vtriusque sexus Christi fidelium saluti vberius consulatur, illos quorum confessiones pro tempore audierint, cuiuscunque status, & conditionis fuerint, ad soluendum decimas, siue aliam bonorum, seu fru-

fructuum quotam, in locis in quibus decimæ ipsæ aut similia solui consueuerunt, etiam sub onere conscientiarum suarum monere, & hortari, ipsisq; etiam illas soluere recusantibus absolutionem denegare, & super hoc requisiti id populo etiam publicè prædicare, & persuadere teneantur.

Conseruatores autem eisdem fratribus pro tempore à sede Apostolica deputandi, doctrina, & probitate præstantes, & in ecclesiastica dignitate constituti esse debeant, & coram eis per eosdem fratres quibus dati fuerint, vltra duas dietas à loco solitæ suæ habitationis nullus trahi possit, priuilegijs super hoc alias eis concessis nullatenus suffragantibus. Excommunicati quoque ordinem mendicantium profiteri volentes, vbi de interesse tertij agere tur, absolui non possint, nisi præuia satisfactione.

Procuratores quoque, & negotiorum gestores ac operarij eorundem fratrum seruitijs insistentes, sententiis excommunicationis promulgatis, illaqueati sint, & esse censeantur, si illis causam dederint, aut dantibus, consilium, auxilium, vel fauorem præstiterint.

Fratres autem, & sorores Tertii ordinis, necnon mantellati, corrigiati, Pizochare, cordellati, & alii quocunque nomine nuncupati, in propriis domibus habitantes, sepulturam vbi voluerint, eligere valeant. Sed die Paschatis tantum Eucharistiam, necnon extremam vnctionem, cæteraq; Ecclesiastica sacramenta (pœnitentiæ sacramēto duntaxat excepto) à proprio sacerdote recipere, & ad onera, quæ laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro sæculari, coram iudicibus sæcularibus conueniri possint.

Et ne censura vilescat ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti Tertij ordinis ad diuina audienda in ecclesijs suorum ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriant, seu foueant, aut dantibu auxilium, consilium, vel fauorem quo quomodo præstiterint. Collegialiter autem viuentes, seu cum claustralibus habitantes, ac mulieres virginalem, seu cælibem, aut castam vidualem expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, priuilegijs quibus fratres ordinis cuius tert. a regulæ habitum gestant, gaudere debeant.

Omnia etiam singula supradicta ad reliquos religiosos ordinum quorūcumque extendi, & per eos etiam seruari debere volumus atque decernimus. Saluis tamen in reliquis desuper non expressis tam Episcoporum, quam fratrum, & aliorum religiosorum prædictorum iuribus, quibus per præmissa in aliquo præiudicare, seu quicquam innouare non intendimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dictorum ordinum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque, & indultis ac litteris Apostolicis contra præmissa seu aliquod præmissorum eisdem or dinibus concessis, etiam in Mari magno contentis, quibus (etiamsi ad illorum derogationem, de eis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica,

expressa,

expressa, indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruãda esset, illorumque tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes) specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Decernentes ex nunc irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eosdem insuper fratres in virtute sanctæ obedientiæ monemus, vt eosdem Episcopos loco sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra, ac sedis Apostolicæ reuerentia, congruo honore, & conuenienti obseruãtia venerentur. Ipsos quoque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei nostri requirimus, vt fratres ipsos affectu beneuolo prosequẽtes, charitatiuè tractẽt, ac benignè foueant, seque illis minimè difficiles aut duros, vel morosos, sed potius faciles, mites, propitios, piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus prædictis tanquã in agro dominico cooperatores, eorumque laborum participes prompta benignitate recipiant, eorumque iura omni cum charitate, custodiant, atque defendant, vt tam Episcopi, quam fratres præfati (quorum opera veluti lucernæ ardentes supra montem positæ, omnibus Christi fidelibus lumen præbere debent) ad Dei laudem, fidei Catholicæ exaltationem, populorumque salutẽ, de virtute in virtutem proficiant, ac exinde à largissimo bonorũ omnium retributore Domino perennis vitæ præmium consequi mereantur. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, in publica sessione in Lateranensi sacrosancta Basilica solẽniter celebrata, anno. Incarnat. Dominicæ, 1516. 19. Decemb. Pont. nostri, ann. 4.

Aliorum etiam summorum Põtificum variis decretis restricta fuerunt eorundem Regulariũm priuilegia, & iurisdictio ordinariorum contra ipsos ampliata, præcipuè autem in Concilio Trident. vt ex sequentibus patebit.

41 Et primo quidem libros de rebus fidei seu sacris imprimere seu imprimi facere non possunt, nisi prius examinatos, & probatos ab Episcopo, Conc. Trid. sess. 4. de edit. libr.

Item vt lectionem sacræ scripturæ in monasteriis suis habeant, cõpelli possunt ab Episcopo id. Conc. sess. 5. cap. 1. de ref. nouissimè autem Paulus V. ordinauit, vt in omnibus Regularium domibus seu monasteriis lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ, habeatur, & à Regularibus diligenter addiscatur, constitutione sua, incip. Apostolicæ seruitutis, ann. 1610. Kal. Aug.

Prædicator item Regularis prædicare non debet in sua ecclesia nisi fuerit approbatus à suis superioribus, & se præsentauerit episcopo pro benedictione ab ipso obtinenda. In ecclesia vero non sui ordinis, si prædicare voluerit non tantum benedictionem, sed etiam licentiã

ad sic prædicandum obtinere prius debet ab ordinario, id. Conc. loc. cit. c. 2. & fidem de sua doctrina, moribus, idoneitate per litteras authenticas suorum superiorum, eidem ordinario facere obligatur ex ordinatione constitutionis, Leon X. incip. supernæ, in Concil. Latera. cita. factæ, quam alia occasione supra retulimus.

Prædicans tamen absque huiusmodi Episcopi licentia, non ab episcopo, sed à suo superiore puniri debet ex voto sac. Congr. Conc. relato à Quar. ver. priuilegia Regularium, in hæc verba.

Congr. Conc. censuit. Regulares, qui absque licentia Episcopi prædicauerint in ecclesiis, quæ suorum ordinum non sunt, tametsi decreto eiusdem Conc. cap. 2. sess. 5. contra fecerint, non posse tamen puniri ab episcopo, sed tantum à suis superioribus Regularibus.

Si item prædicet errores Regularis, prædicationem ipsi interdicere potest episcopus; Conc. loc. cit. Imo quocunque alio modo etiam non reddita causa, potest episcopus interdicere Regulari ne prædicet, virtute decreti cit. Conc. Trid. sess. 24. ca. 4. de ref. illo loco (contradicente episcopo) & declaratum fuisse idem à sac. Congr. Conc. testatur, Franc. Leo. in sua prax. par. 1. cap. 8. num. 9. Et licet Pius V. constitutione sua incip. Ad hoc nos Deus, de ann. 1571. die 23. Septembr. Regularibus concesserit, vt irrequisito, & contradicente episcopo prędicare possint, in multisque alijs contra dicti Concil. Trid. decreta, tum illa constitutione, tum & alia incip. Et si mendicantium, de ann. 1567. 17. kal. Iun. & alia incip. ex supernæ, eiusdem anni 7. Kal. Septemb. itemque alia incip. Ad exequendum, eo. an. kal. Nouemb. Cũ ipsis Regularibus dispensauerit, pariterque inter omnes regulares, tã mendicantes, quam non mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit, illa tamen omnia, per Greg. XIII. reuocata, & ad terminos iuris, & Conc. Trid. reducta fuerunt constitutione ipsius Greg. quæ sequitur.

In tanta rerum, & negotiorum mole qua Rom. Pontifex ex omnibus mũdi partibus assiduè premitur, vix vitari potest, ne aliqua interdum exiliãt. quibus postea recognitis, necesse est moderationis remedium adhibere. Cum itaque alias fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster, auditis grauaminibus, quæ fratribus ordinum mendicantium ab ordinariis locorum, & parochialium Ecclesiarum rectoribus multis modis inferri dicebantur super sacris concionibus, & lectionibus habendis, confessionibus audiendis, pœnitentijs iniungendis, fratribus ad ordines promouendis, celebrationem missarum, cura animarum, sacramentorum administratione, sepulturis, quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemosynis, collectionibus aliisque huiusmodi iuribus, necnon decimis, & diuersis oneribus, ac etiam super statu, & regimine sanctimonialium ipsis fratribus subiectarum, formatione processuũ, censurarum publicatione, processionibus, præcedentia, locorum acquisitione,

ne, cæterisque aliis rebus tunc expensis, multa per quasdam suas litteras pro dictis fratribus non modo statuerit, sed & quæ iam in Conc. Tridentino decreta fuerunt ad hæc pertinentia, declarauerit, multaque præterea priuilegia eisdem 17. Kal. Iun. Pont. sui anno secundo. & deinde ea omnia diuersis alijs ordinibus, & congregationibus regularium non mendicantium, etiam per modum communicationis concesserit. Postea per quandam suam constitutionem de Vicariis perpetuis in Parochialibus ecclesiis vnitis per ordinarios locorum instituendis, & portione illarum vicarijs assignanda, editam, alia super constitutione fratrum eorundem ad exercitium curæ animarum in eorum parochialibus ecclesiis, quæ domibus, & locis suis vnitæ sunt, decreuerit. Demum animaduerso, quod ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magnisque difficultatibus obstructa, multas magnasque dissensiones altercationes, & lites inter prædictos locorum ordinarios, & fratrum ipsorum ordines, non sine graui diuini cultus, & animarum detrimento, ac populorum scandalo concitauerant, contra ac ipse sperabat, & præter suam expectationem, vt qui interdum conquereretur multo aliter alioque sensu à se prolata fuisse, quam litteris expressa essent: Cupiens his mederi incommodis, primum illa omnia, quæ regularibus aliorum ordinum, quam mendicantium communicauerat, & secundum præmissa concesserat, motu proprio restrinxerit. Deinde plenius prouidere volens, prioribus litteris à se quoad ipsas mendicātes magna in parte moderatis, omnes, & quascunque alias litteras, quæ de aliis ordinibus, & congregationibus extra mendicantium ordines de obseruantia nuncupatos, emanauerant, omnino, aboleuerit, causas omnes iam de his etiam in Rom. Curia pendentes ad se aduocando, lites extinguendo, ac formatos super illis processus, latasque sententias annullando, quemadmodum aliis suis litteris in registro proximè compertis, nunquam tamen publicatis plenius continetur: Postremo circa confessariorum regularium etiam mendicantium approbationem iuxta Concilii prædicti decretum faciendam, etiam lectores in Theologia graduatos, & certos alios tunc expressos comprehendi debere declarauit. Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici litterarum, & constitutionum editione, procedit, præsentibus, & futuris discriminibus occurrere volentes. De nobis attributa potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, de prædictis, & aliis omnibus litteris, & constitutionibus, quæ ab eodem prædecessore eisdem de rebus pro quorumcunque regularium etiam mendicantium ordinibus, & congregationibus, quomodolibet emanarunt, ac omnibus, & quibuscunque in eis contentis, eam deinceps dispositionem atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex iure veteri, siue ex sacris dicti Concilii decretis, siue alias legitimè ante dictarum litterarum, & constitutionum editionem erat, & si ipsæ non emanassent futura fuisset, ad quam dispositionem, & decisionem, suumque pristinum, & integrum statum ac terminum illa omnia reducimus. Quin etiam tollimus,

limus, & abrogamus omnia irritantia, & alia decreta: necnon prohibitiones, declarationes, mandata, & quæcunque alia ipsa litteris, constitutionibus apposita, & alias eorum occasione, vel causa factis, his nostris statuto, ordinationi, & reductioni aduersantia, quibuscumque illa sint concepta formulis, ac præseruationibus, declarationibus, modificationibus, restitutionibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortissimis, efficacissimis, & inuiolabilibus clausulis, etiam motu, & potestatis plenitudine similibus, & ex certa scientia, etiam pro conseruatione status regularis, & ex quibuscunque alijs vrgentissimis causis quotiescunque roborata. Decernentes illa omnia pro nullis, & infectis haberi, omnesque supradictos illarum vsu, commodo, & effectu carere. Ac omnes lites controuersias, quæ coram quibusuis iudicibus siue ordinarijs, siue commissarijs etiã causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & Sanctæ Rom. Eccl. Cardinalibus etiam de latere Legatis, prædictarum litterarum, & constitutionum occasione super præmissis iam motæ sunt, necdum decisæ aut finitæ, vel etiam quæ iam decisæ sunt, si modo tractum habeant successiuum, easque rursus, & inter quoscunque excitari in posterum contingat, secundum prædictam dispositionem, nec aliter decidendas, futura vero dubia, & difficultates, quandocunque, & vbicunque orientur, ad nos, & Sedem Apostolicam, vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilii pertinent quotidie declarantur, omnino referenda esse: Necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari: Mãdamus itaque in virtute sanctæ obedientiæ præsentes ab omnibus vbique episcopis, & locorum ordinarijs, necnon Ecclesiarum prælatis, rectoribus, fratribusque prædictis ac cæteris ad quos pertinet semper inuiolata obseruari. Non obstantibus præmissis ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon ecclesiarum, monasteriorum, conuentuum, domorum, locorum, & ordinum quorumcunque, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, etiam mare magnum, & Bulla aurea nuncupatis dictis ecclesiis, ordinibus, & congregationibus quomodolibet concessis, & confirmatis: quibus omnibus etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis expressa, indiuidua, & ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma adhoc seruanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Vt autem præsentes omnibus plenius innotescant, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, apud S. Petrum. an. incar. Dom. 1572. Kal. Mart. Pont. an. 1.

Et licet idem Greg. postmodum priuilegia mendicantium confirmauerit, cum clausula (nullis contrariis etiam suis obstantibus, &

in ipsis tamen confirmationis litteris apposita est alia clausula, (in quantum decretis Conc. Trid. non sunt contraria) ita quod nec posteriores reconfirmationes reualident dicta decreta Pii V. in quantũ aduersantur Conc. prædicto; quam clausulam etiam alii Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt vt ex ipsarum confirmationum tenore cognoscere licet.

Idem Greg. XIII. reuocauit confirmationem eiusdem. Pii V. priuilegiorum militum S. Ioannis Hierosolimitani, & eam similiter reduxit ad terminos dicti Conc. Trid. const. sua incip. circumspecta. de an. 1580. die 25. Nouemb.

Vltra præmissa autem, Regularem prædicantem hæresim Episcopus ipsemet punire potest. Conc. loc. cit. sess. 5. & quocunque alio modo de hæresi se fecerit suspectum regularis, ab Episcopo, & inquisitore iudicari debet, cap. ad abolēdam, de hæret. in 6. Nau. cons. 1. nu. 5. de hæret. Similiter, & de omni crimine depositione digno, non superior regularis sed Episcopus cognoscere debet. id. Nauar. de fo. compet. cons. 6. Zerol. par. 2. verb. regulares.

In causis item mercedum, & miserabilium personarum, contra regulares extra claustra degentes exemptione non obstante, & quamuis habeant conseruatorem seu iudicem suum deputatum, procedere potest Episcopus, Conc cit. sess. 7. c. 14. de ref.

Eosdem regulares degentes extra claustrum, si delinquant punire potest idem episcopus, id. Conc. sess. 6. c. 3. de ref. Idque etiamsi in studiis morentur, seu alias de superioris licentia in ciuitate extra monasterium sui ordinis habitent, id. Conc. sess. 25. ca. 4. de Reg. idemque declaratum fuisse à sacra Congr. Concil. refert Genuen. in prax. c. 59. in hæc verba.

Regularis manens extra Claustrũ de licētia superioris etiam in domo deputata ad erectionē monasterij, nisi in dicta domo sit regularis obseruātia, vt saltem viuat sub superiore conuentualiter, potest puniri ab Ordinario.

Item & vagabundi, & absque litteris obedientiæ per ciuitates seu Diæcesim transeuntes, ab episcopo detineri, carcerari, & tanquam instituti sui desertores puniri possunt. Conc. loc. cit.

Intra claustra autem degentes Regulares in causis mercedũ, & miserabilium personarum, tum demũ ab episcopo iudicari possunt si cōseruatores sibi non elegerint, id. Conc. sess. 7. c. 14. de ref. super quorũ electione editum decretũ à dicta S. Congr. refert, Confect. in cōp. priuil. tit. 4. c. 9. & Quar. verb. priuilegia. Regu. verbis quæ sequuntur.

43 *Iussu Greg. XIII. per Sac. Cong. declaratum fuit quod Regulares omnes in ciuitatibus existentes sibi conseruatores eligerent coram quibus conuenirentur ac semel electos non nisi in capitulis prouincialibus mutarent, eorundemque nomina intra mensem à die electionis Episcopis locorum ordinarys*

narijs indicerent, alioquin coram ipsis Ordinarus conueniri possent.

Intra claustra item degens Regularis, sed extra ea ita notorie delinquens vt populo scandalo sit, ad requisitionem Episcopi à suo superiore puniri debet intra tempus ab Episcopo præfigendum, & si superior requisitus non puniret, Episcopus ipse punire posset. id. Conc. cit. sess. 25. de reg. c. 14. Et hoc casu posset Regularis deprehensus in delicto deduci ad carcerem episcopi, & sumpta informatione super delicto, dummodo sine mora sumatur, remitti cum copia processus ad suum superiorem puniendus cum præfixione termini ad puniendũ, quod seruari in praxi Curiæ Neap. testatur Genuen. loc. cit. nu. 3.

Ad maiorem autem dicti, c. 14. exequutionem, & ne Regulariũ superiores, episcopum requirentẽ vt puniantur huiusmodi delicta quo uis prætextu eludant, emanauit Const. Clem. VIII. vt sequitur.

44 *Suscepti muneris ratio postulat vt ea quæ in sacro Trid. Conc. prouidè constituta sunt ab ijs ad quos spectat, inuiolatè obseruari curemus. Maturo sane consilio ipsius concilii decreto prouisum est vt quicunque regularis non subditus episcopo, intra claustra degens, extra ea ita notoriè deliquerit vt populo scandalo sit, episcopo instante à suo superiore intra tẽpus ab episcopo præfigendum seuerè puniatur, & superior de punitione episcopũ certiorem faciat, sin minus, ipse à suo item superiore officio priuetur, & delinquens ab episcopo puniri possit. Verum quia experientia compertum est, interdum in huiusmodi decreti executione nimis remisse procedi, cum enim episcopus instat aliquem regularem eo quo supradictum est modo delinquẽtem, à suo superiore puniri, sæpè fit vt superior, regularem delinquentem, ad alia suorum ordinum loca, extra episcopi diœcesim, ex industria impunitum transmittat, atque etiam ipse aliquando ad alias prouincias se conferat, nec vlterius super delinquentis excessibus inquirat, & de eius punitione episcopum certiorem reddat; Vnde nec Regularis delinquens tunc ab episcopo puniri potest, cum extra ipsius diœcesim existat, nec superior qui delinquentem corrigere negligit, officio priuatur. Nos pro pastorali nostra sollicitudine, præfati decreti executioni quantum cum Domino possumus, fauere, & præmissis malis, vt par est, opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium prædicti concilij interpretum sententia: Motu proprio, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, omnibus, & singulis cuiuscunque ordinis, & instituti regularium, etiam mendicantium superioribus, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum, per eos obtentorum, eo ipso incurrendis pœnis, præcipimus, & mandamus, vt iuxta prædictum decretum, quilibet ipsorum regularem non subditum episcopo, intra claustra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentẽ vt populo scãdalo sit, episcopo instante, intra tempus ab episcopo præfigendum, seuerè puniat,*

niat, ac de punitione episcopum certiorem faciat, & alias decretum ipsum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterum si superior in regularem delinquentē, non animaduerterit, quinimo si illum impunitum ad alia suorū ordinum loca extra episcopi diœcesim vt præfertur transmiserit, volumus. & simili motu atque auctoritate decernimus, vt superior instante episcopo intra terminum ab episcopo præfigendum, & sub eisdem indignationis nostra ac priuationis dignitatum, & officiorum obtentorum, necnon & sub inhabilitatis, ad illa & alia in posterum obtinen. ac vlterius priuationis actiuæ, & passiuæ vocis ad quas à nemine præterquam à nobis, & à Rom. Pontifice pro tempore existente restitui possit, ipso facto similiter incurrendis pœnis, ipsum regularem delinquentem à loco ad quem transmissus fuit reuocare, & in quo deliquit constituere seu sistere teneatur. Quod si hoc etiam facere prætermiserit, per præsentes similiter statuimus, vt ordinarius loci ad quem regularis delinquens transmissus fuerit, super præmissis ab ipso Ordinario loci in quo deliquit similiter requisitus, vel alias de illius delicto informatus vt præfertur, tanquam sedis Apost. delegatus, prędictum concilij decretum omnino exequi, in regularem delinquentem seuerè animaduertere possit, & debeat. Decernentes sic, & non aliter per quoscunque Iudices, &c. Non obstantib. quibusuis eorundem ordinum vel institutorum, etiā iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis, & litteris Apost. in contrarium præmissorum quomodolibet cōcessis, confirmatis, & approbatis, cæterisq; contrarijs quibuscunque, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Rom. apud S. Petrum, an. Incarn. Dom. 1595. 7. Kal. Mart. Pont. an. 5.

45 Visitari etiam possunt ab episcopo Monasteria Regularium commendata, in quibus non viget regularis obseruātia, nulla præscriptione, priuilegio, conseruatorum deputatione obstante. Et si in eis viget obseruantia regularis, monere debet Episcopus eorum superiores vt ipsi visitent, & corrigenda corrigant: qui si intra sex menses visitare neglexerint, episcopus ipse visitare posset, & corrigere nullo priuilegio aut appellatione obstante. id. Conc. sess. 21. c. 8. de reform.

Similiter monasteria quæ generalibus capitulis non subsunt, nec suos habent Visitatores Regulares, si monita in congregationes se se non redegerint, in omnibus episcopi iurisdictioni subiecta sunt. id. Conc. sess. 25. cit. c. 8. de regul.

46 Item monasteria quæuis seu ecclesiæ locavè regularium, curam animarum adnexam habentia, quoad ipsam curam visitari debent ab episcopo, itemque, & personæ curam huiusmodi exercentes siue sint sæculares siue regulares in omnibus curam ipsam concernentibus nulla exemptione se tueri possunt quominus visitentur, & corrigantur per episcopum. id. Conc. c. 7. sess. 7. de ref. & c. 11. sess. 25. cit.

quod

quod idem disponi in Bulla Leon.X.vidimus superius.

Particulariter autem Militum S. Ioannis Hierosolymitani, quos merito inter huiusmodi exemptorum seriem recensere possumus, ecclesias, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipsam curam Ordinario subiectas esse,& ab eisdem visitari posse, clare patebit ex rescripto Pii PP.V.quod sequitur.

Exposcit,& infra. Decernimus, declaramus, statuimus, omnes,& singulos locorum episcopos,& alios superiores, tanquam Apostol.sedis delegatos, omnes,& quascunque parochiales ecclesias, cateraque beneficia ecclesiastica suarum ciuitatum,& Diœcesum quibus animarum cura imminet, ad dictam religionem eiusque milites, Capellanos, Ministros, Rectores, quomodolibet pertinen. Et quod in eis episcopalem,& temporalem iurisdictionem religio,& milites prædicti haberent, eorumque ecclesias, Rectores, Vicarios,& ministros quoscunque (in his tamen duntaxat, quæ animarũ curam, illiusque exercitiũ,& sacramentorũ administrationem respiciunt) visitare, omnesque actus visitationẽ concernentes exercere posse,& debere, ac rectores caterosque huiusmodi ministros curam animarũ exercentes minus idoneos repertos, siquidem ad nutum amouibiles sint, statim amouere, sin vero titulares sint, illico suspendere, ac superiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum subrogent alios idoneos prius tamen per ipsos episcopos,& alios superiores examinatos,& approbatos, titularibus vero suspensis, deputent alios idoneos pariter examinatos,& approbatos, vt supra, in coadiutores seu Vicarios iuxta decretũ Cõcil.sess.21.c.6. Interea vero dum hæc subrogatio seu deputatio fiat, ipsi episcopi,& alii superiores pro necessitate cura animarũ prouideant arbitrio suo, quod si superiores dictorum Rectorũ,& ministrorum, intra tẽpus præfixum non subrogauerint aut deputauerint, vt supra, tunc dicto termino elapso ipsi episcopi,& alii superiores, alios præuio examine iuxta eiusdẽ Cõc. formã idoneos repertos in locũ amotorum subrogent: titularib. vero suspensis coadiutores deputent, iuxta dictũ c.6.sess.21. qui tamen in dictis parochialibus perinde inseruiant, ac si subrogati aut deputati ab ipsis superioribus religionis,& militum prædictorum fuissent. Volumus autem quod episcopi,& alii superiores prædicti, visitationem huiusmodi,& prædicta omnia solum tanquam delegati Apostol.sedis,& gratis,& absque vlla dicta religionis rectorum impensa,& onere faciant. In collatione item ordinum, necnon consecratione Ecclesiarum,& sacrorum vasorum, ac benedictionibus,& aliis actibus spiritualitatem concernentibus, ac institutione præsentatorum ab eisdem militibus ad beneficia, aut approbatione, seu confirmatione, quas ab eisdem fieri harum præsentium vigore contigerit, gratis omnia faciant,& deligenter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requisitas nõ habeant, ac præuio examine, iuxta eiusdẽ Concilii decreta idonei nõ existãt. Volumus aũt episcopos,& alios superiores locorũ

suprascripta facultate vti, qui cum eadem religione, & militibus super iurisdictione episcopali in locis visitan. coram quibuscunque iudicibus litigant, nisi ipsi episcopi, & alii superiores viciniores, ius aliquod in iurisdictione huiusmodi non habentes, nullumque interesse prorsus prætendentes, facultate prædicta vtantur. Nolumus item per præsentes vllum afferri præiudicium iuri visitandi dictas parochiales ecclesias, & alia beneficia curã animarum habentia, quod antea religioni, & militibus, prædictis competebat, inhibemusque expresse dictis episcopis, & aliis superioribus, ne hac facultate visitandi eis per præsentes concessa alio vtantur modo, quam præscripto, sicque per quoscunque iudices, &c. Dat. Romæ, apud S. Petrum sub annulo Piscat. die 22. Septemb. 1571. Pont. nostri ann. 6.

Qui etiam dictam curam exerceant, siue sæculares siue regulares esse debeant, poni debent ad arbitrium superiorum ipsorum regularium, non autem ad arbitrium Episcopi, nisi quod examinari, & approbari prius debent ab episcopo antequam ponantur, quod declaratum fuisse à Sac. Cong. Conc. refert Gonz. super 8. Cancel. glo. 5. §. 3. num. 34. his verbis.

Petentibus Iesuitis an Parochia Toletana in Monasterium erecta, & vnita eorum collegio, gubernari possit à deputato ab ipsis, modo sit approbatus ab Ordinario.

Censuerunt posse.

Et iterum.

Neque Vicarios perpetuos, neque temporales posse ab Ordinario poni in monasteriis, quibus cura imminet animarum, vel à principio, vel ratione annexionis, sed tantum à superioribus eorum, præuio tamen examine ipsius ordinarij iuxta præscriptum decreti Conc. sess. 25. c. 11.

Si tamen in deputando ipsi superiores regulares negligẽtes essent, vel non deputarent tot personas, quot ad exercitium ipsius curæ sufficerent, ab Episcopo compelli possent vt deputent, quod etiã fuisse declaratum à dicta Congr. testatur Confect. cit. tit. 5. cap. 4.

Ijdem deputati ad curam animarum in Ecclesiis Regularium, ad Synodum Episcopi venire tenentur. citat. Conc. sess. 24. capit. 2. de reformat.

Beneficia item in quibus habent ius præsentandi vel instituendi, regulares, si intra debitum tempus beneficiis huiusmodi non prouiderint, collatio ipsorum deuoluitur ad Episcopum Clem. vn. de supplen. negl. præl. Rebuff. de deuolut. num. 37.

Regulares iidem subditi sunt episcopo quoad confessiones personarum sæcularium audiendas, ita quod illas audire non possunt nisi prius fuerint approbati ab Episcopo, ad quod vltra Cõst. Leo. X. supra allatã faciũt et declarationes alias à nobis relatæ de foro pœnit.

Et

Et si habuerint approbationem huiusmodi, adhuc non possunt absoluere pęnitentes ab excommunicatione lata ab homine, alioquin incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reseruatam, eandem excommunicationem incurrunt si administrent infirmo Eucharistiæ vel extremæ vnctionis Sacramentum, vel benedicunt sponsos sine parochi licentia, ex dispositione Clem. 1. de priuil. vltra quod illis hec etiam sunt prohibita dicta const. Leonina.

Similiter incurrunt Regulares excommunicationis sententiam si aliquid in concionibus vel sermonibus aliis prædicent quo populus à decimarum solutione abstrahatur. Clem. cupientes, de pęnis.

Ordines item suscipere non debent nisi ab Ordinario, ad quod videnda declaratio Clem. VIII. supra de Ordin. allata.

Positionem primarij lapidis, consecrationem Ecclesiæ, Altaris, Cimiterii petere non debent nisi ab Ordinario. vt supra in dicta Leon.

Nouum etiam Monasterium ædificare seu fundare non possunt, nisi obtenta licentia ab episcopo, cit. Conc. sess. 25. c. 3. de Regu. Quem autem modum tenere debent episcopus in concedenda huiusmodi licentia, ordinauit Clem. VIII. constitutione sua quæ sequitur.

47 *Quoniam ad institutam Regularium locorum, & personarum reformationem promouendam, & conseruandam maximè pertinet, vt in quibuscũque domibus, & monasteriis, is tantum numerus Religiosorum, qui commodè ibidem ali possit contineatur, ac eo pariter, spectat, vt in quibusque ciuitatibus, & locis nouæ domus, & monasteria, præsertim mendicantium, non erigantur nisi in eisdem ciuitatibus, & locis, aliorum domorum, & monasteriorum in eis existentium habita ratione, commodè sustentari posse dignoscatur. Hac igitur nos consideratione ducti, & in præmissis pro nostro pastorali munere opportunè prouidere volentes. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ex voto etiam S. R. E. Cardinalium, super consultationibus, negotijs Episcoporum, & regularium præpositorum, harum serie declaramus, locorum ordinarios non posse licentiam ad nouos conuentus cuiusque etiam mendicantium ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis, erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem ciuitatibus, & locis existentium conuentuum prioribus seu procuratoribus, & alijs interesse habentibus, & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem ciuitatib. & locis nouos huiusmodi erigendos conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse. Si vero ab eorum in huiusmodi causis, & sententiis ad nos & Apostolicam sedem prouocari, & appellari contigerit, ipsos ordinarios, tam diu erectionem nouorum conuentuum suspendere debere, quousque à nobis, & Apostolica sede in eadẽ causa pronunciatum extiterit, irritum nihilominus, & inane decernẽtes, quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate, scienter, vel ignoranter,*

ter,contigerit attentari.Quo circa vniuersis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis,Primatibus,Archiepiscopis,Episcopis, & aliis locorum ordinariis, per præsentes in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo, mandamus,vt præsentes nostras litteras obseruent,& obseruari curent,& faciant non obstantibus,&c. Dat.Romæ, apud S.Marcum sub annulo piscat.die 23.Iulii 1603.Pont.ann.12.

Similiter & oratoria priuata ædificare non possunt, nisi prius ab ordinario fuerint designata,cit.Conc.sess.22.in decreto de celebrat, miss. quo decreto derogatū esse priuilegio regularium à Six.IV.concesso de celebranda missa quocunque loco super altari portatili, ita vt hodie post Conc. Trid. hoc priuilegio vti non possint tenet Confect.sup.cita.tit.19.c.2.quinimo subsunt in omnibus aliis quæ in illo decreto Conc.disponuntur,vt quoad ceremonias superstitiosas,mercedum conditiones, Eleemosynarum circa celebrationem importunas exactiones aliosque abusus ibidem expressos,vitandos.

Dies festos quos in sua Diæcesi Episcopus seruandos præceperit, Regulares quoque seruare tenentur,cit.Conc.sess.2.c.12.de reg.circa quam festorum obseruationem emanauit decretum Sac.Congre. Conc.relatum à Quar.luc.cit. tenore verborum huiusmodi.

Cong.Conc.censuit,decretum,c.12.vers.Dies etiam festi,sess.25.de regul.ita esse intelligendum, vt regularium ritus, illis festis semper permaneant quoad missas celebrandas,& cætera diuina officia tam publicè quā priuatim ab ipsis Regularibus in eorum ecclesiis persoluenda,nec circa hæc ab episcopis quo quomodo quicquam in cōtrarium eisdem regularibus præcipi posse. Quod si de facto præceperint,Regulares neutiquam ipsis episcopis obedire teneri.Verum quoad Conciones,& lectiones,quas iidem Regulares ad populum habuerint,debere se conformare Euangeliis & Epistolis, quibus clerus sæcularis vtitur illis diebus festis.

Censuras item & interdicta lata ab episcopo,ad mandatum ipsius Episcopi publicare,& obseruare in suis ecclesiis obligantur, id.Conc.ibid.

Indulgentias quascumque publicare non debent, absque scitu,& auctoritate Episcopi,id.Conc.sess.21.c.9.de ref.

Quoad quæstuationes etiam & Eleemosynarum exactiones subduntur regulares in eo episcopo, quod ipsi quæstuantes tenentur episcopo facere fidem per litteras authenticas de licentia ad huiusmodi quæstuationem à suis superioribus sibi data, circa quod consulta Sac.Cong.Conc.respondisse legitur his verbis.

Cong.Conc.censuit Regulares mendicantes teneri ad ostendendam ordinario licentiam quærendi Eleemosynas à suis superioribus sibi datam.

Imo

Imo & prohiberi possũt per Episcopum ab immoderata exactione Eleemosynæ, vel ne exigant Eleemosinas pro conuentu extra Diœcesim existente, & ne exigant, nisi illi quorum licentias confirmauerit prius Episcopus, quod praxi suarum partium obseruari refert Genn. in prax. sua, cit. c. 59. nu. 11.

Vt accedant ad processiones publicas compelli possunt per Episcopum, cit. Conc. ses. 25. cit. c. 13. de reg. cum moderatione nimirum S. Cong. Conc. relata à Quar. loc. cit. vt sequitur.

Congr. Conc. censuit, Regulares monasterij vltra medium milliare à ciuitate distantis, non posse ab Episcopo compelli accedere ad processiones.

Controuersias etiam de præcedentia, in processionibus publicis inter ipsos Regulares seu etiam sæculares clericos quoſuis exortas componere omni appellatione remota, pertinet ad episcopum id. Cõc. loc. cit. quis autem modus in eis componendis tenendus sit, declarauit Greg. XIII. constitutione sua relata apud Confect. f. 250. vt sequitur.

48 *Exposcit Pastoralis officij munus. & infra. De nobis attributa potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod quicumque ex dictis fratribus menaicantibus inter se de præcedentia huiusmodi cõtendentibus, aut Confratribus confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & causæ præmissorum occasione ortę iam sint seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione præcedentiæ ac iuris præcedendi sunt, ij (quibuscumque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & alijs subterfugijs prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) in processionibus tã publicis quam priuatis præcedere debeant. Quando vero non probetur aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi, inter fratres quidẽ mendicantes ij, qui antiquiores in loco controuersiæ, inter confratres vero inter se litigantes ij qui prius saccis vsi sunt, in processionibus, tam publicis quam priuatis præcedere debeant, ita vt si contigerit noua monasteria aut domos alicuius ordinis mendicantium in loco in quo alterius ordinis ex dictis mendicantibus monasteria aut domus prius erecta, & instituta sint, ille ordo, qui prius monasterium seu domum in loco habuerit præcedat. Præterea quia inter prædictos ordines plerumque alia in processionibus, & alia in Conciliis Generalibus, & alijs actibus publicis siue priuatis ratio circa modum præcedendi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuas dictorũ ordinum quoad præcedentias huiusmodi, quæ propriis ordinibus præterquã in processionibus prædictis debentur, aut fratribus Cappucinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub conuentualium S. Francisci aut Minorũ de obseruantia fratrum nuncupatorum Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari, sicque per quoscumque indices, & c.*

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apost. necnon Ecclesiarum

clesiarum monasteriorum ordinum congregationum Domorum aut confraternitatum quarumcunque, etiam iuramento confirmatione Apostol. vel quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus priuilegijs quoque indultis, & litteris Apost. & c. Dat. Ro. apud S. Marcū, die 15. Iul. 1583. Et iterum Sac. Congr. consulta super dubijs controuersiarum de præcedentia respōdit die 26, Aug. 1593. in hæc verba relata, apud Quar. ver. præcedentia.

Sacra Congr. Illustrissimorum, & Reuerendiss. DD. Cardinalium negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præfecta, ad tollendas omnes lites, & controuersias, quæ inter Regulares plerumque solent oriri super eorum præcedentia in processionibus cæterisque actibus tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obseruandum censuit, quod in hac alma Vrbe omnium magistra seruatur.

Die 30. Aug. 1593. Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. Alexan. retulit suprascriptam Congregationis sententiam Sanctissimo placuisse, & iuxta eā in casibus occurrentibus semper rescribi, & si opportunum fore videbitur generalem constitutionem desuper fieri mandasse, illa Gregor. XIII. quæ incipit exposcit aliſque contrarijs quibuscunque non obstantibus.

Subduntur præterea Regulares Episcopo quoad contributionem pro seminario præstandam, eam enim pro modo facultatum monasterij cuiusque imponere ipsis potest episcopus Conc. cit. ca. vlt. sess. 23. vbi tamen excipiuntur mendicantes: quorum nomine quænam intelligi debeant, declarauit Pius V. constitutione sua relata apud Cōfec. cit. fol. 290. cuius verba sequuntur.

49 *Romanus Pontifex, & infra. Motu proprio non ad ipsorum fratrum vel alicuius eorum nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulos quatuor mendicantium ordinum videlicet Sancti Dominici, & Sācti Francisci, ac Eremitarum Sancti Augustini, necnon Carmelitarum, & quos etiam recenseri volumus seruorum Beatæ Mariæ nominibus comprehensos fratres, eorumque domus monasteria, & loca etiamsi in communi propria bona tam mobilia quam immobilia, & stabilia ac alia quæcunque possederint, mendicantium vocabulo, & omnibus & singulis mendicantium priuilegijs eis quomodolibet concessis, vti posse, & debere nec super præmissis vllo vnquam tempore molestari posse auctoritate Apostolica per præsentes statuimus, & declaramus, ac tam Concil. Trident. quam omnia & singula alia decreta, statuta ordinationes priuilegia, & iura de mendicantibus loquentia, ad omnes & singulos ordines præfatos eorumque, domos & loca etiam propria bona in communi tamen retinentes extendimus, & ampliamus, illaque de illis loqui etiam auctoritate præfata per easdem præsentes de-*

declaramus. Ac insuper eisdem ordinarijs, & quibusuis alijs tam ecclesiasticis, quam sæcularibus quauis auctoritate fungentibus in virtute sanctæ obedientiæ, & alijs arbitrio nostro moderandis pœnis similiter per præsentes mandamus, vt si quid per eos tam nostro quam prædecessoris nostri temporibus, tam ratione seminarij, subsidij, & decimarum, quam aliorum onerum huiusmodi exactum fuit, id totum eisdem fratribus omni mora, & dilatione postpositis, restituant, districtius inhibentes eisdem locorum ordinarijs cæterisque personis tam ecclesiasticis quam sæcularibus, quauis auctoritate fungentibus, & cuiuscuis dignitatis, gradus, & conditionis existentib. ne eosdem mendicantium ordinum fratres præfatos, bona huiusmodi retinẽtes quouis prætextu super seminarij, subsidij, & decimarum contributione molestare inquietare, vel perturbare audeant, vel præsumant. Decernẽtes, &c. Datum Romæ, die 1. Octob. 1568.

Patres quoque Societ. Iesu inter mendicantium ordines comprehendi voluit Pius V. Const. sua, quæ sequitur.

Pius Papa V. ad perpetuam rei memoriam.

DVm indefessa considerationis intuitu perscrutamur, quantam Christianæ Reipubl. vtilitatem attulerint, dilecti filij presbyteri Soc. Iesu, ac planè conspicimus, eos verè mundi huius relictis illecebris se adeo saluatori suo dedicasse, vt conculcatis thesauris quos ærugo, & tinea comedit, lũbisque paupertate, & humilitate præcinctis, non contenti terrarum finibus vsque ad orientales, & occidẽtales Indias penetrauerint, ac eorum aliquos Domini amor præstrinxerit, vt etiam proprij sanguinis prodigi, vt verbum Dei inibi efficacius plantarent, martyrio voluntario se supposuerint, perq; eorum spiritualia exercitia, etiam Regna ipsa fidem Christi agnouerint, ac tam inibi quam vbique terrarum, charitatis, & misericordiæ opera exercere studeant: facere nullo modo possumus, quin eos tãquam veros palmites in Christo per charitatem coniunctos, & benignè amplectamur, & ea sibi specialiter concedamus, quæ & paupertatis per eos emissæ voto, & eorum instituto ac commoditati credimus profutura. Hinc est, quod nos attendentes, quod licet dilecti filij præpositus Generalis, & presbyteri, Soc. huiusmodi, tum quia ipsa Societas mendicans existit, quippe, quæ ex eius instituto, & constitutionib. Apostolica autoritate confirmatis, bona stabilia possidere nequit, sed incertis eleemosynis, fideliumque largitionibus, & subuentionibus viuit, tum quia non minus, quam cæteri mendicantes in excolenda uinea Domini assiduè laborant, fructusque ingentes, & salutiferos producunt ac propterea eisdem priuilegijs, indultis & gratijs fratribus mendicantibus hactenus concessis, vti, frui, potiri, gaudere merito possint ac debeant. Cum autem illud aliquando in cõtrouersiam deduci posset, ex eo quod dicta Soc. Collegia habeat secum adiuncta. Nos ambiguitatem huiusmodi omnino amputare

putare volentes, eosdem Præpositum, & Societatem, eorumque singulos à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, necnon dictæ Soc. instituti, constitutionum, & dispositionum, tam de iure, quam ab homine prouenientium, necnon priuilegiorum immunitatum, indulgentiarum, & gratiarum mendicantibus fratribus huiusmodi quomodolibet concessarum, ac litterarum desuper confectarum tenores, præsentibus pro expressis habentes, motu proprio non ad ipsorum Præpositi generalis, & Societatis, vel alicuius eorum, aut alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex mera liberalitate, & certa scientia nostris, illam & illius præpositum ac singulas personas Soc. huiusmodi verè, & non fictè, mendicantes fuisse, & esse, & fore, & inter aliorum fratrum, & religiosorum mendicantium ordines, aliosque fratres, & religiosos mendicantes, prout illos nos connumeramus, & connumerari debere, ac omnes, & singulos tam iuris quam hominum dispositiones in fauorem religiosorum, seu fratrum mendicantium, nunc & pro tempore emanatas, etiam in Soc. illiusque domibus Collegijs, Præposito & alijs Religiosis locum habere, necnon omnia, & singula quæcunque, quotcunque & qualiacunq; sint etiam speciali nota digna, priuilegia, immunitates, exemptiones, facultates concessiones indulta indulgentias, peccatorum remissiones, & gratias tam spirituales, quam temporales, litterasque Apostolicas etiam institiam, siue mixtum concernentia, hactenus per nos, & quoscunque alios Pontifices, tã prædecessores, quam successores nostros, & denique Sedem Apost. & illius Legatos de latere siue Nuncios, & quascunque alias personas quauis authoritate fungentes, etiam motu, & scientia similibus ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Consistorialiter, tam in genere, quam in specie, & tam communiter, & coniunctim, quam particulariter, & diuisim etiam per modum extensionis, seu communicationis, & alias quomodolibet quibusuis ordinibus fratrum, & sororum mendicantium, quocunque nomine nuncupentur, illorumque Congregationibus, conuetibus, & capitulis, ac vtriusque sexus personis ac illorum monasterijs, domibus, Ecclesijs, hospitalib. & alijs pijs locis, hactenus concessa, & in posterum concedenda, quorum omnium, & singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus pro insertis, & expressis haberi volumus, eisdem præposito ac Societati, & omnibus illius personis, domibus ac collegijs vbique terrarum sitis, ita quod Societas, domus, collegia, præpositus, & persona huiusmodi, omnibus, & singulis prædictis priuilegijs, immunitatibus exemptionibus, facultatibus, concessionibus, indultis, indulgentijs, remissionibus, gratijs, & litteris eisdem fratrum, & sororum mendicantium ordinibus, congregationibus conuentibus, capitulis, personis, monasterijs, domibus, ecclesijs, hospitalibus,

talibus,& alijs piis locis vt præfertur concessis,& concedendis, ante potuerint, ex nunc ac in futurum, dummodo instituto societatis, & præpositi seu deputatarum personarum huiusmodi, voluntatis beneplacito non refragentur, possint libere,& licite vti, frui, potiri, & gaudere in omnib.& per oĩa, non solum ad illorum instar, sed pariformiter,& æquè principaliter absque vlla prorsus differentia, perinde ac si societati, præposito, personis, domibus,& collegijs prædictis, nominatim, specialiter, ac generaliter concessa fuissent, Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuo sancimus, volumus,& declaramus, ac pariter concedimus, indulgemus, & elargimur. Decernentes præsentes litteras nullo vnquam tempore per nos aut sedem prædictam reuocari, aut limitari, vel illis derogari posse, neque sub vllis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, alterationibus, limitationibus, derogationibus aut alijs contrarijs dispositionibus, nunc & pro tempore emanatis comprehendi; sed semper ab illis excipi,& quoties reuocari, alterari, limitari,& derogari contingat, toties in pristinum,& eum in quo ante præmissa erant statum restitutas,& de nouo etiam sub posteriore data per pro tempore existentem Soc. huiusmodi præpositum generalem eligendam, concessas esse,& fore. Ac ita,& non aliter per quoscunque iudices, tã ordinaria, quam delegata,& mixta authoritate fungẽtes, etiam S.R.E. Cardinales, etiam sedis Apost. Legatos de latere,& Nuncios, ac causarum Palatij Apost. Auditores, sublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi facultate, vbique & in quauis instantia interpretari, censeri, iudicari, cognosci,& decidi debere. Irritum quoque & inane quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerab. fratribus Patriarchis,&c. Non obstantibus,&c. Dat. Rom. apud S. Petrum sub annulo Piscat. 1571. die 7. Iulij. Pont. an. 6.

Similiter,& ordo minimorum S.Franc. de Paula annumeratus fuit inter mendicantes ab eodem Pio V. Constit. sua incip. Apostolicæ, de an. 1567. 9. Nouemb.& alia Cõst. incip. Romanus, eiusdem eo. an. 19. Nouẽb. Cong. Iesuatorũ, mendicantiũ ordinibus annumerata fuit. Et demum Clem. VIII. Const. incip. Rom. Pont. decet, an. 1603. 20. Aug. Carmelitas discalceatos, declarauit esse ex ordine mendicantium.
Moderata etiam fuerunt priuilegia Regularium, vt ad leuanda defunctorum corpora intra parochiam cum Cruce sine scitu parochi intrare non possint à Leon. X. in Conc. Lateran. cit. Const. Dum intra mẽtis arcana. super quo extat declaratio sacr. Congr. relata apud Quar. ver. priuilegia Regul. cit. hoc verborum tenore.

50 *Licet in sacro generali Lateranensi Concilio statutum, & ordinatum fuerit, vt fratres ordinum mendicantium cæterique Religiosi Regulares non possint intrare Parochias cum Cruce ad leuanda funera eorum, qui apud ecclesias Domorum, & locorum eorundem suam elegerint sepultu-*

ram

ram nisi prius pręmonito, & requisito ac recusante parochiano presbytero, & tunc sine eius & ordinarij praiudicio significatum tamen est sacr. Cong. S.R.E. Card. negotijs Episcoporum, & Regul. praposita, nonnullos fratres prasertim ordinis Minorum de obseruantia cuiusdam consuetudinis pratextu, quam neque antiquitate vallari, neque obseruantia viridi inniti, neque pacifica, & non interrupta possessione firmatam esse constat, contendere sibi licere, defunctorum funera proprio eorum parocho absente, eoque irrequisito, efferre, & leuare, idque haud leues controuersias, & altercationes aliquibus in locis non sine populi scandalo, & Dei offensione excitasse, Ideo volens eadem S. Congr. omnem eiusmodi dissensionum, & scandalorum materiam, & occasionem pracidere, atque in futurum prouidere, vt tam parochi quam Fratres ipsi vnanimi inter se voluntate, & ea qua par est charitate vltima hac christiana pietatis officia defunctis, praestent, declarat, & huius decreti tenore statuit pradictis Fratribus Ordinis minorum de obseruantia alijsque quibusuis Regularibus quorumcunque ordinum, & congregationum tam mendicantium quam non mendicantium existant, nullo modo licere etiam specialis alicuius consuetudinis pratextu parochias cum Cruce processionaliter aut alias ad efferenda, & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, nisi vocato, & expectato proprio defuncti parocho, eoque ibidem prasente, si tamen ipse aliter fieri non consentiat, & permittat, vel nisi requisitus venire expressè omnino recuset. Atque ita obseruari mandat, & districtè pracipit, firmis cateroquin, & in suo robore permanentibus ijs omnibus qua super quarta funerum, & canonica portione alijsque iuribus ad sepulturas pertinentibus à sacris canonibus, & Conciliorum Decretis summorumque Pontificum constitutionibus hactenus sancita, ordinata sunt, vel alias ex particulari consuetudine vel alio iure obseruantur. Rom. die. 12. Ian. 1603.

Alex. Card. Flor.

Funeralium etiam medietatem seu eius æstimationem parocho dare obligantur, Regulares, extrauag. inter cunctas. §. de funeralibus, de priuil. comm. vel si fuerit quoad quantitatem soluendi, loci specialis consuetudo, seu conuentio cum parocho; illa seruanda est. Confect. in cit. sum. tit. 20. c. 1.

Funeralium autem nomine intelliguntur ea omnia quæ circa funus deferuntur, exceptis candelis quas fratres in manibus deferũt, de quibus portio funeralis peti non potest. extrauag. cit.

Regularis item suscipiens onus exequutionis testamenti ex permissu superiorum, tenetur reddere rationem exequutionis suę Episcopo, & si in ea deliquerit potest puniri ab Episcopo. cl. vn. de test. Pro delicto etiam in sæculo seu ante ingressum religionis commisso ab Episcopo

scopo puniri debet Regularis. Confect. cit. tit. 5. c. 2. in fine. Item, & ratione reconuentionis, c. 1. de mut. pet. Mar. 4. p. d. 6. nu. 44. Zer. vet. excommunicatio materialis, in fine.

Regularis sepeliens interdictum excommunicatum, seu in alijs casibus prohibitis, ab excommunicatione quam ipso facto incurrit non est absoluendus nisi arbitrio Episcopi laesae parti satisfecerit. clem. 1. de sepult.

Renunciatio bonorum quaeuis per nouitium ante annum professionis facienda, fieri debet de consensu Episcopi, alioquin subiacet vitio nullitatis. Conc. cit. sess. 25. c. 16. de Regul. Exeunti ante professionem omnia quae sua sunt, vt restituantur Episcopus per Censuras compellere potest. ibid.

Controuersia de validitate professionis Regularium spectat ad iudicium Episcopi Conc. ibid. c. 19. vbi & modus traditur in huiusmodi causis procedendi, vt videlicet opponens de inualiditate causas afferat legittimas, & si sponte ante dimiserit habitum, non amplius oppositio ipsi suffragetur.

Cathedrali Ecclesiae honorem praestare debent ijdem Regulares, vt in eo quod Leo. X. in cit. sua constitutione ordinauit his verbis.

Et vt debitus honor matrici Ecclesiae reddatur tam ipsi fratres, quam alij Clerici saeculares, etiam super hoc Apostolicae sedis priuilegio muniti, die Sabbati maioris hebdomadae antequam campana Cathedralis vel matricis Ecclesiae pulsauerit, campanas in Ecclesijs suis pulsare minime possint, contrafacientes poenam centum ducatorum incurrant.

Tenentur, & ad reuerentiam condignam Episcopo exhibendam, nec possunt ipsum prohibere quominus in eorum Ecclesijs populum benedicere, pontificaliter celebrare, vel celebrationi pontificalib. indutus adesse valeat. Cle. vn. de priuileg. specialiter autem quod Baldachino vti possit in Ecclesijs Regularium, declarauit. Sacra Congr. in haec verba relata apud Quar. loc. cit.

Decet Episcopis, & infra. Atque ideo Sac. Cong. S. R. E. Cardinaliu negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium praeposita, facto verbo cum Sanctissimo D. N. Clemente PP. VIII. ac de Sanctitatis suae speciali, & expresso mandato hoc praesenti decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat statuit, decernit, & mandat, vt de caetero Episcopi vbi tam ex consuetudine, & priuilegio, quam ex sacrorum Canonum constitutionibus, & Pontificalis Romani praescripto aut alio iure, Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis cum mitra, vel etiam sola cappa induti, in quibusuis Regularium tam mendicantium, quam non mendicantiu, Monachorum, etiam Cassinensium Clericorum presbyterorum, & cuiusuis alterius Ordinis, & Religionis Militiae Societatis aut Congregationis ecclesijs interesse possunt, ipsi Regulares quoties opus fuerit teneantur ibi, & de-

debeant in loco ad soliũ episcopi constituendum opportuno,& congruo Baldachinum attollere: Eis autem id facere negligentibus aut nolentibus, liceat eisdem episcopis illud apportari,& in quacunque eorundem Regulariũ aut alia quantumuis exempta ecclesia,supra solium episcopale seu Pontificale faldistorium erigi facere,atque sub eo sedere, & stare quemadmodum in proprijs,& Cathedralibus eorum ecclesiis stare,& sedere solent,eo tamẽ duntaxat tempore,quo Pontificales eiusmodi functiones exercebunt,vel dũ actus ipse cui in Pontificalibus aderunt,peragetur. Si qui vero Regularium huic declarationi statuto,decreto,& mandato inobedientes, & cõtumaces fuerint,sciant se ab eisdem episcopis ad id per censuras, pœnas ecclesiasticas huius Decreti virtute cogi,& compelli posse,& alijsque pœnis tam spiritualib.quam temporalib.arbitrio Sũmi Romani Pontificis subiacere, & obnoxios fore,Non obstantibus,&c.Roma.10.Iun.1603.

Alex.Card.Flor.Ep.Pranest.

In qua declaratione illud specialiter est notandum posse hoc casu Episcopum contra Regulares contumaces excommunicationis,& cẽsurarum pœnis se tueri,quod & Quar.cit.notat.

Abbates item exempti tenentur exhibere reuerentiam Episcopo. Fel.in c.conquerente,nu.1.de off.Ord.& electi ab Episcopo sunt confirmandi,& benedicendi.c.cum monasterium, de electio.Abb.in c.1. de suppl.negl.præl.Host.in sum.ibid.nu.4.circa quam confirmationem,& benedictionem,potest Episcopus exigere iuramentum ab Abbate de præstanda sibi reuerentia.& obedientia iuxta formam traditam in c.ne Dei Ecclesia,de Simon.

Vltra prædicta contra Regulares exemptos Episcopus Iurisdictionem prætendere potest in illis quæ in ipsorum priuilegiis,non sunt expressa,quod ex inspectione ipsorum priuilegiorum dignosci potest. c.porro,de priuil.& notat.gl.in c.sane de excess.præl.potestati enim ordinariorum nunquam detrahitur nisi in quantum fuerit expressũ, vt notat similiter,glo.in verb.quantum,ca.1.de priuil.in 6.Tenentur autem requisiti exhibere suæ exemptionis priuilegium. quando non constat notorie de eorum exemptione.cap.Abbate.iun.glo.verb.fiat fides.de verb.sign.c.cum personæ.de priuil.in 6. Confect.loc.cit.tit. 5.cap.1.

Pro regula etiam vniuersali notat Innoc.in c.cum capella. de priuil.exẽptos ratione rei non exẽptæ subiacere Iurisdictioni ordinarij.

51 Similiter subsunt Episcopi iurisdictioni si contra exemptionem legittimè fuerit præscriptum, præscribi enim potest contra priuilegia Regularium spacio annorum quadraginta si ipsis scienter,& voluntarie,& oblata vtendi occasione non fuerint vsi,non quidem in totum sed ita vt de exemptione tantum detrahatur quantum fuerit præscriptum,

ptum, videlicet respectu claustri, & episcopi seu alterius præscribētis, & respectu rei præscriptæ, c. accedentibus, c. si de terra. iun. gl. de priuil. quod & præsupponere solent Sum. Pont. in confirmationibus huiusmodi priuilegiorum, vt Greg. XIII. in sua Bulla. incip. ex benigna. de ann. 1575. 21. Mar. adhibuit clausulam (quatenus sint in vsu, & Sacris Canonibus ac decretis sacri Conc. Trid. non aduersentur approbamus, &c.) & Six. V. in aliquibus suis confirmationibus, vt refert Eman. Roder. Reg. quæst. tom. 1. q. 8. artic. 5.

Subsunt item Regulares Iurisdictioni Episcopi si in aliquo sponte ipsi se submiserint, hoc enim facere possunt, cum quilibet priuilegio suo speciali, licet non priuilegio iuris cōis, renūciare possit, c. si de terra. cit. maxime vero vniuersitas seu Claustrū totū, & non persona singularis, vel saltē in suum præiudiciū, & non in præiudiciū superioris eximētis. Abb. in c. significasti, de fo. cōp. Ang. Arm. ver. exempt. nu. 5. & 8. Vnde & pacta per Regulares inita licet nō fuerint approbata à Capitulo ipsorū Generali vel prouinciali, ligāt ipsos regulares, c. vlt. de pactis, in 6. quod magis confirmant verba constitutionis supra à nobis relatæ Leo. X. illo loco.

Pacta aūt, & conuentiones inter eosdē Fratres, & Prælatos atq; curatos pro tēpore inita valeant, nisi per subsequutū Capitulū proximū generale, vel puinc. refutata, & p eos refutatio huiusmodi ītimata debito tpe fuerit.

Ad extremū ponendum hic est quod licet Regulares delinquentes contra statutū episcopi excōicationem annexam trahens, propter eorum priuilegia, quibus ipsis conceditur, quod excōicari non possint, non incidant in excōicationem sic statuto episcopi annexam, sed puniendi sint à suis superioribus Regularibus, ad requisitionem ipsius

52 Episcopi, excōicati tamen à iure, vel constitutionibus Apostolicis, declarari ab episcopo, & pro excōmunicatis publicari, ad effectum, vt euitentur à populo Diæcesis, Clem. 1. de priuil. ibique Gard. num. 24. Felin. in c. non potest. nu. 3. de re iud. vbi dicit exemptum sic excommunicatum, citari etiam posse ad videndum se declarari. Absoluere tamen Regulares non potest episcopus ab excōmunicatione sic incursa, licet alias suos subditos si eandem excommunicationem incurrant, aliqua ratione absoluere possit, quia nimirum Regulares nō sunt illius subditi, Abb. in c. significasti, de foro comp. Ang. Arm. ver. exemptio, nu. 6. & 9. Sed huiusmodi absolutio spectat ad superiores ipsorum regulares, qui etiam in casibus, c. 6. sess. 24. Conc. Trid. cita. de ref. suos subditos itidem regulares absoluere possunt facultate ipsis ad hoc data à Pio V. cōstitutione sua incip. Romana, de an. 1571. die 21. Iulii, quam etiam refert Confect. sup. cit.

Delinquentes autem Religiosi in casibus in quibus ex Conc. Triden. iurisdictioni episcoporum subduntur, excommunicari, & aliis

N pœnis

pœnis puniri possunt ab Epo, cum quoad contenta in dicto Conc. cessent omnes eorum exemptiones, & priuilegia, vt patet ex textu eiusdé Conc. c. vlt. sess. 25. de reg. & ex Bulla Pij IV. incipit. In Principis, ann. 1565. 24. Febr. qua reuocantur priuilegia Regularium, quoad contéta in decretis Conc. Trid. ita Genuen. lo. sup. cit. c. 59. nu. 9.

Similiter, & in omnibus aliis casibus præmissorum, quibus Regulares subesse diximus Episcopo, ijdem regulares excommunicari possunt ab ipso episcopo, maximè vero si episcopus reperiatur in possessione iurisdictionis contrà ipsos, tunc enim episcopus ad defensioné iuris proprii posset contumaces excommunicare de facto, etiam non obseruato iudiciali processu nec monitione præmissa, siquidem tum procederet non vt iudex, sed vt pars defendens ius suum, nec obligaretur ad obseruationem iudicialis processus, Felin. in c. sacro, num. 6. de sent. excom. neque appellatione huiusmodi excommunicatio impediri posset. Innoc. in cap. venerabili, de censibus. E contra vero si ipsi regulares in possessione reperiantur cum titulo saltem colorato, in ea manuteneri debent, quousque per superiorem dubium de exemptione cognoscatur, cap. 1. vt lite pendente, Innoc. Abb. ib. cognitio autem huiusmodi spectat ad Papam, cap. cum venissent, de iudiciis, tum vero maxime, quia ipse sibi eam reseruare solet in ipsorum priuilegiorum cótextu, vt videre licet in ipsiusmet priuilegiis variis regularibus concessis.

Et hæc pro visitatione Regularium dicta sint, qui licet absolute visitari non possint, nisi in casibus supra expressis, tamen cum Episcopus visitat suam Diœcesim, & loca domiciliis regularium vicina, an regulares ibidem degentes in casibus præmissis iurisdictionem ipsius episcopi concernentibus, delinquant, inquirere, eosque iuris remediis in disciplina continere potest.

De Visitatione Sanctimonialium.

SVMMARIVM.

53 *Clausuram monialium prouidere spectat ad Episcopum.*
54 *Moniales alloquendi facultas à quo danda.*
55 *Monasteria monial. ingrediendi licentia quando non iuuat.*
56 *Moniales vitra numerum præfixum non sunt recipiendæ.*
57 *Puellæ educationis causa teneri possunt in monast. monial.*
58 *Tertiariæ quando non gaudeant priuilegio regulæ.*

MOniales sub aliqua regula certa, & approbata viuentes, priuilegiis fratrum eius regulæ cui sunt adscriptæ, gaudent, præcipue

pue verò moniales ordinum mendicantium; quorum priuilegia fra-
tribus, & sororibus inuicem communicauit Leo X. cõstitutione sua,
incip. Dudum per nos, ann. 1519. 10. Decemb. relata apud cit. Confe-
ctio. fol. 160. Aliquando tamen, vel ex fundationis modo, siue legiti-
ma præscriptione, seu alia quauis vt diximus de ipsis fratribus ratio-
num, quæ in multis, monialibus quoque applicari possunt, subdun-
53 tur iurisdictioni episcopi, specialiter autem quoad clausuram omnes
moniales indifferenter subiectæ sunt episcopo, etiam illæ quæ à regu
laribus reguntur, ita quod episcopus quoad clausuram huiusmodi
eas semper visitare possit, & cogere, vt ea diligenter obseruetur, cap.
vn. de stat. regul. in 6. cit. Conc. sess. 25. cap. 5. de reg. Quod idem con
firmauit Pius V. Const. sua, quæ sequitur.

*Circa Pastoralis officij, & infra. Hac igitur perpetuo valitura consti-
tutione, inhærentes etiam constitutioni fel. rec. Bonif. Papæ VIII. præ-
decessoris nostri, quæ incipit. Periculoso, & decretis Conc. Trid. super clau
sura Monialium editis, authoritate Apostolica tenore præsentium statui-
mus, atque perpetuo decernimus, vniuersas & singulas moniales, præsen-
tes atque futuras, cuiuscunque religionis, ordinis, vel militiarum, etiã si
Hierosolimitanæ sint, quæ vel iam receptæ sint, vel in posterum in quibus-
uis monasterijs siue domibus recipientur, & tacitè, vel expressè religionē
professæ, etiamsi conuersæ aut quocunque alio nomine appellentur, etiamsi
ex institutis, & fundationibus earum regulæ ad clausuram non teneantur,
nec vnquam in earum monasterijs seu domibus, etiam ab immemorabili
tempore, ea seruata non fuerit, sub perpetua in suis monasterijs seu domibus
de cætero debere permanere clausura, iuxta formam dictæ Const. fel. recor.
Bonif. Papæ VIII. prædecess. nostri, quæ incipit. Periculoso, in sacro Concil.
Trid. approbatam, & innouatam, quam nos authoritate præfata etiam ap-
probamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè ob-
seruari mandamus. Quod si aliquæ moniales forsan reperiantur, quæ con-
suetudine etiam immemorabili, aut instituto, vel fundatione regulæ suæ fre-
tæ, animo obstinato huic clausuræ resistant, aut quoquo modo reluctentur,
Ordinarij vnà cum superioribus earum, omnibus iuris, & facti remedijs cõ
pellant easdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè subeundum
dictam clausuram, & perpetuo obseruandum: mulieres quoque, quæ Ter-
tiariæ, seu de penitentia dicuntur, cuiuscunque fuerint ordinis, in congrega
tione viuentes, si & ipsæ professæ fuerint, ita vt solemne votum emiserint,
ad clausuram præcisè, vt præmittitur, & ipsæ teneantur. Quod si votum
solemne non emiserint, Ordinarij vnà cum superioribus earum, hortentur,
& persuadere studeant, vt illud emittant, & profiteantur, ac post emissio-
nem, & professionē eidē clausuræ se subijciant: quod si recusauerint, & ali-
quæ ex eis inuentæ fuerint scandalosè viuere, seuerissimè puniantur. Cæte-*

ris autē omnibus sic absq; emissione professionis, & clausura viuere omnino volentibus, interdicimus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum vllā aliam prorsus in suum ordinem, Religionem, Congregationemvè recipiāt.

Quod si contra huiusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad sic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarū quaslibet professiones, & receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præsenti decreto irritas facimus, & annullamus. Porro ne moniales, vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clausuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum necessitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum patiantur, sed vt eis opportunè consulatur, authoritate Apostolica præfata statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinarijs, & superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemosynas per conuersas, quæ non sint professæ, vel si professæ fuerint, sint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis, extra tamen monasterium degant, & non ingrediantur clausuram aliarū monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum domibus exire non possint pro huiusmodi eleemosynis colligendis, nisi de licentia Ordinarij, vel earum superiorum, & de cætero nullæ aliæ conuersæ professæ recipi amplius, etiam de consensu suorum superiorum, vel Prælatorum possint. Quod si aduersus hanc nostram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita, & inanis sit, prout ex nunc nullam, ac irritā facimus, & annullamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum succurri sufficienter non poterit, mandamus ipsis Ordinariis, & superioribus earū, vt ipsi prouideant de alijs personis piis, & Deo deuotis, quæ fidelium eleemosynas colligant, vel alias eo meliori, & commodiori modo quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipsarum monialium, & mulierum prædictarum, arbitrio Ordinariorum, & superiorum earundem, & prout eis congruentius expedire videbitur, prouideatur, & succurratur. Et ne propter monialium numerū excessiuū, clausuræ obseruatio violetur, inhærentes etiam similiter dispositioni dictæ Constitutionis Bonif. & Conc. Trid. decreto, monialibus prædictis, & illarum superioribus, & ordinarijs directè inhibendo præcipimus, & mādamus, ne plures in earū monasteriis recipiant, admittant, siue recipi, & admitti permittant, quam ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis eleemosynis commodè sustentari possint; mandantes propterea in virtute sanctæ obedientiæ sub obtestatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, vniuersis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in ciuitatibus, & diæcesibus proprijs, præsentes nostras litteras publicari faciant, ac in monasterijs monialium sibi ordinario iure subiectis, in his vero quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè spectant Ecclesiam, sedis Apostolicæ authoritate vna cū superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, (vt præmittitur) quam

primum

primum poterint, seruari procurent, contradictores atque rebelles per cēsuram Eccles. appellatione postposita compescēdo, inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Ac vt hoc tā salutare decretū facilius obseruetur, oēs Principes sæculares, & alios Dominos, & magistratus tēporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ domini nostri Iesu Christi, eisdē in remissionē peccatorū iniungētes, quod in præmissis omnibus, eisdē Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & alijs monialium superioribus assistant, ac suum fauorem, & auxilium præstent, ac impedientes, pœnis ēt tēporalibus afficiāt præmissis, const. & ordinationibus Apostolicis, statutis, & consuetudinib. etiā immemorabilibus, ēt per sedem Apostolicam approbatis, & confirmatis, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis, etiam in fundatione, & institutione eisdem monasterijs, vel domibus, & monialibus sub quibuscunque verborū formis, & clausulis irritantibus, & alijs decretis quibuslibet concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, quibus omnib. etiamsi pro sufficienti illorum derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores, huiusmodi ac si de verbo ad verbū insererentur pro sufficienter expressis habentes, quoad effectum validitatis nostræ constitutionis tantum derogamus contrariis quibuscunque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici aut suspendi non possint per litteras Apostolicas non facientes plenā, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Per hoc autem in monasterijs exemptis ordinarii locorum, quoad alia nullam sibi credant iurisdictionem, vel potestatem aliquatenus attributam. Nulli ergo, &c. Dat. Ro. apud S. Petrū an. Incar. Dom. 1566. 4. Kal. Iunij.

Monasteria vero quæ à Regularibus nō reguntur, sed sunt sub immediata sedis Apostolicæ protectione, non solum quoad clausuram sed etiam in aliis omnibus ab episcopo corrigi possunt, id. Conc. loc. cit. c. 9, tanto magis monasteria si quæ reperiuntur omnino de subiecta episcopo, ab ipsomet in omnibus corrigi, & gubernari debent.

Moniales item quæcunque etiam Regularibus superioribus subiectæ, etiam mendicantes, in casibus, quibus è monasterio licitū est ipsis egredi, vltra licentiam suorum superiorum regularium, ēt ab episcopo licentiam huiusmodi egrediendi, obtinere tenentur, ex ordinatione Pii V. constitutione sua, quæ sequitur, in qua & causæ propter quas concedenda sit huiusmodi licentia egrediendi, determinantur.

Decori, & honestati omnium Sanctimonialium, quarum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, vt in puritate, & castitate superædificantes in

tes in ipso feliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quæ illarum existimationi detrahere possent, decet nos consultò summouere. Sanè periculo, & scandalo plena res est, ac regulari obseruantiæ vehementer aduersatur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos, vel cognatos, necnon monasteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa aliovè prætextu à monasterijs exire, & per sæcularium personarum domos discurrere, & vagari, quo veluti colore eximium quoque honestatis, & pudicitiæ decus in discrimen committunt. Vnde nos malo huic pro nostro pastoralis officij debito salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri Conc. Triden. de clausura monialium disponenti, ac alijs nostris litteris super huiusmodi clausura editis adiicientes, volumus, sancimus, & ordinamus, nulli Abbatissarum priorissarum, aliarumvè monialium, etiam Cartusien. Cistercien. Sancti Benedicti, & Mendicãtium, & quorumcunque aliorum ordinum etiam militarium, ac statuum, graduum, conditionum dignitatum, ac præeminentiarum existentium, etiam è Regia, vel Illustri prosapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum parentum, aliorumvè consanguineorum visitandorum, aliavè occasione, & prætextu, nisi ex causa magni incẽdij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ, quæ tamen infirmitas, præter alios ordinum superiores quibus cura monasteriorum incumberet, etiam per episcopum seu alium loci ordinariũ etiamsi prædicta monasteria ab episcoporum, & Ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expressè in scriptis approbata sit, à monasterijs præfatis exire: sed nec in prædictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus stare licere. Aliter autem quam vt præfertur egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siuè laicas aut sæculares, vel ecclesiasticas, consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo, statim eo ipso absque alia declaratione subiacere, à qua præterquã à Rom. Pontifice nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper, tam egressas, quam præsidentes, & alios superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus officijs, & administrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles, necnõ licentias, & facultates, seu indulta, & priuilegia exeundi à monasterijs, & extra illa standi, à nobis seu alio Romano Pont. prædecessore nostro ac sedis Apost. Nuncijs, & Legatis etiam de latere, ac maiore pœnitentiario, aut ordinum prædictorum superioribus, alijsq; personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis restitutionis præseruatiuis, mentis attestatiuis, etiam nouam gratiam, & datam cõcedentibus, aliisque efficacioribus, & efficacissimis, ac insolitis clausulis, irritantibusq;, & aliis decretis in genere, vel in specie, et motu proprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine, & Imperatoris,

Regum,

Regum, Ducum, & aliorum Principum, necnon S.R.E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac instantia, vel alias quomodolibet concessa; quæ prorsus abolemus, ac litteras desuper confectas, & in posterum concedendas, & conficiendas, nullas, & inualidas, nulliusque roboris, & momenti fore, nec illas habentibus, & habituris suffragari, posse, & ita per quoscunque Iudices, &c. Non obstan. &c. Dat. Rom. Kal. Februar. 1570.

54 Dare licentiam ingrediendi monasteria monialium seu colloquẽdi cum Monialibus in monasteriis Apostolicæ sedi vel Ordinariæ iurisdictioni subiectis, ad ipsummet spectat episcopum, id. Conc. lo. cit. quoad moniales tamen Regularibus subiectas, ita demum spectat ad episcopum huiusmodi concessio licentiæ, si fuerit consuetudo loci legitime præscripta, vt licentia huiusmodi, vel à solo episcopo, vel ab episcopo, & superioribus regularibus coniunctim obtineatur, de his videri potest Guttierrez. lib. 1. can. quæst. c. 14. Eman. Rod. sup. cit. tom. 1. à quæst. 45. & ita declarasse dictam S. Congre. meminit Quar. cit. verb. monasteria monialium.

Quoad loquentes autem cum monialibus non obtenta licentia ab episcopo seu alio superiori, non ingrediendo clausurã, aduertendum est nullam contra tales pęnam esse impositam de iure cõi, sed eos illas tantum pœnas incurrere, si quas episcopus statuerit, prout fere vbique pro delicto simili pęnam excommunicationis Ordinarij fulminare consueuerunt, Abb. in c. monasteria. de vita & honest. Cler.

Licentiæ autem huiusmodi ingrediendi monasteria monialium non nisi ex causis necessariis sunt concedendæ. Conc. loc. cit. c. 5. quinimo obtinentes licentiam ingrediendi ex causa, si ingrediantur pro libitu, & sine necessaria causa, adhuc incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reseruatam ex constitutione Greg. XIII. qua reuocantur omnes licẽtiæ ingrediendi monasteria, legitur apud Confect. cit. fol. 237. his verbis.

55 *Vbi gratia, & infra. Auctoritate præsentium reuocamus, & abolemus, omnes, & quascunque licentias ac facultates ingrediendi monasteria, domos, & loca monialium, ac etiam virorum quorumuis ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & aliys cuiuscunque status, conditionis mulieribus, ac etiam omnes, & quascunque licentias ingrediendi Monasteria, domos, & loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscunque viris, etiam eiusdem status, & dignitatis tam à prædecessoribus nostris, quam etiam à nobis, & sedis Apostolicæ legatis; aut aliis ex quibusuis quantumcumque vrgentibus causis, sub quibuscunque tenoribus, & etiam derogatoriarum derogatorijs, reuocatorum restitutorijs, alijsque efficacioribus clausulis, irritantibus que & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine; atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumvè Principum contemplationem, vel supplicatio-*

cationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas, cassamusque, & annullamus litteras desuper confectas, & processus habitos per easdem. Inhibentes eisdem qui illas obtinuerũt, sub excommunicationis pęna ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi à Rom. Pontifice, (præterquam in mortis articulo) absolutionis beneficium possit impartiri, ne ipsarum licentiarum prætextu Monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant; Abbatissis vero, necnon Abbatibus, Conuẽtibus, & alijs Monasteriorũ vtriusque sexus superioribus, & personis quocunque nomine vocentur, districtè præcipimus sub eadem excõmunicationis pœna, nec non priuationis dignitatũ, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne in monasteria domos, & loca sua, quẽquam prætextu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant. Quin etiam sub eisdem pęnis ipso facto incurrendis prohibemus atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis ecclesiasticis, & sæcularibus, ac etiam ordinum quorumcunque etiã mendicantium regularibus, ne prætextu licentiarum ab episcopis vel superioribus quibus illas concedendi, in casibus necessarijs tãtum ex decreto Conc. Triden. tribuitur, ne monasteria ipsa monialium pro libitu, sed necessitatib. vrgentibus duntaxat ingredi, ne vè moniales sub eisdem pęnis illos aliter admittere præsumant. Non obstan. &c. Dat. Rom. an. Incar. 1575. Idib. Iunij.

Quoad ingredienda eadem monialium monasteria per episcopũ seu alios superiores ius ingrediendi habentes, non nisi cum iusta causa, edita fuit alia declaratio ab eodem Greg. XIII. relata apud Confect. cit. fol. 241. vt sequitur.

Dubijs quæ emergunt, & infra. Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tam sæculares quam regulares quib. cura, & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casib. necessarijs, & à paucis ijsque senioribus ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos episcopali seu maiori ac & Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis ordinũ Abbates, Priores, ministros, ac alios quoscunque superiores regulares seriò monemus, vt facultate huiusmodi qui eam habent; præterquam in casibus vt præfertur necessarijs, neutiquam vtantur. Quod si contrafecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice qua contrafecerint, ingressu ecclesiæ interdictos, pro secunda, à munere Pontificali, & à Diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto, absq; alia declaratione excommunicatos existere: Regulares vero omni officio ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere. Nõ obstantib. &c. Dat. Romæ, ann. 1582. 23. Decembr.

Explorare quoque voluntatem monialis antequam faciat professionem, cuiuscunque monasterii illa sit, pertinet ad Episcopum

&

& præfecta monasterij vno mense ante, de huiusmodi professione faciẽda, significare debet Episcopo alioquin posset suspendi ab officio ad libitum Episcopi. Conc. cit. sess. 25. ca. 17. de regul. & declaratum fuit à Sac. Cong. in vna Burgen. his verbis.

Congr. Conc. censuit explorationem voluntatis puellarum profiteri volentium ad præscriptum decreti dicti c. 17. vtroque tempore, scilicet ingressus, & professionis faciendæ ad Archiepiscopum pertinere, quamuis monasterium ab eius iurisdictione exemptum existat.

Determinare numerum monialium, vltra quem plures ad monasterium recipi non possint, pertinet quoque ad episcopum, in quibus uis monasterijs etiam Regularibus subiectis, ex constitutione Grego. XIII. incip. Deo sacris. ann. 1573. in qua de Eleemosynis applicandis monialibus multa ordinantur, ad nostrum autem propositum faciũt verba eiusdem constitutionis sequentia.

Eleemosynarum vero prædictarum contributionem, & applicationem durare, & valere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus monialium etiam tertiariarum huiusmodi (quem per ipsos locorum ordinarios, etiam in monasteriis ab eorum cura, & regimine quomodocunque exemptis, cum illarum superiorum interuentu stabiliri, & ordinari, neque supra illum numerum alias recipi posse, etiam de consensu suorũ superiorum, volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ moniales, & tertiariæ ex propriis reditibus monasteriorum ipsorum vel cõsuetis Eleemosynis, se commodè sustentare queant. &c.

De recipiendis autem vltra numerum præfixum modo prædicto, edidit Sac. Congr. Reg. ordinationem, quæ reperitur apud impressõres Camerales tenoris sequentis.

Quemadmodum sacri olim Canones, & nouissimè sacrum generale Con-
56 *cilium Trident. summa ratione decreuit, vt in monasterijs, & domibus tam virorum quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex reditibus proprijs monasteriorum, vel consuetis eleemosynis, commodè possit sustentari, ita quoque sacra Congregatio San. R. E. Cardinalium, quæ negotijs ac consultationibus Episcoporum, & Regularium præest, cui antiquius nihil est, quam salutaria huiusmodi decreta debitæ executioni demandari curare, sæpius locorum ordinariis rescripsit, vt certum numerum in singulis monasteriis monialium, etiam curæ regularium seu militiarum subiectis, iuxta cuiusque monasterij facultates præscriberent, & si quæ supra statutum numerum reciperentur, duplicem eleemosynam afferre, & supranumerarium locum tenere deberent. Verum quia in dubium plerumque venit, num supranumerariæ prædictæ, aliquibus ex numero in quolibet monasterio definito, decedentibus; in eorum locum subrogari possent, aut deberent, eadem sacra Congregatio, quæ peculiariter super e re*

re sæpenumero rescripsit, prouidere volens, ne quis deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore statuit, & declarat moniales, quæ supra numerum in quolibet monasterio constitutum recipiuntur, in locum monialium decedentium intra numerum nequaquam subrogari, neque impedimento esse, quin aliæ in locum earundem ex numero ac mortuarum recipi eo modo valeant, quo in singulis monasterijs moniales intra numerum possunt admitti, quinimo easdem sic supra numerum receptas, supranumerarias semper quoad hoc remanere etiamsi in cæteris ab alijs nihil differant, sed illis omnibus pares, & æquales iuxta cuiusque monasterij institutum esse debeant. Declarat insuper eadem S. Congr. duplicis eleemosynæ nomine intelligi semper debere duplicatam summam eius, quæ in receptione cuiusque monialis intra numerum in quolibet monasterio constituti erogari pro tempore consueuerit, ita tamen vt vbi summa, quæ confertur, minor est scutis ducentis, ibi saltem ratione duplicatæ eleemosynæ soluenda sint scuta quadringenta, & non minus.

Eadem quoque sacra Congregatio, districtè prohibet ne loca per obitum monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura, cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, nisi sequuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum & non antea, de eis disponi, ac in monialis demortuæ locum, promissionem aut receptionem in capitulo seu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipsa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requisitas, quibus etiam præditas esse debere vult eas puellas, quæ supra numerum recipiendæ sunt iam tunc, cum eis loca, vel promittuntur vel dantur. Si quid vero contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & esse decernit. Ac nihilominus Abbatissas Priorissas, & alios quoscunque monasteriorum superiores, qui cuiusuis puellæ receptioni vel admissioni, aut locorum vacaturorum promissioni seu concessioni, aduersus præsentis decreti dispositionem, consenserint, priuationi vocis actiuæ, & passiuæ, alijsque arbitrio eiusdem Congregationis infligendis pœnis, obstrictos, & obnoxios fore declarat, saluis etiam semper, & in suo robore permanentibus alijs quibuscunque ipsius Congregationis decretis alias latis, præsenti decreto non contrarijs, præsertim circa monialium admissionem, & receptionem ad habitum, & professionem, & circa eleemosynarum depositionem solutionem, & erogationē in loca stabilia, quibus nullatenus derogare vult, & intendit. Romæ. die. 6. Septem. 1604.

Alex. Card. Florent.

Puellas etiam causa educationis in monasterijs monialium recipi posse, nec illis obstare decretum prædictū de numeri monialiū determinatione, rescripsit, S. Congr. Conc. Episcopo Hieracen. quod rescriptum refert. Quar. cit. ver. monasteria monialium, vt sequitur.

57

Reuerendiss. Domine. Ex sacra Congregatione Cardinalium Trid. Conc. in-

interpretum Amplitudinis tuæ nomine quæsitum est, an puellæ in monasteriis monialium educationis causa permanere possint. Ii vero sic censuerunt ad te scribendum, iam dudũ ab eadem Congregatione statutũ esse, nullo Concilij decreto prohiberi, quominus puellæ in monasterijs monialium educentur: si tamen eadem monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, sique à superiorib. monasteriorum, scriptam licentiam impetrarint, atque Abbatissæ, & reliquarum monialium consensus accesserit: tum vero hæ ipsæ puellæ eo vestitu in monasteria intromittantur, qui virginali pudori ac modestiæ conueniat, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum vigesimũ quintũ, atque in eis dum erunt, eandem seruent clausuræ legem quam moniales ipsæ, & si semel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi, facultatem. Proin de congregatio his litteris impertiendam tibi hãc facultatem duxit, vt quotiescunq; in ista tua ciuitate, & diœcesi Hieracensi id expedire Amplitudo tua iudicauerit possit permittere puellas in monialium, monasteria, in quibus piè, & honestè instituantur, introduci, adhibitis tamen conditionib. supra scriptis, & bene in Domino valebit. Romæ die vlt. Aug. 1575.

Amplitudinis tuæ vti Frater

Philippus Boncompagnus **Card. S. Sixti.**

Tertiariarum quoque curam committit ordinario Const. Pij V. incip. cura pastoralis, supra relata.

Et tales hoc tempore posse prohiberi ne maneant in communitate nisi professionem emittant, respondit S. Congr. Reg. Episcopo Leucoen. ann. 1596. 22. Ian. Easdem non gaudere immunitate Ecclesiastica si habitant in ædibus priuatis, tenerique in Paschate & in morte à proprio parocho recipere sacramenta, respondit eadem S. Congr. Episcopo Rossanen. 11. Sept. 1584. & Episcopo Mascensi, 26. Aug. 1597.

In monasterijs ordinario, vel delegato iure sibi subiectis electioni Abbatissarum, vel Priorissarum adesse debet Episcopus, & ad cancellorum fenestellam, non intrando clausuram, singularum vota excipere, Conc. lo. cit. c. 7. in qua electione aduertendum est, vt non minor quadragenaria eligatur, vel saltem, quæ excesserit annos triginta, & à quinquennio ad minus fuerit professa, Conc. ib. In electione etiam si fuerint discordes, posse Episcopum nominare vnam, quam magis idoneam iudicauerit, respondit S. Cong. Reg. Vicario Cremonen. an. 1592. Et eadem rescripsit Episcopo Assisien. 20. Nouem. 1585. ex tripartito numero monialium duas partes concurrere debere in electione, nisi alia fuerit loci consuetudo.

Prohiberi etiam debet ne intra septa monasterij monialium SS. sacramentum Eucharistiæ teneatur. Conc. cit. c. 10. & ne ostium habeant per quod in Ecclesiam ipsarum exteriorem introire possint, vt in Const. Greg. XIII. supra à nobis allegata. In alijs circa visitationem mo-

nialium

nialium occurrentibus, ex ordinatione S.Cong. Regularium, informa re sese potest prudens Visitator pro loci, & temporis exigentia, cuius vtilitati eandem ordinationem hic inserendam putauimus impressã Romæ apud impressores Camerales tenore sequenti.

Ordinationes quædam per Illustriss. & Reuerendiss. DD. Card. super Cõgregatione Regularium deputatos, data Reueren. DD. Visitatoribus Apostolicis monasteriorum sanctimonialium Ciuitatum Neap. & Salern. sub die 2. Iunii, 1589. & per eosdem Illustriss. DD. Card. reformata, & modificata, sub die 12. Iulij, 1592. vt eas perpetuo obseruari, & custodiri mandẽt, & procurent.

In quolibet monasterio non habeantur nec permittantur plures crates ferreæ seu fenestræ collocutoriæ, quam vna, aut ad summum duæ.

Hæ nullo modo in Ecclesiis sint, sed extra eas tantum.

In monasterijs vero in quibus hactenus laminarum vsus non est introductus, in fenestris collocutorijs ponantur binæ crates ferreæ introrsus altera, altera extrorsus, & distantes ab inuicem saltem per spatium duorum palmorum, vel totius crassitudinis muri, necnon spissæ seu strictæ adeo vt nec puellæ manus per foramina transmitti possit. Inque exteriori crate figã tur claui ferrei eminentes, & acuti, ita vt locuturi facies illi nequeat adhærere, & colloquentium verba exaudiri valeant.

In fenestellis confessionalibus configantur etiam laminæ ferreæ; scilicet cum minutis foraminibus, è quibus nec ipsæ moniales cernere, vel spectare quempiam nec à quopiam vllo modo cerni aut spectari possint.

Fenestella vnde SS. Eucharistiæ Sacramentum percipiunt, alta sit dimidiato palmo, lata vero integro, quæ binis foriculis totidemque seris & clauib. alteris intrinsecus alteris forinsecus occludatur.

Tam in ingressu seu in habitu regulari suscipiendo, quam in professione emittenda, velo suscipiendo, vel consecratione monialium, in quibus monasterijs Ordinis, vel Regulæ S. Benedicti mos est, vt consecrentur, fas ne sit eis munera, xenia, dona, vel aliud quidlibet singularibus, vel particularib. monialibus dare, vel erogare, sed quicquid à cognatis, vel affinibus donatur vel offertur, id vniuersum tribuatur, & referatur in cõmune, nec lauta aut sumptuosa siue luculenta conuiuia fiant aut permittantur, sed sobria tantũ, quæ sacras Virgines deceat spiritus corporisque recreatio concedatur.

In quouis monasterio eligatur quotannis magistra nouitiarũ, cui vni, cura sit illas instituere, nec eidẽ curæ siue illis instituendis, matertera seu Amita, vel quæuis aliæ ẽt qualibet cognatione cõiũctæ se ĩmisceãt vllo pacto.

Ad ianuam monasterij vestibulum sit binis foribus munitum, in quod moniales nunquam intrent, dum fores exteriores, vel apertæ sunt, vel mox aperiendæ, ne inde vnquam moniales spectare aut spectari possint.

Collocutoriũ interius locus sit seris occlusus, in quem nulla monialiũ ingrediatur, nisi vocata, & a sua superiore venia ei data, ibiq; auscultatrices huic

huic muneri designatæ semper intersint, & assistant, quæ quicquid dicatur audire debeant, nisi futurus sermo secretum expostularet, quo casu de Abbatissæ siue Priorissæ licentia, propinquioribus consanguineis remotis arbitris, permitti posset.

Non scribant litteras iniussu superioris, scilicet Abbatissæ siue Priorissæ, nec dent, neuè ad eas missas recipiant nisi ante ab eisdē fuerint perlectę.

Presbyteris Confessarijs ab Abbatissis Priorißis, vel alijs præfectis monasteriorum statuatur ęqua, & idonea eleemosyna siue prouisio, quæ ęre cō muni monasterij persoluatur; ijs autem vicissitudo munerum quantumuis exigui valoris, quę sibi cum monialib. poßit intercedere, omnino interdicta sit, sub pœna perpetuæ suspensionis ab audiendis tam illarum quam quorūuis aliorum confessionibus, in quam ipso facto incurrant.

Nulla monialis vel conuersa dona munera, & pecuniam aut aliud quippiam etiam charitatis aut pietatis vel eleemosynæ nomine siue intuitu cuicunque personæ tribuat, donet aut largiatur, sed si ex aliqua iusta vel rationabili causa aliquid dandum vel tribuendum visum fuerit, id à præfecta seu superiori monasterij, & re communi fiat.

Præsertim vero caueatur ne qua monialis vel conuersa quicquam ex bonis monasterii det aut donet, nec ex eis quidem quæ in vsum suum aßignātur nisi de licentia Abbatissæ.

Neque vllius generis bellaria, edulia, esculenta, ientacula, offellas, confectiones, & sirupata, vel alia similia quæcunque conficiant aut coquant, vt illa venditent, donent, aut largiantur, nisi de licentia Abbatißæ, & de reb. modica impensa, & in consanguineos tantum.

Moniales officiales monasterii in suis muneribus obeundis nihil nisi de re, & pecunia monasterij expendant.

Denuncietur cunctis Sanctimonialibus cuiuscunque ordinis, Religiosas profeßas, quæ testamentum faciunt, vel de rebus sibi in vsum assignatis disponunt, mori, & decedere proprietarias, illasque censuris, & pœnis à sacris canonibus, regulis, ac ordinum, & Monasteriorum constitutionibus, atque alijs ordinationibus contra proprietarios editis, & promulgatis subiacere ac obstrictas esse. Idemque contractus, & instrumenta in quibus moniales ab earum Monasterio emunt annuos reditus quoad ipsa vixerint vel etiā vt post ipsarum obitum alia succedat, & similia, nullius sint roboris vel momenti sed irrita, & inania, ac proinde ijs defunctis cuncta omnino Monasterio incorporentur, cui sunt reditus huiusmodi acquisiti.

In quouis monasterio sit infirmaria communis, & vbi non fuerit, à superioribus extrui vel fieri quamprimum curetur, etiam si res postulat sub censuris, & pœnis eis bene visis: in eam autē recipere se teneantur in virtute sanctæ obedientiæ omnes moniales, & conuersę tam professæ, quā nouitiæ ægrotæ, quibus opus sit medico: nec medicus quampiā secundo inuisat, nec inuisere permittatur à præfecta monasterii, neq; medicinā præscribat extra

infirmariam sub pœna excommunicationis. Neque etiam extra illam cõfessarij monialium deputati cuiusuis audiant confessionem, sub pœna suspensionis ab illarum, & aliorum quorumuis confessionibus audiendis, in quam ipso facto incurrant. Si tamen aliqua monasteria ob angustiam loci, aut ob nimiam paupertatem, non possent ita statim extruere infirmariam; Ordinarius siue superior visitet monasterium, & illis præscribat certum locum, & assignet spacium temporis intra quod omnino debeat exequi; & quo ad impensam necessariam pro fabrica, videat idem Ordinarius vt per eleemosynas aut per alios sibi bene visos modos ei prouideatur, & quamprimum de his quæ egerint Congregationem certiorem faciant.

Aegrotantibus autem, & Infirmis in Infirmaria decumbentibus, ex ea pecunia quæ in eam causam vt infra, assignabitur, suppeditentur omnes sumptus, & expensæ pro victu, alimentis, lectulis, & medicinis, & aliis rebus necessariis ad illarum morbos curandos ac valetudinem consequendam. In ea vero nulla audeat aliunde particulares sumptus sibi facere: quocirca Visitatores, & exinde superiores in monasteriis in quibus huiusmodi subuentiones non ponuntur in communi deposito, assignabunt huiusmodi infirmariæ communi, reditus sufficientes tam ex communi mensa monasterij, quam ex assignatis rebus, censibus, & bonis ad singularum seu particularium monialium vsum siue sustentationem, pro ea rata tamen quæ eis videbitur huic negotio satis esse.

Eligatur autẽ monialis sollicitudine, sedulitate, & charitate præstãs quæ ægrotantium sororum cũ omni studio, & pietate curam gerat, fideliterq; pecuniam sibi commissam administret cuius rationem reddere teneatur.

Ei autem constituantur tot moniales conuersæ auxiliares quot videbuntur ei muneri satis esse.

Nulla audeat accedere ad infirmariam tanquam ægrotans, vel infirma, nisi febri, vel alio morbo laboret, quem ibi curare oporteat de consilio medici, qui ad restitutionem expensarum in foro conscientiæ teneatur si cui huiusmodi consilium dederit vbi opus non erit.

Omnes fenestræ, vel foramina quæ fuerint in claustrorum parietibus, è quibus moniales foras spectari possint, omnino occludantur, permissis solis fenestris aliquibus ad lumen excipiendum necessariis, quæ tamen tales sint ne inde vllo modo prospici aut prospicere queant. Monialibus, & earum Ecclesiis non permittatur cantus figuratus, sed tantum firmus ac præterea etiam ex omnibus monasteriis omnia instrumenta musica (exceptis organis, quæ in exteriore Ecclesia permittuntur) tollantur.

Solæ moniales officium Diuinum in suis ecclesiis celebrent, ita vt nulla Regularis vel sæcularis aut alia quælibet laica persona ad id quolibet se ingerat sed tm̃ sacerdotes, & clerici deputati vel deputandi ab Ordinario siue superiore pro celebrãdis missis in die solẽnitatis monasterij, ad ea sua munera obeũda quæ sint ex vsu necessario Ecclesiæ, cuiusmodi sunt missæ celebra-

bratio, benedictiones, & his similia, quæ per moniales expediri nō possunt, accedant.

Nulla monialis vel conuersa, vel quæuis alia persona, etiam quæ non sit de monasterio, audeat alias priuatas sibi missas celebrari facere in ecclesiis monasteriorum monialium, præter eas quæ à Capellanis deputatis communibus impensis monasterij celebrandæ sunt.

Quia vero in quibusdam monasteriis quam plurimæ missæ quæ magnū Sacerdotum numerum requirunt, celebrari debent ex testamentis vel relictis, & aliis dispositionibus & nihilominus defectu capellanorum, aut monasteriorum paupertate, vel alia de causa committuntur vel ommitti oportet, mandatur Dominis Visitatoribus, & successiuè Ordinariis, & superioribus vt ei rei opportunè prouideant iuxta decreta Sacrosancti generalis Conc. Trid. & Prouincialis Syn. Neap. aut alia meliori ratione consulentes, ac referant huic Sanctæ Sedi.

Nulla monialis vel Conuersa cum aliquo Aduocato, Procuratore, Sollicitatore, Exactore alioque negotiorum gestore, quodcunque negotium causam vel litem pertractet, nisi cum solis ijs qui pro communibus negotijs, causis, & litibus monasterii procurandis, & defendendis deputati sunt, & de licentia Præfectæ eiusdem monasterij.

Vectores qui vinum pro vsu monasterij vel etiam aquam Balneorū pro infirmis cōuehūt, monasteriū ingredi nisi interdiu nullatenus permittantur.

Ad conficiendum panem vel etiam ad cernendam farinam nemo in monasterium intret, quod si alia de causa necessaria, & vrgēti intrauerit, istiusmodi operam ne præstet.

Abijciantur è monasteriis omnes catelli.

Collocutoria exteriora fores ne hēant quæ possint occludi, sed oīa pateāt.

Ianitrices, & quæ Sacristiæ curam habent, & Comitatrices quæ ingressos comitantur, quadraginta annis non paucioribus natæ sint.

Comitatrices confessarios, medicos, Chirurgos, & alios quos ex necessitate intra claustra pro tempore admitti oportet, vbi ingressi fuerint, semper comitentur.

Omnino assignetur confessarius extraordinarius iuxta Decretum Sac. Generalis Conc. Trid. quem quæuis monialis adire teneatur, cui tamen liberū sit illi sua peccata confiteri vel non confiteri.

Ne quicquam commodato accipiant pro ipsarum Ecclesiis, vel Oratorijs ordinandis, sed proprio sint ornatu contentæ, quem nec aliis commodent.

Omnes conuersæ rei communi monasterii inseruiant. Conuersæ autē particulares nulli monialium concedantur, & quæ iam concessæ sunt in communitatem redigantur, sed si quæ vel propter infirmitatem, morbum, aut senectutem particulari ministerio indigeat Abbatissa vel præfecta monasterij ex eisdem conuersis communibus vnam plures vè assignet prout opus fuerit ad nutū tamen ipsius reuocabiles, & ex industria aliam vel alias vicissim

ad tempus substituat, vt necessitati vniuscuiusque sit consultum & priuato seruitio nequaquã illarum quæpiam addicta seu assignata sit aut dici possit.

In Conuersas non recipiantur in quoquo monasterio plures tertia parte aliarum monialium, vel ad summum non nisi duæ ad rationem quinq; monialium, vbi vero consuetudo est vt ea proportio non expleatur, sed minor sit numerus conuersarum, ea vtpote laudabilior, obseruetur.

Famulæ sæculares quæ in monasteriis pro illarum seruitio, & ministerio degunt, omnino dimittantur, nec habitum suscipiant nisi prius extra monasterium dimissæ, ab ordinarijs illarum voluntas fuerit explorata iuxta prædicti S. Conc. Trid. decretum, quod tamen fiat omnino gratis, neq; sint supra numerum proximè definitum.

Tam moniales quam conuersæ suam quæque cellam habeat, nec in vna plures commorentur, neque vna cum alia, sed seorsum quælibet in suo lectulo dormiat seu quiescat.

Non recipiatur monialis vel conuersa in quoduis monasterium, nisi in eo singulæ singulis monialibus, & conuersis propria cella, quæ siue ex muro vel cemento, siue ex tabulis, siue ex tela in communi dormitorio distinguãtur, assignatæ sint, & actu eas inhabitent, & vacua supersit propria cella pro recipienda in monialem vel conuersam.

Visitatores numerum monialium ac etiam conuersarum iuxta supradictam rationem in quolibet monasterio, certum definiant, ex facultatibus, & reditibus, qui à monasterio in cõmuni possidentur, & ex consuetis eleemosynis, statuentes in monasteriis ciuitatis Neapol. pro singulis monialibus annuatim quinquagenos ducatos, quadragenos autem pro singulis conuersis, quæ tamen præscriptam portionem non excedant.

Verũ vbi monasteriũ aliquas in moniales supra numerum definitum recipere voluerit, id quidẽ cõceditur si fuerint cellæ pro eis, vel aliud ex prædictis non obstiterit, & in dotẽ præterea vel Eleemosynã à singulis assignetur præsẽs pecunia, ex qua saltẽ possit emi annuus reditus ducatorũ sexagintasex illius monetæ, in absolutũ monasterij cõmodũ, & vtilitatẽ conuertendus, & inalienabilis ac perpetuo retinendus. In monasteriis vero Salernitanæ ciuitatis, (obseruatis conditionib. cæteris iã dictis) Domini Visitatores taxent certam annuam quantitatem redituũ pro loci, & personarũ qualitate.

Nulla vnquam recipiatur in monialem nisi prius parentes fratres vel ij ad quos eius cura spectat promptam habuerint vniuersam pecuniã pro dote vel Eleemosyna consueta ex qua puella nomine annuus reditus ematur ac cedẽte Monasterij cõsensu, cui huiusmodi reditus alimentorũ causa vsq; ad professionis diẽ cedat, ea vero sequuta successionis iure integer acquiratur.

Cum vero Regularis viuendi ratio, & optimi instituti, & tuta via qua ad omnem perfectionis gradum ascenditur, sit vita communis, nihilque proprij possidere, nec pecuniam tractare, ne eam quidem quæ in vsum cuiusque conceditur, districtè præcipiatur, & mandetur vt si quæ moniales hu-

huiusmodi sanctam, & regularẽ viuendi rationẽ elegerint, & omnia bona reditus vè quouis mõ ad vsũ cõcessa vel reseruata à se abdicauerint, & monasterio cesserint, Abbatissa Priorissa vel aliæ Præfectæ monasteriorũ renũciationem huiusmodi recipere omnino teneantur, & ex monasterij bonis, & reditibus seu introitibus in his, quæ ad victum, & vestitũ, & reliquam vitæ sustentationem pertinent, illis præcipuè prouidere, & ita opportunè omnia subministrare, vt nulla re indigere permittantur, si quis aũt vel si qua intra, vel extra monasterium talem piũ viuendi vsum dicto, vel facto, nutu vel signo exturbare, reprehẽdere, aut quouis modo impedire maligno spiritu instigante præsumpserit, superiores in eum eam vè maledictionẽ æternam, & excõmunicationis sñiam, etiam ipso facto incurrendam cõminari, & infligere possint. Quinimo oĩbus dictorum monasteriorũ superioribus, & Præfectis in Domino iniungatur, vt prædictarũ monialium piè & Religiosè viuentiũ, singularem curam gerant, vt pote, quæ sub speciali protectione sanctæ sedis Apostoli. & nostræ Congregationis existunt. Et vt hæc tuta viuendi ratio dante Dño amplificetur de cætero in prædictis monasterijs, nulla ingressura monasterium recipiatur aut admittatur aliquo modo in monialẽ, vel conuersam, nisi promiserit cõis vitæ institutum prædictum amplecti, & iuxta illud perpetuo viuere, vbi vero ingressa fuerit, vna cum alijs monialibus eiusdem instituti, & obseruantiæ adiungatur, & cum eis viuat, confessarij etiam sedulò hortentur ac moneant moniales, vt prædictum communis vitæ institutum, & tutam Deo seruiendi viam sequantur.

In monasterijs in quibus similiter retinentur hactenus prouisiones, & subuentiones, & non omnia in communi conferuntur, concedatur licentia accipiendi aliquam subuentionem de manibus tamen Abbatissæ seu præfectæ monasterij siue depositariæ ad nutum tamen Abbatissæ siue præfectæ prædictę pro suis religiosis necessitatibus, quę vero supersunt, Abbatissa erogare teneatur in communes vsus monasterij. Ac ordinarij siue superiores monasterij quotannis exigant rationem à Depositaria, & Abbatissa seu prę fecta prædictis de huiusmodi prouisionibus, subuentionibus, & depositis, & in eas transgredientes grauiter animaduertant.

Vt autem ad Dei gloriam, & monialium in Domino profectum, & animarum salutem supradictæ ordinationes debita deuotione, & reuerentia suscipiantur, vniuersis, & singulis reuerendis Abbatissis priorissis ac alijs præfectis, & superioribus monasteriorum ac monialibus, & conuersis in virtute sanctæ obedientiæ ac sub priuationis officiorum, & perpetuæ inhabilitatis, ac vocis actiuæ & passiuæ atque alijs censuris Ecclesiasticis, & pœnis etiam ipso facto incurrendis respectiuè (in casibus tantum à Congregatione præscribendis, quoad censuras, scilicet) ac alias iuxta facultates dictis Dominis visitatoribus concessas districtè præcipitur, & mandatur vt omnia & singula in eisdem ordinationibus contenta obseruent, & exequãtur ac obseruari, & exequi faciant.

Praeterea Dominus Ordinarius Neap. eiusque Vicarius, & Officiales in spiritualibus Generales, & praedicti Domini visitatores Apostolici, nec non & alij superiores Regulares ad quos monasteriorum cura quomodolibet spectat, studeant vt haec omnia inuiolabiliter obseruentur, transgredientes vero praedictis censuris ecclesiasticis, & poenis etiam inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij saecularis ac alijs prout eis videbitur iuris, & facti remedijs opportunis exerceant, & castigent, cum facultate declarandi Abbatissas, Priorissas, & alias Praefectas culpabiles repertas incurrisse in poenas etiam priuationis officiorum, & inhabilitatis ad ea, atque illas sic declaratas deponendi, & puniendi ac alias idoneas illarum loco subrogandi, & sufficiendi, quae Regularis disciplinae zelo accensae huic reformationi inuigilare possint, & velint.

E monasterijs S. Mariae Angelorum, S. Mariae Consolationis, Sancti Antonij de Padua, & S. Mariae Magdalenae Neap. Ciuitatis, emittantur omnes, & quaecunque puellae atque saeculares mulieres, quae educationis, vel alia quauis causa in eis morantur non obstantibus quibuscunque.

In monasterio S. Mariae Angelorum, S. Mariae Consolationis, & S. Antonij de Padua nulla de caetero admittatur in monialem, vel conuersam, nec Religionis habitum suscipiat sub poena priuationis ipso facto, officiorũ, & vocis actiuae, & passiuae, tam per Abbatissam quam per Discretas, quae huic rei auctoritatem, vel assensum praebent, incurrenda. Ac insuper illius receptio, & professio inde sequuta, irrita sit, & inanis, ac nullius sit roboris, vel momenti. Sed & quae de facto in posterum iam recepta fuerit, de monasterijs eijciatur.

Idem quoque obseruetur in monasterio S. M. Magdalenae, cum propter loci insalubritatem, & alias iustas ac rationabiles causas, Dominis visitatoribus datum fuerit in mandatis, vt ipsi habita ratione redituum, tam cõmunium, quam particularium, seu in proprios vsus assignatorum, tantum ex reditibus conuentui seu mensae monialium tribuatur, quantum videatur satis esse ad illarum congruam sustentationem, quod autem supererit futuro monasterio extruendo reseruetur. Dat. Romae, in sac. Congreg. super Regularibus habita, die 2. Iulij 1589.

F. Mich. Bonell. Card. Alex.

De Visitatione quorumuis aliorum exempt. Visitationis modo, & effectu.

SVMMARIVM.

59 *Clerici saeculares quouis modo exempti visitari possunt.*
60 *Modus formandi scrutinij inquisitionis in visitatione.*
61 *Poena imponenda pro delicto per inquisitionem reuelato.*

62 Archi-

62 *Archidiaconus dum visitat qua seruare teneatur.*
63 *Archiepiscopus visitare non potest suffrag. suum nisi causa prius in synodo prouinciali probata.*
64 *Procuratio ratione visitationis debetur Episcopo.*
65 *Procurationem dare, qui non obligantur.*

59 VLtra præmissa visitare potest episcopus quoscunque clericos sæculares exemptos, Prothonotarios Apostolicos, Capellanos Regios, Acolithatus, Comitis Palatini, seu alicuius militiæ, vel hospitalis titulis insignitos, dummodo actu militiæ seu hospitali cui adscripti sunt non inseruiant. Item & residentes in curia Romana, & familiares Cardinaliũ, isti enim ratione beneficiorum, Diœcesano, in cuius Diœce. beneficia obtinent subijciuntur. cit. Conc. sess. 24. c. 11. de ref. & si residеant, etiam in persona in causis delictorum & correctionis morum ab eodẽ Diœcesano siue in visitatione siue extra visitationẽ puniri possunt. id. Conc. sess. 14. c. 4. de ref. quam iurisdictionem Ordinarijs contra huiusmodi exemptos, prothonotarios habitum non deferentes, aliosque Curiales. vel familiares Cardinalium actu familiaritatem non exercentes, concesserat etiam Leo. X. constitutione sua incip. Regimini. An. 1515. 4. Nonas Maij, in Conc. Lateran.

Ecclesias item quæ nullius sunt diœcesis, vicinior Episcopus, vel quem semel elegerint, visitare potest, Conc. loc. cit. c. 9.

60 Modus autem in inquirendis defectibus, & delictis tenendus est vt de statu generali Ecclesię inquiratur, & non in specie de delictis rectoris, Specul. loc. cit. de inquis. & vt procedatur de plano nulla seruata forma iudicii. c. olim, de accus. secretò etiam examinandum est, & nullum iuramentum ab examinatis exigendum, c. Romana, cit. super quo extat etiam resc riptum sac. Congr. Conc. tenoris sequentis.

Congreg. Conc. censuit in Visitatione quando fit inquisitio, quæ præparatoria vocatur, non licere Episcopo ad detegẽda visitatorum peccata, per edicta publica monere homines sub excommunicationis pœna, ad reuelandum, neque in ea exigere iuramentum à visitatis.

Ex quo tamen reuelaretur sine iuramento aliquid corrigendum, posset visitator pro maiori verificatione super illo particulari exigere iuramentum, gl. in cit. c. Romana, §. sane, vel in genere posset exigi iuramentum, vt dicant si quæ sciunt in Ecclesia reformanda, tam in capite, quàm in membris, c. qualiter, de accus.

Præcauẽdum ẽt ne dicantur occulta, vt si reuelans solus sciat delictum, vel ipse, & alius tantum; talia enim neque quæri, neque referri possunt cum Ecclesia de occultis non iudicet, sed soli Deo reseruantur, c. qualiter, cit. c. erubescant, 32. dist. Imò etsi duo concordarent contra aliquem in crimine occultò, talis non deberet iudicari, Host,

in sum. de inquis. nu. 5. vbi addit non esse inquirendum super contentis in schedulis occultè traditis, quia nimirum hoc vergeret in magnum detrimentum famæ clericorum, quorum delicta, non sunt propalanda, sed potius quantum sine scandalo fieri potest occultanda, exemplo Imperatoris Constantini, c. in scripturis, 96. distin.

In huiusmodi item generali inquisitione, admittendi sunt quicunque deponere volentes etiam criminosi, & qui alias à testimonio essent repellendi; aduertere tamen debet visitator, an ex odio deponat, vel ex auditu seu fama tantum, vt ex huiusmodi deponentium circumstantiis iudicium suum moderari sciat, Host. loc. cit.

Visitationis absoluto processu, ordinare solet visitator aliqua, quę corrigenda duxerit, & iniungere ecclesiæ rectori, vt ea intra assignatum terminū exequatur. Delicta etiā si quæ detecta sunt, punire dēt.

61. Et quidem si accusatus fatetur delictum, puniendus est, non pęna ordinaria, sed pœna arbitraria, hæc enim propria est pęna iudicii inquisitionis, c. presbyterum, 50. distin. c. non dicatis 12. q. 1. ca. qualiter, cit. cap. inquisitionis, de accusa. Tanto magis, quod visitatio potius fit per modum fori pęnitentialis, quam contentiosi, nec in ea præcisè puniendi finis intendendus est, sed corrigendi, & salutaris pænitentiæ iniungendæ, ita Imol. in c. Romana, de cens. in 6. cit.

Huiusmodi tamen correctio, appellatione, vel recusatione iudicis, vt suspecti non potest impediri, cit. Conc. sess. 24. cit. c. 10. de ref. hocque idem fuisse declaratum à sac. Congr. Conc. testatur Genuen. in sua prax. cit. cap. 21. quoad effectum videlicet suspensiuum, quoad effectum enim deuolutiuum appellatio non est prohibita ex voto eiusdem sac. Cong. vt sequitur.

An decretum, cap. 10. sess. 24. sustulerit appellationem deuolutiuam.

Congr. censuit, non sustulisse deuolutiuam, sed suspensiuam tantum.

Pro crimine etiam à quo quis alias fuit legitimè absolutus, iterum puniri non debet, cap. de his, loc. cit. de accus. Abb. ib. & tex. l. si cui, s. iidem, ff. de accusat.

Quod si accusatus in negatione persistat, & fuit depositum contra ipsum, de fama, & credulitate tantum, nec adsit modus, quo probari possit facti veritas, adsit tamen infamatio seu scandalum, & non leuis præsumptio, iniungenda est canonica purgatio, cap. presbyter, 2. q. 4. cap. inquisitionis, cit. Felin. in cit. cap. qualiter, nu. 9. de accusat. quod si in purgatione defecerit, pro confesso haberi debet, c. cum P. & cap. inter. de purg. Can.

Si autem negat accusatus, & fuit depositum de certitudine facti & grauis sit orta infamia, vel scandalū, seu agatur de præiudicio tertij, reseruandus est ad iudicium ordinarium, & contra eum per modum accusationis ab Aduocato Fisci Episcopalis procedi debet.

Et

Et tum demum deueniri potest ad inquisitionem specialem, in qua & iurare testes, & non nisi legitimi admitti debent, nam tunc potest si velit accusatus excipere contra testes, potest petere probationum copias, & omnibus defensionum remediis vti. Host. loc. cit. Pœna etiā ordinaria, & à iure statuta hoc casu puniri debet delinquens, non autem arbitraria, cap. qualiter, cit. licet hoc tempore omnes pęnæ sint iudici arbitrariæ, & omnes pęnas legum pro circunstantiis delictorum, & locorum iudex moderari potest. Host. in sum. cit. de pœniten. num. 6. Boer. decis. 289. nu. 7.

Detineri etiam hoc casu pōt sub custodia reus interim dū formatur processus si sit suspectus de fuga. cit. Conc. sess. 25. c. 6. de reform.

Hoc eodem casu cum proceditur compilato processu, recusari potest iudex, vt suspectus, & ab eo licite appellatur, appellatione, nō solum deuolutiua, sed etiam suspēsiua, neque tunc procedit dispositio, cit. cap. 10 sess. 24. appellatione enim correctionis morū, non intelligitur correctio, quæ fit seruato iudiciali processu. Genuen. loc. cit.

Non solum autē per se ipsum visitare potest Episcopus, sed & per delegatum, quod ipsi iura concedunt in casu iusti impedimenti. cap. Episcopum, 10. q. 1. c. si episcopus, de off. ord. in 6.

62 Visitat, & Archidiaconus cum scitu episcopi, per seipsum tamen tantum, assumpto secum notario publico visitare debet, visitationisque rationem, acta, & processum infra mensem episcopo reddere tenetur, Conc. loc. cit. sess. 24. c. 3. de ref. Eidem præscribere potest episcopus terminum, & comitatum in visitatione tenendum ex voto sac Cong. Conc. quod sequitur.

An Episcopus possit præstituere terminum Archidiacono ad visitationem expediendam, & præscribere comitatum, & equitatum ne oneri sit ecclesiis quas visitauerit.

Congr. censuit posse.

63 Visitat ad extremum Archiepiscopus diœcesim sui suffraganei, sed non nisi causa prius cognita, & probata in concilio prouinciali, Concil. loc. cit.

Reliquum est, vt videamus quidnam episcopus ratione visitationis à visitatis recipere possit.

Munera itaque qualiacunque, & quomodocunque illa offerantur recipere non potest, Conc. loc. cit. ne quidem comestibilia, vt illa secum asportet. Imol. Anchar. in Clem. 2. de censib.

Neque Cancellarius, auditor, vel notarius episcopi recipere quicquā potest à visitatis pro scriptura processus visitationis: pro copia tamen actorum seu decretorum visitationis ab eis, qui ea petunt, licite posset petere mercedem competentem. Nau. cons. 1. de censib. Ioan. Monach. Gemin. Franch. in c. 2. de censibus in 6. supra cit.

O 3 Neque

Neque tenentur Visitati præstare vecturas equorum, neque ferraturas pro equis visitatoris. Doct.cit.& Clem.2.de cens.

64 Procurationem tamen siue alimenta illius diei, quo visitat pro ipso, & suo comitatu Visitati prouidere obligantur. Conc.ibid. & c.1. de censib.in 6.cit.

Non epulæ autē sumptuosę, sed victus frugalis pro temporis necessitate quo visitatio expeditur, & non amplius dari debet. Conc.ibid.

Et non nisi pro moderato comitatu qui viginti vel triginta euectiones excedere non debet, cap.cum Apostolus, de censibus. Et quidem hic numerus comitatus in locis abundantibus redditibus sustineri posset, aliæ autem Ecclesiæ pauperes quæ tanto numero sustentando sufficere non possent, vltra suas Vires grauari non debent, cap.illud te. 10.quæst.3. Sed si vna non sufficiat ad sustentationem, duæ, tres, vel etiam plures vnam procurationem component, cap.procurationes, de censibus.

Liberum est etiam visitatis si velint pecunia redimere procurationem, Visitator tenetur recipere in ea specie quæ fuerit oblata, c.fęlicis, de censibus.in 6.Conc.loc.cit.

65 Dum autem visitat clerum ciuitatis vbi sita est cathedra, procuratio illi nulla debetur, vt etiam seruari testatur in sua praxi Genuen. cit.c.19.& sæpius respondit S.Cong.Conc.

Neque debetur procuratio, dum visitantur loca specialiter exempta à præstanda procuratione, Host.in sum.de censib.nu.14.

Neque debetur dum visitatur hospitalia, & domus pauperum, vel infirmorum. Cardin.in clem.quia contingit. de relig.dom.Lapus de Hospital.nu 98.Sylu.in sua sum.verb. hospitale.nu.16.

Insuper etiamsi de iure communi procuratio præscribi non possit, c.cum ex officii, de præscript.hodie tamen ex noua dispositione.Cōcil.Trid.cit.præscribitur, nec peti potest vbi illam non dandi viget consuetudo, propter illa verb.Conc.ibid.

In illis vero locis seu prouincijs, vbi consuetudo est, vt nec victualia, nec pecunia, nec quicquam aliud à Visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, ibi id obseruetur.

Caput Quartum.

De Iudicijs.

Expeditis breui Iudiciis extraordinariis, Ordinarium videamus. Et istud dicitur actus legittimus trium personarum Iudicis, Actoris, & Rei qui redditur in inuitum, Host. in sum.de Iudi.nu.1. Abbas in rub.ibid

De

De Persona Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet iurisdictionem immediatam in sua Diœcesi.*
2 *Archiepiscopus non potest iurisdictionem exercere in Diœcesi sui suffraganei.*
3 *Causæ quædam immediatè in Rom. Curia iudicantur.*
4 *Iudex ex quibus causis recusari possit.*
5 *Vicarius Episcopi non aliam habet potestatem nisi quantum in litteris Vicariatus fuerit ipsi concessum.*
6 *Vicariatus laico committi non potest.*
7 *Iudex delegatus quæ possit.*
8 *Canonicatus veniunt appellatione dignitatis.*
9 *Iudici quæ aduertenda sint in iudicando.*
10 *Sententia definitiua reuocari non potest.*
11 *Notarius quis creari posset.*
12 *Notarius quæ requisita habere debet.*

1 IVdex fori Ecclesiastici proprius est Episcopus in sua Diœcesi, c. conquerente, de offic. ord. c. de persona, 2. q. 1. & quolibet loco Diæcesis suæ non exempto pro tribunali sedere potest, c. cũ episcopus, de off. ord. in 6. ita quod nemo alius ipso inscio subditos ipsius iudicare possit,
2 nequidem Archiediscopus nisi causa ad eum per viam appellationis deuoluta, cap. duo simul. loc. cit. de off. ord. c. Romana, de for. comp. in 6. Nequidem de consensu partium, clerici enim non possunt consentire in iurisdictionem non sui prælati sine assensu proprij Episcopi, cap. significasti, de foro comp. Gemin. in cap. 1. cit. eod. tit. in 6. Sicut & è contra episcopus non potest subiicere clericum alteri tanquã ordinario ipso inuito, licet causam ipsius alteri delegare possit. Host. in sum. de for. comp. nu. 14. §. Item episcopus. Causa autem ad Archiepiscopum deuoluta, acquiritur Archiepiscopo iurisdictio quoad personas appellantes tantum, non quoad alios, neque aliquem alium etiam ad ferendum testimonium in causa citare potest, neque causam subdelegare episcopi suffraganei subdito inuito, cap. 1. de foro competen. in 6. Quinimo & Sancta Sedes Apostolica licet immediate quascunque causas ecclesiasticas iudicare possit. cap. cuncta. ca. nunc vero. 9. q. 3. ipsius tamen curiæ stylus seruat, vt omnes causas in prima instantia coram Ordinario loci remittat decidendas, hocque idẽ ordinauit Concil. Triden. sess. 24. de reformat. cap. 20. quod excipit
3 causas quæ iuxta Canonicas Sanctiones apud S. Sedem sunt iudican-

dæ, vel quas Summo Pontif. arbitrio suo supplicatione manu propria signata expresse ad se aduocauerit. similiter, & causæ possessionis beneficiorum reseruatorum Sedi Apostolicæ, possunt immediate ab Auditore Cameræ seu alio delegato Apost. cognosci, quod praxi quotidiana Signaturæ seruatur, & declarauit Gregor. XIII. super executione litterarum in forma breuis ad capiendam possionem sequitur.

Ad Romani Pontificis prouidentiam circumspectam pertinere dignoscitur, dubia super Sacrorum Conciliorum Decretis pro tempore insurgentia sic suæ declarationis oraculo dilucidare, & interpretari vt exinde litium dispendia inter fideles quoslibet valeant submoueri.

*Accepimus sane nuper quod licet multoties Roman. Pont. vt prouisiones & gratiæ per eum de beneficiis pro tempore vacantibus ac suæ, & Sedis Apostolicæ dispositioni, & Ordinationi reseruatis in fauorem diuersarum personarum sibi gratarum, & acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur, & ne (dum litteræ Apostolicæ sub plumbo desuper expediũtur) beneficia ipsa ab aliquibus indebitè occupentur, aut aliqua in spiritualibus, & temporalibus detrimenta sustineant, nonnunquam corporalem possessionem ipsorum beneficiorum, & illis annexorum, iuriumque, & pertinentiarum quomodocunque, Sedis, & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendi, ac omnes, & quoscunque fructus reditus, & prouentus beneficiorum, & annexorum eorundem percipi, exigi, eosque integros personis prædictis postquam ipsæ litteras sub plumbo expeditas haberent, vna cum dicta possessione consignari, quandoque vero dum litteræ sub plumbo huiusmodi expeditæ existunt, vt ius suum vnicuique illorum conseruetur, & temerariorum audacia debita castigatione compescatur ac ipsæ litteræ Apostolicæ facilius debitæ executioni, vt par est demandentur, prouisos de beneficiis in corporalem, realem, & actualem possessionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & inductos in ea manuteneri, amotis quibuslibet intrusis detẽtoribus ab eisdem, aliaque fieri, & exequi per diuersas suas in forma Breuis, & sub annulo Piscatoris confectas litteras mandet, & præcipiat, certis inhibi forma, & modo tunc præscriptis, dilecto filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ generali Auditori seu aliis executoribus desuper deputatis quibus omnino parendum esset. Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumque intrusiones, & detentiones improbè tueri satagentes, executionem litterarum in forma breuis huiusmodi, & facultatem per eas ipsis executoribus attributã diuersis dubiis, & cauillationibus remorentur, & processus per eosdem executores desuper habitos, & formatos ac inde sequuta quæcunque, nulla, & inualida nulliusque roboris, vel momenti esse, neque attendi debere contendant, sub prætextu, quod in Decreto Concil. Triden. sessio. 24. ca. 20. dispositum fuerit,

fuerit, quod causæ omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorũ dũtaxat cognoscantur, exceptis his quæ iuxta Canonicas sanctiones apud sedem prædictam sunt tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique causa, iudicauerit summus Pont. Rom. per speciale rescriptum signaturæ suę eius manu propria subscribendum, committere aut auocare. Verum cum decretũ huiusmodi Concilij concessionem prædictarum litterarum in forma breuis, & illarum executionem nihil afficiat, neque per illos causa seu instantia introducatur, sed mere executiuè procedi mandetur, litteræ quoque in formæ Breuis annulo Piscatoris munitæ non minoris sint efficaciæ, & auctoritatis, quam rescripta signaturæ Roman. Pont. eius manu propria subscripta: Nos in his nostræ debitæ declarationis cautelam adhibentes, ac prouisorũ prædictorum ius aduersus dubia, & cauillationes huiusmodi, æquitate, & iustitia suadentibus præseruare volentes, necnon prædictarum, & quarumcunque litterarum in forma Breuis super capienda possessione nomine Cameræ huiusmodi aut in fauorem litterarum sub plumbo expeditarum tam à prædecessoribus nostris, quam nobis, & dicta sede hactenus concessarum tenores ac litis, & causæ si quæ desuper existant statum, & merita nominaque, & cognomina iudicum, executorum, & collitigantium præsentib. pro sufficienter expressis habentes, motu proprio non ad ipsorum prouisorum aut aliorum nobis pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiã, sed ex certa sciẽtia ac de mera nostra deliberatione decernimus, & declaramus, per concessionẽ litterarũ in forma breuis, & sub annulo Piscatoris, super capiẽda possessione quorumcunq; beneficiorum dispositioni Apostolicæ reseruatorum seu affectorũ, sedis & Cameræ Apostolicarum nominibus apprehendẽda, & eiusdem possessionis in fauorẽ prouisorũ ab ipsa sede de eisdem beneficijs postquã litteras sub plumbo super prouisionib. huiusmodi habuerint expeditas relaxatione necnon assistentia ipsis prouisis litteras desuper sub plũbo expeditas habentib. præstanda, & aliorum inibi expressorum executione facienda, quæ mandata executiua sunt & summariã duntaxat causarũ propter quas illæ emanarunt cognitionẽ requirunt, Decretis huiusmodi Concilij non contrauenire, nihilq; præiudicij illis inferri, vel eorum formã in aliquo violari, neq; id dici aut censeri vel executionẽ litterarũ earundẽ propterea in aliquo suspendi siue remorari aut facultatẽ litterarũ executorib. concessam impediri, sed executores ipsos, & ab eis deputatos subexecutores, facultate sibi per easdẽ litteras, vt præfertur concessa, vti, frui, gaudere, & contra illis non parentes ad declarationẽ incursus pęnarũ, & censurarum in eisdem litteris in forma Breuis contentarum ac inuocationem Brachij sæcularis procedere, ac alia omnia & singula in eisdem litteris contenta (illarum tamen forma seruata) facere, & exequi liberè & licitè potuisse, & posse, necnon processus desuper habitos & formatos habendosque & formandos ac inde sequuta, & sequenda quæcunque forma valida, & effi-

cacia fuisse, & esse & fore suosque integros, & plenarios effectus sortiri debere in omnibus, & per omnia, præsentes quoque litteras de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel inualidari nullatenus posse, sicque in præmissis omnib. & singulis per quoscunque iudices, &c. Non obstantib. &c. Dat. Romę die 10. Iulij, ann. 1574.

Licet autem vt diximus Episcopus sit iudex proprius suorum Diœcesanorum, aliquando tamen cessat ipsius huiusmodi iurisdictio ita quòd iudicare non possit. Vt primò si fuerit excommunicatus, vel hæreticus declaratus, c. ad probandum, de re iud. c. excommunicatus, de hæret. Item si fuerit surdus, mutus, furiosus, cap. 1. 3. quæst. 7. Item dũ fuerit in aliena Diœcesi, dum enim est extra suam Diœcesim, omnia illa, quæ requirunt causæ cognitionem exercere non potest, nisi de licẽtia illius in cuius Diœcesi moratur, cap. non inuitati, 9. q. 2. Abb. in ca. nouit. de off. leg. & tum ita demum si consentiant subditi, alioquin inuiti non possunt trahi ad alienam Diœcesim, nec tenentur comparere citati, c. vt litigantes, de offi. ord. in 6. gl. in Clem. vn. de foro comp. ver. indulgemus, & esse communem opin. testatur Abb. loc. cit. secus illa quæ expediuntur sine causæ cognitione, illa enim sine aliqua licẽtia vbicunque fuerit exercere potest, vnde potest dum est extra Diœcesim delegare causam iudicandam in sua Diœcesi, potest & ad beneficia instituere, & omnia alia facere, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, cap. nouit. iun. glo. ver. terminos, de off. leg. Couar. lib. 3. Var. res. cap. 10.

Non posset item iudicare in casib. in quibus ab alterutra partium
4 legitimè recusaretur, vt si vellet iudicare causam propriam: & causa dicitur propria eius ad quem ex ea emolumentum, vel damnum pertinet. Host. in Sum. de sent. nu. 4. vel si esset causa suæ ecclesiæ, seu bonorum mensæ ipsius, nam licet possit esse iudex in causa Ecclesię suę, c. si quis erga, 2. q. 7. recusari tamen potest vt suspectus, Sicul. in cap. insinuante, de off. deleg. Capy. decis. 137. nu. 1. Item recusari posset si sit pater, vel filius, seu affinis, intimus amicus, vnius ex collitigantibus ca. adhæc. de rescriptis, cap. accusatores, vlt. 3. q. 5. & de his videndus est Aufr. qui 95. casus recusationis suspecti iudicis satis accuratè collegit. In casu tamen recusationis quocunque, recusans causam recusationis allegare tenetur, & ipsam coram arbitris per ipsum, & per ordinarium communiter eligẽdis probare, & nisi causam probauerit, Ordinarius sua iurisdictione vti potest, c. 2. cap. cum speciali, de appell. ibique Innoc.

Non solùm autem per se ipsum iudicat Episcopus, sed & per delegatos. Vnde potest sibi constituere vnum seu plures Vicarios, cap. quoniam,

niam, de off. ord. Anch. in Clem. 2. de rescript. Cuius Vicarij potestas in tantum extendetur, in quantum ipsi per expressum fuerit concessum, cap. 2. & vlt. de off. Vic. in 6. Host. in Sum. tit. eo. num. 1. Diaz. in pract. crim. cap. 3. Vnde & morte Episcopi concedentis expirat iurisdictio ipsius, cum concedatur semper ad beneplacitum concedentis arg. text. cap. si gratiosè. de rescript. in 6. Couar. lib. 2. var. res. cap. 5. à num. 8. Rebuff. de for. Vic. num. 216. & 224. Et non solum morte naturali, sed & ciuili, vnde excommunicato Episcopo, Vicarius ipsius, iurisdictionem exercere non potest, cap. 1. de offic. Vic. in 6. gl. in Clem. vlt. de procura. verb. contestata. Episcopo etiam vt suspecto recusato ex eadem causa Vicarius ipsius recusari potest, cap. insinuante, de offic. deleg. Abb. ib. num. 2. non tamen è contra, cap. si contra vnum, eo. tit. in 6.

Ex facto etiam Vicarij sui tenetur Episcopus, & sibi imputara debet si malum elegerit Vicarium, c. adhæc, de offic. Archid. Rebuff. lo. cit. nu. 188.

Constitui autem solet Vicarius, vel Generalis, vel particularis seu foraneus. Et licet vterque in eo conueniat, quod non amplius possit nisi in quantum illi fuerit concessum, differunt tamen in eo, quod generali, causarum vniuersitas committitur, vnde, & censetur vnum tribunal seu consistorium cum Episcopo, & ab eo non ad Episcopū, sed ad Archiepiscopum seu superiorem appellatur, ca. 2. de consuet. in 6. Host. in sum. cit. de off. Vic. nu. 2. Foraneo autem non nisi certus locus Diæcesis, & certæ causæ demandantur, & ab ipso ad Episcopum seu ad Vicarium Generalem appellari potest, sicut, & à quolibet alio delegato, glo. lo. cit. de consuet. ver. officiali.

Laicus autem Vicarius dari non potest, c. decernimus, de iudic. ibique Fel. nu. 6. Dec. nu. 15. Rip. nu. 34. & omnes communiter. Imo neq; vna causa spiritualis laico committi, neque in ipsum compromitti potest, c. contingit, iun. glo. de arbitr. causa tamen pecuniaria inter clericos committi, & compromitti posset laico, c. exposita, ib. iun. gl. ver. compromisit. similiter, & pro assessore in iudicijs spiritualibus Laicus licitè adhibetur, nisi quod de honestate potius sit adhibendus clericus si reperiatur idoneus. Fel. Dec. lo. cit. Item si Episcopus habet iurisdictionem temporalem, ad eam exercendam Vicarium laicum instituere potest, Doct. loc. cit.

Locare autem Vicariatum, vel facultatem nominandi Vicarium districtè prohibet, Conc. Trid. sess. 25. c. 11. de ref.

De Vicario multa collegit Sbroz. edito super hoc particulari tractatu, ille consuli potest. hic plura de eo congerere, videtur superfluū cum satis sit dicere omnia eum posse, quæ potest Episcopus si ipsi specialiter committantur, præter ea tamen, quæ sunt ordinis Episcopalis illa enim ipsi committi non possunt nisi sit Episcopus, c. quorundam, 23. dist.

25.dist.ca.quanto,de contuet.Host.lo.cit.de off.deleg.nu.6.Rebuff. lo.cit.nu.168.

Iudicat item Episcopus nõ solum iurisdictione ordinaria,sed etiã
7 delegata,quam ipsi iura aliquando concedunt, & nouissimè Concil. Trid.circa correctionem,& visitationem exemptorum in multis illã concessit,vt suis locis dictum fuit.

Vel si superior aliquam causam particularem illi delegat.Host.cit. de off.deleg.nu.1.Aut suo antecessori,trãsit enim delegatio in successorem si dignitati fuerit delegatum,c.quoniam Abbas, lo.cit.de offi. deleg.Fel.in c.eam te.de rescript.nu.17.si vero certæ personæ nomine expresso fuerit delegatum,non transit in successorem,glo.in cit.c. quoniam,ibique Abb.nu.3.& 4.

Similiter & causa delegata Vicario transit in successorem si dignitati fuerit delegatum,Achil.de gras.decis.3.de off.Vicar.Gãb.de off. leg.à lat.lib.8.nu.97.& Rota diuers.par.1.decis.12.communis autẽ opinio,quæ facit in contrarium praxi contraria quotidiana sublata est,vt testatur Genuen.in prax.c.85.

Causam autẽ delegatam Episcopo non potest iudicare Vicarius ipsius,etiamsi habuerit mandatum ad causas generale. Card.in Clem. 2.de rescr.q.9.Etiamsi haberet mãdatum ad causas ordinarias,& delegatas,hoc enim mandatum non posset extendi ad causas quæ in futurum delegarentur,Fel.lo.cit.de off.deleg.in c.vlt.nu.8.limit.4.

Neque è contra Episcopus causam Vicario suo delegatam licet ille ab officio fuerit amotus iudicare potest.Card.lo.cit.Nau.de off.deleg.cons.5.Et etiamsi esset commissa alternatiue Episcopo siue Vicario,postquam fuerit vni eorum præsentata,alter sese intromittere in ea non potest,c.cum plures,de off.deleg.in 6.Franch.Imol.ib.& omnes communiter.

Subdelegari etiam potest causa delegata,c.vlt.de off.deleg.sed nõ extra Diœcesim nisi de partium consensu,& personis in dignitate constitutis.c.statutum.§.in nullo,de rescript.in 6.& dignitatibus æquipãtantur canonici Cathedralis Ecclesiæ quoad delegationes, licet non
8 possint dici proprie habere dignitatem.ibid.imo large sumpto vocabulo veniunt appellatione dignitatis,dicuntur enim coadiutores,consiliarij,senatus,membra Episcopi.Fel.in c.pastoralis,nu.11.de offic. delega.Paleot.in Archiep.Bononien.p.7.fol.513.

Vbi autem delegatur nudum ministerium,amplius subdelegari nõ potest,vt si delegatur,absolutio,dispensatio,inductio in possessionẽ, c.vlt.cit.Et si per litteras in forma dignum committitur institutio,eadem non potest subdelegari,nisi quod tunc posset committi actus aliquis causæ absque iurisdictione,vt capienda informatio de vita, & moribus,vel post delatum testibus iuramentum,& admissum, eorundem

dem testium examinatio. Fel. in eo. c. vlt. cit. nu. 8. Abb. in ca. cum Bertoldus, de re iud.

Similiter non potest subdelegari vbi delegans elegerit industriam personæ, c. is cui. lo. cit. in 6. vt si dicatur præcipimus, mandamus, vel secundum tuam conscientiam decidas, vbi autem diceretur, conscientiam tuam oneramus, non intelligitur electa industria personæ. Nau. de off. deleg. cons. 6. Fel. loc. cit.

Causa semel subdelegata, amplius reuocari non potest, nisi re integra, vel si subdelegans reuocandi sibi reseruauerit potestatem, c. si de legatus, de off. deleg. in 6. cit.

Subdelegatus etiam à delegato, vel delegatus Episcopi, amplius subdelegare non potest, posset tamē committere aliquem actum causæ absque iurisdictione vt supra diximus, vltra allegatos facit ad hoc Franch. in c. cum causam, de appell.

Delegati Iurisdictio expirat morte delegantis re integra. c. relatū, c. licet vndique. de off. deleg. si autem fuerit perpetuata iurisdictio, non expirat, & perpetuatur sola citatione, in qua inseri debet tenor delegationis, alioquin esset inualida. Abb. in c. cit. relatum. Inn. in c. præterea, de dilat. Bar. ī l. & quia. ff. de iurisd. om. iud. Expirat, & post quā delegatus fuerit functus officio, Host. lo. cit. de off. deleg. n. 11.

9 Iudicare autem debet Iudex secundum leges, & secundum allegata partium, non autem secundum quod ipse particulari sua scientia cognoscit, c. iudicet. 3. q. 7. c. 1. de off. Ord. iun. gl. quam quæstionem latissimè etiam tractat Couar. lib. 1. var. res. c. 1. & tandem concludit affirmatiuè, dicitque hanc opinionem esse magis communē tam apud canonistas quam apud Theologos, vt eam tenet. S. Tho. 2. 2. q. 67. ar. 2. Caiet. ibidem, & Sot. de Iust. & iure. q. 4. art. 2.

In notorio tamen quod constat ex actis etiam parte non opponēte, iudex supplere potest, vt si viderit inhabilem testem, repellere ipsum potest. Abb. in c. intimauit, de testib. & Fel. ibid. Et si ex actis constaret actori non competere actionem, reijcere ipsum potest iudex etiam parte non opponente. Dec. in ca. ex insinuatione, de appell. Maran. de ord. iud. p. 6. decis. iud. actu. 1. nu. 68. Item & substantialia iudicii, & quibus non seruatis sequeretur nullitas sententiæ, iudex ex se ipso supplere potest: vt repellere potest procuratorem non habentem mandatum etiam parte non petente. c. causam. de iudic. & glo. in c. 1. verb. absentia, de elect. in 6. Dec. in c. cit. causam, nu. 2. Et de hac quæstione satis controuersa, cessat iam omnis dubitatio, stante praxi vulgatissima, omnimodè iudicium reddi nullum ob defectum mandati. ita quod neque refectis expensis redintegrari, neque Principis auctoritate talis defectus sanari possit, vt testatur, Gomez. in comp. vtr. sig. 5. & quod dictum est.

Ad iudicis item instructionem pertinet vt in dubio iudicet secundum loci consuetudinem, c.cum dilectus, de consuet. Et si hæc nō adsit, verborum proprietas est attendenda, l.non aliter. ff. de leg.2. Item in dubio benignior, & fauorabilior intellectus est tenendus, vel ad similia recurrendum, arg.tex.in c.translato. de constitutio. In dubio itē in causis grauioribus ad Principem est recurrendum, c.inter alia. de sent.excomm. l. Diuus. ff. de off. præsid.

Ad extremum in iudicando communior Doctorum sententia est sequenda, c. de iudicijs, iun.glo.verb.plurimi.3.q.3.ca.in canonicis. 19.dist. Fel.in c.ad aures. de rescript.nu.3. Et plures modos gradatim in dubijs procedendi recenset Dec.in rub.de const.à nu.22.ad 30.& Abb.ibid.

Iudicis officij quoque est inducere partes ad amicabiliter componendum, c.1.de mut.pet.iun.gl.verb.concordia.& alia gl.in c.venerabilem verb.fauere. de elect. Quinimo, & cogere potest iudex partes ad faciendam concordiam, vel arbitros eligendum si lis fuerit diuturna, & intricata, & immineat armorum periculum seu timeantur graues inimicitiæ. Fel.in rub.de Treug.& pace, nu.5. Lanfr.de arb.q.45.

Præterea Iudicis est occurrere litigatorum artibus quibus causas prolongare conantur. Conc.Trid.sess.25.c.10.de ref. Præcipue autē laborare debet ne veritas opprimatur. Dec.in cap.quoniam de probat.nu.5.

Iudex potest interrogare partes circa merita causæ etiam post conclusionem in causa, dummodo interroget circa ea quæ fuerunt acta ante conclusionem. Abb.in c.cum Ioannes, de fide instr. ibique Felin. nu.11. Testes quoque etiam post publicationem interrogare potest ex officio suo, licet id facere non teneatur ad instantiam partis, gl.in c.per tuas, de testibus.verb.audiendum. Fel.ibid.nu.5.

Potest & interlocutoriam suam quandocūque ante definitiuæ sententiæ prolationem reuocare, maxime si ab illa fuerit appellatum, iuxta communem Doctorum opinionem, de qua testatur Fel.in c.qualiter & quando, nu.6.de accus. Franch.in c.cum cessante, de appell. Nisi detulerit appellationi ab illa interpositæ, ea enim concessa cum iurisdictio transferatur in superiorem, non potest amplius se intromittere in causa vt notat Fel.loco cit.nu.14. qui dicit hoc casu ne quidem de consensu partium redire posse causam ad primum iudicem, nisi illam superior remittat, propter translatam iurisdictionem. Similiter non posset reuocare interlocutoriam quæ fuit mandata executioni, vel qua pronunciauit se esse iudicem competentem. Dec.in cit.c.cum cessante, nu.14. Grauat.super c.1.lib.7. Vestr.nu.33.

10 Sententiam autem definitiuam reuocare regulariter non potest. Fel.loc.cit.à num.23. nisi id continenti antequam habeatur pro absoluta.

soluta facit gl. in c. prædicator. verb. imo vero. 16. q. 1. Vel per modũ declarationis, declarare enim potest, & interpretari suam sentẽtiam, gl. in c. loci nostri, verb. errorem. 25. q. 9. Item & per viam restitutionis in integrum reuocari posset sententia. Fel. à nu. 23. cit. vbi plures casus in quibus iudex reuocare possit sententiam definitiuam colligit. Cauti autem iudices reseruare sibi solent moderationem, diminutionemvè pœnæ appositæ seu declarationem sententiæ ne postea dubitare sit necesse de facienda declaratione, quod & facere possunt vt notat Couar. lib. pract. quæst. c. 34. præsertim vero in causis criminalib. Aufrer. de potest. Eccles. in laic. casu. 12.

Iudex item moderari debet salaria Notariorum ne exactionib. grauent partes, & ipse de illorum lucro participare non potest, c. statutũ, §. notarium, de rescript. in 6.

Similiter & munera quæuis etiã sponte oblata, preter comestibilia paucorum dierũ vel expensas moderatas in itinere forte propter causam suscepto, recipere non potest. §. insuper, ibid. Vsu tamen introductum est vt iudices plerisque locis propinam siue sportulas pro ferenda sententia exigant, & hæc cõsuetudo toleratur. Zerol. p. 2. suę prax. ver. Episcopus. nu. 16. Pœna autem pecuniaria si quando de iure veniret imponenda, licet sanctius fieret si in vsus pios expenderetur, eam tamen applicare sibi posse Iudicẽ probat Cou. lib. 2. Var. res. c. 9 n. 9.

Et quoniam mentio facta est Notariorum, non incongruè plura hic sub persona Iudicis de ijs referri possunt. Notarius enim est minister Iudicis, & est persona publica, l. orphanotrophos. C. de episc. & cler. Et dicitur Iudex chartularius. Maran. p. 4. d. 18. nu. 2. Et iudex ipsum mutat vel eligit pro libitu: recusari tamen potest à partibus tanquã suspectus si causa subsit. Dec. in c. quoniam, de probat. à nu. 10.

11 Creatur autem à Papa Imperatore Rege vel Principe non recognoscente superiorem. Innoc. in c. cum P. de fide instrum. Host. tamen tenet, quod possit creari etiam ab episcopo in sua Diœcesi. in Sum. ne cler. vel mon. num. 5. seu quolibet alio habente iurisdictionem in suo territorio. idem tit. de fide. instr. nu. 3. Imo acta per quemcunque deputatum à iudice confecta, faciunt fidem, textus expresse, c. quoniã, cit. de probat. & Doctores ibidem. Magistro quoque Generali, & Prouinciali Ord. Prædicatorum, vt possit creare Fratres sui ordinis in notarios, ad effectum publicandi, & exequendi mandata Apostolica pro ipsorum publica seu priuata vtilitate. Pius. V. indulsit de anno. 1571. die 21. Mart. cuius priuilegium refert Cõfect. in suo cõpend. fol. 220.

Quoad exercitium autem notariatus officij in foro spirituali, requiritur vt notarius sit creatus non à Principe sæculari, sed Ecclesiastico. Host. loc. cit. ne cler. vel mon. Potest tamen ipse esse laicus vt cõmuniter tenent Doctores, in c. decernimus, de iud. cit. licet magis con-

ueniat vt sit clericus, arg. tex. cap. vt iuxta. de off. Ord. & licet clericis prohibitum sit exercitium tabellionatus, c. sicut te. ne cler. vel Mon. hoc tamen intelligitur de exercitio in Iudiciis Laicorum, non autem in iudicio iudicis Ecclesiastici. gl. & Host. loc. cit.

Notarius non debet esse persona vilis neque illegitimus. Arm. verb. tabellio. nu. 5. debet iurare in ingressu officii sui, quod fideliter exer-
12 cebit officium, & requisitus super auditis conficiet instrumentū sine diminutione veritatis, & sine admixtione falsitatis Syl. verb. tabellio. q. 6.

Omnia pertinentia ad artem suam, scire tenetur. Abb. in c. 1. de fide instrum. & debet intelligere clausulas quæ in instrumento ponuntur, quod si interrogatus explicare sui instrumenti clausulas nesciuerit, inualidum esset instrumentum. Alberic. in l. fi. §. penult. ff. ad Velleyanum, plura de notariorum qualitate, peritia, videri possunt in libello de erroribus notariorum ab Anton. Tassara, curiose satis collecto. Quoad sufficientiam autem doctrinæ notariorum ecclesiasticorum, cuius defectu plurimi sæpe litigantes damnificantur, Conc. Trid. quoque cautè prouidit. sess. 22. c. 10. de ref. ordinans vt Notarij Ecclesiasticorum iudiciorum nulla exemptione obstante ab Ordinarijs locorum etiam tanquam sedis Apostolicæ delegatis super doctrinæ sufficientia examinari possint, & repelli siue suspendi ab exercitio officij, si reperti fuerint inhabiles.

Scribere etiam debet notarius manu propria instrumenta, & habere prothocollum eorum quæ scribit. arg. text. c. cum P. iun. glo. fin. de fide instrum. Et debet nomina præsentium testium qui actum intellexerunt adnotare in instrumento, scribendo enim præsentes qui actum non intellexerunt, induceretur nullitas instrumenti, ob testium defectum, cum præsentes dici non possint qui rem ad quam tanquā præsentes adhibentur ignorant. Ioan. Andr. in ca. pastoralis. de off. deleg. Circa iudicialia tamen crederetur ipsius scripturæ, etiamsi in ea non adhiberentur testes, gl. in c. quoniam, cit. de probat.

Vniuersa acta iudicij scribere debet, c. quoniam, cit. nisi tamen causa parua sit, Abb. ibid. in talibus enim non requiritur scriptura, sed sufficit simplex informatio iudicis, cum in causis breuioribus sine scriptura is iudex cognoscere possit. Dec. loco. cit. in c. quoniam, nu. 7.

Acta iudicialia edere non debet sine iudicis mandato. Vestr. lib. 7. c. 1. nu. 20. in annot. ad quod allegat Bal. in l. is apud quē C. de eden.

Processum iudicialem appellantibus ad minus intra mensem postquam fuerit monitus edere tenetur, alioquin si fuerit in mora suspendi deberet ab Ordinario, & ad dupli pœnam quanti ea lis fuerit condemnari, Quinimo & ipse Iudex si causam moræ dederit ad eandem dupli pœnam tenetur. Conc. Trid. cit. sess. 24. de ref. c. 20.

De

De Persona Actoris.

SVMMARIVM.

13 *Agere qui iure prohibentur.*
14 *Suorum nomine qui veniant.*
15 *Actor debet esse paratus.*
16 *Actor tenetur edere reo sua instrumenta.*
17 *Procurator esse potest qui iure non prohibetur.*
18 *Procuratoris confessio quando praeiudicat principali.*
19 *Procurator sine mandato non admittitur.*
20 *Mandatum procuratorium quomodo probetur.*
21 *Procurator iurare debet in animam propriam.*
22 *Procuratoris potestas quando finiatur.*

AGere potest in foro Ecclesiastico quicunque iure non prohibetur siue fuerit ex Diœcesi siue non,dummodo reus ad illud forū pertineat,actor enim forum rei sequitur,c.si clericus ,de foro.comp. l.iuris ordinem,l.in criminali.C.de iurisd.omn.iud.

Prohibentur autem iure agere.Primo excommunicatus, c.intelleximus.de iudicijs, ita vt neque contra alium excommunicatum agere possit.Dec.eo.c.intelleximus,nu.18.Prohibetur etiam agere collegium vel capitulum sine assensu sui Prælati ,& monachus sine permissione Abbatis siue superioris sui.c.causam,ibid.Item & minorennis sine tutoris auctoritate , l.cum & minores . C.si aduersus rem iudicatam.

13

Item & filiusfamilias contra patrem , & seruus contra Dominum , l.lis nulla.ff.de iudicijs.Ad extremum ciuiliter nemo agere potest nisi qui fuit principaliter læsus,vel qui læsum habet in potestate,vt pater pro filio,Dominus pro iniuria serui,maritus pro vxore . Maran.p. 6.de inquis.nu.60.

In criminalibus autem vltra prædicta, prohibetur agere mulier c. prohibentur,2.quæst.1.casu vero quo agere permitteretur, non teneretur inscribere se ad pœnam talionis,l.mulier.ff.ad Senat.Turpil.Similiter in criminalibus prohibentur agere pupilli,& minorennes,ca. prohibentur , cit.item & laicus clericum pro crimine accusare prohibetur,cap.nullus,& seq.2.quæst.7.sicut nec clericus accusat laicum ad pœnam sanguinis,cap.sicut.ibid.Criminosi præterea ab accusatione arcentur.c.qui sine.3.quæstio.7.Item & suspectus de calumnia. vt qui semel falsum testimonium dixerit,vel qui suspectus videretur de corruptione propter paupertatem , capit. prohibentur , citat. si tamen sua vel suorum iniuria prosequenda sit , etiam prædicti

P om-

omnes agere possunt. Suorum autem nomine quinam veniant, refert Abb in c. de cętero. de testibus. Maran. vero loco cit. nu. 62. innixus au
14 thoritati tex. l. Lex Cornelia. ff. de iniurijs, numerat suos ad sextum gradum, magis tamen placet Host. dictum in Sum. de procur. nu. 13. vbi ad quartum gradum affines in iudicio sine mandato procuratorio admitti posse docet, eosque coniunctorum nomine intelligi. Vel potius cum hæc quæstio sit controuersa apud Doctores vt testatur Fel. in c. cum dilectus, de accus. nu. 7. attendi debet in talibus vsus cuiusque regionis computandi gradus suorum, vt etiam annuit Abb. in ca. cum oportet de accus.

Possunt etiam prædicti agere pro iniuria contra Religionem seu patriam facta, hæc enim propria quoque censetur, & quilibet tanquã propriam prosequi potest, Maran. lo. cit. nu. 63.

Item & si agatur per modum denunciationis, vt in inquisitione generali, vbi non agitur ad pęnam ordinariam, sed tantum ad correctionem c. quoniam, iun. gl. ver. mulieres de testib. Tunc enim denuncias non agit in iudicio partem accusatoris, neque se inscribit ad pęnam talionis, Host. in sum. de denunt. nu. 1.

Actor criminaliter agens, tenetur se inscribere ad pœnam talionis, c. super his, de accus. iun. gl. ver. oportet, vbi enumerantur casus in quibus necessaria est inscriptio. Hodie tamen hæc inscriptio non practicatur, nec est in vsu, sed iudex calumniose accusantem, pœna arbitraria punire solet, vt testatur, Couar. var. resol. lib. 2. c. 9. nu. 1.

Actor prætereà tenetur sumptibus proprijs dare copiam primi libelli reo. Maran. cit. de act. edit. nu. 55.

Venire debet paratus actor, c. fi. de dolo, & contuma. & l. si quãdo, C. de dilation. Neque reus tenetur ipsi edere instruméta vel rationes
15 quibus probet intentionem suam, c. 1. de probat. nisi agat fiscus, tunc enim reus teneretur edere instrumenta, l. nec quisquam, ff. de eden. si nimirum fiscus agat ciuiliter, nam si agat criminaliter, vel ad mulctã pecuniariam, edere non teneretur ipsi reus instrumenta, Bart. & communiter Doct. in l. 2. C. de eden.

Teneretur etiam reus edere instruméta si ageret Ecclesia, hæc enim æquiparatur fisco, Abb. in c. 1. de prob. cit. & communiter Doct. arg. l. fi. C. de sacrof. Eccles. Idem censendum, & in casibus in quibus publica vtilitas versatur, vt probat Dec. loc. cit. vbi plures limitationes cum suis circumscriptionibus collegit.

E contra vero actor tenetur reo edere suas rationes, & instrumen-
16 ta. Villalob. com. opin. sub lit. e. nu. 15.

In persona actoris siue rei interuenit etiam in iudicio procurator, quem quilibet, qui lege expresse non prohibetur constituere potest,
17 tam in ciuilibus quam in criminalibus, nisi quod reus criminaliter si

non

non fuerit carceratus per procuratorem se defendere non posset, præterquam absentiam excusare, Maran.cit.p.4.d.iudic.1.nu.42.

Nemo tamen per procuratorem cogitur litigare nisi ipse velit, vnde si fuerit quis legittimè impeditus sufficit quod mittat nunciũ qui excuset ipsius absentiam, c.querelam. de procur. si tamen lõgum esset impedimentum, vel negotium esset leuis momenti, posset cogi per iudicem ad constituendum procuratorem si ipse adesse nõ possit, Host. in sum. de procur. nu. 10.

Potest autem institui procurator siue vnus, siue plures, c. si duo tit. eo. in 6. & si plures fuerint, vnus sine alio litem prosequi non potest, ib. in causis tamen beneficialibus vsu receptum est in Curia, vt valeat processus cum vno, licet fuerint dati plures, de qua praxi testatur. Vestr. lib. 4. c. 5. nu. 18. si vero fuerint constituti plures in solidum, præoccupans causam promouere debet, alius vero nõ nisi in casu quo prior prosequi nollet, vel occupatus esset, vt post tex. cit. in 6. notat Dec. in c. in nomine Domini, de testib. nu. 38.

Procurator in omnibus repræsentat personam principalis sui, vn-
18 de & acta per ipsum afficiunt principalem, c. 1. de procur. & confessio ipsius, Domino præiudicat, Fel. in ca. si cautio, de fide instr. nu. 88. nisi tamen excedat fines mandati, vel nisi Dominus statim contradicat, glo. in ver. protinus, in c. cum olim, de electi. Et quomodo per Dominum contradici possit seu reuocari confessio siue propria siue procuratoris etiam per ipsummet procuratorem, consuli potest, Vestr. cit. lib. 5. c. 16.

Omnia quoque, quæ contra principalem obijci possunt, cõtra procuratorem opponi possunt, vt quod principalis ipsius sit excommunicatus nec agere possit, & similia, Hostien. loc. cita. nu. 15. ver. possunt tamen.

Opponi potest & contra personam ipsius procuratoris, vt quod ipse sit excommunicatus, c. post cessionẽ, de probat. & alia propter quæ locum in iudicio standi non haberet, vt si esset infamis, ca. 1. 3. q. 7. si sit impos mentis, furiosus, l. 2. §. furiosus, ff. de procur. Regulariter autem quilibet constitui potest procurator, nisi certa lege prohibeatur, Host. loc. cit. nu. 8. Et si prohiberetur lege esse procurator, adhuc processus cum ipso factus esset validus, nisi exciperetur ante prolationẽ sententiæ contra ipsum. vt probat Fel. in c. post cessionem, cit. nu. 21 solum excommunicationis impedimentum excipiendo, quod tamen æquè cum alijs impedimentis transire, nec vitiari processum factum cum excommunicato seu procuratore excommunicati, nisi fuerit opposita exceptio huiusmodi excommunicationis ante sententiam, probat multis Dec. eod. lo. à nu. 17. sequutus Innoc. ib.

19 Debet autem procurator habere mandatum sufficiens, & hoc est

 cum

cum datur ad agendum, & defendendum. ad agendum enim tantum datum non sufficeret, ca. constitutis, de procurat. Et quidem si voluerit sustinere partem actoris, nullo modo sine mandato est admittendus, nisi fuerit persona coniuncta, & caueat de rato, c. nonnulli, de rescript. & coniunctorum nomine veniunt affines ad quartum gradum vt supra diximus ex Host. si autem pro reo esset comparendum, procurator sine mandato, vel saltem, vt defensor admitti debet facta solum cautione de iudicato soluendo in casibus in quibus per ipsum solui posset: Et ratio pro hoc casu militat, quia nimirũ publicè interest absentes per quemcunque defendi, l. seruum quoque, §. publicè, ff. de procur. Host. lo. cit.

20 Mandatum probatur scriptura authentica, de qua Dec. loc. citat. à nu. 6. Probatur & per testes Bald. decis. 190. Villalob. commun. opin. litt. P, nu. 331. Probatur item & per litteras priuatas ipsius constituentis si probetur manu ipsius esse scriptas per testes, qui deponant se fuisse præsentes ipsi scriptioni, non enim sufficeret si dicant testes se scire manum esse constituentis ex comparatione litterarum, quod notabile Bart. refert Dec. lo. cit.

A die autem recepti mandati, & non ante sine à vera notitia potestas acquiritur procuratori, vt notat gl. ver. receptis, in Clem. 1. de procur. ante receptionem autem seu notitiam mandati, acta per ipsum nõ tenent, vt notat Alex. in l. licet, C. de procur. nu. 1. Fel. in c. sciscitatus, de rescript. nu. 15. Vestr. in annot. loc. cit. nu. 26.

21 Tenetur procurator iurare de calumnia in animam propriam, & non tantum in animam principalis, Vestr. lo. cit. nu. 17.

Non debet reuelare secreta siue instrumenta partis suæ, parti aduersæ, alioquin puniri posset tanquam præuaricator, l. 1. §. is qui, ff. ad leg. Cornel. de falsis, & l. 1. ff. de præuaric.

Cautelis vti potest, & aduersarium decipere, dummodo faciat sine mendacio, & foueat iustam causam. Couaruuar. res. lib. 1. c. 2.

Non potest pacisci cum suo principali de quota litis parte sibi danda si vincat, puta tertia, quarta, dimidia, l. litem, C. de procur. alias enim daretur ipsi occasio vincẽdi per fas, vel nefas: pacisci tñ potest de certo salario sine sporcula si litem obtinuerit, Nau. in Man. c. 25. n. 30.

Non potest item detinere scripturas principalis in pignus salarij sui, sicut neque iudex, nisi pro expensis circa actus iudiciales factis
22 Boer. decis. 15. à nu. 1. Vestr. cit. lib. 3. c. 4. nu. 8. in annot.

Finitur ipsius potestas morte mandantis, Host. vbi sup. nume. 15. & ista reuocatio operatur licet non fuerit intimata, Imol. in clem. 1. de renunc. Finitur & reuocatione, quam principalis semper facere potest etiam si iurauerit de non reuocando, isti enim facultati renunciari nõ potest, sicut neque beneficio restitutionis in integrum, gl. in c. si

de

de procur.in 6.Fel.in c.si diligenti,nu.31.de foro compet.Postquam tamen litem contestatus fuerit non nisi ex causa reuocari debet, ca.2. de procur.in 6.cit.

Reuocatio autem iudicialis procuratoris intimari debet iudici siue parti,alioquin non obesset parti aduersæ, & gesta per reuocatum hoc modo procuratorem, tenerent si vergant in præiudicium ipsius principalis,si autem respicerent commodum ipsius non valerent,nec ratificari possent per ipsummet principalem in præiudicium partis. Host.lo.cit.de procur.Fel.in c.ex parte Decani, nu.25.de rescrip.vbi de reuocatione procuratoris iudicialis plura congerit conciliando, c.vlt.de procur.in 6.cum Clem.1.de renunc.

De Persona Rei.

SVMMARIVM.

23 *Forum sortitur quis ex quatuor causis.*
24 *Clerici exempti sunt à iurisdictione laicali.*
25 *Clerici quando possint trahi ad iudicium laicorum.*
26 *Forum ratione domicilij sortitum,est præcipuum.*
27 *Laici quando possint trahi ad iudicem Ecclesiasticum.*

23 QVatuor modos quibus sortitur quis forum alicuius iudicis, enumerat,tex.cap.vlt.de for.comp. videlicet ratione delicti, côtractus,rei & domicilij,idem in l.qua in prouincia,C.vbi de crimin.& in c.1.de foro comp.in 6.vbi glo.ver.contrahentes,explicat forum ratione contractus.

Vltra autem hos modos,attenditur etiam in sortitione fori status & conditio personarum, vt nimirum miles coram magistro militum conueniatur, & similia,l.per iniquum, C.de iurisd.omn.iud.Hinc & clericus coram iudice laico conueniri non potest,ca.si diligenter,de foro compet.ne quidem in crimine læsæ Maiestatis,vt probat Thom. Gramm.cons.1.nu.30.& in facto iudicatum fuisse in Curia Neapolitana testatur Genuen.in sua prax.c .90.

Et ne quidem depositus clericus iudicari debet ab alio quam ab episcopo seu iudice Ecclesiastico,Dec.in c.cum non ab homine, de iudic.in 6.si nimirum fuerit depositus, sine traditione Curiæ sæculari, hæc enim traditio non in omni depositione fit,vt clarè constat ex tex.
24 c.atsi clerici,de iudic.in fine.Host.in sum.de hæretic.nu.10.

Neque posset iudicari clericus à laico etiam de consensu sui Episcopi, cap.quanto, cap.decernimus, loc.cit.de iudic.glo.singularis, in cap.significasti,ver.clerici, de foro comp.Grammat.cit.decisi.29.

 nu.11.

num. 11. vbi notat, quod neque Papa possit facere, vt clerici conueniantur coram iudice sæculari, si nimirum mandaret hoc fieri generaliter, nam alioquin causam singularis alicuius clerici siue ciuilem siue criminalem in facto occurrentem committere potest laico, cap. Menam, 2. quæst. 4. iun. gl. ver. arbitrio, & probat glo. in c. decernimus, cit. ver. non præsumant.

Neque ipsemet clericus potest se subijcere iurisdictioni laicali, c. at si clerici, de iudic. cit. & si de facto se subijceret, iudicium esset nullum, & clericus ipse esset districtè puniendus, Gramm. cit. lo. nu. 7. quinimo iudex Ecclesiasticus tunc posset repetere clericum à iudice laico, etiamsi ipse clericus confessus fuerit se esse laicum, dũmodo constet in contrarium. Couar. pract. quæst. c. 33. nu. 2. vltra quod iudex ipse laicus iudicans huiusmodi clericum incurrit pœnas bullæ Mart. V. & plerunque casus huiusmodi includitur bulla Cænæ Domini, tenor autem dictæ constitutionis Mart. V. est huiusmodi.

Ad reprimendas, & infra. Nos igitur aduersus talia præsumentium temeritatem remedia apponere, & super his salubriter prouidere cupientes, ac Concil. mileuitani. ac fe. rec. Innoc. PP. IIII. prædecessoris nostri constitutionib. super hoc editis auctoritate Apost. ex certa scientia, hac nostra irrefragabili constitutione perpetuo duratura tenore præsentiũ statuimus, decernimus, ac ẽt ordinamus, quod omnes, & singulæ personæ Ecclesiasticæ sæculares & regulares ordinum quorumlibet quacunque exemptione suffultæ etiamsi Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia quauis præfulgeant dignitate, quę aliquam personam Ecclesiasticam, collegium, vel conuentum, in actione reali, mixta, vel personali, ciuili, vel criminali etiam occasione cuiuscunque submissionis, etiã iuramento vallatæ, vel alius ad forum siue iudicium laicale, directè vel indirectè (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueuerit, possit, vel debeat, de iure, vel consuetudine aut alias cognosci) trahere pręsumpserit, causam ipsam, & omne ius ei siue eis, in possessorio, vel petitorio, in re, vel ad rem, causa, vel occasione huiusmodi quomodolibet competens, eo ipso perdant penitus, & amittant, & singulares personæ excommunicationis, capitula vero & conuentus suspensionis, & interdicti sententias incurrant ipso facto, & si personæ ipsæ, & eis in præmissis adhærentes & fauientes, in aliquo rebelles fuerint, & in continenti non obedierint, omnes illas, per priuationem suorum beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcunque, quæ obtinebant, & in quibus, & ad quæ eis ius quomodolibet competit, & inhabilitationem ad alia in posterum obtinenda, coerceri, & cõpelli volumus ante dictas, & nihilominus omnes, & singulos iudices, & executores, communitates, dominia, laicos, & laicales personas, postquã exceptum fuerit de non iurisdictione eorum, aut euidẽter appareat huiusmodi cognitionem ad eos de iure non spectare, talia præsumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum nomine, & mandato

dato facta rata habentes, vel eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel fauorē, cuiuscunque praeminentiæ, dignitatis, gradus, vel conditionis existant, sæculares personas, eorum videlicet singulos quocunque nomine censeantur, & consiliarios, & priuatas personas, quæ præmissorum principales perpetratores existerent, excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto nullosque ab eisdem sententijs per alium, quam per Romanum Pontificē, præterquam in mortis articulo, absolui valeat siue possit, & præmissa omnia non tantum ad futura, sed etiam ad præsentia, & pendentia extendimus auctoritate memorata, quodque etiam procurator fiscalis causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ, contra culpabiles in præmissis, de super summaria informatione præhabita, per se vel alium, seu alios agere, & procedere possit & valeat, nihilominus concedentes. Non obstante si aliquibus communiter, vel diuisim à sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de eorum proprijs nominibus ac indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet constitutionibus priuilegijs indultis, & litteris Apostolicis, de quibus etiam plena, & expressa, ac de verbo ad verbum, in nostris litteris habenda est mentiō specialis, cæterisq; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo, &c. Dat. Romæ, Kal. Feb. anno, 1429. Pont. nostri, ann. 12.

Vnde neque teneret processus apud iudicem sæcularē contra clericum factus, nec posset reputari clericus contumax, si citatus non cōpareat corā huiusmodi iudice etiamsi citetur ad docendum de suo clericatu, dummodo vulgo habeatur pro clerico, non enim potest licitè cōparere, neque bannum ob contumatiam huiusmodi contra ipsum latum illi præiudicaret, vt probat multis Grāma. cit. vbi supra.

Dantur tamen aliqui casus in quibus regula huiusmodi generalis non procedit, quos latissime tractat Aufrer. per regulas quatuor. Cum suis limitationibus, in tract. de potest. sæculari in Ecclesiasticos, nos singulariores tantum casus referemus.

Vnde primo ratione feudi, quod possidet à laico clericus, coram Domino ipsius feudi cōueniri potest, c. verum, de foro comp. ibique
25 Host. in sum. nu. 13. Felyn. in c. cæterum, nu. 3. de iudic. vbi dicit hāc opinionem esse communem.

Item ratione reconuentionis, vt si clericus ageret contra laicum coram iudice laico, & ibidem reconueniretur, teneretur ibidem respondere, vt & e conuerso laicus potest reconueniri coram iudice Ecclesiastico, cap. 2. de mut. petit. Host. ibid. in sum. num. 3. §. restat igitur. Felyn. in cap. verum, cit. num. 4. Reconueniri tamen non potest pro causa spirituali, cuius incapax est laicus, neque criminaliter, neque si dolo fecerit se trahi laicus ad iudicem, vt recōuenire possit huiusmodi enim dolus ipsi suffragari non debet, Maran. de ord. iu-

dic.4.p.d.6.nu.44.neq; demum corã iudice appellationis, coram ipso enim reconuentio fieri non potest. Innoc.in c.1.de mut.petit.

Eiusdem reconuentionis virtute, clericus agens contra laicum apud iudicem sæcularem, si in causa succumbat, ab eodem iudice condemnari potest in expensis; Fel.lo.cit.executionem tamen tam in bonis, quam in persona clerici, iudex laicus facere non potest, sed est facienda per iudicẽ Ecclesiasticum, Abb.in c.postulasti, de foro comp. Franch.in c.sæculares, nu.6.ib.& est communis Doctorum sententia.

Vlterius subijcitur iudici laico clericus minorum ordinum si non habeat requisita. Conc.Trid.c.6.sess.23, de ref.

Item & clericus etiam maiorum ordinum incedens sine habitu, & tonsura licitè potest apprehendi per ministros Curiæ sæcularis, sed tamen postea remitti deberet ad iudicem Ecclesiasticum, si allegaret se esse clericum. Boer.decis.33. Et quidem si fuerit notorium ipsum esse clericum, absque aliqua cognitione debet remitti: sin minus, probare prius debet clericatum, cuius cognitio licet ad iudicem Ecclesiasticum pertineat, c.si iudex.de sent.exc.in 6.& notat Couar.loc.sup.cit. c.33.esse opinionem communem, in pluribus tamen locis practicatur quod hoc casu iudex laicus antequam remittat clericum detentũ, informat se prius de asserto clericatu. Zer.in sua prax.ver.clericus, ad 3.

Clericus item apostata qui pro laico se gerit, & habetur, vel militiam seu alia negotia sæcularia exercet, per Ecclesiam nõ defenditur, c.1.de Apostat. Leo autem X. rescripsit Galliarum Regi, vt tales apostatę postquam fuerint deprehensi per quatuor menses incedere sine habitu clericali, possint capi à curia sæculari; quod rescriptum incipit. Romanum decet Pont.de an.1516 kal.Octob.Pont.ann.4.refert Cassan.in lib.consuet.Burg.tit.de iustit.nu.31.

Præterea si clericus deprehẽdatur in crimine vel rixa, licitè potest capi, & detineri per curiam sæcularem; dummodo sine mora tradatur iudici Ecclesiastico. Dec.in c.cum non ab homine.cit.n.10. Viuius Comm.opin.verb.iudex.laicus, vbi dicit esse opinionem communẽ.

Item si clericus assumat administrationem, officium, seu seruitium apud dominum sæcularem, si tertio monitus nõn desistit ab exercitio officij, puniri potest à domino sæculari ratione præuaricationis in ipso officio, c.sacerdotibus, ne cler.vel mon.ibique Innoc. Aufrer.lo. cit.Reg.1.fall.17.vbi probat trinam huiusmodi monitionem, debere esse specialem, non autem generalem contra quoscunque, neque sufficere vnam pro tribus, sicut neque in alijs omnib.casibus, in quib.ius expresse disponit præmittendam trinam monitionem.

Ad extremum clericus degradatus, & traditus curiæ sæculari, subest iudici laico. Abb.in capitu.nouimus, de verbor.significa.& in citat.cap.cum non ab homine, ibique Dec.vbi differentiam assignat, in-

inter depositum, & degradatum, quia nimirum nō eodem modo traduntur curiæ sæculari.

Et quemadmodum de persona Ecclesiastica iudex laicus non cognoscit præter casus expressos, ita neque de causis spiritualibus. cap. Ecclesia sanctæ. M. de constit. nisi forte incidenter, & cum quæstio incidit super facto vt si agatur, an fuerit contractum matrimonium inter aliquos. Afflict. in decis. Reg. decis. 2. num. 5. vel si compellat aliquos ad seruandum matrimonium, quod constet ritè fuisse contractum. cap. non est, de sponsal. Vel si agatur iudicio possessorio, vt de possessione decimæ, beneficii, possessio enim est quid temporale. Couar. loc. sup. cit. c. 35. num. 1.

Ex præcedentibus itaque constat, directe ac proprie clericum sub esse Iudici Ecclesiastico, ac propterea reus in iudicio episcopali merito censebitur clericus, ita quod non possit declinare iurisdictionē sui ordinarii vt testatur Host. vbi sup. de foro comp. nu. 14. si nimirū siue ratione delicti, siue ratione contractus, domicilii vel rei de qua agitur, ipsi sit subiectus.

Ratione delicti, vbi enim quis deliquit, ibidem est puniendus. ca. placuit. 6. q. 3. c. 1. de raptor.

Ratione contractus, prout contractus sumitur pro omni obligatione, si nimirum solutio non destinatur alibi. Felin. in ca. vlt. loc. cit. de foro comp. num. 19.

Ratione rei vbi nimirum illa sita est, siue mobilis, siue immobilis. Host. vbi sup. num. 5.

26 Ratione domicilii, quod quomodo constituatur, diximus alias. Et ratione istius sortitum forum, est præcipuum, & Ordinarium, cōcurritque cum aliis omnibus, ita quod iudex domicilii, etiam ratione delicti alibi commissi, vel contractus alibi initi, siue rei alibi possessæ iudicare possit, & citare reum etiam extra territorium suū existentem, & etiam excommunicare alibi degentem taliter subditum pro delicto in territorio suo commisso, vel quod sumpserit initium in suo territorio, vt potest excommunicare non residenrem in suo beneficio. Conc. Trid. sess. 23. cap. 1. de ref. quod tamen iudicibus ex reliquis tribus capitibus iurisdictionem habentibus, non est cōcessum, vt latè Felin. vbi sup. num. 11. 23. & 24. Teneretur tamen iudex domicilii, delinquentem, si ipsum nondum ipse castigauerit, præmissa summaria cognitione super veritate inculpati delicti, requisitus remittere ad iudicem loci delicti in criminib. grauioribus gl. in clem. pastoralis, verb. de more. de sent. & re iud. Couar. vbi sup. c. 2. à nu. 4. quinimo etiam non expectata requisitione ex vrbanitate remittunt aliqui. Similiter, & in casu quo quis iuramento firmauerit se certo loco soluturum, eodem remitti debet. Couar. vbi supra. c. 10.

Laici

Laici etiam, licet proprium habeant forum coram iudice laico. c. licet, c. ex tenore, loc. cit. de foro comp. in certis tamen casibus dici possunt subesse iudici Ecclesiastico, quos casus enumerat. gl. in cap.
27 cum sit generale, verb. malefactores, & alia, gl. in c. licet. verb. vacante, & item alia. in c. ex tenore, verb. in iustitia, loc. cit. de foro. comp. & comprehenduntur his versibus.

Hæreticus, Simon, fenus, periurus, adulter.
Pax, priuilegium, violentus, sacrilegusque,
Si vacat imperium, si negligit, ambigit an sit,
Suspectus iudex, si subdita terra, vel vsus,
Rusticus, & seruus, peregrinus, feuda viator,
Si quis pœniteat, miser aut sit, causaque mixta,
Si denunciat Ecclesia, quis iudicat? ipsa.

Mixti autem fori sunt, vsura, cōcubinatus, adulterium, sacrilegiū, sortilegium, Sodomia. Clarus, in pract. crim. q. 37. Aufrerius, autē in suo tractatu de iurisdictione Ecclesiastica in sæculares, colligit 149. casus, in quibus laici corrigi possunt per iudicē Ecclesiasticum, quē consule: nobis sufficiat meminisse illius regulæ generalis, quod videlicet in omni delicto iure Pontificio inducto extendatur iurisdictio Ecclesiastica in laicos, c. 1. de off. ord. iun. gl. verb. secundum. & testatur Aufrer. loc. cit. num. 1. in princ. Similiter, & in omni casu nutritiuo peccati, vel saltem quoad salutarem pęnitentiam iniungendam, cap. nouit. de Iudic. Abb. ibid. Aliquæ etiam causæ Ecclesiasticæ in specie, quæ magis praxi quotidiana teruntur, necessario nobis sunt examinandæ. Vnde primo matrimoniales videamus.

De Matrimonijs.

SVMMARIVM.

28 *Matrimoniales causæ sunt Iudicij Ecclesiastici.*
29 *Bannorum omissio non facit matrimonium nullum sed clandestinum.*
30 *Banna quando remittere potest Episcopus.*
31 *Matrimonij ratificatio per carnalem copulam, cessat post Conc. Trid.*
32 *Parochus proprius quoad matrimonij contractum, quis dicatur.*
33 *Benedictio omissa non minuit vires matrimonij.*
34 *Sponsalia de præsenti non comprehenduntur, cap. 3. de ref. matr.*
35 *In computatione graduum, remotior attendendus.*
36 *Probationes contra matrimonium quales requirantur.*

28 Matrimoniales itaque causæ sunt fori spiritualis, cap. tuam, de ordin. cogn. cap. causam, qui filii sint legit. Et de his diuersis occasioni-

bus

bus aliqua supra retulimus, nunc videndum esset de impedimentis matrimonii, quæ duodecim impedientia contrahendum, & dirimentia contractum numerantur istis versibus.

Error conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si forte coire nequibis.

Quæ quia à summistis satis superq; examinata reperiũtur, vt à Syl. Aug. Arm. verb. matrimonium. Host. in Sum. de spons. & matr. Naua. in Man. cap. 22. à num. 30. Henriq. de matrim. lectore ad eosdem auctores remisso, circa ea solum quæ per Conc. Trid. sess. 24. de ref. matrim. circa contractum matrimonii ordinata sunt, aliqua referemus.

29 Et primo circa prohibitionem omissionis bannorum aduertendũ est quod illorum omissio non reddit matrimonium nullum, sed clandestinum tantum, ita quod validum sit matrimonium illis omissis, aliis tamen requisitis seruatis contractum, licet puniri possint sic contrahentes. Nau. loc. cit. Quinimo remitti possunt per episcopum non solum ex causa cum matrimonium malitiosè impediri posset. in Cõcil. loc. cit. c. 1. expressa, sed etiam ex aliis iustis causis arbitrio ipsius episcopi, vt si adsit vicinitas temporis quo nuptiæ prohibentur: si cõtrahendum sit cum persona quæ habet parentes vel tutores iniquos

30 de quibus verisimiliter dubitaretur ne eam tradant ignobili: Si constitutus in articulo mortis, velit contrahere cum concubina vt legitimetur proles ex ea ante suscepta: Si adsit inæqualitas inter contrahentes vt quod diues ducat pauperem, nobilis ignobilem, senex iuuenem. Nauar. loc. cit. Henriq. de matrim. ca. 5. istis tamen casibus, & similibus quibus concedenda videretur denunciationum omissio, securius esset prius examinare ad minus duos testes, qui deponant se scire inter contrahentes nullum adesse impedimentum, vt notat Genuen. in prax. c. 26. nu. 4.

Illa autem requisita ab eodem Conc. loc. cit. præscripta, vt videlicet coram proprio contrahentium parocho, & duorum vel trium testium præsentia contrahatur, ommissa, reddunt matrimonium non solum clandestinum sed etiam nullum, ita quod sic contractum matrimonium non debet per episcopum amplius annullari cum ipso iure sit annullatum, sed tantum debet declarari esse nullum, vt declarauit Sac. Cong. Concilii in hæc verba.

An si contractum sit matrimonium præsente Sacerdote alieno absque Parochi vel ordinarii licentia, debeat ordinarius illud irritare vel irritum declarare.

Congr. censuit debere irritum declarare non irritare, quia quod Concilium irritum fecerit, non est vlterius irritandum, sed opus esse sola declaratione quod irritum sit.

Sic

Sic etiam contrahentes adeo nulliter contrahunt, vt possint si velint ab inuicem separari etiam non expectata iudicis auctoritate. Nauar. de cland. desponſ. conſ. 3. nu. 2. & conſ. 5. nu. 1.

31 Nec ratificatur sic nulliter contractum matrimonium etiamsi subsequuta fuerit carnalis copula, huiusmodi enim ratificatio matrimonii sequuta copula, cessat post. Cōc. Trid. vt docet idem Nau. de spōſ. conſ. 18. num. 3.

Et in tantum quidem est nullum matrimonium contra prædictā Conc. dispositionem contractum vt ne quidem in sponsalia de futuro dissoluatur, id. Nau. conſ. 3. cit. de cland. desponſ. nu. 3. Si tamen contrahatur inter impuberes, seu vnum puberem alium impuberem, resolueretur in sponsalia de futuro. iuxta tex. in c. 1. de desp. impub. in 6. Couar. desponſ. p. 1. c. 3.

Sic itaque nulliter contrahentes si velint roborare contractum, debent contrahere de nouo seruatis prædictis requisitis, & hoc seruatur in aliis quoque defectibus propter quos matrimoniū à principio fuit nullum, ita quod sublato defectu seu impedimento, debeat matrimonium contrahi de nouo præstito consensu, vt tradunt summistæ supra cit. super impedimento erroris, violentiæ, & docet Nau. loc. cit. de sponſ. conſ. 12. nu. 3. conſ. 14. nu. 1. Vnde & stylus Curię seruat vt in concedendis dispensationibus super matrimonio stante impedimento impediente, & dirimente contracto, addatur semper clausula (de nouo præstito consensu.) vt testatur id. Nau. conſ. 14. cit. & Genuen. in prax. c. 25. nu. 9. Vbi tamen impedimentum esset occultum, possent sponsi priuatim tantum sibi præstare consensum absque Parochi vel testium præsentia, quod sufficere declarauit Pius V. vt refert Nau. loc. sup. citat. in Manual. nu. 76.

Impedimentum autem superueniens post contractum matrimonium hic non intrat, cum illud non impediat matrimonium, c. discretionem, de eo qui cogn. consang. vx. & c. vnic. de spōſ. in 6. nisi fuerint sponsalia de futuro, hæc enim. Soluuntur subsequente impedimētoȝ c. super eo. de consang. & aff.

32 Proprius autem Parochus quem Cōcilium requirit est parochus seu sacerdos cui principaliter incumbit cura animarum loci domicilii siue viri siue mulieris, sufficit enim quod sit alterius cuiusuis ex sponsis, in quacunque Parochia contrahatur. Nau. loc. cit. de cland. desponſ. conſ. 3. nu. 1. & ita declaratum fuisse à sac. Congre. testatur, ib. conſ. 4. num. 1.

Proprii Parochi nomine venit etiam quilibet sacerdos deputatus ab ipso parocho, & satisfit Concilio si contrahatur coram illa etiam si generaliter tantum ipsi fuerit commissum exercitium sacramentorum, & etiamsi verbaliter tantum ipsi fuisset demandatum. Naua.

loc.

loco cit.consil.11.& consil.13.numero secundo.

Si autem parochus non fuerit actu presbyter, licet de iure validũ sit matrimonium ipso præsente contractum, conuenientius tamen esse vt deleget presbytero alicui, qui loco ipsius intersit respondit sac.Cong.Conc.referente. Nau.loc.cit. cons.9.& cons.10.nu.1.

Sufficit autem si parochus adsit contractui siue inuitatus siue casu, vt si forte adesset conuiuii aut confabulationis causa, dummodo ad ipsum actum contractus, vere, & formaliter adhibeatur. Nau.loc. cit.cons.11.nu.1. quod etiam declarasse sac. Cong. Concilii refert, Gonz.glo.48.num.35.

33 Similiter validum erit matrimonium præsente parocho contractum licet ipse parochus præsens non det benedictionem contrahentibus, benedictio enim nec auget nec minuit validitatem contractus matrimonii, Nauar.cit.de spons.cons.15.num.2.siquidem parochus circa contractum matrimonii adhibetur tantum pro teste magnæ auctoritatis, neque ipsius voluntas aut consensus requiritur, sicuti neque aliorum testium. Ledesma. de matrim. quæst.45. art.5. Genuen.loc.cit.c.61.num.5.

Aduertendum præterea quod prædictæ solemnitates, c.1.de refor. matr.cit.non requiruntur in sponsalibus de futuro, & valent sponsalia de futuro ipsis non seruatis celebrata. Nau.loc.cit. cons.5.nu.2.

Circa eadem sponsalia de futuro, sciendum est præterea, per illa induci publicam honestatem licet soluantur impedimento subsequenti, dummodo ab initio fuerint valida, & hanc publicam honestatem afficere tantum in primo gradu, cum tamen antea soleret durare vsque ad quartum gradum, in quo correctum fuit ius antiquum decreto Conc. Trid. lo.cit.cap.3. Si autem sponsalia à principio fuerint inualida ex aliqua causa, nullum inducent impedimentum publicæ honestatis, vnde, & illa quæ sub conditione contrahuntur, non causabunt hoc impedimentum nisi purificata conditione. Naua.cit. de condit.appos.cons.1.nu.4.

34 Sponsalia autem de præsenti inducunt impedimentum publicæ honestatis vsque ad quartum gradum, hæc enim non continentur in reductione huius impedimenti ad primum gradum, facta in c.3.cit. sess.24.de ref.matr.sed remanent in terminis iuris communis, vt declarauit Pius V. constitutione sua, quæ sequitur.

Pius Episcopus, &c.

Ad Romanum spectat Pontificẽ sua sollicitudine diligenter prouidere, vt sacrorum Conciliorum decreta ita sua declarationis adminiculo diluvidentur, quod nulla desuper dubitandi occasio cuiquam relinquatur.

Sane

Sane ad aures nostras peruenit multos esse, qui dubitent an decretum Oecumenici Concilij Trid. sess. 24. de reformatione matrimonij capitulo tertio, quo cauetur impedimentum publicæ honestatis vbi sponsalia valida non fuerint, prorsus tolli, vbi vero valida fuerint, non excedere primum gradum, cum in vlterioribus gradibus, non possit huiusmodi prohibitio seruari, de sponsalibus per verba vt aiunt de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præsenti contracta, non tamen consummata, quæ interdum sponsalia appellantur, comprehendant, ita vt etiã eo casu impedimentum inde prouenienssublatum fuerit.

Nos itaque vt omnis difficultas dubitatioque tollatur, attẽdentes, quod sponsaliorum appellatione qua dictum Concilium vtitur, non nisi impropriè matrimonium verbis de præsenti conceptis contractum continetur, quodque agitur de correctione iuris veteris, quo casu secundũ proprietatẽ verborum duntaxat procedendum est, præsertim cum longe maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præsenti contracto, quã in sponsalibus de futuro vigere à nemine dubitetur. Idcirco motu proprio auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in matrimonio sic, vt præfertur contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque statuimus. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, an. Incar. 1568. Kal. Iul.

Vnde etiam hæc sponsalia de præsenti cum remaneant in terminis iuris antiqui, inducent impedimentum publicæ honestatis licet fuerint nulla à principio ex aliqua causa, iure enim antiquo inducunt, vt patet ex tex. cit. c. vn. de spons. in 6. Nisi fuerint nulla ex defectu consensus, vel conditionis appositæ, vt tex. cit. & Ioan. And. ib. Arm. verb. matrimonium, nu. 46. Affinitatẽ tamen non inducunt hęc sponsalia cum affinitas non oriatur sine copula carnali. Host. in sum de affinit. nu. 9. circa fin. Nauar. loc. cit. de spons. cons. 11. nu. 1.

35 Vlterius sciendum, in computatione graduum affinitatis siue consanguinitatis, esse attendendum remotiorem gradum, c. vlt. de consang. & affin. dummodo vnus cõtrahentium non sit in primo gradu, talis enim etiam cum multum remoto nunquam contrahere potest. Et de computatione graduum huiusmodi, & remotiori exprimendo emanauit constitutio Pij V. publicata sub die 20. August. Anno 1566. tenoris sequentis.

Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Pius Diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam constitutionem dudum per fel. recor. Pium Papa

Papa IV. sanctitatis suæ prædecessorem editam, qua cauetur quod in dispensationibus, matrimonialibus pro diuersis consanguinitatis seu affinitatis ex eodem stipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris solum prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispēsationes, ac desuper confectæ litteræ nullius sint roboris, vel momenti, prout in dicta constitutione plenius continetur, à dispositione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Cur. Stylo nimis recedi, ac fauorem matrimonij debitum restringi. Volensque propterea iuri, & Stylo prædictis necnō piæ mem. Greg. XI. & Clem. VI. Rom. Pont. et sanctitatis suæ prædecessorum vestigijs inhærendo, sacramento, & libertati matrimonij, quātum cum Deo potest fauere, Statuit, & ordinauit, quod de cætero in quibuscunque dispensationibus quas pro matrimonijs contractis aut contrahendis inter viros, & mulieres inuicem diuersis prohibitis consanguinitatis seu affinitatis aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus quicunque illi sint, dummodo primum quo quomodo non attingant, cum in eo sanctitas sua nunquam dispensare intendat, gradibus coniunctos, ab eadem sanctitate sua, & pro tempore existente Rom. Pont. aut sede Apostol. impetrari, vel alias concedi contigerit ac litteris commissionibusque desuper etiam locorum ordinarijs faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque secum propinquiorem, ac ob id sufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquiore litteris declaratorijs, iuxta Gregor. & Clemen. prædecess. huiusmodi constitutiones, quas quo ad hoc innouauit ac inuiolabiliter obseruari mandauit, dispensationesque seu dispensandi commissiones ac desuper confectas litteras, & processus habitos per eosdem, dispensatos seu hos cum quibus dispēsari mandatur propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem, de subreptionis seu obreptionis vitio seu intentionis defectu notari nō posse, sed in omnibus, & per omnia suffragari perinde ac si in litteris seu commissionibus huiusmodi de proximiori seu vtroque gradu specialis, & expressa mentio facta fuisset, sicque per quoscunque iudices, &c.

In probandis autem impedimentis, qui testes requirantur, omissis Doctorum opinionibus controuersis dicamus breuiter. Quod si agatur de dissolutione matrimonij contracti, requiruntur testes omni exceptione maiores Abb. in cap. 1. de consang. & affin. Couar. in 4. decr. par. 2. c. 8. q. 12. nu. 7. Et dicuntur testes omni exceptione maiores quibus nihil obijci potest, gl. ver. maiores, in c. 1. cit. vel prout ad notatur, in cap. licet 2. de testibus saltem quoad matrimonialia, nimirum, vt iurēt, vt sciant enumerare gradus ab vtroque latere, quod cognouerint ad minus vltimi gradus consanguineos, & à senioribus bonæ famæ audierint, sintque ipsi graues viri, bonæ famæ, ib.
36

Admittuntur etiam consanguinei, & pater, mater, ad perhibendum testi-

testimonium hoc casu, imo & aliis præferuntur, quia præsumuntur scire suam genealogiam, vt notant communiter Doctores, in ca. super eo. 2. de test. ibique Host. in sum. nu. 3.

Confessio autem vtriusque coniugum de impedimento, non sufficit ad dirimendum matrimonium, c. super eo. de eo qui cog. consan. nisi concurrat fama, vt probat Abb. ib. si vero sit probandum matrimonium, sufficiunt testes ordinarii, vt respondisse Rotam Rom. in vna Tullen. refert Genuen. loc. sup. cit. cap. 27. num. 24. & multos ad hunc effectum allegat auctores.

Vltra si agatur ad impediendum matrimonium contrahendum, sufficit vnus testis, qui deponat iuxta normam, cap. licet, cit. vel saltem ad effectum suspendendi contrahendum matrimonium donec veritas indagetur, arg. tex. cap. cum inhibitio, de cland. desponf.

Et si in cõtratium non probaretur, sufficeret ad causandum, vt obtinenda sit dispensatio, cap. super eo. de test. cit. & cap. præterea, de sponsal, Si vero agatur de solutione sponsaliorum de futuro, sufficeret fama impedimenti, cap. super, eo. de consang. vel sponsorum confessio. cum & mutuo consensu illa soluere possint, c. 2. de sponsal. idque etiamsi fuerint iurata. Nau. de sponsal. consl. 8. nu. 3.

In casu autem quo ob absentiam diuturnam alterius coniugum, alter prætendit cum alio contrahere, non sufficiunt semiplenæ probationes de morte absentis, nec sufficit expectare quinquenniũ, sed debet apparere certitudo mortis saltem per violentas præsumptiones, vt qđ in acie fuerit in qua plurimi cæsi sunt, quod nauis in qua nauigabat naufragium passa sit, & omnes cum ea perierint Arm. ver. matrimonium, nu. 45.

In probando iusto metu, metus iustus ex parte mulieris reputãdus est, qui possit cadere in constantem mulierem, & viri qui cadat inconstantem virum, vt notat Abb. in c. cum locum, de sponsal. metus et non præsumitur in præsentia patris matris, vel consanguineorũ. Villalob. com. opin. sub. litte. m. nu. 56. Menoch. consl. 69. vol. 2.

Ad extremum in matrimonialibus vbi fuerit semiplene probatũ, iuramentum suppletorium deferri potest consideratis personarum, & causæ circunstantiis. Abb. in cap. mulieri, de iureiurand. Hostien. ibid. Et magis in admittendis probationibus prudenti iudicio suo, & facti circumstantiis iudex regulari debet, quam aliqua certa regula, quæ dari non potest, regi. cap. cum dilectus, de his quæ vi metusve. iun. glo. & notat Abb. in cap. in præsentia, de sponsalib. Couar. vbi sup. num. 21.

Subintrat in matrimonialibus quæstio dotis, & ratione connexitatis cum matrimonio, potest quoque cognosci à Iudice Ecclesiastico, cap. si annum, de Iudiciis 6. & notat. glo. in ca. licet. de for. comp. verb.

verb.vacante, & c.de prudentia, de donat.inter vir.& vx. Etiam pro dote nudo pacto promissa. Innoc. ibid.Bal.in l.1. C.de promis.dot. Et de arris datis,Feder.de Senis.Cons.160.

De ista itaque notandum quod mulier adulterans amittit dotem, iudicis tamen præcedente sententia super adulterio, nam absque iudicis auctoritate nequidem dimittere ipsam potest maritus ob adulterium,c.porro.de diuort.nisi fuerit adulterium notorium,vel ipsa à viro discesserit,c.plerumque de donat.inter virum.cit.

Si etiam postmodum inter se reconciliantur, vel Iudex ex officio suo redintegrat matrimonium ob fornicationem viri cōmissam post diuortium,quod facere potest vt occurratur scandalo fornicationis, & in praxi seruari testatur Genuen.lo.cit.nu.14.tunc dotem mulier recuperat ipso facto,cit.c.plerunque.iun.gl.

Dotare tenetur pater filiam etiam si nupserit illo inuito.32.q.2.c. vlt.iun.gl.verb.parentum.

Pro dote non soluta licite petitur interesse donec soluatur,c.saluberiter.de vsuris,etiam post mortem viri, donec dos restituatur. Couar.var.resol.lib.3.c.1.num.3. Actio dotis maxime est priuilegiata, & præfertur omnibus creditoribus,licet confessio dotis fuerit posterior creditoribus,id.Couar.ibid.lib.1.c.7.

De Iureiurando.

SVMMARIVM.

37 *Iurare facientes illicita quas pœnas incurrant.*
38 *Iuramentum de re licita non voluntariè factum,ligat.*

Contra iurantes, & iurare facientes illicita, emanauit constitutio Greg.XIII.quam hic propter eius frequentem vsum inserendam putauimus,& sequitur.

37 *Inter Apostolicas,& infra. Verum tamen multi infirmi cupidique sensus, sese in huiusmodi iuramenta cum animarum suarum periculo præcipitant. Nos quoniam hæc sanctorum quoque patrum institutis, & salubri rerum Ecclesiasticarum directioni aduersantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia, omne bonum in Ecclesiis rebusque publicis peruertūt,ea noua prouisionis subsidio prohibere volētes, præsentiū auctoritate innouamus prædictam constitutionem Nicolai Papæ itidemque alias omnes Canonicas sanctiones de abusu,& reprobatione huiusmodi iuramētorum promulgatas,volumusq; eas vbique ab omnibus etiam quoad præterita inuiolabiliter obseruari. Ac et præcipimus, & interdicimus prælatis*

Q Cano-

Canonicis, & alijs supradictis necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum cæterisque Conuentibus, Ciuitatum quoque castrorum, & terrarũ Communitatibus, & personis quacunque dignitate præditis, ne vlla omnino iuramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticæ aut Decretis Conc. Trid. obuiantia siue ante siue post electiones confirmationes prouisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus vbicunque ac quocunque tempore, etiam prætextu cuiusuis consuetudinis quantocuncunque tempore obseruatæ, quæ potius corruptela est censenda, siue in genere siue in specie præstare, reddere vel exigere, neve super præstitis redditis vel exactis hucusque quenquam in iudicio vel extra inquietare audeãt, quoquo modo, vel turbare, illos enim qui iuramenta illicita, impossibilia, dãnosa, vel Ecclesiasticæ libertati aut decretis dicti Concilij obuiantia exigere contenderint, Episcopos videlicet & alios quoscunque Pontificali dignitate præditos, suspendimus à Diuinis, Capitula vero, & Conuentus eorũq; Ecclesias, & loca omnia interdicto Ecclesiastico supponimus, ac singulares personas excõmunicationis sententia innodamus, inhabilesque facimus ad obtenta, & alia obtinenda eo ipso, nobisque, & Romano Pontif. pro tempore existenti relaxationem suspensionis, & interdicti, necnon absolutionẽ ab excommunicationis sententia huiusmodi perpetuo reseruamus. Decernentes eos qui talia iuramenta scienter præstiterint, vsu & cõmodo rei, & gratiæ cuius causa iurauerint eo ipso priuatos esse: alios vero ignorantes ad præstitorum iuramentorũ huiusmodi obseruationem minime teneri. Necnõ irritum, &c. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, Non. Septembr. anno 1584.

Quacunque autem forma præstetur iuramentum, tenet Arm. ver. iuramentum, nu. 6. dummodo adsit intentio, quæ si desit, vt accidit, in inuitis, vel si protestatur iurans coram aliis, se non intendere iurare, non tenet, c. verum, de iureiuran.

De illicitis autem vt disponitur extrauag. præmissa, & de illis, quæ continent peccatum, iuramentum etiam cum intentione factum non tenet, nec indiget dispensatione, c. si vero, c. quanto, loc. cit. de iureiuran. si tamen illicitum fuerit non ex parte iurantis, sed alterius in cuius fauorem iuratur, vt de soluendo vsuras, vel vi, seu metu extortum, obligat, & est seruandum, licet repeti possint vsuræ post quã iuramento fuerit satisfactum. Vel antequam incurratur periurium, peti potest ab episcopo absolutio à iuramento, qui si iuratum fuerit per contractum nominatum, ex quo ius alteri fuerit quæsitum, non nisi citata parte absolutionem præstare debet, si autem ius alteri quæsitum non fuerit contractu nominato absque vocatione partis absolue re potest, Cou. loc. cit. lib. 1. c. 4. à nũm. 5. ad 15.

De

SVMMARIVM.

39 Episcopus est ordinarius inquisitor in sua Diæcesi.
40 Hæreticus quis dicatur.
41 Testis quis esse possit in causa hæresis.
42 Confessarius est suspectus de hæresi, qui sollicitat pœnitentem ad libidinem.
43 Inquisitionis officium impugnans, quas pœnas incurrit.
44 Iudæi iudicari possunt ab officio inquisit. certis casibus.
45 Thalmud Iudæorum probibetur.
46 Iudæi compelli debent accedere ad Conciones.

39 HAeresis quoque est crimen Ecclesiasticum, ca. vt inquisitionis, de hæret. in 6. & episcopus est iudex ordinarius causarũ hæresis in Diæcesi sua, ita quod non impediatur formare processum, licet inquisitor adsit in Diæcesi, & procedat, sed hoc casu vel separatim vel coniunctim cũ inquisitore formare põt processum, c. per hoc lo. cit. si tamen seorsim procedunt, debent sibi cõicare acta, & vterque simul proferre sententiam, & si fuerint discordes, remittere debent instructam causam ad sedem Apost. Siman. de Cath. inst. tit. 25. nu. 4. Vnde & processum contra hæreticos, & super libris prohibitis, licet adsit inquisitor, publicare potest episcopus, collecti tamen libri prohibiti inquisitori consignari debent vt respondisse sacram Congregationem inquisit. testatur Franch. Leo. in sua praxi, c. 37.

40 Hæreticus autem dicitur qui existens Baptizatus errat pertinaciter in fide, ex Siman. cit. titu. 31. vbi multis explicat quis sit dicendus hæreticus. Vel qui pertinaciter aliquid credit quod est fidei Catholicæ contrarium. Nau. in Man. c. 11. nu. 22. dummodo verbo, scripto, vel facto exprimat suum errorẽ, aliter enim solus mẽtalis error quo ad incurrendam excommunicationem seu alias pœnas, fori exterioris non faciet hæreticum, cum Ecclesia actum mentis nudum non iudicet. Arm. verb. Hæresis, num. 1.

41 In causa hæresis potest esse testis idem qui denunciat, ca. in omni. de testibus. Potest etiam esse testis quilibet, licet criminis fuerit particeps, infamis, periurus, dummodo non sit inimicus accusati. c. in fide. c. accusatus, de hæret. in 6. cit. Duo tamen huius qualitatis testes non faciunt plenam probationem, sed tãtum indicium ad torturam, vel ad imponendum pœnam extraordinariam. Pegna, in 3. par. direct. inquisit. q. 64. Alii autem testes fide digni, & omni exceptione maiores, duo sufficiunt ad conuincendum de hæresi. Siman. citat. titu. 64. num. 36. Direct. inquis. 3. par. q. 71. Pegna. ibid.

Denuncians, iurare debet quod non ex odio vel animi passione denunciat: interrogari debet an verba hæretica, prolata fuerint seriò, vel iocosè vel referendo aliorum opinionē, duobus enim casibus extremis prolata non causarent aliquem esse hæreticum. Eymer. 3. par. direct. de forma exam. test. grauiter tamen esset puniendus verba Hæretica etiam iocosè proferens vbi adesset periculum scandali.

Examinandi sunt testes in causa hæresis adhibito Notario, & duabus personis grauibus, quæ in defectu clericorum possunt esse laici. Pegna. loc. cit. q. 63.

Non debet concedi procurator hæretico postquam conuictus est de Hæresi. si autem esset tantum delatus, vel suspectus, & negaret se esse hæreticum, non potest illi denegari procurator per quem se defendat. Pegn. cit. 2. par. direct. commen. 10. Siman. loco cit. tit. 5. qui docet procuratorem huiusmodi prius iurare debere se bona fide iustis saltem mediis defensurum, & si cognouerit causam iniustam, illam se deserturum.

Non debent etiam reuelari nomina testium vel denunciatoris, c. statuta. loc. cit. in 6. nisi fuerit socius criminis, vel si non adsit periculum vindictæ. Pegna cit. in 3. p. com. 348.

Appellationis remedium Hæretico condemnato non est concedēdū, c. vt inquisit. loc. cit. Sim. cit. tit. 6. nisi ab interlocutoria, Pegn. lo. cit. com. 31. seu ante prolationem sententiæ. Felin. in c. sicut. de sim. Maran. par. 6. de appellat. num. 188.

Causa pendente non est admittendus ad audiendum missam neq; illi concedi debet confessarius nisi in periculo mortis si fuerit conuersus. Sim. loc. cit. tit. 16. nu. 30.

Variè autem defertur aliquis pro crimine huiusmodi. Aliquando enim defertur ex suspicione leui, vt quia semel dixit ex ira verba hæretica, vel blasphema, vel sustinuit excommunicationem per annum, incurrit enim talis suspicionem de hæresi, non tamen est Hæreticus. Arm. loc. cit. nu. 3. Eymer. in 2. par. direct. q. 46. vbi & alias suspiciones huiusmodi refert. Et pro talibus facta abiuratione de leui, imponitur pœnitentia salutaris, & regulariter non proceditur ad torturam in talibus. Genuen. in prax. c. 84.

Aliquando defertur quis ex suspitione vehementi seu violenta, quas in casu hæresis nil differre testatur Genuen. loco cit. num. 7. Et violentæ suspiciones sunt, vt si quis ad omnem animi motum sæpius blasphemat seu verba hæreticalia profert, qui inuocat Dæmones verbis deprecatiuis, qui in sortilegiis sacramenta vel sacramentalia admiscet, qui viuente vna vxore contrahit cum alia: qui vocatus ad respondendum de fide latitat, & propterea excommunicatus per annum in excommunicatione persistit, quos omnes, & alios multos

tos casus enumerat Eymer. loco cit. par. secunda, quæst. 47.

42 Vehementer etiam suspectus est de hæresi qui in confessione pœnitentem ad libidinem sollicitat, & talem puniendum esse vt hæreticum, & male de sacramento pœnitentiæ sentientem patebit ex rescripto Apostolico sequenti.

Venerabili Fratri Archiepiscopo, Hispalensi in Regno Hispaniæ hereticæ prauitatis Inquisitori Generali. Pius Papa IV.

Venerabilis frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Dum sicut nuper non sine animi nostri molestia accepimus, diuersi sacerdotes, in Regnis Hispaniarum atque etiam in ciuitatibus, & Diœcesibus curam animarum habentes siue eam pro alijs exercentes, aut alias audiendis confessionibus pœnitentium deputati, in tantam proruperint iniquitatem, vt Sacramento Pœnitentiæ in actu audiendi confessiones abutantur, nec illi, & qui id constituit Domino Deo, & Saluatori nostro Iesu Christo, iniuriam facere vereantur, mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos dum earũ audiunt confessiones alliciendo, & prouocando, seu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum huiusmodi creatori nostro reconciliationis, grauiorum peccatorum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in Diuinæ Maiestatis offensam, & animarũ perniciem, Christi fidelium scandalum non modicũ. Nos animum inducere nequeuntes, quod qui de fide Catholica rectè sentiunt, Sacramentis ab Ecclesia Dei institutis abutantur aut illis iniuriam faciant, fraternitati tuæ de cuius eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimũ in Domino confidimus, per præsentes cõmittimus, & mandamus, quatenus per te vel alium seu alios à te deputandũ seu deputandos, contra omnes & singulos sacerdotes dictorũ Regnorum ac illarũ ciuitatum, & Diœcesum de præmissis quomodolibet diffamatos, tã sæculares quã quorumuis & exemptorum ac sedi Apos. immediatè subiectorũ ordinũ, Regulares, cuiusciũq; dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, tam super præmissis quã super fide Catholica, & quid de ea sentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, aut de hæresi quouis modo suspectos à sede Apost. concessarum continentiã, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos iuxta excessuum suorum qualitatẽ, prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione sæcularis iudicis arbitrio puniẽdos tradendo. Non obstan. &c. Dat. Romæ. Ann. 1561. die 16. April.

De hæresi item suspectus est vehementer qui officium Inquisitionis quo minus contra reos procedat, impedit, Domum Inquisitionis inuadit portas infringit, testes deponere volentes verberat, seu auxilium ad hoc præstat. cap. vt inquisitionis in 6. citat. & contra tales aggrauauit pœnas Pius V. constitutione sua vt sequitur.

*Si de protegendis,& infra.Hac igitur generali constitutione de fratrũ
nostrorum consilio sancimus vt quicunque siue priuatus,siue tota ciuit.as,
siue populus,siue Dominus,Comes Marchio,Dux, vel potiore titulo illu-
43 stris,quemuis ex Inquisitoribus Aduocatis Procuratoribus Notarijs,alijs
que ministris prædicti officii , vel Episcoporum id munus in sua Diœcesi
aut prouincia obeuntium ,seu accusatorem , denunciatorem aut testem in
causa fidei quomodocunque productum vel euocatum occiderit,verberaue
rit,deiecerit,seu perterrefecerit,qui vè Ecclesias,ædes,alias vè res siue pu-
blicas siue priuatas,officii aut ministrorum expugnauerit,inuaserit,incen-
derit,expilauerit,aut libros,litteras,auctoritates,exemplaria,regestra,pro
tocolla, exempla,scripturas,alia vè instrumenta,siue publica siue priuata
vbicunque posita combusserit diripuerit seu inuerterit,seu ex incendio aut
direptione,aut alio quocunque modo illa exportauerit,seu qui in conflagrá
tione,expugnatione aut direptione etiam inermis,siue capiendi siue com-
burendi,siue surripiendi causa fuerit,siue res aut personas seruari defendi-
vè prohibuerit,qui vè carcerem aut aliam custodiam,seu publicam seu pri-
uatam effregerit,vinctum extraxerit,seu emiserit,capiendum prohibuerit,
captumque eripuerit,receperit,occultauerit,seu facultatem effugiendi dede
rit,seu iusserit id fieri,qui cætum concursum vè fecerit,siue vt aliquid præ
dictorum fieret,homines accomodauerit.siue alias auxilium consilium aut
fauorem publicè vel occultè in quolibet prædictorum scienter præstiterit,
licet nemo occisus,nemo verberatus,nemo extractus emissus,vel ereptus,
nihil expugnatum,nihil effractum,succensum,direptum vè, nullum deni-
que damnum reipsa sit secutum ; nihilominus is sit anathemate præsentis
Canonis auctoritate ligatus idem quoque læsæ maiestatis reus,dominio,di
gnitate,honore,feudo, ac quocunque alio beneficio temporali, & perpetuo
eo ipso priuatus, sæcularis iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ip-
sas pœnas exigat , quæ damnatis primo capite dictæ legis per constitutio-
nes legitimas irrogãtur, bonis rebusq; omnibus fisci iuribus applicatis, vti
etiam est de damnatis hæreticis per sanctiones Canonicas institutũ:eius fi-
lij paterna infamia,omnis,& cuiuscunque hæreditatis successionis, dona-
tionis,& legati siue propinquorum siue extraneorum, omnino sint exper-
tes, eisdem præterea portæ nunquam pateant dignitatum. Nemo autẽ ex-
purgationem habere,aut causam vllam proponere,vel prætẽdere possit qui
tantum nefas in contemptum,& odium huius officij admiserit, nisi contra
rium per claras probationes docuerit se fecisse. Quod porro de prædictis eo
rumque filijs statuimus,illud idem de omnibus clericis,& presbyteris sæ-
cularibus,& quorumuis ordinum etiam exemptorum Regularibus,& qua
cunque etiam Episcopali,& maiori dignitate præditis, ac etiam priuilegio
quomodocunque suffultis decernimus exequendum ita vt ipsi beneficiis,
& officiis omnibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuati , per iu-
dicem Ecclesiasticum hæreticorum more digradentur,demum potestati sæ-*

culari traditi, pœnis prædictis, laicorum instar subijciantur. Pontificum tamen causis nobis, & successoribus nostris reseruatis, vt re quæsita, & nobis renunciata, contra eos ad depositionem, & alias pœnas prædictas procedamus vti criminis atrocitas videbitur postulare. Quicunque autem pro talibus veniam petere aut alias intercedere tentauerint, in easdem illas pœnas, quæ in hæreticorum fautores à sacris Constitutionibus infERuntur, ipsofacto se nouerint incidisse. Verum si quis etiam huiusmodi criminum conscius, vel affinis, siue religionis studio siue pœnitentia ductus rem adhuc incognitam retexerit, supplicio liberetur. Cæterum eam omnium, & quarumcunque absolutionum rationem à prædictis criminibus, necnon habilitationum, & restitutionum etiam ad famam & honores ita deinceps habendam optamus, vt successores nostri, nullas nisi saltem semestri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis fastigium excurso, ac precibus apud supremum officium inquisitionis hic institutum verificatis concedant. Decernentes omnes, & quascunque huiusmodi absolutiones habilitationes, & restitutiones, quæ precibus sic non verificatis de cætero fient, nemini prorsus prodesse, sed nec præsentibus nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ex certa Roman. Pontif. scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogari vel derogatum censeri debere, & si illis ex quacunque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuersos, & singulos Patriarchas Primates Archiepiscopos Episcopos, & cæteros Ecclesiarum prælatos per vniuersum orbem constitutos, vt per se, vel aliũ seu alios præsentes litteras aut earum exempla in suis quisque Prouincijs Ciuitatibus Diœcesibus, & locis solemniter publicare, & quantum in se est firmiter obseruari procurent, contradictores, &c.

Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, Anno Incarnationis Dominicæ 1569. Kalen. April.

Processu contra hæreticum formato, si ex eo conuincitur hæreticus formalis in casibus à Paulo Papa IV. & deinde à Clem. VIII. prohibitis, etiam pro prima vice tradendus est curiæ sæculari, constitutio Clem. est vt sequitur.

Dominigregis, & infra. Cum itaque fel. record. Paulus Papa Quartus, prædecessor noster ad quorundam hominum iniquitatem coercendam, qui non solum diuersas hæreses profiteri, sed etiam ipsius fidei fundamenta negare præsumebant, suoque exemplo multos in interitum animæ trahebant quadam sua perpetuo valitura constitutione, quæ incipit. Cum quorundam hominum prauitas: vt huiusmodi homines à suis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus resipiscerent, & paterna monitione, & requisitione, necnon cum ipsorum resipiscentium à quibuscunque censuris,

& pęnis Ecclesiasticis, & temporalibus plenissima absolutione sancinerit, vt quicunque iam eatenus lapsi fuissent, & infra tempus praefixum non resipuissent, quam qui in posterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum asseruissent, dogmatizassent, vel credidissent Deum omnipotentem non esse trinum in personis, & incomposita omnino indiuisaque vnitate substantiae, & vnum vnamet simplici Diuinitatis essentia, aut Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum eiusdem substantiae per omnia cum Patre & Spiritu Sancto, aut eundem secundum carnem non esse conceptum in vtero Beatissimae semperque Virginis Mariae de Spiritu Sācto, sed sicut caeteros homines ex semine Ioseph, aut eundem Dominum, & Deum nostrum, Iesum Christum non subijsse acerbissimam Crucis mortem vt nos à peccatis, & ab aeterna morte redimeret, & Patri ad vitam aeternam reconciliaret aut eandem Beatissimam Virginem Mariam, non esse veram Dei matrem nec perstitisse semper in virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu, & perpetuo post partum, pro subuersis, & relapsis in haeresim haberi, & vt relapsi curiae saeculari tradi, & per ipsam curiam debitis pœnis in relapsos statutis puniri posse in omnibus perinde ac si verè, & realiter in haeresim relapsi essent, & eos relapsos esse constaret prout in praedicta constitutione sub Datum Romae, apud Sanctum Marcum, 7. Idib. Augusti. Pontif. sui anno primo, edita plenius continetur. Eo tamen huiusmodi impiorū hominum prorupit temeritas, vt praetextu ignorationis huiusmodi constitutionis ac pęnarum in eadem constitutione inflictarum, se illis minime subiacere nec obnoxios esse putent, ac propterea se ab eisdem pęnis liberari, & absolui posse praetendant. Nos igitur animaduertentes (vt idem quoque Paulus praedecessor bene animaduertit) huiusmodi errores tam graues ac nefandos existere, vt illi qui in eos incidunt, nullam prorsus excusationem habeant, sed subuersi potius, & immanes, quam haeretici merito dici possint, propterea vt illi debita animaduersione omnino puniantur, nec à praefatis erroribus vlla excusatione de caetero se tueri valeant. Motu proprio, & ex certa scientia ac matura deliberatione nostra deque Apostolicae potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura constitutione, dicti Pauli praedecessoris vestigijs inhaerentes ac eius constitutionem praedictam quoad pęnas in ea contentas innouantes ac perpetuo confirmantes, & approbantes supradictos omnes & singulos, qui hactenus in similes errores aut eorum aliquem lapsi sunt aut in posterum prolabentur, attenta dictorum errorum grauitate, & enormitate cuiuscunque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis existant, nulla illis etiam ignorantiae supradictae constitutionis excusatione suffragante pro subuersis, & relapsis in haeresim haberi, & tanquam relapsos Curiae saeculari tradi, ac per eandem curiam debitis pœnis in relapsos statutis puniri posse auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus. Non obstantibus, &c. Dat. Romae, die 3. Febr. 1603. Pont. ann. 11.

Qui

Qui etiam Sanctissimo Eucharistię sacramento abusus fuerit in sortilegijs, traditur curię sæculari ex praxi, S. inquisitionis, vt testatur Genuen. lo. cit. nu. 10.

Qui item hæresim Principi persuadere tentauerit similiter brachio sæculari statim tradi debet, Siman. loco citato capitulo 47. numero 68.

In alijs autem criminibus seu erroribus conuictus hæreticus, pro prima vice, si non sit pertinax, non traditur Curiæ sæculari, sed facta abiuratione, pœna arbitraria puniri debet, c. ad abolendam, loc. cita. in 6. de cuius moderatione videri potest Siman. cit. c. 46. & 47. Pegna, lo. cit. com. 139. qui dicit posse aliquando in huiusmodi delictis pœnam pecuniariam imponi in loca pia, vel pro custodia domus inquisitionis conuertendam.

Si autem reperiatur relapsus, vel in errore obstinatus, tradi debet curiæ sæculari, c. ad abolendam, cit. & à iudice sæculari igne cremari, quam pœnam antiquissimo more infligi hæreticis deducit eruditè, Siman. loc. cit. tit. 46.

Nec Iudex Ecclesiasticus ob huiusmodi traditionem ex qua sequitur mors, incurrit irregularitatem, vt declarasse, Pium V. testatur, Zerol. in sua prax. ver. Hæreticus ad 12. hoc idem docet Couar. in Clem. si furiosus, de homic. pat. 2. §. 5. Siman. cit. tit. 34. nu. 47. Relapsus autem, quo ad propositum, dicitur, qui post abiuratam hæresim, iterum in eam incidisse conuincitur, cap. accusatus, lo. cit. in 6. Siman. lo. cit. tit. 57. nu. 3.

Si vero non fuerit plene probatum nec sit confessus, indicia tamē præcesserunt violenta, abiurare debet accusatus errorem de vehemēti, & pro facto scandaloso ex quo suspicio oriebatur, arbitrio iudicis puniri. Genuen. lo. cit. nu. 8.

44 Hoc eodem loco rectè aliqua dici possunt de Iudæis, quippe quos ab inquisitoribus hæreticæ prauitatis, vel Episcopis puniri posse in certis casibus ordinauit Gregor. XIII. constitutione sua vt sequitur.

Antiqua Iudæorum improbitas quæ diuinæ bonitati semper restiterunt tanto execratior consistit in filijs quanto ipsi ad cumulandam patrum suorum mensuram in Dei filio repudiando, eiusque in mortem nefarie conspirando, grauius deliquerunt, qui propterea suis effecti maioribus nequiores, proprijs sedibus expulsi atque in omnes dispersi orbis terrarum regiones, seruitutique perpetuę mancipati, non maiorem in cuiusque ditione clementiam quam in Christianorum Prouincijs, maximè vero in Apostolicæ pietatis gremio inuenerunt, quæ pro eorum conuersione laborans, eos mi-

misericorditer excepit, atque in cohabitatione vna cum filijs suis sustinuit, ad veritatis que lumen allicere pio semper studio conata est, rebusque ad vitam necessarijs iuuit, iniurijs, & contumelijs prohibuit, multis denique beneficentiæ suæ priuilegijs circummuniuit, illi vero nullis beneficijs mansuefacti, nihilque de suo pristino scelere remittentes, Dominum nostrum Iesum Christum in cælo triumphantem, adhuc in synagogis suis, & vbique persequuntur, Christi quoque membris infensissimi, non desinunt in religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis audere. Quibus nos ne pietatis nostræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipijs Christo, Christianorumvè nomini impune illudatur obuiare volentes. Statuimus ac etiam declaramus inquisitores hæreticæ prauitatis liberè procedere posse in omnibus causis, & casibus qui sequuntur.

Si quis iudæus aut infidelis in ijs quæ circa fidem cum illis nobis sunt cõmunia, veluti Deum vnum, & æternum, omnipotentem, creatorem omniũ visibilium, & inuisibilium, & similia, non esse asseruerit, prædicauerit, vel priuatim alicui insinuauerit.

Si Dæmones inuocauerit consuluerit vè, aut eorum responsa acceperit, ad illos vè sacrificia aut preces, ob diuinationem aliam vè causam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris alterius vè rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obsequia præstiterit.

Si Christianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quouis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad ea perpetrandũ perduxerit aut perducere attentauerit.

Si Saluatorem, & Dominum Nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorem fuisse, matrem vè Dei non esse Virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quæ per se hæreticæ dici solent, in Christianæ fidei ignominiam contemptum aut corruptionem impiè protulerit.

Si cuiusuis eorum opera, auxilio, consilio, vel fauore aliquis Christianus à fide desciuerit, quam que semel susceperat abnegauerit, vel ad Iudæorum seu aliorum infidelium ritus cæremonias superstitiones, vel impias sectas transierit, vel redierit, seu in hæresim aliquam inciderit, aut qui vt Christi fidem abneget seu in hæresim incidat opem, consilium, auxilium, vel fauorẽ quomodocunque præstiterit.

Si quis Cathecumenum seu quemcunque ex Iudæis aut infidelib. Deo inspirante ad fidem Christianam venire volentem post declaratam nutu, verbo, facto aut quocunque alio modo eius voluntatem, à fide, vel fidei instructione aut à sacri baptismi susceptione retrahere auertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, ne vè regenerationis lauacro abluatur quouis modo impediuerit.

Si quis Apostatas hæreticos vè scienter domi suæ acceptauerit aluerit commeatu iuuerit seu quouis modo eis cibaria vbicunque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associa-

sociauerit, vel deducendos seu associandos curauerit, aut sumptus ministrauerit, duces comites vè illis adiunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehendi aut inuestigari queant, fecerit. Quique dictos Apostatas aut hæreticos, scienter, aliquo modo receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opem, consilium, auxilium vel fauorem, quomodolibet præstiterit.

Si libros hæreticos vel thalmucidos aut alios Iudaicos quomodolibet dãnatos aut alias prohibitos tenuerit, custodierit vel diuulgauerit vel in quacunque loca detulerit aut ad eam rem operam suam accommodauerit.

Si christianos deriserit, redemptionisque nostræ hostiam salutarem, in ara crucis immolatam Christum Dominum ludibrio, & despectui habens quandocunque maximè vero in sacro parasceues die, agnum siue ouem aut quid aliud cruci affixerit aut appenderit, in eam vè conspuerit seu quodcunque contra ipsam fecerit.

Si nutrices christianas contra sacrorum canonum statuta diuersorumq; Romanorum Pont. prædecessorum nostrorum sanctiones, adhuc retinuerit, aut eas retinens die qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, lac vno vel pluribus diebus in latrinas cloacas vel alia loca effundere coegerit.

In quibus casibus vniuersis, & singulis omnes prędictę prauitatis inquisitores omnium Regnorum, Prouinciarum, ciuitatum Dominorum, & locorum vniuersi orbis Christiani Iudices, in suis quemque locis perpetuo delegamus, vt super his contra Iudæos atque infideles quoscunque simul vel separatim prout in causis fidei, iuxta sacrorum Canonum formam necnon officij Inquisitionis huiusmodi constitutiones diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles repererint, in eos pro culpa modo ac etiam pro criminum numero vel multiplicatione aut consuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora, decernant, & alias de eis exempla edant quæ sceleratos illos deterreant ab huiusmodi flagitijs in posterum admittendis. Nos enim Venerabilibus Fratribus nostris, S.R.E. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis Archiepiscopis Episcopis, & alijs locorum prælatis ac etiam alijs prædictis Inquisitoribus in virtute Sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, & mandamus vt præsentes nostras litteras in ciuitatibus, & locis cuique subiectis, publicare, & iuxta tenorem illarum procedere ipsasque debitæ executioni mandare procurent. Decernentes irritum, & inane. &c. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis necnon exemptionib. &c. Dat. Romæ. Ann. Incarn. 1581. Kal. Iun.

45 Et quod ad thalmudicos libros attinet seuerius illorum detentores per Inquisitores seu ordinarios puniri voluit Clem. VIII. ordinatione sua subinserta.

Cum

Cum Hebræorum, & infra. Omnibus & quibuscunque vniuersitatib. Hebreorum eorumque singulis, tam in temporali. S.R.E. ditione quā etiam extra eam vbiuis locorū, & in quibusuis Christiani orbis partibus constitutis, perpetuo probibemus, ne quosuis libros, & codices impios Thalmudicos sæpe dānatos, vanissimos cabalisticos atque alios nefarios à prædecessoribus nostris probibitos, & condemnatos necnon opera, commentaria, tractatus, volumina, & scripta quæcunque tam lingua Hebraica quā quauis alia hactenus conscripta aut versa, edita, & impressa, ac in posterū conscribenda aut vertenda, edenda vel imprimenda, continentia seu continentes tacitè vel expresse hæreses vel errores contra sacras veteris legis, & testamenti scripturas: necnon contumelias, impietates, blasphemias cōtra Deū, sanctissimam Trinitatem, & Saluatorem nostrum Dominum Iesum Christum, eiusque Sanctam Christianam fidem, ac Beatissimas ipsius genitricē semper Virginem Mariam, & Beatos Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apostolos, aliosque Sanctos Dei, Sacratissimam Crucem, Sacramenta nouæ legis, sacras imagines, & sanctam Catholicam Ecclesiam, & Sedē Apostolicam, ac contra Christi fideles præsertim Episcopos, Sacerdotes, & alias Ecclesiasticas personas, atque etiam contra nuper ad eiusdem Christi fidē conuersos, ac Neophitos, & alias contra religionem Catholicam vel in quibus etiam impudicæ & obscenæ narrationes memorantur, etiam sub prætextu quod expurgata fuerint, vel donec expurgentur, siue quod de nouo typis excussa fuerint mutatis nominibus, vel etiam sub obtentu seu tolerantia aut permissione (vt prætendunt) Secretarij aut cuiusuis personæ S. Cōcil. Trid. aut Indicis librorum probibitorum per rec. me. Pium PP. IIII. prædecessorē nostrum editi, vel cuiusuis indulti Apostolici aut licentiæ per S.R.E. Cardinales etiam legatos aut Camerarium seu cameram Apostolicam vel nuncios ēt cum potestate Legati de latere, aut locorum Ordinarios seu Inquisitores hæreticæ prauitatis forsan quomodolibet concessæ, aut quouis alio quæsito colore, legere, habere, vel retinere, emere vel vendere aut euulgare vllo modo audeant vel præsumant. Omnes vero, & quascunq; facultates, litteras, permissiones, indulta, tolerantias legēdi, tenendi ēt ad tempus certū vel incertū, vel ad effectus prædictos & sub similibus vel alijs prætextibus quæcunque vt præfertur probibito scripta, volumina, libros, & alia supradicta quibusuis Iudæis in genere vel in specie à prædecessoribus nostris, & dicta Sede Apostolica seu eius legatis ēt de latere vel Nuncijs aut Inquisitorib. hæreticæ prauitatis, aut locorū ordinariis, vel quibusuis alijs quauis dignitate vel auctoritate fungentibus, ēt S.R.E. Cardinalib. eiusque Camerario seu camera prædicta sub quibusuis verborū formis, & conceptionibus, & quibusuis ēt derogatoriarum derogatoriis clausulis, ac vim contractus, inducentibus, irritantibusque, & alijs decretis ēt motu proprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine seu ad quorumcunq; Principem etiam Regali Ducali vel alia quacunque præeminentiæ

sul-

fulgentium instantiam, vel eorum intuitu concessas auctoritate, & tenore præmissis reuocamus irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, irritis, & pœnitus infectis in perpetuum haberi volumus. Districtius inhibentes tam quibuscunque ex prædictis quauis auctoritate, & facultate suffultis personis, ne huiusmodi licentias, tolerantias, indulta, quoquo modo concedere, quam Iudæis ne illis sic per præsentes reuocatis, aut post hac forsan de facto concedendis vti, aut earum prætextu seu alias quomodolibet libros prędictos retinere, legere, deferre, emere, vendere, aut de nouo edere prędumãt.

Quinimo si quos ad præsens habent, eos statim intra decem dies Romæ in officio Sanctæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis, extra vrbem vero intra duos menses à die publicationis præsentium numerandos locorũ Ordinarijs seu Inquisitoribus Hæreticæ prauitatis, à quibus postmodum absque alio mandato nostro nulla interposita mora comburantur, exhibere, tradere, & consignare omnino teneantur, & debeant. Præcipientes tam ipsis Iudæis quam quibuscunq; Typographis, Bibliopolis seu mercatoribus, & alijs quibuscunq; Christi fidelib. et cuiuscunque status gradus, ordinis, vel conditionis existentibus sub pœnis amissionis librorum, & publicationis omniũ bonorum Fisco eius Principis in cuius ditione libri reperti fuerint applicandorum, ac alijs etiam grauioribus, & corporis afflictiuis arbitrio Diœcesani ac etiam Inquisitoris si inibi fuerit, statuendis ac moderandis; necnon quoad Christianos et excommunicationis maioris latæ sententiæ per vnumquemque contrafacientẽ eo ipso incurrendæ, ne huiusmodi libros, & alia scripta superius prohibita vt præfertur retinere, habere, legere, edere, typis excudere seu imprimere, describere vel exẽplare, aduehere, emere, vendere, donare, cõmutare, aut alias quomodolibet distrahere vel alienare: Neuè quisquam etiam sub prædictis, & alijs pœnis contra fautores Apostolicarũ à fide & Hæreticorũ à sacris Canonibus, & constitutionib. Apostolicis inflictis, ipsis Hebræis pro habendis scribendis seu imprimendis huiusmodi libris, vel vndecunq; afferendis seu transuehendis aut pro eorundem legendorũ licentia de cætero impetranda, opem, consilium, auxilium vel fauorem præstare aut impendere quoquo modo audeat. Quocirca Venerabilibus Fratribus nostris tam S.R.E. Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatem in toto terrarũ orbe generalibus Inquisitoribus, quam etiam Patriarchis Primatibus Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque locorum Ordinarijs, & Inquisitoribus quibuscunque eiusdem hæreticæ prauitatis, in quibusuis Regnis Prouincijs, & Ciuitatibus pro tempore existentibus per Apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, & eorum singuli in ciuitatibus Terris, & locis vbi Iudæi commorantur, tam in eorum Synagogis, & locis publicis quam priuatis domibus aut officinis, & alias vbique locorum etiam apud bibliopolas Christianos prædictos, sic prohibitos libros, & scripta per se vel alium seu alios ab eis deputandos diligentissimè perquirant; & contra eos qui super retentione huiusmodi culpa-

biles

biles reperti fuerint ad prædictarum, & aliarum etiam grauiorum eorum arbitrio pœnarum executionem procedant, Contradictores necnon inobedientes quoscunque eisuè auxilium, consilium, vel fauorem præstantes per opportuna iuris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, inuocato etiam adhoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus. &c. Dat. Romæ. An. Incarn. Dom. 1592. prid. kal. Mart.

Eosdem Iudæos compellendos esse ab Ordinarijs accedere ad Côcionem seu lectionem ipsis ex sacra Veteri lege faciendam, post antiqua Pontific. decreta ordinauit Gregor. XIII. sequenti constitutione.

46 *Sancta Mater Ecclesia. & infra. Præsenti constitutione generali præcipimus omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & alijs Ecclesiarum prælatis, etiam Cardinalatus honore præditis vt in suis quisque ciuitatibus terris, & locis in quibus competens aliquis numerus Iudæorum qui Synagogam constituat, commoratur, curent sabbati, vel alio cuiusque hebdomadis statuto die ad Iudæos ipsos in locum præstitutum non tamen sacrum, nec vbi sacra confici solent, conuocatos, per aliquem magistrum in Theologia, alium vè idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipsorum hebræorum collatione aut alias prout commodius ei videbitur, hebraica si fieri poterit linguæ peritum, sermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur scripturæ veteris testamenti. Moysis scilicet, & prophetarũ, præsertim vero quæ eo sabbato leguntur seu lectæ in eorum sint synagogis, iuxta sanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum Catholicæ Ecclesiæ sensum, ac in eis disseratur de veritate Christianæ fidei, de certo aduentu, & incarnatione filij Dei, illiusque natiuitate, vita, miraculis, Passione, morte, Sepultura, descensu ad inferos, Resurrectione, in cælum ascensione, de eius euangelio in toto terrarum orbe per Apostolos eius, & alios Sanctos prædicato, innumeris, atque clarissimis virtutibus, & illustrium miraculorum gloria confirmato, ac de eius spirituali, & vero Regno; & de impio Idolorum cultu sublato, & gentium vocatione de perpetua Hierusalem, & terræ eorundem Iudæorum desolatione, tũ ipsorũ vbique terrarum dispersione, & captiuitate, & de alijs similis argumenti dogmatib. & articulis ex lege, & prophetis de diuina præterea, & irrita Iudæorum aduentus Messiæ, & carnalis illius Regni expectatione, de vana eorũ quæ sæpe quinimo quotidie eos frustrata est spe reditus in terrã promissionis, & restaurationis tertij templi, & demum de multiplicibus, & varijs erroribus, & hæresibus eorum in quas miserrimè se demerserunt, postquam Christum Dominum in carne venientem agnoscere noluerunt, & de falsa per eorũ Rabinos tradita sacrarum scripturarũ interpretatione, quarũ litteram, & sensum fabulis, mendacijs, & varijs dolis, & modis detorquentes, corruperunt, & deprauarunt, & hactenus corrũpere, & deprauare non desinunt, deq; omnib. alijs quæ eos possint ad agnitionem fidei ad errorum suorum correctionẽ, ad orthodoxamque fidem conuertere, pro loci, temporis, sumptique argumenti*

ti ratione, prudenter agant, veris, & ex sacra scriptura depromptis demonstrationibus, nulla cum obtrectatione aut iracundia, sed magna cum charitate, & modestia, veritatis lumen illis aperire conentur, ad quos sermones, & lectiones volumus vniuersos & singulos vtriusque sexus Iudęos à duodecim annis supra, infirmitate aut alia legitima causa de qua ordinarios docere debeant non impeditos, in ciuitate, & locis, vt præfertur habitantes, vel aliunde aduenientes etiamsi inibi domicilium non habeant, ita per circuitũ conuenire, vt tertia saltem eorum pars nec vnquam minor semper adsit. Quod si facere neglexerint interdicti cum fidelibus commercij, & alijs pœnis arbitrio ordinarij pro contumacia modo imponendis, donec satis fecerint competenter ad ipsos sermones audiendos compellantur. Si quis vero de numero fidelium ita fuerit salutis aut suæ aut proximi sui de quo vnicuiq; mandatum est immemor, qui eos à salutaribus huiusmodi sermonibus seu lectionib. directè vel indirectè abduxerit aut impedĳuerit seu contenderit quo quo modo, excommunicationis sententia sit eo ipso ligatus, & contra eum ad alias pœnas ordinarij arbitrio omnino procedatur. Cæterum Imperatorẽ Regesque, & Principes omnes, nechon Respublicas, Magistratus, & Dominos temporales sæculares rogamus, & obtestamur in Domino, vt Patriarchis Archiepiscopis Episcopis, & alijs Ordinarijs prædictis eorumque Vicarijs, & ministris suum in premissis auxilium prestent, &c. Dat. Rom. an. Incarn. Dom. 1584. 3. Kal. Septemb. Pont. ann. 13.

De Simonia.

SVMMARIVM.

SImonia, quæ censetur esse quoque species hæresis, c. quoties, de Simon. c. altare, 1. q. 3. à iudice etiam Ecclesiastico venit iudicanda, gl. in c. cum sit generale, de foro comp. sup. cit. Sicul. ib. Aufrer. de potest. sæcul. reg. 4. fall. 17.

Quid autem sit simonia, quotuplex, & quomodo contrahatur, consuli possunt summistæ. Sylu. ver. simonia, Nau. in Man. c. 23. à nu. 100. Toler. in sum. lib. 1. c. 49. Barthol. Vgolin. in suo tract. de simon. 17. Nos breuiter notemus in nulla simonia præterquam contracta in or-

ordine,& beneficio incurri excommunicationem,vel suspensioné,de istis enim solum iura loquuntur,& notat Sylu.lo.cit.q.19.Nau.lo.cit. c.23.nu.106.

Vnde emens Vicariatum seu aliquam administrationem spiritualem Episcopi,parochi,seu alterius beneficiarij licet committat simoniam punibilem à iudice,non tamen istam quæ trahit secum excommunicationem,& inhabilitatem, similiter neque emens pensionem, cum hæc non possint dici propriè beneficia,Nauar.in Man.loc.citato num.111.

48 Item per mentalem simoniam licet contrahatur peccatum mortale iuxta intentionis modum,non incurritur tamen pœna à iure cótra simoniacos assignata.neque tenetur ad restitutionem,vel dimissioné beneficij per eam acquirens.Nau.cit.c.23.nu.103.& 111.

Conuentionali quoque simonia non incurritur excommunicatio, vel aliqua pœna expressa à iure,licet puniri possit illa delinquens pœna arbitraria iudicis.etiam pœna priuationis beneficij, cum sit multo grauior quam mentalis.Rota diuersorum,decis.408.n.1.Nau. lo.cit. volu.104.

In Simonia tamen confidentiali sufficeret conuentionalis ad incurrendas pœnas extrauag.Pij IV.& Pij V.Nau.ib.

Aduertendum præterea,quod simoniacus in ordine incurrit,& excómunicationem,& suspensionem perpetuam,& in tantum quidé quod amittit non solum executionem ordinis suscepti, sed etiam aliorum ante susceptorum,vt notat Diaz.in prax.c.85.

Simoniacus autem in beneficio incurrit excommunicationis, priuationis beneficij,& inhabilitatis ad illud,& similia in posterum obtinenda pœnam,non tamen suspensionem ab exercitio ordinum cum
49 hoc non reperiatur expressum,sed talis obtenta absolutione ab excómunicatione,& beneficio dimisso,liberè potest celebrare, Nau.lo.citat.nu.111.

Simoniacus item in beneficio,in tantum nó acquirit ius in tali beneficio,quod etiam in foro conscientiæ,licet non præcesserit sententia declaratoria,tenetur ad dimissionem ipsius beneficij,& fructuum perceptorum restitutioné.Tol.in sum.lib.5.c.93.Rodriquez in sum. c.58.Vgolin.cit.tab.4.c.6.§.1.& pœnitentiarius ipsum absoluere nó
50 potest nisi velit dimittere beneficium vt patet ex verbis extrauag. Pij IV.super reformatione pœnitentiariæ incip.in sublimi, ann.1562.4. Non.Maij,quæ sunt huiusmodi.

Caueat etiam pœnitentiarius ne in absolutionibus à simonia reali, vel cóuentionali etiam occulta, vnquam concedat, vt ipsi simoniaci beneficia super quibus simoniam commiserunt, seu pecunias, vel alia pro illis accepta,

aut

aut fructus exinde post commissam simoniam perceptos in toto, vel in parte retinere possint, quinimo in absolutionibus huiusmodi, apponatur clausula, quod vterque ad beneficium super quo fuit commissa simonia perpetuo inhabilis existat.

51 Pœnas autem contra Simoniacos cit. extrauag. 2. de simo. cõmun. innouauit Pius V. constitutione, incip. cum primum ex qua aliqua supra circa reuerentiam Diuinorum retulimus, quoad vitium simoniæ, verba illius constitutionis sunt vt sequuntur.

Et vt simoniacæ prauitatis labes prorsus aboleatur, constitutiones antecessorum nostrorum contra simoniacos editas, & præsertim Paul. II. inuiolabiliter obseruari mandamus, & delinquentes tam in sacrorum ordinum receptione, quam in beneficiorum assecutione statutis etiam inferius pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicunque igitur detestabile crimen simoniacæ prauitatis commisisse conuictus fuerit in consequendis ordinibus eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur.

Qui dignitates Ecclesiasticas simoniacè acquisierit, illis sit ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quascunque alias obtinendas. Qui beneficium aut officium Ecclesiasticum simoniacè adeptus fuerit, illis similiter sit ipso iure priuatus, & ad fructuũ omnium quos perceperit restitutionem teneatur, & perpetuo sit inhabilis ad ea & quæcunque alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse conuictus fuerit, præter supradictas pęnas, etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus à fidelium consortio eijciatur. Qui vero ordines, & beneficia simoniacè contulerint, pœnis à iure statutis puniantur, cuiuscunque gradus, conditionis, & dignitatis etiamsi Episcopi Archiepiscopi, vel maiores fuerint. Caueant præterea quicunque ne in sacramentorum exhibitione simoniacum aliquid faciant, alioquin grauissimè puniantur per locorum ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima seueritate coercere procurent, iuxta Conc. Trid. statuta, &c.

Idem Pius V. in executionem decreti Conc. Trid. sess. 24. ca. 14. de ref. contra recipientes aliquid à prouisis de beneficijs, fecit constitutionem tenoris sequentis.

Durum nimis. & infra. Quare nos pro Diuini cultus exercitio, singulisque euocatorum ad illum auxilio plenius euidentiusque consulendum fore rati reuocamus, & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia consuetudines, & statuta quarumcunque Ecclesiarum Cathedralium Metropolitanarum ac maiorum, necnon collegiatarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica aut alio quouis præsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo, ac quantocunque tempore etiam continuo obseruata, siue pro soluendis Ecclesiarum, vel prælatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue alijs etiam maioribus maximis, &

vrgentissimis causis concessa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, & moderata. quod vacantibus ipsarum Ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficij, & officij fructus ac etiam quotidianas distributiones ex eis primo ab ipsa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mensæ Episcopali seu capitulari alio vè loco integrè, vel partim remaneant seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios canonicos, & personas Ecclesiæ seu capituli diuidantur. Quodque nullus etiam Apostolica auctoritate prouisus in Canonicum recipiatur ad dignitatem seu portionem, beneficium vel officium admitti, vel alias in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegiis consuetudinibus, & statutis, iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciauerit, seu capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (vt appellant) dulciaria aut quid aliud præstiterit. Quorum omnium tenores, causas, & effectus, habemus præsentibus pro expressis, quibuscunque illa concepta sint formulis, necnon irritantibus & alijs decretis roborata, volentes ea omnia vires, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur, & interdicimus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegiis, & personis ad quas id pertinet, ne post hac fructus aut distributiones huiusmodi, nec prorsus vllam eorum partem retineant, neuè ipsorum cessionem, vel renunciationem aut dulciaria, vel alia quandocunque petant vel exigant, aut quenquam siue ordinaria siue Apostolica auctoritate prouisum, ad præstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediant, vel remorentur. Quicunque contrafecerint, si Ecclesiarum Antistites, tamdiu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia, illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur. Capitula vero, & collegia quæcunque, Ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam à Rom. Pontif. absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere nec quenquam illis obligari, quinimo iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter, vel ignorãter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, vt vbicunque huiusmodi fructus, & distributiones, fabricæ, vel Sacristiæ, vel alterius pij loci vsibus vltra semestre tempus reperiuntur concessi; horum duntaxat dimidia pars ipsi Sacristiæ, vel fabricæ aut pio loco deinceps tribuatur, alteram vero beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, &c. Cæterum per prędicta non intendimus illis præiudicare Capitulis, collegijs, mensis aut personis, fructus, & distributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, siue possessionis apprehensionem prouenientes ex statuto, consuetudine, vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel retinentibus, quominus

nus ipsi illos interim, vt antea exigere valeant, & habere, &c. Dat. Romæ, anno Incarn. Dom. 1570. prid. Kal. Iul. Pont. anno quinto.

51 Contra aliam autem simoniæ speciem circa beneficiorum assecutiones, quæ confidentialis appellatur, tanto grauiores pœnas Pius IV. const. sua incip. Rom. anno 1564. 17. Kal. Nouemb. & postmodũ Pius V. ordinarunt, quanto facilius tam damnoso crimine delinquebatur. In eo autem maximè grauiores sunt pœnæ huius criminis, quia nimirum illo peccans, etiam beneficijs antea obtentis priuatus existit, & beneficium sic quæsitum remanet sedi Apostol. reseruatum, & quod solis præsumptionibus probari possit, & alia plura vt ex contextu constitutionum patet, quæ notat Suarez de censuris, disp. 22. lect. 6. & Paris. in tract. de cõfid. benef. præcipuè q. 58. à n. 31. nobis sufficiet referre constitutionem Pij V. illa enim etiam contenta Bullæ Pij IV. referũtur. Et sequitur.

Intolerabilis multorum, & infra. Bene quidem, & prouidenter Fel. rec. Pius PP. IV. prædecessor noster ad tollẽdam fiduciariæ mancipationis beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam, statuit, & decreuit vt ipso iure vacarent Ecclesiæ, monasteria, cæteraque beneficia Ecclesiastica in confidentiam a quibuscunque etiam S. Rom. Eccles. Cardinalibus, cuiusuis personæ contemplatione vel intuitu recepta, liberam illorum dispositionem sibi, & Apostolicæ sedi reseruando.

Nec valerent ipsorum collationes, seu concessiones, nec fructuũ, nec pensionum reseruationes, nec facultates illas transferendi, nec regrediendi seu accedendi ad Ecclesias, monasteria, beneficia supradicta, illaq; recipientes, fructus, pensiones, & alias res eorundem indebite perciperent, prohibẽs quibuscunq; ẽt sub censuris Ecclesiasticis ne quid huiusmodi amplius auderẽt: Ac ẽt decreuit omnes, & quascunque prouisiones, præfectiones, collationes, cõmẽdas, & alias dispositiones de Ecclesiis Monasteriis, & beneficiis necnon reseruationes fructuum, pensionum, rerum, & iurium, ac etiam trãsferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasque facultates siue per se siue futuros Romanos Pontifices, etiam motu proprio ac Consistorialiter, siue etiam per ordinarios collatores, ẽt ac patronorum præsentationẽ, cũ interuentu confidentiæ huiusmodi, siue expresse siue occultè ac de iure præsumpto, & aliis contra prædicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquã suffragari, sed Ecclesias Monasteria, & beneficia huiusmodi ipso iure vacare, ac prædictæ dispositioni reseruata esse, sicque per quoscunq; etiam per præsumptiones, & coniecturas legittimas, & alias eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiusmodi in lucẽ erui, & probari non posse constaret) iudicari, & definiri debere, necnon irritum & inane quicquid secus contigerit attentari, quemadmodum confectis super his litteris suis plenius continetur. Veruntamen propter improbas multorũ cu-

piditates, prædicta quæ ad purgandam hac pernicie Ecclesiam, & animarũ salutem ab ipso prædecessore edita sunt, in multis deprehendimus viam aperuisse grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium querelis pridem concitati, quod Iudices in causis huiusmodi confidentiarum expediendis remissiores essent, omnes, & singulas causas ipsas vbicunque, & inter quoscunque motas ad nos aduocauissemus ac omnimodam huiusmodi causarum præsentium, & futurarum, rerumque omnium ex ipsis resultantium cognitionem nobis, & successoribus nostris reseruauissemus, & super quibusdam coram nobis processum fuisset, varijs inde nec leuibus coniecturis intelleximus, vitium quidem confidentiæ occultè irrepsisse, sed in plerisque causis præsumptiones, & coniecturas quæ ad illud probandum deducũtur, minimè sufficere, eiusque rei causa plurimos qui ante litterarum prædictarum editionem huiusmodi confidentiam exercebant, vbi cognouerunt obstructam veritatem propter difficultates probandi in iudicijs, confidentias ipsas contempta constitutione prædicta, ecclesias, monasteria, & beneficia sic recepta vt prius retinere, alios fructus, pensiones, & alias res percipere, alios eorum exemplo ad similia, & grauiora fidentius cõmoueri. Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeuntes, alij ne cogantur ad sacros ordines, ad residentiam, ad incedendum in habitu clericali, vt ad bellum proficiscantur, vt inimicos occidant: alij vt alieno nomine lites agant aut defendant, alij propter crimina incapaces: quidam vt purgato delicto vel absolutione consequuta, illa repetant, eadem in alios deponunt, & in plerisq; fructus ipsorum aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, sæpè Laicis, & inhabilibus. Plerique vel senes vel infirmi vt beneficia in domibus suis perpetuent, illa renunciarunt, & renunciant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus ecclesiasticis alant, vel illa etiamnum infantibus aut nascituris asseruent, facto interdum circuitu retrocessionis, cum reseruatione fructuum, & aliarum rerum, aut accessu, præsertim ab illis qui præstandorum Iurium Cameræ Apostolicæ sunt immunes: alij aut incapaces aut alijs beneficijs ecclesiasticis onusti, aut ecclesiastico ordini sese mãcipare refugientes, aut mere laici beneficia ecclesiastica alijs conferenda procurant, vt de illis postmodum ad libitum suum disponatur fructus etiam percipientes illorum. Ad hæc plerique ordinarij, & alij collatores ac etiam patroni laici curant deponenda beneficia, vt fructus seu pensiones capiant eorundem, alijsque faciant ministrari. Alia autem permulta eiusmodi admittuntur, quibus immaculata rerum Diuinarum puritas impie violatur, disciplina ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & imminens patratur exitium animarum. Quare nos volentes periculosam talium audaciam noui iuris subsidio cohibere, præsentium auctoritate statuimus vt si quis quacunque auctoritate ecclesiam vel monasterium aut aliud beneficium ecclesiasticum qualecunque ex resignatione vel cessione cuiuscunque personæ simpliciter aut cum circuitu retrocessionis, cum regressu, vel acces-

su, etiam sola dimittentis intentione receperit, vt illa vel illud etiam in euẽtum regressus vel accessus, eidem dimittenti, vel alteri postea conferatur, aut illius fructus, vel eorum pars alii vel aliis concedantur, vel pensiones soluantur ex eisdem, hac confidentia censeatur. Itidem si ordinarius vel alius collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium ecclesiasticum quouis modo vacans, ea conditione tacita vel expressa, vt postea in alterum pro arbitrio collatoris, seu alterius cuiuscunque contra iuris cõmunis ordinationem disponatur, siue vt de eo prouisus, fructus illius vel partem ad vtilitatem vel libitum conferentis vel cedentis aut alterius relinquat, & remittat, seu pensionem illi vel illis quem vel quos idem collator, aut cedens per se vel alium scripto aut verbo iusserit seu significauerit, persoluat, & pariter si à patrono etiam laico vel alteri præsentatori seu electori contigerit id fieri. Ad hac si clericus prædictæ Cameræ aut Cardinalis aut alius à solutione iurium ipsius Cameræ vel etiam Cancellariæ Apostolicæ exemptus, post resignationem vel cessionem alicuius extranei de ecclesia Monasterio vel alio beneficio Ecclesiastico, in se Apostolica vel alia auctoritate factam, & admissam, illam vel illud etiam confectis litteris Apostolicis, & possessione apprehensa in eundem resignantem vel cedẽtem, modico spacio interiecto, veluti duorum aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ seu monasterij aut beneficij, vel eorum pars seu pensio, seu quid aliud super illis reseruatum, aut regressus seu accessus, & ingressus ad illam vel illud, ipsi clerico vel Cardinali aut alij exempto si fuerit concessus. Postremo si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit quacunque auctoritate Ecclesiam Monasterium vel aliud beneficium Ecclesiasticum quod ante vel post commissum delictum aut contractam irregularitatem dimiserit, in quouis horum casuum confidentiæ prauitas sit contracta, casusque huiusmodi litteris prædictis comprehendantur, ac si illis speciatim expressi fuissent, licet ipsum confidentiæ crimen alterius tantum partis conscientia sit admissum. Ad probandum vero plenè confidentiarum abusum inter alia etiam hæ præsumptiones, & coniecturæ habeantur legittimæ, videlicet si quis post cessam ab se Ecclesiam vel Monasterium aut beneficium, & publicatam resignationem, seu cessionẽ, captamque à successore possessionem, sese in illa vel illo, seu rebus illius per se vel alium seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicunque successor illi, vel eius propinquis ipsos aut partem aliquam remiserit eorundem, si recipiens beneficium constituerit dimittentem, vel eius parentes aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandũ fructus beneficij dimissi, & illi vel illis de fructibus perceptis aut percipiẽdis donationem fecerit. Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab

illo facta fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta quacunq; auctoritate de beneficio Ecclesiastico per se, vel alium seu alios intercesserit, vel alias in negotio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto etiam per manus possessoris ac etiã simplicis donationis titulo perceperit, seu de illa postmodum ad voluntatẽ intercessoris fuerit dispositum quandocunque. Testes autem de quaque re singulares, singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturas, pluresque huiusmodi præsumptiones, & coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis. Cæterum criminosi, & cæteri omnes, qui ad perhibẽdum in casibus simoniæ testimonium recipi possunt, ad prædicta omnia admittantur. Sed ne quisquam etiam vana fiducia fretus non intendendi contra se iudicij in crimine perseueret, vtque hoc malum grauioris censuræ stimulo vsquequaque prohibeatur, omnes, & singulos, qui hucusque Ecclesias, monasteria, beneficia, fructus, pensiones alias vè res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reuersi, & resipiscentes celeri dimissione sibi prospexerint, & quidquid tale admiserint in futurum etiã omnibus, & singulis alijs Ecclesijs, monasterijs, dignitatibus, administrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quæ pariter sub dicta reseruatione comprehẽdi volumus, nec non fructibus pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis, ac etiam Rom. Curiæ, & alijs officijs temporalibus præsentium auctoritate priuamus, & ad futuras inhabiles decernimus, & in iuris subsidium excommunicationis sententia innodamus, à qua nullus nisi in mortis articulo constitutus ab alio quam à Rom. Pont. absolutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim aduocatione causarum huiusmodi, & reseruatione cognitionis illarum, rerumque omnium inde emergẽtium, nobis & prædictis successoribus, vt dictũ est, facta (causis illis dũtaxat exceptis, quæ iam corã nobis pendere noscuntur, ac etiam ijs quas ratione Ecclesiarum, & monasteriorum quorũ dispositio in consistorio fieri consueuit, aut debet, itemque contra ordinarios collatores Episcopos, & alios superiores Prælatos, etiam Cardinales haberi contigerit, vti iam alijs nostris litteris statutum est, audiendis decidendis, & terminandis) harum serie prorsus relaxata, decernimus ita deinceps quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarũ Palatii Apostolici Auditores, ac prædictæ Rom. Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & ipsorum cuicunque quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate vbique iudicare, interpretari, & definire debere, nec non irritum, & inane quicquid secus in prædictis per quoscunque quauis auctoritate scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Quocirca omnibus locorum ordinarijs districtius iniungimus, vt in suis quisque Ecclesiis, ciuitatibus, Diœcesibus & locis etiam exemptis ad prædicta studiosè attendant, & quatenus illis relaxauimus in delinquentes seuerè animaduertant, si Diuinæ maiestatis iudicium, dictæque sedis censuram voluerint euitare. In cæteris vero causis, & negotiis (nobis & prædictis successoribus exce-

ptis)

ptis) eosdem locorum Ordinarios præsentium auctoritate delegamus, vt gratia, & fauore postpositis, pro se quisque cum venerit vsus contra prædictos omnes sub ipsa exceptione comprehensos, diligenter inquirant, suoque inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad prædictam sedem quamprimum transferant, vt nos, & prædicti successores in causis huiusmodi procedentes, quod iustum fuerit decernamus. Nos enim singulis ordinariis ipsis prædictos omnes, & quoscunque alios etiam exemptos, etiam per edictum publicum, cõstito prius summariè, & extraiudicialiter de non tuto ad illos accessu, citandi, monendi, eisque ac iudicibus ordinariis, & delegatis aliisque personis quibuscunque ne prædictorum executionem quoquo modo impediant, vel alias in illis sese interponant etiam per simile edictum inhibendi, eosdemq; alios contradictores, & rebelles quoscunque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas ac omnia alia iuris, & facti remedia oportuna, compellendi, auxilium brachii sæcularis, quandocunque opus erit inuocandi, cæteraque in prædictis omnibus & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, ann. Incarn. Dom. 1569 Kal. Iun. Pont. ann. 4.

De immunitate Ecclesiastica.

SVMMARIVM.

53 *Immunitas Ecclesiæ in quibus attendenda.*
54 *Ecclesia non consecrata, gaudet immunitate.*
55 *Confugientes rei ad Ecclesiam quomodo tractandi.*
56 *Clerici non tenentur ad onera personalia imposita à Principe sæculari.*
57 *Clerici non tenentur ad tallias, & gabellas de eorum bonis.*
58 *Clerici ad quæ onera obligantur.*

CAusæ immunitatis Ecclesiasticæ pertinent quoque ad iudicẽ Ecclesiasticum, c. conquestus, lo. cit. de foro comp. immunitas autẽ Ecclesiastica consistit primo in obseruatione decentis cultus ipsius loci Ecclesiæ. Ad quod facit quod in Ecclesia causæ sanguinis, & nego-
53 tia tractari non debent, c. accusatio. 2 q. 7. c. cum Ecclesia, de immunit. Eccle. & sententia à laico in Ecclesia lata est ipso iure nulla, c. decet. tit. eo. in 6.

Ecclesia præterea incastellari non debet seu muniri vt in ea defensiones vel militum receptacula fiant, instante tamen necessitate graui, posset hoc concedere Episcopus, dummodo cessante necessitate incastellatio quoque cesset. Host. in sum. tit. cit. nu. 6.

54 Et non solum Ecclesia consecrata, sed & nondum cõsecrata in qua

tamen Diuina peraguntur, & etiam interdicta, gaudet immunitate. c. Ecclesiæ. tit. cit. ibique doctores communiter. Item, & palatium Episcopi si fuerit ædificatum intra quadraginta passus ab ipsa Ecclesia. Couar. var. ref. lib. 2. c. 20. nu. 5. Quoad hospitalia autem, & oratoria priuata attendendam esse loci consuetudinem, docet Abb. in c. Ecclesiæ. tit. cit. Couar. loc. cit. nu. 4. qui dicit in plerisque locis immunitatem hanc attendi solum in Ecclesiis in quibus expositum tenetur. SS. Eucharistiæ Sacramentum ad publicam venerationem.

Vel præcipuum autem est immunitatis Ecclesiarum priuilegium, quod ad eas confugientes inde extrahi nõ possunt, c. inter alia. tit. cit. Circa quod multas, & quotidie plutes nascentes controuersias, sopiuit Greg. XIIII. constitutione sua circa protectionem ad Ecclesias cõ-
55 fugientium perpetuo obseruandam, tenoris sequentis.

Cum alias nonnulli prædecessores nostri, & præsertim fel. rec. Six. PP. V. & infra. Hac igitur nostra perpetuo valitura cõstitutione, omnia & quæcunque priuilegia indulta, & gratias, tam per prædictum Six. ac Pium. V. quam alios quoscunque nostros prædecessores aut nosmetipsos Sedemque Apostolicam eiusvè Legatos, super abducendis vel extrahendis ab Ecclesiis, Monasteriis, Sacellis, domibus Regularibus, & secularibus, locisvè sacris aut Religiosis, aliasque in casibus à Iure permissis hominibus certorum tunc expressorum vel non expressorum criminum reis aut fraudulentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono, pace & quiete publica, & ex causis vrgentissimis ac necessarijs, & æquipollentibus casibus in iure expressis, atque ex paritate, identitate aut maioritate rationis extensis, perpetuo vel ad certum nondum elapsum tempus, seu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitum, seu alias quomodolibet concessa, etiam iteratis aut multiplicatis vicibus approbata, & innouata ac vsu recepta, litterasque Apostolicas sub plumbo aut in forma Breuis seu alias quomodocunque desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis ac ad verbum insertis, sublata penitus omni differentia, ita ad vnam tantum formam reducimus, & moderamur, vt laicis ad Ecclesias locaque sacra, & Religiosa prædicta confugientibus si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quivè homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis earumvè cemeteriis committere non verentur, aut qui proditorie proximum suum occiderint, aut assassinii, vel hæresis aut læsæ Maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur. Sed vniuersis, & singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis cæterisque Ecclesiarũ, & Monasteriorũ prelatis, tam secularib. quã cuiusuis Ordinis Regularib. districtè præcipiendo mãdamus, & præcipimus, vt laicos in casib. prædictis delinquẽtes, ad eorũ Ecclesias, monasteria, do-

domos, & alia loca supradicta sacra seu Religiosa respectiuè confugientes, & in eis se recipientes atq; morantes, qui prædicta delicta eorũ vè aliquod iudicio suo commisisse videbuntur, quando à curia sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, ministris, & officialibus curiæ secularis absque irregularitatis nota aut alicuius censuræ Ecclesiasticæ incursu, tradi & cõsignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet, & faciat. Ne autem Curiæ sæcularis ministri prædicta facultate illos per se & propria auctoritate extrahendi, & abducẽdi sibi olim vt præfertur attributa, & per præsentes reuocata, abutantur, volumus dictaque authoritate decernimus, & declaramus, vt curia sæcularis eiusque Iudices, & officiales ab Ecclesiis, Monasterijs, locisque sacris prædictis, laicum aliquem vt præfertur delinquentem, in nullo ex casibus supradictis sine expressa licentia episcopi vel eius officialis, & interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo authoritatem habentis, ad quos solos, & nõ alios episcopos, inferiores, etiamsi alias Ordinarij sint aut nullius Diæcesis, aut conseruatores ab hac sede specialiter vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat; occurrente autem casu in loco exẽpto, & nullius Diæcesis, tunc ad episcopũ viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & nõ ad alios, capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ, illos in delictis superius expressis culpabiles, tradere, aut capturæ, carcerationi interuenire, & assistere recusauerint, tuncq; reuerentię Ecclesiæ, & locis sacris debitæ memores, prędictos delinquentes minori quo id fieri poterit cum scandalo, & tumultu extrahere curent. Quodque delinquentes laici prædicti postquam, vt præfertur ab Ecclesiis, locis vè sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Ecclesiasticis reponi, & inbibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia, data illis si opus fuerit per Curiam sæcularem, detineri debeant, nec inde extraha curiæque sæculari prædictę consignari, nec tradi possint, nisi cognito priui per Episcopum seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expresse commiserint, tuncque demum de mandato episcopi per iudicem Ecclesiasticum Curiæ sęculari quacunque appellatione postposita, consignentur. De crimine vero Heresis cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat, neque in eà curia sęcularis se quo quomodo intromittat, sicuti etiam prohibemus ne contra Ecclesiasticas personas sæculares aut cuiusuis ordinis, vel militiæ etiam S. Ioannis Hierosolimitani regulares, quo quomodo etiam vigore prædictorum priuilegiorum: indultorum aut concessionum, quæ omnia ad terminos iuris per præsentes reducimus, procedant, aut se intromittant, illas vè ab Ecclesiis, monasteriis Dominus, locisque sacris aut religiosis, etiam in casibus in hac constitutione expressis, extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoscere de criminib. ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, aliàs quam de iure & per priuilegia eisdem ordinibus aut militijs concessa permittitur, quomodolibet præsumant. Quod si quis quacun-

que

que dignitate, & auctoritate praeditus, praemissorum aut alio quouis praetextu, quicquam praeter aut contra huius nostrae Constitutionis tenorem attentare praesumpserit, declaramus eum ipso facto censuras & poenas easdē incurrere, quae contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiasticae violatores per sacros Canones & Conciliorum generalium nostrorumque praedecessorum Constitutiones sunt promulgatae, sicque per quoscunque Iudices, &c. Non obstan. &c. Dat. Rom. an. Incar. Dom. 1591. 9. Kal. Iun.

56 Immunitas Ecclesiastica attenditur quoque in personis Ecclesiasticis, vnde vt vidimus supra clerici exempti sunt à iurisdictione laicorum. Non tenentur etiam ad onera mere personalia per laicos imposita, & haec dicuntur, quae animi prouisione, & corporali labore absoluuntur, l. fi. ff. de mu. & hon. Et ne quidem ad ea tenentur, quę sunt honesta non sordida, ad officia saecularia, legationes, curas, tutelas, c. generaliter, 16. q. 1. possunt tamen si volunt recipere tutelam legitimam. cap. peruenit, 86. distin. Non tenentur item ire ad bellum, vt pugnent, etiam instante necessitate, Abb. in ca. peruenit, tit. cit. de immun. Eccles.

Eodē modo liberi sunt ab oneribus realib. siue quae ratione bonorum per ipsos possessorum praestanda viderentur, neque tenentur ad tallias seu collectas laicorū, c. non minus, hoc tit. c. 1. eo. tit. in 6. Imo saeculares magistratus, imponētes clericis huiusmodi collectas incurrunt hodie censuras Bullae Cœnę Domini, vt in ipsius contextu videre licet.

Non tenentur etiam ad gabellas pro frumento, vino, & aliis fructibus ex propriis eorum praebendis collectis, Abb. in cit. ca. non minus, Bal. in l. placet, C. de sacros. Eccles.

Neque tenentur contribuere pro reparatione murorū, seu fortificatione ciuitatis, vel dare albergum, seu hospitium militibus. Innoc. in c. 1. hoc tit. Sicul. ib. & cons. 3. Aufrer. in repet. 1. de offic. ord. not. 3. Et non solum ipsi, sed & ipsorum familiae, & coloni gaudent hac immunitate, c. generaliter, 16. q. 1. cit.

In aliquibus tamen casibus non suffragatur ipsis haec immunitas, nam instante graui necessitate tenentur ad murorum custodiam, & vigilias, c. peruenit, hoc tit. Tenentur ad soluenda tributa seu census bonis ipsorum antequam deuenirent ad Ecclesiam impositos, & annexos, bona enim transeunt cum onere, gl. in ver. bonorum, ca. 1. hoc tit. in 6. c. si tributum, 11. quaest. 1. Abb. in c. fi. de vita, & honest. cleri. & ad solutionem huiusmodi onerum possunt compelli per iudicem laicum, vt probat Aufr. de potest. saec. reg. 2. fallen. 27.

Eadem ratione tenentur ad albergum seu hospitium dandum laicis, si domus peruenit ad ipsos, quae tenebantur ad hospitium praestādum, Host. in Sum. hoc tit. nu. 7. Innoc. in c. 1. ib.

Item tenentur ad onera, quæ naturali ratione sequuntur res possessas, vt ad reficiendum, mundandum viam ante domum suam, Barto. in l. ad instructiones, C. de Sacr. sanct. Eccles. cit. Similiter tenentur contribuere pro rebus ex quibus ipsimet percipiunt emolumentum, vt pro purgando flumine, puteo, ex quo aquam hauriunt, soluere gabellam impositam pro reparatione siue conseruatione pontis, viæ, quam ipsi quoque eundo carris suis destruunt, l. ad instructiones, cit. Felin. in c. Ecclesia S. M. de const. nu. 105. alias circa ista consuetudo loci est attendenda, vt docet Host. loc. cit. nu. 4.

Tenentur etiam ad solutionem gabellarum si negotiationē exerceant, vel ferant seu transmittant res alienas, c. fi. de vita & honestat. cler. c. quanquam. de censib. in 6. Felin. lo. cit.

Tenentur item instante graui necessitate ad murorum, & fortificationis reparationem vbi laicorum facultates non suppetunt, & pro succursu necessitati Principis. Sed his & similibus casibus non necessitate astringi, sed sponte quantum ipsimet iudicauerint, & non nisi ad præceptum Episcopi, & Apostolica sede consulta, offerre debent, c. aduersus. hoc tit. ibiq; Innoc. in c. non minus. Vbi tamen ageretur de priuata vtilitate cleri, vel esset periculum in mora etiam non expectato Apostolicæ sedis assensu hoc fieri posse notat Ang. verb. immunitas, nu. 37. circa finem.

Ad extremum si Ecclesia vel Clericus obtineat feudum à laico, tenetur ad omnia onera, quæ ratione ipsius feudi debentur, & cogi potest per Dominum feudi ad illorum præstationem. Inno. in c. verum, de foro comp. Host. loc. cit. nu. 4.

De Decimis.

SVMMARIVM.

59 *Decimarum causa expedienda processu summario.*
60 *Ad solutionem decimæ quilibet obligatur.*
61 *Decimę cui Ecclesiæ sint soluendæ.*
62 *Decimam præscribere potest Ecclesia contra aliam Ecclesiam.*
63 *Priuilegio potest obtineri libertas à solutione decimæ.*
64 *Decimæ quota, consuetudinem moderari potest.*
65 *Decimæ personales præscribi possunt.*
66 *Consuetudo præscripta non soluendi decimas toleratur ab Ecclesia.*

Cognitio causæ decimarum cum sit de re spirituali ad forū spectat Ecclesiasticum, c. peruenit, c. tua nobis, de decimis. Cum videlicet quæstio fundatur in articulo iuris seu agitur petitorio. Si vero

ro agatur possessorio, & in facto tantum, etiam per laicum cognosci posset. Dec. in c. decernimus, de Iud. à nu. 24. Felin. in c. causam quæ, de præscript. num. 15. Nau. cons. 1. de consti. non priuatiuè ad Iudicē Ecclesiasticum sed ita vt detur locus præuentioni. Feder. de Senis cō
59 sil. 245. Et debet expediri summariè. Clem. dispendiosa. de Iudic. neque in ea appellatur. cap. tua nobis, cit. Maran. par. 6. de appellatio. num. 293.

Quoad effectum videlicet suspensiuum, cum quis fuit in possessione, & agit possessorio, quominus vtatur possessione, appellatione impediri non potest: secus quo ad effectum deuolutiuum, & vbi agitur de proprietate seu Iure percipiendi decimas, tunc. n. appellare licet, gl. in cit. c. tua nobis, verb. tributa. Marches. de commiss. c. 4. nu. 15.

60 Ad solutionem autem decimarum quilibet obligatur, vt late probat Innoc. in c. vlt. de Paroch & prædicantes aliquid quo populus abstrahatur à solutione decimarum, incurrunt ipso facto excommunicationem. Clem. vlt. de pœnis.

Debent solui, licet Ecclesia fuerit diues ex aliis prouentibus, non enim releuatur debitor à soluendo ex eo quod suus creditor sit opulentus. Couar. lib. 1. var. res. c. 17. nu. 4.

Solui debent non deductis expensis aut semine, c. non est, cap. tua nobis, hoc tit.

Deferri debent ad horrea clericorum; vel si ferit loci consuetudo contraria, illa seruanda est. Couar. loc. cit. nu. 8. Eadem consuetudine regulari oportet circa ipsam decimationem, vt laici non colligant fructus, nisi in præsentia clerici seu ipsius procuratoris, & decima soluta: vel e contra prius fructus libere in horrea cōdant, & post demum soluant decimas secundū quod loci fuerit consuetudo. Guid. Papæ. cons. 285. nu. 1. Couar. loc. cit.

61 Soluendæ autem sunt Ecclesiæ Parochiali intra cuius limites prædium est situm, c. cum contingat hoc tit. Host. in sum. ibid. num. 4. In dubio autem vel vbi locus nulli fuerit subiectus Parochiæ, pertinet ad Episcopum, ille enim cum sit vniuersalis parochus Diœcesis suæ, concurrit in emolumentis cum parochis, & est dispensator omnium decimarum, c. quoniam, hic, cap. in sacris. 16. q. 1. Imò & ex qualibet decima parochiali debita, quartam sibi retinere potest, cap. quatuor, 12. quæst. 2. nisi contra ipsum parochus longa consuetudine contraria præscripserit, c. quoniam, cit.

Et debentur decimæ non solum à laicis sed etiam à clericis de eorum prædiis siue Ecclesiasticis, si intra alienam parochiam fuerint sita, siue patrimonialibus, c. si quis laicus, c. quæsti sunt. 16. q. 1. cit.

Et à monachis, cap. commissum, hoc tit.

Et à Iudæis si prędia colant ex quib. decima debet, c. de terris, ib

Potest

62 Poteſt tamen conſuetudine vel præſcriptione legitima induci vt decima vni Eccleſiæ debita, alteri Eccleſiæ ſoluatur, ca.ad aures, de præſcript.c.ad Apoſtolicæ,c.cum contingat.hoc lo.

Non tamen vt debeatur Regularibus, iſti enim decimam Eccleſiæ Parochiali debitam percipere aliqua conſuetudine ſeu præſcriptione nō poſſunt, cum de iure ſint incapaces decimarum, c.peruenit.16. q.1.cit.c.nuper.hoc tit.iun.gl.verb.componendum, niſi habeant adiunctam vnitam Eccleſiam parochialem.Hoſt.loc.cit.nu.10.

Poſſunt item clerici contra clericos eadem conſuetudine ſeu pręſcriptione obtinere libertatem à ſolutione decimarum de eorum prædiis etiam patrimonialibus.Couar.loc.cit.nu.9.

63 Priuilegio quoque eccleſia ſiue clericus liberari poteſt à ſolutione decimarum, c.ex parte, c.ad audientiam, hic. Similiter & Regulares; vnde Mendicantes multis ſummorum Pont. priuilegiis fuerunt liberati à ſolutione huiuſmodi de terris ab ipſis excultis, itē & multi alii Regulares, & ſæpe ipſorum quoque coloni, quo caſu informatio eſt petenda ex inſpectione priuilegiorum ipſorum Regularium & iuxta præſcriptum illorum, exemptio huiuſmodi eſt moderanda, vt notat glo.verb. excolendas, in Clem.1.de decim. ibidemque Anchar.Imol.Card.& Abb.in c.ex parte, nu.5.de decim.

Derogationem ſolum. cap.nuper de decimis à Gregor.XIII.in fauorem Religionis Patrum Soc.Ieſu factam, hic per extenſum ponere libuit, vt pote in hac materia ſingularem, & in praxi ſæpius neceſſariam, vt ſequitur.

Greg.PP.XIII. ad perpetuam rei memoriam.

Paſtoralis officij, & infra. Exponi ſiquidem nuper nobis fecit dilectus filius Euerardus Mercurianus Præpoſitus generalis Societ. Ieſu, quod licet alias fel.record.Paulus Papa III.prædeceſſor noſter, volens dictam Societatem per eum authoritate Apoſtolica inſtitutam, & approbatam, illiuſque ſocios fauore proſequi gratiæ ſpecialis, inter alia eidem Societ.& ſocijs dicta authoritate conceſſit ac indulſit, vt de ijs quæ in ornamentis, aut pro eis, ſeu libris, fabrica, luminaribus, vel victu aut indumentis eorum, necnon annuis cenſibus redimendis, ad quorum ſolutionem aliqua domus ipſius Societ.obligatæ forſan exiſtebant, ac de domibus, & Collegijs, eorumque prædijs, hortis, & alijs locis eiſdem ſocijs iuxta eorum viuendi inſtitutum habere conceſſis, aut de ijs quæ pro huiuſmodi rebus, domibus, Collegijs, prædiis, locis, & hortis emendis, per quaſcunque perſonas pro tempore legari aut relinqui contingeret, & alijs bonis quibuſcunque per dictam Societa.& illius Collegia poſſeſſis, & obtentis aliquam decimam etiam Papalem ſoluere, ſeu Canonicam portionem exhibere, aut ad præſtationem

pro-

procurationum legatorum a tia sedis, vel Nunciorum ipsius, seu ordinariorum locorum, aut exactionum, collectarum vel subsidiorum seu prouisionum quarumcunque minimè tenerentur, nec ad id per litteras sedis vel legatorum seu Nunciorum, aut Diæcesanorum prædictorum, cuiuscunque tenoris forent, nullo vnquam tempore compelli possent, nisi ipsæ litteræ Apostolicæ plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto, & concessione huiusmodi ac de eorum ordine mentionem facerēt, & si forte per ipsum prædecessorem vel dictam sedem de ijs legatis, dispositis, & relictis in genere vel specie decima vel altera portio seu quarta alteri piæ vel non piæ causę quomodolibet eatenus cōcessa esset, vel illā in posterum cōcedi seu solui aut dari mandari contingeret, socios prædictos aut illorum domus, & bona quęcunque, necnon eis legata, & relicta, aut alias in eorum fauorem disposita in concessionibus, & mandatis huiusmodi decreuerit, & voluerit minimè comprehendi, nisi de ipsis ac suis decreto, & voluntate huiusmodi non per clausulas generales idem importantes, sed vera, expressa; & specifica mentio fieret in eisdem. Et successiuè piæ me. Pius PP. IV. etiā prædecess. noster exemptionem ac cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis litteras ipsius Pauli prædecess. desuper confectas, necnon inde sequuta quæcunque per suas litteras ex certa scientia confirmauerit, approbauerit, & etiam plenariè innouauerit, ac pro potiori cautela vniuersam Soc. prædictam omniaque, & singula illius domos etiam probationis, & collegia vbilibet consistentia, præsentia & futura, eorumque personas, fructus, reditus, & prouentus, etiam bonorum ecclesiasticorū sæcularium, & regularium quorumcunque illis pro tempore vnitorum, aliasque res, & bona quæcunque à quibusuis decimis etiam Papalibus, prædialibus, personalibus, quartis, medietatibus, & alijs fructuum partibus, subsidijs etiā charitatiuis, & alijs Ordinarijs oneribus etiam pro expeditione contra infideles, defensione patriæ ac alias quomodolibet, etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum instātiam pro tempore impositis, & si in illorū impositione caueretur, quod nulla prorsus exēptio cuiquam aduersus illa suffragaretur, ita quod Societas, eiusque domus etiam probationis, Collegia, fructus, res, & bona præfata semper ab illis absque declaratione desuper facienda excepta essent, & esse censerentur, perpetuo liberauerit, & exemerit, prout in singulis litteris prædecessorum huiusmodi plenius continetur. Nihilominus quia in illis nulla de constitutione recolēdæ me. Innoc. PP. III. similiter prædecess. nostri in Concilio generali super decimis edita, quæ incipit. Nuper. expressa; & specifica mentio facta, nec eis specialiter, & expresse derogatum fuit; idem præpositus dubitat singulas litteras prædictas de subreptionis seu nullitatis vitio notari, ac Societati illiusque domibus Collegijs, & personis prædictis minus vtiles reddi, aut illa super exemptione huiusmodi molestari vel perturbari posse tempore procedēte. Nos igitur qui votiuū ipsius Soc. profectum sincero paternę charitatis

ritatis affectu libenter prosequimur, eidē Soc. illiusque domibus etiā probationis, Collegijs, & personis, ne propterea dictarum litterarum frustrētur affectu opportunè prouidere volentes, ipsumque prępositum, & singulares personas Soc. huiusmodi à quibusuis excommunicationis suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris & pœnis, à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum seriè absoluentes, & absolutos fore censentes, necnon singularum litterarum prędictarum veriores tenores, ac quarumcunque litiū & causarum super premißis iam forsan motarum statum, & merita nominaque, & cognomina iudicum, & collitigantium, ac titulos, & iura eorum pręsentib. pro sufficienter expressis habentes, ipsius præpositi supplicationibus in hac parte inclinati, volumus, ac societati illiusque domibus etiam probationum, Collegijs, & personis prędictis eadem authoritate concedimus, quod singulę litterę prędictę cum exemptionib. cæterisque omnib. & singulis, in his contentis clausulis, & decretis, processusque habiti per easdem, ac inde sequuta quæcunque valeant, plenamque roboris firmitatem obtineāt, & eis quibus concessæ existunt perpetuo suffragentur in omnibus, & per omnia perinde ac si in illis de constitutione Innoc. prædecess. seu Conc. generalis huiusmodi specifica, & expressa mentio facta, atque specialiter, & expressè derogatum fuisset, prout nos eidem constitutioni ad effectum præmissorum specialiter, & expressè harum seriè derogamus, decernentes ita in quibuscunque causis pendentibus, & futuris per quoscunque iudices, & commissarios quauis authoritate fungentes iudicari, & definiri debere, irritum quoque, & inane quicquid secus super his à quoquam quauis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus litis pendentijs si quę sint, & alijs præmissis, ac Innoc. prædecess. nostri, seu generalis Cōcil. huiusmodi alijsque Apostolicis, nec non in Prouincialibus, & synodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ac omnib. illis, quæ in singulis litteris prædictis expressum fuit non obstare cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem quod earundem præsentium transumptis, &c. Dat. Rom. apud S. Petrum, sub annulo Piscat. die 1. Ian. 1578. Pont. anno 6.

Item & conuentione seu transactione liberatur Ecclesia à soluendis decimis alteri ecclesiæ, ecclesia enim cum alia ecclesia seu clerici inter se super decimis licite componere possunt, cap. suggestum, cap. nuper, hoc tit. quæ tamen compositio non perpetuatur, nisi fuerit roborata auctoritate episcopi, vt notat glo. ver. eandem conuentionē, in c. ex multiplici, tit. eo.

Laici etiam priuilegio obtinere possunt, vt percipiant decimas, vel vt ab earum præstatione sint liberi siue ad tempus, siue ad vitam,

ita

ita videlicet, vt habeant ius percipiendi illas nomine Ecclesiæ non suo glo. in cap. à nobis, ver. exemptus, hoc tit. Abb. ib. & est communis Doctorum sententia. Et hoc priuilegium concedere potest Episcopus ex aliqua iusta causa, glo. communiter recepta, in c. quamuis, ver. concesserit, hoc tit. Card. in cap. cum Apostolica, de his quæ fiũt à præl. In feudum tamen decimas concedere non potest, quæ antea in feudum dari non fuerunt solitæ, cap. 2. de locato. c. quamuis, cit. licet feudo concessa ante Conc. Later. Alex. III. laici decimas licite detinere possint, & eodem feudo cessante decimæ ad Ecclesiam redeũtes, possint iterum à prælato concedi, vel de consensu feudatarii in alium transferri simili feudo quo aliæ res ab Ecclesia in feudum dari consueuerunt, c. 2. de feudis, cap. prohibemus, iun. glo. ver. laicos, hoc tit. c. 2. §. sane, iun. gl. eod. tit. in 6.

Licite præterea laici decimas percipere, vel detinere possunt ex concessione, vel locatione Clerici ad tempus quoad ipsum spectant, c. querelam, ne præl. vic. suas, Innoc. Abb. ib. Couar. lo. cit. nu. 5.

Locationes tamen huiusmodi non debẽt fieri ad longum tempus anticipatis solutionibus, & factæ ad annos viginti, vel vltra, si fuerint damnosæ Ecclesiæ, & contrariæ sacris Canonibus, rescindi possunt per Concilium Prouinciale etiam si fuerint approbatæ à sede Apostolica, Conc. Trid. sess. 25. c. 11. de ref.

Potest etiam consuetudine reduci decimã, ad vicesimam, tricesimam. Guid. Papæ, cons. 284. & communiter Doctores tenent.

Consuetudo quoque sustineri potest, vt de aliquibus decima non soluatur, vt de feno, vino, oliuis, herbis, quod per totum fere Christianum orbem seruari testatur Paul. Castr. lib. 2. cons. 17.

Eadem consuetudine, vel præscriptione tolli possunt decimæ personales. Felin. in c. causam quæ. de præscript. Host. loc. cit. & propterea in tota fere Christianitate non soluuntur, & quidem licite, vt testatur Nau. in suo man. c. 21. nu. 31. quare & nos plura de illis dicere consulto omisimus, ad solas prædiales directo præsenti tractatu.

66 Item licet laici nulla cõsuetudine aut præscriptione obtinere possint, vt decimas alicui Ecclesiæ debitas percipiant, c. causam quæ, de præscript. & omnes concordant, obtinere tamen possunt, vt sint liberi à solutione decimarum de prædiis, quæ ipsi colunt. hoc probat late Couar. lo. cit. nu. 10.

Et tum præscribunt ipsum tantum actum præstandi decimas iure præstationis saluo remanẽte, ita quod si Papa, vel Concilium per suã cõstitutionem seu decretum expresse derogaret tali consuetudini, & indiceret solutionem decimarum, tenerentur ad illas præstandas dicti præscribentes præscriptione nõ obstante. quod intelligũt Theologi communiter tenentes hanc sententiam, cum dicunt, (nisi quis

obsti-

natus nullo modo vellet soluere) vt etiam explicat verba, S.Tho. 2.2. q.87.art.1.Couar.lo.cit.Ang.ver. decima,nu.2.

Et hæc opinio à modernioribus communiter recepta,& vsu practicata, est verissima, vel saltem propter conniuentiam Ecclesiæ, quæ patitur consuetudinem huiusmodi in pluribus locis. Vt in Regnis Hispaniarum, vbi vetitum est Regia pragmatica, ne à laicis exigantur decimæ quæ per consuetudinem antiquam non consueuerunt solui, similiter,& in Regno Galliæ à pluribus Regibus idem ordinatum fuisse testatur Couar.lo.cit.nu.8.§.nono principaliter,& tamen huiusmodi pragmaticæ ab Ecclesia tolerantur, ne videlicet sequantur deteriora, si istis contradiceretur. Huic moderationi assentitur quoque Host.lo. cit.nu.15.§.7.quæritur,& facit multum ad propositum, gl.in ver.possideri,c.1.14.q.1.quæ dicit laicum spoliatum decimis posse petere restitutionem.

Ad extremum possunt laici cum Ecclesia de decimis componere vel earum præstationem aliqua iusta recompensatione redimere, vt prædio, fundo, seu alijs vtilibus Azor.Instit.moral.lib.7.c.37.Afflict. in consti.Reg.const.quanto cæteris,nu.11.vbi refert quod communitas Neapolis consignauit turrim Græcam Archiepiscopo Neapo.pro decimis. Imo consuetudo seu præscriptio non soluendi decimas, in hac præsumptione fundatur, quia videlicet præsumitur consuetudinem præcessisset transactio seu recompensatio. Azor.lo.cit.Arm.ver. decima,nu.3. Si nimirum Ecclesia dotem sufficientem possideat, casu vero quo nihil possideret,& vigeret consuetudo de non soluendis decimis, posset cogi populus ad præstanda alimenta Clero. Conc.Trid. sess.21.c.4.de ref.alimenta enim debentur clericis iure naturali,& Diuino legis Euangelicæ, nec aliqua consuetudine, vel præscriptione induci potest quo minus soluantur, Couar.loc.cit.

De Ordine Iudiciorum.

SVMMARIVM.

67 *Processu summario omnes causæ expediendæ.*
68 *Processus summarius quis sit.*
69 *Terminorum defectus non vitiat processum.*
70 *Iudex in concedendis dilationibus informari debet qualitate facti.*

CIrca ordinem in iudicijs secundum parum nobis immorandum est, postquam hæc materia satis accuratè tractata reperitur, apud Marantam.6.de ord.iud. Vestr.à lib.5.suæ prax. Sallust.Tib.in

suo speciali tractatu, de modo procedendi in causis corã Audi. Cam. & postquam antiquorum iudiciorum cursum ad diffugia, & cauillationes malitiosas causidicorum passim iam vsurpatum, nostri temporis iudicia vix seruant, cognitionem ipsam æquitatis, terminorum captionibus præferendo, & communiter summariè expediũtur. Et in primis quidem. Clem. dispendiosam, de iud. in causis electionum, postulationum, & quorumcunque beneficiorum Ecclesiasticorum, decimarum, matrimonij, vsurarum, summariè procedendum ordinauit. Nũc vero iam non tantum in istis, sed & in alijs omnibus causis processus hic summarius tenetur, & de tali communi vsu testatur Maran. cit. p. 4. d. 9. nu. 1. Albericus Oliua. ritu. 23. Immo, & signatura iustitiæ committendo causas, passim summariè procedendum rescribit, ita quod licet hoc addere aliquando omittat, errore hoc Regentis potius fieri, & nihilominus iudicem summariè procedere solere testatur. Vestr. cit. lib. 5. c. 1.

68 Quid autem importet processus summarius, docet Fel. in c. dilecti de iudic. Alexand. lib. 3. consi. 6. nimirum in processu summario omnes iuris solemnitates esse sublatas, præter citationem, quæ est iuris naturalis, & præter necessarias probationes, quæ prætermitti nõ possunt. Ita quod tũc possit iudex expedire causas manu Regia sola facti veritate inspecta prout olim tempore iurisgentium tractabantur Maran. loc. cit.

Amplius autem. Clem. sæpe, de verbor. signif. circumscribit summarium processum, vt videlicet in summarijs iudex libellum, vel litis cõtestationem necessario non exigat, etiam tempore feriarum ob necessitates hominum inductarum procedat, appellationes frustratorias repellat, dilationum materiam amputet, testium multitudinem superfluam refrenet, ita tamen, vt probationes, & defensiones legitimæ nõ impediantur, iuramentum item de calumnia in summarijs tum demũ præstandum, si petatur, si vero non peteretur, propter hoc non vitiaretur processus, Vestr. loc. cit. c. 2. & late præmissa explicat. Lanfran. in rep. et. ad dictam Clem. per. 16. conclus.

Et nouissime Pius Papa IV. & Clem. VIII. ne aliquis solemnitatum iuris seu terminorum defectus vitiet processum in quacunque causa,
69 nisi fuerit defectus citationis, mandati aut iurisdictionis, ordinarũt, & constitutionem Clem. VIII. quæ praxi forensi est multum necessaria, hic referendam putauimus, vt sequitur.

Litium dispendiis & ambagibus præsertim inter personas curæ, & iurisdictioni nostræ etiam in temporalibus subiectas occurrere quantum in nobis est cupientes, statutum fel. rec. Pij Papæ IV. prædecessoris nostri, ne iudices Almæ Vrbis nullitates attendant, nisi ex defectu citationis, iurisdi-

ctio-

ctionis, aut mandati, sed illis non obstantibus, ad expeditionem causarum procedant, ad omnes, & quoscunque iudices Ordinarios, & magistratus, & officiales in quibusuis ditionis nostræ temporalis Ecclesiasticæ, Prouinciis, & ciuitatibus, terris, Oppidis, & locis quamcunque iurisdictionem exercẽtes, & quauis auctoritate, & dignitate fungentes, hac nostra perpetuo valitura constitutione extendimus, & ampliamus, atque in quocunque Tribunali aut Curia sæculari, vel Ecclesiastica firmiter, & inuiolatè seruari, sicque, & non aliter per quoscunque ex ipsis iudicibus etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinales ac Legatos etiam de latere, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi facultate, in quacunque causa, & instantia etiam nunc pendente, aut in futurum mouenda, Ecclesiastica, prophana, ciuili, & criminali, aut mixta, iudicari, & definiri, & quibuscunque nullitatibus præter superius expressas nequaquam attentis ad expeditionem causarum earundem procedi debere præcipimus, & mandamus. Decernentes irritum, & inane si secus super his per quoscunque quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationib. Apostolicis, &c. Dat. Romæ, Anno Incar. Dom. 1592. 5. Idib. Febr.

Vnde neque termini quos in summarijs requiri refert. Vestr. loco cit. videlicet ad ponendum, ad articulandum, ad producendum omnia, & ad dicendum contra producta, erunt omnino de substantia ita vt omissi vitient processum, sed tum demum si status causę hos requirat seu ex præsuppositione. Vel etiam pro arbitrio prudentis iudicis, qui debet dilationes oportunas partibus indulgere, vel etiam rescin-
70 dere superfluas, dummodo de veritate ipsi constet. Quod & in praxi iudiciorum Aud. Cam. facile obseruari potest, vbi pro obligatione Camerali quæ pro manifesto habetur, nullæ solemnitates terminorũ seruantur, sed facta citatione ad soluendum, & præmissa intimatione, ecpeditur mandatum executiuum contra debitorem, & alias prout subiecta materia exigit diuersus in diuersis causis modus procedendi practicatur, videri potest breuis pract. term. Rotæ. Flam. Paris. & Sall. Tyb. loc. cit. c. 32.

Et licet dicta constitutio ad solos Iudices Dominij temporalis Ecclesiæ Rom. directa tantum videatur, tamẽ cum Romanæ Curiæ, quæ omnium Ecclesiarum mater est. c. vlt. de foro comp. stylum omnes aliæ Ecclesiæ sequi, & seruare teneãtur, vt docet Cardin. Zab. in clem. quamuis, de appell. in princip. Gomez. in proem. Reg. Canc. q. 1. merito eadem ordinatio in Iudicijs etiam aliorum omnium Iudicum Ecclesiasticorum est seruanda.

S 2 De

De Pœnis.

SVMMARIVM.

71 *Pœnæ quædam spirituales quædam corporales.*
72 *Interdictum quid sit.*
73 *Interdici quæ possint.*
74 *Interdicti tempore quæ officia Diuina sint licita.*
75 *Interdictum violans quas pœnas incurrat.*

71 POenæ quas Iudex Ecclesiasticus infligere potest, aliæ sunt spirituales, aliæ corporales, & quasi corporales, seu eorum quæ circa corpus. Spirituales sunt, primo

72 INTERDICTVM est censura Ecclesiastica qua prohibentur Diuina officia, sepultura, & Sacramenta Ecclesiastica actiue, & passiue. Nau.c.27.nu.164. Fertur ob delictum Principis siue populi vel etiam personæ particularis, quando aliter de facili corrigi non potest. Cou. lib.1.var.res.c.9. Et quidem fertur aliquando contra locum tãtum,
73 aliquando contra populum tantum seu collegium, vel contra personam particularem tantum, aliquando contra locum, & personas simul.

Si locus tantum fuerit interdictus, populus loci illius in alio territorio non interdicto licitè potest participare Diuina. Quod si populus solum fuerit interdictus, externi licitè ibi audient Diuina exclusis interdictis, ipsi autem interdicti, neque ibi neque alibi possunt adesse Diuinis, sed cum illis deambulat interdictum, ca. si sententia, de sent. excom. in 6.

74 In interdicto excipitur Baptismus, Chrismatio, pœnitentia sanorũ si causam interdicto non dederunt, & satisfacere sint parati, pœnitentia ægrotorum, & morientium, extrema tamen Vnctio morientibus semper denegatur, & sepultura Ecclesiastica, c. quod in te. de pœnit. & remiss. c. responso. de sent. excommun. Imo & solemnitates conducendi corporis prohibentur, nempe cum orationibus, comitatu cleri superpelliceati, & processionaliter vt mos est incedendis. Si tamen sepeliatur quis in Ecclesia eo tempore prohibito, non est exhumandus, multa enim facta tenent, quæ fieri prohibentur, glo. verb. forma. in c. à nobis. 2. de sent. excomm.

Cessante etiam interdicto, tales possunt transferri ad sepulturam in loco sacro seruatis solemnitatibus, si in eis apparuerunt signa contritionis. cit. c. à nobis. Arm. verb. interdictum. nu. 47.

Conceditur præterea interdicti tempore, vt singulis diebus festis missæ celebrentur ianuis clausis, & sine sonitu campanarum, dic-

bus

bus vero Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, Natiuitatis B.M.V. solemniter omnia Diuina officia celebrari possunt etiam in præsentia interdictorum excommunicatis exclusis. c. alma mater, de senten. excomm. in 6. cit.

Licitè etiam interdicti possunt ingredi Ecclesiam orationis causa dum ibi Diuina officia non peraguntur. Potest, & prædicari interdicti tempore, & ad eum finem sonari campana, & pro Aue maria vt moris est. c. responso. de sent. excom.

Interdictos nemo vitare tenetur in humanis, nisi in Diuinis postquam fuerit denunciatum interdictum. Arm. lo. cit. nu. 1. Nau. lo. cit. num. 170.

Denunciatus interdictus, uitandus in diuinis n[on] in humanis.

Contractus etiam matrimonij tempore interdicti non est prohibitus. Abb. in cap. non est, de spons. Arm. lo. cit. num. 53. & notat glo. in cap. vlt. de sent. excomm. in 6. verb. sacramentis, solemnis tamen benedictio sponsis tunc dari non debet. Nauar. loco cit. num. 179. & authores cit.

75 Celebrans vel aliquem actum ordini sacro deputatum exercens in loco interdicto præterquam in casibus concessis, vel ipse interdictus existens, incurrit irregularitatem non nisi à Papa dispensandam; c. is qui. loc. cit. in 6. Item & sepeliens interdictum cum officio, & pompa exequiali solita in Ecclesia; censetur enim tum exercere actum ordini Sacerdotali deputatum, & incurrere irregularitatem. Syl. ver. interdictum. 5. §. 8.

Interdici non potest locus, ciuitas, vel vniuersitas pro debito pecuniario sine speciali mandato Papæ, Extrauag. prouide. §. præsentis de sent. excom. comm. Fel. in c. sane. 2. de officio deleg. nu. 3.

SVMMARIVM.

76 Suspensio quid sit.
77 Iudex ferens suspensionem sine causa quas pœnas incurrat.
78 Suspensionem violans quando efficiatur irregularis.
79 Episcopus non ligatur suspensione aliqua nisi de eo fuerit facta specialis mentio.
80 Episcopus in quibus casibus incurrat suspensionem.
81 Suspensus ad tempus, lapso tempore eo ipso absolutitur à suspensione.

76 SVSPENSIO est censura Ecclesiastica, qua alicui personæ Ecclesiasticæ inhibetur exercitium officij sui. Nau. loc. cit. nu. 151.

Suspensio ferenda est monitione præmissa sicut & excommunicatio, & interdictum, Innoc. in c. 1. de excess. præl. Abb. in c. reprehensibilis, de appell.

77 Ferri debet in scripto, & cum expressione causæ rationabilis propter quam fertur, aliter iudex ferens illam, incurreret ipso facto su-

spensionem à Diuinis,& ab ingressu Ecclesiæ per mensem,c.cum me dicinalis,de sent,excom.in 6.cit.

Non suspenditur suspensio appellatione, sicut neque interdictum si appellatum fuerit post ipsius prolationem,c.is cui.lo.cit.

78 Suspensus ab exercitio alicuius certi Ordinis non intelligitur suspensus ab exercitio ordinis inferioris,vt suspensus ab ordine Sacerdotali,non est suspensus quo ad Diaconatum,& potest exercere officium Diaconi.& suspensus ab exercitio Pontificalium.solum est suspẽsus ab illis quæ dependent ab ordine Pontificali, sed officium Sacerdotale licitè exercere potest,è contra autem suspensus ab inferiori,etiam quoad omnes superiores ordines manet suspensus, vt suspẽsus à Diaconatu,Sacerdotale officium exercere non debet,& suspensus à Sacerdotio Pontificalia exercere non potest.Arm.loc.cit.num.9.18. Nau.lo.cit.nu.163.Ang.loc.cit.

Suspensus ab administratione,aut à beneficio non censetur suspensus ab Ordine,& ab alijs quæ non sunt connexa actui à quo est suspẽsus.Nauar.loc.cit.nu.160.nam in tantum suspensio ligat in quantum exprimit iudex in sentẽtia,vnde iudex semper exprimere debet à quibus actibus suspendere intendat.Diaz.in prax.crim.c.122.

Suspensus item ab ingressu Ecclesiæ efficitur irregularis si in ea exerceat actum aliquem ordini sacro deputatum,loc.cit.si tamen exerceat vel celebret domi vel in oratorio priuato,nullam contrahit irregularitatem:similiter suspensus ab ingressu vnius Ecclesiæ licitè in alia exercere potest officium suum.Arm.verb.suspensio.nu.8.Ang.ver. suspensio.3.nu.5.

Nullus etiam suspensus,præterquam ille qui suspenditur à Diuinis siue absolute siue in aliquo loco, incurrit irregularitatem contraueniendo suspensioni,licet peccet.Fel.in c.Apostolicæ,num.13.de excep t.& suspensus à Diuinis tum demum incurrit irregularitatem si exercet actum alicui ordini sacro specialiter deputatum.dicitur autem actus ordini deputatus cuius faciendi specialis potestas traditur in ordinatione.Nau.loc.cit.nu.163.vbi etiam actum prædicandi vult esse actum Ordini sacro,Diaconatui videlicet deputatum,& suspensum à prædicatione licet non fiat irregularis celebrando,fieri tamen irregularem si prædicet.cui tamen oppositum tenet Arm.loc.cit.nu.15.

Suspensus etiam vitari debet in illis actibus à quibus est suspensus. Nau.loc.cit.

Quæ autem crimina digna sint suspensione, certa regula dari non potest,vt testatur Abb.in cap.at si clerici.de Iudic. Diaz.lo. cit.à iure vero latæ suspensiones numerantur apud Sylu.verb.suspensio.§.6.nu. quadragesimo,apud Arm.loc.cit.nu.16.nu.trigesimonono,quò lectorem remittimus.

Suspensus denunciatus, vitandus est in illis actibus à quibus est suspensus.

Il

79 Illud adhuc Notabiliter hic de hac materia sciendum est Episcopum nunquam incurrere suspensionem vel censuram aliquam iuris vel hominis, nisi de ipso fiat expressa mentio. c. quia periculosum, de sent. excom. in 6. cit. Casus autem in quibus expresse suspenditur Episcopus quorum etiam sparsim aliquos suis locis retulimus sunt.

80 Ordinans aliquem sine litteris dimissorijs proprij Ordinarij, suspenditur à collatione eorum ordinum per annum. Conc. Trid. sess. 23. ca. 8. de refor.

Pontificalia exercens, vel etiam solos calices, corporalia benedicens in aliena Diæcesi sine licentia loci Episcopi, efficitur suspensus ab exercitio Pontificalium. idem Conc. sess. 6. c. 5. de ref. Nau. consil. 69. nu. 1. de sent. excom.

Ordinans infantem, illiteratum, bigamum, solemniter penitentem, vel indignum, suspenditur per annum ab ordinum collatione in quibus peccauit, c. fi. de temp. ord. in 6. c. si qui Episcopi. 1. q. 1. ca. nullus, 55. dist.

Ordinans aliquem vno die ad duos sacros Ordines vel die sabbati ad vnum, sequenti vero Dominica ad alterum, licet continuato ieiunio, suspenditur à collatione eorundem ordinum quousque dispensetur à Papa. ca. litteras, de temp. ord. quod & Conc. cit. prohibuit sess. 23. c. 13. de ref.

Ordinans religiosum non professum sine titulo seu prouisione, suspenditur à collatione eorundem ordinum ex Bulla Pij. V. supra à nobis relata.

Ordinans aliquem accepta ab eo promissione quod ipsum nō molestabit de prouisione ad quam promouetur, suspenditur per trienniū à collatione ordinum, c. si quis, de simon.

Occupās fructus beneficij vacantis cuius collatio ad ipsum spectat vltra moderationem, extrauag. suscepti, de Elect. Ioann. 22. suspenditur à Pontificalibus, & ab ingressu Ecclesiæ, non absoluendus donec accepta restituat. Similiter occupās res derelictas clerici, nisi aliquo priuilegio vel consuetudine legittimè præscripta hoc ipsi competat, suspenditur donec ablata restituat. c. præsenti de off. ord. in 6.

Non visitans limina Apostolorum iuxta præscriptum constitutionis Six. Papa V. supra relatæ suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, & ab administratione spiritualium, & temporalium, donec à sede Apostolica obtinuerit absolutionem.

Negligens procedere contra inculpatos de hęresi, odij annonis aut commodi temporalis obtentu, vel aliquem malitiosè inculpans de hęresi. & suspenditur ipso facto ab officio per triennium. Clem. 1. de hæret.

Non conuocans clerum suæ Diæcesis, vt ipsi publicet gesta in syno

do Prouinciali intra sex menses post ipsius synodi celebrationem, suspenditur per duos menses, ca.vlt.18.dist.quam tamen suspensionem dicit non esse in vsu Suarez.tom.5.dist.33.sect.5.nu.7.multæ aliæ iuris suspensiones sunt contra Episcopos per totam distinctionem 30. quas tamen non esse latæ sententiæ, sed ferendæ notat glo.in ca.2.de foro comp.cum enim iudex vel Canon præcipit, quid fieri sub pœna suspensionis, vel excommunicationis, etiamsi vtatur verbo sit excommunicatus, vel excommunicetur non obediens, non statim talis erit suspensus, vel excommunicatus, cum ista verba significent potius cōminationem, sed poterit illa pœna puniri, si non paruerit, Nau.cit.ca.27.nu.12.

81 Ad extremum notandum quod suspensus, vel etiam interdictus ad tempus, adueniente tempore, ipso facto est absolutus nec indiget alia absolutione. Arm.lo.cit.nu.21.

Durante autem tempore suspensionis incursæ à iure ob delictum commissum, non potest totaliter absolui, sed dispensatiuè potest ipsi moderari pœnam Episcopus. Nau.loc.cit.num.162.si vero suspensio fuerit inflicta à iure ob contumaciam, absoluere ab illa poterit Episcopus, nisi conditor Canonis sibi reseruauerit absolutionem, ca.nuper.de sentent.excommun.suspensionem autem ab homine latam nemo absoluere potest, nisi qui eam tulit, vel eius superior, seu successor, c.Pastoralis de off.ord.ibique Fel.nu.9.vbi sex limitationes circa hoc refert.

SVMMARIVM.

82 *Excommunicatio quomodo sit ferenda.*
83 *Excommunicatio, quando non ligat.*
84 *Excommunicatio ad finem reuelationis.*
85 *Reuelare quis non teneatur.*
86 *Excommunicatus vitari non debet nisi sit denuntiatus.*
87 *Excommunicatus notorius ad effectum vt euitetur quis dicatur.*
88 *Excommunicatus à quo absoluendus.*

Excommunicatio quoque est censura Ecclesiastica eo grauior precedentibus, quod priuat non solum participatione in diuinis, sed etiam in humanis cum fidelibus, vt definit excommunicationem maiorem, Host.in sum.hoc tit.nu.1.

Fertur alia à iure propter futurum delictum, idque non nisi si fuerit mortale, cap.nemo, 11.quæst.3. Et in hac nulla requiritur præcedens monitio, sed ipse Canon facit pro monitione, Innoc.in cap.sacro, de sentent.excom.cit. Alia fertur ab homine. & hæc non nisi trina

mo-

monitione præmissa ferri debet, c. sacro. cit. c. statuimus, c. constitutionem. eod. tit. in 6. iun. glo. nec sufficeret vna pro tribus, Felin. in c. cum sit Romana, num. 19. de appel. sufficeret tamen si in vna monitio ne ponantur tria interstitia videlicet primo pro prima, Secundo pro
82 secunda, & tertio, pro tertia cum suis interuallis ad minus sex dierũ pro quolibet, vt praxi curiæ quotidiana obseruatur, & facit tex. in c. constitutionem, cit. similiter, & in ferenda declaratoria excommunicationis requiritur præcedens monitio, gl. in Clemen. præsenti, de cẽsibus ver. constiterit, Nauar. consi. 9. nu. 4. de sent. excom.

Monitio autem debet esse personalis, Innoc. in c. si aduersarius, de eo qui mitt. in possess. Couar. in cap. alma mater. par. 1. §. 9. nisi reus malitiosè latitaret, quod præsumitur de clerico non residente. Genuen. in prax. cap. 29. nu. 12. vel si impedit quominus moneatur, seu si non detur ad illum tutus accessus, cap. quoniam frequenter, vt lite non const. His tamen casibus non sufficit, quod constet iudici de aliqua causa præmissarum priuatim, sed debet hoc constare in actis, ita quod Nuncius legalis primo faciat diligentiam de inuenienda persona, & facta relatione ad acta quod non potuerit inuenire, cum attestatione duorum testium, denuo citet in loco solito habitationis, argu. tex. c. sacro, cit. Maran. par. 6. de cit. nu. 126. Sufficit etiam si prima citatio tantum fuerit personalis, reliquæ vero in audientia cõtradictarum seu ad valuas Ecclesiæ. Genuen. & auctores cit.

Et in tantum quidem monitiones sunt necessario præmittendæ ante prolationem excõmunicationis, quod iudex excommunicans illis nõ præmissis ipso facto incurrit suspẽsionem ab ingressu Ecclesię per mẽsem, cap. sacro, cit. Nisi excommunicaret sine monitione in casu quo esset periculum in mora, Felin. vbi sup. nu. 21. vel nisi excommunicaret in defensionem iuris proprii, vt cum turbatur ipsius iurisdictio, cap. dilecto, loc. cit. in 6. & diximus alias ex Innoc. in cap. venerabili, de censibus.

Debet item ferri excommunicatio ex causa iusta, exprimenda in ipsa sententia, & non solo verbo ferri debet, sed in scriptis, & eius copia tradenda est reo si petatur, & contra faciens iudex suspenditur quoque ipso iure per mensem vnum à Diuinis officiis, & ab ingressu Ecclesiæ, c. 1. lo. cit. in 6. qua tamen suspensione, vt neque præcedenti non ligatur episcopus, cum in iuribus allegatis non fiat de eo specialis mentio. arg. tex. cap. quia periculosum, hoc eo. tit. in 6. & notat Nauar. loc. cit. nu. 8. vt supra diximus.

Tenet tamen excommunicatio lata sine monitione, vel non seruato iuris ordine, licet puniatur iudex, vt diximus, gl. ver. probari, & verbo iusta, cap. sacro, cit. Nau. vbi sup. Nisi quod excommunicatio maior lata contra participantes cum excommunicatis est omnino nulla

si non

si nõ præmittatur monitio, cap. statuimus, cit. in 6. similiter sententia declaratoria incursæ excommunicationis si illam nõ præcesserit monitio est nulla, Felin. in c. Rodulphus, nu. 41. de rescript. Alber. oliua, titu. 3. num. 8.

Nulla item est excommunicatio si feratur à iudice incompetenti, cap. nullus, de Parochiis.

Et si feratur post appellationem interpositam, ca. ad præsentiã, de
38 appell. Vel si continet intolerabilem iuris errorem, vt si quis excommunicetur, quia non fecit peccatum mortale, c. qui resistit, 11. qõ. 3. Nau. loc. cit. nu. 4. Vel vbi prælatus excommunicat subditum contra priuilegij sui tenorem, cap. cum Capella, cap. quanto. de priuil. Vel si iudex ferens sententiam, non intendit ligare, excommunicatio enim sumit vires ab intentione. Abb. in c. ex parte 1. de off. ord. Ang. ver. excommunicatio, 3. nu. 16. Arm. eo. nu. 16. Item est nulla excommunicatio si feratur à delegato in casu sibi non permisso, vel contra delegantis intentionem, c. fin. de præbend. Vel si feratur à iudice interdicto, suspenso, vel excommunicato, gl. in ca. præsenti, hoc titu. in 6. ver. ad cautelam, quæ colligit plures casus nullitatis excommunicationis, & suspensum intellige, vt sit suspensus à iurisdictione, nam ab ordine tantum suspensus potest facere ea quæ sunt iurisdictionis, & tenet ipsius excommunicatio, sicut & suspensus à iurisdictione potest ea quæ sunt ordinis. Arm. ver. excom. cit. nu. 16.

Pœna excommunicationis in contractu etiam sponte apposita, iudex non debet punire. aut declarare excommunicatum contrauenientem contractui, quod etiam ordinauit vtiliter Pius V. in reformatione tribunalis Aud. Cam. in hæc verba.

Neuè quisquam ratione sui consensus in contractu, seu quasi contractu, aut alias in iudicio vel extra iudicium per se vel alium quocunque modo etiam in susceptione quam vocant censurarum, de cætero præstiti, purè aut sub conditione, aut in diem, censuris Ecclesiasticis innodetur aut innodatus declaretur.

Præter præmissa quo ad modum ferendæ excommunicationis salubriter ordinauit Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de ref. vt videlicet iudex excommunicationem non ex quauis causa vel leui ferat, sed contumaces potius puniat aliis pęnis, & ad excõicationem non procedat nisi tum demũ cum executio realis vel personalis haberi non potest.

Præterea vt monitoria ad finem reuelationis cum pęna excommunicationis dari solita, non concedantur de facili, & non nisi pro re graui, & non nisi per ipsummet episcopum. Posse tamen illa concedi etiam per Vicarium generalem episcopi, si hæc facultas ipsi fuerit expresse ab episcopo concessa, respondit sæpius Sac. Cong. Conc.

vt

vt testatur Genuen. in prax. cap. 1. numero 1.

84 Et de istorum modo cum in praxi frequenter occurrant plura nobis annotanda sunt. Vnde primo videnda est forma quam præscripsit Pius V. circa concessionem huiusmodi monitoriorum seruandam, & est talis.

Sanctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Pius Diuina prouidentia Papa V. volens super expeditione mandatorum, quæ fiunt in forma Significauit: pro rerum subtractarum aut deperditarũ restitutione, seu illarum, & illas subtrahentium reuelatione, modum, & formam statuere (manente in alijs reformatione officij correctoris litterarum contradictarum à Sanctitate sua edita) præsente, quod perpetuo obseruari vult, scripto ordinat, vt mãdata pro restitutione seu reuelatione huiusmodi dẽtur (modo super illis supplicationes in præsentia suæ Sanctitatis signatæ fuerint) ad eorum duntaxat instantiam, quorũ ciuiliter interest. Quæ supplicationes rem ipsam de qua agitur, reique valorem, nominatim, & specificè exprimant, nisi forte sint pro Ecclesijs, locis piis, cõmunitatibus, vniuersitatib. collegijs, aut vniuersalibus successoribus, quos verisimile est certam rerum notitiam nõ habere, tunc etenim hac ipsa personarum qualitate expressa, ita demũ ferri poterit quædam in genere designatio rerũ, si designatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo in verisimilis sit, & tamen ostendat res ipsas (id quod præcipuè in omnibus attendendum est) minimè vulgares existere, &c.

Publicata Rom. in Cancel. Apost. ann. Incar. Dom. 1570. die 27. Iunij.

Illud præterea in istis monitoriis tenendum est, vt formentur contra detentorem non restituentem, & contra scientes, & non reuelantes. Si n. contra scientes, & non reuelantes tantum ponatur, dubium esset an ligarent ipsum detentorem, stante inter doctores quæstione controuersa, & indecisa an aliquis teneatur reuelare cõtra seipsum, de qua opinionum varietate testatur Genuen. loc. cit. c. 2.

Licet autem formetur modo prædicto monitorium et contra detinentem, adhuc tamen detentor non teneretur restituere si deuenerit ad paupertatem, nec habeat quod restituat. Silu. Nupt. lib. 3. verbo monitoriæ, num. 56. Neque si ipsi ex restitutione immineret aliquod damnum honoris, bonæ famæ, & eo maximè si non adesset modus restituendi saltem per subordinatam personam sine periculo diffamationis. argumento tex. c. officii, de pęnit. Item si credit se possidere iuste, vel in recompensam; tanto magis si id facit ex consilio peritorũ; & si lis pendet indecisa, & est dubia. Genuen. loc. cit. à num. 1.

85 Neque tenetur sciens reuelare, si peccatum fuerit occultum, vel peccator siue detentor sit emendatus, seu probabiliter sit emendandus fraterna correctione.

Et

Et si scit ex auditu tantum in certæ personæ, vel leuis. Item si sciat detentorem, detinere rem iuste, vel in recompensam. Vel si nouit per solam Sacramentalem confessionem aut consultationem secretam. Nau. in com. in c. inter verba, 11. q. 3. conclus. 6. & in Man. c. 25. num. 46. Neque item sciens tenetur reuelare, si timet verisimiliter ex reuelatione sibi graues inimicitias seu damnum futurum. Fel. in c. dilectorum, nu. 3. de test. cogen.

Neque Priuilegiati, & qui de iure testificari non tenentur, vt enumerantur, in l. Iulia. ff. de testib. reuelare tenentur, nisi in defectu aliorum testium. Nau. loc. cit. nu. 50. Genuen. loc. cit. nu. 3. Inhabiles autẽ ad testificandum tenentur reuelare, quia licet non probent, faciunt tamen præsumptionem illorum reuelationes vt notat glo. in ver. ad testimonium, c. 1. de testib. in 6. Franch. ibidem.

Neque ligantur monitione qui tempore quo promulgatur, & decurrit tempus incurrendæ excõmunicationis, degunt extra territoriũ Iudicis monentis. Genuen. cit. Neque illi quos pars vel iudex nõ præsumitur velle excommunicare, vt pater filium, maritus vxorem non præsumitur velle excommunicare, licet etiam isti teneantur ad restitutionem. Silu. Nupt. lo. cit. Nauar. cit. c. 27. nu. 14.

Vlterius circa eadem monitoria aduertendum est cum non sint cõcedenda nisi pro re graui, quænam res sit æstimanda grauis, relinqui arbitrio Episcopi, qui considerata loci consuetudine vel paupertate petentis, hoc iudicabit, respectu. n. personæ pauperis petentis posset dici summa viginti vel triginta ducatorum sufficiens ad concedendũ monitorium, quæ tamen in alia persona diuite pro leui reputari posset. Romana autem curia, & plerique alii loci seruant vt non concedantur monitoria nisi pro summa ad minus ducatorum quinquaginta, vt testatur Zer. verb. excom. mater. nu. 1. Genuen. lo. cit. c. 1. nu. 3.

Non sunt item concedenda nisi in subsidium, & quando veritas aliter haberi non potest. Vnde si sciretur detentor, & posset contra ipsum agi via ordinaria, non deberent concedi monitoria, nisi deessent testes ad probandum, tunc enim possent moneri qui scirent, vt testificentur. Silua. Nupt. lo. cit.

Receptis autem reuelationibus, siquidem nihil contineant infamatorium, vel criminale, tradenda est ipsarum copia actori, vt ex illis probet suam intentionem coram iudice competenti. Si autem contineant quid infamatorium, vel ex quo intendi posset actio criminalis, non debet ipsarum copia tradi propter periculum irregularitatis, quæ sequi posset ex morte, vel membri amissione rei ob criminalitatem huiusmodi forte infligẽda, sed moneri potest detentor, & repetitis testimoniis cum iuramento, & citato detentore ad dicendũ quare non debeat declarari, si pertinaciter non restituat, posset declarari ex

com-

communicatus ob non restitutionem, quem modū procedendi tradit Sil.Nupt.Neuizan.lo.cit.Tutius tamen esset si in criminalibus,& infamatoriis,vel vbi sequeretur scandalum,vt non concedantur monitoria huiusmodi docet Genuen.cit.c.1.nu.7.

Eædem excommunicationes morte eius qui eas tulit siue naturali siue ciuili,vt si ab officio remoueatur], expirant, si mors sequatur antequam incurrerentur.gl.in verb.non nisi, c.à nobis, 1.de sent.excō. ibique Abb.& omnes communiter.

Sciendum præterea, quod si iudex præcipiat aliquid sub pœna excommunicationis,ista verba esse comminatoria,nec contrauenientē incurrere excommunicationem ipso facto, sed esse excommunicandum,vt & supra diximus. Si autem prohibeatur sub pęna excommunicationis ipso facto incurrendæ,quod facere potest iudex pro futuris delictis, tunc non est dubium quod perpetrato delicto statim excōmunicatio incurritur.Similiter,& si dicat iudex,nisi infra decē dies parueris,excommunico,lapso enim termino reus tenetur abstinere à participatione cum fidelibus.Felin.in c.Rodulphus,de rescript.num. 35.nisi excusetur iuris,vel facti ignoran.probabili,Nau. lo.cit.ca.27. num.16.

Quo autē ad alios,vt teneantur euitare excommunicatum,non sufficit excommunicatio incursa,sed requiritur,vt sit publicata,& denūciata,Fel.lo.cit.Couar.in ca.alma mater, cit.§.7. & fuit ordinatum à Leo.X.in Conc.Lateran.in concordatis Galliæ, in hæc verba.

Statuimus insuper quod ad euitandum scandala,& multa pericula,subueniendumque conscientijs timoratis, quod nemo deinceps à communicatione alicuius in sacramentorum administratione, vel receptione aut alijs quibuscunque diuinis,vel etiam prætextu cuiuscunque sententiæ aut censuræ Ecclesiasticæ,seu suspensionis,aut prohibitionis ab homine, vel à iure generaliter permulgatæ,teneatur abstinere, vel aliquem vitare, vel interdictū Ecclesiasticum obseruare,nisi sententia,prohibitio,suspensio, vel censura huiusmodi fuerit,vel cōtra personam,collegium, vniuersitatem Ecclesiasticam aut locum certum aut certā,à iudice publicata,& denunciata specialiter,& expreße, aut si notoriè in excōicationis sententiam constiterit incidiße, quod nulla poßit tergiuersatione celari, aut aliquo iuris suffragio excusari,cū à cōione illius abstinere volumus iuxta canonicas sanctiones. Per hoc tamen huiusmodi excommunicatos,suspensos,interdictos,seu prohibitos non intendimus in aliquo releuare nec eis quomodolibet suffragari,&c.

Vnde patet solos excommunicatos declaratos,&notorios esse euitandos. Nomine autem notorii hoc loco solum percussorem clerici notorium euidentia facti, quod tergiuersatione celari non possit intelli-

telligendum esse, communis Doctorum interpretandi vsus obtinuit, ita quod alii notorii etiamsi euidenter constet ipsos fuisse excommunicatos siue à iure siue ab homine, vitari non debent antequam fuerint denunciati, Couar. lo. cit. Gutier. lib. 1. Can. q. c. 1. eamque extrauagantem esse vsu receptam cum ista limitatione, vt intelligatur notorium de solo percussore clerici, concedit Nau. lo. cit. nu. 35. & tanto magis, quia innititur decreto Concilii Basiliensis, quod solos percussores clerici notorios decreuit euitandos, quod decretum refert Felin. lo. cit. nu. 39. in hæc verba.

Insuper ad euitanda scandala, & multa pericula, quæ conscientiis timoratis contingere possent misericorditer indulgemus, vt nemo deinceps à communicatione alicuius, sacramentorum administratione, vel receptione, aut aliis quibuscunque Diuinis intus, vel extra prætextu cuiuscunque censuræ à iure, vel ab homine generaliter promulgatæ teneatur abstinere, vel aliquẽ vitare, aut interdictum Ecclesiasticum obseruare, nisi sententia, vel censura huiusmodi fuerit publicata, vel denunciata specialiter, & expresse, non obstantib. constitutionibus, &c. saluo si quem pro sacrilega manuum in clericos iniectione sententiam latam à Canone adeo notoriè constiterit incidisse, quod factum non possit aliqua tergiuersatione celari, nec aliquo suffragio excusari, nam à communione illius, licet denunciatus non fuerit volumus abstineri iuxta canonicas sanctiones, &c.

Vide eadem relata apud Nau. in c. 1. §. laboret, de pœn. dist. 6.

Sciendum item quod non potest excommunicari, vniuersitas, collegium, vel capitulum, si tamen de facto excommunicaretur, ligaret excommunicatio, c. Romanæ, hoc tit. in 6. iun. glo. ver. penitus. Et tanto magis esset valida si in ea apponeretur clausula, (excommunicamus Capitulum, & singulas illius personas, quæ fuerunt culpabiles.) Nau. cons. 7. & 8. hoc tit. & tunc ligaretur illi solum qui essent in culpa, Couar. lib. 2. var. res. cap. 8.

Non potest etiam aliquis excommunicare seipsum, neque æqualẽ, neque superiorem, c. cum inferior, 21. dist. vnde Episcopus licet delinquat contra suum statutum habens annexam excommunicationem non erit excommunicatus, Host. in Sum. hoc tit. nu. 6. Arm. lo. cit. nu. 25. Nau. loc. cit. cap. 27. nu. 6.

Semel autem excommunicatus, & denunciatus semper euitari debet, donec constiterit de absolutione, gl. in ver. de absolutione, in ca. proposuit. de cler. excom. ministr. Arm. lo. cit. nu. 61.

Ad hæc sciendum, quod excommunicatus exercens actum aliquẽ ordini sacro deputatum incurrit irregularitatem Papæ reseruatam, c. 3. de cler. excom. cit. cap. is qui. hoc nostro tit. in 6.

Eam tamen non incurrit excommunicatus minori excommunicatione, cap. si celebrat, loc. cit. de cler. excom. Vltra quod excommuni

catio

catio hæc minor non est in vsu, nisi in casu participationis cum excõmunicato maiori excommunicatione, vt testatur Nau.lo.cit.nu.25. Imo & in dubio non præsumitur de minore, sed de maiore c.pen.hoc tit.licet alias in pęnalibus semper præsumendũ sit de minore pęna, c. in pœnis, de reg.iur.in 6. Neque ille irregularitatem incurrit, qui appellat à sententia excommunicationis, quam probabiliter dubitat esse validam, licet postea declaretur male appellasse. Fel.in c.Rodulphus, cit.nu.43. Nau.cit.cap.25.nu.104.

Neque in casibus in quibus cõi sensu subintelligitur tum demum incurrere excõicationem si non paruerit absque iusta causa, in talib. enim non censetur quis pro excõicato nisi postquã per iudicẽ fuerit declaratum eum ob non paritionem, excõicationem incurrisse, quales sunt omnes excõicationes latæ à iure, & mandata iudicum, ver. gra. sit excõicatus ipso facto nisi paruerit, & similia, & ita decisũ fuisse in Rota Rom.testatur, Felin.cit.in c.ad probandum, nu.6.de re iudic. Vnde & pensionarius non soluens pensionem in termino sub pęna excõmunicationis latæ sententiæ sibi præfixo, non est excommunicatus nec efficitur irregularis celebrando ex quo credit excusatum se fore impotentia soluendi, concordia, vel bonitate pensionarii donec ille cui debetur pensio id declaret, & ita praxim communem seruare testatur Nau.c.23.nu.104.& cap.27.cit.nu.15.

Sciendum item quod excõicatio non suspenditur appellatione interposita post latam sententiam, cap.is cui.hoc tit.in 6. Declaratio tamen excõicationis appellatione suspenditur, gl.in ver.priuatos, in c. cupientes, de elect.in 6.ver.priuatos, Fel.in c.Rodulphus, cit.nu.43. ita quod licitè cõicari possit sic declarato, nec ipse celebrans incurret irregularitatem, si dubitet de valore excõicationis, seu cõfidit suę appellationi, vt diximus. securius tamen est in talibus abstinere ab illis actibus quibus irregularitas inducitur, cũ vulgatum sit ẽt iniustã excõicationem ligare, & id quod salutarius est animæ esse sequendũ.

Quod autem ad absolutionẽ excommunicationis attinet, ab excõmunicatione minore absoluere potest quilibet confessor appro-
88 batus.cap.nuper.hoc tit. Ab excommunicatione vero maiore à iure lata, si conditor canonis illam sibi non reseruauit, absoluere debet Prælatus seu Episcopus. Nau.cit.c.27.nu.39. & fuit dictum supra de foro pęnitentiali ab excommunicatione demum ab homine lata nemo alius absoluere potest nisi qui eam tulit, vel ipsius successor, vel superior. Host.lo.cit.nu.12.§.si vero.

Absolutio item ab excommunicatione potest concedi ad tempus tantum cum reincidentia, vt si velit iudex absoluere aliquem ad effectum, vt possit ferre testimonium, gl.fin.in cap.veniens, de testibus. Abb.ib. vel si concedenda sit absolutio ad cautelam, de qua Quar-

ver.

ver. Archiep. auctorit. nu. 14. Genuen. lo. cit. cap. 5. & nos infra de appell. aliqua referemus. Suspendi autem excommunicatio non potest, sed vel statim ligat vel statim nulla est, c. pastoralis, de appell. glo. in c. dilectis, ver. suspendendum, & alia, in cap. ad hæc quoniam, ver. interdictum, ib. licet interdictum possit suspendi, loc. cit. & gl. 1. in cap. præsenti, hoc titu. de sent. excom. in 6.

Vltimo excommunicatio tolli potest de consensu partis antequã incurratur, postquam tamen esset incursa superuenienti consensu nõ tolleretur, nec potest deferri, ita vt semel sublata, lapso termino de partis consensu in quo debebat incurri, iterum alio termino arbitrio partis incurratur, nisi prorogatio huiusmodi termini fiat iudicis authoritate, excommunicatio enim non potest nasci ex pacto, sed ex iudicis authoritate, Bal. in l. tale pactum, ff. de pactis, Ang. ver. excommunicatio, 1. nu. 21. Nau. cit. c. 17. nu. 15.

SVMMARIVM.

89 *Carceris pęna ex quibus causis sit infligenda.*
90 *Carcer infamat.*
91 *Verberum pęna est in iure vsitata.*
92 *Torqueri non debet clericus nisi præcesserint grauia indicia.*
93 *Depositionis pœna quibus casibus infligenda.*
94 *Degradatio in quibus casibus facienda.*
95 *Bannum Episcopi extenditur tantum per ipsius Diœcesim.*
96 *Priuari nemo debet beneficio nisi in casibus in iure expressis.*
97 *Pœnam pecuniariam, quando possit retinere sibi iudex.*

CORPORALES pęnæ sunt, Carceris perpetui. & hæc pœna non debet imponi clericis nisi in casibus à iure expressis, cap. penul. & vlt. de hæret. & non nisi in casibus quibus de iure ciuili esset imponenda pęna mortis, non simplex, sed cum aliqua qualitate atroci, vt ignis, membrorum lacerationis, Diaz. in pract. crimin. cap. 129. 89
Hoc tamen casu prouidendum est ne ex defectu iuris, vel cibi carceratus moriatur, Abb. in cap. a nobis, de apostat. sequuta enim morte quam arctitudo carceris vel fames causaret iudex efficeretur irregularis, Card. in Clem. 1. de pęnit. & remiss. q. 7.

Carcerari etiam potest clericus causa custodiæ, & in vinculis detineri, licet agatur ciuiliter, si nimirum sit suspectus de fuga, cap. si clericos, de sent. excomm. in 6. cap. dilectis, de appell. Carcer tamen non debet esse squallidus, & immundus nec corporis afflictiuus, & cauendum est ne carceratio passim fiat, nec leui de causa, sed habita prius informatione, & indiciis, cum carceratio ipsa infamet, & ge-

neret

90 neret præiudicium irreparabile, vt notat Fel. in c. cum super. de re iudic. nu. 17. Iason in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. quin & sola accusatione opinio hominis grauatur. Arch. in c. tantis. 85. dist. & iudex carcerans iniustè, pœnam excommunicationis non effugit. c. si clericos, cit. Genuen. in prax. cap. 34.

Possent & laici carcerari à Iudice Ecclesiastico in criminibus Ecclesiasticis. Clem. 1. de hæret. Aufrer. de potestat. Eccles. in Laicos. sub principium.

Ad capturam autem carcerandorum, laicorum ministerio vti potest, nec incurrunt tum laici pœnam excommunicationis capiendo clericum vel etiam percutiendo si se defendat, & si aliter detineri nō possit. Host. in Sum. loc. cit. de sentent. excommun. nu. 4. Ange. verbo excom. 5. num. 6.

91 Verberū quoque pœna est vsitata. cap. 1 de calumniatoribus, cap. fina. 35. distinct. sed non nisi per clericū clerico verbera sunt infligenda, vel per ipsummet Iudicem. cap. vniuersitatis, loc. cit. de sent. excommun. Episcopus tamen ipse neminem debet percutere. ca. non liceat 86. distin. Caueri etiam debet vt citra mortis, & membrorum læsionis periculum verbera infligantur, & citra sanguinis effusionē, cap. in archiepiscopatu. de raptor. si tamen casu succederet sanguinis effusio, non propter hoc sequeretur irregularitas, cum hæc non inducatur nisi morte vel membri abscissione causata. Diaz. loc. citat. cap. 125. Abstinere item debet iudex quam maxime ab huiusmodi pœnis corporalibus, & non nisi in grauissimis culpis illis vti, & facilius contra minores clericos, quam sacerdotes, vt monet Archid. in cap. vlt. cit. 35. dist.

Huc pertinet quod clericus pro crimine torqueri potest Diaz. loco, cit cap. 117. dummodo prius extent contra ipsum magna, & violēta indicia ad minus per duos testes probata, & quod fuerit infamatus de eo crimine. Siman. de cath. institut. tit. 65. nu. 14. nam propter testimonium vnius qui fuit particeps criminis nemo torquendus est, nisi alia suffragentur. Boer. decis. 319. neque ad vnius testis bonæ famæ, si reus etiam habeat adminicula integræ conuersationis, alioquin si fuerit infamatus, & suspectus, ad vnius testis bonæ famæ relationem torqueri posset, cum hæc faciat semiplenam probationem. Simanc. cit. nu. 25. Confessio autem extraiudicialiter facta, licet regulariter in clerico non sufficiat ad torturam, Diaz. loc. cit. Aufr. de potest. sec. Reg. 3. fall. 4. contrarium tamen vsu seruatur vt refert Boss. de iudiciis, nu. 103. Genuen. cit. c. 70. nu. 17. Tortura eadem non deberet infligi clericis per laicos, tamen vsus obtinuit contrarium, Aufrer. vbi supr. Zerol. verb. excom. efficiens, nu. 8.

Pœna corporalis quoque est damnatio ad triremes in Italia vsitatissi-

tatissima, de qua Diaz. cit. cap. 135. Et hac damnati clerici, si damnetur ad vitam, degradantur prius, si vero ad tempus, deponuntur tantum verbaliter, & vtroque casu licite vapulantur à ministris triremium. Zerol. cit. par. 2. verb. excom. nu. 19.

93 Depositionis pena ex qua remouetur clericus ab altaris ministerio, de qua in c. atsi clerici. de Iudic. Abb. ibidem. depositio videlicet verbalis quæ fit sine solemnitatibus vt infra, & de hac intelliguntur iura in dubio cum loquuntur de depositione, quia nimirum est leuior. Abb. in c. ad abolendam de Hæret.

Nemo autem deponi debet nisi in casibus à iure expressis, vel in illis tantum in quibus ius ciuile imponit penam mortis. Fel. in c. qualiter, 2. de accusat. nu. 25. Dec. vero in cap. atsi clerici, cit. nu. 20. tenet arbitrarium esse iudici quãdo debeat, infligere hanc penam, imo omnes pena hoc tempore sunt arbitrariæ iudici, ita quod possit pro arbitrio eas augere vel minuere. Couar. lib. 2. var. res. c. 9. num. 8. Mará. 4. par. distin. 1. num. 65. Zer. cit. verb. priuatio. in princ. Et huiusmodi depositi deberent in monasterium detrudi vt ibi lugeant commissa. cap. sacerdos, 81. dist. debentque ali ex beneficiis suis, vel ab Episcopo si sint pauperes, alimenta enim ipsis debentur, cap. de lapsis, 15. q. 6. Felin. loc. cit. num. 27. His tamen temporibus hæc detrusio in monasterium non vsitatur, cum monasteria tales recipere passim recusent, nec ab Episcopo vt suscipiant cogi possunt cum fere vbiq; sint exempta. Diaz. cit. c. 128.

Degradatio est alius modus depositionis, quo delinquens deponitur cum solemnitatibus quæ habentur, in cap. degradatio. de penis, in 6. & traditur Curiæ seculari, ad quam cum antiquo iure debuerit adhiberi certus numerus Episcoporum vt in depositione presbyteri, sex Episcopi, in Diaconi depositione tres adesse debebant cap. fælix. 15. quæst. 7. Conc. Triden. sess. 13. cap. 4. de ref. ordinauit vt loco Episcoporum adhiberi possint totidem Abbates vsum mitræ, & baculi habentes, vel si & isti commode haberi non possint, aliæ quæuis graues personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, & iuris scientia cõmendabiles.

94 Degradationis pena infligitur pro hæresi. cap. ad abolendam, de hæret. cit. Pro crimine falsi. cap. ad falsariorum, de crim. falsi. Et propter calumniam seu contumeliam illatam Episcopo. cap. si quis sacerdotum, 11. quæst. 1. vide gl. in cap. ad abolendam, cit. verb. relinquatur. Pro crimine item læsæ maiestatis contra Papam commisso. vt in facto iudicatum fuisse refert Felin. in cap. Rodulphus. de rescript. cit. num. 37.

Non ordinatus celebrans, eadem pena puniendus est ex ordinatione Clem. 8. vt sequitur.

Etsi

Etsi alias fe. re. Paulus PP. IV. & infra. Nos igitur animaduertentes huiusmodi perditos, & nefarios homines ad sacrum presbyteratus ordinem non promotos missarum celebrationem vsurpare præsumentes, non solum actus idololatriæ saltē extrinsecè seu per externa, & visibilia Religionis, & pietatis signa exercere; sed etiam quantum in ipsis est efficere vt Christi fideles, qui credunt eos ordinatos esse, & rite conficere Sacramentū Eucharistiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrant, purū videlicet panem, & vinum tanquam verum Christi Domini nostri corpus, & sanguinem eisdem adorandum proponentes. Confessiones autem audientes non solum sacramenti pœnitentiæ dignitatem contemnere, verum etiam Christi fideles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gradum sacerdotalem, & auctoritatem absoluendi à peccatis magno cum periculo, & scandalo plurimorum. Propterea vt grauissima hæc scelera committentes posthac debito supplicio puniātur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia ac matura deliberatione deque Apostolicæ potestatis plenitudine S. Inquisitionis iudicum conscientiæ consulere, & ne in futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda dubitari possit, prouidere volentes, supradictorum prædecessorum nostrorum vestigijs inhærētes, hac perpetuo valitura constitutione decernimus atque statuimus vt quicunque non promotus ad sacrum præsbyteratus ordinem repertus fuerit missarum celebrationem vsurpasse, vel Sacramentalem confessionem audiuisse, à Iudicibus S. Inquisitionis vel locorum ordinarijs tanquam Ecclesiæ misericordia indignus à foro Ecclesiastico abijciatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis si quos habuerit ritè degradatus statim Curiæ sæculari tradatur, per Iudices sæculares debitis pœnis plectendus. Non obstantibus, &c.

Dat. Rom. die 1. Decembr. 1601.

Crimen nefandum contra naturam eadem pœna degradationis, & traditionis curiæ sæculari puniri voluit Pius Quintus, cuius constitutionis verba refert Nau. cap. 27. num. 249. & dicit intelligendum esse non de quocunque committente hoc crimen, sed exercente, frequentatione actuum.

In delictis item atrocibus pro arbitrio pœnam hanc infligi posse tenet Diaz. cit. & pluries in facto iudicatum fuisse vt in crimine parricidij. testatur idem ibid. c. 90. Nemo tamen degradari debet nisi directe accusatus, & conuictus seu confessus, & præsens, contra absentē enim non proceditur ad hanc pœnam. Inno. in c. qualiter. 2. de accus.

Exilij pœnæ meminit, cap. 1. de calumniatoribus, cap. accedens, 50. dist. quam ferre plurimum conducit, vbi delictum puniendum cohæ-
95 ret loco, & vbi loci mutatione leuaretur scandalum, & occasio iterū delinquendi criminoso. Diaz. cit. c. 126. sed hoc exilij bannum non extenditur extra Diœcesim iudicantis. Fel. in c. postulasti. nu. 2. de for. comp. Archiepiscopus tamen non tantum ex Diœcesi sua, sed etiam ex

tota sua Prouincia potest exulare facere, c. tuarum, de priuil. Quaran. verb. Archiepiscopi auctor. nu. 39. Haec etiam pęna relaxari potest ex causa per ipsum Episcopum. Diaz. loc. cit.

96 Priuationis pęna vsitata est in iudicio Ecclesiastico, priuati tamen nemo debet nisi in casibus à iure expressis. Fel. in c. quetelam. num. 1. & 2. de iureiurand. & in cap. ex parte, de rescript. nu. 2. Innoc. in cap. bonae. de elect. In casibus etiam in quibus priuatur quis ipso iure, requiritur semper Iudicis sententia declaratoria, & ante ipsam non tenetur quis dimittere beneficium, Fel. in c. Rodulphus. cit. nu. 38. Causae autem priuationis in iure expressae praecipuae sunt. Crimē simoniae, cap. insinuatum, de sim. quod aliquando priuat etiam non expectata iudicis declaratoria vt suo loco dictum fuit. Concubinatus, si concubinarius monitus, & mulctatus primo sequestratione tertiae partis fructuum, deinde pęna suspensionis ab administratione officii, concubinam non dimittit, cap. sicut, cap. si autem, de cohab. cler. & mul. Conc. Trid. sess. 25. cap. 14. de ref. Periurium item punitur poena priuationis, cap. quetelam. de iureiur. non tamen hoc intelligitur de nō tenente promissum, vt notat Fel. ibid. nu. 7. Imo signatura non concedit priuationem pro periurio. nisi fuerit iudiciale. vt testatur Staphil. de litt. grat. tit. de modis priuandi.

Homicida voluntarius priuari etiam debet beneficiis, c. 1. & 2. de cler. pug. in duel. non tamen est ipso iure priuatus, sed est priuandus Iudicis sententia, quod communiter sentire Doct. testatur Fel. in ca. inquisitionis, nu. 3. de accus. & in tantum quidem quod licet lata fuerit sententia condemnatoria de homicidio, & in ea non fiat mentio priuationis, non censeretur adhuc talis priuatus. Diaz. loc. cit. ca. 88. quia nimirum praesumi posset Episcopum voluisse cum ipso dispensare in retentione beneficij, cū hoc casu, & in omnibus fere aliis quoad bebeficii retentionē dispensare possit Episcopus. Staphil. Diaz. locis cit. & diximus alias ex Inn. in c. ex litteris. de cler. nō ord. ministr.

Si etiam in sententia exprimatur pęna priuationis, & condemnatus appellat, durante appellatione non est priuatus, & si resignaret interim, teneret resignatio etiamsi beneficium iam fuisset impetratū ob priuationem. Crescen. decis. 6. num. 3. de renun. Ant. de Butrio. cōsil. 43. num. 2. quod pro indubitato practicari in Rota Romana refert Genuen. cit. cap. 65. num. 18. Vltra priuationem autem homicida puniendus est pęna depositionis verbalis, & detrusionis in monasterio ad quinquennium vel septennium, cap. sicut dignum, §. vlt. iuncta glo. verb. consilium, de homicid. cap. tuae. de pęnis, & cap. cum nō ab homine, de iudic.

Priuari demum debet non residens, & se absentans à beneficio requirente residentiam, vltra tempus licitum, Priuationem tamen praecedere

cedere debet monitio, & deinde pœna censuratum, deinde subtra-ctionis fructuum, ita quod post quemlibet terminum pęnæ, expecte-tur ad minus per sex menses, c. quoniam frequenter, vt lite non cõtes. & demum si pertinaciter adhuc se absentauerit priuandus. Conc. Tri den. cit. sess. 23. de ref. cap. 1. Et quidem debet citari absens personaliter si scitur vbi sit; si autem nesciatur vbi sit citari debet in sua Ecclesia ter successiuè, nec sufficeret vna citatio pro tribus, gl. in c. quoniam, cit. ver. Canonibus. Abb. cons. 67. lib. 1. Fel. in c. consuluit, num. 13. de off. deleg. neque teneret sententia qua priuaretur non residens non præmissa trina citatione. Abb. lo. cit. vel non seruata forma dicti Conc. si videlicet non residens non fuerit primo censuris, sequestratione fructuum aliisque iuris remediis castigatus, vt fuisse decisum in Rota Rom. coram Seraphino. die 5. Decem. 1567. in vna Salamantin. refert Genuen. cit. c. 112. vt alias diximus.

Pecuniariam quoque pęnam imponere potest iudex Ecclesiasticus Felin. late, in c. irrefragabilis, nu. 6. de off. ord. & si fuerit pęna hæc im
97 posita statuto, licite ipsam sibi retinere potest iudex, si vero imponatur per sententiam, honestius est vt ad pios vsus conuertatur. Fel. loc. cit. hodie vero Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de ref. voluit has pęnas omnino erogari ad pios vsus, ita quod Episcopus ipsas non possit conuertere nequidem in fabricam Ecclesiæ cathedralis aut mercedem Vicarii vel aliorum officialium Curiæ quemadmodum declarasse. Sac. Congreg. Concilii testatur Genuen. cit. cap. 69.

Pęna autem pecuniaria quæ solet vulgo apponi in contractibus licet de iure exigi possit, Fel. in c. 1. de const. nu. 43. de cõsuetudine tamen non exigitur, nisi quatenus concurrit interesse, argum. tex. c. fin. iun. gl. fin. de pęnis. Anch. in c. peccatum. de reg. iuris, in 6. Nauar. in Man. c. 23. num. 68. Libet hic etiam referre de pęnis imponendis pro blasphemia ordinationem Pii V. in Bulla incip. cum primũ, aliis etiã locis à nobis adductam, quoad propositum itaque verba ipsius sunt.

Ad abolendum vero nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & imperialibus quoque legib. receptum est, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo segnitiẽ, vel potius desuetudinem, supra modum inualuit. Leon. X. prædecessoris nõ stri in nouissima Lateranen. Concilio statuta innouantes: Decernimus vt quicunque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam eius genitricem expresse blasphemauerit, pro prima vice pœnam vigintiquinque ducatorum incurrat, pro secunda, pęna duplicabitur, pro tertia autẽ cẽtum ducatos soluet, & ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui vero plebeius fuerit, nec erit soluẽdo prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diẽ integrũ,

pro secunda fustigabitur per vrbē, pro tertia, lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunque clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit, pro prima vice fructibus vnius anni omnium, & quorumcunque beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis ipsis priuetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, pœna pecuniaria vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ atque personæ, arbitrio iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum contra naturā propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ sæculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit omnibus ordinibus degradatus simili pœnæ subijciatur. Monemus præterea omnes locorū ordinarios, & in virtute sanctæ obedientiæ eis præcipimus vt statuta Trid. Conc. contra concubinarios tā clericos, quam laicos edita, districtè faciant obseruari, reddituri Deo ac nobis si id omiserint rationem. Et vt præmissorū delictorum simoniæ, blasphemiæ, ac stupri, nefandi notitia facilius habeatur, volumus quod in singulis casibus, non solū per accusationē & inquisitionem sed etiam ad simplicem, & secretam denunciationem procedatur per quoscunq; iudices, alias tamen de iure cōpetētes, tam ratione delicti quam personarū, ita quod inter eos locus sit præuentioni. Monemus præterea omnes, & singulos, vt solū Dei timorem præ oculis habentes, & nō alia praua animi affectione ducti, culpabiles tantum deferant, innocentes non vexent. Quod si aliqui ex calumnia aliquos denūciasse comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus, & mandamus. Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis pijs arbitrio nostro in Vrbe, extra vero ordinariorum, pro tertia accusatori qui delinquentes detulerit. Mandamus autem, &c. Non obstantibus, &c.

De Appellationibus.

SVMMARIVM.

98 *Ordinata per Conc. Trid. circa appellationes.*
99 *Sententia definitiua quid sit,*
100 *Carceratio inducit grauamen irreparabile.*
101 *Archiepiscopus quando debeat admittere appellationes factas à suis suffraganeis,*
102 *Appellatio non concedenda in facto notorio.*
103 *Appellanti præfigi potest terminus prosequendæ appellationis.*
104 *Sequestrum quando concedi possit.*

DIF-

DIFFVSAM appellationum materiam de qua copiosissimi extant variorum tractatus, pro nostro more in iis tantum, quæ circa eas recenter, & maximè post Conc. Triden. fuerunt innouata, sufficiet attigisse.

Vnde primo Conc. cit. sess. 22. c. 7. de ref. ordinauit, vt ab omnibus
98 Legatis Nunciis S. Sedis, Metropolitanis, aliisque superioribus iudicibus, const. Innoc. IV. relata in c. Romana, de appella. in 6. in admittendis appellationibus, seruetur.

Idem sess. 24. cap. 20. prohibet appellationes admitti, nisi à definitiua sententia, vel ab habente vim definitiuæ, vel ab interlocutoria grauamen irreparabile continente. Quæ autem sit differentia inter has sententias, tradit Felin. in rub. de re iud. Host. in Sum. titu. eo. nu. 2. nimirum, quod definitiua est, quæ decidit negotium principale in
99 iudicium deductum. Vim definitiuæ habēs est quæ definit vnum articulum causæ substantialem, vel etiam totum negotium perimit, licet per indirectum, vt si quis repellatur ab agendo per aliquam exceptionem, interlocutoria vero est omnis alia pronuntiatio iudicis super incidentibus ante definitiuam.

100 Grauamen demum irreparabile est omnis actus irretractabilis, & quo mandato exequutioni, pars grauata amplius non subleuaretur appellatione à definitiua, vel non sine difficultate, & præiudicio subleuaretur, vt est carceratio, tortura, excommunicatio, suspensio, interdictū, Duen. reg. 52. Franch. de appell. c. super eo. 2. not. 2. Rebuf. in Concord. tit. de friuol. appellat. Et quoad carcerationem declaratum fuit à S. Cong. Conc. vt refert Quar. ver. Archiepiscopi auctori. in addi. nu. 20. versus finem in hunc modum.

An quod decreto sacri Conc. Trid. sess. 13. cap. 1. de refor. & alio sessio. 24. cap. 20. de refo. dicitur de grauamine quod per appellationem à diffinitiua reparari non potest, intelligi possit, & debeat de grauamine indebitæ carcerationis.

S. D. N. audita relatione Congregationis Concilij, declarauit ita esse intelligendum, & ideo ab huiusmodi grauamine appellari posse & ordinariū teneri huic appellationi deferre, & teneri processum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen reo manente in carceribus donec inde ex appellationis causa cognita aliud iusserit.

Idem Conc. sess. 23. c. 1. de ref. ordinat, ne vlla appellatio, vel inhibitio superioris impedire possit ordinarium quo minus suam sententiam circa residentiam curati latam exequatur.

Sess. vero 13. c. 1. & sess. 24. c. 10. de refo. similiter vult ne in causis visitationis, correctionis morū, & criminalibus, executio sententię appellatione suspendatur.

Eadem, sess. 13. c. 2. statuitur, vt causæ ad Rom. Curiam per appel-

fationem deuolutæ, committantur in partibus Archiepiscopo seu eius Vicario, siue ex causa alteri viciniori Episcopo seu eius Vicario, & non inferiori.

Sess. 25. cap. 13. de Regular. vt causæ præcedentiæ remota omni appellatione terminentur.

Eadem sess. c. 14. de ref. ordinatur, vt contra concubinarios ordinarius procedere possit, appellatione non obstante.

Circa eandem appellationum materiam decreuit quoque sacra Episcoporum Congregatio ea quæ sequuntur in anno 1600. relata apud Gennen. cit. c. 88. Quar. lo. cit.

1 *Ad tollendas ambiguitates, & controuersias iurisdictionales, quæ inter appellationum, & prioris instantiæ iudices, non sine partium dispendio cursusque iustitiæ impedimento, & sæpè cum scandalo oriuntur, sacra Congregatio causis Episcoporum præposita, facta prius relatione S. D. N. Clemen. VIII. ac de sanctitatis suæ mandato viuæ vocis oraculo desuper habito in hunc qui sequitur modum ab omnibus ad quos spectat, in posterũ fieri, ac seruari debere mandauit, & mandat.*

Metropolitani, Archiepiscopi, Primates, aut Patriarchæ suffraganeos eorumque subditos non inuiteent, nisi in casibus à iure expressis.

Item nec alij superiores etiam Nuncij, vel Legati de latere specificam facultatem maiorem non habentes, causas in Curijs Ordinariorum, vel aliorum inferiorum iudicum pendentes, ad se aduocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iurisdictionibus quoad alias causas eximere non possint.

Appellationes nunquam recipiantur, nisi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius constiterit, appellationem à sententia definitiua, vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine quod per definitiuã sententiam reparari non possit in casibus à iure non prohibitis per legitimam personam, & intra debita tempora fuisse interpositam ac prosecutam.

Nec dum causæ coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuam sententiam, vel vim definitiuæ habentem, de grauamine illato superiores cognoscere valeant, licet citra præiudicium cursus causarum, se id facere contestentur, nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut simpliciter mandare, vt ipsis copia processus transmittatur etiam expensis appellantis.

Inhibitiones post appellationem sicut præmittitur receptam, non concedantur nisi cum inscriptione tenoris sententiæ aut decreti definitiui, aut vim definitiui habentis, vel damnum per definitiuam irreparabile continentis, alias inhibitiones, & processus, & inde sequuta quæcunque sint ipso iure nulla, eisque impune non parere liceat.

Si appellans asserat, sententiam aut appellationis exemplum culpa iudicis, vel actuarij habere non posse, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda; sed eis tantum ad quos pertinet iniun-

gi poterit, vt soluta condigna mercede actorum, exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur.

Caueat tamen iudex à quo, ne si verè appellatum fuerit in casu appellabili, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet, & si per actũ publicum aut per testium depositionem constiterit, acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta, possit iudex appellationis adijcere ne interim aliquid noui contra appellantem attentetur.

Ab executione decretorum S.Conc.Trid. aut Visitationis Apostolicæ, appellationes à Metropolitanis non recipiantur, nec si Episcopi virtute eiusdem S.Concilij procedant vti sedis Apostolicæ delegati in causis, quæ sub eorum iurisdictione ordinaria non comprehendũtur, salua tamen in hoc casu Legatorum & Nunciorum Apostolicorum auctoritate.

In causis vero visitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum deuolutiuum tantum admittantur, nisi de grauamine per definitiuam irreparabili agatur, vel cum visitator citata parte, & adhibita causæ cognitione, iudicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit etiam quoad effectum suspensiuum.

Cum à grauamine quod per definitiuam reparari nequit, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiam comminatæ appellatur, non nisi visis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouisio aliqua concedatur.

Causa appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur carcere permanebit, quoad iudex ad quem appellatum est, visis actis, & causa cognita aliter decreuerit, & tunc si à iudicis ad quem, decreto vim definitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mandare aut pro sui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem superiorem aliud fuerit ordinatum.

Acta originalia processuum primæ instantiæ ad iudicem appellationis Notarius mittere non cogatur, nisi probabilis aliqua falsitatis causa, & suspicio incidat, quæ iudicialiter obijciatur, & tunc terminata causa remittẽda sunt ad ordinarium, vt in suo archiuio conseruentur.

Censura Ecclesiastica in appellantem, prolata, relaxari aut nulla declarari per iudicem appellationis non possit, nisi auditis partibus, & causa cognita, tuncque si constiterit eam iustam esse, ad iudicem qui excommunicauit appellans remittendus est, vt ab ipso iuxta sacros canones beneficium absolutionis, si humiliter petierit debitamque emendationem præstiterit, obtineat: si vero iniustam esse clare appareat, superior absolutionem impendat: si dubitetur honestius est vt ad excommunicatorem intra breuem aliquem competentem terminum eidem præfigendum absoluendus remittatur, licet etiam superior hoc casu id ipsum per se præstare iure possit.

Absolutio ad cautelam, non nisi parte citata, & visis actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolatæ vel à iure, si occurrat dubium facti vel probabile dubium iuris, concedenda erit, tuncque

ad

ad tempus breue cum reincidentia, & præstita per excommunicatum cautione de stando iuri, & parendo mandatis Ecclesiæ tantum: & si iuxta formam à iure præscriptam apparebit quem ob manifestam offensam excommunicatũ fuisse, debitam etiam satisfactionem præstare; & si ob contumaciam manifestam; expensas pariter satisfacere, & cauere de iudicio sisti corã excommunicatore quis tenebitur prius, quam ad cautelam absoluatur.

A sententia etiam definitiua contra verum contumacem prolata, appellatio non recipiatur, nec inhibitio aut alia quæuis prouisio; quamdiu appellans in huiusmodi vera contumacia perstiterit, concedatur. Romæ in S. Congregatione die 13. Octob. 1600.

Alex. Card. Florent.

Hieron. Acutius Secret.

Vltra præmissa autem circa eandem appellationum materiam notari potest vtiliter, appellationem non esse concedendam in notorio, manifesto ex ipsa facti euidentia, vt si quis fuerit confessus, & conuictus, nec confessio fuerit excusata, ca. cum speciali. §. porro. de appell.
102 vel si quis obligauit se apud acta ipsius Iudicis, vel obligatione Camerali. Vestr. lib. 7. c. 3. nu. 16. Similiter si constet ex confessione alterius, vt si hęres contentatur ex confessione defuncti. Vestr. ibid.

Seruat quoque Romanæ Curiæ stylus vsitatus vt non deferatur appellationi in rebus parui momenti, vt si pro summa non maiori decem ducatorum agatur. Vestr. ibid.

Notandum item quod in appellatione à definitiua vel diffinitiuæ vim habente, nulla causa est exprimenda, quia ius ipsum concedit appellare. In appellatione vero ab interlocutoria, necessario causa exprimi debet, aliter esset appellatio nulla, causa autem exprimitur, vt iudex causa considerata, possit si velit reuocare sententiam, potest enim reuocare interlocutoriam à qua appellatur, cap. cum cessante, de appell.

Appellans item, si intra decem dies à prolatione sententiæ computandos non appellat in scripto, appellatio censetur deserta. Maran. 6. p. de appell. nu. 201. nisi grauamen esset permanens, & habens causam continuam, vt est carceratio, vel nisi iusta excusaretur ignorantia. Alius autem terminus dierum triginta ad petendum apostolos, non appellanti, sed iudici concessus est à iure vt interim deliberare possit an debeat deferre appellationi, illo tamen durante debet appellans petere apostolos ter, seu vno contextu dicere peto instanter, instantius, instantissime. Clem. quamuis, de appell.

Et non nisi ab interlocutoria sunt petendi, à definitiua enim ius ipsum defert appellationi. c. biduum. 11. q. 6. Vestr. loc. cit. in fi.

Tempus prosequendæ appellationis annus est præfinitus à iure, & ex causa biennium, c. cum sit Romana. c. personas, de appell. Potest tamen

103 men iudex à quo, præfigere breuiorem terminum appellanti, intra quem appellationem suam prosequatur, & doceat de prosequutione, c. ad aures. loc. cit. non tamen assignare potest terminum intra quem appellatio finiatur, quia esset imponere legem superiori. c. ex insinuatione, ibid. Franch. in c. personas, cit.

Notandum item quod iudex appellationis in concernentibus ordinem procedendi, tenere debet vsum sui Tribunalis, quo ad merita autem causæ, & modum decidendi, vsum Tribunalis iudicis à quo. gl. in verb. decreto. in c. licet canon. de elect. in 6. Fel. in c. super his, num. 13. de accusat. & faciunt relata per Innoc. in rubr. de consuet.

Finaliter sciendum quod quando appellatur à sententia, cõtra possessorem lata, sequestrari possunt res tam mobiles quam immobiles

104 de quibus agitur, si timeatur de distractione seu dilapidatione, c. 1. de sequestrat. iun. gl. verb. sequestrari. quæ colligit causas sequestrationis, hocque idem faciunt Doctores, ibidem. Specialiter autem in beneficialibus de sequestris ordinatum est, vt si à prima sententia in Romana Curia lata contra detentorem beneficij, nisi sit triẽnalis possessor, appellatur, etiam ordinarius possit sequestrare huiusmodi beneficium, qui casus est singularis quo inferior intromittere se potest in causa ad Roman. Curiam deuoluta. Clem. 1. de sequestrat. Cassad. decis. 5. nu. 5. de sequestrat. poss. si nimirum feratur sententia contra possessorem, & pro eo qui petit sequestrum, si autem pro possessore fuerit sententiatum, deneganda esset sequestratio. gl. in cit. Clemen. verb. contra possessorem. Vestr. lib. 7. cap. 2. nu. 6. si etiam præuenerit Iudex Romanæ Curiæ seu superior in decernendo sequestro. inferior illud amplius decernere non posset. Maran. p. 6. de appell. nu. 177.

Caput Quintum.

De Iurisdictione Voluntaria.

Vatto demum, & vltimo loco considerãda nobis venit potestas Episcopi Iurisdictionis voluntariæ, ad quam reducemus dispositionem rerũ, & fructuum, qui Episcopo ratione officij; & dignitatis suæ debentur. Et primo de beneficiorũ collatione videbimus, hæc enim est iurisdictionis voluntariæ. Zer. verb. beneficia. ad. 9. & inter fructus Episcopo debitos computatur, c. his. quæ. c. cum olim. iun. glo. verb. cap. de maior. & obed.

Quæ

Quænam beneficia conferre possit Episcopus.

SVMMARIVM.

1 OMnium itaque beneficiorum Ecclesiasticorum Diæcesis collatio, & ĩstitutio de iure spectat ad Episcopũ, c. nullus omnino. 16. q. 7. c. conquerente. de off. ord. cap. ex frequentibus, de institut. Inno. in c. postulasti. de Iurepatr. Felin. in cap. cum venerabilis. num. 31. de except. Dec. conf. 117. Staphil. de litt. grat. in proem. Mandos. in Reg. 14. Canc. q. 2. nu. 2.

Limitatur tamen hæc ipsius potestas primo reseruationibus Papæ, qui cum sit Ordinarius ordinariorum, & illi soli collata sit plenitudo
2 potestatis in Ecclesia. c. qui se scit. 2. q. 6. licet hanc potestatem in Episcopos transtulerit, penes ipsum tamen maior remansit, c. dudum, de præben. in 6. & potestati Episcoporum prædictæ derogare sibique collationes reseruare potest. c. præsenti. c. licet. loc. cit. in 6. gl. singularis verb. reseruamus, in extrauag. execrabilis. Ioann. 22.

Vnde Papæ reseruantur beneficia per extrauag. cit. & extrauag. ad regimen. eo. tit. comm & c. licet, c. præsenti. cit. Quas tamen reseruationes sublatas fuisse in concilio Basilien. refert Rebuff. tit. de reseruationibus, nu. 38. Zecchus, de beneficijs, c. 5. nu. 5. Sed quidquid sit de istis, successerunt earum loco reseruationes Regularum Cancellariæ quas quilibet summus Pont. immediatè post suam creationem or
3 dinare solet, quæ postea expirant morte ipsius & iterum à successore

de

de nouo reassumuntur, & publicantur. Pauli. V. autem fœliciter PP. moderni sunt hæ quæ sequuntur, beneficialia concernentes.

Reseruationes generales, & speciales.

1 *In primis fecit easdem reseruationes quæ in constitutione fel. rec. Bened. PP. XII. quæ incipit. ad regimen. continentur; & illa innouauit ac locum habere voluit etiamsi officiales in eadem constitutione expressi Apostolicæ Sedis officiales ante obitum eorum esse desierint, quo ad beneficia quæ tempore quo officiales erant obtinebant. Declarans nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales, qui ratione officiorum suorum huiusmodi eiusdem sedis Notarii erant etiam dimissis ipsis officiis, & quandocunque assequuti fuerint, sub huiusmodi reseruationibus comprehendi.*

Reseruatio Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum ac tempore vacationis Episcopatuum vacaturorum beneficiorum.

2 *Item reseruauit generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales Archiepiscopales, Episcopales, necnon omnia monasteria virorum, valorẽ annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione exceden. Et voluit quod excessus huiusmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reseruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcunque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatuum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, necnon Abbatum, & aliorum quorumcunque collatorum, & collatricum sæcularium, & Regularium, quomodolibet, non tamẽ ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia, quæ post illorum obitum aut Ecclesiarum seu monasteriorum, vel aliarum dignitatum suarum dimißionẽ seu amißionem, vel priuationem, vsque ad promotionẽ, successorum ad easdem Ecclesias aut monasteria, vel dignitates Apostolica auctoritate faciẽdam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum poßeßionem, quomodocunque vacant, & vacabunt in futurum.*

Reseruatio dignitatum, necnon suorum, & S.R.E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

3 *Item reseruauit generaliter dispositioni suæ omnes dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi extimatione exceden. principales in Collegiatis Ecclesiis. Reseruauit etiam Prioratus, Præposituras, Præpositatus, ac alias dignitates Conuentuales, & præceptorias generales ordinum quorumcunque, sed non militiarum. Ac quacum-*

ver.Archiep.auctorit.nu.14.Genuen.lo.cit.cap.5. & nos infra de appell.aliqua referemus. Suspendi autem excommunicatio non potest, sed vel statim ligat vel statim nulla est, c.pastoralis, de appell.glo.in c.dilectis,ver.suspendendum,& alia,in cap.ad hæc quoniam,ver.interdictum,ib.licet interdictum possit suspendi,loc.cit.& gl.1.in cap. præsenti,hoc titu.de sent.excom.in 6.

Vltimo excommunicatio tolli potest de consensu partis antequã incurratur, postquam tamen esset incursa superueniẽnti consensu nõ tolleretur, nec potest deferri, ita vt semel sublata, lapso termino de partis consensu in quo debebat incurri, iterum alio termino arbitrio partis incurratur, nisi prorogatio huiusmodi termini fiat iudicis authoritate, excommunicatio enim non potest nasci ex pacto, sed ex iudicis authoritate, Bal.in l.tale pactum,ff.de pactis,Ang.ver.excommunicatio,1.nu.21.Nau.cit.c.17.nu.15.

SVMMARIVM.

89 Carceris pęna ex quibus causis sit infligenda.
90 Carcer infamat.
91 Verberum pęna est in iure vsitata.
92 Torqueri non debet clericus nisi præcesserint grauia indicia.
93 Depositionis pœna quibus casibus infligenda.
94 Degradatio in quibus casibus facienda.
95 Bannum Episcopi extenditur tantum per ipsius Diœcesim.
96 Priuari nemo debet beneficio nisi in casibus in iure expressis,
97 Pœnam pecuniariam, quando possit retinere sibi iudex.

CORPORALES pęnæ sunt, Carceris perpetui. & hæc pœna non debet imponi clericis nisi in casibus à iure expressis, cap.penul.& vlt. de hæret. & non nisi in casibus quibus de iure ciuili esset imponenda pęna mortis, non simplex, sed cum aliqua qualitate atroci, vt ignis, membrorum lacerationis, Diaz.in pract.crimin.cap.129. 88
Hoc tamen casu prouidendum est ne ex defectu iuris, vel cibi carceratus moriatur, Abb.in cap.a nobis, de apostat. sequuta enim morte quam ... titudo carceris vel fames causaret iudex efficeretur irregularis, Card.in Clem.1.de pęnit.& remiss.q.7.

Carcerari etiam potest clericus causa custodiæ, & in vinculis detineri, licet agatur ciuiliter, si nimirum sit suspectus de fuga, cap.si clericos, de sent.excomm.in 6.cap.dilectis, de appell. Carcer tamen non debet esse squallidus, & immundus nec corporis afflictiuus, & cauendum est ne carceratio passim fiat, nec leui de causa, sed habita prius informatione, & indiciis, cum carceratio ipsa infamet, & generet

90 neret præiudicium irreparabile, vt notat Fel. in c. cum super. de re iu dic. nu. 17. Iason in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. quin & sola accusatione opinio hominis grauatur. Arch. in c. tantis. 85. dist. & iu dex carcerans iniustè, pęnam excommunicationis non effugit. c. si cle ricos, cit. Genuen. in prax. cap. 34.

Possent & laici carcerari à Iudice Ecclesiastico in criminibus Ecclesiasticis. Clem. 1. de hæret. Aufrer. de potestat. Eccles. in Laicos. sub principium.

Ad capturam autem carcerandorum, laicorum ministerio vti potest, nec incurrunt tum laici pęnam excommunicationis capiendo clericum vel etiam percutiendo si se defendat, & si aliter detineri nō possit. Host. in Sum. loc. cit. de sentent. excommun. nu. 4. Ange. verbo excom. 5. num. 6.

91 Verberū quoque pęna est vsitata. cap. 1 de calumniatoribus, cap. fina. 35. distinct. sed non nisi per clericū clerico verbera sunt insligenda, vel per ipsummet Iudicem. cap. vniuersitatis, loc. cit. de sent. excommun. Episcopus tamen ipse neminem debet percutere. ca. non liceat 86. distin. Caueri etiam debet vt citra mortis, & membrorum læsionis periculum verbera infligantur, & citra sanguinis effusionē, cap. in archiepiscopatu. de raptor. si tamen casu succederet sanguinis effusio, non propter hoc sequeretur irregularitas, cum hæc non inducatur nisi morte vel membri abscissione causata. Diaz. loc. citat. cap. 125. Abstinere item debet iudex quam maxime ab huiusmodi pę nis corporalibus, & non nisi in grauissimis culpis illis vti, & facilius contra minores clericos, quam sacerdotes, vt monet Archid. in cap. vlt. cit. 35. dist.

Huc pertinet quod clericus pro crimine torqueri potest Diaz. loco, cit cap. 117. dummodo prius extent contra ipsum magna, & violēta indicia ad minus per duos testes probata, & quod fuerit infamatus de eo crimine. Siman. de cath. institut. tit. 65. nu. 14. nam propter testimonium vnius qui fuit particeps criminis nemo torquendus est, nisi alia suffragentur. Boer. decis. 319. neque ad vnius testis bonæ famæ, si reus etiam habeat adminicula integræ conuersationis, alioquin si fuerit infamatus, & suspectus, ad vnius testis bonæ famæ relationem torqueri posset, cum hæc faciat semiplenam probationem. Simanc. cit. nu. 25. Confessio autem extraiudicialiter facta, licet regulariter in clerico non sufficiat ad torturam, Diaz. loc. cit. Aufr. de potest. sec. Reg. 3. fall. 4. contrarium tamen vsu seruatur vt refert Boss. de iudiciis. nu. 103. Genuen. cit. c. 70. nu. 17. Tortura eadem non deberet infligi clericis per laicos, tamen vsus obtinuit contrarium, Aufrer. vbi sup. Zerol. verb. excom. efficiens, nu. 8.

Pęna corporalis quoque est damnatio ad triremes in Italia vsi-

tatissima, de qua Diaz. cit. cap. 135. Et hac damnati clerici, si damnẽtur ad vitam, degradantur prius, si vero ad tempus, deponuntur tantum verbaliter, & vtroque casu licite vapulantur à ministris triremium. Zerol. cit. par. 2. verb. excom. nu. 19.

93 Depositionis pęna ex qua remouetur clericus ab altaris ministerio, de qua in c. at si clerici. de Iudic. Abb. ibidem. depositio videlicet verbalis quæ fit sine solemnitatibus vt infra, & de hac intelliguntur iura in dubio cum loquũtur de depositione, quia nimirum est leuior. Abb. in c. ad abolendam de Hæret.

Nemo autem deponi debet nisi in casibus à iure expressis, vel in illis tantum in quibus ius ciuile imponit pęnam mortis. Fel. in c. qualiter, 2. de accusat. nu. 25. Dec. vero in cap. at si clerici. cit. nu. 20. tenet arbitrarium esse iudici quãdo debeat, infligere hanc pęnam, imo omnes pęnæ hoc tempore sunt arbitrariæ iudici, ita quod possit pro arbitrio eas augere vel minuere. Couar. lib. 2. var. res. c. 9. num. 8. Marã. 4. par. distin. 1. num. 65. Zer. cit. verb. priuatio. in princ. Et huiusmodi depositi deberent in monasterium detrudi vt ibi lugeant commissa. cap. sacerdos, 81. dist. debentque ali ex beneficiis suis, vel ab Episcopo si sint pauperes, alimenta enim ipsis debentur, cap. de lapsis, 15. q. 6. Fel. in loc. cit. num. 17. His tamen temporibus hæc detrusio in monasterium non vsitatur, cum monasteria tales recipere passim recusent, nec ab Episcopo, vt suscipiant cogi possunt cum fere vbiq; sint exempta. Diaz. cit. c. 128.

Degradatio est alius modus depositionis, quo delinquens deponitur cum solemnitatibus quæ habentur, in cap. degradatio. de pęn is, in 6. & traditur Curiæ seculari, ad quam cum antiquo iure debuerit adhiberi certus numerus Episcoporum vt in depositione presbyteri, sex Episcopi, in Diaconi depositione tres adesse debebant cap. fælix. 15. quæst. 7. Conc. Triden. sess. 13. cap. 4. de ref. ordinauit vt loco Episcoporum adhiberi possint totidem Abbates vsum mitræ, & baculi habentes, vel si & isti commode haberi non possint, aliæ quæuis graues personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, & iuris scientia cõmendabiles.

94 Degradationis pęna infligitur pro hæresi. cap. ad abolendam, de hæret. cit. Pro crimine falsi. cap. ad falsariorum, de crim. falsi. Et propter calumniam seu contumeliam illatam Episcopo. cap. si quis sacerdotum, 11. quæst. 1. vide gl. in cap. ad abolendam, cit. verb. relinquatur. Pro crimine item læsæ maiestatis contra Papam commisso. vt in facto iudicatum fuisse refert Felin. in cap. Rodulphus. de rescript. cit. num. 37.

Non ordinatus celebrans, eadem pęna puniendus est ex ordinatione Clem. 8. vt sequitur.

Etsi

Etsi alias fe. re. Paulus PP. IV. & infra. Nos igitur animaduertentes huiusmodi perditos, & nefarios homines ad sacrum presbyteratus ordinem non promotos missarum celebrationem vsurpare præsumentes, non solum actus idololatriæ saltē extrinsecè seu per externa, & visibilia Religionis, & pietatis signa exercere, sed etiam quantum in ipsis est efficere vt Christi fideles, qui credunt eos ordinatos esse, & rite conficere Sacramentū Eucharistiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrant, purū videlicet panem, & vinum tanquam verum Christi Domini nostri corpus, & sanguinem eisdem adorandum proponentes. Confessiones autem audientes non solum sacramenti pœnitentiæ dignitatem contemnere, verum etiam Christi fideles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gradum sacerdotalem, & auctoritatem absoluendi à peccatis magno cum periculo, & scandalo plurimorum. Propterea vt grauissima hæc scelera committentes posthac debito supplicio puniatur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia ac matura deliberatione deque Apostolicæ potestatis plenitudine S. Inquisitionis iudicum conscientiæ consulere, & ne in futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda dubitari possit, prouidere volentes, supradictorum prædecessorum nostrorum vestigijs inhærētes, hac perpetuo valitura constitutione decernimus atque statuimus vt quicunque non promotus ad sacrum præsbyteratus ordinem repertus fuerit missarum celebrationem vsurpasse, vel Sacramentalem confessionem audiuisse, à Iudicibus S. Inquisitionis vel locorum ordinarijs tanquam Ecclesiæ misericordia indignus à foro Ecclesiastico abijciatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis si quos habuerit ritè degradatus statim Curiæ sæculari tradatur, per Iudices sæculares debitis pœnis plectendus. Non obstantibus, &c.

Dat. Rom. die 1. Decembr. 1601.

Crimen nefandum contra naturam eadem pœna degradationis, & traditionis curiæ sæculari puniri voluit Pius Quintus, cuius constitutionis verba refert Nau. cap. 27. num. 249. & dicit intelligendum esse non de quocunque committente hoc crimen, sed exercente, frequentatione actuum.

In delictis item atrocibus pro arbitrio pœnam hanc infligi posse tenet Diaz. cit. & pluries in facto iudicatum fuisse vt in crimine parricidij. testatur idem ibid. c. 90. Nemo tamen degradari debet nisi di recte accusatus, & conuictus seu confessus, & præsens, contra absentē enim non proceditur ad hanc pœnam. Inno. in c. qualiter. 2. de accus.

Exilii pœnæ meminit, cap. 1. de calumniatoribus, cap. accedens, 50.
dist. quam ferre plurimum conducit, vbi delictum puniendum cohæ
95 ret loco, & vbi loci mutatione leuaretur scandalum, & occasio iterū
delinquendi criminoso. Diaz. cit. c. 126. sed hoc exilii bannum non
extenditur extra Diœcesim iudicantis. Fel. in c. postulasti. nu. 2. de for.
comp. Archiepiscopus tamen non tantum ex Diœcesi sua, sed etiam ex

tota sua Prouincia potest exulare facere,c.tuarum,de priuil.Quaran. verb. Archiepiscopi auctor.nu.39.Hæc etiam pęna relaxari potest ex causa per ipsum Episcopum.Diaz.loc.cit.

96 Priuationis pęna vsitata est in iudicio Ecclesiastico, priuari tamen nemo debet nisi in casibus à iure expressis.Fel.in c.querelam.num.1. & 2.de iureiurand.& in cap.ex parte, de rescript.nu.2. Innoc.in cap. bonæ.de elect. In casibus etiam in quibus priuatur quis ipso iure,requiritur semper Iudicis sententia declaratoria,& ante ipsam non tenetur quis dimittere beneficium,Fel.in c.Rodulphus.cit.nu.38.Causæ autem priuationis in iure expressæ præcipuæ sunt. Crimē simoniæ, cap.insinuatum,de sim. quod aliquando priuat etiam non expectata iudicis declaratoria vt suo loco dictum fuit.Concubinatus,si concubinarius monitus, & mulctatus primo sequestratione tertiæ partis fructuum, deinde pęna suspensionis ab administratione officii, concubinam non dimittit,cap.sicut,cap.si autem, de cohab.cler.& mul. Conc.Trid.sess.25.cap.14.de ref. Periurium item punitur pœna priuationis,cap.querelam.de iureiur. non tamen hoc intelligitur de nō tenente promissum,vt notat Fel.ibid.nu.7. Imo signatura non concedit priuationem pro periurio.nisi fuerit iudiciale.vt testatur Staphil. de litt.grat.tit.de modis priuandi.

Homicida voluntarius priuari etiam debet beneficiis,c.1.& 2.de cler.pug.in duel. non tamen est ipso iure priuatus, sed est priuandus Iudicis sententia,quod communiter sentire Doct.testatur Fel.in ca. inquisitionis,nu.3.de accus.& in tantum quidem quod licet lata fuerit sententia condemnatoria de homicidio, & in ea non fiat mentio priuationis,non censeretur adhuc talis priuatus. Diaz.loc.cit.ca.88. quia nimirum præsumi posset Episcopum voluisse cum ipso dispensare in retentione beneficij,cū hoc casu,& in omnibus fere aliis quoad bebeficii retentionē dispensare possit Episcopus.Staphil. Diaz.locis cit.& diximus alias ex Inn.in c.ex litteris.de cler.nō ord.ministr.

Si etiam in sententia exprimatur pęna priuationis, & condemnatus appellat, durante appellatione non est priuatus, & si resignaret interim, teneret resignatio etiamsi beneficium iam fuisset impetratū ob priuationem.Crescen.decis.6.num.3.de renun.Ant.de Butrio.cōsil.43.num.2. quod pro indubitato practicari in Rota Romana refert Genuen.cit.cap.65.num.18.Vltra priuationem autem homicida puniendus est pęna depositionis verbalis, & detrusionis in monasterio ad quinquennium vel septennium,cap.sicut dignum,§.vlt.iuncta glo.verb.consilium,de homicid.cap.tuæ. de pęnis, & cap.cum nō ab homine,de iudic.

Priuari demum debet non residens, & se absentans à beneficio requirente residentiam,vltra tempus licitum, Priuationem tamen præ-

cedere

cedere debet monitio, & deinde pœna censuratum, deinde subtractionis fructuum, ita quod post quemlibet terminum pœnæ, expectetur ad minus per sex menses, c. quoniam frequenter, vt lite non contest. & demum si pertinaciter adhuc se absentauerit priuandus. Conc. Triden. cit. sess. 23. de ref. cap. 1. Et quidem debet citari absens personaliter si scitur vbi sit, si autem nesciatur vbi sit citari debet in sua Ecclesia ter successiuè, nec sufficeret vna citatio pro tribus, gl. in c. quoniam, cit. ver. Canonibus. Abb. cons. 67. lib. 1. Fel. in c. consuluit. num. 13. de off. deleg. neque teneret sententia qua priuaretur non residens non præmissa trina citatione. Abb. lo. cit. vel non seruata forma dicti Conc. si videlicet non residens non fuerit primo censuris, sequestratione fructuum aliisque iuris remediis castigatus, vt fuisse decisum in Rota Rom. coram Seraphino. die 5. Decem. 1567. in vna Salamantin. refert Genuen. cit. c. 112. vt alias diximus.

Pecuniariam quoque pęnam imponere potest iudex Ecclesiasticus Felin. late, in c. irrefragabilis, nu. 6. de off. ord. & si fuerit pęna hæc im-
97 posita statuto, licite ipsam sibi retinere potest iudex, si vero imponatur per sententiam, honestius est vt ad pios vsus conuertatur. Fel. loc. cit. hodie vero Conc. Trid. sess. 25. c. 3. de ref. voluit has pęnas omnino erogari ad pios vsus, ita quod Episcopus ipsas non possit conuertere nequidem in fabricam Ecclesiæ cathedralis aut mercedem Vicarii vel aliorum officialium Curiæ quemadmodum declarasse. Sac. Congreg. Concilii testatur Genuen. cit. cap. 69.

Pęna autem pecuniaria quæ solet vulgo apponi in contractibus licet de iure exigi possit, Fel. in c. 1. de const. nu. 43. de cõsuetudine tamen non exigitur, nisi quatenus concurrit interesse, argum. tex. c. fin. iun. gl. fin. de pęnis. Anch. in c. peccatum. de reg. iuris, in 6. Nauar. in Man. c. 23. num. 68. Libet hic etiam referre de pęnis imponendis pro blasphemia ordinationem Pii V. in Bulla incip. cum primũ, aliis etiã locis à nobis adductam, quoad propositum itaque verba ipsius sunt.

Ad abolendum vero nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus mortè puniri mandat, & imperialibus quoque legib. receptum est, nunc autem propter nimiam iudicum in puniendo segnitiẽ, vel potius desuetudinem, supra modum inualuit. Leon. X. prædecessoris nostri in nouissima Lateranen. Concilio statuta innouantes: Decernimus vt quicunque laicus Deum, & Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam eius genitricem expresse blasphemauerit, prò prima vice pœnam vigintiquinque ducatorum incurrat, pro secunda, pęna duplicabitur, pro tertia autẽ cẽtum ducatos soluet, & ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui vero plebeius fuerit, nec erit soluẽdo prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diẽ integrũ,

pro secunda fastigabitur per vrbē, pro tertia, lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunque clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit, pro prima vice fructibus vnius anni omnium, & quorumcunque beneficiorum suorum, pro secunda beneficiis ipsis priuetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si clericus nullum obtinuerit beneficium, pœna pecuniaria vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ atque personæ, arbitrio iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum contra naturā propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ sæculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit omnibus ordinibus degradatus simili pœnæ subijciatur. Monemus præterea omnes locorū ordinarios, & in virtute sanctæ obedientiæ eis præcipimus vt statuta Trid. Conc. contra concubinarios tā clericos, quam laicos edita, districtè faciant obseruari, reddituri Deo ac nobis si id omiserint rationem. Et vt præmissorū delictorum simoniæ, blasphemiæ, ac stupri, nefandi notitia facilius habeatur, volumus quod in singulis casibus, non solū per accusationē & inquisitionem sed etiam ad simplicem, & secretam denuntiationem procedatur per quoscunq; iudices, alias tamen de iure cōpetētes, tam ratione delicti quam personarū, ita quod inter eos locus sit præuentioni. Monemus præterea omnes, & singulos, vt solū Dei timorem præ oculis habentes, & nō alia praua animi affectione ducti, culpabiles tantum deferant, innocentes non vexent. Quod si aliqui ex calumnia aliquos denūciasse comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus, & mandamus. Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis pijs arbitrio nostro in Vrbe, extra vero ordinariorum, pro tertia accusatori qui delinquentes detulerit. Mandamus autem, &c. Non obstantibus, &c.

De Appellationibus.

SVMMARIVM.

98 *Ordinata per Conc. Trid. circa appellationes.*
99 *Sententia definitiua quid sit,*
100 *Carceratio inducit grauamen irreparabile.*
101 *Archiepiscopus quando debeat admittere appellationes factas à suis suffraganeis,*
102 *Appellatio non concedenda in facto notorio.*
103 *Appellanti præfigi potest terminus prosequendæ appellationis.*
104 *Sequestrum quando concedi possit.*

DIF-

DIFFVSAM appellationum materiam de qua copiosissimi extant variorum tractatus, pro nostro more in iis tantum, quæ circa eas recenter, & maximè post Conc. Triden. fuerunt innouata, sufficiet attigisse.

Vnde primo Conc. cit. sess. 22. c. 7. de ref. ordinauit, vt ab omnibus
98 Legatis Nunciis S. Sedis, Metropolitanis, aliisque superioribus iudicibus, const. Innoc. IV. relata in c. Romana, de appella. in 6. in admittendis appellationibus, seruetur.

Idem sess. 24. cap. 20. prohibet appellationes admitti, nisi à definitiua sententia, vel ab habente vim definitiuæ, vel ab interlocutoria grauamen irreparabile continente. Quæ autem sit differentia inter has sententias, tradit Felin. in rub. de re iud. Host. in Sum. titu. eo. nu. 2. nimirum, quod definitiua est, quæ decidit negotium principale in
99 iudicium deductum. Vim definitiuæ habēs est quæ definit vnum articulum causæ substantialem, vel etiam totum negotium perimit, licet per indirectum, vt si quis repellatur ab agendo per aliquam exceptionem, interlocutoria vero est omnis alia pronuntiatio iudicis super incidentibus ante definitiuam.

100 Grauamen demum irreparabile est omnis actus irretractabilis, & quo mandato exequutioni, pars grauata amplius non subleuaretur appellatione à definitiua, vel non sine difficultate, & præiudicio subleuaretur, vt est carceratio, tortura, excommunicatio, suspensio, interdictū, Duen. reg. 52. Franch. de appell. c. super eo. 2. not. 2. Rebuf. in Concord. tit. de friuol. appellat. Et quoad carcerationem declaratum fuit à S. Cong. Conc. vt refert Quar. vet. Archiepiscopi auctori. in addi. nu. 20. versus finem in hunc modum.

An quod decreto sacri Conc. Trid. sess. 13. cap. 1. de refor. & alio sessio. 24. cap. 20. de refo. dicitur de grauamine quod per appellationem à diffinitiua reparari non potest, intelligi possit, & debeat de grauamine indebitæ carcerationis.

S. D. N. audita relatione Congregationis Concilij, declarauit ita esse intelligendum, & ideo ab huiusmodi grauamine appellari posse & ordinariū teneri huic appellationi deferre, & teneri processum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen reo manente in carceribus donec iudex appellationis causa cognita aliud iusserit.

Idem Conc. sess. 23. c. 1. de ref. ordinat, ne vlla appellatio, vel inhibitio superioris impedire possit ordinarium quo minus suam sententiam circa residentiam curati latam exequatur.

Sess. vero 13. c. 1. & sess. 24. c. 10. de refo. similiter vult ne in causis visitationis, correctionis morū, & criminalibus, executio sententiæ appellatione suspendatur.

Eadem, sess. 13. c. 2. statuitur, vt causæ ad Rom. Curiam per appel-

fationem deuolutæ, committantur in partibus Archiepiscopo seu eius Vicario, siue ex causa alteri viciniori Episcopo seu eius Vicario, & non inferiori.

Sess. 25. cap. 13. de Regular. vt causæ præcedentiæ remota omni appellatione terminentur.

Eadem sess. c. 14. de ref. ordinatur, vt contra concubinarios ordinarius procedere possit, appellatione non obstante.

Circa eandem appellationum materiam decreuit quoque sacra Episcoporum Congregatio ea quæ sequuntur in anno 1600. relata apud Gennen. cit. c. 88. Quar. lo. cit.

10 *1 Ad tollendas ambiguitates, & controuersias iurisdictionales, quæ inter appellationum, & prioris instantiæ iudices, non sine partium dispendio cursusque iustitiæ impedimento, & sæpè cum scandalo oriuntur, sacra Congregatio causis Episcoporum præposita, facta prius relatione S. D. N. Clemen. VIII. ac de sanctitatis suæ mandato viuæ vocis oraculo de super habito in hunc qui sequitur modum ab omnibus ad quos spectat, in posterũ fieri, ac seruari debere mandauit, & mandat.*

Metropolitani, Archiepiscopi, Primates, aut Patriarchæ suffraganeos eorumque subditos non inhibeant, nisi in casibus à iure expressis.

Item nec alij superiores etiam Nuncij, vel Legati de latere specificam facultatem maiorem non habentes, causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum iudicum pendentes, ad se aduocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iurisdictionibus quoad alias causas eximere non possint.

Appellationes nunquam recipiantur, nisi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius constiterit, appellationem à sententia definitiua, vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine quod per definitiuã sententiam reparari non possit in casibus à iure non prohibitis per legitimam personam, & intra debita tempora fuisse interpositam ac prosecutam.

Nec dum causæ coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuam sententiam, vel vim definitiuæ habentem, de grauamine illato superiores cognoscere valeant, licet citra præiudicium cursus causarum, se id facere contestentur, nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut simpliciter mandare, vt ipsis copia processus transmittatur etiam expensis appellantis.

Inhibitiones post appellationem sicut præmittitur receptam, non concedantur nisi cum inscriptione tenoris sententiæ aut decreti definitiui, aut vim definitiui habentis, vel damnum per definitiuam irreparabile continentis, alias inhibitiones, & processus, & inde sequuta quæcunque sint ipso iure nulla eisque impune non parere liceat.

Si appellans asserat, sententiam aut appellationis exemplum culpa iudicis, vel actuarij habere non posse, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, sed eis tantum ad quos pertinet iniungi po-

gi po-

gi poterit, vt soluta condigna mercede actorum, exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur.

Caueat tamen iudex à quo, ne si verè appellatum fuerit in casu appellabili, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet, & si per actū publicum aut per testium depositionem constiterit, acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta, possit iudex appellationis adijcere ne interim aliquid noui contra appellantem attentetur.

Ab executione decretorum S. Conc. Trid. aut Visitationis Apostolicæ, appellationes à Metropolitanis non recipiantur, nec si Episcopi virtute eiusdem S. Concilij procedant vti sedis Apostolicæ delegati in causis, quæ sub eorum iurisdictione ordinaria non comprehendūtur, salua tamen in hoc casu Legatorum & Nunciorum Apostolicorum auctoritate.

In causis vero visitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum deuolutiuum tantum admittantur, nisi de grauamine per definitiuam irreparabili agatur, vel cum visitator citata parte, & adhibita causæ cognitione, iudicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit etiam quoad effectum suspensiuum.

Cum à grauamine quod per definitiuam reparari nequit, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiam comminatæ appellatur, non nisi visis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouisio aliqua concedatur.

Causa appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur carcere permanebit, quoad iudex ad quem appellatum est, visis actis, & causa cognita aliter decreuerit, & tunc si à iudicis ad quem, decreto vim definitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mandare aut pro sui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem superiorem aliud fuerit ordinatum.

Acta originalia processuum primæ instantiæ ad iudicem appellationis Notarius mittere non cogatur, nisi probabilis aliqua falsitatis causa, & suspicio incidat, quæ iudicialiter obijciatur, & tunc terminata causa remittenda sunt ad ordinarium, vt in suo archiuio conseruentur.

Censura Ecclesiastica in appellantem, prolata, relaxari aut nulla declarari per iudicem appellationis non possit, nisi auditis partibus, & causa cognita, tuncque si constiterit eam iustam esse, ad iudicem qui excommunicauit appellans remittendus est, vt ab ipso iuxta sacros canones beneficium absolutionis, si humiliter petierit debitamque emendationem præstiterit, obtineat: si vero iniustam esse clare appareat, superior absolutionem impendat: si dubitetur honestius est vt ad excommunicatorem intra breuem aliquem competentem terminum eidem præfigendum absoluendus remittatur, licet etiam superior hoc casu id ipsum per se præstare iure possit.

Absolutio ad cautelam, non nisi parte citata, & visis actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolatæ vel à iure, si occurrat dubium facti vel probabile dubium iuris, concedenda erit, tunsque

ad tempus breue cum reincidentia, & præstita per excommunicatum cautione de stando iuri, & parendo mandatis Ecclesiæ tantum: & si iuxta formam à Iure præscriptam apparebit quem ob manifestam offensam excommunicatũ fuisse, debitam etiam satisfactionem præstare, & si ob contumaciam manifestam, expensas pariter satisfacere, & cauere de iudicio sisti corã excommunicatore quis tenebitur prius, quam ad cautelam absoluatur.

A sententia etiam definitiua contra verum contumacem prolata, appellatio non recipiatur, nec inhibitio aut alia quæuis prouisio, quamdiu appellans in huiusmodi vera contumacia persistiterit, concedatur. Romæ in S. Congregatione. die 13. Octob. 1600.

Alex. Card. Florent.

Hieron. Acutius Secret.

Vltra præmissa autem circa eandem appellationum materiam notati potest vtiliter, appellationem non esse concedendam in notorio, manifesto ex ipsa facti euidentia, vt si quis fuerit confessus, & conuictus, nec confessio fuerit excusata, ca. cum speciali. §. porro. de appell.
102 vel si quis obligauit se apud acta ipsius Iudicis, vel obligatione Camerali. Vestr. lib. 7. c. 3. nu. 16. Similiter si constet ex confessione alterius, vt si hæres contieniatur ex confessione defuncti. Vestr. ibid.

Seruat quoque Romanæ Curiæ stylus vsitatus vt non deferatur appellationi in rebus parui momenti, vt si pro summa non maiori decem ducatorum agatur. Vestr. ibid.

Notandum item quod in appellatione à definitiua vel diffinitiuæ vim habente, nulla causa est exprimenda, quia ius ipsum concedit appellare. In appellatione vero ab interlocutoria, necessario causa exprimi debet, aliter esset appellatio nulla, causa autem exprimitur, vt iudex causa considerata, possit si velit reuocare sententiam, potest enim reuocare interlocutoriam à qua appellatur, cap. cum cessante, de appell.

Appellans item, si intra decem dies à prolatione sententiæ computandos non appellat in scripto, appellatio censetur deserta. Maran. 6. p. de appell. nu. 201. nisi grauamen esset permanens, & habens causam continuam, vt est carceratio, vel nisi iusta excusaretur ignorantia. Alius autem terminus dierum triginta ad petendum apostolos, non appellanti, sed iudici concessus est à iure vt interim deliberare possit an debeat deferre appellationi, illo tamen durante debet appellans petere apostolos ter, seu vno contextu dicere peto instanter, instantius, instantissimè. Clem. quamuis. de appell.

Et non nisi ab interlocutoria sunt petendi, à definitiua enim ius ipsum defert appellationi. c. biduum. 11. q. 6. Vestr. loc. cit. in fi.

Tempus prosequendæ appellationis annus est præfinitus à iure, & ex causa biennium, c. cum sit Romana. c. personas, de appell. Potest tamen

103 men iudex à quo, præfigere breuiorem terminum appellanti, intra quem appellationem suam prosequatur, & doceat de prosequutione, c. ad aures, loc. cit. non tamen assignare potest terminum intra quem appellatio finiatur, quia esset imponere legem superiori. c. ex insinuatione, ibid. Franch. in c. personas, cit.

Notandum item quod iudex appellationis in concernentibus ordinem procedendi, tenere debet visum sui Tribunalis, quo ad merita autem causæ, & modum decidendi, visum Tribunalis iudicis à quo. gl. in verb. decreto. in c. licet canon. de elect. in 6. Fel. in c. super his, num. 13. de accusat. & faciunt relata per Innoc. in rubr. de confiler.

Finaliter sciendum quod quando appellatur à sententia, cōtra possessorem lata, sequestrari possunt res tam mobiles quam immobiles

104 de quibus agitur, si timeatur de distractione seu dilapidatione, c. 1. de sequestrat. iun. gl. verb. sequestrari. quæ colligit causas sequestrationis, hocque idem faciunt Doctores, ibidem. Specialiter autem in beneficialibus de sequestris ordinatum est, vt si à prima sententia in Romana Curia lata contra detentorem beneficij, nisi sit triennalis possessor, appellatur, etiam ordinarius possit sequestrare huiusmodi beneficium, qui casus est singularis quo inferior intromittere se potest in causa ad Roman. Curiam deuoluta. Clem. 1. de sequestrat. Cassad. decis. 5. nu. 3. de sequestrat. poss. si nimirum feratur sententia contra possessorem, & pro eo qui petit sequestrum, si autem pro possessore fuerit sententiatum, deneganda esset sequestratio. gl. in cit. Clemen. verb. contra possessorem. Vestr. lib. 7. cap. 2. nu. 6. si etiam præuenerit Iudex Romanæ Curiæ seu superior in decernendo sequestro inferior illud amplius decernere non posset. Maran. p. 6. de appell. nu. 177.

Caput Quintum.

De Iurisdictione Voluntaria.

Quarto demum, & vltimo loco consideranda nobis venit potestas Episcopi Iurisdictionis voluntariæ, ad quam reducemus dispositionem rerū, & fructuum, qui Episcopo ratione officij; & dignitatis suæ debentur. Et primo de beneficiorū collatione videbimus, hæc enim est iurisdictionis voluntariæ, Zer. verb. beneficia, ad. 9. & inter fructus Episcopo debitos computatur, c. his quæ. c. cum olim. iun. glo. verb. cap. de maior. & obed.

Quæ-

Quænam beneficia conferre possit Episcopus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum collatio spectat propriè ad Episcopum in sua Diœcesi.*
2 *Papa reseruare sibi potest collationem beneficiorum.*
3 *Reseruationes Regularum Cancellariæ.*
4 *Reseruationes Papales aliæ diuersæ.*
5 *Iuspatronatus quibus acquiratur.*
6 *Scriptura authentica quæ dicatur.*
7 *Iuspatronatus quomodo probatur.*
8 *Iuspatronatus quomodo deuoluatur ad successores.*
9 *Legatus à Latere concurrit cum Ordinario in collatione beneficiorum.*
10 *Concordata Germaniæ.*
11 *Concordata Galliæ.*
12 *Beneficia reseruata quando conferre possit Episcopus.*
13 *Patrono non præsentante intra certum tempus, beneficium confert Episcopus.*
14 *Vicarius Episcopi quæ beneficia conferre possit.*
15 *Archiepiscopus non potest conferre beneficia sede vacante sui suffraganei.*
16 *Capitulum sede vacante circa beneficia vacantia quæ possit.*

1 OMnium itaque beneficiorum Ecclesiasticorum Diœcesis collatio, & institutio de iure spectat ad Episcopũ, c. nullus omnino. 16. q. 7. c. conquerente. de off. ord. cap. ex frequentibus, de institut. Inno. in c. postulasti. de Iurepatr. Felin. in cap. cum venerabilis. num. 31. de except. Dec. cons. 117. Staphil. de litt. grat. in proem. Mandos. in Reg. 14. Canc. q. 2. nu. 2.

Limitatur tamen hæc ipsius potestas primo reseruationibus Papæ, qui cum sit Ordinarius ordinariorum, & illi soli collata sit plenitudo
2 potestatis in Ecclesia. c. qui se scit. 2. q. 6. licet hanc potestatem in Episcopos transtulerit, penes ipsum tamen maior remansit, c. dudum, de præben. in 6. & potestati Episcoporum prædictæ derogare sibique collationes reseruare potest. c. præsenti. c. licet. loc. cit. in 6. gl. singularis verb. reseruamus, in extrauag. execrabilis. Ioann. 22.

Vnde Papæ reseruantur beneficia per extrauag. cit. & extrauag. ad regimen. eo. tit. comm & c. licet, c. præsenti. cit. Quas tamen reseruationes sublatas fuisse in concilio Basilien. refert Rebuff. tit. de reseruationibus, nu. 38. Zecchus, de beneficijs, c. 5. nu. 5. Sed quidquid sit de istis, successerunt earum loco reseruationes Regularum Cancellariæ quas quilibet summus Pont. immediatè post suam creationem or
3 dinare solet, quæ postea expirant morte ipsius & iterum à successore

de nouo reassumuntur, & publicantur. Pauli. V. autem fæliciter PP. moderni sunt hæ quæ sequuntur, beneficialia concernentes.

Reseruationes generales, & speciales.

1 *In primis fecit easdem reseruationes quæ in constitutione fel. rec. Bened. PP. XII. quæ incipit. ad regimen. continentur; & illa innouauit ac locum habere voluit etiamsi officiales in eadem constitutione expressi Apostolicæ Sedis officiales ante obitum eorum esse desierint, quo ad beneficia quæ tempore quo officiales erant obtinebant. Declarans nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales, qui ratione officiorum suorum huiusmodi eiusdem sedis Notarii erant etiam dimissis ipsis officiis, & quandocunque assequuti fuerint, sub huiusmodi reseruationibus comprehendi.*

Reseruatio Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum ac tempore vacationis Episcopatuum vacaturorum beneficiorum.

2 *Item reseruauit generaliter omnes Ecclesias Patriarchales, Primatiales Archiepiscopales, Episcopales, necnon omnia monasteria virorum, valorē annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione exceden. Et voluit quod excessus huiusmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reseruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem, & quamcunque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatuum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, necnon Abbatum, & aliorum quorumcunque collatorum, & collatricum sæcularium, & Regularium, quomodolibet, non tamē ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem, vel electionem pertinentia, quæ post illorum obitum aut Ecclesiarum seu monasteriorum, vel aliarum dignitatum suarum dimißionē seu amissionem, vel priuationem, vsque ad promotionē, successorum ad easdem Ecclesias aut monasteria, vel dignitates Apostolica auctoritate faciē dam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum poßessionem, quomodocunque vacant, & vacabunt in futurum.*

Reseruatio dignitatum, necnon suorum, & S.R.E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

3 *Item reseruauit generaliter dispositioni suæ omnes dignitates maiores post Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi extimatione exceden. principales in Collegiatis Ecclesiis. Reseruauit etiam Prioratus, Præposituras, Præpositatus, ac alias dignitates Conuentuales, & præceptorias generales ordinum quorumcunque, sed non militiarum. Ac quacum-*

cumque beneficia, quæ sui etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, existentes, ac S.R.E. viuentium nunc, & qui erunt suo tempore Cardinalium familiares, continui commensales, obtinent, & in posterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, seu ad quæ ius eis competit, aut cōpetierit, etiamsi ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundē, vel alias recesserint. Declarans dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis, post Pontificales non maiores existunt, & quæ ex Apostolicæ sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel alias quouis modo in collegiatis Ecclesiis, principalem præeminentiam habere noscuntur, sub reseruatione prædicta comprehendi debere.

Reseruatio beneficiorum collectorum, & subcollectorum.

4 *Item reseruauit generaliter omnia beneficia Ecclesiastica quorumcunq; collectorum, & vnitorum in quacunque ciuitate, vel Diæcesi, qui suo tempore officia exercuerint Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorū officio obtinebant, & in quibus seu ad quæ ius eis competebat.*

Reseruatio beneficiorum Curialium dum Curia transfertur.

Item reseruauit omnia & singula beneficia Ecclesiastica quorumcunq;
5 *curialium, quos dum Curia Rom. de loco ad locum transfertur eam sequendo, decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.*

Reseruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Cursorum.

6 *Item reseruauit generaliter D.N. Papa dispositioni suæ omnia beneficia cubiculariorum, & cursorum suorum.*

Reseruatio beneficiorum Ecclesiarum S. Ioan. Lateranen. & S. Petri, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium, à Curia absentium.

7 *Item reseruauit dispositioni suæ generaliter quoscūque canonicatus, & præbendas ac dignitates, personatus, & officia in S. Ioan. Lateran. & Principis Apost. ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesiis; necnon ad collationem, prouisionem, & præsentationem seu quamuis aliam dispositionem, S. R.E. Cardinalium à Rom. Curia absentium, ratione suorum Episcopatuum, Cardinalatus ac ipsorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarum spectātia, quamdiu absentia sua durauerit, canonicatus, & præbendas, dignitates per-*

personatus, administrationes, & officia, cæteraq́, beneficia Ecclesiastica cũ cura, vel sine cura vacantia, & in antea vacatura tam in eadem Vrbe, quã in Ecclesiis ciuitatibus, & Diœcesibus dictorum Episcopatuum consistentia, ac decreuit irritum, &c.

Reseruatio mensium Apostolicorum, & de alternatiua pro Episcopis residentibus.

8 *Item cupiens idem D.N. Papa pauperibus clericis, & aliis benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, sęcularia, & quorumuis ordinum regularium qualitercunque qualificata, & vbicunque existentia, & singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris, mensibus, vsque ad sua voluntatis beneplacitum extra Romanam Curiam alias quam per resignationem quocũque modo vacatura, ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem quorumcunque, collatorum, & collatricum sæcularium, & quorumuis ordinum regularium (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter sedem Apostolicã, & quoscunque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant acceptatis, & obseruatis, quæ lædere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinentia, dispositioni suæ generaliter reseruauit. Volẽs in supplicationibus seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus etiam motu proprio fient, de mense in quo vacauerint, dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas necnon priuilegia, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficiis, aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendãtur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quibusuis personis, & collegijs cuiuscunque dignitatis, & status, gradus, ordinis, & conditionis, existentibus, quomodolibet concessa, aduersus reseruationem huiusmodi minimè suffragari. Insuper sanctitas sua ad gratificandũ Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis quamdiu apud Ecclesias, aut Diœceses suas verè ac personaliter resederint duntaxat, de omnibus, & quibuscunque beneficijs Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, sæcularibus & Regularibus, ad liberam ipsorum duntaxat non autem aliorũ cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu seu interuentu capitulorum, vel aliorum aut alias pertinentibus, quæ in antea in mensib. Februar. April. Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit, ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione aut alia dispositi-*

sposi-

spositione beneficiorum in aliis sex mensibus videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, (quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur reseruauit) seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ sedis alias quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum quoquo modo præstiterint, vsu & beneficio prædictæ facultatis eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficiis illius prætextu deinceps faciendæ, nullius sint roboris, vel momenti. Illi vero qui gratiam alternatiuæ prædictæ, acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per patentes litteras manu propria subsignatas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate vel Diœcesi datas, declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium sanctitatis suę transmittere teneantur; quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia supradicta. Decernentes sic in prædictis omnib. per quoscunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c.

Declaratio reseruationis Ecclesiarum, & beneficiorum per prædecessores reseruatorum.

10 *Item declarauit omnium, & singularum Ecclesiarum Cathedraliũ, & Monasteriorum prouisiones, quas prædicti prædecessores sui, ordinationi ac dispositioni eorum, necnõ omnia, & singula beneficia Ecclesiastica, quæ dicti prædecessores etiam prædictæ dispositioni cum interpositione decreti, reseruauerant (quæ quidem Ecclesiæ, & monasteria necnon sic reseruata beneficia, tempore obitus eorundem prædecessorum vacabant, aut Ecclesiæ ipsæ, vel monasteria huiusmodi si commendata, vel eis administratores deputati non fuissent, etiam tunc vacassent) remansisse, & remanere per huiusmodi reseruationem, & decretum affecta, nullumque de illis præter Romanum Pontificem, ea vice se intromittere, vel disponere potuisse siue posse quoquo modo. Decernentes irritum, & inane si secus super illis attentatum forsan erat tunc vel in posterum contingeret attentari.*

Reseruatio facultatum conferendi beneficia reseruata.

11 *Item reuocat quascunque facultates, & litteras desuper confectas per quas quicunque sui prædecessores Romani Pont. quibusuis personis, ordinariam collationem seu aliam dispositionem beneficiorum Ecclesiasticorum de iure vel consuetudine habentibus, & quauis etiam Patriarchali Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, vel alio non tamen Cardinalatus honore, fungentibus, quauis consideratione, vel intuitu etiam motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concesserant, aut quamdiu viuerent, vel suis Ecclesiis, seu monasteriis præessent aut ad*

aliud

aliud tempus de beneficijs Eccleſiaſticis generaliter reſeruatis ſeu affectis ad eorum collationem,prouiſionem,præſentationem,electionem,& quamuis aliam diſpoſitionem communiter,vel diuiſim ſpectantibus,diſponere liberè,& licitè valerent, aut etiam ad id per eoſdem prædeceſſores Vicarij perpetui,vel ad tempus conſtituti forent.

De beneficiis vacaturis per promotionem ad Eccleſias,& Monaſteria.

25 *Item prædictus D.N.Papa voluit,decreuit,& ordinauit,quod quæcunque conceſſiones gratiæ,& mandata etiam motu proprio,& cum derogatione huius conſtitutionis quæ ab eo pro quibuſuis perſonis emanauerint, de prouidendo eis de quibuſuis beneficijs vacaturis per promotionem quorumcunque ad Eccleſiarum,& monaſteriorum regimina,ſi huiuſmodi conceſſiones,& mandata diem promotionis promouendorum ipſorum præceſſerint, necnon quæcunque collationes prouiſiones,& diſpoſitiones pro tempore faciendæ,de præmiſſis ac quibuſuis alijs beneficiis Eccleſiaſticis ſæcularibus, & regularibus,quæ per promouendos,vel aſſumendos ad quaſcunque prælaturas inter illarum vacationis,& huiuſmodi promotionis,vel aſſumptionis tempora ſimpliciter,vel ex cauſa permutationis vbicunque reſignari, vel alias dimitti contigerit cum inde ſequutis pro tempore ſint caſſæ,& irritæ nulliusque roboris vel momenti.*

Beneficia item vacantia propter crimen Hęreſis reſeruauit ſedi Apoſtoli.Pius V.conſtitutione ſua incip.cum ex Apoſtolatus,an.1566. 6.kal.Febr.

4 Idem reſeruauit beneficia quæcunque recepta in confidentiã quæ vacant ipſo iure vt ſupra in bulla confidentiali à nobis relata.

Reſeruata item ſunt ſedi Apoſtol.beneficia contra formam Conc. Trid.collata ab Ordinarijs collatoribus, conſtitutioni eiuſdem Pij. V.quam infra referemus. Et beneficia per reſignationem vacantia ſi non conferantur iuxta formam conſtitutionis Greg.XIII.incipit,Humano vix iudicio,de qua inferius.

Affecta etiam beneficia per appoſitionem manus Papæ ſunt reſeruata ſedi Apoſtolicæ nec amplius quiſquam pro ea vice de eis ſeſe intromittere poteſt.extrauag.ad Romani,de præben.comm.vt ſi Papa det beneficium in commendam,ceſſante commenda, cenſetur eo modo vacare quo vacabat eo tempore quo fuit commendatum. Nauarr.cap.25.num.126.& ſolus Papa illud confert, & ſi apponat in prouiſione decretum, vt reſignetur beneficium in manus eius, cum fuerit reſignatum à nullo conferri poteſt præterquam à Papa. Item ſi conferat Papa beneficium inhabili, ſi vacaret propter huiuſmodi inhabilitatẽ.pertineret ad diſpoſitionem Papæ.Cum etiam Papa mã

V dat

dat alicui prouideri de primo vacante, primum vacans remanet affe-ctum,& reseruatum.Aeneas de Falcon.de reseru.prælud.3.Mandos. in Reg.4.Canc.q.4.Rebuff.loc.cit.à nu.30.Gonz.super.8.reg.Canc. glo.52.vbi viginti affectionis modos enumerat cum decem limitationibus.

Reseruatum præterea censetur beneficium Papæ si præueniat in collatione Ordinarium,datur enim ipsi præuentioni locus, c.si à sede.c.dudum,loc.cit.de præb.in 6.Similiter,& Episcopus licitè potest præuenire suum Vicarium generalem, cui dederit facultatem conferendi beneficia,glo.in c.constitutus,de præb.verb.canonicè. Rebuff. de Vicar.nu.89.

Reseruata demum sunt beneficia Papæ de quibus Ordinarius collator intra sex mensium decursum non prouiderit,c.licet de supplen. negl.prælat.

Vltra autem reseruationes Papales Limitatur secundo Episcopi facultas in conferendis beneficiis,Iurepatronatus,quo alicui competit Ius nominandi personam instituendam in aliqua Ecclesia.

Et hoc acquiritur ex fundatione,constructione,vel dotatione Ec-
5 clesiæ,ca.quoniam,iun.glo.verb.fundatores,de iurepat.Alios autem modos prætendendi iuspatronatus sustulit.Conc.Trid.sess.24.de ref. c.12.& sess.25.c.9.vbi præscripsit modum probandi iurapatronatus, vt videlicet probentur per scripturas authenticas. Vnde non sufficeret probare per testes vt etiam declarauit S.Cong. Conc.consulta super loco cit.Conc relata apud Gonz.cit.gl.18.nu.79.

Congregatio omnium consensu censuit requiri pro forma,vt probatio fiat per authenticas scripturas, & regulam esse constituendam quod probatio per testes non sufficiat.

Si tamen ageretur possessorio tantum, sufficeret probatio per testes vt vult Zerol.verb.iuspatronatus,ad.3.

6 Scriptura autem authentica dicitur,quæ conficitur per actuarium publicum,seu Iudicem cum duorum vel trium testium subscriptione seu præsentia,gl.in c.1.de fide instrum.verb.si scripturam. Quod ad propositum autem,scriptura authentica cēseretur Bulla Episcopi seu consensus in scripto datus ad fundandum,construendum siue dotandum,facit enim plenam fidem in his quæ fiunt sine figura iudicij sola scriptura vel sigillo Episcopi,cap.post cessionem.iun.gl.verb.litteras. de probat.

7 Libri autem visitationum licet probent quoad visitationem personarum,& Sacramentorum.non tamen sufficerent ad probandum Iuspatronatus cum fiant sine causæ cognitione.Gen.in prax.c.63.nu.17.

Et sufficit quod probetur fundatio.siue dotatio licet non appareat de reseruatione Iurispatronatus,sola enim fundatione acquiritur ius

patro-

patronatus sine reseruatione aliqua, & trãsit ad hæredes licet hoc fundator non expresserit. Staph. loc. cit. tit. de iurispatronat. prærog. n. 5. Gen. loc. cit. nu. 16. qui dicit opinionem esse communem.

Est & alius modus probandi iuspatronatus à Conc. vbi supra præscriptus, vt videlicet probari possit per multiplicatas præsentationes cum præscriptione immemorabilis temporis. Si nimirum præsentationes fuerint successiuæ, & fuerint sortitæ suum effectum. Calder. de iurep. conf. 12. Zerol. loc. cit.

Immemorabilis quoque computanda est ad diem motæ litis vt etiam Sac. Congreg. Conc. declarauit. referente Gonz. loc. cit. num. 89. his verbis.

Congregatio censuit vt ad conficiendam immemorabilem concurrant anni elapsi vsque ad terminum controuersiæ mota, & nõ tempus decursum vsque ad publicationem Concilii tantum attendendum sit.

Probata autem immemorabili præsumetur probatum Iuspatronatus ex fundatione, licet hoc non appareat vt declarasse eandem Sac. Cong. refert Gen. loc. cit. nu. 14.

Non tamen suffragaretur immemorabiles seu continuatæ præsentationes, quando constaret de initio inualido à principio, vt si appareat quod fuerit vsurpatum Iuspatronatus ex priuilegio, & nõ ex fundatione seu dotatione, quod etiam declaratum fuisse à S. Cong. refert Gonz. loc. cit. nu. 48. & tenet Gen. loc. cit. nu. 5. similiter non iuuatur quis immemorabili, quando constat de mala fide. c. vlt. de præscript. & c. 1. eod. tit. in 6.

Non tamen requireretur iste rigor præscriptus à Conc. in probando Iurepatronatus, si agatur pro iurepatronatus non contra Ecclesiã, sed inter ipsos patronos, vt fuisse decisum in vna de Ianzi 10. Apr. & 20. Nouemb. 1595. coram Mantica. testatur Gonz. loc. cit. nu. 59. & tenet Genuen. lo. cit. nu. 11. & c. 100. nu. 2.

Descendentes autem, vltra prædictas probationes, tenentur etiam probare iure deuolutionis iusto, se esse patronos. Deuoluitur autem iuspatronatus, primo hæreditate, c. quoniam, c. cum sæculum, iun. gl. ver. emptorum, de iurepatr. Et tum debet constare eum esse hæredem successionis, qui prætendit iuspatronatus, sola enim sanguinis hæreditas non sufficit. Vnde filia dotata non succedens patri stantibus masculis, & filius, qui repudiauit hæreditatem patris, repelluntur à iure præsentandi, Abb. in c. cit. cum sæculum. Zecchus cit. de benef. ca. 12. nisi testator ordinauerit, vt in iurepatronatus succedant omnes hæredes sanguinis. Anch. conf. 81. Similiter licet in iurepatronatus succedatur in stirpes non in capita. Clem. plures. de iurepatr. tamen si Iuspatron. debeatur iure donationis, vel legati facti tori familiæ, omnes de familia succedunt, & omnes de collegio si collegio fuerit relictũ. Ge-

nuen.lo.cit.c.101.n.2.Legari enim potest,vel donari, c.ex insinuatio ne,lo.cit.de iurepatr.requiritur tamen consensus Episcopi si fiat donatio iurispatr.laico,licet si fiat Ecclesiæ,vel clerico,etiam sine cōsensu Episcopi sit valida,gl.ver.contulisset,lo.cit.Abb.in c.cit.cū sęculū.

Deuoluitur quoque iuspatronatus venditione, vel concessione in feudum hæreditatis,c.cum sæculum,cit.Inno.ib.non tamen transit ad locatores seu conductores bonorum.Rocchus,de iurepatr.q.26.Genuen.lo.cit.nu.5.ipsum autem per se iuspatronatus vendi non potest, aliter tam emens quam vendens illo priuarentur, & Ecclesia rediret ad libertatem,c.quia clerici,cap..de iure.tit.cit.Conc.vbi supra.sic etiam amittit iuspatronatus occidens Rectorem seu clericum suæ Ecclesiæ patronatæ,vel si fuerit Hæreticus Zerol.loc.cit.ad 8.In tantum autem est priuilegiatum iuspatronatus,vt neque collatio Episcopi illud impedire neque reseruationes Papæ illi derogare possint,nisi expresse dicat Papa se velle derogare. & hoc indulgent iura laicis quo alliciantur ad subueniendum Ecclesiis,glo.ver.collatio.in c.2.de prębend.in 6.Franch.ib.nu.8.Staph.lo.cit.nu.1.Tanto magis si iuspatronatus fuerit Regum seu aliorum supremorum Principum;istis enim ne quidem Conc.cit.dicta sua ordinatione de modis probandi derogauit,vt patet ex textu ipsius Conc.

Iuripatronatus tamen Ecclesiastico,siue quod clerico seu alteri alicui competit ratione beneficii seu officii Ecclesiastici, derogari solet,c.cum dilectus, tit.cit.illique derogari per Regulas Cancellariæ multis probat Gonz.lo.cit.si vero clerico iuspatronatus competat ratione proprij patrimonij,vel ratione rei sæcularis,censebitur per omnia vt iuspatronatus laicale Staph.loc.cit.nu.2.Et si clericus in simul cum laico sit patronus,gaudebit priuilegio laici nec afficietur reseruationib.sicut & è conuerso laicus gaudebit priuilegio clerici in fauorabilibus,late Fel.in tract.quando litt.Apost.noceant patr.limit.3.vbi dicit hanc opin.esse communē, idem tenet Cou.pract.q.c.36.n.5.

Tertio limitatur Episcopi facultas in conferendis beneficijs,priuilegijs,seu consuetudinibus particularium personarum, vel collegiorum.Vt priuilegio legati à latere Cardinalis, qui in prouincia ad quā est Legatus,omnia potest,quæ potest Episcopus in sua Diœcesi,& concurrit cum eo in collatione beneficiorum,cap.1.& 2.de offic.Leg.in 6.cap.si à sede,de præb.ib.si tamen non fuerit Cardinalis,hoc non potest, vnde neque Nuncij cum facultatibus Legati à latere beneficia cōferre possunt,nisi habuerint super hoc concessionē expressā,c.1.cit.

Derogatur item Episcopo priuilegio Capituli si id habeat ad eligendum ad aliqua beneficia,cap.cum in Ecclesijs, de præb.in 6.cit. cap.si capitulo, de concess.præb.ib.vel si vna cum Episcopo conferre soleat,cap.postulastis,extr.hoc tit.vel alternatiue, cap.cum in illis,

lis, de præb. in 6. cit. Quandoque etiam Abbates Priores seu alij inferiores Prælati habent priuilegia particularia beneficia conferendi, Clem. vn. de supplen. negl. prælat.

Exceptis itaque limitatis casibus prædictis Episcopus liberè confert beneficia Ecclesiastica suæ Diæcesis, vt diximus. Quinimo, & in casibus istis limitatis aliquando retinet suam potestatem. Vt primo ad Ecclesiam Parochialem vacantem in mensibus Papæ reseruatis, ille potest per concursum eligere digniorem instituendum ex ordinatione dicti Conc. sess. 24. ca. 18. de ref. & declaratum fuit constitutione Pij V. quæ infra referetur.

Confert, & in reseruatis vacantia per resignationem, vacantia enim per resignationem non afficiuntur reseruatione, vt patet ex tex. Reg. 8. & probat Gonz. cit. super illis verbis Regulæ glo. 14. Similiter confert & resignata causa permutationis quocunque tempore vacauerint. c. cum olim, c. cum vniuersorum, de rerum permutatio. Fed. de Senis, de permut. benefic. nu. 50. Rebuff. eo. tit. nu. 36.

Confert, & præstimonia, hospitalia, beneficia manualia seu ad nutum amouibilia nulla reseruatione obstante, neque enim hæc afficiuntur reseruationibus. Staph. cit. de noua forma expect. nu. 29. Zer. ver. beneficia, ad 3. Gonz. cit. glo. 5. §. 6.

Signanter autem de hospitalibus loquitur Clem. per litteras. de præb. quippe quæ non veniant appellatione beneficiorum. Fel. in c. de quarta, nu. 9. de præscript.

Confert item non obstantibus reseruationibus quando ipsi speciali aliquo priuilegio hoc fuerit indultum. Sicuti nationi Germanicę, & Gallicæ vi concordatorum cum sede Apost. quædam specialia circa collationem beneficiorum concessa sunt quorum concordatorũ constitutiones quo vtilitati siue curiositati multorum satisfiat hic posuimus, vt sequitur Primo Germanica Nicolai PP. V.

10 *Nicolaus Episcopus, &c. Ad Sacram Petri sedem, &c. Nuper siquidem charissimus in Christo filius noster Federicus Romanorum Rex illustris, & nonnulli alij dilecti filij Ecclesiastici, & sæculares Principes inclitæ nationis Germanicæ ex vna, ac dilectus filius noster Ioannes sancti Angeli Diaconus Cardinalis in partibus illis Apostolicæ sedis de latere Legatus per nos ad dictas partes missus sufficienti desuper à nobis, & sede Apostolica auctoritate suffultus ex alia partibus, Romanæ Ecclesiæ, & dictæ nationis nominibus, pro ipsius Ecclesiæ vnione pace, & tranquillitate, inter Ecclesiam, & nationem prædictam perpetuo solidandis, & conseruandis diuersa rationabilia, & vtilia, ordinationes, & statuta à partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & concordata fecerunt ac ediderunt. Nobisque humiliter supplicari fecerunt vt illis*

lationem deuolutæ, committantur in partibus Archiepiscopo seu eius Vicario, siue ex causa alteri viciniori Episcopo seu eius Vicario, & non inferiori.

Sess.25.cap.13.de Regular. vt causæ præcedentiæ remota omni appellatione terminentur.

Eadem sess.c.14.de ref.ordinatur, vt contra concubinarios ordinarius procedere possit, appellatione non obstante.

Circa eandem appellationum materiam decreuit quoque sacra Episcoporum Congregatio ea quæ sequuntur in anno 1600. relata apud Genuen.cit.c.88.Quar.lo.cit.

10 1 *Ad tollendas ambiguitates, & controuersias iurisdictionales, quæ inter appellationum, & prioris instantiæ iudices, non sine partium dispendio cursusque iustitiæ impedimento, & sæpè cum scandalo oriuntur, sacra Congregatio causis Episcoporum præposita, facta prius relatione S.D.N.Clemen.VIII. ac de sanctitatis suæ mandato viuæ vocis oraculo de super habito in hunc qui sequitur modum ab omnibus ad quos spectat, in posterũ fieri, ac seruari debere mandauit, & mandat.*

Metropolitani, Archiepiscopi, Primates, aut Patriarchæ suffraganeos eorumque subditos non inuiteent, nisi in casibus à iure expressis.

Item nec alij superiores etiam Nuncij, vel Legati de latere specificam facultatem maiorem non habentes, causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum iudicum pendentes, ad se aduocent, nisi per viam legitimæ appellationis ad ipsorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iurisdictionibus quoad alias causas eximere non possint.

Appellationes nunquam recipiantur, nisi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius constiterit, appellationem à sententia definitiua, vel habente vim definitiuæ, aut à grauamine quod per definitiuã sententiam reparari non possit in casibus à iure non prohibitis per legitimam personam, & intra debita tempora fuisse interpositam ac prosecutam.

Nec dum causa coram inferioribus iudicibus pendent, ante definitiuam sententiam, vel vim definitiuæ habentem, de grauamine illato superiores cognoscere valeant, licet citra præiudicium cursus causarum, se id facere contestentur, nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut simpliciter mandare, vt ipsis copia processus transmittatur etiam expensis appellantis.

Inhibitiones post appellationem sicut præmittitur receptam, non concedantur nisi cũ inscriptione tenoris sententiæ aut decreti definitiui, aut vim definitiui habentis, vel damnum per definitiuam irreparabile continentis, alias inhibitiones, & processus, & inde sequuta quæcunque sint ipso iure nulla, eisque impune non parere liceat.

Si appellans asserat, sententiam aut appellationis exemplum culpa iudicis, vel actuarij habere non posse, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda, sed eis tantum ad quos pertinet iniungi po-

gi poterit, vt soluta condigna mercede actorum, exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur.

Caueat tamen iudex à quo, ne si verè appellatum fuerit in casu appellabili, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet, & si per actū publicum aut per testium depositionem constiterit, acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta, poßit iudex appellationis adijcere ne interim aliquid noui contra appellantem attentetur.

Ab executione decretorum S. Conc. Trid. aut Visitationis Apostolicæ, appellationes à Metropolitanis non recipiantur, nec si Episcopi virtute eiusdem S. Concilij procedant vti sedis Apostolicæ delegati in causis, quæ sub eorum iurisdictione ordinaria non comprehendūtur, salua tamen in hoc casu Legatorum & Nunciorum Apostolicorum auctoritate.

In causis vero visitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum deuolutiuum tantum admittantur, nisi de grauamine per definitiuam irreparabili agatur, vel cum visitator citata parte, & adhibita causæ cognitione, iudicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit etiam quoad effectum suspensiuum.

Cum à grauamine quod per definitiuam reparari nequit, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiam comminatæ appellatur, non nisi visis actis ex quibus euidenter appareat de grauamine appellatio admittatur, aut inhibitio, vel prouisio aliqua concedatur.

Causa appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur carcere permanebit, quoad iudex ad quem appellatum est, visis actis, & causa cognita aliter decreuerit, & tunc si à iudicis ad quem, decreto vim definitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mandare aut pro sui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem superiorem aliud fuerit ordinatum.

Acta originalia processuum primæ instantiæ ad iudicem appellationis Notarius mittere non cogatur, nisi probabilis aliqua falsitatis causa, & suspicio incidat, quæ iudicialiter obijciatur, & tunc terminata causa remittēda sunt ad ordinarium, vt in suo archiuio conseruentur.

Censura Ecclesiastica in appellantem, prolata, relaxari aut nulla declarari per iudicem appellationis non poßit, nisi auditis partibus, & causa cognita, tuncque si constiterit eam iustam esse, ad iudicem qui excommunicauit appellans remittendus est, vt ab ipso iuxta sacros canones beneficium absolutionis, si humiliter petierit debitamque emendationem præstiterit, obtineat: si vero iniustam esse clare appareat, superior absolutionem impendat: si dubitetur honestius est vt ad excommunicatorem intra breuem aliquem competentem terminum eidem præfigendum absoluendus remittatur, licet etiam superior hoc casu id ipsum per se præstare iure poßit.

Absolutio ad cautelam, non nisi parte citata, & visis actis, cum dubitatur de nullitate excommunicationis ab homine prolatæ vel à iure, si occurrat dubium facti vel probabile dubium iuris, concedenda erit, tuncque

ad tempus breue cum reincidentia, & praestita per excommunicatum cautione de stando iuri, & parendo mandatis Ecclesiae tantum: & si iuxta formam à iure praescriptam apparebit quem ob manifestam offensam excommunicatũ fuisse, debitam etiam satisfactionem praestare; & si ob contumaciam manifestam, expensas pariter satisfacere, & cauere de iudicio sisti corã excommunicatore quis tenebitur prius, quam ad cautelam absoluatur.

A sententia etiam definitiua contra verum contumacem prolata, appellatio non recipiatur, nec inhibitio aut alia quæuis prouisio; quamdiu appellans in huiusmodi vera contumacia perstiterit, concedatur. Romæ in S. Congregatione. die 13. Octob. 1600.

Alex. Card. Florent.
Hieron. Acutius Secret.

Vltra præmissa autem circa eandem appellationum materiam notari potest vtiliter, appellationem non esse concedendam in notorio, manifesto ex ipsa facti euidentia, vt si quis fuerit confessus, & conuictus, nec confessio fuerit excusata, ca. cum speciali. §. porro. de appell.
102 vel si quis obligauit se apud acta ipsius Iudicis, vel obligatione Camerali. Vestr. lib. 7. c. 3. nu. 16. Similiter si constet ex confessione alterius, vt si hęres conueniatur ex confessione defuncti. Vestr. ibid.

Seruat quoque Romanæ Curiæ stylus vsitatus vt non deferatur appellationi in rebus parui momenti, vt si pro summa non maiori decem ducatorum agatur. Vestr. ibid.

Notandum item quod in appellatione à definitiua vel diffinitiuæ vim habente, nulla causa est exprimenda, quia ius ipsum concedit appellare. In appellatione vero ab interlocutoria, necessario causa exprimi debet, aliter esset appellatio nulla, causa autem exprimitur, vt iudex causa considerata, possit si velit reuocare sententiam, potest enim reuocare interlocutoriam à qua appellatur, cap. cum cessante, de appell.

Appellans item, si intra decem dies à prolatione sententiæ computandos non appellat in scripto, appellatio censetur deserta. Maran. 6. p. de appell. nu. 201. nisi grauamen esset permanens, & habens causam continuam, vt est carceratio, vel nisi iusta excusaretur ignorantia. Alius autem terminus dierum triginta ad petendum apostolos, non appellanti, sed iudici concessus est à iure vt interim deliberare possit an debeat deferre appellationi, illo tamen durante debet appellans petere apostolos ter, seu vno contextu dicere peto instanter, instantius, instantissime. Clem. quamuis. de appell.

Et non nisi ab interlocutoria sunt petendi, à definitiua enim ius ipsum defert appellationi. c. biduum. 11. q. 6. Vestr. loc. cit. in fi.

Tempus prosequendæ appellationis annus est præfinitus à iure, & ex causa biennium, c. cum sit Romana. c. personas, de appell. Potest tamen

103 men iudex à quo, præfigere breuiorem terminum appellanti, intra quem appellationem suam prosequatur, & doceat de prosequutione, c.ad aures, loc.cit.non tamen assignare potest terminum intra quem appellatio finiatur, quia esset imponere legem superiori.c.ex insinuatione, ibid. Franch.in c.personas, cit.

Notandum item quod iudex appellationis in concernentibus ordinem procedendi, tenere debet vsum sui Tribunalis, quo ad merita autem causæ, & modum decidendi, vsum Tribunalis iudicis à quo.gl. in verb.decreto.in c.licet canon.de elect.in 6.Fel.in c.super his, num. 13.de accusat.& faciunt relata per Innoc.in rubr.de confitet.

Finaliter sciendum quod quando appellatur à sententia, cōtra possessorem lata, sequestrari possunt res tam mobiles quam immobiles
104 de quibus agitur, si timeatur de distractione seu dilapidatione, c.1. de sequestrat.iun.gl.verb.sequestrari.quæ colligit causas sequestrationis, hocque idem faciunt Doctores, ibidem. Specialiter autem in beneficialibus de sequestris ordinatum est, vt si à prima sententia in Romana Curia lata contra detentorem beneficij, nisi sit triēnalis possessor, appellatur, etiam ordinarius possit sequestrare huiusmodi beneficium, qui casus est singularis quo inferior intromittere se potest in causa ad Roman.Curiam deuoluta.Clem.1.de sequestrat.Cassad. decis.5.nu.3.de sequestrat.poss.si nimirum feratur sententia contra possessorem, & pro eo qui petit sequestrum, si autem pro possessore fuerit sententiatum, deneganda esset sequestratio.gl.in cit.Clemen. verb.contra possessorem. Vestr.lib.7.cap.2.nu.6.si etiam præuenerit Iudex Romanæ Curiæ seu superior in decernendo sequestro.inferior illud amplius decernere non posset.Maran.p.6.de appell.nu.177.

Caput Quintum.

De Iurisdictione Voluntaria.

Quarto demum, & vltimo loco considerãda nobis venit potestas Episcopi Iurisdictionis voluntariæ, ad quam reducemus dispositionem rerũ, & fructuum, qui Episcopo ratione officij; & dignitatis suæ debentur. Et primo de beneficiorũ collatione videbimus, hæc enim est iurisdictionis voluntariæ. Zer.verb.beneficia, ad 9.& inter fructus Episcopo debitos computatur, c.his quæ, c.cum olim.iun.glo.verb.cap.de maior.& obed.

Quæ

Quænam beneficia conferre possit Episcopus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum collatio spectat propriè ad Episcopum in sua Diæcesi.*
2 *Papa reseruare sibi potest collationem beneficiorum.*
3 *Reseruationes Regularum Cancellariæ.*
4 *Reseruationes Papales aliæ diuersæ.*
5 *Iuspatronatus quibus acquiratur.*
6 *Scriptura authentica quæ dicatur.*
7 *Iuspatronatus quomodo probatur.*
8 *Iuspatronatus quomodo deuoluatur ad successores.*
9 *Legatus à Latere concurrit cum Ordinario in collatione beneficiorum.*
10 *Concordata Germaniæ.*
11 *Concordata Galliæ.*
12 *Beneficia reseruata quando conferre possit Episcopus.*
13 *Patrono non præsentante intra certum tempus, beneficium confert Episcopus.*
14 *Vicarius Episcopi quæ beneficia conferre possit.*
15 *Archiepiscopus non potest conferre beneficia sede vacante sui suffraganei.*
16 *Capitulum sede vacante circa beneficia vacantia quæ possit.*

1 OMnium itaque beneficiorum Ecclesiasticorum Diæcesis collatio, & istitutio de iure spectat ad Episcopũ, c. nullus omnino. 16. q. 7. c. conquerente. de off. ord. cap. ex frequentibus, de institut. Inno. in c. postulasti. de Iurepatr. Felin. in cap. cum venerabilis. num. 31. de except. Dec. cons. 117. Staphil. de litt. grat. in proem. Mandos. in Reg. 14. Canc. q. 2. nu. 2.

Limitatur tamen hæc ipsius potestas primo reseruationibus Papę, qui cum sit Ordinarius ordinariorum, & illi soli collata sit plenitudo
2 potestatis in Ecclesia. c. qui se scit. 2. q. 6. licet hanc potestatem in Episcopos transtulerit, penes ipsum tamen maior remansit, c. dudum, de præben. in 6. & potestati Episcoporum prædictæ derogare sibique collationes reseruare potest. c. præsenti. c. licet. loc. cit. in 6. gl. singularis verb. reseruamus, in extrauag. execrabilis. Ioann. 22.

Vnde Papæ reseruantur beneficia per extrauag. cit. & extrauag. ad regimen. eo. tit. comm & c. licet, c. præsenti. cit. Quas tamen reseruationes sublatas fuisse in concilio Basilien. refert Rebuff. tit. de reseruationibus, nu. 38. Zecchus, de beneficijs, c. 5. nu. 5. Sed quidquid sit de istis, successerunt earum loco reseruationes Regularum Cancellariæ quas quilibet summus Pont. immediatè post suam creationem or
3 dinare solet, quæ postea expirant morte ipsius & iterum à successore

de

de nouo reaſſumuntur,& publicantur. Pauli.V.autem fœliciter PP. moderni ſunt hæ quæ ſequuntur,beneficialia concernentes.

Reſeruationes generales,& ſpeciales.

1 *In primis fecit eaſdem reſeruationes quæ in conſtitutione fel.rec.Bened. PP.XII.quæ incipit.ad regimen.continentur;& illa innouauit ac locum habere voluit etiamſi officiales in eadem conſtitutione expreſſi Apoſtolicæ Sedis officiales ante obitum eorum eſſe deſierint,quo ad beneficia quæ tempore quo officiales erant obtinebant.Declarans nihilominus beneficia quæ dictæ Sedis officiales,qui ratione officiorum ſuorum huiuſmodi eiuſdem ſedis Notarii erant etiam dimiſſis ipſis officiis, & quandocunque aſſequuti fuerint,ſub huiuſmodi reſeruationibus comprehendi.*

Reſeruatio Cathedralium Eccleſiarum,& Monaſteriorum ac tempore vacationis Epiſcopatuum vacaturorum beneficiorum.

2 *Item reſeruauit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales, Primatiales Archiepiſcopales,Epiſcopales,necnon omnia monaſteria virorum, valorẽ annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione exceden. Et voluit quod exceſſus huiuſmodi in litteris exprimatur. Ac etiam reſeruauit dignitates,& beneficia omnia ad collationem,præſentationem, electionem,& quamcunque aliam diſpoſitionem Patriarcharum,Primatuum,Archiepiſcoporum,& Epiſcoporum,necnon Abbatum, & aliorum quorumcunque collatorum,& collatricum ſæcularium,& Regularium,quomodolibet,non tamẽ ad collationem cum alio,vel aliis,aut etiam ad alterius præſentationem,vel electionem pertinentia,quæ poſt illorum obitum aut Eccleſiarum ſeu monaſteriorum, vel aliarum dignitatum ſuarum dimiſſionẽ ſeu amiſſionem,vel priuationem,vſque ad promotionẽ,ſucceſſorum ad eaſdem Eccleſias aut monaſteria,vel dignitates Apoſtolica auctoritate faciẽdam,& adeptam ab eiſdem ſucceſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem, quomodocunque vacant,& vacabunt in futurum.*

Reſeruatio dignitatum,necnon ſuorum,& S.R.E.Cardinalium familiarium beneficiorum.

3 *Item reſeruauit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedralibus etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi extimatione exceden.principales in Collegiatis Eccleſiis. Reſeruauit etiam Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus,ac alias dignitates Conuentuales, & præceptorias generales ordinum quorumcunque,ſed non militiarum. Ac quacum-*

cumque beneficia, quæ sui etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, existentes, ac S.R.E. viuentium nunc, & qui erunt suo tempore Cardinalium familiares, continui commensales, obtinent, & in posterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, seu ad quæ ius eis competit, aut cõpetierit, etiamsi ab ipsa familiaritate per obitum Cardinalium eorundẽ, vel alias recesserint. Declarans dignitates, quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis, post Pontificales non maiores existunt, & quæ ex Apostolicæ sedis indulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut consuetudine præscripta, vel alias quouis modo in collegiatis Ecclesiis, principalem præeminentiam habere noscuntur sub reseruatione prædicta comprehendi debere.

Reseruatio beneficiorum collectorum, & subcollectorum.

4 *Item reseruauit generaliter omnia beneficia Ecclesiastica quorumcunq; collectorum, & vnitorum in quacunque ciuitate, vel Diœcesi, qui suo tempore officia exercuerint Subcollectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum, illa videlicet beneficia duntaxat, quæ durante eorũ officio obtinebant, & in quibus seu ad quæ ius eis competebat.*

Reseruatio beneficiorum Curialium dum Curia transfertur.

5 *Item reseruauit omnia & singula beneficia Ecclesiastica quorumcunq; curialium, quos dum Curia Rom. de loco ad locum transfertur eam sequendo, decedere contigerit in quouis loco, quantumcunque etiam à dicta Curia remoto.*

Reseruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Cursorum.

6 *Item reseruauit generaliter D.N. Papa dispositioni suæ omnia beneficia cubiculariorum, & cursorum suorum.*

Reseruatio beneficiorum Ecclesiarum S. Ioan. Lateranen. & S. Petri, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium, à Curia absentium.

7 *Item reseruauit dispositioni suæ generaliter quoscũque canonicatus, & præbendas ac dignitates, personatus, & officia in S. Ioan. Lateran. & Principis Apost. ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Ecclesiis; necnon ad collationem, prouisionem, & præsentationem seu quamuis aliam dispositionem, S. R.E. Cardinalium à Rom. Curia absentium, ratione suorum Episcopatuum, Cardinalatus ac ipsorum Cardinalium titulorum, & Diaconiarum spectãtia, quamdiu absentia sua durauerit, canonicatus, & præbendas, dignitates per-*

personatus, administrationes, & officia, cæteraq́, beneficia Ecclesiastica cũ cura, vel sine cura vacantia, & in antea vacatura tam in eadem Vrbe, quã in Ecclesiis ciuitatibus, & Diœcesibus dictorum Episcopatuum consistentia, ac decreuit irritum, &c.

Reseruatio mensium Apostolicorum, & de alternatiua pro Episcopis residentibus.

8 *Item cupiens idem D.N. Papa pauperibus clericis, & alijs benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumuis ordinum regularium qualitercunque qualificata, & vbicunque existentia, & singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris, mensibus, vsque ad suæ voluntatis beneplacitum extra Romanam Curiam alias quam per resignationem quocũque modo vacatura, ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem quorumcunque, collatorum, & collatricum sæcularium, & quorumuis ordinum regularium (non tamen S.R.E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter sedem Apostolicã, & quoscunque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant acceptatis, & obseruatis, quæ lædere non intendit, comprehensorum) quomodolibet pertinentia, dispositioni suæ generaliter reseruauit. Volẽs in supplicationibus seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficijs tunc vacantibus etiam motu proprio fient, de mense in quo vacauerint, dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores præbendas necnon priuilegia, & indulta Apostolica circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi beneficiis, aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprehendãtur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, quibusuis personis, & collegijs cuiuscunque dignitatis, & status, gradus, ordinis, & conditionis, existentibus, quomodolibet concessa, aduersus reseruationem huiusmodi minimè suffragari. Insuper sanctitas sua ad gratificandũ Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis quamdiu apud Ecclesias, aut Diœceses suas verè ac personaliter resederint duntaxat, de omnibus, & quibuscunque beneficijs Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, sæcularibus & Regularibus, ad liberam ipsorum duntaxat non autem aliorũ cum eis dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu seu interuentu capitulorum, vel aliorum aut alias pertinentibus, quæ in antea in mensib. Februar. April. Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris, extra Curiam ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolicæ reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit, ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione aut alia dispositi-*

spositi-

spositione beneficiorum in aliis sex mensibus videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, vacaturorum, (quæ etiam dispositioni suæ, vt præfertur reseruauit) seu etiam aliorum dispositioni suæ, & dictæ sedis alias quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratiæ sanctitatis suæ de illis debitum effectum consequantur, impedimentum quoquo modo præstiterint, vsu & beneficio prædictæ facultatis eo ipso priuati existant, ac collationes, & aliæ dispositiones de beneficiis illius prætextu deinceps faciendæ, nullius sint roboris, vel momenti. Illi vero qui gratiam alternatiuæ prædictæ, acceptare voluerint, acceptationem huiusmodi per patentes litteras manu propria subsignatas, suoque sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate vel Diœcesi datas, declarare, & litteras ipsas huc ad Datarium sanctitatis suæ transmittere teneantur; quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea vti incipiant gratia supradicta. Decernentes sic in prædictis omnib. per quoscunque, &c. iudicari debere, ac irritum, &c.

Declaratio reseruationis Ecclesiarum, & beneficiorum per prædecessores reseruatorum.

10 *Item declarauit omnium, & singularum Ecclesiarum Cathedraliũ, & Monasteriorum prouisiones, quas prædicti prædecessores sui, ordinationi ac dispositioni eorum, necnõ omnia, & singula beneficia Ecclesiastica, quæ dicti prædecessores etiam prædictæ dispositioni cum interpositione decreti, reseruauerant (quæ quidem Ecclesiæ, & monasteria necnon sic reseruata beneficia, tempore obitus eorundem prædecessorum vacabant, aut Ecclesiæ ipsæ, vel monasteria huiusmodi si commendata, vel eis administratores deputati non fuissent, etiam tunc vacassent) remansisse, & remanere per huiusmodi reseruationem, & decretum affecta, nullumque de illis præter Romanum Pontificem, ea vice se intromittere, vel disponere potuisse siue posse quoquo modo. Decernentes irritum, & inane si secus super illis attentatum forsan erat tunc vel in posterum contingeret attentari.*

Reseruatio facultatum conferendi beneficia reseruata.

11 *Item reuocat quascunque facultates, & litteras desuper confectas per quas quicunque sui prædecessores Romani Pont. quibusuis personis, ordinariam collationem seu aliam dispositionem beneficiorum Ecclesiasticorum de iure vel consuetudine habentibus, & quauis etiam Patriarchali Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, vel alio non tamen Cardinalatus honore, fungentibus, quauis consideratione, vel intuitu etiam motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concesserant, aut quamdiu viuerent, vel suis Ecclesiis, seu monasteriis præessent aut ad*

aliud

aliud tempus de beneficijs Ecclesiasticis generaliter reseruatis seu affectis ad eorum collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem communiter, vel diuisim spectantibus, disponere liberè, & licitè valerent, aut etiam ad id per eosdem prædecessores Vicarij perpetui, vel ad tempus constituti forent.

De beneficiis vacaturis per promotionem ad Ecclesias, & Monasteria.

25 *Item prædictus D.N.Papa voluit, decreuit, & ordinauit, quod quæcunque concessiones gratiæ, & mandata etiam motu proprio, & cum derogatione huius constitutionis quæ ab eo pro quibusuis personis emanauerint, de prouidendo eis de quibusuis beneficijs vacaturis per promotionem quorumcunque ad Ecclesiarum, & monasteriorum regimina, si huiusmodi concessiones, & mandata diem promotionis promouendorum ipsorum præcesserint, necnon quæcunque collationes prouisiones, & dispositiones pro tempore faciendæ, de præmissis ac quibusuis alijs beneficiis Ecclesiasticis sæcularibus, & regularibus, quæ per promouendos, vel assumendos ad quascunque prælaturas inter illarum vacationis, & huiusmodi promotionis, vel assumptionis tempora simpliciter, vel ex causa permutationis vbicunque resignari, vel alias dimitti contigerit cum inde sequutis pro tempore sint cassæ, & irritæ nulliusque roboris vel momenti.*

Beneficia item vacantia propter crimen Hęresis reseruauit sedi Apostoli. Pius V. constitutione sua incip. cum ex Apostolatus, an. 1566. 6. kal. Febr.

4 Idem reseruauit beneficia quæcunque recepta in confidentiã quæ vacant ipso iure vt supra in bulla confidentiali à nobis relata.

Reseruata item sunt sedi Apostol. beneficia contra formam Conc. Trid. collata ab Ordinarijs collatoribus, constitutioni eiusdem Pij. V. quam infra referemus. Et beneficia per resignationem vacantia si non conferantur iuxta formam constitutionis Greg. XIII. incipit, Humano vix iudicio, de qua inferius.

Affecta etiam beneficia per appositionem manus Papæ sunt reseruata sedi Apostolicæ nec amplius quisquam pro ea vice de eis sese intromittere potest. extrauag. ad Romani, de præben. comm. vt si Papa det beneficium in commendam, cessante commenda, censetur eo modo vacare quo vacabat eo tempore quo fuit commendatum. Nauarr. cap. 25. num. 126. & solus Papa illud confert, & si apponat in prouisione decretum, vt resignetur beneficium in manus eius, cum fuerit resignatum à nullo conferri potest præterquam à Papa. Item si conferat Papa beneficium inhabili, si vacaret propter huiusmodi inhabilitatẽ. pertineret ad dispositionem Papæ. Cum etiam Papa mã

dat alicui prouideri de primo vacante, primum vacans remanet affectum,& reseruatum.Aeneas de Falcon.de reseru.præl ud.3.Mandos. in Reg.4.Canc.q.4.Rebuff.loc.cit.à nu.30.Gonz.super.8.reg.Canc. glo.52.vbi viginti affectionis modos enumerat cum decem limitationibus.

Reseruatum præterea censetur beneficium Papæ si præueniat in collatione Ordinarium,datur enim ipsi præuentioni locus, c.si à sede.c.dudum,loc.cit.de præb.in 6.Similiter,& Episcopus licitè potest præuenire suum Vicarium generalem, cui dederit facultatem conferendi beneficia,glo.in c.constitutus,de præb.verb.canonicè. Rebuff. de Vicar.nu.89.

Reseruata demum sunt beneficia Papæ de quibus Ordinarius collator intra sex mensium decursum non prouiderit,c.licet de supplen. negl.prælat.

Vltra autem reseruationes Papales Limitatur secundo Episcopi facultas in conferendis beneficiis,Iurepatronatus,quo alicui competit Ius nominandi personam instituendam in aliqua Ecclesia.

5 Et hoc acquiritur ex fundatione,constructione,vel dotatione Ecclesiæ,ca.quoniam,iun.glo.verb.fundatores,de iurepat.Alios autem modos prætendendi iuspatronatus sustulit.Conc.Trid.sess.24.de ref. c.12.& sess.25.c.9.vbi præscripsit modum probandi iurapatronatus, vt videlicet probentur per scripturas authenticas. Vnde non sufficeret probare per testes vt etiam declarauit S.Cong. Conc.consulta super loco cit.Conc relata apud Gonz.cit.gl.18.nu.79.

Congregatio omnium consensu censuit requiri pro forma,vt probatio fiat per authenticas scripturas, & regulam esse constituendam quod probatio per testes non sufficiat.

Si tamen ageretur possessorio tantum, sufficeret probatio per testes vt vult Zerol.verb.iuspatronatus,ad.3.

6 Scriptura autem authentica dicitur,quæ conficitur per actuarium publicum,seu Iudicem cum duorum vel trium testium subscriptione seu præsentia,gl.in c.1.de fide instrum.verb.si scripturam. Quod ad propositum autem,scriptura authentica cẽseretur Bulla Episcopi seu consensus in scripto datus ad fundandum,construendum siue dotandum,facit enim plenam fidem in his quæ fiunt sine figura iudicij sola scriptura vel sigillo Episcopi, cap.post cessionem.iun.gl.verb.litteras. de probat.

7 Libri autem visitationum licet probent quoad visitationem personarum,& Sacramentorum.non tamen sufficerent ad probandum Iuspatronatus cum fiant sine causæ cognitione.Gen.in prax.c.63.nu.17.

Et sufficit quod probetur fundatio.siue dotatio licet non appareat de reseruatione Iurispatronatus,sola enim fundatione acquiritur ius patro-

patronatus sine reseruatione aliqua,& trāsit ad hæredes licet hoc fundator non expresserit.Staph.loc.cit.tit.de iurispatronat.prærog.n.5. Gen.loc.cit.nu.16.qui dicit opinionem esse communem.

Est & alius modus probandi iuspatronatus à Conc.vbi supra præscriptus, vt videlicet probari possit per multiplicatas præsentationes cum præscriptione immemorabilis temporis.Si nimirum præsentationes fuerint successiuæ,& fuerint sortitæ suum effectum.Calder.de iurep.cons.12.Zerol.loc.cit.

Immemorabilis quoque computanda est ad diem motæ litis vt etiam Sac.Congreg.Conc.declarauit.referente Gonz.loc.cit.num.89. his verbis.

Congregatio censuit vt ad conficiendam immemorabilem concurrant anni elapsi vsque ad terminum controuersiæ motæ,& nō tempus decursum vsque ad publicationem Concilii tantum attendendum sit.

Probata autem immemorabili præsumetur probatum Iuspatronatus ex fundatione,licet hoc non appareat vt declarasse eandem Sac. Cong.refert Gen.loc.cit.nu.14.

Non tamen suffragaretur immemorabiles seu continuatæ præsentationes,quando constaret de initio inualido à principio, vt si appareat quod fuerit vsurpatum Iuspatronatus ex priuilegio, & nō ex fundatione seu dotatione,quod etiam declaratum fuisse à S.Cong.refert Gonz.loc.cit.nu.48.& tenet Gen.loc.cit.nu.5.similiter non iuuatur quis immemorabili,quando constat de mala fide.c.vlt.de præscript. & c.1.eod.tit.in 6.

Non tamen requireretur iste rigor præscriptus à Conc.in probando Iurepatronatus,si agatur pro iurepatronatus non contra Ecclesiā, sed inter ipsos patronos, vt fuisse decisum in vna de Ianzi 10.Apr.& 20.Nouemb.1595.coram Mantica.testatur Gonz.loc.cit.nu.59.& tenet Genuen.lo.cit.nu.11.& c.100.nu.2.

Descendentes autem,vltra prædictas probationes,tenentur etiam probare iure deuolutionis iusto,se esse patronos. Deuoluitur autem iuspatronatus,primo hæreditate,c.quoniam,c.cum sæculum,iun.gl. ver.emptorum,de iurepatr.Et tum debet constare eum esse hæredem successionis,qui prætendit iuspatronatus,sola enim sanguinis hæreditas non sufficit. Vnde filia dotata non succedens patri stantibus masculis,& filius,qui repudiauit hæreditatem patris, repelluntur à iure præsentandi,Abb.in c.cit.cum sæculum.Zecchus cit.de benef.ca.12. nisi testator ordinauerit, vt in iurepatronatus succedant omnes hæredes sanguinis.Anch.cons.81.Similiter licet in iurepatronatus succedatur in stirpes non in capita.Clem.plures.de iurepatr.tamen si Iuspatron.debeatur iure donationis,vel legati facti toti familiæ,omnes de familia succedunt,& omnes de collegio si collegio fuerit relictū.Ge-

lis,de præb.in 6.cit. Quandoque etiam Abbates Priores seu alij inferiores Prælati habent priuilegia particularia beneficia conferendi, Clem.vn.de supplen.negl.prælat.

Exceptis itaque limitatis casibus prædictis Episcopus liberè confert beneficia Ecclesiastica suæ Diœcesis, vt diximus. Quinimo,& in casibus istis limitatis aliquando retinet suam potestatem. Vt primo ad Ecclesiam Parochialem vacantem in mensibus Papæ reseruatis, ille potest per concursum eligere digniorem instituendum ex ordinatione dicti Conc.sess.24.ca.18.de ref.& declaratum fuit constitutione Pij V.quæ infra referetur.

Confert,& in reseruatis vacantia per resignationem, vacantia enim per resignationem non afficiuntur reseruatione, vt patet ex tex.Reg. 8.& probat Gonz.cit.super illis verbis Regulæ glo.14. Similiter confert & resignata causa permutationis quocunque tempore vacauerint.c.cum olim,c.cum vniuersorum, de rerum permutatio. Fed.de Senis,de permut.benefic.nu.50.Rebuff.eo.tit.nu.36.

Confert,& præstimonia,hospitalia,beneficia manualia seu ad nutum amouibilia nulla reseruatione obstante,neque enim hæc afficiuntur reseruationibus.Staph.cit.de noua forma expect.nu.29. Zer.ver. beneficia,ad 3.Gonz.cit.glo.5.§.6.

Signanter autem de hospitalibus loquitur Clem.per litteras. de præb.quippe quæ non veniant appellatione beneficiorum.Fel.in c.de quarta,nu.9.de præscript.

Confert item non obstantibus reseruationibus quando ipsi speciali aliquo priuilegio hoc fuerit indultum.Sicuti nationi Germanicæ,& Gallicæ vi concordatorum cum sede Apost.quædam specialia circa collationem beneficiorum concessa sunt quorum concordatorũ constitutiones quo vtilitati siue curiositati multorum satisfiat hic posuimus,vt sequitur Primo Germanica Nicolai PP.V.

10. *Nicolaus Episcopus, &c. Ad Sacram Petri sedem, &c. Nuper siquidem charissimus in Christo filius noster Federicus Romanorum Rex illustris, & nonnulli alij dilecti filij Ecclesiastici, & sæculares Principes inclitæ nationis Germanicæ ex vna, ac dilectus filius noster Ioannes sancti Angeli Diaconus Cardinalis in partibus illis Apostolicæ sedis de latere Legatus per nos ad dictas partes missus sufficienti desuper à nobis, & sede Apostolica auctoritate suffultus ex alia partibus, Romanæ Ecclesiæ, & dictæ nationis nominibus, pro ipsius Ecclesiæ vnione pace, & tranquillitate, inter Ecclesiam, & nationem prædictam perpetuo solidandis, & conseruandis diuersa rationabilia, & vtilia, ordinationes, & statuta à partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & concordata fecerunt ac ediderunt. Nobisque humiliter supplicari fecerunt vt illis*

pro firmiori eorum subsistentia robur Apostolicæ firmitatis adijcere, necnõ auctoritatem potiorem, & decretum interponere dignaremur. Nos itaque qui statuta ordinationes, & concordata prædicta per nonnullos ex Venerabilibus fratribus nostris San. Ro. E. Cardinalibus, magnæ maturitatis, auctoritatis, & litteraturæ viros, diligenter examinari, & discuti fecimus, ea que rationabilia, & salubria tam Ecclesiæ quam Nationi præfatæ fore comperimus de dictorum, & aliorum venerabilium fratrum nostrorum prædictæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu, Apostolica auctoritate, & ex certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præsentis scripti patrocinio communimus iuxta modum & formam subsequentes. Placet nobis super prouisione Ecclesiarum, & beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcunque vti iuris scripti reseruatione, & execrabilis, & ad regimen constitutionum modificatis vt sequitur. Ad regimen Ecclesiæ generalis quanquam immeriti superna dispositione vocati gerimus in nostris desideriis vt debemus, quod per nostræ diligẽtiæ studium ad quarumlibet Ecclesiarum, & Monasteriorum regimina, ac alia beneficia iuxta diuinum beneplacitum, & nostræ intentionis affectum viri assumantur idonei qui præsint, & prosint committendis eis Ecclesiis, monasteriis, & beneficiis prælibatis. Præmissorum itaque consideratione inducti, & suadentibus nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum prædecessorum nostrorum Rom. Pontificum vestigiis inhærentes, omnes Patriarchales Archiepiscopales Episcopales Ecclesias, & etiam Monasteria prioratus, dignitates, personatus, & officia necnon canonicatus prabendas, & Ecclesias cæteraque beneficia Ecclesiastica cum cura vel sine cura sæcularia, & regularia quæcũque, & qualiacunque fuerint etiamsi ad illa personæ consueuerint seu debuerint per electionem seu quemuis alium modum assumi, nunc apud sedẽ Apostolicam quocunque modo vacantia, & in posterum vacatura, necnon per depositionem vel priuationem seu translationem per nos seu authoritate nostra factas, & in antea faciendas vbilibet: necnon ad quæ aliqui in cõcordia vel discordia electi seu postulati fuerint, quorum electio cassata seu postulatio repulsa, vel per eos facta renunciatio, & admissa authoritate nostra extiterit, seu quorum electorum vel postulatorum, & in antea eligendorum vel postulandorum electionem cassari seu postulationem repelli aut renunciationem admitti per nos aut authoritate nostra continget apud Sedem prædictam vel alibi vbicunque, & etiam per obitum Cardinalium eiusdem Ecclesiæ Romanæ, aut officialium dictæ sedis quamdiu ipsa officia actualiter tenebunt, (videlicet Vicecancellarii, Camerarii, Septem Notariorum, Auditoris litterarum contradictarum, & Apostolici Palatij causarum Auditorum, Correctorum, centum & vnius scriptorum litterarum Apostolicarum, & viginti quatuor Pœnitentiariæ præfatæ sedis, & vigintiquinque Abbreuiatorum, necnon verorum commensalium nostrorum, & aliorum vigintiquatuor Capellanorum sedis eiusdem in Epitaphio descriptorum,)

rum,) & etiam quorumcunque Legatorum seu collectorum ac in terris Roman. Ecclesiæ Rectorum ac Thesaurariorum deputatorum seu missorum hactenus, vel deputandorum aut mittendorum in posterum nunc vacantia, & in antea vacatura, vbicunque dictos Legatos vel collectores seu Rectores, & Thesaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint seu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis: necnon quorumlibet pro quibuscunque negotijs ad Romanam curiam venientium, seu etiam recedentium ab eadem si in locis à dicta curia vltra duas dietas legales non distantibus iam forsan obierint, vel eos in antea ab hac luce transire contigerit, & etiã simili modo quorumcunque Curialium peregrinationis infirmitatis, seu recreationis vel alia quacunque causa ad quæuis loca secedentium, si eos antequam ad dictam Curiam redierint in locis vltra duas dietas ab eadem curiã vt præmittitur non remotis (dummodo eorum proprium domicilium nõ existat ibidem) iam forsan decesserint vel in posterum eos contingeret de medio submoueri, etiam nunc per obitum huiusmodi vacantia vel in posterum vacatura: Rursus Monasteria, prioratus, dignitates, personatus, decanatus, administrationes, officia, Canonicatus, præbendas, & Ecclesias cæteraque beneficia Ecclesiastica sæcularia, & regularia cum cura vel sine cura, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamsi ad illa personæ consueuerint seu debuerint per electionem seu quemuis alium modum assumi, quæ promoti per nos seu authoritate nostra ad Patriarchalium Archiepiscopalium, & Episcopalium Ecclesiarum, necnon Monasteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarum, nunc quocunque modo vacantia aut in posterum vacatura: necnon etiam per assecutionem pacificam quorũcunque Prioratuum, Personatuum, officiorum, canonicatuum, præbendarũ, Ecclesiarum aut beneficiorum aliorum per nos seu authoritate nostrarum litterarum immediate collatorum seu conferendorum in posterum, præterquam si virtute gratiæ expectatiuæ assecutio fiet, nunc vacantia, & in antea vacatura, plena super præmissis omnibus, & singulis cum Fratribus nostris collatione præhabita, & matura deliberatione sequuta, Ordinationi dispositioni, & prouisioni nostræ de ipsorum fratrum consilio, authoritate Apostolica reseruamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane si secus super præmissis, & quolibet eorum per quoscunque quauis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Item placet nobis quod in Metropolitanis, & cathedralibus etiam immediatè non subiectis Ecclesiis: & in monasteriis immediatè subiectis sedi Apostolicæ, fiant electiones canonicæ, quæ ad dictam sedem deferantur, quas etiam ad tempus constitutionis fel. rec. Nicolai PP. III. quæ incipit. cupientes, expectabimus, & elapso dicto tẽpore si non præsentatæ, vel si præsentatæ minus canonicæ fuerint, prouidebimus, & si canonicæ fuerint eas confirmabimus, nisi ex rationabili, & euidenti causa, ac de dictorum fratrum consilio, de digniori, & vtiliori persona duxerimus prouidendum, prouiso quod confirmati prædicti, & per nos

prouisi metropolitanis suis, & alijs praestent debita iuramenta, & alia ad quae de iure tenentur. Et in monasterijs dictae sedi immediate non subiectis, & alijs regularibus beneficijs, super quibus pro confirmatione vel prouisione ad dictam sedem non consueuit haberi recursus, electi seu illi, quibus prouidendum est pro confirmatione, & prouisione huiusmodi ad Curiam Roman. venire non tenebuntur, ipsaque regularia beneficia sub expectatiuis gratijs non cadant. Vbi autem pro Monasterijs ad dictam curiam venire seu mittere consueuerint, non aliter confirmabimus vel prouidebimus, quam superius de cathedralibus Ecclesiis est expressum Et de monasterijs Monialium non disponemus, nisi sint exempta, & tunc per commissionem ad partes. De caeteris vero dignitatibus, & beneficiis, quibuscunque saecularibus, & regularibus vacaturis vltra reseruationes praedict. (maioribus dignitatibus post pontificales in cathedralibus, & principalibus in collegiatis Ecclesiis exceptis) de quibus iure ordinario prouidetur per illos inferiores ad quos alias pertinet, placet etiam nobis quod per quamcunque aliam reseruationem, gratiam expectatiuam, aut quamuis aliam dispositionem, sub quacunque verborum forma, per nos vel authoritate nostra factam vel faciendam, non impediemus nos quominus de illis cum vacabunt de Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris mensibus libere disponatur per illos, ad quos eorum collatio, prouisio, praesentatio, electio, seu quęuis alia dispositio pertinebat, reseruatione alia vè quauis dispositione authoritate nostra factis vel faciendis non obstantibus quibuscunque. Quoties vero aliquo vacante beneficio in Ianuarij Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris mensibus specialiter dispositioni dictae sedis reseruatis non apparuerit intra tres menses à die notae vacationis in loco beneficij, quod alicui de illo Apostolica authoritate prouisum fuerit, ex tunc, & non antea ordinarius, vel alius ad quem illius dispositio pertinebit de illo liberè disponere poterit. Et ad finem vt hęc ordinatio collationum beneficiorum non reseruatorum per alternos menses possit per dictam Nationem publicari, & omnes qui ea gaudere voluerint tempus congruum habeant eam acceptandi, tunc quoad dictam sedem à Kalendis *Iunij proxime futuris ipsa currere incipiet, & durabit deinceps, nisi in futuro Concilio de consensu dictae nationis aliter fuerit ordinatum. Placet similiter nobis quod circa prouisionē dictae sedis ordinandam, modus Annatarum hoc modo currat. De Ecclesijs cathedralibus omnibus, & Monasterijs virorum duntaxat vacantibus, & vacaturis, soluantur de fructibus primi anni à die vacationis, summae pecuniarum, in libris camerae Apostolicae taxatae quae communia seruitia nuncupantur: Et si quae excessiuè taxatae sint, retaxentur, & quod prouideatur in grauatis regionibus, secundum qualitatem rerum, temporum, & regionum, ne nimium praegrauentur: ad quod petentibus dabimus commissarios in partibus qui diligenter inquirant, & retaxent. Taxa autem praedicta pro media parte infra annum à die habitae possessionis pacificae, totius,*

tiùs, vel maioris partis ſoluantur, & pro alia media parte infra annum ſequentem. Et ſi infra annum bis vel pluries vacauerint, ſemel tantum ſoluantur, nec debitum huiuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia vel Monaſterio tranſeat. De cæteris vero dignitatibus, perſonatibus officiis, & beneficiis ſæcularibus, & regularibus quibuſcunque quæ auctoritate dictæ ſedis conferentur, vel de quibus prouidebitur (præterquam vigore gratiarum expectatiuarum aut cauſa permutationis) ſoluantur Annatæ ſeu medij fructus iuxta taxā ſolitam à tempore poſſeſſionis, infra annum, & debitum huiuſmodi ſimiliter in ſucceſſorem in beneficio non tranſeat. Sed de beneficijs, quæ valorem viginti quatuor florenorum auri de Camera non excedunt, nihil ſoluatur. duretque hæc obſeruantia deinceps niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de ipſius Nationis conſenſu contingat immutari. In alijs autē quæ per fel. rec. Eugen. Papa IV. etiam prædeceſſorem noſtrum pro dicta natione vſque ad tempus futuri generalis Concilij permiſſa, conceſſa, indulta, & decreta, ac per nos confirmata fuerunt, in quantum illa concordiæ præſenti non obuiant iſta vice nihil volumus eſſe immutatum. Et per hoc quod in concordatis huiuſmodi ſiue quibuſuis aliis eorum occaſione conficiendis litteris propter compendioſiorem deſcriptionem Alemania ſpecialiter appellatur, natio ipſa cenſeri non debet à Germanica natione diſtincta ſeu quomodolibet ſeparata. Et præterea quia difficilè foret præſentes litteras ad ſingula in quibus de eis forſan facienda fides fuerit loca deferri, eadem Apoſtolica authoritate decernimus, quod ipſarum tranſumpto, &c. Nulli ergo, &c. Dat. Rom. ann. Incar. Dom. 1448. 18. Kal. April.

Regni autem Franciæ concordata cum Leone X. in Conc. Lateranen. confirmata multo maiora priuilegia circa beneficiorum diſpoſitionem ei nationi conceſſa continet tenore ſequenti.

11 ***Sacro approbante Cōcilio. & infra. De eorundē fratrum conſilio & vnanimi conſenſu ex certa noſtra ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſtatuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris tēporibus loco dictæ pragmaticæ conſtitutionis ac omnium, & ſingulorum capitulorum in ea contentorum, in dicto Regno Delphinatu, & comitatu Dien. ac Valentiuen. infraſcripta obſeruentur conſtitutiones, videlicet. Quod cathedralibus, & Metropolitanis Eccleſiis in Regno Delphinatu, & Comitatu prędictis nūc & pro tempore etiam per ceſſionem in manibus noſtris, & ſucceſſorum noſtrorum, Rom. Pont. canonicè intrantium ſponte factam vacantibus, illarum Capitula, & Canonici ad electionem ſeu poſtulationem inibi futuri prælati procedere non poſſint, ſed illarum occurrente huiuſmodi vacatione Rex Franciæ pro tempore exiſtens, vnum grauem Magiſtrum ſeu licentiatum in Theologia aut in vtroque ſeu altero iurium Doctorem aut licentiatum in vniuerſitate famoſa, & cū rigore examinis, & in vigeſimoſeptimo***

ſuæ

suæ ætatis anno ad minus constitutum, & alias idoneum, infra sex menses à die vacationis Ecclesiarum earundem computandos, nobis, & successoribus nostris, Rom. Pont. seu sedi prædictæ nominare, & de persona per Regem huiusmodi nominata per nos, & successores nostros seu sedem prædictam prouideri, & si contingeret præfatum Regem, personam taliter non qualificatam ad dictas Ecclesias sic vacantes nominare, per nos seu successores seu sedem huiusmodi de persona sic nominata eisdem Ecclesiis minimè prouideri debeat, sed teneatur idem Rex infra tres alios menses à die recusationis personæ nominatæ non qualificatæ solicitatori nominationem non qualificatam prosequenti consistorialiter factæ intimandæ computandos, alium supradicto modo qualificatum nominare, alioquin, vt dispendiosæ Ecclesiarum huiusmodi vacationi celeriter consulatur, Ecclesiæ tunc sic vacanti per nos, & successores nostros seu sedem huiusmodi de persona, vt præfertur qualificata, necnon Ecclesiis per obitum apud sedem prædictam vacantibus, semper nulla dicti Regis præcedente nominatione liberè prouideri possit: decernentes electiones contra præmissa attentatas, ac promissiones per nos, & successores nostros seu sedem huiusmodi factas, nullas, & inualidas existere. Consanguineis tamen præfati Regis ac personis sublimibus ex causa rationabili, & legitima, in nominatione, & Apostolicis litteris exprimenda necnon religiosis mendicantibus reformatis eminentis scientiæ, & excellentis doctrinæ, qui iuxta sui ordinis regularia instituta ad gradus huiusmodi assumi non possunt, sub prohibitione præmissa minimè comprehensis, sed de eorum personis dictis Ecclesiis pro tempore vacantibus ad dicti Regis nominationem per nos, & successores nostros seu sedem huiusmodi, liberè prouideri possit, monasteriis vero, & prioratibus conuentualibus, & verè electiuis, videlicet in quorum electionibus forma capituli, Quia propter; seruari, & confirmationes electionum huiusmodi solemniter peti consueuerunt, in Regno, Delphinatu, & Comitatu huiusmodi nunc & pro tempore etiam per similem cessionem vacantibus, illorum Conuentus ad electionem seu postulationem Abbatis seu Prioris procedere non possint, sed idem Rex occurrente huiusmodi vacatione, religiosum eiusdem ordinis in ætate viginti trium annorum ad minus constitutum infra simile tempus sex mensium à die vacationis monasteriorum, & prioratuum huiusmodi computandorum, nobis & successoribus nostris aut sedi huiusmodi nominare, & de persona per Regem huiusmodi monasterio vacanti nominata per nos, & successores nostros seu sedem huiusmodi prouideri: Prioratus vero personę ad illum per eundem Regem nominatæ conferri debeat. Si vero idem Rex presbyterum sæcularem aut religiosum alterius ordinis, aut minorem viginti trium annorum, vel alias inhabilem nobis aut successoribus nostris infra dictum semestre, seu sedi huiusmodi nominaret, talis nominatus recusari, & nullatenus sibi prouideri debeat, sed Rex ipse infra trimestre à die recusationis supradicto modo intimandæ computandos, aliũ

modo

modo supradicto qualificatum, monasterio seu prioratui tunc vacanti nominare, & de persona ad monasterium nominata illi prouideri; ad prioratum vero nominato, prioratus ipse per nos, & successores nostros, seu sedem prædictam conferri debeat, alioquin dictis nouem mensibus effluxis, nulla, seu de persona minus idonea, & modo præmisso non qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud sedem prædictam, semper etiam nulla dicti Regis expectata nominatione, per nos & successores nostros seu sedē prædictam monasterijs prouideri: prioratus vero personis, vt præfertur qualificatis duntaxat conferri liberè poßit: Electiones autem, & illarum confirmationes, nec non prouisiones per nos, & successores nostros, & sedem prædictam contra præmissa pro tempore factas, nullas irritas, & inanes esse decernimus. Per præmissa tamen non intendimus in aliquo præiudicare capitulis Ecclesiarum, & conuentibus monasteriorum, & Prioratuum huiusmodi, priuilegia à sede Apostolica propriū eligendi prælatū obtinentibus, quo minus, ad electionem Episcoporum ac Abbatum, & Priorum iuxta priuilegia eis concessa liberè procedere poßint, iuxta formam in eorum priuilegijs contentam: & si in eorum priuilegijs forma aliqua expressa non fuerit, tunc formam Conc. generalis. Quia propter seruare teneãtur. dummodo de priuilegiis sibi concessis huiusmodi, per litteras Apostolicas seu alias authenticas scripturas docuerint, omni alia specie probationis eis in hoc adempta. Volumus quoque, & ordinamus, quod in Regno Delphinatu, & Comitatu prædictis de cætero non dentur aliquæ gratiæ, expectatiuæ, ac speciales, vel generales reseruationes, ad vacatura beneficia per nos & sedem prædictam non fiant, & si de facto per importunitatē aut alias à nobis, & successoribus nostris, & sede prædicta emanauerint, illas irritas, & inanes esse decernimus. In Cathedralibus tamen Metropolitanis, & Collegiatis Ecclesiis, in quarum statutis caueretur expresse, quod nullus ibidem dignitatem personatum administrationem, vel officium obtinere poßit, nisi in illis actu Canonicus existat, canonicos (ad effectum duntaxat inibi obtinendi dignitatem, personatum, administrationem, vel officiū huiusmodi, & non consequendum primam præbendam vacaturam) creare posse intendimus. Statuimus insuper quod ordinarius collator in vnaquaque Cathedrali ac etiam Metropolitana Ecclesia, Canonicatum, & præbēdam Theologalem inibi consistentes, conferre teneatur vni magistro seu licentiato aut Baccbalareo formato in Theologia, qui per decennium in vniuersitate studij generalis priuilegiata studuerit, ac onus residentiæ, lecturę, & prædicationis, actu subire voluerit, quique bis aut semel ad minus per singulas hebdomadas, impedimēto cessante legitimo, legere debeat, & quoties ipsum in huiusmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium capituli per subtractionem distributionum totius hebdomadæ puniri poßit: & si residentiam deseruerit, de illis alteri prouideri debeat, & vt liberius studio vacare poßit, etiamsi absens fuerit à Diuinis, habeatur pro præsente, ita vt

nihil

nominatis illa conferre, aut ad illas eos duntaxat præsentare teneantur qui per tempus competens, in vniuersitate famosa studuerint, tempus autem competens decennium in magistris seu licentiatis ac bacchalariis in Theologia, septennium vero in doctoribus seu licentiatis in iure Canonico, ciuili, aut medicinis quinquennium autem in magistris seu licentiatis in artibus cum rigore examinis à logicalibus inclusiuè aut in altiori facultate. sexennium autem in bacchalarijs simplicibus in Theologia. Quinquennium vero in bacchalarijs iuris Canonici aut ciuilis, in quibus bacchalarijs iuris Canonici, aut ciuilis, si ex vtroque parente nobiles fuerint, triennium esse decernimus, præfatique graduati, & nominati collatoribus ordinariis siue patronis Ecclesiasticis, semel ante vacationē beneficij, de litteris gradus, seu nominationis, & de præfato tempore studij per litteras patentes vniuersitatis in qua studuerint, manu scribæ, & sigillo vniuersitatis signatas fidē facere teneantur. Cum vero probatio nobilitatis fieri deberet ad effectum, vt nobiles ipsi gaudere possint beneficio minoris temporis studii, tunc nobilitas ipsa per quatuor testes deponentes in iudicio coram iudice ordinario loci in quo est natus ille, de cuius nobilitate ex vtroque parente constare debet, etiam in partis absentia probari possit, teneanturque præfati graduati, tam simplices, quam nominati patronis Ecclesiasticis aut collatoribus ordinarijs, quibus gradibus aut nominationis litteras huiusmodi insinuare deberent, litteras suorum gradus, & nominationis, certificationis, temporis studii, & attestationis nobilitatis duplicatas dare, ac singulis annis tempore quadragesimæ per se, vel procuratorem suum collatoribus, nominatoribus seu patronis Ecclesiasticis aut eorum vicariis, eorū nomina, & cognomina insinuare, & eo anno quo præfatam insinuationem facere omiserint, beneficium in vim gradus aut nominationis huiusmodi petere non possint, & si collatoribus ordinariis aut patronis Ecclesiasticis in mensibus deputatis graduatis simplicibus, aut graduatis nominatis, non esset graduatus aut nominatus, qui diligentias præfatas fecerit, collatio seu præsentatio per collatorem seu patronum Ecclesiasticum etiam eisdem mēsib. facta alteri quā graduato, vel nominato non propter hoc irrita censeatur si tamen graduatus simplex beneficium post insinuationem gradus aut nominationis in mensibus eis assignatis vacans petierit, & inter suam insinuationē, & præfatam requisitionem nō superuenerit, Quadragesima, in qua nomen, & cognomen insinuare debuerit, ad beneficiū sic vacans, eū capacē, ipsumq; illud consequi posse, & debere decernimus. Statuimus quoq; & ordinamus, quod collatores Ordinarii, & patroni Ecclesiastici præfati, inter graduatos qui litteras gradus cum tempore studij, & attestatione nobilitatis, debite insinuauerint, quo ad beneficia in mensib. eis deputatis vacantia gratificare possint, illum ex eis quem voluerint, quo vero ad beneficia in mensibus graduatis, nominatis deputatis, antiquiori nominato conferre, seu antiquiorem nominatum qui litteras nominationis, temporis, studii, & atte-

testationis nobilitatis debitè insinuauerit, præsentare seu nominare teneatur. Concurrentibus autem nominatis eiusdem anni, doctores, licentiatis; licẽtiatos, Bacchalarijs, demptis Bacchalarijs formatis in Theologia, quos fauore Studij Theologici licentiatis in iure canonico, ciuili, aut medicina præferendos esse decernimus: bacchalarios iuris canonici aut ciuilis magistris in artibus præferri volumus. Concurrentib. aũt plurib. doctorib. in diuersis facultatib. doctorẽ Theologum, doctori in iure, doctorẽ in iure canonico, Doctori in iure ciuili, doctorem in iure ciuili, doctori in medicina præferendos esse decernimus, & idẽ in licentiatis, & bacchalarijs seruari debere volumus: & si in eisdẽ facultate, & gradu concurrerent, ad datam nominationis seu gradus recurrendũ esse volumus, & si in omnib. his concurrerent, tunc collator ordinarius inter eosdem concurrentes gratificare possit. Volumus aũt quod nominati litteras nominationis ab vniuersitatib. in quibus studuerint obtinentes, in nominationũ litteris, beneficia per eos possessa, & eorũ verum valorẽ, exprimere teneantur, alioquin litteræ nominationis huiusmodi eo ipso nullæ sint, & esse censeãtur. Si quis vero ex dictis qualificatis, graduatis simplicibus aut nominatis tẽpore vacationis beneficij in mensibus eis deputatis vacantis, duas obtineat præbendas in cathedralibus et Metropolitanis aut collegiatis, seu dignitatem vel præbendam vel aliud beneficium seu alia beneficia, quorũ insimul vel cuius fructus reditus, & prouentus tempore residentiæ, & horis diuinis intercessendo ad summam ducentorũ florenorum auri de camera ascenderent, beneficium in vim gradus seu nominationis huiusmodi tunc petere seu consequi nõ possit. Et insuper quod tam graduati simplices quã nominati, beneficia in mensib. eis assignatis vacantia petere, & consequi possint, secundum propriæ personæ condecentiam, & conformitatem, videlicet sæculares sæcularia, & religiosi regularia beneficia Ecclesiastica, ita quod sæcularis nominatus, beneficia regularia in mensibus deputatis vacantia prætextu cuiusuis dispensationis Apostolicæ, & è contra, religiosus beneficia sæcularia petere aut cõsequi minimè possint. Quodque beneficia simpliciter vel ex causa permutationis in mensibus graduatis simplicibus, & nominatis assignatis vacantia eis non sint affecta, nec debita, sed ex causa permutationis cum permutantibus duntaxat, simpliciter vero vacantia beneficia huiusmodi personis idoneis per ipsos ordinarios liberè conferri possint. Statuimus quoque quod Parochiales Ecclesiæ in ciuitatib. aut villis muratis existentes, nõ nisi personis modo præmisso qualificatis, aut saltem qui per tres annos in Theologia vel altero iurium studuerint, seu magistris in artibus qui in aliqua vniuersitate priuilegiata studentes, magisterij gradum adepti fuerint conferantur. Monemus autem præfati regni vniuersitates sub pena priuationis omnium, & singulorum priuilegiorum, à nobis & sede Apostolica obtentorũ, ne collatoribus siue patronis Ecclesiasticis habeant aliquos nominare, nisi eos, qui secundum præfata tempora studuerint, & secundum dictarum vniuersi-

uersitatum statuta ad gradus, & non per saltum promecti fuerint. Quod si secus fecerint, vltra nullitatis pœnam, quam in præfatarum nominationũ litteris declaramus, vniuersitates ipsas nominandi priuilegio ad tempus se cundum culpæ qualitatem suspendemus. Si quis autem graduatorum aut nominatorum in mensibus deputatis collatorib. Ordinarijs aut personis Ec clesiasticis, beneficium vacans in vim gradus aut nominationis petierit, & collatorem ordinarium in vim gradus aut nominationis in processu posuerit, & aliter molestauerit, illum vltra expensarum, damnorũ, & inte resse condemnationem, à fructibus sui gradus, & nominationis priuandum esse decernimus, eodemque vinculo collatores ordinarios, & patronos Ec-clesiasticos, quibus graduati, & nominati debite. vt supra qualificati suos gradus, & nominationis litteras insinuauerint, astringimus, vt benificia ad eorum collationem vel præsentationem spectantia, in mensibus gradua-torum simplicium, & nominatorum vacantia, stantibus præfatis gradua-tis aut nominatis debitè qualificatis illa prosequentibus, alijs quam gradua tis aut nominatis non conferant, sub pęna suspensionis potestatis conferen-di beneficia in octo mensibus illo anno ad collationem eorum ac præsenta-tionem liberam spectantibus. Statuimus quoque, & ordinamus quod quili bet Rom. Pont. semel duntaxat tempore sui Pontificatus litteras in forma mandati iuxta formam inferius annotatam, & nõ vltra dare possit hoc mo do videlicet, vnum Collatorem habentem collationem decem beneficiorũ in vno, habentem autem collationem quinquaginta beneficiorum, & vltra, in duobus beneficiis duntaxat grauare possit ita tamen quod in eadem Ec-clesia cathedrali vel collegiata collatorem vnum pro tempore in duab. præ bendis non grauet. Et vt obuietur litibus quæ occasione litterarum manda torũ huiusmodi oriri possent, mandata huiusmodi sub forma quæ est inferius annotata, dari volumus, quam ad perpetuam rei memoriam in cancellaria Apostolica publicari, & in illius quinterno registrari mandamus: Decla-rantes prosequentes huiusmodi mandata, quoad beneficia sub illis compre-hensa, ordinariis collatoribus, & graduatis simplicibus, & nominatis præ ferendos, nosque & successores nostros iure præuentionis, dignitates, perso-natus, administrationes, & officia cæteraque beneficia Ecclesiastica sæcula ria, & quorumuis ordinum regularia quæcunque, & quomodocunque qua lificata, tam in mensibus graduatis, simplicibus, & nominatis quam ordi-nariis collatoribus præfatis assignatis vacantia, ac etiam sub dictis manda tis comprehensa liberè conferre, Statuimus insuper quod in prouisionibus quas personis quibusuis de beneficiis vacantibus, seu certo modo vacatu-ris per nos & successores nostros, ac sedem prædictam, etiam motu proprio etiam promotis ad Ecclesias Cathedrales, & Metropolitanas ac Monaste ria, vt obtenta per eos beneficia retinere possint, fieri contigerit, illorũ ve-rus annuus per florenos aut Duc. auri de camera aut libras Turonen. seu al terius monetæ valor secũdum communem æstimationem exprimi debeat,

alio-

alioquin gratiæ ipsæ sint ipso iure nullæ. Statuimus quoque & ordinamus quod in Regno, Delphinatu, & comitatu prædictis, omnes, & singulæ causæ exceptis maiorib. in iure expresse denominatis, apud illos iudices in partibus, qui de iure aut consuetudine præscripta, vel priuilegio illarũ cognitionem habent, terminari, & finiri debeant. Et ne sub vmbra appellationũ, quæ nimium, & nonnunquam friuolæ interponi consueuerunt, atque etiã in eadem instantia ad prorogationem litium sæpe multiplicari, iniustis vexationibus materia præbeatur. Volumus, quod si quis offensus coram suo iudice iustitiæ complementum habere non possit ad immediatum superiorem etiam ad nos, & successores nostros, vel sedẽ prædictam omisso medio, nec à grauamine in quacunque instantia ante definitiuam sententiã quomodo libet appelletur, nisi forsitan tale grauamen extiterit, quod in definitiua reparari nequiret, & eo casu non nisi ad immediatum superiorem liceat appellari, si quis vero immediate subiectus sedi Apostolicæ ad eandem sedem duxerit appellandum, causa committatur in partibus per rescriptum vsq; ad finem litis, videlicet vsque ad tertiam sententiam conformem inclusiuè si ab illis appellari contigerit, nisi propter defectum denegatæ iustitiæ, aut iustum metum, & tunc committi debeat in partibus conuicinis, & cum causarum expreßione, quæ etiam de illis etiam legitimè alias quam per iuramentum, coram iudicibus à sede Apostolica, deputandis, constare debeat. Processus autem contra præmissa attẽtatos nullos, & irritos esse volumus, ac rescripta contra præmissa impetrantes, in expensis, damnis, & interesse condemnari debere decernimus, atque declaramus. Sanctæ vero Ro. Eccl. Cardinales, qui pro vniuersali Ecclesia continuè laborant, necnon dictæ sedis officiales, officia sua actu exercentes, sub præsenti decreto non intendimus comprehendi. Statuimus etiam & ordinamus, quod iudices, causas quæ in partibus terminari debent, coram eis pro tempore pendentes sub pœna excommunicationis, & priuationis beneficiorum per eos obtentorum eo ipso incurrenda infra biennium terminare debeant, pars vero diffugiens, & expeditionem ipsius causæ malitiosè impediens grauissimè per eosdem Iudices mulctetur, etiam vsque ad priuationem iuris in huiusmodi processu prætensi si eis visum fuerit, super quo eorum conscientias oneramus; ab interlocutorijs autem secundo, à definitiuis vero tertio duntaxat prouocare licere decernimus. Volumusque secundam sententiam interlocutoriam conformem, & tertiam definitiuam etiam cõformem, omni mora cessante, exequutioni debitæ demandari debere, quacunque appellatione interposita nõ obstante. Statuimus quoque quod quicunque dummodo non sit violentus, sed habens coloratum titulum pacificè & sine lite prælaturam dignitatẽ, personatum, administrationem, vel officium seu quodcunque beneficium Ecclesiasticum triennio proximo hactenus possidet vel pro tempore po; debit, in petitorio vel possessorio à quo quam etiam ratione iuris nouiter reperti molestari nequeat, præterquam prætextu hostilitatis aut alterius legittimi

gitimi impedimenti de quo protestari, & illud iuxta Conc. Vienn. intimari debeat, is autem hoc casu quoad futuras controuersias intelligatur si ad executionem citationis, iurisque sui in iudicio exhibitionem, aut terminorum omnium obseruationem processum fuerit. Monemus etiã Ordinarios vt diligenter inquirant, ne quis sine titulo beneficium possideat, & si quem beneficium sine titulo possidere repererint, declarent illius non competere; cuiusuis temporis detentione non obstante: de ipsoq; beneficio possit illi (dũ modo non sit intrusus, vel violentus, aut alias indignus) vel alteri idoneo prouideri.

Quod sequitur in concordata est de concubinariis puniendis, & interdicto non ferendo in loca, oppida, castra, ob culpam priuatæ alicuius personæ.

Nulli ergo, &c. Dat. Roma. ann. Incarn. Dom. 1516. 15. Kalen. Sept. Pont. ann. 4.

Quænam autem vltra cõcessiones Iuris communis, & Regularum Canc. concedantur præmissis concordatis, facile ex ipso textu apparere possunt, & videri possunt apud Rebuff. in suo luculentissimo tractatu super concordatis Galliæ, & Georg. Branden. super concordatis Germaniæ.

Vltra præmissa autem Episcopum circa reseruata disponere posse vigore, c. statutum, de præben. in 6. videlicet beneficia vacantia in Curia si de ipsis sedes Apost. intra mensem à die vacationis non prouiderit, hæc enim per Ordinarium liberè conferri posse, contendit Aeneas de Falcon. cit. de reseruat. q. 4. asserens illi iuri nullibi expresse fuisse derogatum, hoc idem vult Zerol. lo. cit. contrarium tamen seruat Curiæ vsus, vt testatur Gomez. de grat. expect. num. 21. & apertè primæ opinioni contrariatur. Reg. 10. Canc. multisque contrarium probat Gonz. cit. §. 5. Proem. à nu. 148.

Vigore tamen, c. si apostolica, ibid. in 6. Ecclesias Parochiales reseruatas quæ non fuerunt collatæ viuente Pontifice, liberè conferre potest, & ille textus non fuit reuocatus, estque in obseruantia Gonz. vbi sup. Rebuff. de reseru. nu. 2.

Sede item Apostolica vacante beneficia quouis modo vacantia & reseruata Episcopus liberè confert: reseruationes enim Reg. Cancel. cum fiant ad beneplacitum Papæ expirant morte ipsius, nec impediũt tunc ordinarium collatorem, c. si gratiosa, de rescript. in 6. Mandos. in Reg. 1. Canc. q. 1. & 10. Gonz. cit. gl. 12. nu. 2.

Potest Episcopus, & ad beneficium vacans quouis modo reseruatũ deputare Oeconomum seu Vicarium, qui illius fructus administret ne distrahantur, donec de illo fuerit legitime prouisum, arg. tex. ca. cum vos, de off. ord. Rebuff. de requisit. nu. 20.

3 Beneficia quoque iurispatronatus liberè confert Episcopus iure-

 patro-

patronatus non obstante, si patronus intra tempora à iure statuta nō præsentauerit personam idoneam. Tempora aūt statuta sunt, nimirū vt si fuerit iuspatronatus laicale, intra quatuor menses præsentare teneatur patronus, si vero fuerit Ecclesiasticum siue ratione rei Ecclesiasticæ competens, sex menses patronus habet ad præsentandū, c.cū propter, c.eam te.de iurepatronat.c.vnic.eod.tit.in 6.

Et longius tempus datur clerico seu patrono Ecclesiastico, quia clericus postquam præsentauerit amplius variare non potest, laico autem licitum est variare, cap.pastoralis, loc.cit.iun.glo. ver.robur. Potest etiam tempora hæc prorogare Episcopus ex causa. Zecchus, loc.cit.cap.12.num.23. Vel si lis de iure patronatus longo tempore sit duratura, posset interim conferre Episcopus beneficium ne Ecclesia dispendium patiatur, saluo iure patronatus ei qui litem obtinuerit, ita vt lite obtenta ab illo repræsentetur institutus, cap.si vero.loc. cit. Similiter, & beneficia à Prælatis Regularibus conferri solita, si illi intra sex menses, conferre neglexerint, conferre potest. Clem.vni. de suppl.negli.prælat. Et illa quæ Capitulum habens ius conferendi non confert statuto tempore, deuoluitur enim collatio ad Episcopū, & ad capitulum Episcopo negligente, & demum ad superiorem, cap. nulla, de concess.præben.

Potest item Episcopus gratificare cui voluerit, si patronus variat vel plures præsentat.c.cum dilectus, ib. Si tamen plures sint patroni, & plures præsentent, & alter patronorum pinguius ius habeat, seu vnus ex præsentatis à pluribus patronis nominetur, tunc nominatus à pluribus, vel potiore ab vno, esset alijs præferendus, c.quoniam, ib. Posset gratificari & ipsi patrono si fuerit ad illud beneficiū idoneus, licet ipse patronus seipsum præsentare non possit, c.per nostras, loc. cit. Host.in Sum.ib.nu.12.

Non tenetur etiam Episcopus recipere præsentatum indignū imo patronus præsentans indignum, deberet priuari pro ea vice iure præsentandi, c.sicut nobis, de suppl.negl.prelat. Zerol.lo.cit. Conc.Trid. sess.25.c.9.de ref. si tamen præsentetur dignus, non potest cogi patronus, vt præsentet magis dignum. Genuen.in Man.c.58.nu.6.

Institutio quoque ad beneficia quæcunque etiam electiua, vel Iurispatronatus, ad solum spectat Episcopum, nec potest præsentatus siue electus adire quenquam alium pro obtinenda institutione nisi loci Episcopum. Conc.cit.sess.14.c.13.de ref. Couar. pract.q.c.36.nu. 3.nisi Episcopus sine causa recusaret instituere, tunc enim appellari posset, & adiri superior, Gonz.cit.glos.18. num.111. Et si institutio iure, vel cōsuetudine ad alium spectaret, quam ad episcopum, adhuc tamen instituendus deberet prius examinari super idoneitate per Episcopum, maxime ad beneficia curata, ad eum enim spectat examinare,

nare,& non ad aliquem alium inferiorem.Conc.cit.sess.25.cap.9.

Non solum autem per seipsum beneficia conferre potest Episcopus,sed etiam eandem facultatem conferendi concedere potest Vicario suo siue alicui alteri, dummodo concedat indifferenter collatio-
14 nem beneficiorum certi loci,vel certi valoris,vel etiam omnia,limitatè enim ad primum vacans concedere non potest,nisi iam vacaret de facto.c.cōstitutus,de concess.præben. sicut neque patronus potest dare facultatem præsentandi ad beneficium vacaturum.c.fin.ib.Rebuff.de forma Vicar.nu.58. sine expressa autem cōcessione Vicarius beneficia cōferre non potest,c.fi.iun.gl.verb.commissa,de off.Vicar. in 6.Rebuff.lo.cit.nu.49.

Neque Archiepiscopus sede Episcopali vacante, vel episcopo suspenso posset conferre illius Diœcesis vacantis beneficia , cum neque in administrationē se se aliquo modo ingerere possit,c.penult.de supl.negl.prælat.in 6.

Neque capitulum sede similiter vacante seu suspenso Episcopo, c.1.in gl.ver.in collationibus. ne sede vacan.imo talia beneficia reseruata sunt Papæ per 2.Reg.Canc.vt vidimus supra. Nisi forte beneficium ad collationem episcopi, & Capituli insimul spectaret, hoc enim casu liberè conferri posset à Capitulo,c.vn.tit.cit.in 6.

Neque reseruatio Reg cit.illos afficeret,cum in illa expresse excipiantur beneficia,quæ cum aliis confert episcopus,vt in textu, eiusdē Reg.2.Posset ēt Capitulū sede vacante beneficium collationis solius episcopi cōmendare ad tempus donec episcopus succedat Ioan. Andr.in c.vn.ne sede vac.in 6.Rebuff.de deuolutio.nu.77.

Potest & præsentatos à patronis vacante similiter sede instituere, c.1.de institut.in 6.cit.sicut & resignationes recipere potest ex causa iusta factas.Franch.in c.1.de rerum permut.nu.7.in 6.Quar.ver.Capitulum,limita.5.Potest,& ex causa priuare beneficio; potest,& confirmare electum,c.cùm olim,iun.gl.ver.Capitulo.de maior.& obed.

Quomodo sint beneficia conferenda.

SVMMARIVM.

17 *Beneficia curata quomodo sint conferenda.*
18 *Beneficia curata iurispatronatus quomodo conferenda.*
19 *Doctior minus docto quando est præferendus.*
20 *Scientia,quæ requiratur in curato.*
21 *Aetas quæ requiratur ad consequen.beneficium.*
21 *In resignatione beneficiorum,quæ attendenda.*
23 *Beneficia sæcularia regularibus conferri non possunt.*

X 2 24 *Be-*

24 *Beneficia possunt aliquando dari in commendam.*
25 *Pensionem an possit imponere episcopus super beneficio.*
26 *Beneficia incompatibilia, quæ dicantur.*
27 *Fidei professio quomodo exigenda.*
28 *Pro collatione beneficij nihil potest accipere episcopus.*

BEneficia quædam sunt curata, quæ nimirum habent populũ cui sacramenta administrare tenentur: quædam simplicia, quæ populo quidem carent, aliquod tamen onus habent adnexum videlicet iurisdictionis supra clerum, celebrationis Missarum, canendi in choro, & similium: alia demum simplicia, quæ nullum onus habent adnexum. Staph. cit. de qualit. benef. secundum diuersitatem itaque huiusmodi qualitatum beneficiorum, diuersi quoque modi in eorum collatione sunt tenendi.

Vnde primo in collatione Parochialium, seruandum est omnino decretum Conc. Trid. sess. 24. c. 18. de ref. vt videlicet occurrente vacatione Parochialis, deputetur in ea vicarius, qui eam administret
17 donec prouideatur de Rectore, & intra decem dies episcopus eligat aliquas personas, vel concursu proposito inuitet, qui se velint subdere examini examinatorum deputatorum in synodo Diæcesana, demũ vero vnum ex approbatis ab examinatoribus quem ipse iudicauerit, prouideat de vacãte Ecclesia. Et quidem neminẽ prouidere debet de parochiali sine præuio huiusmodi examine, vel concursu, alioquin prouisio esset omnino nulla ex constitutione Pii Papæ V. huiusmodi.

In conferendis beneficijs Ecclesiasticis, & præsertim parochial. ecclesijs, personis dignis, & habilibus, quæ in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat, Alexandri III. in Lateran. & Gregor. X. in Lugdun. generalibus Concil. ac Innoc. similiter III. & aliorum Roma. Pontif. prædecessorum nostrorum edita constitutiones testantur, quod vt diligentius ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis ecclesiæ etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem San. Rom. Eccle. Cardinalium, aut alias quomodolibet reseruata, vel affecta, debeat episcopus habita notitia vacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde episcopus & qui iuspatronatus habet intra decem dies aut aliud tempus ab episcopo præscribendum aliquos clericos ad regendum ecclesiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiusdem synodi deputatis, nominet, & non nisi eisdem examinatoribus per concursum aliorum examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab episcopo iudicato, &

electo

electo de Eccleſia prouideatur, alias prouiſiones ſeu inſtitutiones omnes præter formam prædictam factæ ſubreptitiæ cenſeantur. Sed quoniam res humanæ ſemper in deterius prolabuntur, niſi ſit, qui eas retineat ac debitæ executioni demandet, & verendum ſit ne propter conſtitutionum huiuſmodi transgreſſionem maximi abuſus oriantur. Nos ad quorum notitiam non ſine graui noſtra moleſtia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis, occurrente vacationi parochialiū Eccleſiarū, eas nullo aut minus ritè ſeruato examine, præſertim illo quod per concurſum fieri debet ex Conc. Triden. vel etiam examine ritè ſeruato, perſonis minus dignis, carnalitatis, aut aliæ humanæ paſſionis affectum nō rationis iudicium ſequentes contuliſſe, & de eis prouidiſſe, volentes quantum cum Deo poſſumus, huiuſmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones præfatas etiam innouando, authoritate Apoſtolica tenore præſentium omnes & ſingulas collationes prouiſiones, inſtitutiones Parochialium Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis, & Archiepiſcopis ac quibuſuis alijs collatoribus, tam ordinarijs quam delegatis, etiam Sanctæ Rom. Eccleſ. Cardinalibus ac ſedis Apoſtolicæ Legatis vel Nuncijs, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præſertim in examine per concurſum faciendo, præſcriptam factas aut in futurum faciendas, nullas irritas ac nullius roboris, vel momenti fore, & eſſe, nullumque prouiſis ius aut titulum etiam coloratum poſſidendi præbere, & parochiales Eccleſias huiuſmodi, quæ vacabant, ex nunc vacare ſtatuimus, decernimus, & declaramus, eaſque omnes pro tempore ſic vacantes noſtræ, & ſedis Apoſtolicæ ſeu eorum quibus ius conferendi eas, præterquam Epiſcopis & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiuſdem Conc. habere debent, competet, diſpoſitioni reſeruamus. Inſuper ne parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque parochialium Eccleſiarum quarum dū pro tempore vacant, ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, & quoſuis alios ordinarios collatores in menſibus ordinarijs collatoribus etiam per noſtras regulas aſſignatis prouiſio, & collatio ſpectat & pertinet, de quibus ijdem epiſcopi, & ordinarij prædicti, intra ſex menſium ſpatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Concil. Trident. præfati non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ ſedi generaliter vel ſpecialiter ex quauis cauſa reſeruatæ ſeu affectæ exiſtunt, aut alijs ex indulto ſedis Apoſtolicæ cōpetunt, ad quas occurrente illarum vacatione, epiſcopi & Archiepiſcopi præfati, perſonas pro examine concurſu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel ſucceſſoribus noſtris aut ijs ad quos collatio ſpectabit pro collatione obtinenda intra quatuor menſiū ſpatium à die illius vacationis non ſignificauerint, nec non parochialiū eccleſiarum ſimilium quæ iuriſpatronatus eccleſiaſtici, vel laico-

rum seu clericorum, & laicorum simul fuerint, sic præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Conc. approbatus petatur instituti, institutioq; ipsa per duos mēses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi sedi ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus, respectiuè reseruamus, data tamen in parochialibus iurispatronatus, optione, ipsis patronis, vt si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem ordinarium, aut ad sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdē ordinarijs ne tēpus decem dierum eisdem ordinarijs, & patronis ab eodem Conc. Triden. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumāt, Districtius inhibentes ne quis præter Rom. Pontificem aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque sit super hoc auctoritate munitus de huiusmodi beneficijs sic reseruatis, vt præfertur disponere, vel circa illa etiā per viam permutationis, vel alias innouare quoquo modo præsumat. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus minus habilem postbabitis magis idoneis elegerit, possint ij qui reiecti fuerint à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrum, & sedis huiusmodi delegatum aut alias ad ipsam sedem Apostolicam appellare, ac praelectum ad nouū examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad episcopum à quo appellatum fuit spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda, remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit, Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tūc ad sedem ipsam Apostolicam appellabit, si secus in præmissis omnibus & singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij: &c. Datum Romæ, Anno Incarnat. Domin. 1566. 15. Kalend. April.

Et ne quidem Doctores vel licentiati in aliqua professione instituti debent ad parochiales sine præuio concursu vel examine prædi-

cto,

cto, vt declarauit S.Cong.Conc.cuius decretum refert Gonz.cit.glo 4.nu.91.in hæc verba.

Doctor siue licentiatus in Theologia siue in iure canonico, & in publica vniuersitate graduatus, non excusatur ab examine quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali.

Beneficiis quoque curatis Sedi Apost. & cuicunque alteri reseruatis vacantibus, similem concursum seu examen facere potest Episcopus, & eligere digniorem instituendum à sede Apost. seu alio cui fuerit reseruatum vt patet ex textu Conc. & constitutionis præmissæ, & declaratum fuit à dicta Sacr.Congr. vt refert Paris. de resignatio.benef.lib.8.q.9.num.103.& Gonz.cit. gloss.6. nume.112. in hæc verba.

In beneficiis curatis reseruatis sedi Apostolicæ vacantibus per obitum puta in mensibus reseruatis ordinarii proponent edicta concursus, & à Sede Apostolica prouisio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, si fidem approbationis habet ab ordinario vt in dicta constitutione Pij V.

De curatis tamen vacātibus in curia siue per resignationem in manibus Papæ solet alioqui Dataria prouidere sine concursu, præmisso solo examine super sufficientia vt testatur Gonz.lo.cit.nu.116.

Curata quoque Iurispatronatus Ecclesiastici dum vacauerint in mensibus Apostolicis, per concursum, & examen prouideri debent Gonz.loc.cit. qui refert eandem Sac. Cong. respondisse in simili dubio, verbis sequentibus.

Si beneficium curatum Iurispatronatus Ecclesiæ in mensibus Apostolicæ sedis reseruatis vacauerit, episcopus ipse ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta cōcursus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide ipsiusmet Ordinarii à Summo Pont. instituendum, sicut fit in aliis curatis quæ non sunt Iurispatronatus.

18 Vacante autem beneficio in mensibus non reseruatis, patronus Ecclesiasticus debet nominare plures examinandos, vel etiam alios Episcopus inuitare potest, ad concursum demum ex approbatis in examine vnum eliget ipse patronus de beneficio vacante instituendum; quod etiam declaratum fuisse à Sac.Cong.citat. testatur Genuen.in prax.cap.66.

In curato vero Iurispatronatus laicorum concursus huiusmodi non requiritur sed tantum debet examinari præsentatus super sufficientia.Gonz.loc.cit. nu.134. vbi refert votum dictæ S. Congregat. his verbis.

Examen per concursum fieri non debet in vacatione Parochialis quæ sit Iurispatronatus laicorū, sed sufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in Diœcesana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur,

Nisi plures fuerint præsentati, tunc enim in concursum committi possunt. Eadem Sac. Cong. apud Gonz. loc. cit. nu. 138.

Eueniente vacatione Parochialis de iurepatronatus laicorum, quando plur. sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tãtum vt ex his qui peracto examine idonei ab examinatoribus denũciati sunt, Episcopus eum eligat quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum & non alium instituat.

In Parochialibus item Regularibus conferri solitis concursus non requiritur sed solum examen eadem Sacr. Congreg. super capitulo 18. citat.

Hoc decretum non habet locum in beneficiis Regularibus, quæ Regularibus conferri consueuerunt.

Neque fit concursus quando cura animarum spectat ad collegiũ vel annexa est alicui præbendæ, tunc enim cura huiusmodi non facit beneficium curatũ illud cui adnectitur sed sequitur naturam ipsius, c. statutum de elect. in 6. nec inducit aliquam incompatibilitatem, nisi eam habeat ex sui natura principali, c. super eo. iun. glo. verb. non obiiet. de præben. in 6. cit. & fuisse declaratum à Sac. Cong. cit. ad petitionem hebdomadariorum Collegiatæ S. Ioan. Maioris Neap. refert Genuen. loc. cit. nu. 2.

Neque requiritur concursus si Parochialis vacat causa permutationis vel resignationis in fauorem. Paris. loc. cit. nume. 95. nisi quod tunc etiam requiritur examen de sufficientia promouendi, Gonz. loco cit.

Omitti etiam potest concursus si Parochialis vacans habuerit tenues reditus vel nemo adsit qui se examini subiicere velit; & vbi verisimiliter timerentur rixæ ex tali concursu. Conc. loco cita. versus finem.

19 Debet autem præferri doctior minus docto in examine cæteris paribus, quod communiter sentire tam Theologos quam Canonistas testatur Genuen. tit. in Man. c. 38.

Dignus tamen digniori præferri potest, cuius mores sunt magis noti & probati ex voto Sac. Cong. relato apud cit. Gonz. glo. 4. num. 112. his verbis.

Præferendus est minus doctus modo idoneus, quando eius mores sunt noti, & approbati, doctiori, cuius vita ignoratur.

Et idoneus de eadem ciuitate, vel de gremio Ecclesiæ, vel si fuerit de genere fundatoris magis idoneo externo præferri debet. Lamber. de iure patr. lib. 2. p. 3. art. 6. Zecchus cit. c. 12. nu. 36.

20 Quæ autem idoneitas, & scientia necessario requiratur, posset dici quod curatus scire debet Canones pœnitentiales, & ea quæ in administratione Sacramentorum requiruntur. Conc. loc. citat. Alii autem

tem beneficiati scire debent ea quæ muneri singulorum exequendo incumbunt. Innoc. in c. cum in cunctis. de elect. Vt ad Archidiaconatum promouendus debet esse Doctor vel licentiatus in Theologia seu iure canonico. Conc. loc. cit. c. 12. De archidiaconatu tamen qui non habet actu annexam iurisdictionem aliquam legitur huiusmodi Sac. Cong. rescriptum.

An Archidiaconus qui verè cura animarum, & omni prorsus iurisdictione caret, comprehendatur decreto. Conc. sess. 24. c. 12. quoad qualitatē doctoratus, licentiæ, in eo requisitam.

Congregatio censuit, non comprehendi.

Vicarius etiam sede vacante eligēdus, debet esse similiter Doctor seu licentiatus. Conc. ead. sess. c. 16. Præbendam Theologalem Pœnitentialem, Scholasteriam obtinens, requiritur quoque vt sit Doctor siue licentiatus. Conc. ea. sess. c. 8. & sess. 5. ca. 1. de ref. Quinimo idem Conc. sess. 24. c. 12. cit. monet vt vbi id commode fieri potest dignitates omnes, & vel saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & collegiatis insignibus, non nisi Doctoribus seu licentiatis in Theologia seu iure canonico conferantur.

In alijs autē beneficijs simplicibus sufficit doctrina mediocris vel saltem quod beneficiatus sciat legere, construere, canere, horas canonicas recitare. Clem. vn. de concess. præb. iun. gl. ver. reputamus, Nau. de horis canon. c. 7. nu. 3. Rebuff. de for. Vic. nu. 87.

Clerici etiam pauperes qui impensas nō habent ad studia, sed proprijs manibus victum quærunt, tolerari possent dummodo sciant circa sacramenta ea quæ simplices laici sciunt, ex auctoritate Innoc. cit. in c. 1. de san. Trinit.

Requiritur præterea in promouendo ad beneficium Ecclesiasticū vt sit clericus ad minus primæ tonsuræ, laicus enim non est capax beneficij Ecclesiastici, c. ex litteris, de transact. Et quod sit legitimus, illegitimus enim est incapax beneficiorum, nisi quod Episcopus cum ipso dispensare possit ad minores ordines, & simplex beneficium, cap. 1. de filijs presbyt. in 6. non tamen ipsi posset conferre beneficium in Ecclesia in qua suus genitor ministrauit. Conc. cit. sess. 25. cap. 15. de reform.

Irregulares quoque ex quocunque irregularitatis capite, sunt incapaces beneficiorum Ecclesiasticorum, de quibus consule quæ supra de impedimentis ad ordines diximus, fere. n. æqualiter in omnib. irregularitas impedit ab assecutione beneficii quæ impedit ab ordinibus.

Requiritur item in promouendo ætas sufficiens, & quidem in promouendo ad beneficium curatum requiritur ætas annorum viginti-
11 quinque, vel saltem ea, qua possit infra annum promoueri ad presbyteratum, c. licet, de elect. in 6. Conc. cit. c. 12. sess. 24.

Ad

Ad dignitatem autem seu canonicatum in Cathedrali requiritur ætas quam requirit ordo illi dignitati vel canonicatui adiunctus, vel saltem ea qua ad ordinem Canonicatui adnexum intra annum promoueri possit prouisus. Conc.loc.cit. Et attendendus est ordo quem requirit ipsa dignitas vel Canonicatus ex sui natura, non autem quẽ requireret aliquod aliud beneficium ipsi Canonicatui forte adiunctũ hoc enim non alterat naturam Canonicatus cui adiungitur, sed sequitur naturam ipsius, vt etiam in simili dubio respondit S. Cong.Conc. his verbis.

N. obtinuit Canonicatum requirentem ordinem subdiaconatus, sed quia illi canonicatui vnita est parochialis, cum esset in ætate legittima, ad canonicatum, sed non ad Parochialem, ordinarius difficilẽ se reddebat ad ipsum admittendum vnde consuluit congregationem.

Cong. censuit attendendam esse naturam canonicatus non parochialis, & sufficere quod prouisus sit in ea ætate quem exigit Canonicatus si parochialis est vnita perpetuo, & accessoriè canonicatui, secus si æquè principaliter vnita esset, quia tum non assumit naturam canonicatus.

Quoad dignitates autem, & canonicatus in aliis Ecclesijs inferioribus, requisita ætatis remanent in dispositione Iuris communis quod etiam fuisse declaratum à prædicta S.Cong. refert Gonz.cit.gl.5.nu. 5. his verbis.

Concilium nihil innouauit super ætate promouendorum ad canonicatus Ecclesiarum collegiatarum.

Vnde remanent in dispositione Iuris veteris ita vt in illis ætas annorum quatuordecim sufficiat.c.super inordinata.iun.glo.vér.pueri. de præben.Rebuff.de dispens.ætatis,nu.2.

Si tamen ex consuetudine vel statuto aliquis ordo huiusmodi beneficijs in collegiatis fuerit adnexus, eius ætatis deberet esse necessario promouendus, quem ille ordo requirit, vel cum qua saltem infra annum ad illum ordinem promoueri possit, aliter prouisio esset irrita.Conc.cit.sess.22.c.4.de ref. Neque Episcopus de non suscipiendo ordine huiusmodi dispensare posset, nisi ad annum.Conc.cit.sess.7.c. 12.de ref. vel ex causis in iure expressis, vt ratione studii, dummodo infra annum saltem subdiaconatus ordinem suscipiat sic dispensandus, ne videlicet retrocedere possit.c.cum ex eo.de elect.in 6.

Circa beneficiorum item collationem aduertendum est, vt conferantur beneficia vacantia, vacatura enim seu viuente possessore beneficia conferri non possunt, c.non furem.7.q.1.& c.1.de concess.přeb. beneficij enim viuentis impetratio est in iure reprobata. nisi obtinens beneficium, esset priuatus ipso iure vel etiam ab homine. vt si fuerit adeptus aliud beneficium incompatibile.extrauag.execrabilis. Ioan. 22.de præben. vel si matrimonium contraxit seu sponsalia de præsen-

ti,

ti,c.1.& 3.de cler.coniug.vel si fuerit ingressus religionem,& annum probationis impleuerit.c.beneficium de Regular.in 6.vel si quis ipso iure priuetur propter crimen,tum tamen debet prius præcedere sententia declaratoria etiamsi fuerit crimen notorium.Ioan.And.in c.1. nu.10.de homic.in 6.Gomez.in Reg.de ann.q.52.Couar.in ca.alma mater.p.1.§.2.

Eadem ratione beneficium nondum vacans promitti non debet,c. nulla,c.ex tenore,de concess.præb.Lapus.Alleg.84.nu.7.neque expectatiuæ ad primum vacans,quas nouissime prohibuit dari Côc.Trid. cit.sess.24.c.19.de ref.

Non debent etiam conferri beneficia resignata nisi iuxta modum præscriptum constitutione Pij.V.in qua & resignationes admitti prohibentur nisi in casibus ibi expressis;eius constitutionis tenor est.

22 *Quanta Ecclesiæ Dei incommoda,& infra.Posthac Episcopi,& alij facultatem habentes eorum dútaxat resignationes recipere,& admittere possint,qui aut senio confecti,aut valetudinarij,aut corpore impediti,vel vitiati,aut crimini obnoxij,censurisque Ecclesiasticis irretiti,aut nequeunt,aut non debent Ecclesiæ vel beneficio inseruire,qui vnum aliud vel plura beneficia obtinuerint,vel quos ad aliud contigerit promoueri.Religionem quoque ingressuri,vel Matrimonium contracturi si statim postea id re ipsa exequantur denique cum quis ex aliјs casib.acciderit,qui constitutione fel.rec. Inn.PP.III.de dimittendis Cathedralibus Ecclesijs edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt,vel non audent in loco beneficij residere securi,sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus,valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare,nisi aliunde ei sit quo in vita possit commodè sustentari. Adhæc beneficiorum,& officiorum permutationes admittere, quæ canonicis sanctionibus,& Apostolicis constitutionibus permittuntur.Caueant autem Episcopi,& alij prædicti,itemque omnes electores præsentatores, & patroni tam Ecclesiastici,quam laici,quicunque sint,ne verbo quidem aut nutu,vel signo,futuri in huiusmodi beneficijs,& officiis successores ab ipsis resignantibus,vel aliis eorum significatione,vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos,vel etiam intentio qualiscunque intercedat. Cæterum præcipimus atque interdicimus ne ipsi Episcopi aut alii collatores de beneficiis,& officiis resignandis prædictis aut suis aut admittentiũ consanguineis affinibus,vel familiaribus etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere:quod si secus ac etiam quicquid præter,vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temerè attentatum,id totum ex nunc vires, & effectum decernimus nõ habere.Qui vero contrafecerint,vt in eo quo deliquerint puniantur à beneficiorum,& officiorum collatione,necnon electione,præsentatione,cõfirma-*

tio-

tione, & institutione prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant; donec remissionem à Rom. Pont. meruerint obtinere: & qui talia beneficia seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationem quoad personas, quo vero ad capitula, & conuentus à diuinis suspensionis, sententias ipso facto promulgamus, à quibus nullus alius, quam ipse Rom. Pont. siue absolutionis siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, &c. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, An. 1568. Kal. April.

Quoad beneficia tamen iurispatronatus resignata, conferenda familiaribus seu affinibus, extat rescriptum S. Cong. Conc. relatũ apud Quar. ver. beneficiorum resignationes, his verbis.

Nos Hieron. tit. S. Pancrat. S. R. E. Presbyter Card. Mattheius fidem facimus, & attestamur in libris S. Cong. Conc. qui apud nos asseruantur adnotatum esse, quod fel. rec. Greg. XIII. declarauit, beneficia iurispatronatus non comprehendi in §. cæterum, contento in constitutione Sanctæ mem. Pij. V. relaxante prohibitionem de non admittendis resignationibus, quo §. prohibetur Episcopis, beneficia in eorum manibus resignata, eorum, aut resignantium affinibus, consanguineis, vel familiaribus conferre.

Hieron. Card. Matth.

Latissime etiam declaratur dicta constitutio Pij V. per Parisium, de resign. benef. p. 1. lib. 5. q. 6. & causæ ob quas resignatio est admittẽda satis accurate explicantur apud Quar. loc. cit. in addit. nos adhuc constitutionem Greg. XIII. de publicandis resignationibus hic referamus, & sequitur.

Humano vix iudicio. & infra. Statuimus vt posthac omnes, & quæcunque resignationes etiam causa permutationis, ac commendarum, & etiã litteris Apostolicis non confectis, & possessione non habita, necnon litis & iurium quorumcunque cessiones, ac retrocessiones, quæ deinceps de quibuscũque beneficiis Ecclesiasticis in nostris seu Rom. Pont. pro tempore existentis manibus, ac etiam coram notario publico, & testibus fient & à nobis, vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittentur, & super eis prouisiones, & quæcunque aliæ dispositiones siue temporales siue perpetuæ aut ad hoc mandata Apostolica sub quacunque forma, & quibuscunque etiam S. R. E. Cardinalibus ac piis locis quocunque priuilegio suffultis facta, publicari debeant cum litteris Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si beneficium citrò montes fuerit, vltra vero intra nouem à data concessionis gratiæ; non autem à die præstiti super ea consensus numerandos, etiamsi postea concessio gratiæ huiusmodi ex quauis causa diuersisque subsequentibus datis, ac quotiescunque, & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque, & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsum met pri-

mum

mum resignantem, vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondum elapso retrocesserint, ita vt vnicus duntaxat terminus omnibus successiuis cessionibus ac retrocessionibus decurrat, vt qui postremus gratiam habuerit, publicationem huiusmodi facere cæteraque omnia hic præscripta intra eundem terminum præstare teneatur.

Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesiis si in pluribus illud sit, fiat, ibique dum frequens populus ad missarū solemnia conuenerit, palam, omnibus, litteræ Apostolicæ prædictæ, earumvè transumptum authenticum exhibeatur, claraque, & intelligibili voce resignatio seu cessio huiusmodi ac beneficij qualitas, & inuocatio, nominaque, & cognomina resignantis seu cedentis, ac illius in cuius fauorem gratia huiusmodi facta est, pronuncietur ita, vt hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter peruenire, scriptoque de his omnib. exemplo collato, valuis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur.

Si vero Ecclesia beneficij ruralis sit, aut populo conuentuque careat, eo casu in parochiali, intra cuius parochiæ limites beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello seu pesti alijs vè manifestis periculis subiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas aut vtramuis minimè sit securus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori periculorum immuni, publicatio huiusmodi peragatur.

Is quoque in quem disponi, vel mandari de beneficio etiam litigioso, vel à cedente non possesso, sub quacunque forma contigerit, possessionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & si propter litem aut aliud legittimum impedimentum nequiuerit, saltem litteras Apostolicas cum earum publicatione si tunc facta erit, Iudici seu executori illarum, vel alijs ad quos pertinet, per se vel procuratorem suum legittimum, intra idem tempus præsentare, & apud illum vel illos pro ipsarum litterarum exequutione instare, & possessionem huiusmodi instanter petere teneatur.

Cæterum modus, & forma hic tradita semper, & vbique debeat obseruari, nec alia vel æquipollens vllo modo admitti in omnibus huiusmodi resignationibus cessionibus, & retrocessionibus de quibuscūque Ecclesiis, Monasterijs, prioratibus tam virorum quam mulierum, dignitatibus, officijs, & beneficijs Ecclesiasticis sæcularibus, & quorumuis ordinum etiam militarium regularibus, etiam electiuis, & Manualibus, ac etiam de iure patronatus laicorum illustrium, & alias quomodocunque, existentibus siue pacificis, siue in petitorio siue in possessorio litigiosis etiam de quibus in consistorio nostro disponi consueuit, seu debet, quæ posthac ex quacunque causa fient, & per nos ac prædictos successores, extra tamen dictum consistorium admittentur, etiam cum reseruationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis fructuum etiam omnium ac rerum, & iurium quorumcunque.

Ad

Ad prædictorum tamen obseruationem eum in quem iuris sit cessio, beneficij, quod tẽpore cessionis huiusmodi, & ante illam vigore litterarũ Apost. vt supra si ad id tenebatur publicatarum realiter possidebat; nolumus obligari.

Quod si quicquam prædictorum omnium omissum fuerit dictis terminis vt cuique præscripti sunt elapsis, omnes dispositiones, & gratiæ resignatorum, & cessorum beneficiorum aut iurium huiusmodi cum omnibus inde sequutis siue de pacificis siue de litigiosis, sint irritæ, & inanes, nullaque alia gratia super huiusmodi beneficio siue iure cesso his quibus concessa fuerit suffragetur: sed ipsi tales, inhabiles, & incapaces sint ad huiusmodi beneficia sit resignata, & cessa quandocunque obtinenda, illaque siue iura ad ipsa statim prima resignatione seu cessione, & etiamsi illæ alias nullæ, & inualidæ essent, vacauisse, & vacare censeantur eo ipso, nec resignãtibus seu cedentibus, si postea in sua possessione remanent, constitutiones de annali, & triennali possessore, nec præsumptæ aut tacitæ retrocessiones etiam propter diuturnam continuatæ possessionis huiusmodi tolerantiã, nec omnino aliud ius, vel beneficium vllo tempore suffragetur sed ipsa beneficia siue iura sic à principio vacantia, à sede Apostolica prædicta duntaxat impetrari valeant ac concedi.

Illorum vero impetrationes vel etiam motu proprio concessiones quibuscunque derogationibus suffultæ, nunquam sub clausulis generalibus aut vacationum modis conditionalibus vel implicitis comprehendantur, sed specialiter, & expressè ob non seruatam præsentis constitutionis formam, ac cũm declaratione nominum, & cognominum resignantis seu cedentis, & gratiam habentis dispositiuè, & non conditionaliter fieri omnino debeat, & quicunque sic impetrans, aut gratiam etiam motu simili habens, præfinitum cuique casui tempus prædictum à data concessionis gratiæ sibi factæ huiusmodi, ea omnia quæ cadens à iure prædicto debeat, præstare teneatur, & si pluribus gratiam huiusmodi fieri contigerit, præ omnibus obtineat qui primus publicationem suæ impetrationis fecerit, & possessionem adeptus fuerit aut petierit, omniaque requisita prædicta adimpleuerit quamuis in data sit postremus, & possessio ab alio in publicando negligentiore prius apprehensa fuerit vel petita.

Reseruationibus omnib. nominis administrationis fructuum etiam omnium ac pensionum, & aliarum rerum quarumcunque, necnon facultatibus indultis, & aliis concessionibus, tam ipsis resignantibus seu cedentibus qui tamen possessionem ab initio reipsa admiserint, quam aliis ex huiusmodi resignationibus seu cessionibus à sede Apostolica factis nihilominus validis plenumque effectum sortituris.

Sed ne in beneficiis super possessione vel proprietate litigiosis, litis prosecutio turbari valeat vel differri, in causis huiusmodi contra cedentem, ad vlteriora etiam ad sententiam definitiuam, & rem iudicatam ac illius exe

cutio-

cutionem quousque ille qui gratiam ex resignatione, seu cessione, aut ex omissa forma publicationis huiusmodi obtinuit, ad causam per se vel procuratorem legitttimum accesserit, litemque huiusmodi susceperit, eodem modo, & ordine procedi possit, quo potuisset legittime si cessio huiusmodi facta nō fuisset, ac quicquid interim sic procedendo decretum, & expeditum fuerit siue cum cedente siue contra eum, etiam postquam ipse vel quiuis alius incumbentia sibi secundum prædicta præstiterit, non solum circa fructus sed etiam circa possessionem, & ipsius ius quod cessum est valeat omnino, & vim obtineat, illumque ipsum cui gratia facta est non minus afficiat, quam si ipso legittimè citato contra eum decretum & expeditum fuisset, nec ipse aduersus hæc prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiam illius ignoratæ aut citationis vel intimationis executione contra ipsum minime demandatæ, alia vè ratione valeat excusari. Possit tamen ipse etiam si in lite, & causa huiusmodi subrogatus non sit, quandocunque ad illius prosecutionem, & terminationem venire, & à Iudice coram quo causam ipsam etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipsis statu, & terminis, in quibus tunc eā esse repererit etiam absque rescripto speciali admitti.

De beneficijs autem quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apostolica sede habentium, ac legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam specialium eiusdem sedis extra Rom. Curiam resignari, etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones omnino absoluant. Et qui sic prouisus fuerit intra tres menses à die sibi factæ prouisionis, illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis, alioquin illis elapsis, nulla sit eius prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso

Ordinarijque, & alij prædicti qui hæc vti eis præscribuntur non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis beneficijs sint ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad sedem Apost. deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa sede duntaxat, modo, & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscunque iudicari debere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pij V. & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrorum constitutionibus de publicandis resignationibus huiusmodi hactenus editis, & reformatis quas omnes omnino abrogamus, & c. Nec non resignantium siue cedentium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis, & c. Necnon indultis priuilegiis, & c. cæterisque contrariis quibuscunque, & c. Datum Romæ, anno Incarnationis Domini. 1583. Non. Ianuarii.

23 In beneficiorum collatione aduertendum præterea, vt secularia se

co-

patronatus non obstante, si patronus intra tempora à Iure statuta nō præsentauerit personam idoneam. Tempora aūt statuta sunt, nimirū vt si fuerit iuspatronatus laicale, intra quatuor menses præsentare teneatur patronus, si vero fuerit Ecclesiasticum siue ratione rei Ecclesiasticæ competens, sex menses patronus habet ad præsentandū, c.cū propter, c.eam te. de iurepatronat. c.vnic.eod.tit.in 6.

Et longius tempus datur clerico seu patrono Ecclesiastico, quia clericus postquam præsentauerit amplius variare non potest, laico autem licitum est variare, cap. pastoralis, loc.cit.iun.glo. ver.robur. Potest etiam tempora hæc prorogare Episcopus ex causa. Zecchus, loc.cit.cap.12.num.23. Vel si lis de iure patronatus longo tempore sit duratura, posset interim conferre Episcopus beneficium ne Ecclesia dispendium patiatur, saluo iure patronatus ei qui litem obtinuerit, ita vt lite obtenta ab illo repręsentetur institutus, cap. si vero. loc. cit. Similiter, & beneficia à Prælatis Regularibus conferri solita, si illi intra sex menses, conferre neglexerint, conferre potest. Clem.vni. de suppl.negli. prælat. Et illa quæ Capitulum habens ius conferendi non confert statuto tempore, deuoluitur enim collatio ad Episcopū, & ad capitulum Episcopo negligente, & demum ad superiorem, cap. nulla, de concess. præben.

Potest item Episcopus gratificare cui voluerit, si patronus variat vel plures præsentat. c.cum dilectus, ib. Si tamen plures sint patroni, & plures præsentent, & alter patronorum pinguius ius habeat, seu vnus ex præsentatis à pluribus patronis nominetur, tunc nominatus à pluribus, vel potiore ab vno, esset alijs præferendus, c.quoniam, ib. Posset gratificari & ipsi patrono si fuerit ad illud beneficiū idoneus, licet ipse patronus seipsum præsentare non possit, c.per nostras, loc. cit. Host.in Sum.ib.nu.12.

Non tenetur etiam Episcopus recipere præsentatum indignū imo patronus præsentans indignum, deberet priuari pro ea vice iure præsentandi, c.sicut nobis, de suppl.negl.prelat. Zerol.lo.cit. Conc. Trid. sess.25.c.9.de ref. si tamen præsentetur dignus, non potest cogi patronus, vt præsentet magis dignum. Genuen.in Man.c.38.nu.6.

Institutio quoque ad beneficia quæcunque etiam electiua, vel Iurispatronatus, ad solum spectat Episcopum, nec potest præsentatus siue electus adire quenquam alium pro obtinenda institutione nisi loci Episcopum. Conc.cit.sess.14.c.13.de ref. Couar. pract.q.c.36.nu.3. nisi Episcopus sine causa recusaret instituere, tunc enim appellari posset, & adiri superior, Gonz.cit.glos.18. num.111. Et si institutio iure, vel cōsuetudine ad alium spectaret, quam ad episcopum, adhuc tamen instituendus deberet prius examinari super idoneitate per Episcopum, maxime ad beneficia curata, ad eum enim spectat examinare,

nare,& non ad aliquem alium inferiorem.Conc.cit.sess.25.cap.9.

Non solum autem per seipsum beneficia conferre potest Episcopus,sed etiam eandem facultatem conferendi concedere potest Vicario suo siue alicui alteri, dummodo concedat indifferenter collatio-
14 nem beneficiorum certi loci,vel certi valoris,vel etiam omnia,limitatè enim ad primum vacans concedere non potest,nisi iam vacaret de facto.c.cõstitutus,de concess.præben. sicut neque patronus potest dare facultatem præsentandi ad beneficium vacaturum.c.fin.ib.Rebuff.de forma Vicar.nu.58. sine expressa autem cõcessione Vicarius beneficia cõferre non potest,c.fi.iun.gl.verb.commissa,de off.Vicar. in 6.Rebuff.lo.cit.nu.49.

Neque Archiepiscopus sede Episcopali vacante, vel episcopo suspenso posset conferre illius Diœcesis vacantis beneficia , cum neque in administrationẽ se se aliquo modo ingerere possit,c.penult.de sup pl.negl.prælat.in 6.

Neque capitulum sede similiter vacante seu suspenso Episcopo, c.2.in gl.ver.in collationibus. ne sede vacan.imo talia beneficia reseruata sunt Papæ per 2.Reg.Canc.vt vidimus supra. Nisi forte beneficium ad collationem episcopi, & Capituli insimul spectaret, hoc enim casu liberè conferri posset à Capitulo,c.vn.tit.cit.in 6.

Neque reseruatio Reg cit.illos afficeret,cum in illa expresse excipiantur beneficia,quæ cum aliis confert episcopus,vt in textu, eiusdẽ Reg.2.Posset et Capitulũ sede vacante beneficium collationis solius episcopi cõmendare ad tempus donec episcopus succedat Ioan. Andr.in c.vn.ne sede vac.in 6.Rebuff.de deuolutio.nu.77.

Potest & præsentatos à patronis vacante similiter sede instituere, c.1.de institut.in 6.cit.sicut & resignationes recipere potest ex causa iusta factas.Franch.in c.1.de rerum permut.nu.7.in 6.Quar.ver.Capitulum,limita.5.Potest,& ex causa priuare beneficio; potest,& confirmare electum,c.cum olim,iun.gl.ver.Capitulo.de maior.& obed.

Quomodo sint beneficia conferenda.

SVMMARIVM.

17 *Beneficia curata quomodo sint conferenda.*
18 *Beneficia curata iurispatronatus quomodo conferenda.*
19 *Doctior minus docto quando est præferendus.*
20 *Scientia,quæ requiratur in curato.*
21 *Aetas quæ requiratur ad consequen.beneficium.*
22 *In resignatione beneficiorum,quæ attendenda.*
23 *Beneficia sæcularia regularibus conferri non possunt.*

24 *Beneficia possunt aliquando dari in commendam.*
25 *Pensionem an possit imponere episcopus super beneficio.*
26 *Beneficia incompatibilia, quæ dicantur.*
27 *Fidei professio quomodo exigenda.*
28 *Pro collatione beneficij nihil potest accipere episcopus.*

BEneficia quædam sunt curata, quæ nimirum habent populũ cui sacramenta administrare tenentur: quædam simplicia, quæ populo quidem carent, aliquod tamen onus habent adnexum videlicet iurisdictionis supra clerum, celebrationis Missarum, canendi in choro, & similium: alia demum simplicia, quæ nullum onus habent adnexum. Staph. cit. de qualit. benef. secundum diuersitatem itaque huiusmodi qualitatum beneficiorum, diuersi quoque modi in eorum collatione sunt tenendi.

Vnde primo in collatione Parochialium, seruandum est omnino decretum Conc. Trid. sess. 24. c. 18. de ref. vt videlicet occurrente vacatione Parochialis, deputetur in ea vicarius, qui eam administret
17 donec prouideatur de Rectore, & intra decem dies episcopus eligat aliquas personas, vel concursu proposito inuitet, qui se velint subdere examini examinatorum deputatorum in synodo Diæcesana, demũ vero vnum ex approbatis ab examinatoribus quem ipse iudicauerit, prouideat de vacãte Ecclesia. Et quidẽ nemine prouidere debet de parochiali sine præuio huiusmodi examine, vel concursu, alioquin prouisio esset omnino nulla ex constitutione Pii Papæ V. huiusmodi.

In conferendis beneficiijs Ecclesiasticis, & præsertim parochial. ecclesijs, personis dignis, & habilibus, quæ in loco residere, & per seipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat, Alexandri III. in Lateran. & Gregor. X. in Lugdun. generalibus Concil. ac Innoc. similiter III. & aliorum Roma. Pontif. prædecessorum nostrorum edita constitutiones testantur, quod vt diligentius ac rectius perficiatur, statuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis ecclesiæ etiam generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti in fauorem San. Rom. Eccle. Cardinalium, aut alias quomodolibet reseruata, vel affecta, debeat episcopus habita notitia vacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde episcopus & qui iuspatronatus habet intra decem dies aut aliud tempus ab episcopo præscribendum aliquos clericos ad regendum ecclesiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiusdem synodi deputatis, nominet, & non nisi eisdem examinatoribus per concursum aliorum examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab episcopo iudicato, &

electo

electo de Ecclesia prouideatur, alias prouisiones seu institutiones omnes præter formam prædictam factæ subreptitiæ censeantur. Sed quoniam res humanæ semper in deterius prolabuntur, nisi sit, qui eas retineat ac debitæ executioni demandet, & verendum sit ne propter constitutionum huiusmodi transgressionem maximi abusus oriantur. Nos ad quorum notitiam non sine graui nostra molestia peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis, & Episcopis, occurrente vacationi parochialiũ Ecclesiarũ, eas nullo aut minus ritè seruato examine, præsertim illo quòd per concursum fieri debet ex Conc. Triden. vel etiam examine ritè seruato, personis minus dignis, carnalitatis, aut aliæ humanæ passionis affectum nõ rationis iudicium sequentes contulisse, & de eis prouidisse, volentes quantum cum Deo possumus, huiusmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædecessorum nostrorum constitutiones præfatas etiam innouando, authoritate Apostolica tenore præsentium omnes & singulas collationes prouisiones, institutiones Parochialium Ecclesiarum ab eisdem Episcopis, & Archiepiscopis ac quibusuis alijs collatoribus, tam ordinarijs quam delegatis, etiam Sanctæ Rom. Eccles. Cardinalibus ac sedis Apostolicæ Legatis vel Nuncijs, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præsertim in examine per concursum faciendo, præscriptam factas aut in futurum faciendas, nullas irritas ac nullius roboris, vel momenti fore, & esse, nullumque promissis ius aut titulum etiam coloratum possidendi præbere, & parochiales Ecclesias huiusmodi, quæ vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus, & declaramus, easque omnes pro tempore sic vacantes nostræ, & sedis Apostolicæ seu eorum quibus ius conferendi eas, præterquam Episcopis & Archiepiscopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiusdem Conc. habere debent, competet, dispositioni reseruamus. Insuper ne parochiales Ecclesiæ diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque parochialium Ecclesiarum quarum dũ pro tempore vacant, ad Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & Patriarchas, & quosuis alios ordinarios collatores in mensibus ordinarijs collatoribus etiam per nostras regulas assignatis prouisio, & collatio spectat & pertinet, de quibus ijdem episcopi, & ordinarij prædicti, intra sex mensium spatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Concil. Trident. præfati non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ sedi generaliter vel specialiter ex quauis causa reseruatæ seu affectæ existunt, aut alijs ex indulto sedis Apostolicæ cõpetunt, ad quas occurrente illarum vacatione, episcopi & Archiepiscopi præfati, personas pro examine concursu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris aut ijs ad quos collatio spectabit pro collatione obtinenda intra quatuor mensiũ spatium à die illius vacationis non significauerint, necnon parochialiũ ecclesiarum similium quæ iurispatronatus ecclesiastici, vel laico-

rum seu clericorum, & laicorum simul fuerint, sic præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Conc. approbatus petatur institui, institutioq; ipsa per duos mēses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutionem, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi sedi ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus, respectiuè reseruamus, data tamen in parochialibus iurispatronatus, optione, ipsis patronis, vt si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses differentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem ordinarium, aut ad sedem Apostolicam. Probibentes etiam eisdē ordinarijs ne tēpus decem dierum eisdem ordinarijs, & patronis ab eodem Conc. Triden. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumāt, Districtius inhibentes ne quis præter Rom. Pontificem aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque sit super hoc auctoritate munitus de huiusmodi beneficijs sic reseruatis, vt præfertur disponere, vel circa illa etiā per viam permutationis, vel alias innouare quoquo modo præsumat. Vt autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod si Episcopus minus habilem posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij qui reiecti fuerint à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrum, & sedis huiusmodi delegatum aut alias ad ipsam sedem Apostolicam appellare, ac praelectum ad nouū examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad episcopum à quo appellatum fuit spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda, remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur exequtioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi pendente non amoueatur. Et si quis à sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tūc ad sedem ipsam Apostolicam appellabit, si secus in præmissis omnibus & singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij: & c. Datum Romæ, Anno Incarnat. Domin. 1566. 15. Kalend. April.

Et ne quidem Doctores vel licentiati in aliqua professione instituti debent ad parochiales sine præuio concursu vel examine prædi-

cto,

cto,vt declarauit S.Cong.Conc.cuius decretum refert Gonz.cit.glo 4.nu.91.in hæc verba.

Doctor ſiue licentiatus in Theologia ſiue in iure canonico,& in publica vniuerſitate graduatus, non excuſatur ab examine quando petit prouideri de aliqua Eccleſia Parochiali.

Beneficiis quoque curatis Sedi Apoſt. & cuicunque alteri reſeruatis vacantibus,ſimilem concurſum ſeu examen facere poteſt Epiſcopus,& eligere digniorem inſtituendum à ſede Apoſt.ſeu alio cui fuerit reſeruatum vt patet ex textu Conc. & conſtitutionis præmiſſæ, & declaratum fuit à dicta Sacr.Congr.vt refert Pariſ. de reſignatio.benef.lib.8.q.9.num.103.& Gonz.cit. gloſſ.6. nume.112. in hæc verba.

In beneficiis curatis reſeruatis ſedi Apoſtolicæ vacantibus per obitum puta in menſibus reſeruatis ordinarii proponent edicta concurſus, & à Sede Apoſtolica prouiſio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſi fidem approbationis habet ab ordinario vt in dicta conſtitutione Pij V.

De curatis tamen vacãtibus in curia ſiue per reſignationem in manibus Papæ ſolet alioqui Dataria prouidere ſine concurſu, præmiſſo ſolo examine ſuper ſufficientia vt teſtatur Gonz.lo.cit.nu.116.

Curata quoque Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici dum vacauerint in menſibus Apoſtolicis, per concurſum, & examen prouideri debent Gonz.loc.cit. qui refert eandem Sac. Cong. reſpondiſſe in ſimili dubio,verbis ſequentibus.

Si beneficium curatum Iuriſpatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ ſedis reſeruatis vacauerit,epiſcopus ipſe ordinarius nulla habita ratione patronorum,debet edicta cõcurſus proponere,& idoneum eligere,ac Romam mittere cum fide ipſiuſmet Ordinarii à Summo Pont. inſtituendum,ſicut fit in aliis curatis quæ non ſunt Iuriſpatronatus.

18 Vacante autem beneficio in menſibus non reſeruatis,patronus Eccleſiaſticus debet nominare plures examinandos,vel etiam alios Epiſcopus inuitare poteſt,ad concurſum demum ex approbatis in examine vnum eliget ipſe patronus de beneficio vacante inſtituendum; quod etiam declaratum fuiſſe à Sac.Cong.citat. teſtatur Genuen.in prax.cap.66.

In curato vero Iuriſpatronatus laicorum concurſus huiuſmodi non requiritur ſed tantum debet examinari præſentatus ſuper ſufficientia.Gonz.loc.cit. nu.134. vbi refert votum dictæ S. Congregat. his verbis.

Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialis quæ ſit Iuriſpatronatus laicorũ,ſed ſufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis,& idoneus iudicetur,

X 4 Niſi

Nisi plures fuerint præsentati, tunc enim in concursum committi possunt. Eadem Sac.Cong. apud Gonz.loc.cit.nu.138.

Eueniente vacatione Parochialis de iurepatronatus laicorum, quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tãtum vt ex his qui peracto examine idonei ab examinatoribus denũciati sunt, Episcopus eum eligat quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum & non alium instituat.

In Parochialibus item Regularibus conferri solitis concursus non requiritur sed solum examen eadem Sacr. Congreg. super capitulo 18.citat.

Hoc decretum non habet locum in beneficiis Regularibus, quæ Regularibus conferri consueuerunt.

Neque fit concursus quando cura animarum spectat ad collegiũ vel annexa est alicui præbendæ, tunc enim cura huiusmodi non facit beneficium curatũ illud cui adnectitur sed sequitur naturam ipsius, c.statutum de elect.in 6.nec inducit aliquam incompatibilitatem, nisi eam habeat ex sui natura principali, c.super eo. iun. glo. verb.non obuiet.de præben.in 6.cit.& fuisse declaratum à Sac.Cong.cit.ad petitionem hebdomadariorum Collegiatæ S.Ioan. Maioris Neap.refert Genuen.loc.cit.nu.2.

Neque requiritur concursus si Parochialis vacat causa permutationis vel resignationis in fauorem. Paris.loc.cit.nume.95.nisi quod tunc etiam requiritur examen de sufficientia promouendi, Gonz.loco cit.

Omitti etiam potest concursus si Parochialis vacans habuerit tenues reditus vel nemo adsit qui se examini subiicere velit, & vbi verisimiliter timerentur rixæ ex tali concursu. Conc.loco cita.versus finem.

19 Debet autem præferri doctior minus docto in examine cæteris paribus, quod communiter sentire tam Theologos quam Canonistas testatur Genuen.tit.in Man.c.38.

Dignus tamen digniori præferri potest, cuius mores sunt magis noti & probati ex voto Sac.Cong. relato apud cit.Gonz. glo.4.num. 112.his verbis.

Praeferendus est minus doctus modo idoneus, quando eius mores sunt noti, & approbati, doctiori, cuius vita ignoratur.

Et idoneus de eadem ciuitate, vel de gremio Ecclesiæ, vel si fuerit de genere fundatoris magis idoneo externo præferri debet. Lamber. de iure patr.lib.2.p.3.art.6.Zecchus cit.c.12.nu.36.

20 Quæ autem idoneitas, & scientia necessario requiratur, posset dici quod curatus scire debet Canones pœnitentiales, & ea quæ in administratione Sacramentorum requiruntur. Conc.loc.citat. Alii au-

tem

tem beneficiati scire debent ea quæ muneri singulorum exequendo incumbunt. Innoc. in c. cum in cunctis. de elect. Vt ad Archidiaconatum promouendus debet esse Doctor vel licentiatus in Theologia seu iure canonico. Conc. loc. cit. c. 12. De archidiaconatu tamen qui non habet actu annexam iurisdictionem aliquam legitur huiusmodi Sac. Cong. rescriptum.

An Archidiaconus qui verè cura animarum, & omni prorsus iurisdictione caret, comprehendatur decreto. Conc. sess. 24. c. 12. quoad qualitatē doctoratus, licentiæ, in eo requisitam.

Congregatio censuit, non comprehendi.

Vicarius etiam sede vacante eligēdus, debet esse similiter Doctor seu licentiatus. Conc. ead. sess. c. 16. Præbendam Theologalem Pœnitentialem, Scholasteriam obtinens, requiritur quoque vt sit Doctor siue licentiatus. Conc. ea. sess. c. 8. & sess. 5. ca. 1. de ref. Quinimo idem Conc. sess. 24. c. 12. cit. monet vt vbi id commode fieri potest dignitates omnes, & vel saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & collegiatis insignibus, non nisi Doctoribus seu licentiatis in Theologia seu iure canonico conferantur.

In alijs autē beneficijs simplicibus sufficit doctrina mediocris vel saltem quod beneficiatus sciat legere, construere, canere, horas canonicas recitare. Clem. vn. de concess. præb. iun. gl. ver. reputamus, Nau. de horis canon. c. 7. nu. 3. Rebuff. de for. Vic. nu. 87.

Clerici etiam pauperes qui impensas nō habent ad studia, sed proprijs manibus victum quærunt, tolerari possent dummodo sciant circa sacramenta ea quæ simplices laici sciunt, ex auctoritate Innoc. cit. in c. 1. de san. Trinit.

Requiritur præterea in promouendo ad beneficium Ecclesiasticū vt sit clericus ad minus primæ tonsuræ, laicus enim non est capax beneficij Ecclesiastici, c. ex litteris, de transact. Et quod sit legittimus, illegittimus enim est incapax beneficiorum, nisi quod Episcopus cum ipso dispensare possit ad minores ordines, & simplex beneficium, cap. 1. de filijs presbyt. in 6. non tamen ipsi posset conferre beneficium in Ecclesia in qua suus genitor ministrauit. Conc. cit. sess. 25. cap. 15. de reform.

Irregulares quoque ex quocunque irregularitatis capite, sunt incapaces beneficiorum Ecclesiasticorum, de quibus consule quæ supra de impedimentis ad ordines diximus, fere. n. æqualiter in omnib. irregularitas impedit ab assecutione beneficii quæ impedit ab ordinibus.

Requiritur item in promouendo ætas sufficiens, & quidem in promouendo ad beneficium curatum requiritur ætas annorum viginti quinque, vel saltem ea, qua possit infra annum promoueri ad presbyteratum, c. licet, de elect. in 6. Conc. cit. c. 12. sess. 24.

Ad

Ad dignitatem autem seu canonicatum in Cathedrali requiritur ætas quam requirit ordo illi dignitati vel canonicatui adiunctus, vel saltem ea qua ad ordinem Canonicatui adnexum intra annum promoueri possit prouisus. Conc. loc. cit. Et attendendus est ordo quem requirit ipsa dignitas vel Canonicatus ex sui natura, non autem quē requireret aliquod aliud beneficium ipsi Canonicatui forte adiunctū hoc enim non alterat naturam Canonicatus cui adiungitur, sed sequitur naturam ipsius, vt etiam in simili dubio respondit S. Cong. Conc. his verbis.

N. obtinuit Canonicatum requirentem ordinem subdiaconatus, sed quia illi canonicatui vnita est parochialis, cum esset in ætate legittima, ad canonicatum, sed non ad Parochialem, ordinarius difficilē se reddebat ad ipsum admittendum vnde consuluit congregationem.

Cong. censuit attendendam esse naturam canonicatus non parochialis, & sufficere quod prouisus sit in ea ætate quem exigit Canonicatus si parochialis est vnita perpetuo, & accessoriè canonicatui, secus si æquè principaliter vnita esset, quia tum non assumit naturam canonicatus.

Quoad dignitates autem, & canonicatus in aliis Ecclesijs inferioribus, requisita ætatis remanent in dispositione Iuris communis quod etiam fuisse declaratum à prædicta S. Cong. refert Gonz. cit. gl. 5. nu. 5. his verbis.

Concilium nihil innouauit super ætate promouendorum ad canonicatus Ecclesiarum collegiatarum.

Vnde remanent in dispositione Iuris veteris ita vt in illis ætas annorum quatuordecim sufficiat. c. super inordinata. iun. glo. vér. pueri. de præben. Rebuff. de dispens. ætatis, nu. 2.

Si tamen ex consuetudine vel statuto aliquis ordo huiusmodi beneficijs in collegiatis fuerit adnexus, eius ætatis deberet esse necessario promouendus, quem ille ordo requirit, vel cum qua saltem infra annum ad illum ordinem promoueri possit, aliter prouisio esset irrita. Conc. cit. sess. 22. c. 4. de ref. Neque Episcopus de non suscipiendo ordine huiusmodi dispensare posset, nisi ad annum. Conc. cit. sess. 7. c. 12. de ref. vel ex causis in iure expressis, vt ratione studii, dummodo infra annum saltem subdiaconatus ordinem suscipiat sic dispensandus, ne videlicet retrocedere possit. c. cum ex eo. de elect. in 6.

Circa beneficiorum item collationem aduertendum est, vt conferantur beneficia vacantia, vacatura enim seu viuente possessore beneficia conferri non possunt, c. non furem. 7. q. 1. & c. 1. de concess. præb. beneficij enim viuentis impetratio est in iure reprobata. nisi obtinens beneficium, esset priuatus ipso iure vel etiam ab homine. vt si fuerit adeptus aliud beneficium incompatibile. extrauag. execrabilis. Ioan. 22. de præben. vel si matrimonium contraxit seu sponsalia de præsenti,

ti, c. 1. & 3. de cler. coniug. vel si fuerit ingressus religionem, & annum probationis impleuerit. c. beneficium de Regular. in 6. vel si quis ipso iure priuetur propter crimen, tum tamen debet prius præcedere sententia declaratoria etiamsi fuerit crimen notorium. Ioan. And. in c. 1. nu. 10. de homic. in 6. Gomez. in Reg. de ann. q. 52. Couar. in ca. alma mater. p. 1. §. 2.

Eadem ratione beneficium nondum vacans promitti non debet, c. nulla, c. ex tenore, de conceff. præb. Lapus. Alleg. 84. nu. 7. neque expectatiuæ ad primum vacans, quas nouissime prohibuit dari Cōc. Trid. cit. sess. 24. c. 19. de ref.

Non debent etiam conferri beneficia resignata nisi iuxta modum præscriptum constitutione Pij. V. in qua & resignationes admitti prohibentur nisi in casibus ibi expressis; eius constitutionis tenor est.

22 *Quanta Ecclesiæ Dei incommoda, & infra. Posthac Episcopi, & alij facultatem habentes eorum dūtaxat resignationes recipere, & admittere possint, qui aut senio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxij, censurisque Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesiæ vel beneficio inseruire, qui vnum aliud vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingressuri, vel Matrimonium contracturi si statim postea id re ipsa exequantur denique cum quis ex alijs casib. acciderit, qui constitutione fel. rec. Inn. PP. III. de dimittendis Cathedralibus Ecclesijs edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij residere securi, sed nec horum vllus sacro ordini mancipatus, nisi religionem ingressurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Ecclesiasticum resignare, nisi aliunde ei sit quo in vita possit commodè sustentari. Adhæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur. Caueant autem Episcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores præsentatores, & patroni tam Ecclesiastici, quam laici, quicunque sint, ne verbo quidem aut nutu, vel signo, futuri in huiusmodi beneficijs, & officiis successores ab ipsis resignantibus, vel aliis eorum significatione, vel hortatu designentur, aut de his assumendis promissio inter eos, vel etiam intentio qualiscunque intercedat. Cæterum præcipimus atque interdicimus ne ipsi Episcopi aut alii collatores de beneficiis, & officiis resignandis prædictis aut suis aut admittentiū consanguineis affinibus, vel familiaribus etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum audeant prouidere: quod si secus ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocunque temerè attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus nō habere. Qui vero contrafecerint, vt in eo quo deliquerint puniantur à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præsentatione, cōfirmatio-

tione, & institutione prout cuique competierit, tamdiu suspensi remaneant; donec remissionem à Rom. Pont. meruerint obtinere: & qui talia beneficia seu officia receperint, eos prædictis pœnis volumus subiacere. Et nihilominus in eos, qui sic suspensi conferre, eligere præsentare, confirmare, vel instituere ausi fuerint, excommunicationem quoad personas, quo vero ad capitula, & conuentus à diuinis suspensionis, sententias ipso facto promulgamus, à quibus nullus alius, quam ipse Rom. Pont. siue absolutionis siue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, &c. Non obstantibus, &c. Dat. Romæ, An. 1568. Kal. April.

Quoad beneficia tamen iurispatronatus resignata, conferenda familiaribus seu affinibus, extat rescriptum S. Cong. Conc. relatū apud Quar. ver. beneficiorum resignationes, his verbis.

Nos Hieron. tit. S. Pancrat. S. R. E. Presbyter Card. Mattheius fidem facimus, & attestamur in libris S. Cong. Conc. qui apud nos asseruantur adnotatum esse, quod fel. rec. Greg. XIII. declarauit, beneficia iurispatronatus non comprehendi in §. cæterum, contento in constitutione Sanctæ mem. Pij. V. relaxante probibitionem de non admittendis resignationibus, quo §. probibetur Episcopis, beneficia in eorum manibus resignata, eorum, aut resignantium affinibus, consanguineis, vel familiaribus conferre.

Hieron. Card. Matth.

Latissime etiam declaratur dicta constitutio Pij V. per Parisium, de resign. benef. p. 1. lib. 5. q. 6. & causæ ob quas resignatio est admittēda satis accurate explicantur apud Quar. loc. cit. in addit. nos adhuc constitutionem Greg. XIII. de publicandis resignationibus hic referamus, & sequitur.

Humano vix iudicio. & infra. Statuimus vt posthac omnes, & quæcunque resignationes etiam causa permutationis, ac commendarum, & etiā litteris Apostolicis non confectis, & possessione non habita, necnon litis & iurium quorumcunque cessiones, ac retrocessiones, quæ deinceps de quibuscūque beneficiis Ecclesiasticis in nostris seu Rom. Pont. pro tempore existentis manibus, ac etiam coram notario publico, & testibus fient & à nobis, vel illo, seu nostro, vel illius mandato admittentur, & super eis prouisiones, & quæcunque aliæ dispositiones siue temporales siue perpetuæ aut ad hoc mandata Apostolica sub quacunque forma, & quibuscunque etiam S. R. E. Cardinalibus ac piis locis quocunque priuilegio suffultis facta, publicari debeant cum litteris Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si beneficium citro montes fuerit, vltra vero intra nouem à data concessionis gratiæ; non autem à die præstiti super ea consensus numerandos, etiamsi postea concessio gratia huiusmodi ex quauis causa diuersisque subsequentibus datis, ac quotiescunque, & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, plu resque, & quotquot in alium, vel alios cessiones, ac etiam in ipsum met primum

mum resignantem, vel cedentem retrocessiones termino prædicto nondum elapso retrocesserint, ita vt vnicus duntaxat terminus omnibus successiuis cessionibus ac retrocessionibus decurrat, vt qui postremus gratiam habuerit, publicationem huiusmodi facere cæteraque omnia hic præscripta intra eundem terminum præstare teneatur.

Ipsa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Ecclesia, vel Ecclesiis si in pluribus illud sit, fiat, ibique dum frequens populus ad missarũ solemnia conuenerit, palam, omnibus, litteræ Apostolicæ prædictæ, earumvè transumptum authenticum exhibeatur, claraque, & intelligibili voce resignatio seu cessio huiusmodi ac beneficij qualitas, & inuocatio, nominaque, & cognomina resignantis seu cedentis, ac illius in cuius fauorem gratia huiusmodi facta est, pronuncietur ita, vt hæc omnia possint ad notitiam omnium ibi existentium verisimiliter peruenire, scriptoque de his omnib. exemplo collato, valuis dictarum Ecclesiarum affixum relinquatur.

Si vero Ecclesia beneficij ruralis sit, aut populo conuentuque careat, eo casu in parochiali, intra cuius parochiæ limites beneficium ipsum consistit, & in Cathedrali Ecclesia, vel si locus bello seu pesti alijsvè manifestis periculis subiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Cathedrali Ecclesia, vel si aditus ad illas aut vtramuis minimè sit securus, in alia Cathedrali, vel Parochiali viciniori periculorum immuni, publicatio huiusmodi peragatur.

Is quoque in quem disponi, vel mandari de beneficio etiam litigioso, vel à cedente non possesso, sub quacunque forma contigerit, possessionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apostolicarum desuper confectarum, nec alias apprehendere debeat, & si propter litem aut aliud legittimum impedimentum nequiuerit, saltem litteras Apostolicas cum earum publicatione si tunc facta erit, Iudici seu executori illarum, vel alijs ad quos pertinet, per se vel procuratorem suum legittimum, intra idem tempus præsentare, & apud illum vel illos pro ipsarum litterarum exequutione instare, & possessionem huiusmodi instanter petere teneatur.

Cæterum modus, & forma hic tradita semper, & vbique debeat obseruari, nec alia vel æquipollens vllo modo admitti in omnibus huiusmodi resignationibus cessionibus, & retrocessionibus de quibuscũque Ecclesiis, Monasterijs, prioratibus tam virorum quam mulierum, dignitatibus, officijs, & beneficijs Ecclesiasticis sæcularibus, & quorumuis ordinum etiam militarium regularibus, etiam electiuis, & Manualibus, ac etiam de iure patronatus laicorum illustrium, & alias quomodocunque, existentibus siue pacificis, siue in petitorio siue in possessorio litigiosis etiam de quibus in consistorio nostro disponi consueuit, seu debet, quæ posthac ex quacunque causa fient, & per nos ac prædictos successores, extra tamen dictum consistorium admittentur, etiam cum reseruationibus nominis, tituli, administrationis, possessionis fructuum etiam omnium ac rerum, & iurium quorumcunque.

Ad

cutionem quousque ille qui gratiam ex resignatione, seu cessione, aut ex omissa forma publicationis huiusmodi obtinuit, ad causam per se vel procuratorem legittimum accesserit, litemque huiusmodi susceperit, eodem modo, & ordine procedi possit, quo potuisset legittime si cessio huiusmodi facta nõ fuisset, ac quicquid interim sic procedendo decretum, & expeditum fuerit siue cum cedente siue contra eum, etiam postquam ipse vel quiuis alius incumbentia sibi secundum prædicta præstiterit, non solum circa fructus sed etiam circa possessionem, & ipsius ius quod cessum est valeat omnino, & vim obtineat, illumque ipsum cui gratia facta est non minus afficiat, quam si ipso legittimè citato contra eum decretum & expeditum fuisset, nec ipse aduersus hæc prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiam illius ignoratæ aut citationis vel intimationis executione contra ipsum minime demandatæ, alia vè ratione valeat excusari. Possit tamen ipse etiam si in lite, & causa huiusmodi subrogatus non sit, quandocunque ad illius prosecutionem, & terminationem venire, & à Iudice coram quo causam ipsam etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipsis statu, & terminis, in quibus tunc eã esse repererit etiam absque rescripto speciali admitti.

De beneficiis autem quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium etiam indulta, & facultates ad hoc ab Apostolica sede habentium, ac legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam specialium eiusdem sedis extra Rom. Curiam resignari, etiam ex causa permutationis contigerit, ipsi intra mensem negotium vniuersum admissionis vel reiectionis resignationis huiusmodi, & (si per eos facienda erit) prouisionis resignati beneficij iuxta Apostolicas, & alias Canonicas sanctiones omnino absoluant. Et qui sic prouisus fuerit intra tres menses à die sibi factæ prouisionis, illam publicet, & possessionem beneficij capiat modo & forma supradictis, alioquin illis elapsis, nulla sit eius prouisio, & beneficium vacare censeatur eo ipso.

Ordinarijque, & alij prædicti qui hæc vti eis præscribuntur non perfecerint, eo casu potestate disponendi de ipsis beneficijs sint ea vice priuati, eorumque dispositio eo ipso ad sedem Apost. deuoluta existat, aut aliis idoneis ab ipsa sede duntaxat, modo, & forma prædictis concedantur. Decernentes sic per quoscunque iudicari debere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicti Pij V. & aliis omnibus aliorum prædecessorum nostrorum constitutionibus de publicandis resignationibus huiusmodi hactenus editis, & reformatis quas omnes omnino abrogamus, & c. Necnon resignantium siue cedentium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis, & c. Necnon indultis priuilegiis, & c. cæterisque contrariis quibuscunque, & c. Datum Romæ, anno Incarnationis Domini. 1583. Non. Ianuarii.

25 In beneficiorum collatione aduertendum præterea, vt sæcularia sæ

cularibus, regularia regularibus conferantur. c. officij, c. cum ad nostram de elect. c. cum de beneficio, de præb. in 6. Conc. Trid. sess. 14. c. 10. de ref. Regulariter autem omnia beneficia censentur sæcularia, nisi in eorum fundatione cautum fuerit, vt sint Regularia, vel nisi præsumantur regularia ex quadraginta annorum decursu quo in eis per Regulares continue fuerit deseruitum. Nau. cons. 3. de præb. Gonz. citat. glo. 7. in princip. Zerol. ver. beneficium, p. 2. nu. 11.

Posset tamen beneficium Regulare sæculari concedi dummodo emittat professionem, c. cum causam, c. officij, de electio. Abb. num. 5. Ant. de Butr. nu. 13. ib. & ad hoc propositum declarationem S. Cógr. Conc. refert. Gonz. glo. 8. nu. 78. huiusmodi.

An præter Papam possint ordinarij collatores Regularia beneficia, in titulum Regularibus professis prouideri consueta, conferre etiam sæcularib. qui illius ordinis habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur.

Sac. Cong. die 12. Decemb. Ann. 1585. Censuit iuxta hoc caput posse et ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales, Regularibus prouideri consuetas, conferre nedum eius ordinis professis, sed etiam sæcularibus, qui habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur. Abbatias tamen, & beneficia administrationem habentia, non nisi professis iuxta Canones per ordinarios conferri posse.

Tempus autem emittendæ professionis huiusmodi sæcularib. promotus ad beneficium Regulare, haberet sex mensium. Concil. Trid. sess. 25. c. 21. de Regul. vel secundum arbitrium superioris pro diuersitate qualitatis personarum. gl. in ver. competenter. in c. officij. cit.

Similiter, & Regularis posset præfici in Ecclesia sæculari causa necessitatis de consensu sui superioris, Clem. 1. iun. gl. ver. sæcularis, de elect. Staph. cit. tit. benefic. in obtinen. quæ requirun. nu. 6. quo tamē ad beneficia curata per regulares assumenda refert Gonz. cita. glo. 7. nu. 53. declarationem, Greg. Papa XIII. in hæc verba.

Sanctiss. D. N. Greg. XIII. noluit licere Canonicis Regularibus Congregationis Lateranen. etiam de licentia sui Generalis absque permissu summi Pont. assumere curam animarum etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.

Conferenda item sunt beneficia sine pacto, sine conditione recompensæ, vel precij, c. 2. de elect. in 6. & diximus alias, tit. de Simo. Conditio tamen, vt prouisus aliud beneficium resignet, vt resideat, vel cō ferimus si vacat, apponi posset, glo. lo. cit. in 6. ver. incerta, Rebuff. de requis. in collat. nu. 2.

Sponte accipientibus non inuitis etiam conferri debent, Episcopus

pus enim cogere non potest, vt quis inuitus recipiat officium, vel beneficium, licet hoc Papa possit, c. pen. de his quæ vi. Rebuff. lo. citato Zecchus, de benef. c. 12. nu. 21.

Conferri item debent perpetuo, & non ad tempus. Rebuff. loc. cit. 24 num. 13. Vicarius tamen vel oeconomus ad tempus dari solent, c. cũ vos, de off. ord. vel si beneficium datur in commendam, hoc enim modo ad tempus dari potest. imo beneficium curatum non nisi ad sex menses commendare potest Episcopus, ca. nemo. de elect. in 6. & talis commendatarius non dicetur verus prælatus, sed depositarius, nec facit fructus suos, sed illos colligere, & in necessitates Ecclesiæ dispensare potest. glo. lo. cit. ver. commenda.

Beneficia autem simplicia etiam ad vitam commendare potest Episcopus, c. cum constiterit, de accus. Franch. in c. nemo, cit. Rebuff. lo. cit. nu. 16. quod & Papa sæpè concedit. Et huiusmodi commendatarius ad vitam, dicetur verus prælatus, & habet eandem auctoritatem, & potestatem iurisdictionis, & administrationis fructuum dispensationis, quam haberet beneficiatus in titulum. Nau. de red. Eccl. num. 80. Potestque vti baculo, & mitra si hoc comperat beneficio commendato, prout in facto commendatarios vtentes insignibus huiusmodi se vidisse testatur Zerol. cit. verb. beneficia, ad 1. §. 11.

Datur etiam beneficium ad tempus cum datur coadiutor ægroto, seni, vel illiterato, ca. pen. & fin. de cler. ægrot. Coadiutoria enim hęc non potest dari cum futura successione, sed cessante causa, vel mortuo coadiutore, ipsa quoque cessat. Papa tamen etiã cum futura successione ipsam concedere potest. Conc. Trid. sess. 21. c. 6. & sess. 25. c. 7. de ref.

Manualia quoque beneficia ad tempus dari solent Rebuff. lo. cita. num. 15.

Sine diminutione etiam beneficia sunt conferenda, cap. vnic. vt Eccl. benef. sine dimin. confer. nec Episcopus potest sibi retinere partẽ fructuũ beneficij, cap. prohibemus, de censibus, & si hoc faceret ex pacto, vel conuentione incurreret Simoniam, vt vidimus supra de Sim. Posset tamen si vrgeret necessitas Ecclesiæ, vel propter sustentandum dignitatem suam Episcopalem de consensu sui capituli dum vacat beneficium, & antequàm conferatur, retinere sibi ad tempus partem aliquam fructuum, gl. fi. c. vn. cit. Innoc. Abb. ib. tutius tamen esset in talibus petere concessionem à sede Apostolica, arg. tex. ca. tua nobis, de verb. signif.

Pensionem quoque beneficio conferendo imponere potest, dummodo faciat ex iusta causa, vt propter bonum pacis, propter extinguendam litem quando beneficium est litigiosum, vel vt subueniatur seni pro eius sustentatione quando dimittit beneficium onero-

 sum,

sum, vel ad subueniendum scholari pauperi, vel in permutatione beneficiorum ratione inæqualitatis vnius beneficij permutandi. Nō au-
25 tem, vt faciat fraudem Canonibus, vt cum non possit nepoti conferre plura beneficia incompatibilia, reseruet ipsi pensiones, ca. audiuimus, de collus. detegen. Fel. in c. quia verisimile, nu. 1. de præsumpt. & in c. ad audientiam, 2. nu. 2. de rescript. Abb. in c. conquerente, de cler. non resid. nu. 5. estque communis omnium sententia, vt fatetur. Rebuff. de reseruation. nu. 29. licet ipse velit amisisse Episcopos hoc priuilegium non vsu, quod tamen sufficienter refutat, Gonz. gl. 5. §. 5. à num. 27. ad 36. firmando multis argumentis opinionem communem, quæ indubitatè tenenda est, illo solo contrarium sentientibus concesso, pēsionem videlicet fore nullam si ipsam Episcopus sine causa iusta, quā & exprimere in concessione tenetur, imponat. Caccialup. de pension. q. 4. nu. 4. Zecchus, cit. c. 11.

In Parochialibus tamen quarum fructus annui valorem centum ducatorum non excedunt pensio imponi non potest. Conc. citat. sess. 24. c. 13. de ref. neque in canonicatibus Cathedralium quorum similiter valor fructuum annuus non est maior centum ducatis. Paris. de resign. Tom. 1. lib. 6. q. 2.

Neque in alijs beneficijs pensio debet imponi nisi iusta, & ita, vt ea exacta tantum remaneat beneficiato quo commodè onera beneficij sustinere possit, arg. tex. c. de monachis, c. cum causam, de præb, neqꝫ plus assignetur pensionario, quam tertia pars fructuum, duas autem percipiat beneficiatus. Caccialup. cit. q. 7. Zecchus vbi sup. nu. 6. Papa tamen concedit etiam dimidiam fructuum partem, nec ipse tenetur exprimere causam, propter quam imponit pensionem, vt diximus de Episcopo, cum ex suo beneplacito quouis modo de beneficijs, & eorū fructibus disponere possit. Rebuff. & Gonz. locis cit. Regulariter autem pensio expirat morte pensionarij, nec transferri potest in aliam personam, nisi per Papam Rebuff. lo. cit. de reseruationibus, num. 20. neque potest concedi, vt pensionarius suam quotam auctoritate propria percipiat, sed tantum per manus beneficiati titularis, alioquin viderentur esse duo titulares. Hiero. Gigas. de pension. q. 8. & 9. Rebuff. vbi sup. nu. 19.

Beneficia item conferenda sunt illis qui non habent, Host. in sum. de concess. præb. nu. 4. 5. item instituendus, habenti enim beneficium aliud non debet conferri nisi primo renunciet, cap. de multa, tit. cita. vt autem clarius intelligatur quonammodo beneficia plura retineri non possint, consideranda est diuersa incompatibilitatis ratio. Et primo quidem beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vno adepto vacat ipso facto aliud simile prius possessum, qualia sunt omnia beneficia curata, & illa quæ habent aliquam iurisdictionem annexam,

vt

vt visitandi, corrigendi, excommunicandi, prout determinatur, in extrauagan. execrabilis Ioan. 22. Eiusdem generis erit, beneficium Cathedrale, cum Parochiali, vt vno habito, aliud de facto vacet, ex noua dispositione Conc. Trid. sess. 24. cad. 17. de ref. Similiter & beneficia vniformia, vt duo Canonicatus, duo personatus in eadem Ecclesia, Staph. cit. de 2. forma, num. 5. si nimirum instituta sunt ad eũdem finem, habeantque idem prorsus onus & officium, eodem tempore explendum, aliter ad inducendam huiusmodi incompatibilitatem nõ sufficeret, quod sint in vna Ecclesia, vel si etiam simili nomine nuncupentur. Nau. cons. 16. de præbend. Quar. ver. beneficiorum resign. in addit. Et intelligitur tum demum vacare primum, postquam secundum fuerit pacifice possessum, & fuerit habita libera fructuum ipsius perceptio: ante habitam autem possessionem fraude cessante, vel si fructus alteri ex causa aliqua debeantur ad tempus, non censetur vacare primum, c. si tibi, de præben. in 6. Franc. Gemin. ib. Diaz, in prac. cap. 42. Huiusmodi itaque beneficia incompatibilia nulla ratione insimul duo retineri possunt, nisi vnum obtineatur in titulum, alterum in cõmendam ad vitam censeretur eodem modo incompatibile quo & obtentum in titulum, Nau. in Man. c. 25. nu. 126. Neque Episcopus in huiusmodi beneficijs retinendis dispensare potest, cum aperte prohibeatur, cap. de multa, cit. & quia est prohibitio Conciliaris, contra Concilium autem Episcopo dispensare non licet, cap. cum dilectus, iun. glo. ver. in ætate. de elect. nisi instante graui necessitate, quæ legẽ non habet, & vtilitate Ecclesiæ maxime vbi Papa de facili consuli nõ potest. Archid. in cap. licet Canon. de electio. in 6. Staphil. cit. tit. beneficij in obtentione, quæ requir. num. 6. Rebuff. de dispensatio. ad plura, à num. 39.

Secundo autem modo beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vno accepto non vacat quidem primum simile prius possessum ipso iure, sed datur optio detinenti, vt vnum eorum eligere possit detinendum, altero vero potest per superiorem priuari, qualia sunt beneficia residentiam requirentia Conc. loc. cit. & residentiam requirit omne beneficium etiam minimum, nisi ius, statutum, fundatio, vel consuetudo disponat expresse non requiri residentiam, Staphil. cit. de qualit. benef. nu. 7. Et circa huiusmodi beneficiorum retentionem dispensare potest Episcopus, iuxta glo. communiter receptam, in cap. dudum, 2. de electio. ver. intitulatam. quam & à Conc. lo. cit. approbatam esse vult, Nau. lo. cit. num. 127. & summa ratio pro hoc facit, quia nullibi prohibetur. Imo & consuetudinem iustam in talibus excusare docet idem Nauarr. ib. quia nimirum eodem modo quo & dispensatio, consuetudo derogare possit iuri communi, c. vlt. de consuet.

Tertio demum modo incompatibilia beneficia dici possunt, quæ

simul possessa non vacant, neque aliquo eorum priuari potest beneficiatus, peccat tamen plura detinens si vnum ipsorum sufficiat ad ipsius sustentationem. regulariter enim omnis beneficiorum pluralitas est prohibita, cap. conquerente, iun. glo. fin. de cler. non residentibus; & talia sunt omnia beneficia simplicia non requirentia ex statuto vel consuetudine residentiam, seu vnum curatum vel requirens residentiam cum altero residentiam non requirente. Huiusmodi itaque beneficia absque dispensatione licite detinentur, vt testatur Nau. loc. cit. & seruatur consuetudine generali vt in talibus non petatur dispensatio. Rebuff. loco cit. nume. 29. sed relinquitur conscientiæ cuiuslibet. Zecch. cit. de benef. cap. 5. vt secum ipse iudicet an vnum sufficiat ad sui sustentationem quo excusari possit quoad Deum. Aliter autẽ difficile est determinare quando beneficium sit sufficiens ad sustentationem alicuius, & nullibi à iure legitur definitum, cum vnum beneficium respectu temporum, & personarum aliquando possit dici magnum, aliquando paruum. Paris. de resign. benef. tom. 1. lib. 3. quæst. 16. num. 132.

In iudicanda etiam huiusmodi sufficientia non sunt connumeranda bona patrimonialia beneficiati, cum illa, & eorum fructus possit reseruare beneficiatus, & ex fructibus solius beneficij viuere secundum communem Doctorum sententiam. Fel. cap. postulasti, num. 6. de rescript. Couar. in c. 1. nu. 2. de testam. Nau. in Apol. lib. de redit. Eccl. q. 1. monit. 30.

Beneficia item conferre potest Episcopus etiam dum moratur in Diœcesi aliena, & eorum resignationes admittere, cum hoc sit iurisdictionis voluntariæ, capit. nouit. iun. gloss. verb. terminos, de offic. Leg. Rebuff. de forma Vicar. num. 227. Zerol. verb. beneficia. ad. 9.

Circa institutionem ad beneficium, potest recipere ab instituendo iuramentum de residendo si sit curatus, de reddenda sibi & successoribus loci ordinarijs debita obedientia; de non alienandis bonis Ecclesiæ suę. c. nullus. iun. glo. de iureiurando.

Fidei quoque professio recipienda est ab instituendo, & si ipsam non emiserit saltem intra duos menses à die adeptæ possessionis, non facit fructus suos, & possessio ipsi non suffragatur. Conc. Trid. cit. sess. 24. c. 12. de ref.

Formam autem dictæ professionis faciendæ ordinauit Pius. IV. in hunc modum.

Ego. N. firma fide credo & profiteor omnia, & singula quæ continentur in symbolo fidei quo sancta Rom. Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem cæli, & terræ, visibilium om-

omnium, & inuisibilium, & in vnum Dominum Iesum Christum filiũ Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumẽ de lumine, Deum verum de Deo vero, Genitum non factum, consubstantialem Patri per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu Sãcto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est, & resurrexit tertia die secundum scripturas, & ascendit in cælum sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cũ gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & viuificantem qui ex Patre filioque procedit, qui cũ Patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionẽ mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector.

Item sacram scripturam iuxta eum sensum quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto, nec eam vnquam nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationẽ, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorũ omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto.

Omnia & singula quæ de peccato originali, & de Iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in missa offerri Deo verum proprium, & propitiatoriũ sacrificium pro viuis, & defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem vna cum anima, & Diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quã conuersionem Catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat.

Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragijs iuuari.

Similiter, & Sanctos vna cum Christo regnantes venerando atque

inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

Firmiter assero imagines Christi ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impartiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omniũ Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco. Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis successori ac Iesu Christi Vicario veram obediẽtiam spondeo ac iuro.

Cætera item omnia à sacris canonibus, & Oecumenicis conciliis ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata; indubitanter recipio atque profiteor, simulque contraria omnia atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno reijcio, & anathematizo.

Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo saluus esse potest, quã in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissime Deo adiuuante retinere, & confiteri, atque à meis subditis seu illis quorum cura ad me in munere meo spectabit teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit curaturum Ego idem N. spondeo voueo ac iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Et quoniam aliqua supra de Græcis cum S.R.E. reconciliatis retulimus, merito formam quoque professionis fidei per ipsos emittendę iussu Greg. XIII. editam referemus, & est vt sequitur.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Ecclesia Romana vtitur, videlicet.

Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem; factorem cæli, & terræ, visibilium Omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christũ Filium Dei Vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum non factum, cõsubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in Cælum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui loquutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et ex-

expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Credo etiam s. s. ipio, atque profiteor ea omnia quæ sacra Oecumenica Synodus Florentina super vnione Occidentalis, & Orientalis Ecclesiæ definiuit, & declarauit, videlicet, quod Spiritus sanctus à Patre, & Filio æternaliter est, & essentiam suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul & Filio, & ex vtroque æternaliter, tamquam ab vno principio, & vnica Spiratione procedit. Cum id quod sancti Doctores, & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tẽdat, vt per hoc significetur, Filium quoque esse secundum Græcos quidem causam, secundum latinos vero principium subsistentiæ Spiritussancti, sicut & Patrem, Cumque omnia quæ patris sunt, ipse Pater vnigenito Filio suo gignendo dederit, præter esse Patrem, hoc ipsum quod spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius à patre æternaliter habet, à quo æternaliter etiã genitus est: illamque verborum illorum, Filioque, explicationem, veritatis declarandæ gratia, & imminente tunc necessitate, licitè ac rationabiliter symbolo fuisse appositam.

Item in Azymo siue fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter cõfici, sacerdotesque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, vnumquemque scilicet iuxta suæ Ecclesiæ siue Occidentalis, siue orientalis consuetudinem.

Item si vere pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commissis satisfecerint, & omissis, eorum animas pœnis purgatorii post mortem purgari, & vt à pœnis huiusmodi releuētur, prodesse eis fidelium viuorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, & Eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fideli bus fieri consueuerunt secundum Ecclesiæ instituta: illorumque animas qui post Baptisma susceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quæ post contractam peccati maculam, vel in suis corporib. vel eisdem exutæ corporibus, prout superius dictum est sunt purgatæ, in cælum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum, & vnum sicuti est, meritorum tamen diuersitate alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pęnis tamen disparibus puniendas.

Item sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum orbem tenere primatum, & ipsum Pont. Rom. successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omniũ Christianorũ patrem ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro, pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in actis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur.

Insuper profiteor recipio alia omnia quæ ex decretis sacræ Oecumenicæ generalis synodi Tridentinæ, sacrosancta Romana, & Apostolica Ecclesia,

etiam vltra contenta in supradicto fidei symbolo profitenda ac recipienda proposuit atque præscripsit, vt sequitur.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones, firmissimè admitto, & amplector. &c.

Deinde subiungantur omnia de verbo ad verbum quæ sequuntur ab istis verbis in præmissa professione fidei Pij. IV. vsque ad finē quæ nos iterare noluimus.

Bullæ item siue litteræ prouisionis debent dari prouiso, nam alias ipsi non crederetur, nec Ecclesia teneretur ipsum recipere sine prouisionis litteris Extrauag. iniunctæ. de elect. comm. Abb. in ca. qualiter. eo. tit. Fel. in c. eam te. nu. 3. de rescript. Posset tamen probari prouisio per testes si litteræ deperdantur. Fel. cit. in c. sicut, nu. 2. de re iud. Rebuff. de miss. in poss. nu. 41. Zerol. verb. Bullę. ad 5. vbi tamen ageretur de præiudicio tertij, plura requirerentur ad probandam prouisionem Nau. cons. 4. de præsumpt. & cons. 5. de success. ab intest. Prouisio autē Papæ nunquam probatur nisi per litteras ex stylo curiæ vt testatur idem Zerol. & Zecchus, loc. cit. c. 5.

28 Pro Bullis autem seu litteris huiusmodi vel pro ipsa institutione non potest recipere quicquam Episcopus, neque ipsius Cancellarius vel Notarius, præter iustam mercedem si non habeat certum constitutum salarium pro exercendo suo officio Nau. cons. 27. & 15. de Simon. super quo habetur declaratio S. Cong. Conc. quam & Quar. refert verb. simonia. In additionib.

Cong. Conc. censuit non posse Cancellarios pro expeditione litterarum collationis vel institutionis quorumcunque beneficiorum vel pro deputatione Vicariorum in illis, accipere, nisi mercedem suo labori conuenientē, quæ tamen scriptura, sigillo, & ceris computatis, vnum aureum non excedat, dummodo ipsis Cancellariis salarium vllum pro officio exercendo constitutum non sit, & ex pecunia quam acceperint nihil prorsus emolumenti collatores aliquo modo directè vel indirectè percipiant.

Mitti quoq; dēt prouisus in possessionē, & nō ipsemet propria auctoritate ingredi, mittitur aūt per Archidiaconū, c. ad hæc. de off. Archid. seu per Decanū, c. post electionē, de concess. præb. Vel cōiter solet institutor mandare omnib. ad quos intromissio de iure vel consuetudine spectat, & oībus suis subditis vt intromittāt. Imo dare pōt facultatē instituto vt ēt propria auctoritate apprehēdat possessionē dū vacat beneficiū, & ā nemine detinetur. Rebuff. lo. cit. de miss. in poss.

Capitur autem possessio per ingressum Ecclesiæ, per aspersionem aquæ benedictæ, osculum altaris maioris, & per tactum fontis baptismalis, si apprehendenda sit possessio Parochialis Ecclesiæ. In apprehensione autem possessionis canonicatus, assignatur stallum in choro, & locus in Capitulo, adhibito sonitu campanarum vt popu-

lus notificetur,& consignatur & domus presbiteralis cuius traditio-ne intelliguntur tradita bona temporalia illius beneficii vel Eccle-siæ,& aliæ ceremoniæ adhibentur pro locorum cõsuetudine. Rebuf. loc.cit.Zerol.cit.verb.possessio.ad 5.

De Bonis mensæ Episcopalis eorumque vsu.

SVMMARIVM.

29 *Bona Ecclesiæ suæ alienare non potest episcopus.*
30 *Res Ecclesiæ mobiles alienari non debent.*
31 *Alienatio rerum Ecclesiæ iusta quas solemnitates requirat.*
32 *Præscribi possunt res Ecclesiæ.*
33 *Alienatio rerum Eccl.quando sit licita.*
34 *Vsumfructum bonorum mensæ suæ licitè potest concedere episcopus ad suam vitam.*
35 *Bona mensæ episcopalis quæ sint.*
36 *Quarta episcopalis ex quibus deduci possit.*
37 *Oblationes cui debeantur.*
38 *Donare quantum possit episcopus consanguineis.*
39 *Testari non possunt clerici de bonis Ecclesiæ.*
40 *Consuetudo testandi de bonis ecclesiæ toleratur.*

AD portum quem iam è propinquo conspicimus fessam ratẽ appellere festinantes,varias bonorum distinctiones hoc loco afferri solitas , omittamus ,illa sola contenti qua vtitur. Nauar.de redit. Eccl.q.1.nu.4.Videlicet bona Ecclesiastica mobilia, vel immobilia, posse considerari, vel vt sunt fundata pro dote,& patrimonio Ecclesiæ seu beneficij,vel vt sunt fructus seu redirus annui ipsi ecclesiæ seu beneficio debiti.

Primo modo si sumantur , bonorum huiusmodi episcopus in sua Ecclesia est administrator & procurator, non Dominus, c.si priuatũ. 12.q.1.Vnde curam ipsorũ diligentem habere debet, & vel vitæ periculo illa defendere,c.conuenior.iun.gl.ver.pro altarib.23.q.8.

Tenetur facere repertorium seu inuentarium omnium bonorum, & iurium Ecclesiæ suæ , & construere archiuium vbi huiusmodi iura Ecclesiæ , & aliorum omnium inferiorum beneficiorum deponantur Couar.in c.1.de testam.nu.9.Fuscus, de visit.c.15.nu.33.& de archiuio pęnes Ecclesiam Cathedralem construendo emanasse constitutionẽ,Six.V.incip.prouida.ann.1587.publ.die 8.Iun.testatur. Quar.verbo archiuus.

Nec potest episcopus bona huiusmodi sibi vsurpare , vel alienare, cap.

29 cap. monemus, c. quisquis, 12. q. 2. c. nulli, de reb. Eccl. non alien. Seuerius autem alienationem bonorum Ecclesiæ inhibuit Paul. II. extrauag. Ambitiosa, tit. cit. commun. cuius verba sequuntur.

Ambitiosa, & infra. Omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum per quod ipsorum dominium transfertur, cõcessionem, hypotecam, locationem, & conductionem, vltra triennium necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in casib. à iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt, pro instantis temporis exigentia: hac perpetuo valitura constitutione præsenti fieri probibemus, prædecessorum nostrorũ constitutionibus, prohibitionibus, & decretis alijs super hoc editis, quæ tenore præsentium innouamus in suo nihilominus robore permansuris. Si quis aũt contra huius nostræ prohibitionis seriẽ, de bonis, & reb. eisdem quicquam alienare præsumpserit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, cõductio, & infeudatio, huiusmodi, nullius omnino sint roboris, vel momenti. Et tam qui alienat, quam is qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excõmunicationis incurrant, alienanti vero bona Ecclesiarũ, monasteriorũ, locorumque piorum quorumlibet, inconsulto Rom. Pont. aut contra præsentis constitutionis tenorem si Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus. Et si per sex menses immediatè sequentes sub interdicto huiusmodi, animo (quod absit) perseuerauerit indurato, lapsis mensibus eisdem, à regimine, & administratione suæ ecclesiæ, vel monasterij cui præsidet in spiritualibus; & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores vero prælati, cõmendatarij, & aliarũ Ecclesiarum Rectores beneficia, vel administrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus, præposituris, præpositatibus, dignitatibus, personatibus administrationibus, officijs, canonicatibus, præbendis aliisque ecclesiasticis cum cura, & sine cura, sæcularibus, & regularibus beneficijs, quorum res, & bona alienarunt duntaxat, ipso facto priuati existant, illaque absque declaratione aliqua vacare censeantur, possintq; per locorum ordinarios, vel alios ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis, quæ propterea priuatæ fuerint) liberè de iure conferri, nisi aliàs dispositioni Apostolicæ sedis sint specialiter aut generaliter reseruata. Nihilominus alienatæ res & bona huiusmodi ad ecclesias monasteria, & loca pia, ad quæ ante alienationẽ huiusmodi pertinebant liberè reuertantur. Nulli ergo. &c. Dat. Romę, Ann. Incarnat. Domin. 1468. Kal. Mart.

Tanto magis autem episcopus obligatur non alienare bona ecclesiæ suæ, quia iurat in sua promotione hoc modo.

Possessiones vero ad mensam meam pertinentes non vendam neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo,

nabo, etiam cum conſenſu Capituli eccleſiæ meæ inconſulto Rom. Pontif. & ſi ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas eo ipſo incurrere volo, &c.

Non ſolum autem directum dominium alienari prohibetur, ſed & vtile. vnde in noua feuda concedere, vltra triennium locare, hypothecare ſeu pignorare bona Eccleſiæ non licet, tex. extrauag. præmiſſæ. Rebuff. in cōpen. alien. rerum eccl. nu. 6. Rodoan. de reb. eccleſ. alien. q. 2. cap. 24.

Item & iura, actiones, vel nomina debitorum alienari non debēt, Abb. in c. nulli. cit. Rebuff. lo. cit. nu. 54. neq; ſeruitus aliqua bonis eccleſiæ imponi poteſt. Rodoan. c. 16. Rebuff. nu. 4. & 6. locis cit.

30 Neque res mobiles, quæ ſeruando ſeruari poſſunt alienandę ſunt, vt vaſa aurea, argentea, gemmæ precioſæ. Item & armenta, greges pecudum. Quarā. lo. cit. nu. 24. Arbores etiam ſolo adhærentes, ſyluæ cęduæ non poſſunt taliter excindi, quo bona Eccleſiæ ex inciſione deteriorentur. Abb. lo. cit. Nau. conſ. 6. nu. 2. eod. titu.

Et quidem prohibita eſt alienatio etiamſi facienda ſit in aliā eccleſiam, vel in perſonam eccleſiaſticam, c. 1. lo. cit. Nec licitè fieri poteſt etiam per viam trāſactionis, vel compromiſſi, Abb. in c. vt ſuper, loc. cit. Rodoan. vbi ſup. c. 1. ſi nimirum tranſactio fiat de re eccleſiæ incorporata. Quar. cit. nu. 20.

Neque per modum permutationis, cap. nulli, cita. de rebus eccleſ. non alienan.

Neque conſuetudo contraria alienādi, iuuaret alienationem, conſuetudo enim huiuſmodi cenſeretur irrationabilis, gl. in ver. præiudicar, in c. cum cauſa de re iud. Quar. cit. nu. 30.

31 Poſſet tamen licitè fieri alienatio ſi adſint cauſæ iuſtæ, & obſeruentur circa eam ſolemnitates requiſitæ.

Cauſæ iuſtæ ſunt vtilitatis, neceſſitatis, incommodi, pietatis. Abb. in c. nulli, cit. Rebuf. lo. cit. nu. 9. Cou. lib. 2. var. reſ. c. 16. à nu. 8.

Solemnitates requiſitæ ſunt, vt ſi alienanda ſit res eccleſiæ Cathedralis, accedat ad hoc conſenſus epiſcopi, & Capituli, c. quāto, de his quæ fiunt à Præl. minoris autem eccleſiæ ſi res alienatur, Collegii, Capituli, ſeu ſi ſolum vnum Rectorem habet, illius conſenſus, requiritur, illo enim inuito res ipſius Eccleſiæ alienari non poteſt, c. placuit, 12. q. 2. ne quidem vacante ipſa Eccleſia, c. vlt. 10. q. 2. Solemnitas neceſſario requiſita quoque eſt, vt habeatur conſenſus à ſede Apoſtolica ſuper alienatione facienda, vt patet ex verbis ipſius extrauagan. & huiuſmodi conſenſus debet præcedere ipſum contractum alienationis. Abb. vbi ſup. nu. 7. Quar. lo. cit. nu. 8. Conſenſum autem patroni vbi Eccleſia eſt patronata non requiri de neceſſitate, tenet Abb. in c. vn. vt Eccl. benef. ſine dimin. confer. Rodoan. cit. q. 31.

In dubio autem præsumuntur fuisse seruatæ solemnitates propter
32 temporis diuturnitatem. Felin. in c. sicut, nu. 29. de sent. & re iud. Caualcan. decis. 29. par. 2. Nauar. cons. 3. nu. 7. de censib. Nec mirum cũ temporis diuturnitate etiam præscribi possit res ecclesiæ, nempe annorum quadraginta, Nau. cit. cons. 1. & 2. de præscrip. Rebuff. loc. cit. nu. 36. Doct. communiter, in c. 2. de rebus eccles. non alien. in 6.

Neque obstat constitutio Pauli IV. incip. iniunctum, ann. 1555. Id. Iulii, qua omnes alienationes bonorum quarumuis ecclesiarum sine requisitis solemnitatibus, & in damnum ipsarum ecclesiarum factas reuocauit, nullaque temporis præscriptione illas validari posse decreuit, illam enim constitutionem Pius IV. reuocauit, & reduxit ad terminos iuris communis constitutione sua incip. Prouida, an. 1560. 3. Id. Septemb. est in Bull. fol. 501.

Nisi tamen ex instrumẽto alienationis appareret iniustus titulus, qui causaret malam fidem tum enim non induceretur præscriptio, c. fin. de præscript. Nau. cons. 3. & 5. lo. cit.

Tanto magis præscripta censeretur res Ecclesiæ, vbi intercesserit à tempore alienationis tempus immemorabile, vel centum annorũ; talis enim præscriptio etiam contra res Ecclesiæ Romanæ procedit, c. ad audientiam, de præscript. & operatur suum effectum etiam in casu quo lex prohiberet præscriptionem, huiusmodi enim prohibitione non excluderetur immemorabilis nisi expresse nominaretur. Fel. in rub. de præscript. nu. 18. Mascard. de probatio. conclus. 12. & 15. num. 55.

Absq; causis, & solemnitatibus prædictis licita quoq; est alienatio in tribus casibus quos prædicta Paulina concedit.

Primus est, circa res, quæ seruando seruari non possunt, huiusmodi enim res licitè alienantur, Host. in Sum. hoc tit. nu. 3. de reb. eccl. non alienan. Seruari autem non posse dicuntur, quæ verisimiliter ad triennium sine notabili deterioratione non durarent, vt sunt vestes, arborum fructus, iumenta, & pecora singularia. Abb. in c. nulli, citat. Betous, ib. Rebuff. lo. cit. nu. 24. Pecunia quoque regulariter computatur pro re quæ seruando seruari non potest, quia retenta nihil operatur. l. 1. §. quæsitum, ff. ad Trebell. Iason, ib. nu. 38. Abb. lo. cit. Pecunia tamen destinata ad emptionem immobilium, seu ad emendum cẽsum annuum, inter immobilia connumeranda est nec potest alienari. Rodoan. cit. q. 51. c. 25. Boer. decis. 209. & fuisse decisum in Rota Roman. in vna Venet. 13. Nouem. 1602. coram Pamphilio, refert Genuẽ. in prax. cap. 75. nu. 14.

Secundus casus liberæ alienationis in Paulina concessus est, vt res in feudum, vel Emphyteusim dari solitæ, si feudum huiusmodi, vel Emphyteusis expiret, possint iterum in simile feudum cõcedi ad hoc

etiam

etiam facit,c.2.de feudis.Vt autem res dicatur in feudum cõcedi solita,sufficiunt duo actus concessionis factæ,vel vnus solemnis cũ decursu annorum quadraginta,Rodo.cit.q.65.Genuen.lo.cit.nu.5.

Vbi tamen cessaret causa primæ concessionis, non posset de nouo concedi.Abb.in c.vt super,lo.cit.& si offeratur maior census,pro antiquo canone non deberet concedi.Rota diuers.vol.1.decis.360.neque cum conditione grauiori ecclesiæ, quam prius fuit. Caualca.cit. decis.29.nu.15.par.2. neque pro fœminis si pro masculis tantum fuerit cõcedi solitum.Genuen.lo.cit.nu.6. vbi sex enumerat casus in quibus feudum reuersum ad ecclesiam , de nouo non potest concedi, & plures allegat Doctores.

Tertius casus est Paulinæ prædictæ,vt res ecclesię locari possint ad triennium. Successor tamen non tenetur stare huiusmodi locationi. Abb.in c.ne prælat. vices suas, nisi in casu cum res non esset integra. vt si iam essent sati agri,tunc enim obligaretur stare contractui quousque fructus colligerentur, Caualc.lo.cit. decis.44.nu.32. & fuisse decisum,in Rota Rom.in vna Auximana,locationis 24.Ian.1598.refert Genuen.cit.cap.18.

Multominus teneretur successor stare locationi si esset facta anticipata solutione,hæc enim prohibita est Conc.Trid.sess.25.c.11.de ref.nisi fiat adhibitis solemnitatibus,& de consensu sedis Apostolicę Rodoan.cit.q.57.Genuen.loc.cit.

Vltra prædictos etiam casus licita est alienatio rerum ecclesiæ virtute,c.terrulas, 12.q.2.si nimirum alienanda sit res siue mobilis siue immobilis exigui valoris,& concurrat necessitas,& vtilitas ecclesię. & huic capitulo,terrulas, neque Paulinam neque Conc.Tridẽ.derogasse,declarauit sac.Cong.Conc. vt testatur Quar.lo.cit.nu.41.

Quæ autem dicatur res modica,& exigui valoris relinquitur arbitrio boni viri,qui ecclesiæ alienantis facultatibus,valore rei alienandæ,pro loci consuetudine consideratis,an modica res alienetur iudicabit,arg.tex.c.cæterum,de donat.Rodoan.cit.q.10.Genuen.cit.ca.75.nu.3.qui dicunt esse opinionem communem.

Esset item licita alienatio casu quo Papa de facili adiri non posset, & esset periculum in mora.vt pro alimonia pauperum vrgente necessitate,pro redemptione captiuorum, c.gloria Episcopi,12.q.2.cita. Abb.in cap.fi.de ecclesi.ædific.nu.8.Rebuff.loc.cit.nu.35.

Posset etiam alienari licitè res quæ nondum peruenit ad Ecclesiæ possessionem, vt posset remitti legatũ, vel hæreditas assignata testamento Ecclesiæ,maxime si timeātur odia,vel scandala.Rodoan.cit. q.2.c.7.Rebuff.loc.cit.nu.31. in acquirendis enim prælatus ecclesiæ suæ præiudicare potest.Abb.in c.tua,nu.9.de his quæ fiunt à præl.sine cons.cap.Lapus,alleg.25.Arm.ver.alienatio, num.17.& communio-

niorem esse hanc sententiam testatur. Felin. cap. in præsentia,nu.57. de probat. Si tamen legatum communiter seruiret Episcopo, & Capitulo, episcopus renunciare illi non posset in præiudicium Capituli, Rebuff.lo.cit.nu.30. Quar.loc.cit.nu.43.

Relicta quoque Ecclesiæ incapaci, vt mendicantibus, licite aliena ri possunt, Dec.in c.in præsentia,nu.69.de probat. quinimo Regulares possunt alienare bona ipsorum ex pluribus priuilegiis ipsis concessis quæ videri possunt apud confect. in sua recoll. priuil. mendican. & specialiter Greg.XIII. const. incip. Apostolicæ sedis, anno 1576. die 18.Decem.indulsit Patri.Soc.Iesu, vt bona locorum eiudē Soc. alienare possint arbitrio ipsorum præpositi generalis, nulla super hoc alia petita licētia à sede Apostolica, vel à loci ordinario. legitur hęc const.in Coll.priu.Eman.Rod.Tom.2.fol.459.

Rem ab ecclesia male possessam posset quoq; Prælatus restituere, non.n.tenetur defendere res ecclesiæ contra conscientiam, ca.quod debetur, 14.q.1.iun.gl.Fel.in c.fi.de pſcr.nu.10. Gen.in man. ca.76.

34 Bonorum mensæ suæ vsumfructū ad suum beneplacitū, vel sua durante vita posset ēt licitè concedere prælatus, Abb.in c.cōtinebatur: de his quæ fiunt à præl.cit.Ang.v.alienatio,nu.21.Arm.ib.nu.24.

Licite item episcopus in vnione, vel dismembratione ecclesiarum applicare potest bona vnius Ecclesiæ, alteri ecclesiæ, in casibus à iure concessis, & à Conc.Trid.sess.21.c.4.& 5.& sess.23. c.18. & sess. 24.cap.13.& 14.de ref.

Permutatio bonorum ecclesiæ cum alia ecclesia, vel cum Principe cō cessa quoq; est à iure, c.1.de rerum permut.tamen etiam in hac debe rēt adhiberi solemnitates requisitas, notat Inno.ib.& multis probat. Quar.cit.nu.15.

Ad extremum alienans quocunq; modo bona ecclesiæ non incurrit pœnas Paulina, vbi hæc non fuerit vsu recepta, valet.n.contra illā consuetudo. quemadmodum in multis locis in nullo fuit recepta in aliquibus aūt solum quoad irritationem cōtractus, Syl.v. alienatio. q.13.Nau.in man.c.27.nu.149.Dr autem lex non recepta vsu, quando populus per lapsum decennii legem publicatam contraueniendo non seruat, & princeps id sciens dissimulat, vel si princeps non sciat, quadraginta annorum præscriptio inter currit. Fel.in c.1.de tregua. à nu.6.Couar.lib.2.var.res.c.16.num.6.

In secunda autem consideratione sumpta bona ecclesiæ in quantum nimirum sunt fructus annui, acquiruntur beneficiato, & per ipsum in vsus proprios dispensari possunt, beneficiat us enim est vsufructuarius in vita bonorum ecclesiæ suæ, glo.in c.si quis, ver.obitus de pec.cler.& alia gl.in c.vlt.ver.reseruari.de off.ord.in 6.

Percipit autem episcopus fructus huiusmodi ex bonis mensæ suæ.

Et

35 Et bona mensæ Episcopalis sunt, quæ principaliter ad illius sustentationem sunt deputata, & nullum alium rectorem habent præterquã ipsum episcopum, gl. in cle. 1. de exces. præl. ver. ad mensam. Inno. in c. vt super. de bonis eccl. non alien. ibique Abb. à nu. 9. Rodoan. cita. q. 61. vbi multis docet quando bona debeant dici esse de mensa.

Debentur etiam aliqui fructus episcopo ex bonis omnium ecclesiarũ Diæcesis suæ, ille. n. est prælatus vniuersalis, & præordinator in cunctis in Diæcesi sua. c. perlectis. 25. dist. illi incumbit defendere bona omniũ ecclesiarum Diæcesis, c. cum dilectus, de succes. ab intesta. & ille potest agere, & conueniri pro ecclesiis sibi subiectis, c. ex transmissa. iun. gl. ver. ecclesia, de præscript. Inno. in c. olim. 1. de rest. spol. Vnde & potest sibi retinere partem fructuũ vacantis ecclesiæ, c. vn. vt eccl. benef. vt alias dictum fuit. Illi debetur procuratio, quarta pars decimarũ, charitatiuũ subsidium, c. conquerente, de off. ord.

Eodem iure debetur ipsi quarta mortuariorũ, quæ est quota pars
36 eorum quæ legantur ecclesiis, cap. requisiti, de testam. cap. conquerente, cit. Non potest tamen deduci quarta huiusmodi ex legatis ad pias causas, cap. vltimo. de testamen. vt si relinquatur legatum pro alendis pauperibus, pro monachandis vel maritandis puellis, pro restauranda vel ornanda ecclesia, cap. 2. de sepult. iun. glo. verb. decreuerit. Inno. Abbas, nu. 8. ibid. & in terminis decisionem Rotæ Rom. in vna syracusana, refert Quaran. cita. verb. quarta Episcopalis. quo ne lector habeat necesse recurrere, ipsius commoditati illam hic referemus, vt sequitur.

Fvit dubitatum per Illustriss. & Reuerendiss. Dom. Seraphynum Oliuarium Razalium Rota Auditorẽ in causa Syracusan. quarta, An opera pia in quibus consumenda sunt bona hæreditaria, sint priuilegiata à iure ita vt non debeatur quarta episcopo Syracusan. & die Mercurij quinta Mart. 1586. fuit facta resolutio infrascripta, videlicet:

Circa propositum dubium plures considerata fuerunt difficultates. Prima fuit an Reuerendissimo Domino. Episcopo syracusan. debeatur quarta ex relictis pro maritandis seu monachandis puellis pauperibus, & pro pane præstando qualibet hebdomada pauperibus. Et circa hunc articulũ Domini dixerunt, regulam esse quod de relictis pauperibus in genere nulla debetur quarta glo. in cap. 2. in ver. decreuit, & ibi Innoc. num. 1. Abb. num. 8. de sepult. Bald. in l. id. quod pauperibus, nu. 30. vers. addo tertiam rationem. Cod. de episcop. & cler. Rom. cons. 233. num. 2. versi. 3. fallit. Petr. de Vbald. de Canonica episcopali, cap. 3. nu. 10. & 11. & c. 7. nu. 15. & 50. & ratio est quia quando relinquitur pauperibus in genere, relinquitur personis non autem piis locis, de relictis autem personis, non detrahitur quarta episcopalis, iuxta tex. in cap. ex parte 3. de verb. signific. Innoc. Abbas

Petr.

sum, vel ad subueniendum scholari pauperi, vel in permutatione beneficiorum ratione inæqualitatis vnius beneficij permutandi. Nō autem,
25 tem, vt faciat fraudem Canonibus, vt cum non possit nepoti conferre plura beneficia incompatibilia, reseruet ipsi pensiones, ca. audiuimus, de collus. detegen. Fel. in c. quia verisimile, nu. 1. de præsumpt. & in c. ad audientiam, 2. nu. 2. de rescript. Abb. in c. conquerente, de cler. non resid. nu. 5. estque communis omnium sentētia, vt fatetur. Rebuff. de reseruation. nu. 29. licet ipse velit amisisse Episcopos hoc priuilegium non vsu, quod tamen sufficienter refutat, Gonz. gl. 5. §. 5. à num. 27. ad 36. firmando multis argumentis opinionem communem, quæ indubitatè tenenda est, illo solo contrarium sentientibus concesso, pēsionem videlicet fore nullam si ipsam Episcopus sine causa iusta, quā & exprimere in concessione tenetur, imponat. Caccialup. de pension. q. 4. nu. 4. Zecchus, cit. c. 1 1.

In Parochialibus tamen quarum fructus annui valorem centum ducatorum non excedunt pensio imponi non potest. Conc. citat. sess. 24. c. 13. de ref. neque in canonicatibus Cathedralium quorum similiter valor fructuum annuus non est maior centum ducatis. Paris. de resign. Tom. 1. lib. 6. q. 2.

Neque in alijs beneficijs pensio debet imponi nisi iusta, & ita, vt ea exacta tantum remaneat beneficiato quo commodè onera beneficij sustinere possit, arg. tex. c. de monachis, c. cum causam. de præb, neq; plus assignetur pensionario, quam tertia pars fructuum, duas autem percipiat beneficiatus. Caccialup. cit. q. 7. Zecchus vbi sup. nu. 6. Papa tamen concedit etiam dimidiam fructuum partem, nec ipse tenetur exprimere causam, propter quam imponit pensionem, vt diximus de Episcopo, cum ex suo beneplacito quouis modo de beneficijs, & eorū fructibus disponere possit. Rebuff. & Gonz. locis cit. Regulariter autem pensio expirat morte pensionarij, nec transferri potest in aliam personam, nisi per Papam Rebuff. lo. cit. de reseruationibus, num. 20. neque potest concedi, vt pensionarius suam quotam auctoritate propria percipiat, sed tantum per manus beneficiati titularis, alioquin viderentur esse duo titulares. Hiero. Gigas. de pension. q. 8. & 9. Rebuff. vbi sup. nu. 19.

Beneficia item conferenda sunt illis qui non habent, Host. in sum. de concess. præb. nu. 4. 5. item instituendus, habenti enim beneficium aliud non debet conferri nisi primo renunciet, cap. de multa, tit. cita. vt autem clarius intelligatur quonammodo beneficia plura retineri non possint, consideranda est diuersa incompatibilitatis ratio. Et primo quidem beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vno adepto vacat ipso facto aliud simile prius possessum, qualia sunt omnia beneficia curata, & illa quæ habent aliquam iurisdictionem annexam, vt

vt visitandi, corrigendi, excommunicandi, prout determinantur, in extrauagan. execrabilis Ioan. 22. Eiusdem generis erit, beneficium Cathedrale, cum Parochiali, vt vno habito, aliud de facto vacet, ex noua dispositione Conc. Trid. sess. 24. cad. 17. de ref. Similiter & beneficia vniformia, vt duo Canonicatus, duo personatus in eadem Ecclesia, Staph. cit. de 2. forma, num. 5. si nimirum instituta sunt ad eũdem finem, habeantque idem prorsus onus & officium, eodem tempore explendum, aliter ad inducendam huiusmodi incompatibilitatem nõ sufficeret, quod sint in vna Ecclesia, vel si etiam simili nomine nuncupentur. Nau. cons. 16. de præbend. Quar. ver. beneficiorum resign. in addit. Et intelligitur tum demum vacare primum, postquam secundum fuerit pacifice possessum, & fuerit habita libera fructuum ipsius perceptio: ante habitam autem possessionem fraude cessante, vel si fructus alteri ex causa aliqua debeantur ad tempus, non censetur vacare primum, c. si tibi, de præben. in 6. Franc. Gemin. ib. Diaz, in prac. cap. 42. Huiusmodi itaque beneficia incompatibilia nulla ratione insimul duo retineri possunt, nisi vnum obtineatur in titulum, alterum in cõmendam ad vitam censeretur eodem modo incompatibile quo & obtentum in titulum, Nau. in Man. c. 25. nu. 126. Neque Episcopus in huiusmodi beneficijs retinendis dispensare potest, cum aperte prohibeatur, cap. de multa, cit. & quia est prohibitio Conciliaris, contra Concilium autem Episcopo dispensare non licet, cap. cum dilectus, iun. glo. ver. in ætate. de elect. nisi instante graui necessitate, quæ legẽ non habet, & vtilitate Ecclesiæ maxime vbi Papa de facili consuli nõ potest. Archid. in cap. licet Canon. de electio. in 6. Staphil. cit. tit. beneficij in obtentione, quæ requir. num. 6. Rebuff. de dispensatio. ad plura, à num. 39.

Secundo autem modo beneficia incompatibilia dicuntur, quorum vno accepto non vacat quidem primum simile prius possessum ipso iure, sed datur optio detinenti, vt vnum eorum eligere possit detinendum, altero vero potest per superiorem priuari, qualia sunt beneficia residentiam requirentia Conc. loc. cit. & residentiam requirit omne beneficium etiam minimum, nisi ius, statutum, fundatio, vel consuetudo disponat expresse non requiri residentiam, Staphil. cit. de qualit. benef. nu. 7. Et circa huiusmodi beneficiorum retentionem dispensare potest Episcopus, iuxta glo. communiter receptam, in cap. dudum, 2. de electio. ver. intitulatam, quam & à Conc. lo. cit. approbatam esse vult, Nau. lo. cit. num. 127. & summa ratio pro hoc facit, quia nullibi prohibetur. Imo & consuetudinem iustam in talibus excusare docet idem Nauarr. ib. quia nimirum eodem modo quo & dispensatio, consuetudo derogare possit iuri communi, c. vlt. de consuet.

Tertio demum modo incompatibilia beneficia dici possunt, quæ

simul possessa non vacant, neque aliquo eorum priuari potest beneficiatus, peccat tamen plura detinens si vnum ipsorum sufficiat ad ipsius sustentationem. regulariter enim omnis beneficiorum pluralitas est prohibita, cap. conquerente, iun. glo. fin. de cler. non residentibus; & talia sunt omnia beneficia simplicia non requirentia ex statuto vel consuetudine residentiam, seu vnum curatum vel requirens residentiam. cum altero residentiam non requirente. Huiusmodi itaque beneficia absque dispensatione licite detinentur, vt testatur Nau. loc. cit. & seruatur consuetudine generali vt in talibus non petatur dispensatio. Rebuff. loco cit. nume. 29. sed relinquitur conscientiæ cuiuslibet. Zecch. cit. de benef. cap. 5. vt secum ipse iudicet an vnum sufficiat ad sui sustentationem quo excusari possit quoad Deum. Aliter autē difficile est determinare quando beneficium sit sufficiens ad sustentationem alicuius, & nullibi a iure legitur definitum, cum vnum beneficium respectu temporum, & personarum aliquando possit dici magnum, aliquando paruum. Paris. de resign. benef. tom. 1. lib. 3. quæst. 16. num. 132.

In iudicanda etiam huiusmodi sufficientia non sunt connumeranda bona patrimonialia beneficiati, cum illa, & eorum fructus possit reseruare beneficiatus, & ex fructibus solius beneficij viuere secundum communem Doctorum sententiam. Fel. cap. postulasti, num. 6. de rescript. Couar. in c. 1. nu. 2. de testam. Nau. in Apol. lib. de redit. Eccl. q. 1. monit. 30.

Beneficia item conferre potest Episcopus etiam dum moratur in Diœcesi aliena, & eorum resignationes admittere, cum hoc sit iurisdictionis voluntariæ, capit. nouit. iun. gloss. verb. terminos, de offic. Leg. Rebuff. de forma Vicar. num. 127. Zerol. verb. beneficia. ad 9.

Circa institutionem ad beneficium, potest recipere ab instituendo iuramentum de residendo si sit curatus, de reddenda sibi & successoribus loci ordinarijs debita obedientia; de non alienandis bonis Ecclesiæ suæ. c. nullus. iun. glo. de iureiurando.

Fidei quoque professio recipienda est ab instituendo, & si ipsam non emiserit saltem intra duos menses à die adeptæ possessionis, non facit fructus suos, & possessio ipsi non suffragatur. Conc. Trid. cit. ses. 24. c. 12. de ref.

Formam autem dictæ professionis faciendæ ordinauit Pius. IV. in hunc modum.

Ego. N. firma fide credo & profiteor omnia, & singula quæ continentur in symbolo fidei quo sancta Rom. Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem cæli, & terræ, visibilium om-

omnium, & inuisibilium, & in vnum Dominum Iesum Christum filiũ Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumẽ de lumine, Deum verum de Deo vero, Genitum non factum, consubstantialem Patri per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu Sãcto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est, & resurrexit tertia die secundum scripturas, & ascendit in cælum sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cũ gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & viuificantem qui ex Patre filioque procedit, qui cũ Patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionẽ mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector.

Item sacram scripturam iuxta eum sensum quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto, nec eam vnquam nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationẽ, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & ordinem sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorũ omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto.

Omnia & singula quæ de peccato originali, & de Iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in missa offerri Deo verum proprium, & propitiatoriũ sacrificium pro viuis, & defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem vna cum anima, & Diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quã conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat.

Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragijs iuuari.

Similiter, & Sanctos vna cum Christo regnantes venerando atque in-

inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas.

Firmiter assero imagines Christi ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum sanctorum babendas, & retinendas esse, atque eis debitum bonorem ac venerationem impartiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omniũ Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco. Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis successori ac Iesu Christi Vicario veram obediẽtiam spondeo ac iuro.

Cætera item omnia à sacris canonibus, & Oecumenicis conciliis ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata; indubitanter recipio atque profiteor, simulque contraria omnia atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno reiicio, & anathematizo.

Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo saluus esse potest, quã in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissime Deo adiuuante retinere, & confiteri, atque à meis subditis seu illis quorum cura ad me in munere meo spectabit teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit curaturum Ego idem N. spondeo voueo ac iuro; sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia,

Et quoniam aliqua supra de Græcis cum S.R.E. reconciliatis retulimus, merito formam quoque professionis fidei per ipsos emittendę iussu Greg. XIII. editam referemus, & est vt sequitur.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Ecclesia Romana vtitur, videlicet.

Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem; factorem cæli, & terræ, visibilium Omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christũ Filium Dei Vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum non factum, cõsubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in Cælum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui loquutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et

ex-

expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Credo etiam f. s.ipio, atque profiteor ea omnia quæ sacra Oecumenica Synodus Florentina super vnione Occidentalis, & Orientalis Ecclesiæ definiuit, & declarauit, videlicet, quod Spiritus sanctus à Patre, & Filio æternaliter est, & essentiam suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul & Filio, & ex vtroque æternaliter, tamquam ab vno principio, & vnica Spiratione procedit. Cum id quod sancti Doctores, & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tẽdat, vt per hoc significetur, Filium quoque esse secundum Græcos quidem causam, secundum latinos vero principium subsistentiæ Spiritussancti, sicut & Patrem. Cumque omnia quæ patris sunt, ipse Pater vnigenito Filio suo gignendo dederit, præter esse Patrem, hoc ipsum quod spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius à patre æternaliter habet, à quo æternaliter etiã genitus est: Illamque verborum illorum, Filioque, explicationem, veritatis declarandæ gratia, & imminente tunc necessitate, licitè ac rationabiliter symbolo fuisse appositam.

Item in Azimo siue fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter cõfici, sacerdotesque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, vnumquemque scilicet iuxta suæ Ecclesiæ siue Occidentalis, siue orientalis consuetudinem.

Item si vere pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commissis satisfecerint, & omissis, eorum animas pœnis purgatorii post mortem purgari, & vt à pœnis huiusmodi relceuẽtur, prodesse eis fidelium viuorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, & Eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fideli bus fieri consueuerunt secundum Ecclesiæ instituta: illorumque animas qui post Baptisma susceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quæ post contractam peccati maculam, vel in suis corporib. vel eisdem exutæ corporibus, prout superius dictum est sunt purgatæ, in cælum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum trinum, & vnum sicuti est, meritorum tamen diuersitate alium alio perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pęnis tamen disparibus puniendas.

Item sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum orbem tenere primatum, & ipsum Pont. Rom. successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput; & omniũ Christianorũ patrem ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro, pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in actis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur.

Insuper profiteor recipio alia omnia quæ ex decretis sacræ Oecumenicæ generalis synodi Tridentinæ, sacrosancta Romana, & Apostolica Ecclesia,

etiam vltra contenta in supradicto fidei symbolo profitenda ac recipienda proposuit atque præscripsit, vt sequitur.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones, firmissimè admitto, & amplector. &c.

Deinde subiungantur omnia de verbo ad verbum quæ sequuntur ab istis verbis in præmissa professione fidei Pij. IV. vsque ad finē quæ nos iterare noluimus.

Bullæ item siue litteræ prouisionis debent dati prouiso, nam alias ipsi non crederetur, nec Ecclesia teneretur ipsum recipere sine prouisionis litteris Extrauag. iniunctæ. de elect. comm. Abb. in ca. qualiter. eo. tit. Fel. in c. eam te. nu. 3. de rescript. Posset tamen probari prouisio per testes si litteræ deperdantur. Fel. cit. in c. sicut, nu. 2. de reiud. Rebuff. de miss. in poss. nu. 41. Zerol. verb. Bullę. ad 3. vbi tamen ageretur de præiudicio tertij, plura requirerentur ad probandam prouisionem Nau. cons. 4. de præsumpt. & cons. 5. de success. ab intest. Prouisio autē Papæ nunquam probatur nisi per litteras ex stylo curiæ vt testatur idem Zerol. & Zecchus, loc. cit. c. 5.

28 Pro Bullis autem seu litteris huiusmodi vel pro ipsa institutione non potest recipere quicquam Episcopus, neque ipsius Cancellarius vel Notarius, præter iustam mercedem si non habeat certum constitutum salarium pro exercendo suo officio Nau. cons. 27. & 15. de Simon. super quo habetur declaratio S. Cong. Conc. quam & Quar. refert verb. simonia. In additionib.

Cong. Conc. censuit non posse Cancellarios pro expeditione litterarum collationis vel institutionis quorumcunque beneficiorum vel pro deputatione Vicariorum in illis, accipere, nisi mercedem suo labori conuenientē, quæ tamen scriptura, sigillo, & ceris computatis, vnum aureum non excedat, dummodo ipsis Cancellarijs salarium vllum pro officio exercendo constitutum non sit, & ex pecunia quam acceperint nihil prorsus emolumenti collatores aliquo modo directè vel indirectè percipiant.

Mitti quoq; dēt prouisus in possessionē, & nō ipsemet propria auctoritate ingredi, mittitur aūt per Archidiaconū, c. ad hæc. de off. Archid. seu per Decanū, c. post electionē, de concess. præb. Vel cōiter solet institutor mandare omnib. ad quos intromissio de iure vel consuetudine spectat, & oībus suis subditis vt intromittāt. Imo dare pōt facultatē instituto vt ēt propria auctoritate apprehēdat possessionē dū vacat beneficiū, & à nemine detinetur. Rebuff. lo. cit. de miss. in poss.

Capitur autem possessio per ingressum Ecclesiæ, per aspersionem aquæ benedictæ, osculum altaris maioris, & per tactum fontis baptismalis, si apprehendenda sit possessio Parochialis Ecclesiæ. In apprehensione autem possessionis canonicatus, assignatur stallum in choro, & locus in Capitulo, adhibito sonitu campanarum vt populus

lus notificetur,& consignatur & domus presbiteralis cuius traditione intelliguntur tradita bona temporalia illius beneficii vel Ecclesiæ,& aliæ ceremoniæ adhibentur pro locorum cõsuetudine. Rebuf. loc.cit.Zerol.cit.verb.possessio.ad 5.

De Bonis mensæ Episcopalis eorumque vsu.

SVMMARIVM.

29 *Bona Ecclesiæ suæ alienare non potest episcopus.*
30 *Res Ecclesiæ mobiles alienari non debent.*
31 *Alienatio rerum Ecclesiæ iuxta quas solemnitates requirat.*
32 *Præscribi possunt res Ecclesiæ.*
33 *Alienatio rerum Eccl.quando sit licita.*
34 *Vsumfructum bonorum mensæ suæ licitè potest concedere episcopus ad suam vitam.*
35 *Bona mensæ episcopalis quæ sint.*
36 *Quarta episcopalis ex quibus deduci possit.*
37 *Oblationes cui debeantur.*
38 *Donare quantum possit episcopus consanguineis.*
39 *Testari non possunt clerici de bonis Ecclesiæ.*
40 *Consuetudo testandi de bonis ecclesiæ toleratur.*

AD portum quem iam è propinquo conspicimus fessam ratẽ appellere festinantes,varias bonorum distinctiones hoc loco afferri solitas , omittamus ,illa sola contenti qua vtitur. Nauar.de redit. Eccl.q.1.nu.4.Videlicet bona Ecclesiastica mobilia, vel immobilia, posse considerari, vel vt sunt fundata pro dote,& patrimonio Ecclesiæ seu beneficij,vel vt sunt fructus seu reditus annui ipsi ecclesiæ seu beneficio debiti.

Primo modo si sumantur , bonorum huiusmodi episcopus in sua Ecclesia est administrator& procurator, non Dominus, c.si priuatũ. 12.q.1.Vnde curam ipsorũ diligentem habere debet, & vel vitæ periculo illa defendere,c.conuenior.iun.gl.ver.pro altarib.23.q.8.

Tenetur facere repertorium seu inuentarium omnium bonorum, & iurium Ecclesiæ suæ , & construere archiuium vbi huiusmodi iura Ecclesiæ , & aliorum omnium inferiorum beneficiorum deponantur Couar.in c.1.de testam.nu.9.Fuscus, de visit.c.15.nu.33.& de archiuio pęnes Ecclesiam Cathedralem construendo emanasse constitutionẽ,Six.V.incip.prouida.ann.1587.publ.die 8.Iun.testatur. Quar.verbo archiuus.

Nec potest episcopus bona huiusmodi sibi vsurpare , vel alienare,

cap.

29 cap. monemus, c. quisquis, 12. q. 2. c. nulli, de reb. Eccl. non alien. Seuerius autem alienationem bonorum Ecclesiæ inhibuit Paul. II. extrauag. Ambitiosa, tit. cit. commun. cuius verba sequuntur.

Ambitiosa, & infra. Omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum per quod ipsorum dominium transfertur, cōcessionem, hypotecam, locationem, & conductionem, vltra triennium necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in casib. à iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & tunc Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt, pro instantis temporis exigentia: hac perpetuo valitura constitutione præsenti fieri probibemus, prædecessorum nostrorū constitutionibus, prohibitionibus, & decretis alijs super hoc editis, quæ tenore præsentium innouamus in suo nihilominus robore permansuris. Si quis aūt contra huius nostræ prohibitionis seriē, de bonis, & reb. eisdem quicquam alienare præsumpserit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, cōductio, & infeudatio, huiusmodi, nullius omnino sint roboris, vel momenti. Et tam qui alienat, quam is qui alienatas res, & bona prædicta receperit, sententiam excōmunicationis incurrant, alienanti vero bona Ecclesiarū, monasteriorū, locorumque piorum quorumlibet, inconsulto Rom. Pont. aut contra præsentis constitutionis tenorem si Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus. Et si per sex menses immediatè sequentes sub interdicto huiusmodi, animo (quod absit) perseuerauerit indurato, lapsis mensibus eisdem, à regimine, & administratione suæ ecclesiæ, vel monasterij cui præsidet in spiritualibus; & temporalibus sit eo ipso suspensus. Inferiores vero prælati, cōmendatarij, & aliarū Ecclesiarum Rectores beneficia, vel administrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus, præposituris, præpositatibus, dignitatibus, personatibus administrationibus, officijs, canonicatibus, præbendis aliisque ecclesiasticis cum cura, & sine cura, secularibus, & regularibus beneficijs, quorum res, & bona alienarunt duntaxat, ipso facto priuati existant, illaque absque declaratione aliqua vacare censeantur, possintq; per locorum ordinarios, vel alios ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis, quæ propterea priuatæ fuerint) liberè de iure conferri, nisi alias dispositioni Apostolicæ sedis sint specialiter aut generaliter reseruata. Nihilominus alienatæ res & bona huiusmodi ad ecclesias monasteria, & loca pia, ad quæ ante alienationē huiusmodi pertinebant liberè reuertantur. Nulli ergo. & c. Dat. Romæ, Ann. Incarnat. Domin. 1468. Kal. Mart.

Tanto magis autem episcopus obligatur non alienare bona ecclesiæ suæ, quia iurat in sua promotione hoc modo.

Possessiones vero ad mensam meam pertinentes non vendam neque donabo, neque impignorabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo,

nabo, etiam cum consensu Capituli ecclesiæ meæ inconsulto Rom. Pontif. & si ad aliquam alienationem deuenero, pœnas in quadam super hoc edita constitutione contentas eo ipso incurrere volo, &c.

Non solum autem directum dominium alienari prohibetur, sed & vtile. vnde in noua feuda concedere, vltra triennium locare, hypothecare seu pignorare bona Ecclesiæ non licet, tex. extrauag. præmissæ, Rebuff. in cõpen. alien. rerum eccl. nu. 6. Rodoan. de reb. eccles. alien. q. 2. cap. 24.

Item & iura, actiones, vel nomina debitorum alienari non debẽt, Abb. in c. nulli. cit. Rebuff. lo. cit. nu. 54. neq; seruitus aliqua bonis ecclesiæ imponi potest. Rodoan. c. 16. Rebuff. nu. 4. & 6. locis cit.

30 Neque res mobiles, quæ seruando seruari possunt alienandæ sunt, vt vasa aurea, argentea, gemmæ preciosæ. Item & armenta, greges pecudum. Quarã. lo. cit. nu. 24. Arbores etiam solo adhærentes, syluæ cæduæ non possunt taliter excindi, quo bona Ecclesiæ ex incisione deteriorentur. Abb. lo. cit. Nau. cons. 6. nu. 2. eod. titu.

Et quidem prohibita est alienatio etiamsi facienda sit in aliã ecclesiam, vel in personam ecclesiasticam, c. 1. lo. cit. Nec licitè fieri potest etiam per viam trãsactionis, vel compromissi, Abb. in c. vt super, loc. cit. Rodoan. vbi sup. c. 1. si nimirum transactio fiat de re ecclesiæ incorporata. Quar. cit. nu. 20.

Neque per modum permutationis, cap. nulli, cita. de rebus eccles. non alienan.

Neque consuetudo contraria alienãdi, iuuaret alienationem, consuetudo enim huiusmodi censeretur irrationabilis, gl. in ver. præiudicat, in c. cum causa de re iud. Quar. cit. nu. 30.

31 Posset tamen licitè fieri alienatio si adsint causæ iustæ, & obseruentur circa eam solemnitates requisitæ.

Causæ iustæ sunt vtilitatis, necessitatis, incommodi, pietatis. Abb. in c. nulli, cit. Rebuf. lo. cit. nu. 9. Cou. lib. 2. var. res. c. 16. à nu. 8.

Solemnitates requisitæ sunt, vt si alienanda sit res ecclesiæ Cathedralis, accedat ad hoc consensus episcopi, & Capituli, c. quãto, de his quæ fiunt à Præl. minoris autem ecclesiæ si res alienatur, Collegii, Capituli, seu si solum vnum Rectorem habet, illius consensus, requiritur, illo enim inuito res ipsius Ecclesiæ alienari non potest, c. placuit, 12. q. 2. ne quidem vacante ipsa Ecclesia, c. vlt. 10. q. 2. Solemnitas necessario requisita quoque est, vt habeatur consensus à sede Apostolica super alienatione facienda, vt patet ex verbis ipsius extrauagan. & huiusmodi consensus debet præcedere ipsum contractum alienationis. Abb. vbi sup. nu. 7. Quar. lo. cit. nu. 8. Consensum autem patroni vbi Ecclesia est patronata non requiri de necessitate, tenet Abb. in c. vn. vt Eccl. benef. sine dimin. confer. Rodoan. cit. q. 31.

In

In dubio autem præsumuntur fuisse seruatæ solemnitates propter
32 temporis diuturnitatem. Felin. in c. sicut, nu. 29. de sent. & re iud. Caualcan. decis. 29. par. 2. Nauar. cons. 3. nu. 7. de censib. Nec mirum cũ temporis diuturnitate etiam præscribi possit res ecclesiæ, nempe annorum quadraginta, Nau. cit. cons. 1. & 2. de præscrip. Rebuff. loc. cit. nu. 36. Doct. communiter, in c. 2. de rebus ecclesi. non alien. in 6.

Neque obstat constitutio Pauli IV. incip. iniunctum, ann. 1555. Id. Iulii, qua omnes alienationes bonorum quarumuis ecclesiarum sine requisitis solemnitatibus, & in damnum ipsarum ecclesiarum factas reuocauit, nullaque temporis præscriptione illas validari posse decreuit, illam enim constitutionem Pius IV. reuocauit, & reduxit ad terminos iuris communis constitutione sua incip. Prouida. an. 1560. 3. Id. Septemb. est in Bull. fol. 501.

Nisi tamen ex instrumẽto alienationis appareret iniustus titulus, qui causaret malam fidem tum enim non induceretur præscriptio, c. fin. de præscript. Nau. cons. 3. & 5. lo. cit.

Tanto magis præscripta censeretur res Ecclesiæ, vbi intercessẽrit à tempore alienationis tempus immemorabile, vel centum annorũ, talis enim præscriptio etiam contra res Ecclesiæ Romanæ procedit, c. ad audientiam, de præscript. & operatur suum effectum etiam in cã su quo lex prohiberet præscriptionem, huiusmodi enim prohibitione non excluderetur immemorabilis nisi expresse nominaretur. Fel. in rub. de præscript. nu. 18. Mascard. de probatio. conclus. 12. & 15. num. 55.

Absq; causis, & solemnitatibus prædictis licita quoq; est alienatio in tribus casibus quos prædicta Paulina concedit.

Primus est, circa res, quæ seruando seruari non possunt, huiusmodi enim res licitè alienantur, Host. in Sum. hoc tit. nũ. 3. de reb. eccl. non alienan. Seruari autem non posse dicuntur, quæ verisimiliter ad triennium sine notabili deterioratione non durarent, vt sunt vestes, arborum fructus, iumenta, & pecora singularia. Abb. in c. nulli, citat. Berous, ib. Rebuff. lo. cit. nu. 24. Pecunia quoque regulariter computatur pro re quæ seruando seruari non potest, quia retenta nihil operatur. l. 1. §. quæsitum, ff. ad Trebell. Iason, ib. nu. 38. Abb. lo. cit. Pecunia tamen destinata ad emptionem immobilium, seu ad emendum cẽsum annuum, inter immobilia connumeranda est nec potest alienari. Rodoan. cit. q. 51. c. 25. Boer. decis. 209. & fuisse decisum in Rota Roman. in vna Venet. 13. Nouem. 1602. coram Pamphilio, refert Genuẽ. in prax. cap. 75. nu. 14.

Secundus casus liberæ alienationis in Paulina concessus est, vt res in feudum, vel Emphyteusim dari solitæ, si feudum huiusmodi, vel Emphyteusis expiret, possint iterum in simile feudum cõcedi ad hoc

etiam

etiam facit, c. 2. de feudis. Vt autem res dicatur in feudum cõcedi solita, sufficiunt duo actus concessionis factæ, vel vnus solemnis cũ decursu annorum quadraginta, Rodo. cit. q. 65. Genuen. lo. cit. nu. 5.

Vbi tamen cessaret causa primæ concessionis, non posset de nouo concedi. Abb. in c. vt super, lo. cit. & si offeratur maior census, pro antiquo canone non deberet concedi. Rota diuers. vol. 1. decis. 360. neque cum conditione grauiori ecclesiæ, quam prius fuit. Caualca. cit. decis. 29. nu. 13. par. 2. neque pro fœminis si pro masculis tantum fuerit cõcedi solitum. Genuen. lo. cit. nu. 6. vbi sex enumerat casus in quibus feudum reuersum ad ecclesiam, de nouo non potest concedi, & plures allegat Doctores.

Tertius casus est Paulinæ prædictæ, vt res ecclesię locari possint ad triennium. Successor tamen non tenetur stare huiusmodi locationi. Abb. in c. ne prælat. vices suas, nisi in casu cum res non esset integra, vt si iam essent sati agri, tunc enim obligaretur stare contractui quousque fructus colligerentur, Caualc. lo. cit. decis. 44. nu. 32. & fuisse decisum in Rota Rom. in vna Auximana, locationis 24. Ian. 1598. refert Genuen. cit. cap. 18.

Multo minus teneretur successor stare locationi si esset facta anticipata solutione, hæc enim prohibita est Conc. Trid. sess. 25. c. 11. de ref. nisi fiat adhibitis solemnitatibus, & de consensu sedis Apostolicę Rodoan. cit. q. 57. Genuen. loc. cit.

Vltra prædictos etiam casus licita est alienatio rerum ecclesiæ virtute, c. terrulas, 12. q. 2. si nimirum alienanda sit res siue mobilis siue immobilis exigui valoris, & concurrat necessitas, & vtilitas ecclesię. & huic capitulo, terrulas, neque Paulinam neque Conc. Tride. derogasse, declarauit sac. Cong. Conc. vt testatur Quar. lo. cit. nu. 41.

Quæ autem dicatur res modica, & exigui valoris relinquitur arbitrio boni viri, qui ecclesiæ alienantis facultatibus, valore rei alienandæ, pro loci consuetudine consideratis, an modica res alienetur iudicabit, arg. tex. c. cæterum, de donat. Rodoan. cit. q. 10. Genuen. cit. ca. 75. nu. 3. qui dicunt esse opinionem communem.

Esset item licita alienatio casu quo Papa de facili adiri non posset, & esset periculum in mora. vt pro alimonia pauparum vrgente necessitate, pro redemptione captiuorum, c. gloria Episcopi, 12. q. 2. cita. Abb. in cap. fi. de eccles. ædifi. nu. 8. Rebuff. loc. cit. nu. 35.

Posset etiam alienari licitè res quæ nondum peruenit ad Ecclesiæ possessionem, vt posset remitti legatũ, vel hæreditas assignata testamento Ecclesiæ, maxime si timeãtur, odia, vel scandala. Rodoan. cit. q. 2. c. 7. Rebuff. loc. cit. nu. 31. in acquirendis enim prælatus ecclesiæ suæ præiudicare potest. Abb. in c. tua, nu. 9. de his quæ fiunt à præl. sine cons. cap. Lapus, alleg. 25. Arm. ver. alienatio, num. 17. & communio-

riorem esse hanc sententiam testatur. Felin. cap. in præsentia, nu. 57. de probat. Si tamen legatum communiter serviret Episcopo, & Capitulo, episcopus renunciare illi non posset in præiudicium Capituli, Rebuff. lo. cit. nu. 30. Quar. loc. cit. nu. 43.

Relicta quoque Ecclesiæ incapaci, vt mendicantibus, licite aliena ri possunt, Dec. in c. in præsentia, nu. 69. de probat. quinimo Regulares possunt alienare bona ipsorum ex pluribus priuilegiis ipsis concessis quæ videri possunt apud confect. in sua recoll. priuil. mendican. & specialiter Greg. XIII. const. incip. Apostolicæ sedis, anno 1576. die 18. Decem. indulsit Patri. Soc. Iesu, vt bona locorum eiudē Soc. alienare possint arbitrio ipsorum præpositi generalis, nulla super hoc alia petita licētia à sede Apostolica, vel à loci ordinario, legitur in cę const. in Coll. priu. Eman. Rod. Tom. 2. fol. 459.

Rem ab ecclesia male possessam posset quoq; Prælatus restituere, non. n. tenetur defendere res ecclesiæ contra conscientiam, ca. quod debetur, 14. q. 1. iun. gl. Fel. in c. fi. de pscr. nu. 10. Gen. in man. ca. 76.

34 Bonorum mensæ suæ vsumfructū ad suum beneplacitū, vel sua durante vita posset et licitè concedere prælatus, Abb. in c. cōtinebatur: de his quæ fiunt à præl. cit. Ang. v. alienatio, nu. 21. Arm. ib. nu. 24.

Licite item episcopus in vnione, vel dismembratione ecclesiarum applicare potest bona vnius Ecclesiæ, alteri ecclesiæ, in casibus à iure concessis, & à Conc. Trid. sess. 21. c. 4. & 5. & sess. 23. c. 18. & ses. 24. cap. 13. & 14. de ref.

Permutatio bonorum ecclesiæ cum alia ecclesia, vel cum Principe cō cessa quoq; est à iure, c. 1. de rerum permut. tamen etiam in hac debe rēt adhiberi solemnitates requisitas, notat Inno. ib. & multis probat. Quar. cit. nu. 15.

Ad extremum alienans quocunq; modo bona ecclesiæ non incurrit pœnas Paulina, vbi hæc non fuerit vsu recepta, valet. n. contra illā consuetudo. quemadmodum in multis locis in nullo fuit recepta in aliquibus aūt solum quoad irritationem cōtractus, Syl. v. alienatio. q. 13. Nau. in man. c. 27. nu. 149. Dr autem lex non recepta vsu, quando populus per lapsum decennii legem publicatam contraueniendo non seruat, & princeps id sciens dissimulat, vel si princeps non sciat, quadraginta annorum præscriptio inter currit. Fel. in c. 1. de tregua. à nu. 6. Couar. lib. 1. var. res. c. 16. num. 6.

In secunda autem consideratione sumpta bona ecclesiæ in quantum nimirum sunt fructus annui, acquiruntur beneficiato, & per ipsum in vsus proprios dispensari possunt, beneficiar us enim est vsufru ctuarius in vita bonorum ecclesiæ suæ, glo. in c. si quis, ver. obitus de pec. cler. & alia gl. in c. vlt. ver. reseruari. de off. ord. in 6.

Percipit autem episcopus fructus huiusmodi ex bonis mensæ suæ.

Et

35 Et bona mensæ Episcopalis sunt, quæ principaliter ad illius sustenta tionem sunt deputata, & nullum alium rectorem habent præterquã ipsum episcopum, gl. in cle. 1. de exces. præl. ver. ad mensam. Inno. in c. vt super. de bonis eccl. non alien. ibique Abb. à nu. 9. Rodoan. cita. q. 61. vbi multis docet quando bona debeant dici esse de mensa.

Debentur etiam aliqui fructus episcopo ex bonis omnium ecclesiarũ Diæcesis suæ, ille. n. est prælatus vniuersalis, & prærordinator in cunctis in Diæcesi sua. c. perlectis. 25. dist. illi incumbit defendere bona omniũ ecclesiarum Diæcesis, c. cum dilectus, de succes. ab intesta. & ille potest agere, & conueniri pro ecclesiis sibi subiectis, c. ex transmissa. iun. gl. ver. ecclesia, de præscript. Inno. in c. olim. 1. de rest. spol. Vnde & potest sibi retinere partem fructuũ vacantis ecclesiæ, c. vn. vt eccl. benef. vt alias dictum fuit. Illi debetur procuratio, quarta pars decimarũ, charitatiuũ subsidium, c. conquerente, de off. ord.

Eodem iure debetur ipsi quarta mortuariorũ, quæ est quota pars
36 eorum quæ legantur ecclesiis, cap. requisiti, de testam. cap. conquerente, cit. Non potest tamen deduci quarta huiusmodi ex legatis ad pias causas, cap. vltimo. de testamen. vt si relinquatur legatum pro alendis pauperibus, pro monachandis vel maritandis puellis, pro restauranda vel ornanda ecclesia, cap. 2. de sepult. iun. glo. verb. decreuerit. Inno. Abbas, nu. 8. ibid. & in terminis decisionem Rotæ Rom. in vna syracusana, refert Quaran. cita. verb. quarta Episcopalis. quo ne lector habeat necesse recurrere, ipsius commoditati illam hic referemus, vt sequitur.

FVit dubitatum per Illustriss. & Reuerendiss. Dom. Seraphynum Oliuarium Razalium Rota Auditorẽ in causa Syracusan. quartæ, An opera pia in quibus consumenda sunt bona hæreditaria, sint priuilegiata à iure ita vt non debeatur quarta episcopo Syracusan. & die Mercurij quinta Mart. 1586. fuit facta resolutio infrascripta, videlicet:

Circa propositum dubium plures considerata fuerunt difficultates. Prima fuit an Reuerendissimo Domino. Episcopo syracusan. debeatur quarta ex relictis pro maritandis seu monachandis puellis pauperibus, & pro pane præstando qualibet hebdomada pauperibus. Et circa hunc articulũ Domini dixerunt, regulam esse quod de relictis pauperibus in genere nulla debetur quarta glo. in cap. 2. in ver. decreuit, & ibi Innoc. num. 1. Abb. num. 8. de sepult. Bald. in l. id. quod pauperibus, nu. 30. vers. addo tertiam rationem. Cod. de episcop. & cler. Rom. cons. 253. num. 2. versi. 3. fallit. Petr. de Vbald. de Canonica episcopali, cap. 5. nu. 10. & 11. & c. 7. nu. 15. & 50. & ratio est quia quando relinquitur pauperibus in genere, relinquitur personis non autem piis locis, de relictis autem personis, non detrahitur quarta episcopalis, iuxta tex. in cap. ex parte 3. de verb. signific. Innoc. Abbas

Petr.

Petr.de Vbald.vbi supra. Fallit autem hæc regula in relicto facto pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum intuitu illius loci, & sic factum pio loco, vt post Ioan. Andr. limitat. Abb. in dict. c. 1. nu. 3. & Pet. de Vbal. vbi supra.

Secunda difficultas est, An de relictis pro restauratione ecclesiæ matricis, ædificatione, & reparatione ecclesiarum, monasteriorum, Hospitalium, & aliorum locorum piorum debeatur quarta. Et Domini censuerunt non deberi, iuxta tex. in cap. vltim. ibi. seu fabrica, de testam. & in dicto capit. ex parte. ibi. vel ad fabricam. Rom. dict. consi. 233. in princip. Capyc. decis. 23. num. 4.

Sed circa hunc articulum insurgit alia difficultas, an hoc casu debeatur quarta, quando de præsenti non indigent restauratione; nam affirmatiuam tenuerunt Host. Ioan. And. Anch. in dict. c. vlt. de testam. vbi Couar. existimat esse magis communem opinionem: contrarium vero tenuerunt, Goffred. Card. Barb. & ipse Couar. per tex. in cap. nobis, 2. q. 2. quia legatum ecclesia non indigente, seruandum est in futuram ecclesiæ refectionem, & restaurationem. Ideo in hoc conflictu attendenda est forma legati: si enim testator vult statim, vel in singulos annos solui aliquid pro restauratione ecclesiæ, quæ reparatione non indigeat, tunc seruari poterit communis sententia, si vero legat pro restauratione ecclesiæ quoties ea indigebit, tunc cõtraria sententia erit sequenda, & sub hoc articulo cadunt etiam relicta pro subuentione ecclesiæ respectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum Diuinum pertinentium, ex his namq; non debetur quarta, dict. ca. fi. si vero vsus est indeterminatus, & non destinatus perpetuo cultui Diuino, tunc debetur quarta, dict. c. ex parte, & c. requisiti, de testam.

Tertia difficultas est, An de relictis pro alijs operibus pijs in genere detrahatur quarta; & hæc pendet à futuro euentu, si enim executores distribuerint legatum in fabricam, luminaria, & ornamenta ecclesiæ, vel in concernentia Diuinum cultum, tunc quarta non deducitur, dict. c. fin. & ca. ex parte, & Couar. in dict. c. fi. nu. 7. quia distributio quam facit executor, censetur facta ab ipso testatore. l. vnum ex familia, §. 1. vbi Dinus. Bar. & Doctor. de leg. 2. secus si executores distribuerent legatum in vsum non priuilegiatum locorum piorum.

Quarta difficultas versatur circa legatum factum pro maritandis duab. puellis singulis annis, & pro vna puella consanguinea, & conclusum fuit neque etiam hoc casu deberi quartam, quia aut sunt pauperes, & non debetur quarta vt supra dictum est, cum legatum sit factum personis, & non locis, aut non sunt pauperes, & vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium, & ideo ex eo quarta non debetur, Tiraq. de priuil. pia causa in princ. Quare conclusum secundum legatorũ differẽtias, & distinctiones supra deductas, esse in hac causa pronunciandũ.

Seraphinus Oliuarius Auditor.

Neque

Neq; debet deduci quarta ex legatis factis regularibus, extrauag. 1. de sepult. comm.

Quota aũt pars quartæ nomine veniat, locorum cõsuetudo attendenda est. gl. in c. requisisti. cit. verb. quartam. Consuetudine eadem siue præscriptione legitima induci quoque potest, vt quarta Episcopo non debeatur, c. de quarta, de præscript. consuetudinem tamẽ vt nihil accipiat Ecclesia Parochialis quartæ nomine, dicit esse irrationabilem. Host. in sum. de sepult. nu. 8.

Simili iure de bonis derelictis morientis clerici intestati partẽ potest habere Episcopus vbi talis est cõsuetudo, arg. tex. c. vlt. ci. de off. ord. in 6. c. sancto, iun. glo. verb. morientium. de succes. ab intest. Et siquidem constaret bona derelicta clerici fuisse quæsita ex reditibus Ecclesiæ, eidem Ecclesiæ omnia cedere debent parte sua data Episcopo. Si vero appareret demortuum etiam ex industria sua, vel ex patrimonio aliqua habuisse, diuidẽda essent derelicta in quatuor partes, quarum vna Episcopo, altera ecclesiæ, tertia pauperib. quarta cedat consanguineis, vel loci cõsuetudo, si quæ fuerit circa talia, seruanda est. Host. in S. de suc. ab int. n. 2.

Imo & de bonis laicorum decedentium sine testã, posset deducere quartam Episcopus distribuendam ad opera pia, vbi talis vigeret consuetudo, vt eam vigere in Regno Neap. testatur Genu. in prax. cap. 66. & refert rescriptum à Sac. Conc. Episc. super huiusmodi dubio datum in hæc verba;

Sac. Congr. Illust. & RR. DD. S. R. E. Card. super negotiis, & cõsultationibus Episcoporum, & aliorum Prælatorum, ac Visitationib. Apostolicis à S. D. N. specialiter deputatorum, ad tollẽdas dubitationes, & controuersias, quæ pluribus in Diœcesib. Regni Neap. sæpe accidunt super consuetudine illa, quæ solent Episcopi disponere de quarta bonorũ mobilium decedentium ab intestato; facto prius verbo cum sanctitate sua, ita censuit, & declarauit, consuetudinem ante dictam vti laudabilẽ vbi viget, omnino retinendam fore, sic vero seruandam, vt ab ipsis locorũ ordinarijs non ad rigorem quarta debeat æstimari, sed vocatis hæredibus, certum quid taxari arbitrio boni viri, personarum conditione, ac hæreditatis valore perpensis: idque totum absque vlla diminutione pro suffragio animæ defuncti, de ipsorum hæredum consilio erogandũ, quod si hæres, vel alij contradixerint, iuris remedijs etiam per cẽsuras in subsidium ab ordinarijs compescantur, & quod erit dispositum super bonis hæreditarijs, appellatione remota exequantur.

Deducenda autem est quarta, deductis prius oneribus expeditionis familiæ, solutionis debitorum, impensarum pro pompa funerali, cit. c. vlt. §. porro. de off. ord. in 6. Lapus, Gem. ibid.

De oblationib. quoq; factis ecclesiis participare potest Episcopus.

pus.c.concesso.12.q.2.si nimirum sit consuetudo,& quidem illa,
37 quæ offeruntur dũ ipse Episcopus celebrat,in quacunq; Ecclesia, illi soli debetur.Host.in sum.de paroch.nu.2.Maria.Soc.de obla. lib.18.q.fi.Regulariter autem Parochus habet intẽtionem fundatam de iure super oblationibus, quæ fiunt intra fines ipsius parochiæ,vel quæ fiunt in benedictione nuptiarum,in purificationib. post partum,circa benedictiones in Paschate, in administratione sacramentorum,celebratione missarum,licet per alium hæc exerceantur non per ipsum parochum,per se enim facere videtur dum facit per alium.Reg.qui facit,de reg.iur.in 6. & oblationes vel legata facta alicui capellæ in ecclesia existenti, non capellano, sed ecclesiæ,& rectori debentur,nisi capella habeat bona distincta ab ipsa ecclesia,& appareat relictum esse intuitu ipsius capellæ, non ecclesiæ.Fel.in c.dilectus,nu.2.& 3.de off.ord.Soc.vbi sup.Genu. ci.c.72.vbi sub nu.14.refert etiam fuisse decisum in Rota Ro.an. 1585.2.Dec.in vna Beneuentana, quod oblationes tempore Iubilæi factæ,spectabãt ad Archipresbyterum curæ aĩarũ,& Sacramẽtorũ in ea ecclesia administrationẽ habentẽ, & nõ ad Archiepm.

Reditus itaq; & obuentiones prædictæ acquiruntur episcopo, & ipse est eorum vsufructuarius in vita, illosq; põt in suos suorũq; vsus necessarios insumere,c.ex his.12.q.1. Idq; etiãsi esset diues ex patrimonio,vel ex alijs honestè quæsitis bonis, illa.n.cum suis fructib.retinere põt pro suis consanguineis,nec tenetur ex illis viuere,sed ex bonis ecclesiæ: nemo.n.propriis stipendiis militare tenetur,c.cum secundum.de præb.Inn.in c.episcopus ibi. Dec.in c. postulasti,nu.8.de rescr.Nau.de red.eccl.q.1.nu.78.& q.3.nu.7.

Frugaliter tamẽ viuere debet,& vti supellectili modesta. Cõc. Trid.ses.25.c.1.de ref.viuere enim de altari,non luxuriari concessum est clericis.44.dist.in prin.Seruata nimirum ratione qualitatis personæ,nobilitatis,gradus,& loci exigentię,aliquando enim aliquid sufficit vni,quod non sufficeret alteri,c.clericum. iun.gl. verb.necessitatem.21.q.1.Nau.cit.q.1.nu.92.

Potest & donare ex eisdem ecclesiæ fructibus,moderatè tamẽ, amicis,vel familiaribus suis,intuitu obsequij,vel beneficij sibi seu ecclesiæ suæ præstiti.c.ad hæc.c.relatum.de testa.

38 Põt & intuitu vinculi sanguinis donare cõsanguineis si egeant, ad decentem eorum sustentationem,c.nõ satis, c.est probãda.86. dist.considerata qualitate ipsorũ quã acquirunt per promotionẽ ipsius prælati sui cõsanguinei, crescit.n.ipsius promotione,illorũ quoq; dignitas,& in tali gradu, non sufficeret eis ad decentem sustentationem,quod antea sufficere poterat.Nau.lo.ci.nu.66.Non tamen debet dari tantum,quo ditiores fiant.Conc.Trid.lo.cit.

Quod

Quod aũt superest vltra decentem sustentationẽ,& necessitates suorum,tenetur erogare pauperib.c.quod autem.23.q.7.& pauperum nomine intelliguntur omnia opera pia.Nau.lo.cit.nu.9.

Testari autem de bonis ex redditibus ecclesiasticis quęsitis de iure non potest,c.cum in officijs,c.ad hæc,de testa.c.episcopi.12.q.1.Et quo ad hoc æquiparātur omnes beneficiati ecclesiastici,tàm maiores,quàm minores,vt quando vnus prohibetur testari, neq; alius possit,ita quod neque Papa testari consueuerit de redditibus sui Pontificatus.Nau.cit.q.1.nu 27.& 73.

Relinquere tamen posset prælatus testamento cui voluerit ex redditibus huiusmodi, tantum quantum ex suis proprijs seu patrimonialibus bonis contulit ecclesiæ,vel in opera pia,c.si quis qua libet.12.q.2.& c.si episcopus.ibid.q.5.

Posset testari & de illis,quę suo labore,personaliq; opera lucratur,etiamsi ea quæsita sint per eos actus, ad quos beneficium obligaret,vt si curatus lucretur aliquid extra prouentus certos sui beneficij ex recitatione missarũ,exercitio capellaniæ, vicariatus, ex administratione sacramentorum,vel concionando, vel ex legatis piorum,huiusmodi.n.quęsita æquiparantur patrimonialibus bonis,de quib.disponere libere possunt clerici æquè ac laici de suis, c.episcopi.12.q.1.& c.fixum.ib.q.5.c.quia nos.de testa.Inn.ib.

Similiter & de illis disponere posset,quæ parcius viuendo superesse facit,de eo,quod in honestã sui sustentationem impẽdere poterat.Nauar.lo.ci.nu.59.quantum autem requiratur ad sustentationem honestam,relinquitur arbitrio cõscientiæ timoratæ, vt idem Nau.loc.cit.q.2.nu.20. Regulariter autem in beneficio modici valoris,vt ducatorum triginta præsumitur nihil superesse vltra victum,& bona huiusmodi beneficiati censentur quæsita per sonali labore,ita vt de illis libere disponere etiam testamento possit. vnde & camera Apostolica in locis, in quibus spolia morientium in mensibus reseruatis exigit,non exigit quicquam spoliorũ nomine ex bonis clericorũ,qui dum viuerent, non habuerunt beneficium ecclesiasticum excedens in suis fructibus ducatos triginta annui valoris,vt ordinauit Pius V. in sua constit. incip.Romani.an.1567.3 Kal.Septem.verba illius constitutionis,quoad propositum nostrum sunt:

Decernimus,& declaramus,quod quæcunque scamna,cathedræ, arcæ,& etiam ligneæ,vel lapideæ,etiam marmoreæ mensæ,& tabulæ,ac quæcunq; dolia seu vasa vinaria,& alia similia supellectilia domestica per quosuis presbyteros,seu clericos ab humanis pro tempore decedentes,tempore eorum obitus in ecclesijs,seu eorum domibus ecclesiarum earundem, vel alibi vbiuis locorum relicta,etiamsi ex fructibus,et prouenti-

uentibus beneficiorum, quæ dum viuerent, obtinebāt acquisita fuerint, sub spoliorum appellatione minimè veniant, nec pro spoliis vllo modo reputari possint, præterea, quod nullum spoliū cameræ præfatæ fieri, nec quicquam à quibusuis spoliorum cameræ huiusmodi collectorib. vel sub collectoribus exigi possit per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit, cuius, vel quorum insimul fructus, reditus, & prouentus, triginta ducatorum auri de camera secundū communem æstimationem, valorem annuum nō excesserint, aut qui pē siones annuas super quibusuis fructibus ecclesiasticis vsque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is se ab omni illicita negotiatione, & à sacris Canonibus prohibita abstinuerit, &c.

Potest etiam testari de bonis ex reditibus Ecclesiasticis quæsitis, qui facultatem testandi obtinuerit à sede Apostolica, eā enim Papa concedere potest, & de facto sępè concedere solet. Nau. loco cit. q. 3. nu. 17. Staphil. de litt. in forma breuis, num. 14.

Finaliter licitum est testari de reditibus huiusmodi ecclesiasticis, in locis, in quibus talis vigeret consuetudo. Lapus, in c. vlt. de offi. ord. in 6. Ioan. Monach. ib. Et huiusmodi consuetudinem vigere in pluribus locis Hispaniarum testatur Couar. in c. cum in officiis, nu. 8. de testam. Franc. Sarmienta, de redit. eccles. parte 2. cap. 6. Et licet Nauar. solam consuetudinem testandi ad opera pia admittat, loc. cit. q. 3. nu. 10. tamen & aliam consuetudinem, testandi nimirum pro libitu etiam ad profana, multis in locis seruari, & ab Ecclesia tolerari ad obuiandum scandalis, & litibus, quæ exinde facilè oriri possent, fatetur in suo propugn. Apolog. de reditib. Ecclesiast. nu. 5.

Laus Deo, Virginique Matri

F I N I S.

INDEX RERVM
MAGIS NOTABILIVM.

Con-

Dimis-

Leuis

Mira

Pri-

F I N I S.

